

06. Juli 2011

SELKE GmbH
Koblenz Berlin Freiburg
RAL-RG 495

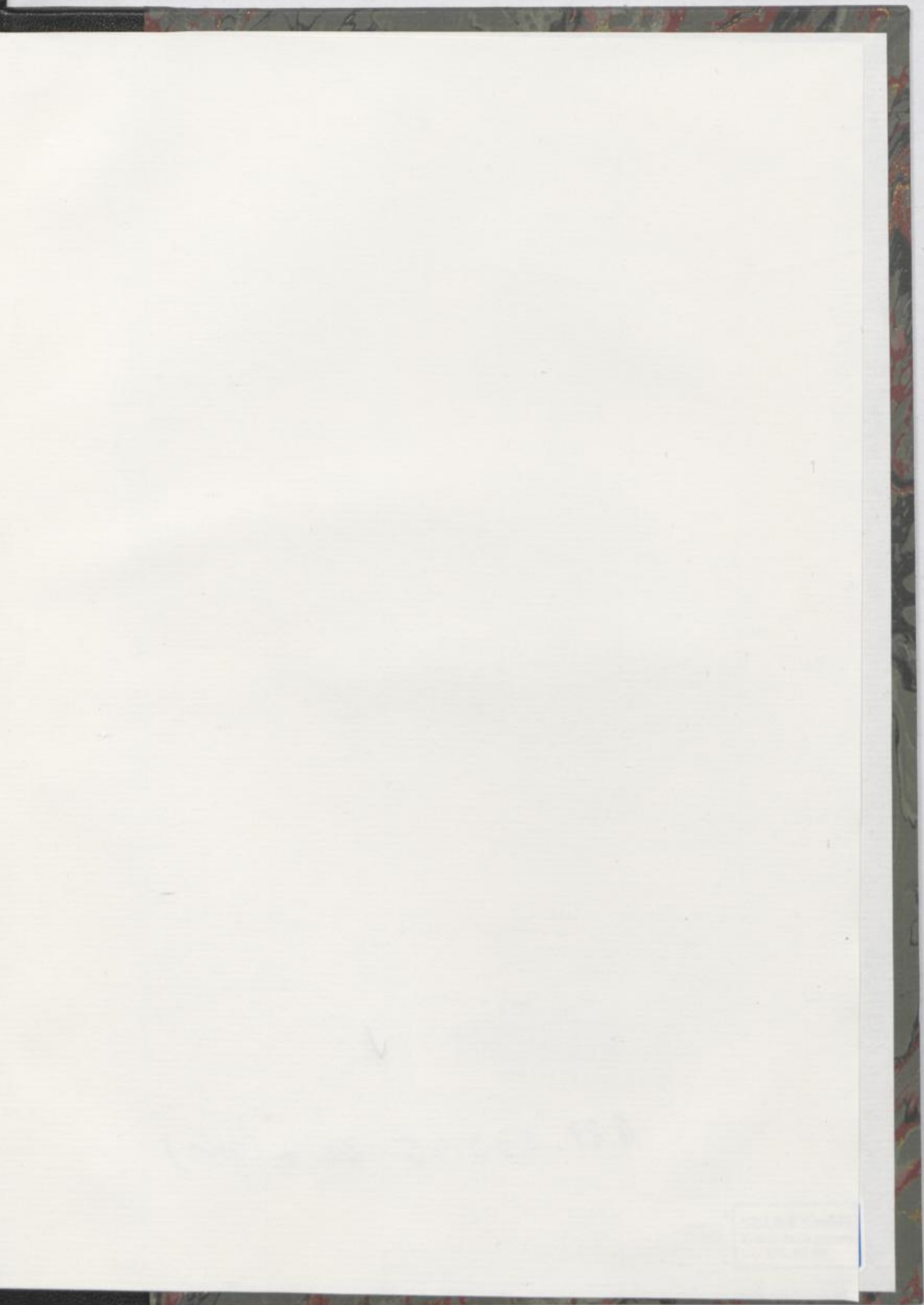
UB Frankfurt

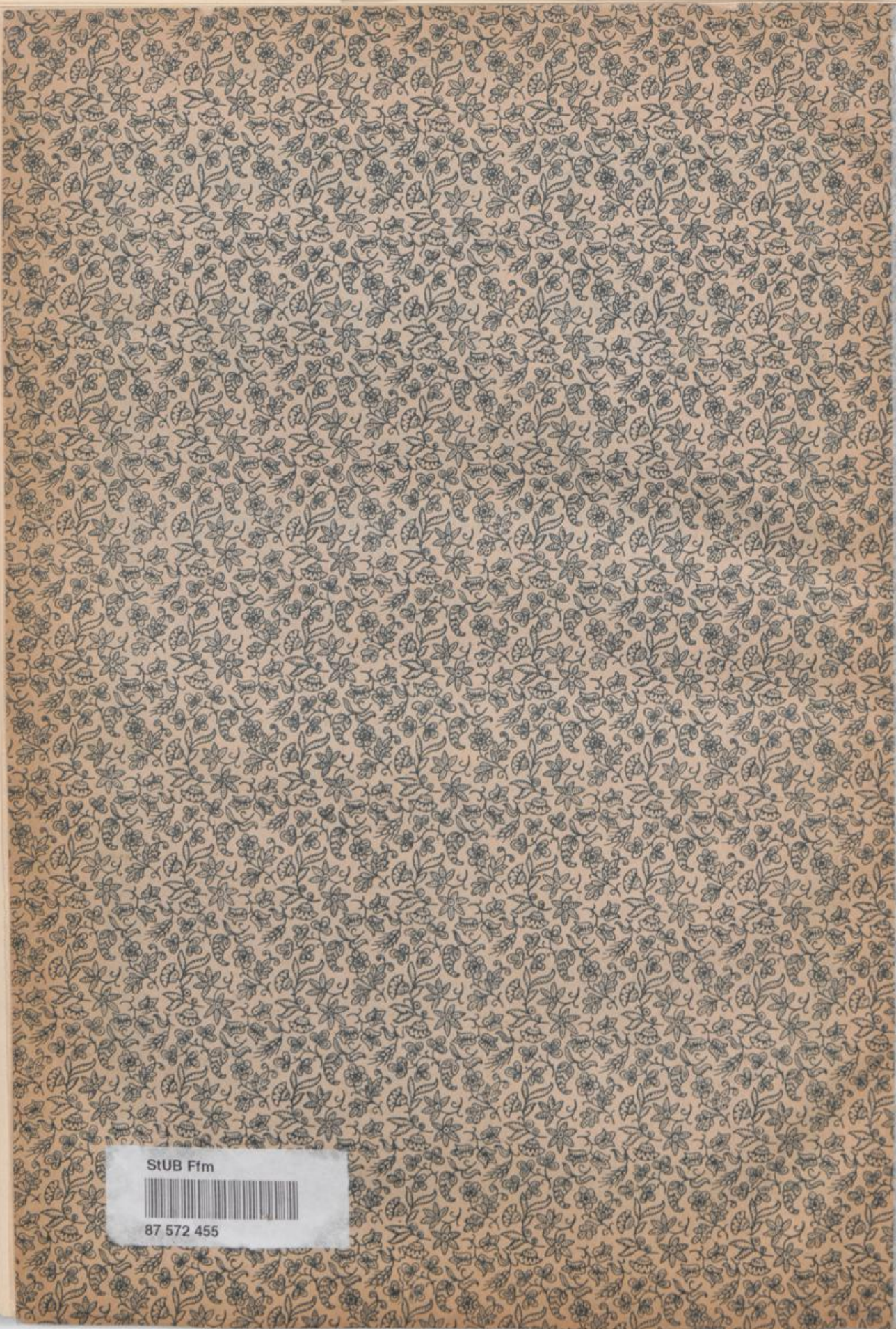

87 572 455

Q 87. 572.45 Bd. 7 (gän)

STUB F1m

87 572 455

171
CVA

Sam Warshaw

ספר

הזוהר הקדוש

(חלק שביעי)

על שיר השירים משלי וקהלת

בהעתקת לשון הקודש עם פירוש זיו הזוהר

מאת הרב המפורסם

יהודה יודל ראזענבערג

החופיק מאנטרעאל מדינת קאנאדא

בילגוריא

נדפס בדפוס המשובח של האחים וויינבערג

למ"ק

תרי"צ

בשנת

ZOHAR OF THE HOLY BIBLE

Song of Solomon, Book of Proverbs, Book of Ecclesiastes,

Translated in Hebrew by Rabbi YODEL ROSENBERG Montreal can.

Nabor. w Druk. BRACI WAJNBERG BIŁGORAJ z. lub. (poland)

1930 z.

Q87.572.45

017 W A 5

Printed in Poland

Druk. Sz. Sikora i I. Milner
Warszawa, Nowolipki 6

ישמרו דלומדים ויגילו דתחכים אשר דעתם נתור ויבנו לשאב בקרבם רוח חכמת האמת להבין ולהשכיל אור דברי תורתנו הקדושה על פי פרדסם. בראותם זיו האור הגדול מן כוכב הוהר הקדוש המזהיר כזהר הרקיע ומפיץ אורו על פני תבל אשר יורח עתה לפניהם. הלא הוא קובץ כל מאמרי הוהר הקדוש אשר על שלשת הספרים. קדושה המשולשת. שיר השירים משלי וקהלת. המפורסם בזהר הגדול ובוהר חדש שעל התורה ובוהר חדש המיוחד לאותן ג' הספרים וגם מאמרי מדרש הנעלם. הכל עם העתקה בלשון הקודש שורה לעומת שורה עם פירוש זין הוהר שחברתי על דרך מפרשים הקדמונים מקובלים המפורסמים על פי קבלת הרמ"ק זצ"ל. אשר כל איש בעל מוח יוכל להבין לפי ערכו ולפי מדרגתו. ובלי תפונה נראה בעליל שקרוב להתקיים דברי רשב"י כפי שאמר אליו אליהו הנביא אשר בעוקבתא דמשיחא תתפשט לימוד הוה"ק בעולם. כמו שתוכיח על זה העובדא שלי שהוצאתי לאור הוה"ק שעל התורה בהעקת לה"ק ה' אלף ספרים. ובמשך שתי שנים נמכרה כל ההדפסה. ומה נראה ג"כ שקרוב הדבר להתקיים הפסוק ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'. כי כל הוה"ק מיוסד להפיץ דעה את ה'. ואך לימוד הוה"ק היא התרופה האחת מיוחדת ללחום לעומת ההפקרות של אפיקורסית הנפרצה מאד בימים האלה. כדברי חז"ל שבעוקבתא דמשיחא תוצא יסגו והאפיקורסות תתגבר בכח גדול בכח קליפת עמלק. ואך בכח לימוד הוה"ק יש בכחו לקיים מזה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים :

יש לדקדק מדוע כתוב מתחת השמים. שהל"ל מעל הארץ. כי הלא אין עמלק עוף יעוסף תחת השמים. אבל הענין הוא מפני שקליפת עמלק היא לקרר מן האמונה הקדושה בבוא עולם יחיד ובהשגחתו הפרטיות. והוא מכניס אפיקורסית שלא להאמין אלא במה שנמצא תחת השמים. והיינו רק מה שאפשר להשיג בחמשה החושים של האדם. ולפיכך עמ"ק בנימטריא ספ"ק ובנימטריא ר"ם. כי ראשית מלחמתו להכניס ספק בלב ישראל אם יש בורא עולם יחיד. ככתוב היש ה' בקרבנו אם אין. מיד ויבא עמלק וגו'. ועוד זאת שאף אם יש בורא עולם בא עמלק להלחם באפיקורסית של רם. ככתוב רם על כל גוים ה'. ואינו משגיח בארץ. וכח שליטתו ללחום עם ישראל הוא בשביל המעטת תלמוד תורה. כמו שדרשו על הפסוק וילחם עם ישראל ברפידים. בשביל רמיון יריהם מן התורה. ולפיכך מובן שכאשר ישראל מתחזקים בתלמוד תורה ובפרט בלימוד הוהר הקדוש אז נפקחו עיני האדם לראות ולהביי עמקי

חורתנו הקדושה וסודות האמונה הטהורה כי רם ה' ומכל מקום ושפל יראה. כי מלא כל הארץ כבודו ועיניו משוטטות בכל הארץ ומלכותו בכל משלה. שבשבילה כתוב ואתה מחיה את כלם. ואף גם כל מביני מדע חוקרים ומשכילים אם אך לב טהור להם יוהירו המשכילים כוהר הרקיע בעיונם בלימודי הוה"ק כי ימצאו בו ענינים נסתרים הכוללים כל חכמות שבעולם. ובכן כל מה שיתפשט יותר בעולם לימוד הוה"ק יתקרב הדבר שיתקיים הפסוק ומלאה הארץ דעה את ה'. וזהו שאמר אליהו הנביא שביאת המשיח תלויה בהתפשטות לימודי הוה"ק. שכאשר יהיה וכל בניך לימודי ה' אז יהי ורב שלום בניך. כי המשיח משתוקק לבוא אל עם הספר בעלי תורה וחכמה ולא לעמי הארצים אנשי עמלק שאינם מאמינים אלא במה שתחת השמים :

וכדרי להבין סגולת קדושה המשולשת של אלה שלשת הספרים של שלמה המלך שיר השירים משלי קהלת. אביא כאן איזה מאמרי הוה"ק המדברים מזה: בתיקוני זהר תקון י"ג איתא. אמר רבי שמעון בההוא זמנא דיהון תרין שמהן כחדא יתער ברתא דמלכא בשיר השירים משלי וקהלת דאינון שלשת אלפים משל תלת יודיין. דאינון תלת טפין דמוחא דנחתין מן י' ולאן אתמשכו לגבי צדיק. ע"כ: ויש לומר כונתו שכאשר תגיע העת של הגאולה ושני השמות הייחא אנשי יודונו כחדא. אז יתער ברתא דמלכא. היינו כנסת ישראל ע"י לימוד שלשת הספרים שיר השירים משלי וקהלת הנקראים שלשת אלפים משל. יתער כח להמשיך ממקום היותר גבוה שפע קדושה היותר גדולה הנרמזת בג' יודיין שהן ג' טפין דמוחא דנחתין מן י' פירוש מן עולם החכמה. ואתמשכו לגבי צדיק היינו ספירת היסוד. וממנו למלכות. וממנה לעולם הזה. וזאת השפע אין היא שפע גשמיות אלא קדושה רוחניות של חכמה בינה ודעת. שיתקיים הכתוב ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' ע"י שיושפע לעולם הזה השפע ג' טפין דמוחא. דהיינו הארת חכמה בינה ודעת שנקראין ג' יודיין. כי אות יו"ד רמו על אור החכמה. וגם בינה גם דעת חכמות הן. ומאמר הזה של תיקוני זהר מתאים עם דברי הוה"ק שאמר שג' הספרים שיר השירים משלי וקהלת הם כנגד חכמה תבונה ודעת. ובמקום אחר אומר שהם כנגד חסד גבורה תפארת. ואין זה סתירה כיון שחגי"ת הן תולדות חב"ד: ואלו הם שני מאמרי הוה"ק המדברים מסגולת אותן שלשת הספרים. בוה"ק אחרי דף (ס"ד) איתא אמר רבי שמעון בוא וראה ג' ספרים של חכמה תוציא שלמה המלך לעולם. וכלם בחכמה העליונה. שיר השירים כנגד חכמה. קהלת כנגד תבונה. משלי כנגד דעה.

בגאון ובזו על תורתנו הקדושה. הן תורה שבכתב והן תורה שבע"פ. עפ"י לפי הרשעים המשוגעים באפרם על שיר השירים שלמה המלך נהל אהבה עם רועה נצרה ששמה שלמה, ושעל זה נתיסד שיר השירים דברי אהבה ועגבים. אוי לאונים שכך שומעות. אבל אוי ואבוי לשפתי כסילים פושעים ואפיקורסים שכך נובחות. רוצה אני לשאול לאותן אפיקורסים המשכילים ומסקלים. הלא בעל כרחך מוכרחים הם להודות שלמה המלך היה בקי בדקדוק לשון הקודש. ואיך אדרבא יאמרו נא הפירוש תיכף בפסוק ראשון ישקני מנשיקות מיהו כי טובים דודך מיון. מדוע התחיל בלשון נסתר ומסויים בלשון נוכח. מדוע מיהו ולא פיו. מדוע לר"ח שמניך ולא ר"ח שמניך. וכן הלאה והלאה שכל מי שיש לו מוח בקדקדו ובפיו לשון אדם ולא לשון כלב. הוא רואה בעינים מקוחות שבכל פסוק ופסוק של שיר השירים יש גנוי נסתרות סודות נוראים מן הודויות העולמות של חכמה ובינה הנקראים אבא ואמא. ומן הודויות העולמות של תפארת ומלכות שנקראים ברא וברתא חתן וכלה כנסת ישראל ושכינתא קדישא. וכל הפסוקים של שיר השירים מדברים מהשתוקקות של אהבה רבה ואהבת עולם בענין שני ההודויות האלה שנעשים ונתחננים ע"י עבודת ישראל בתורה ותפלה ומצות. ובפרט בעבודת בית המקדש בקרבנות ושמן וקטרת ישמח לב:

עורך מהראוי לדבר כאן בענין ההתחדדות של ג' ספרים האלה. מי בראש ומי בסוף. והנה ראיתי בענין זה ד' דעות חלוקות. במדרש רבה ד' דעות. בגמרא ב' דעות. ובווה"ק דעה ז'. ואלו הן. במדרש רבה ריש שיר השירים שואל איזה מהן כתב שלמה תחלה. רבי חייא רבה אליביה ב' דעות שונות. דעה א' משלי שיר השירים קהלת. דעה ב' משלי קהלת שיר השירים. רבי יונתן אמר שיר השירים משלי קהלת. רבי ינאי אמר הכל מודים שקהלת בסוף אמרה. ובמסכת ב"ב דף (י"ז) מביא סידרן של כתובים רות ספר תהלים איוב משלי קהלת ושיר השירים. ומירשיי משלי קהלת שניהם ספרי חכמה. שיר השירים נראה בעיני שאמרו לעת זקנתו. עכ"ל. ועוד שם בגמרא דף (ס"ז) חזקיה וסיעתו כתבו ישעי' משלי שיר השירים וקהלת. עד כאן שש דעות. ובווה"ק בשני המקומות שהבאתי לעיל דברי רשב"י נראה דעה ז' בסדר חדש שיר השירים קהלת משלי כסדר ג' הספירות חב"ד או חג"ת. מכל אלו ד' דעות יש לראות שיש ד' דעות שקהלת בסוף אמרה. הלא הן. א) חזקיה וסיעתו. ב) דעה הראשונה אליבא דרבי חייא רבה. ג) רבי יונתן. ד) רבי ינאי. ויש ב' דעות ששיר השירים אמר לבסוף והן. א) ברייתא דמסכת ב"ב בענין סידרן של כתובים.

דעה

כנגד שלשת אלה עשה שלמה ג' ספרים האלה. ובווה"ק פרשת בא דף (י"ח) אמר רבי שמעון שלמה המלך עשה ג' ספרים שיר השירים קהלת משלי. שיר השירים כנגד חסד. קהלת כנגד דין. משלי כנגד רחמים. בשביל להשלים החכמה. והוא עשה כל מה שעשה בשביל להראות חכמה לעומת מדרגות העליונות. ובווה"ק פרשת שמות דף (י') א"ר אלעזר שלמה המלך עשה ספר קהלת והעמידו על ד' הבלים שהעולם עומד עליהם. שהם יסודי העולם. כנגד ד' הרקיעים וילון רקיע שחקים זבול מעון ומכון וערבות. וכנגדם הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכה הבל:

מכל זה נוכח לראות ולהבין עמקי הסודות וגודל המוסר והחסידות הגנוזים וכמוסים באותן ג' הספרים. וספר שיר השירים צולה על כלם. ומי יוכל לשער גודל קדושה והסודות הצפונים בו. ולכך אמרו שאמר רבי עקיבא לא היה העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל שכל הכתובים קודש ושיר השירים קדש קדשים. וכך אמר גם רבי אלעזר בן עזריה כל הכתובים קודש ושיר השירים קדש קדשים שכולו יראת שמים וקבלת עול מלכותו. ובמדה"ג זה ויצא דף (נ"ח) מביא תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר הגדול נכנסו חכמי הדור לבקרו והי' ביניהם רבי עקיבא. בכה רבי עקיבא ואמר לו רבי אילוף לי אורייתא. פתח רבי אלעזר פיו במעשה מרכבה ולמד לרבי עקיבא ריזו טעמים בפסוקי שיר השירים. כשהגיע לפסוק סמכוני באשישות רפדוני בתמוחים כי חולת אהבה אני לא יכל עוד רבי עקיבא לסבול. הרים קלו בבכי וגעה ולא יכול לדבר מאימת השכינה שהיתה שם. ולאחר שלמדו כל הסודות של שיר השירים השביעו שלא ישמש בשום פסוק ממנו. שלא יחריב הקב"ה את העולם. כי אין רצונו שישתמשו בו אנשים מפני גודל קדושתו. ובווה"ק תרומה דף (קמ"ג) איתא שאמר רבי יוסי, תשבחתא דשירתא דא איהו כללא דכל אורייתא. כלל מעשה בראשית. כלל סוד האבות. כלל גלות מצרים ויצאת ישראל ממצרים והשירה שעל הים. כלל עשרת הדברות ומעמד הר סיני והליכת ישראל במדבר עד שנכנסו לארץ ועד שנבנה בית המקדש. וביום שנחגלה שיר השירים בו ביום ירדה השכינה לארץ. בקיצור מה שהיה מה שהוא ומה שעתיד להיות אחר תחיית המתים עד היום השביעי כאשר יהי' שבת לה' הכל הוא בשיר השירים. ולכך למדנו כל מי שאומר פסוק של שיר השירים בבית המשתה. התורה חוננת שק ואומרת לפני הקב"ה צחוק עשו לי בניך בבית המשתה. ע"כ:

וכנראה צרה זו היא צרה ישנה. וגם אז לא חסרו פושעים אפיקורסים החורצים לשונם ככלבים לדבר עתק

זה סתירה כל כך לדברי הוזה"ק שזכר שיר השירים קהלת משלי. כיון שטעמו של הוזה"ק הוא שהם כנגד חסד גבורה ותפארת. קהלת גבורה משלי תפארת. וכיון שידוע שגבורה היא דין ותפארת הוא רחמים, ע"כ מהראוי להקדים רחמים לרוגז. ועוד כי הלא גם רשבי" עצמו בתיקוני הזהר שהבאתי לעיל סידר כרבי יונתן באמרו שיתער ברתא דמלכא בשיר השירים משלי וקהלת :

הקדמה ואזהרה לנכנס למייל בפרדס.

ויענן כי שיר השירים הוא מקור חכמת הקבלה וכלו תוארים של זכר ונקבה ותפארת אברי הגוף עם דברי אהבה ועניני הוודווגות ונשיקות של אב ואם בן ובת או חתן וכלה. ויכול הקורא לחשוב ח"ו שיש למעלה ענינים גשמיים כאלה. לכן אמרתי כי נחוץ להעתיק כאן מעט מן המעט כטפה מן הים מה שהזכירו בזה רשבי" וחבריא הקדושה וכל חכמי הקבלה. וזה לשון האריו"ל בריש ספר כנפי יונה. דע שדוקא כדי להבין ניתן לנו רשות לעשות משל באברי גופנו כמשי" ומבשרי אחזה אלוה. אבל אתה חכם וטהר רעיונך לדעת כי למעלה אין שום דבר גשמי חלילה. ומן קודם האצילות אין לנו רשות לעסוק בו ולא לדמות צורה ודמיון כלל. רק כדי לשכך את האון אנו צריכין לדבר דרך משל. והחכם יבין מדעתו כי אין שם שום מציאות ציור ח"ו. אמנם מעשר ספירות ולמטה אפשר לדבר דרך משל ודמיון וציור. עכ"ל. ודע כי חכמי הוזה"ק והאריו"ל הוכרחו להשתמש בתוארים וכינויים ממאורעות הגופות כדי לבאר סודות נפלאים אשר אין דרך ואופן לבארם כי אם באלו הכינויים ומשלים גופניים. וכדי להבין ניתן לנו רשות לעשות משל בענינים גופניים. כי תמונת האדם עשויה מסודר בחכמה נפלאה בצלם העליונים, והעליונים הם על דרך אורות השמות. דרך משל שהשם ע"ב דאבא עושה אור כתבנית פרצוף זכר. וכן כל השמות. והשמות הם שמודווגים ומתחברים ומשפיעים האורות זה לזה. ושמות הספירות הם על שם אורות השמות שיש בתוכם. והכל רוחניות גמור. כי אינם אורות כאור הנר והשמש שהם אור גשמי נרגש בחוש הראות שבעיני בשר. אבל הם כחות רוחניים היותר זך וצח. וכיון שהאור הגשמי הוא היותר זך והיקר שבמוחשים הגופניים הורשנו להשתמש בו למשל ודמיון בעלמא על כחות הרוחניים העליונים אשר בשמי מרומים. שהם כחות אלהיות שהאציל הא"ס כדי להנהיג על ידם נבראים התחתונים. ועוד בספרי קבלה הקדמונים כמה אזהרות על זה שלא לתאר ולא לייחס תוארי הגשם אל הספירות. ובאדרא רבה כתב על זה ארור האיש אשר יעשה מסל ומסכה. ומה שנמצא כינור

ב) דעה השניה אליבא דרבי חייא רבה. ולכן מאד הי' קשה לי לבחור איך לסדר בדפוס פירוש הוזה"ק שעל ג' ספרים האלה. וראיתי בסידור התנ"כ הנמצאים בינינו סדר עקלתון. תהלים משלי איוב שיר השירים רות איכה קהלת. ולא אוכל להבין על איזה יסוד ומשום איזה טעם נסדרו כך. שזה דלא כמאן :

והנה לאחר העיון נראה לי דכפי הטובא בוזה"ק שביום שהוקם המקדש נתגלה בעולם הזה שיר השירים. משמע בודאי ששיר השירים אמר שלמה לאחר שהוקם המקדש בתחלת שנות מלכותו. והיינו כרבי יונתן. ולכאורה יפלא על רבי ינאי באמרו הכל מודים שקהלת בסוף אמרה. איך הכל מודים. הלא אנו רואים שמחולקים בזה. ואולי אפשר ליישב דרבי ינאי סובר שמחולקים רק בהסתדרות איך לסדרם בכתובים. אבל איך שאמרם קהלת אכל מודים שקהלת בסוף אמרה. אבל קושיא גדולה יש להקשות על פירשיו"ל בנמרא שהבאתי לעיל במה שכתב וז"ל נראה בעיני ששיר השירים אמרו לעת זקנתו. וזה להיפך מפשיטתו של רבי ינאי ולהיפוך מחוקיה וסיעתו. ומה גם דרש"י בעצמו מביא בהתחלת פירושו לשיר השירים דברי רבי עקיבא ששיר השירים קודש קדשים ושלא היה העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים. ומעתה האם שכן רשיו"ל הפסוק ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו וגו'. ואולי אפשר להעמיס בדברי רשיו"ל שבאמת גם רש"י סובר דקהלת בסוף אמרה. ומה שפירש רש"י כך הוא רק על מה שמובא בנמרא סדר הכתובים משלי קהלת ושיר השירים. על זה אמר נראה בעיני שאמרו לעת זקנתו. והוא משום שהיה קשה לו מדוע סדרו בכתובים שיר השירים לבסוף והלא מסתבר שאמרו בעת שהי' שלמה במדרגה היותר גבוה והיינו לאחר שהוקם המקדש. וע"ז מחרץ נראה בעיני שאמרו לעת זקנתו. כונתו למה שאמרו חז"ל איזה זקן זה שקנה חכמה. והיינו שבאמת אמרו לאחר שנבנה בית המקדש. שאז היה במדרגה היותר גבוה. ואז נקרא לעת זקנתו כיון שאז קנה החכמה לאחר החלום שלו. ורק אז היה ראוי לומר שיר השירים שהוא קדש קדשים, ולא לעת זקנת שלמה בשנים. כיון שאז לא היה במדרגה גבוה כל כך. ומה שמסדר בנמרא בסדר הכתובים שיר השירים לבסוף הוא משום דמעלין בקדש לפיכך סדרו שיר השירים שהוא קדש קדשים לבסוף. כך נ"ל ליישב דעת רשיו"ל :

מכל הלין גמרת' בדעת' לסדר ג' הספרים כעין פשר והכרעה. דכיון שיש רוב דעות שקהלת בסוף אמרה. ומסתבר יותר ששיר השירים אמרו לעת שקנה החכמה אחר שהוקם המקדש בשנים הראשונות של מלכותו. לפיכך סדרתי כרבי יונתן שיר השירים משלי וקהלת. גם אין

כן בתחוננים עאכויז, ואוחן הענינים שאנו קוראים בתורה כגון יד אורגל און עין וכל כיוצא בהם. דע והאמן כי כל אותן הענינים אע"פ שהם מורים ומעידים על גדולתו ואמתו, אין כל בריה יכולה לדעת ולהתבונן מהות אותו הדבר הנקרא יד או רגל או עין או און וכיוצא. וא"ל יעלה בדעתך כי עין כצורת עין ממש או יד כצורת יד ממש או רגל כצורת רגל ממש. אבל הם ענינים פנימיים באמיתות מציאות השם ית'. והם המקור שהשפע יוצא מהם לכל הנמצאים. אבל אין שם מהות כמהות יד ולא תבנית כתבנית יד. כמו שאמר הכתוב ואל מי תדמיני ואשות. ודע והבן שאין בינו ובינינו דמיון מצד העצם והתבנית. אלא שצורת האברים אשר בנו הן עשויים בדמיון סימנים לענינים פנימיים סתומים עליונים שאין הדעת יכולה לדעתם אלא כדמיון זכרון. כמו שכותב ראובן בן יעקב. שאין אלו האותיות צורתו ועצמותו של ראובן בן יעקב. אלא לזכרון וסימן כנגד אותו עצם והתבנית הידוע שנקרא ראובן בן יעקב. ולפי שהשי"ת רצה לזכותנו ברא בנוף האדם צורת האברים בדמיון וסימן למעשה מרכבה. כדי שאם יזכה האדם לטהר אבר מאבריו יהיה אותו האבר כדמיון כסא לאותו דבר עליון הפנימי הנקרא בשם זה. וזהו הסוד שאמרו חז"ל האבות הן הן המרכבה. וזהו הסוד שחכמת הקבלה תתיחס ד' הספירות שהן המדות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות ל' הצדיקים שנקראים שבעת הרועים. אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד. וכן כעין זה לפי הערך מדרגתם הם צדיקי האמת שבכל דור ודור :

כל אותה השקפה קטנה הכחתי להביא כאן ביותר בשביל שיר השירים המדבר כלי על דרך משל בתוארים גשמיים. והוא קדש קדשים הכל מוטב על הספירות ועולמות העליונים שהם כלם רוחניים. והם בבחינת זכרים ונקבות זה משפיע לזה. ומקבלין דין מן דין במדרגות שאין להם שיעור ומספר. לכן צריך המעיין לזכור כל זה ולהזהר לבל יפול חלילה בטעות :

ואף גם זאת ידעתי ושפנתי הקושיות והשאלות של איש הירא ורך הלבב לאמר. למה יכנס האדם בענינים האלה. סן יהרסו אל ה' לראות וגו'. הלא מוטב להסתפק בפשטיות התורה בלבד. לפיכך אביא כאן תשובות המקובלים הקדמונים צדיקים ויסודי עולם אשר כתבו בענין זה. וזה לשונם. דע כי חיוב ידיעתו ית' מוטב על כל תלמיד חכם שיש בו דעת להכיר את בוראו כמו שכתוב דע את אלהי אביך ועבדהו. וזהו שאמר ב"ח שעל שיר השירים וז"ל. חכמתן דאצטריך בר נש למנדע. חד למנדע ולאסתכלא ברזא דמאריה. וחד למנדע ליה לגופיה לאשתמודע מאן איהו ואיד אתברי ומאן אתי ולאן

כיניו זכר ונקבה זיוג ונשיקין וכדומה. תדע כי ענין שם זכר היא המדה המשפעת. ושם נקבה תקרא מדה המקבלת השפע. וסוד הזיוג המיוחד לספירות הוא חיבור ודיבוק הזכר המשפיע עם הנקבה המקבלת. וענינו הוא המתקת גבורות הנקבה בחסדים של הזכר. והשתתפות של מדת הרחמים עם מדת הדין בבריאת העולם הוא עצמו סוד הזיוג. וסוד הנשיקין היינו דבקות רוחא ברוחא רוחניות הספירות זה עם זה. וסוד העיבור הוא שהשפע דק מן הדקה שהספירה שהיא בבחינת נקבה מקבלת מהזכר. נתחכן בה ונצטייר בצורה רוחני יותר מובלט. כי בעוד השפע בהספירה של בחינת זכר הוא בדקות גדול. ומסור אותה אל הנקבה להתבשל ולהתחכן בה. להיותה ראויה למציאות והתגלות בפועל ע"י השתלשלות כזו יותר ויותר למטה מטה :

וזה לשון הפרדס בשער הכנויים סוף פרק ראשון. צריך לדעת מה שנוכח בוה"ק ובספרי מקובלים אבא ואמא ברא וברתא או חתן וכלה. אין הכוונה ח"ו שיש שם אב ואם בן ובת. כי זו כפירה ח"ו. אלא הכוונה כי כמו שמציאות התולדה באה ע"י חבור זכר ונקבה שצ"ו נהווה הולד. כן הדבר בספירות. וע"י חבור החמה ובינה והשפעת החכמה בבינה היא סיבת כל האצילות. כי בחכמה ההווית דקין בתכלית. כמו שהבן הוא בהעלם במוח האב. וע"י התפשטות השפע של החכמה בבינה נתגלמו ונצטיירו ציור יותר נגלה. לפיכך נקרא החכמה אב. והבינה שהיא כמו הנקבה אשר תקבל בקרבה כל הציורים הנשפעים מן החכמה. ויצויר בה ציור יותר נגלה להאציל ממנה האצילות. לזה היא תקרא אם אל האצילות. והאצילות יקרא בשם בנין אליהם. וכן מפני זה נקראים תפארת ומלכות בן ובת חתן וכלה. והבינה אם או חמות. והחכמה אב או חמיה. כיון שהתפארת והמלכות נאצלים מן החכמה והבינה. ובמציאות אצילותם הפשוט אין להם זיוג יחד. ואין להם היחוד אלא אחר תקונה וזיוגה וקישוטה. שהסיבה לזה היא עבודת ישראל בתורה ותפלה וקיום התרי"ג מצות. ולפיכך מצד אותה הבחינה הפשוטה יקראו התפארת ומלכות בן ובת. והחכמה והבינה אב ואם. ובהיותם מתיחדים בסוד עשרות שפתעטרים. כדכתיב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. יקראו בכך חתן וכלה איש ואשתו. ויקראו אז הבינה חמות. והחכמה חמיה. ויש בענין אותה ההזדוגות כמה וכמה בחינות ומדרגות. ועל דרך זה יקיש המעיין לכל עניני ההזדוגות הנזכרים בחכמת הקבלה :

וזה לשון בעל ספר האורה. דע כי אמתת עצם הבורא יתברך אינה מושגת לזולתו. ואין בכל המוני מעלה יודעים מקומו כל שכן אמתת עצמותו. מה הם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. בכל מקום שהוא. ואם בעליונים

הקליפות ויניקתן מן הקדושה. וענין בירוד ניצוצי הקדושה מהם. בקיצור כי רק ע"י סודות התורה יכול האדם להשיג תכלית שלימותו וימצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם :

וזה לשון בעל חסד לאברהם. דע שציקר כוונת רשביי בחבור ספר הזוהר כי ראה להשכינה בגלות באפס שפע באין תומך ואין צוה. ורצה ליחדה עם התפארת יחוד מועט ע"י חבור ספר הזוהר במה שהיה הוא עם חבריו עוסקים בסודות התורה. שזה גורם לייחד קוב"ה ושכינתיה ע"י הסוד שהוא ר"ז דהיינו א"י. וגי' ע"י חבור ספר הזוהר ולימודו הוא ביטול הקליפות וקלות הגלות. והשבת קיטרוגם של המקטרגים הלוחמים בכל עת ובכל שעה נגד השם ית' ונגד שכינתו הקדושה ונגד בניה. שהם עם ישראל הנתונים בגלות בין האומות עכו"ם. הנקראים חיוון בישין ודובין דאכלין ענא שהם ישראל. ככתוב ואתן צאני צאן מרעייתי וגו'. ועסק התורה הוא הקלע והחרב והרומח של ישראל. וביותר העסק בסודות התורה להצילם מכל רע. וספר הזוהר עתיד להתפרסם ולהתפשט בימי מלכא משיחא. וכל אותם שיוכו אליו יזכו לנאולה בעזרת הש"ת. ובו בטחנו שנהיה בכלל הזוכים לנאולה השלמה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון :

ולאן יתך. ותיקונא דגופא היאך אתתקן. והאיך איהו זמין למיקם בדינא קמי מלכא דכולא. וחד למנדע ולאסתכלא ברוין דנשמתין מאי היא נפש דביה. מאן אתיא ועל מאי אתיא בהאי גופא דטפה סרוחה. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה על מאי אתתקן. ולבתר ברוין עלאין דעלמא דלעילא לאשתמודע למאריה. וכל דא יסתכל בר גש מגו רוין דאורייתא : ובוה"ק פי' תרומה קצ"ח כתב וז"ל. בעלמא דאתי יזכה למיקם במחיצת חסידים אע"ג דלא קרי כל צורכיה. כיון דזכה לאשגחא ידיעת מאריה ואיכוון ביה כדקא יאות עכ"ל : ובוהר פקודי רמ"ז כתב וז"ל וכדין שאלין לה ברזא דחכמתא דמאריה וכו'. דלית לך אגרא בההוא עלמא כאינן דמשתרליי בחכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהון. ולית שיעורא לאגרא דאינן דידיעי חכמתא ביקרא דמאריהון וכו'. כי רק ע"י חכמת הקבלה יש ביכולת להבין סוד האחדות. וענין הנהגת האלהית והשגחתו הפרטיות. ועל מה מרמזים האברים והכנפים הכתובים בתורה איך יתיחסו אל הבורא ית'. והשתלשלות הספירות מהא"ס ב"ה והתיחדם בהודגות ע"י תורה ותפלה ומצות. כי התרי"ג מצות הן כנגד תרי"ג אברים וגידים של האדם ביושר צ"ם האלהים. וע"י חכמת הקבלה יבין מדרגות הגשמות והמלאכים וג"ע וגיהנם וענין כח הס"א ואחיות

תפלה זו תיקנה איש האלהים הרמ"ק זצ"ל
לאומרה קודם לימוד הוזהר הקדוש.

יֵשֶׁב הַמְרוֹמִים וּמְשִׁיחַ הַתְּחִתּוֹנִים, אֱלֹהֵי לֵב הַנִּאֲצִלִים יְחִיד מְיֻחָד. אֲדוֹן רְחִיב
נְאֻמֵי יָדָיִן. מֵאֲצִיל כָּל נֹאצֵל. בּוֹרֵא כָּל נִבְרָא. יוֹצֵר כָּל נֹצֵר. עוֹשֶׂה כָּל נַעֲשֶׂה. מִי
יָנִיעַ לְהַשִּׁיג אֶחָד מֵאַלְפֵי אֱלֹפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת נוֹדֵל מֵעֲלֹת נִפְלְאוֹת מַעֲשֵׂיךָ. כָּל שֶׁכֶן
נוֹדֵל יִצְרֹתֶיךָ. וּמִי יִחְשׁוֹב לְדַעַת אֶחָד מֵאַלְפֵי אֱלֹפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת סְתָרֵי סוּדוֹת
הַצְּפוּנִים בְּבְרִיאָתְךָ. כָּל שֶׁכֶן וְקָל וְחֹמֶר שֶׁאֵין בִּיכוּלְתָנוּ לְהַשִּׁיג קֶצֶת מִן הַקֶּצֶת וְחֵלֶק
מִן הַחֵלֶק שֶׁל אֵלֶיךָ אֱלֹפֵי אֱלֹפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת מִן אֲצִילוֹתֶיךָ. שֶׁאֲדוֹן אֶחָד יְחִיד וּמְיֻחָד
מִתְיַיְחָד עִמָּהֶם יְחִיד נְמוֹר. לִכֵּן אֲבִי הַרְחֵמֵן סֶלַח וּמַחֵל וְהַעֲבֵר עָלַי כָּל חַטָּאוֹתַי וְעֵוֹנוֹתַי
וּפְשְׁעֵי שְׁחָטָאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשַׁפְּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הַיּוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה.
שֶׁכֵּל רַמְ"ח אֲבָרַי וְשֵׁס"ה גִּידֵי וּנְפִשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי כִּצְאָן בְּלִי רוּעָה תַעֲיֵנוּ וּפְנַמְנוּ אֶת
אֲשֶׁר לֹא נוֹכַל לְתַקֵּן אִם לֹא בְּשִׁפְעֵי הַרֵב הַבֵּא מִלְּמַעְלָה מִרוֹם מַעְלַת סֵדֶר הַצְּנוּרוֹת
לְתַקֵּן הַפָּנִים שֶׁנִּרְמַנּוּ. וְיִהְיֶה רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ י"י אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתּוֹכֵךְ נַפְשִׁי רוּחִי
וְנִשְׁמָתִי שֶׁאֵדוּיָה רָאוּי וְהַגֵּן לְעוֹרֵר מִיּוֹן תְּתַאֵן עָלַי יְדֵי לַיְמוּד סֵפֶר הַזֵּה הַקְּדוֹשׁ. גַּל עֵינַי
וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתֶךָ [יְכוּוֹן. גִּבּוֹר לַי"מ עֲמִית יְהִי נִגְדֵי יִפְתֵּה וְלִדְךָ אֲאִיז] וּזְכֵנִי
לְאוֹר בְּאוֹר תּוֹרַתֶךָ. וְאֲבִינָה נֹעֵם רוּחִי סוּדוֹתֶיךָ לְלַמֵּד וּלְשַׁמֵּר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם.
וְיִהְיֶה נֵעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה. יְהִי לְרִצּוֹן
אֲמַרְי פִּי וְהַגִּיזֵן לְבִי לְפָנֶיךָ י"י צוּרִי וְגֹאֲלִי:

שיר השירים

שיר השירים

אשר לשלמה. פתח רבי שמעון ואמר. לו יסיר
 משה ובני ישראל את סגורת האות. לו יסיר
 ישראל את סגורת האות. סתם תוספתא
 דנוקבא (א) סתם תוספתא דסליק לעלמא דדכורא
 אוסו (ב) סתם אוסו רזא דנופא ורוחא מתחבראן כחדא.
 נופא בנופא ורוחא ברוחא. שיר סגורת אתדבקותא
 דנופא בנופא (ג) ישקני מנשיקות פיו. אתדבקותא דרוחא
 ברוחא. וכלא אוסו ברזא דרחימו עלאס למסוי כלא
 חד ביחודא חדא. ודא אוסו דלפריך שלמא מלכא ליחדא
 ברזא דרוח קודשא. לאתחברא כלא ביחודא חדא
 ברעוהא. לאתדבקא דא ברזא למסוי כלא חד. דהא
 שלמא אוסו מלכא דשלמא כלא דיליא. ובגין כך כל תוספתא
 דשיר סגורת למלכא דשלמא כלא דיליא (ד) ויחודא
 דקא מתיחד כלא באתר דא אוסו. בגין דאוסו נפול כל
 תיחובתא דכל שייסין וכל עיונין וכל כיסופין
 עלאין (ה) וכטש כלא בנויים. ועד איקרי אוסו
 אחד. שלמא מלכא ברזא דרוח קודשא כד
 שרא עליוס ססוא רוח קודשא. בעא לתברא כלא
 ברעוהא שליס כדקא יאות. וליחדא כלא בחיבוי
 ברעוהא למסוי חד עלא ותתא. ועל רזא דא אמר קרא.
 יסו ס' ה' אחד ושמו אחד : (ו"ה)

אשר לשלמה. פתח רבי שמעון ואמר. או יסיר
 משה ובני ישראל את השירה הזאת. או יסיר
 ישראל את השירה הזאת. שם השירה של המדרגה בחינת
 נקבה (א) וכאן השיר העולה לעולם של בחי' זכר
 הוא (ב) כאן הוא הסוד שהגוף והרוח מתחברים יחד.
 גוף בגוף ורוח ברוח. שיר השירים זהו התחברות
 הגוף בגוף (ג) ישקני מנשיקות פיהו. התחברות הרוח
 ברוח. והכל הוא בסוד האהבה העליונה להיות הכל
 אחד ביחוד אחד. וזהו שהיה צריך שלמה המלך לייחד
 בהסוד של רוח הקודש. שיתחבר הכל ביחוד אחד
 בתשוקה. שיתקשר זה בואת להיות הכל אחד. שהרי
 שלמה הוא המלך שכל השלום שלו. ולפיכך כל השבח
 של שיר השירים הוא להמלך שכל השלום שלו (ד) והיחוד
 שמיחד הכל במקום הזה הוא. לפי שהוא לוקח כל
 החשקות של כל האברים וכל התענוגים וכל כיסופים
 העליונים (ה) ומאסף הכל בתוכו. ולכן הוא נקרא
 אחד. שלמה המלך בהסוד של רוח הקודש כאשר
 שרתה עליו רוח הקודש ההיא. בקש לחבר הכל
 בתשוקה שלמה כראוי. וליחד הכל באהבה בתשוקה
 להיות אחד למעלה ולמטה. ועל הסוד הזה נאמר.
 יהיה ה' אחד ושמו אחד : (ו"ה)

אשר לשלמה. פתח רבי שמעון בוא וראה בזמן שישאל
 זכאין. כורסיא יקרא דלעילא (א) אסתליק לעילא
 בכמה חדוון בכמה רחימו. ומתחברן עלמין
 בחדוה. וכלאו אתברכין מעמיקא דנחלין. ועלמין כלאו
 אסתקיין ואתברכין בכמה ברבאן. ואתקדשין בכמה
 קדישין. וקב"ה חדי עמסון בחדוה בשלימו. ובשעתא
 דישראל לאו אינון זכאין כלא אוסו בספוכא. ועס כל דא
 רחימו דקב"ה לא אתמנע מיניו. וכורסיא דיליא
 יתבא עליוסו כחמא על בנין (א) ולא אתמנעת מלמתבע
 עליוסו רחימו. ובסאי קלא סלקת לעילא (ה) בגין
 דרעוהא דיליא מאן דאולוף סנווריא על בנין. ממשא.
 דאסתלק בסליקו על דאולוף זכו עליוסו דישראל. ס"ד
 ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. אימתי אסתליק ביקרא
 דא. כד חאבו ישראל ואולוף עליוסו זכו. ובשעתא
 דבנה שלמא בי מקדשא. ואשתליס עלמא תתא
 כנוונא דעלמא עלאס. ישראל כלאו סו זכאין ואסתלקו
 בכמה דרגין עלאין. וכדין אסתלק כורסיא דיקרא
 בחדו בכמה חדוואי בכמה עליוין. וכדין שיר סגורת
 אשר

עוד אמר רבי שמעון בוא וראה בזמן שישאל
 זכאין. כסא הכבוד שלמעלה (א) נתעלה למעלה מעלה
 בכמה שמחות באהבה רבה. ומתחברים העולמות
 בשמחה. וכלם נתברכים מעומק הנחלים. וכל העולמות
 נשפעים ונתברכים בהרבה ברכות. ונתקדשים בכמה
 קדושות. והקב"ה שמח עמם בחדוה בשלמות. ובזמן
 שישראל אינם זכאין הכל הוא להיפוך. ועס כל זה
 אהבת הקב"ה לא נמנעה מהם. וכסא הכבוד שלו
 יושבת עליהם כאם על הבנים (א) ואינה נמנעת מלתבוע
 רחמים עליהם. ובאותו הקול היא עולה למעלה (ה) לפי
 שרצונו הוא במי שמלמד זכות על בניו. מניין. ממשא.
 שנתעלה בהתרוממות על שלמד זכות על ישראל. זש"כ
 ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. מתי נתעלה בכבוד
 הזה. כאשר חסאו ישראל ולמד עליהם זכות. ובזמן
 שבנה שלמה בית המקדש. ונשתלם עולם התחתון
 כדמיון עולם העליון. היו כל ישראל זכאים ונתעלו
 בהרבה מדרגות עליונות. ואז נתעלה כסא הכבוד
 בחדוה בכמה שמחות בכמה הטבות. ואז שיר השירים
 אשר

יו הוהר

א (א) זו מרת המלכות שנקראת עלמא דנוקבא : (ב) זו מרת התפארת שנקרא עלמא דדכורא : (ג) פירוש תפארת ומלכות : (ד) זה
 מרת התפארת שפארת היסוד שנקרא כ"ד ונקרא עליוסו הוא שלו כדאיתא בפתח אליון יסוד סימא דנופא זכר. ועל ידו נתחבר
 עלמא דדכורא עם עלמא דנוקבא להשפיע בה השפע מן הספירות ועולמות העליונים : (ה) פירוש מיד רחימו העליונות שנקראת
 אברים או כלים : (א) זו מרת המלכות : (ב) פי' שכינת הקדושה : (ג) היינו הקול של תורה : (ד) לה המליך מלך על ישראל :
 9

אשר לשלמה. העליה בשמחה והירידה בשמחה. כל העולמות בשמחה והיחוד בשמחה. שיר להקב"ה. השירים לעליונים ולתחתונים. אשר לשלמה. התחברות של כל העולמות בשמחה להמלך שכל השלום שלו: (י"ח)

שיר השירים אשר לשלמה. על פיו של אליהו נחרץ ברשות העליונה (ט) שיר השירים. שבע השבחים להמלך שהשלום שלו (י) לפי שהוא המקום שצריך שמחה. כי אין שם רוגז ודין. שהרי העולם הבא כלו הוא שמחה והוא משמח לכל (יא) ולפיכך הוא משלח חדות ושמחה לכל המדרגות. וכמו שנצרך שיתעורר התעוררות של שמחה מעולם העליון הוא (יב) כן נצרך שיתעורר שמחה וחדות מעולם המלכות לעומת עולם העליון (יג) ולפיכך עומדים העולמות בהשוואה אחת. והתעוררות אין עולה אלא מלמטה למעלה. וע"ז כתיב בנה בניתי בית זבול לך (מלכים א' ח) הוא ההיכל שיש בו תהלוכה מדרגות העולמות בשירי התשבחות. ובתוך כלן יש מדרגה אחת פנימית מכללן. ונתבררה האהבה של השיר הזה שהיא בהירת נקודה התחתונה (יד) וכאשר נתבררה מתוך כלן היא עולה למעלה בסוד השיר. ונקרא שיר השירים. לפי שעולה מתוך אותן התשבחות ונתבררה מכללן: כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה מסע

שִׁיר הַשִּׁירִים אשר לשלמה. על פומא דאליהו אתגור ברשו עלאה (ט) שיר השירים. שבעה דשבחין למלכא דשלמא דיליס (י) בנין דאיהו אתר דכתיב חדוסי. דלא אית תמן רוגזא ודיכא. דהא עלמא דאחי כלל איהו חדוסי ואיהו חדי לכלל (יא) ובג"כ משדר חדו וחדוסי לכל דרגין. וכמה דאלספריך אתערוד חדוסי לאתערוד מהסודא עלמא דלעילא (יב) הכי אלספריך לאתערוד חדוסי וחידו מעלמא דסיהרא לנבי עלמא עלאה (יג) ובנין כך עלמא קיימין בדונמא חדא. ואתערוד לא סלקא ללא מתחא לעילא. וע"ד כתיב בנה בניתי בית זבול לך (מלכים א' ח) איהו היכלא דאית ביה תהלוכה דרגין דסלקין בשבתי דתושבתהא. ובגו כללו אית חד דרגא פנימאס מכללו. ואתבריר רחמי דהא תושבתהא בריו דקודא תתאס (יד) וכד אתבריר מנו כללו סלקא לעילא ברזא דשיר. ואיקרי שיר השירים. דסלקא מנו איוון שבחין ואתבריר מכללו:

כתיב והבית בהבנותו אבן שלמה מסע ככנס וגו' (מלכים א' ח) והבית בהבנותו. מסע סוד דכר וטובא כחדא מתהברא. כיון אבן שלמה (ט) אשתלימת כמה דאלספריך. ולא אשתלימת עד דהוית מסע. דכספ לה קב"ה ואתקיף לה וקסיפ לה ואייית לה לנבי דאדם (טו) וכדין ככנס ואשתלימת מכלל. וכד אתבריר דא עס דלא כל רוחין אחרתין וכל ויטין בישין אתערודו מתמן. ולא אתקריבו למקדשא. סה"ד ומקבות והגרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. דהא כללו עאל גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דאתבני בי מקדשא לתתא ואתתקן היכלא על בנייה. כדון אתגלי שיר השירים. דאלספריך לאתברא מקדשא במקדשא. אהתא כבעלה אפין באפין. ודא איהו שיר השירים אשר לשלמה. בלא ערבוזיא כלל. דהא כל ויטין בישין וכל רוחין בישין אתערודו כדון מעלמא. ולא שלוסו כלל. אשר לשלמה. אפין באפין. אפי' לשלמה. דאתקער ואשתלי באתר דשלמא כלל דיליס: (י"ח)

עוד נחרץ על פיו של אליהו. כתיב יפתח ה' את אוצרו הטוב וגו' (דברים כח) כאשר ברא הקב"ה את העולם ברא תהלה בריכות העליונות (י) שהן מקורות להוריד בהן גשמי ברכה וקדושות עליונות שלמעלה. שהרי ממקור החיים ממקום העליון יוצאים חמשה

תו אתגור על פומא דאליהו. כתיב יפתח ה' את אוצרו הטוב וגו' (דברים כח) בשעתא דברא קב"ה עלמא ברא בקדמיתא שיתין עלאין (י) דאיוון מקורין לכתתא בסון נשמית דברכאן וקדוסיין עלאין דלעילא. דהא ממקורא דחיי מתתר עלאה נפקי חמשה

נבנה וגו' (מלכים א' ח) והבית בהבנותו. כאשר העולמות של בחי' זכר ונקבה מחוברים יחד. או אבן שלמה (ט) נשתלמה האבן כמו שנצרך. ולא נשתלמה עד שנעשית מסע. שהסיע אותה הקב"ה והגביר אותה והעדה והביאה אצל האדם (טו) ואז נבנית ונשתלמה מהכל. וכאשר נתחברו זה עם זאת כל רוחות אחרות וכל מינים הרעים נעברו משם. ולא התקרבו למקדש. וש"כ ומקבות והגרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. שהרי כלם נכנסו תוך עומק תהום רבה. כיון שנבנה בית המקדש למטה והוכן ההיכל בתוקפה או נתגלה שיר השירים. כיון שנצרך להתחבר מקדש במקדש. אשה בבעלה פנים בפנים. וזה הוא שיר השירים אשר לשלמה. בלי ערבוז כלל. שהרי כל מינים הרעים וכל רוחות רעות נעברו אז מן העולם. ולא שלטו כלל. אשר לשלמה. פנים בפנים. אשר לשלמה. שנעתקה ונשתלה במקום שכל השלום שלו: (י"ח)

עוד נחרץ על פיו של אליהו. כתיב יפתח ה' את אוצרו הטוב וגו' (דברים כח) כאשר ברא הקב"ה את העולם ברא תהלה בריכות העליונות (י) שהן מקורות להוריד בהן גשמי ברכה וקדושות עליונות שלמעלה. שהרי ממקור החיים ממקום העליון יוצאים חמשה

דף הוהר

(ט) פירוש שוח הכומר נאמר ספי אליוהו הנביא: (י) היינו עולם הבינה: (יא) עלמא דאחי זה עולם הבינה: (יב) פירוש דהשפיע שפע מעולם הבינה למדת המלכות: (יג) עלמא דסיהרא היינו מדת המלכות שהיא כרוגמא הלבנה שאין לה אור של עצמה אלא מראית החמה עליה. וכך מדת המלכות לית ליה מנרמא כלום אלא מהארת שמש התפארת עליה ע"י אתערותא דלחמא של שמחה וחדוה מעבודת ישראל העולה למעלה. והתעוררות האמת נקראת מין נוקבין: (יד) היינו מדת המלכות של עולם העשיה שנקראת כתיבא תהא כידוע כבוד הסמוך והנה אופן אחד בארץ: (טו) אבן הזאת היינו מדת המלכות: (טז) פירוש שוח התפארת בכתוב תפארת אדם לשבת בית: (יז) אלו ספירות העליונות:

חזק מקורין, וחד סתימא, וחדא דכניש כלל (יח) ואינון
 מקורין סו כד דתבדי עלמא, כד"א בראשית
 ברא אלהים וגו', בראשית, ברא שית, דא שית
 א"סו מקורא דכניש כלל מקורין למיון
 עלמין (יט) את שמשים, אלן אינון ו' מקורין עלאין דלעילא
 למיוסב לסאי שית (ז) ומיומא דתבדי עלמא
 עד דתבני בי מקדשא סו סתימין, ולא תתפתחו
 כלל, ועלמא אתון מתחילתא, דחיק בלא
 פתיחא כלל, אלא כויע דווע מנו אילגא זכחית
 לתתא, או מנו אבנא, ובשעתא דתתא שלמס מלכא
 ותבני בי מקדשא, וסו עלמין כלסו בשקולא חדא
 עילא ותתא, כדון סוסא שית דמקבל וכניש
 לכל אינון שיתין עלאין תתפתח, ואימתי תתפתח, בשעתא
 דאינון שיתין עלאין תתפתחו, וכיון דתתפתח סאי
 שית נפקו ברכאן לעלמא, אימתי תתפתח, כד
 ארדיעו מייס חד עקיומו דתיב לרגליה (ח) וכיון
 דססוא תתעבר מתון תתעבדי סיר, ותתפתח אולר ססוב
 בחילא דאינון חזר שיתין, ודא איכו ססיריס,
 דכלסו תתפתחו ותתקטו למיוסב מווגא לכל עלמין,
 כדון כתיב ויטב ישראל לבסח איש תחת גפנו ותתם
 תאננו (ש"ס א' ס) וכתיב אוכלים ושותים ושמחים
 (ש"ס א' ד), דסא שית ושיתין תתפתחו, וכל עידונין
 עלאין סו נחתין לעלמין כלסו, וכלסו סו חדאן
 לסלקא לגבי עלמא עלאה למלקס ברכאן ועידונין
 לעלמין, וכדון חביבו אתער מייסו לגבי מלכא
 עלאה למסו כלסו חד בלא פירודא, וכדון סלקא
 שבתא דעל כל שבחין למלכא דשלמא כלל דיליה,
 למסו כלסו בחרותא לעילא ולתתא : (י"ח)
שיר ססיריס אשר לשלמה, ש ברכבא, וסיא
 תנינא מסוסא דתתוי דאלפ"א בית"א, ב
 דבראשית ברכבא, וסיא תנינא משירותא דתתוי
 דאלפ"א בית"א, מאי טעמא, בנין דש"יין רוא דרתיכא
 עלאה, וע"ד איסי בתלת סמכין (כ) דסא אבתי
 אינון רתיכא, וכל סיר ססיריס רוא דרתיכא
 עלאה איסו, ובג"כ שירותא דיליה ש איסי, ב איסי
 ביתא דעלמא, דעובדא דעלמא איסו, ועל דא עובדא
 דבראשית שירותא דיליה צאת ב, אתון ברכבין דקיימין
 בשירותא דספרין ד' אינון, דסא כנווגא דתתעבדו
 וכססוא רוא דלסון סכי אתון רשומין ברישא,
 ואינון אתון ברכבין דסלקין על כל שאר אתון,
 וססוא את רוא וסתרד לכל ספרד איסו, ואלן
 אינון, א דברי הימים, ב דבראשית, ב דמשלי,
 ש דסיר ססיריס, אלן ד' אתון דריש
 ספרין אתון ברכבין אינון, ומאן דידע צסו ינדע רוא
 דכל ספרד, דסאו את אולוף רוא דכל
 ספרד, ש דא איסי מתיהדא ברא דרתיכא עלאה,
 דאבסן אינון רתיכא עלאה, אברהס וילחק אחידן
 דא

חמשה מקורות, ואחד נסתר, ואחד המאסף הכל (יח) ואותן
 המקורות היו כאשר נברא העולם, כמו שנאמר בראשית
 ברא אלהים וגו', בראשית, ברא שית, זה השית
 הוא המקור שנמשכים בו כל המעינות לכלכל
 העולמות (יט) את השמים, אלו הם ר' מקורות העליונים
 שלמעלה להשפיע לזה השית (ז) ומיום שנברא העולם
 עד שנבנה בית המקדש היו סתימים, ולא נפתחו
 כלל, והעולם היה ניוון מן המץ, מן בקיע צר בלי
 פתח כלל, כי אם כזעה הנוטפת מתוך העץ ויורדת
 למטה, או מתוך אבן, וכאשר בא שלמה המלך
 ונבנה בית המקדש, והיו כל העולמות במשקל אחד
 למעלה ולמטה, אז אותו השית המקבל ומאסף השפע
 מכל אותן בריכות העליונות נפתח, ומתי נפתח, בשעה
 שאותן בריכות העליונות נפתחות, וכיון שנפתח זה
 השית נשפעות ברכות לעולם, ומתי נפתח, כאשר
 מעבירים ממנו עקלתון אחד היושב לרגלו (ח) וכיון
 שהוא נעבר משם נעשה שיר, ונפתח אוצר הטוב עם
 השפע של אותן שאר הבריות, וזה הוא השירים,
 שכלן נפתחות והתכוננו לתת מזון לכל העולמות,
 בכך כתיב וישב ישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת
 תאננו (ש"ס א' ה) ונאמר אוכלים ושותים ושמחים
 (ש"ס א' ד), שהרי השית והבריכות נפתחו, וכל מעדנים
 העליונים היו יורדים לכל העולמות, וכלם היו שמחים
 לעלות אל עולם העליון ללקוט שפע ברכות ומעדנים
 עבור העולמות, ואז נתעוררה אהבה מהם אצל מלך
 העליון להיות כלם אחד בלי התפרדות, ואז עלה
 השיר שעל כל השירים להמלך שכל השירים שלו,
 להיות כלם בשמחה למעלה ולמטה : (י"ח)
שיר השירים אשר לשלמה, ש גדולה, והיא אות
 השניה מסוף האותיות של האל"ף בית"א, ב של
 בראשית גדולה, והיא השניה מהתחלת האותיות של
 האל"ף בית"א, מה הטעם, לפי שהש"יין היא סוד מרכבה
 העליונה, ולכן היא בשלשה עמודים (כ) שהרי האבות
 הם המרכבה, וכל שיר השירים הוא סוד מרכבה
 העליונה, ולפיכך התחלתו אות ש היא, ב רמו על
 ביתו של העולם, שבששית העולם מדבר, ולכך מצעה
 בראשית התחלתו באות ב, אותיות גדולות הנמצאות
 בהתחלת הספרים ד' הן, שהרי כדמיון שנעשו הספרים
 וכאותו הסוד שלהם כן רשימת האותיות בהתחלתם,
 והן אותיות גדולות העולות על כל שאר האותיות,
 ואותו האות היא סוד הנסתר של כל הספר, ואלו
 הן, א של דברי הימים, ב של בראשית, ג של
 משלי, ד של שיר השירים, אלו ד' האותיות בהתחלת
 הספרים אותיות גדולות הן, והמבין בהן יודע הסוד
 של כל הספר, כיון שאותו האות מורה הסוד של
 הספר, ש הזאת היא מתיחדת בסוד מרכבה העליונה,
 כי האבות הם מרכבה העליונה, אברהם ויצחק נאחזים
 זה

זו הוהר

(יח) פירוש שמעולם הבינה יוצאין המש כפירות שהן חסד נבורה המארת נצח הוהר, וחד סתימא, היינו סמית חסוד המסתתר כמדת
 רבכות, וחד דכניש כלל, זו מדת הברכות המושלת בכל להשפיע להתחתונים כפרשיות : (יט) זו מדת המלכות : (כ) ש'
 שהמלכות סבבלת העפע סן שש הספירות שעליה : (כא) זה סמא"ל האורב לחנוף העפע עבור הספרא אחרא : (כב) שהם כנגד הכר
 נבורה תפארת שורש אברהם יצחק יעקב :

זה בזה ונכללים זה בזה. ויעקב נכנס באמצע ומסכים לשני הצדדים (כג) ולכך מתייחדים כלם בסוד עולם העליון. ולפיכך שיר הזה בסוד מרכבה העליונה הוא. שמתיוחד בהמלך שכל השלום שלו. ולפיכך היא שן גדולה ונקשרת בהתחלת הספר. להראות שכל הספר על סוד הזה הולך והוכן. ועל כן אות שן תורה השבחה של כל הספר: (י"ח)

שיר השירים אשר לשלמה. פתח רבי יוסי ואמר. שיר זה היה מעורר אותו שלמה המלך כאשר נבנה בית המקדש. וכל העולמות נשתלמו למעלה ולמטה בשלמות אחת. הלבנה נתמלאה בשלמות (כד) ובית המקדש נבנה כדמיון שלמעלה. בזמן שנבנה בית המקדש למטה לא היתה שמחה לפני הקב"ה מיום שנברא העולם כמו ביום ההוא. בית הראשון כאשר נבנה. נבנה עמו בית ראשון אחר והאיר לכל העולם. מתיקות באה לעולם ונפתחו כל החלונות העליונים להאיר. ולא היתה שמחה בכל העולמות כמו ביום ההוא. בכך פתחו העליונים והתחתונים ואמרו שירה. וזהו שיר השירים. שיר של אותן המנגנים שזמרים להקב"ה. דוד המלך אמר שיר המעלות. שלמה המלך אמר שיר השירים. שיר מאותן המנגנים. מה בין זה לזה. הרי נראה שהכל אחד. אלא ודאי שהכל אחד. אבל בימי דוד המלך לא היו כל אותן המנגנים מתוקנים במקומותם לנגן כראוי. בית המקדש עוד לא נבנה. ולפיכך לא נתתקנו למעלה במקומותם. שהרי כמו שיש תקונים של משמרות בארץ. כן יש ברקיע. וקיימים אלה לעומת אלה. וביום שהוקם בית המקדש נתתקנו כלם במקומותם. והגר שלא האיר התחיל לחאיר (כה) ושיר הזה נתתקן לעומת מלך העליון. מלך השלום שלו. ושיר הזה הוא יפה מכל השירים הראשונים. יום שנתגלה בו שיר הזה בעולם אותו היום נמצא שלם בכל. וע"כ הוא קדש קדשים:

בספרו של אדם הראשון היה כתוב בו. ביום שיבנה בית המקדש יעוררו האבות שירה למעלה ולמטה. ולכך נמצאת שן [בהתחלה] מאותיות הגדולות. ואלה הם אשר עוררו. לא שהם היו מזמרים. אלא שהם עוררו למעלה השיר מאותן משוררים הגדולים הממונים על כל העולמות. ולמדנו שביום ההוא עמד יעקב התם ונכנס בגן העדן בשמחה על מקומו. ובכך התחיל גן העדן לומר. וכן כל עצי בושם שבגן. מי גרם שיר זה ומי אמרו. הוה אומר זה יעקב. שאלמלא הוא לא נכנס בגן העדן לא הי' הגן אומר שירה. שיר הזה הוא שיר שיש בו כלל כל התורה. שיר שעליונים ותחתונים נתעוררים אליו. שיר שהוא כדמיון עולה העליון שהוא שבת העליון. שיר שהשם הקדוש העליון נתעטר על ידו. וע"כ הוא קדש קדשים. מה הטעם. לפי שכל דבריו באהבה וכלו בשמחה. ולא נמצא כך בשאר

דא ברא וכלילן דא ברא. ויעקב על כל באמלטיה ואסכים לתרין סערין (כז) וע"ד מתיחדן כלו ברא דעלמא עלאה. ובג"כ תושבחתא דא ברא דרתיכא עלאה איסי. דאתיחדא במלכא דשלמא כלל דילוי. ובג"כ איסי רברבא ואתיחדת בריס ספרא. לאחאה דכל ספרא על רזא דא חולא ואתתקן. ועל דא את שן אחזיאת שבתא דכל ספרא: (י"ח)

שיר השירים אשר לשלמה. פתח רבי יוסי ואמר. שירתא דא אתער לה שלום מלכא כד אתבני בי מקדשא. ועלמין כלו אתליומי עילא ותתא באשלמותא חדא. סיסר"א אתמליא בשליומי (כז) ובי מקדשא אתבני כנוולא דלעילא. בשעתא דאתבני בי מקדשא לתתא לא סוה חדוה קמי קב"ה מיומא דאתבני עלמא כסהו"א יומא. בית ראשון כד אתבני. בית ראשון אתרא אתבני עמיס ואסיר לכל עלמין. ולאתבסס עלמא ואתפתחו כל משקופי עלמין לאתרא. ולא סוה חדוה בכל עלמין כסהו"א יומא. כדון פתחו עלאי ותתאי ואמרו שירתא. והיינו שיר השירים. שירתא דליון מנגין דמנגן לקודשא בריך הוא. דוד מלכא אתר שיר שמעלות. שלמה מלכא אתר שיר השירים. שיר מליון מנגין. מלי בין האי להאי. דהא אשתמע דכלא חד. אלא ודאי כלל חד. אכל ציומי דדוד מלכא לא סוה כל ליון מנגין מתתקן בדוכתייסו לנגנא כדקא יאות. בי מקדשא לא אתבני. ובג"כ לא אתתקנו לעילא בדוכתייסו. דהא כמו דלית תקוני דמשמרות בארעא. לוף סבי ברקיעא. וקיימין אליון לקבל אליון. וביומא דאתבני בי מקדשא אתתקנו כלו בדוכתייסו. ושרנא דלא סררא שריאת לאתרא (כח) וסירתא דא אתתקנת לגבי מלכא עלאה. מלכא דשלמא דילוי. ותושבחתא דא איסי עעילא מכל תושבתן קדמאי. יומא דאתגלי תושבתתא דא בעלמא סוה יומא אשתכח שליומי בכלא. וע"ד איסי קדש קדשים:

בספרא דאדם קדמאס סוה כתוב ציט. ביומא דיתקא בי מקדשא יתערין אבסן שירתא עילא ותתא. ובג"כ אשכחנא שן [בשיריה] מאתון רברבן. ואליון ליון דקא אתערין. לאו דליון מנגין. אלא דליון מתערין לגבי עילא שיר דליון שירין רברבן דממנן על עלמין כלו. ותמנן כסהו"א יומא קא יעקב שליומי ועל בנגתא דעדן שחידו על דוכתייסו. וכדון גנתא דעדן שארי לנגנא. וכל ליון בוסמין דנגתא. מלין גרוס שירתא דא ומלין אתר לה. סוי ליומא דא יעקב. דאלמלא איסו לא עלא בנגתא דעדן לא אתר גנתא שירתא. שירתא דא שירתא דאיסי כללל דכל אורייתא. שירתא דעלמי ותתאי מתערין לנגנא. שירתא דאיסי כנוולא דעלמא דלעילא דאיסו שבת עלאה. שירתא דמא קדישא עלאה אתעטר בניסא. וע"ד איסי קדש קדשים. מלי עמא. בנין דכל מלוי ברמיו ובחדוה כלל. ולא אשתכח בשאר

דיו הודר

(כג) יעקב חזא בגר מרת הרחמים שנקראת המארת והיינו התמונות של חסד ונבונה: (כד) כל מקום שנזכר שירא רסו על מרת המלכות: (כה) היינו מרת המלכות:

בשאר כל השירים שבעולם, ולבעבור זה שמצד האבות נתעורר שיר הזה. יום שנתגלה בו שיר הזה בו ביום ירדה השכינה לארץ. ככתוב (מלכים א' ח) ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו'. מה הטעם. לפי כי מלא כבוד ה' את בית ה'. ביום ההוא ממש נתגלה שיר הזה. ואמרו שלמה ברוח הקודש. השבח של שיר הזה הוא כדל של כל התורה. כדל של כל מעשה בראשית. כדל של סוד האבות. כדל של גלות מצרים ושל יציאת ישראל ממצרים והשיר שעל הים. כדל של עשרת הדברות ומעמד הר סיני. והליכת ישראל במדבר עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש. כדל הכתרת השם הקדוש העליון באהבה ובשמחה. כדל גלותם של ישראל בין האומות והגאולה שלהם. כדל של תחיית המתים עד היום שהוא שבת לה'. מה שהיה מה שהוא ומה שעתיד להיות אחר כך ביום השביעי כאשר יהי שבת לה'. הכל הוא בשיר השירים. ולכן למדנו כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר בבית המשתה. או התורה חוגרת שק והיא עולה אצל הקב"ה ואומרת לפניו. עשו לי בניך צחוק בבית המשתה. ודאי שהתורה עולה ואומרת כך. ולפיכך נצרך להזהר ולהעלות כמו עטרה על ראש האדם כל חיבה ותיבה של שיר השירים. ואם תשאל מדוע היא בין הכתובים. כך צריך להיות בודאי לפי שהיא שיר השבח במה שכנסת ישראל מתעטרת למעלה. ולפיכך כל השירות שבעולם לא העלו רצון אצל הקב"ה כמו שיר הזה. וכך למדנו. שיר אחד. השירים שנים. אשר הרי שלשה. וזהו הסוד שכוס של ברכה ניתנת ונלקחת בין ימין ושמאל (י) והכל נתעורר אצל המלך שהשלים שלו (י) ובוה השיר נתעלה הרצון למעלה מעלה בסוד של איין סוף. רחוק קדישא הכא נמצאת. שהרי האבות הם המרכבה. דוד המלך נתחבר עמהם והם ארבעה (כ) סוד מרכבה הקדושה העליונה. ולכן ארבע תיבות בזה הפסוק הראשון (כ) סוד מרכבה שלימה הקדושה: ועוד סוד זה. שיר. זהו סוד דוד המלך. שהוא הסוד לעלות בשיר. השירים. אלו האבות. סוד הממונים הגדולים. מרכבה שלימה כראוי. אשר לשלמה. זה סוד מי שרוכב על מרכבה השלימה הזאת. ובוה הפסוק נמצא שלימות הסוד של מן העולם ועד העולם. סוד כל האמונה. והכל הוא מרכבה שלימה למי שיש בו ידיעה. ולמי שאין בו ידיעה ואין מי שיוכל להשיג בו. ולפיכך נאמר פסוק הזה בדי' תיבות. סוד מרכבה שלימה מכל הצדדים. מכאן ולהלאה נמסר הסוד לחכמים:

שיר הזה הוא מעולה מכל שאר השירים של הראשונים. כל השירים שאמרו הראשונים לא עלו אלא תוך השירות שמלאכים העליונים אומרים. ואע"פ שזה נתבאר אבל כתיב שיר המעלות לדוד. שיר המעלות שיר

בשאר כל שירין דעלמא סכי. ובגין דא מספרא דאבסן אתער שירתא דא. יומא דאתגלי שירתא דא הסוא יומא נחתת שכינתא לארעא. דכתיב (מלכים א' ח) ולא יכלו סכנים לעמוד לשרת וגו'. מאי טעמא. בגין כי מלא כבוד ה' את בית ה'. ביהסוא יומא ממש אתגליאת תושבחתא דא. ואמרה שלמה ברוח קודשא. תושבחתא דשירתא דא איסי כללך דכל אורייתא. כללך דכל עובדא דבראשית. כללך דרוז דאבסן. כללך דגלותא דמלכים ודנפקו ישראל ממלכים ותושבחתא דיומא. כללך דעשר אמירן וקיומא דער סיני. וכד אלו ישראל במדברא עד דעאלו לארעא ואתבני בי מקדשא. כללך דעשורא דשמא קדישא עלאס ברחימו ובהדוה. כללך דגלותא דשיראל בימי עממיא ופורקנא דילסון. כללך דתחיית המתים עד יומא דאויסו שבת לה'. מאי דאסו מאי דאסו ומאי דזמין למכויו לבתר ביומא סביעא. כד יסא שבת לה'. כלל איסו בשיר השירים. ועל דא הנינן כל מאן דאפיק פסוק דשיר השירים ואמר ליה בני משתא. אורייתא איסי חנינת שק וסלקא לגבי דקב"ה ואמרת קמיס. עכדו לי בניך מחוך בני משתא. ודאי אורייתא סלקת וקאמרת סכי. בגין דא אלסריך לנסרא ולסלקא עשרא על רישים דבר נס כל מלא ומלא דשיר השירים. ואי תימא אמאי איסי בין הכתובים. סכי סוא ודאי. בגין דאיסי שיר תושבחתא דכנסת ישראל קא מתעפרא לעילא. ובג"כ כל תושבתן דעלמא לא סלקא רעותא לגבי קב"ה כתושבחתא דא. וסכי אוליפנא. שיר חד. השירים תרין. אשר סא תלת. ורוז דא דאחייב כוס של ברכה דאתכיל בין ימינא ושמאלא (י) וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דלויס (י) ובהאי אסתלק רעותא לעילא לעילא ברוז דאין סוף. רחוק קדישא הכא אשתכח. דסא אבסן אינן רחוק. דוד מלכא אתחבר עמיסן ואינן ארבע (כ) רוז דרחיק קדישא עלאס. ובג"כ ארבע תיבין בהאי קרא קדמאס (כ) רוז דרחיק קדישא שלימתא: ותו רוז דא. שיר. דא רוז דדוד מלכא. דאיסו רוז לסלקא בשיר. השירים. אינן אבסן. רוז דממין רברבין. רחיק שלימתא דקא יאות. אשר לשלמה. רוז מאן דרכיב על רחיק שלימתא דא. ובהאי קרא אשתכח שלימו דרוז מן העולם ועד העולם. רוז דכל מסימותא. וכלא איסו רחיק שלימתא למאן דידיע. ולמאן דלא חדיע ולית מאן דקאים למנדע ביה. וע"ד אתמר סאי קרא בדי' תיבין. רוז דרחיק שלימתא מכל סקרין. מכאן ולהלאה רוז להכימין אתמסר:

שירתא דא איסי מעליא על כל שאר שירין דקדמאי. כל שירין דקדמאי אמרו לא סליקו אלא נו שירין דמלאכי עלאי אמרי. ואע"ג דסא אוקמוס אכל כתיב שיר המעלות לדוד. שיר המעלות. שיר

בשאר כל השירים שבעולם, ולבעבור זה שמצד האבות נתעורר שיר הזה. יום שנתגלה בו שיר הזה בו ביום ירדה השכינה לארץ. ככתוב (מלכים א' ח) ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו'. מה הטעם. לפי כי מלא כבוד ה' את בית ה'. ביום ההוא ממש נתגלה שיר הזה. ואמרו שלמה ברוח הקודש. השבח של שיר הזה הוא כדל של כל התורה. כדל של כל מעשה בראשית. כדל של סוד האבות. כדל של גלות מצרים ושל יציאת ישראל ממצרים והשיר שעל הים. כדל של עשרת הדברות ומעמד הר סיני. והליכת ישראל במדבר עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש. כדל הכתרת השם הקדוש העליון באהבה ובשמחה. כדל גלותם של ישראל בין האומות והגאולה שלהם. כדל של תחיית המתים עד היום שהוא שבת לה'. מה שהיה מה שהוא ומה שעתיד להיות אחר כך ביום השביעי כאשר יהי שבת לה'. הכל הוא בשיר השירים. ולכן למדנו כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר בבית המשתה. או התורה חוגרת שק והיא עולה אצל הקב"ה ואומרת לפניו. עשו לי בניך צחוק בבית המשתה. ודאי שהתורה עולה ואומרת כך. ולפיכך נצרך להזהר ולהעלות כמו עטרה על ראש האדם כל חיבה ותיבה של שיר השירים. ואם תשאל מדוע היא בין הכתובים. כך צריך להיות בודאי לפי שהיא שיר השבח במה שכנסת ישראל מתעטרת למעלה. ולפיכך כל השירות שבעולם לא העלו רצון אצל הקב"ה כמו שיר הזה. וכך למדנו. שיר אחד. השירים שנים. אשר הרי שלשה. וזהו הסוד שכוס של ברכה ניתנת ונלקחת בין ימין ושמאל (י) והכל נתעורר אצל המלך שהשלים שלו (י) ובוה השיר נתעלה הרצון למעלה מעלה בסוד של איין סוף. רחוק קדישא הכא נמצאת. שהרי האבות הם המרכבה. דוד המלך נתחבר עמהם והם ארבעה (כ) סוד מרכבה הקדושה העליונה. ולכן ארבע תיבות בזה הפסוק הראשון (כ) סוד מרכבה שלימה הקדושה: ועוד סוד זה. שיר. זהו סוד דוד המלך. שהוא הסוד לעלות בשיר. השירים. אלו האבות. סוד הממונים הגדולים. מרכבה שלימה כראוי. אשר לשלמה. זה סוד מי שרוכב על מרכבה השלימה הזאת. ובוה הפסוק נמצא שלימות הסוד של מן העולם ועד העולם. סוד כל האמונה. והכל הוא מרכבה שלימה למי שיש בו ידיעה. ולמי שאין בו ידיעה ואין מי שיוכל להשיג בו. ולפיכך נאמר פסוק הזה בדי' תיבות. סוד מרכבה שלימה מכל הצדדים. מכאן ולהלאה נמסר הסוד לחכמים:

שיר הזה הוא מעולה מכל שאר השירים של הראשונים. כל השירים שאמרו הראשונים לא עלו אלא תוך השירות שמלאכים העליונים אומרים. ואע"פ שזה נתבאר אבל כתיב שיר המעלות לדוד. שיר המעלות שיר

זיו הוהר

(י) פירוש בין חסד ונבונה חיינו תפארת. כי יד ונצח נגד חסד ושפלות נגד נבונה: (כ) פ"ל לכוון שהכוס שהוא בני' אליהם ומימנו על מרת המרכבה תתחבר עם המלך שהשלים שלו דחיינו תפארת: (כז) דוד המלך הוא נגד מרת המלכות: (כח) פירוש נגד חסד נבונה תפארת מלכות:

שיר שהמלאכים העליונים אומרים. שאותן המעלות ומדרגות אומרים. למי. לדוד (י) לבקש טרף ומזון ממנו: ועוד שיר המעלות. ככתוב (תהלים ט) על עלמות שיר. על כן עלמות אהבוך (א) לדוד. בשביל דוד מלך העליון. שהוא משבח תמיד למלך העליון (ב) כיון שבא שלמה המלך אמר שיר שהוא העליון למעלה. מה ששירי עולם העליונים אומרים לפני מלך העליון שכל השלום שלו. כלם שאמרו שירה לא עלו בשירה היא לאמר אלא אותן השירות שמלאכים העליונים אומרים. מלבד שלמה המלך שעלה בשירה הזאת כמה ששרים העליונים עמודי העולם אומרים. כל בני העולם אמרו בדבר מרכבות התחונות. שלמה המלך במרכבות העליונות. ואם תשאל משה שעלה במדרגת הנבואה לפני הקב"ה על כל בני העולם. השירה שאמר במרכבות התחונות היא ולא עלה יותר. בוא וראה השירה שאמר משה עלה למעלה ולא למטה. אבל לא אמר שירה כשלמה המלך. ולא היה אדם שעלה בשיר כשלמה. משה עלה בשירה שלו למעלה. ושירה שלו היתה לתת שבת והודיה למלך עליון שהציל את ישראל. ועשה להם נסים וגבורות במצרים ועל הים. אבל דוד המלך ושלמה בנו אמרו שירה באופן אחר. דוד עמל להכין עלמות ולפאר אותן לפני השכינה. שתתראה השכינה עם עלמותיה ביופי. ועל זה היה עמל באותן שירות ותשבחות לפניו. עד שהכין והפאיר כל העלמות עם השכינה. כיון שבא שלמה מצא להשכינה שהיא מקושטת ועלמותיה ביופי. היה עמל להכניסה אצל החתן (ג) והכניס את החתן לחופה עם המטרונה. והביא דברי אהבה ביניהם כדי לחברם יחד. ולהיות שניהם בשלימות אחת באהבה שלמה. ולכך עלה שלמה בשיר העליון על כל בני העולם. משה זוג לה השכינה בעולם הזה למטה. להיותה בעולם הזה בזוג שלם בין התחונות. שלמה זוג לה להשכינה בזוג שלם למעלה. הכניס את החתן לחופה בתחלה. ואח"כ הכניס לשניהם בעולם הזה. והזמינם בשמחה בבית המקדש אשר בנה. ואם תשאל איך הכניס משה להמטרונה בלבדה לעולם הזה. הלא נראה פירוד. בוא וראה הקב"ה זוג לה במשה תחלה. והיא היתה כלת משה כמו שנתבאר. וכיון שנודווגה בו במשה ירדה לעולם הזה בזוג של עולם הזה. ונתתקנה בזה העולם מה שלא היתה מקודם לזה. ולעולם לא היתה בפירוד. אבל לא היה אדם בעולם מיום שנברא אדם שיכניס אהבה וחביבות ועניני זיוג למעלה מלבד שלמה המלך. שהוא הכין הזיוג שלמעלה בתחלה. ואחר כך הזמינם יחד בבית שהכין להם. וכאים הם דוד ושלמה בנו שהם הכינו הזיוג שלמעלה. ומיום שאמר לה הקב"ה להלבנה לכי ומעטי עצמך לא נודווגה בזיוג שלם בשמש. מלבד כאשר בא שלמה המלך:

שיר השירים. הרי כאן חמש מדרגות להתדבק בעולם

שיר דמלאכי עלאי אמרי. לרוד (י) לבקש טרף ומזון ודרגות אמרי. למאן. לדוד (י) לבקש טרף ומזון ממי: תו שיר המעלות. כד"א (האים טו) על עלמות שיר. על כן עלמות אהבוך (א) לדוד. בנין דוד מלכא עלאה. דלויטו משבח תדיר למלכא עלאה (ב) כיון דאתא שלמה מלכא אמר שיר דלויטו עלאה לעילא. דרברבו עלמא עלאין קאמרי לגבי מלכא עלאה דשלמא כלא דלויטו. כלסו דאמרי שירתא לא סליקו בהסיא שירתא לומר אלף הסיא שירתא דמלאכי עלאי קאמרי. בר שלמה מלכא דסליק בהאי שירתא למא דרברבוין עלאין עמודי עלמא קאמרי. כל בני עלמא ברתיוין תתאין. שלמה מלכא ברתיוין עלאין. ואי תימא משה דסליק בדרגא דנבואה ובחביבו לגבי קב"ה על כל בני עלמא. הסיא שירתא דקאמר ברתיוין תתאין סוס ולא סליק יותר. תא חוי שירתא דקאמר משה סליק לעילא ולא לתתא. אבל לא אמר שירתא כשלמה מלכא. ולא סוס בר נש דסליק בשירתא כשלמה. משה סליק בתוסבחתו לעילא ותוסבחתא דלויטו סוס למיסב תוסבחתו וסודאן למלכא עלאה דשיב לון לישראל. ועבד לון כסין וגבוראן בתלמיס ועל יומא. אבל דוד מלכא ושלמה בריס אמרו שירתא ביוגא אחרא. דוד אשתדל לאתקטא עולמתן ולקשטא לון במשרויתא. לאתחזא משרויתא ועולמתא בשפירו. ועל דא אשתדל באינון שירין ותוסבחתן לגבייסו. עד דאתקון וקשיס כלסו עולמתן ומשרויתא. כיון דאתא שלמה אשכח למשרויתא מתקשטא ועולמתא בשפירו. אשתדל למיעל לס לגבי חתן (ג) ואעיל חתן לחופה במשרויתא. ואעיל חתן דרחמו בימיו בנין לחברא לון כחדא. ולמסוי תרוויסו בשלמו חדא בחביבו שלים. וע"ד שלמה סליק בתוסבחתא עלאה על כל בני עלמא. משה זוג לס למשרויתא בהאי עלמא לתתא. למסוי בהאי עלמא ביוגא שלים בתתאי. שלמה זוג לס למשרויתא ביוגא שלימא לעילא. אעיל חתן לחופה בקדמיתא. ולכתר אעיל לתרוויסו בהאי עלמא. חזין לון כחדו בני מקדשא דלויטו בנה. ואי תימא סך עייל משה למשרויתא בלחודא בהאי עלמא. דתא אתחוי פרודא. תא חוי קב"ה זוג לס במשה בקדמיתא. ואיסי סוות כלת משה כמה דאתמר. כיון דלודווגת ביה במשה כחת בהאי עלמא ביוגא דתאי עלמא. ואתתקנת בהאי עלמא מאי דלא סוות מקדמת דנא. ולעולם לא סוות בפירודא. אבל לא סוס בר נש בעלמא מיומא דאתברי ארס דיעיל רחמו וחביבו ומלין דזוגא לעילא בר שלמה מלכא. דלויטו אתקון זוגא דלעילא בקדמיתא. ולכתר זיוג לון כחדא בתיא דאתקון לון. זכאין אינון דוד ושלמה בריס דלויטו אתקונו זוגא דלעילא. ומיומא דאמר לס קב"ה לסוירא זילי ואזיירי גרמיך לא אודווגת ביוגא שלים בשמשא. בר כד אתא שלמה מלכא:

שיר השירים. הרי כאן חמש דרגות להתדבק בעלמא

זו הוהר

(א) פי' למדת המלכות: (ב) פירוש כי מעלות ועלמות האותיות שוות. והרסו על סוד שבע הנערות ש"ה המלכות: (ג) פירוש בשביל מדת המלכות שהוא משבח תמיד להתפארת: (ד) פירוש לעורר הזיוג של מלכות עם התפארת: 14

בעולם הבא. שיר אחד. השירים שנים הרי שלשה. אשר הרי ארבעה. לשלמה הרי חמשה. הוא בחמישי. שהרי יום החמשים סוד של יובל הוא (ז) בוא וראה הזיוג שלמעלה לא היה ביכולת שלמה להכין. אלא מפני שהיה נמצא הזיוג למטה מקודם לזה. ואיזה הוא. זה הזיוג שפעל משה. שאם לא היה אותו הזיוג לא היה ביכולת להכין הזיוג שלמעלה. והכל בסוד עליון הוא להכמי לב: כתוב (מלכים א' ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. מקרא זה ביארו החברים. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי על כל דיבור ודיבור שהוא היה אומר היו בו שלשת אלפים משלים. ויהי שירו חמשה ואלף. כך ביארנו ויהי שירו של משל. והכל אחד בין מי שאומר ויהי שירו של שלמה. בין מי שאומר ויהי שירו של משל. זה הכל הוא אחד והכל הוא היה אומר. ויהי שירו. זה שיר השירים. וכי חמשה ואלף הוא שיר השירים. ודאי כך הוא (ז) חמשה הם השערים והפתחים שנפתחים בהמלך שהשלוש שלו. והם חמש מאה השנים של עץ החיים. חמשים שנות היובל. והאלף זה הוא עץ החיים החתן שיוצא מצדו. והוא נוחל כל אותן החמשה לבוא אל הכלה. וימו של הקב"ה אלף שנים הוא. וזה הוא הנהר שנמשך ויוצא מעדן. ונגיע אצלן יוסף הצדיק שנקרא צדיק על שם הלבנה כמו שהבטיח לה הקב"ה. ולפיכך שיר השירים קדש קדשים. ואין לך מקרא בשיר השירים שלא יהיה בו הסוד של חמשה ואלף בודאי. שיר השירים ודאי כך הוא. חמש מדרגות הן במקרא הראשון כמו שנתבאר. ואם תשא האלף למה לא נזכר כאן. ודאי אלף ההוא נסתר היה ונסתר הוא עד שמתחברת האשה עם בעלה. ועל זה התיגע שלמה להביא אלף ההוא אצל הכלה בהסתרת החותם של החכמה העליונה. כיון שעשה קדש הקדשים למטה גנוו ונסתר. והכניס הסוד של קדש הקדשים שמה לעשות הסתרת היחוד שלם למעלה

בעולם דלתי. שיר חד. ספורים תרין סא תלת. אשר סא ארבעה. לשלמה סא חמשה. בחמשה איו. דסא יומא דחמשין רזא דיוכלא איו (ז) תא חזי זונגא דלעילא לא יכול שלמה לאתקנא. אלא בנין דלשכתה זונגא לתתא מקדמת דנא. ומאן איו. זונגא דמשה. דאי לא סוס זונגא דנא לא אתתקן זונגא דלעילא. וכלא ברזא עלאה איו לחימי לבא: כתוב (מלכים א' ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. סאי קרא חוקמוס חכרוא. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי על כל מלה ומלה דאיו סוס אמר סוו ביה תלת אלף משלי. ויהי שירו חמשה ואלף. סכי חוקמוסא ויהי שירו של משל. וכלא חד בנין מאן דלמר ויהי שירו דשלמה. בנין מאן דלמר ויהי שירו של משל. כלא איו חד וכלא איו קאמר. ויהי שירו. דא שיר ספורים. וכי חמשה ואלף איו שיר ספורים. ודאי סכי סוא (ז) חמשה אינון תרעין ופתחין דמתפתחי במלכא דשלמה דליה. ואינון חמש מאה שין דאילנא דחיי. חמשין שין דיוכלא. ואלף דא איו אילנא דחיי חתן דנפיק מספריו. ואיו ריית כל אינון חמשה לחימי לבני כלס. וימיס דקב"ה אלף שין איו. ודא איו סכר דנגיד ונפיק מעדן. וימיס לבני יוסף זכאס דאקרי דיק על שמא דסוהרל כמה דלתי ביה קב"ה. ונג"כ שיר ספורים קדש קדשים. ולית לך קרא בשיר ספורים דלא אית ביה רזא דחמשה ואלף ודאי. שיר ספורים ודאי סכי סוא. חמש דרנין אינון ביהו קרא כמה דלחמר. וחי חיוסא סלף אמחי לא אדכר סכא. ודאי סוא אלף סמירא סוס וסמירא איו עד דלחחברת אתתא בעעלה. ועל דא אשחל שלמה לחימי סוא אלף לבני כלס בעמירו דגושפנקא דחממתא עלאה. כיון דעבר קדש סקדשים לתתא גנוו וסמיר. וטעיל רזא דקדש סקדשים לתמן למעבר גנוו דסמוסא שלם עילא

ויו הוהר

(לד) בפירוש הזה כוונתו לומר שבמסוק הראשון שיר השירים נרמו ה' מדרגות. כג' התיבות שיר השירים אשר נרמו ה' מדרגות. ולשלמה הרי חמשה. ה' מדרגות הראשונות הן חסד נבונה תפארת מלכות. דרום צפון מזרח מערב. אברהם יצחק יעקב דוד. וכמדרגה החמישית נרמו שלשה שם הוא טולם הבינה שנקרא עלמא דאתי. וכוד שיר השירים הוא לאתדבקא המלכות בעלמא דאתי שהוא טולם הבינה. ה' תראה בה' עלאה. ועיו אמר דהא יומא דחמשין רזא דיוכלא איהו. כי יומא דחמשין הוא הנבונה מסעל ד' פעמים ל' של ה' ספורות. ולפיכך מדרגה החמישית היא הנבונה מסעל ד' המדרגות הנתיב. וכדי שלא נתפלא מאין היה כח גדול כזה לשלמה המלך לפעול לאתדבקא המלכות בעלמא דאתי. עיו מסביר שעיי שהיה תחלה זונגא דמשה היה ביכולת לשלמה לפעול תרמס המלכות יותר עד הבינה. וזה סוד עליון. אחרי זה סביא הכתוב וידבר שלשת אלפים משל ונל. והו הקימה לפירוש האחר: (ז) בפירוש הזה רוצה לומר ש' התיבות של מסוק הראשון נרמו בתן ה' מדרגות זה רמו על ה' שערים ופתחים של סלמא דשלמא דליה שהוא התפארת שנקרא עין החיים. וגם הן נקראין חמשים שנות היובל. והן חמש הספורות סן חסד עד יסוד. וענין שיר השירים נרמו במסוק ויהי שירו חמשה ואלף. ויהי שירו דא שיר השירים. חמשה. אלו חמש הספורות הנתיבה של עלמא דרבורא. ואלף דא הוא אילנא דחיי חתן דנפיק מספריו. וזה רמו על ספורות היסוד שנקרא לפעמים עין חיים כמו התפארת כסוד חי העולמים. וגם דגוף זכרית הוא אינון כירוע. והיינו חתן דנפיק מספריו דתפארת. והוא נוחל כל השפע שבא מאותן חמשתן שערים ופתחים הנתיבה להשפיע הכלה שהיא המלכות. ועיו בא שיר השירים בשביל התחברות עלמא דרבורא עם עלמא דנוקבא כמעצות האלף. ובא לפרש עוד מפני מה נקרא היסוד בשם אלף. ואומר שהוא כדאימא וימו של הקב"ה אלף שנה. חיינו יומו של התפארת והוא היסוד. ושנה בניו ספורו. ולכך נתיים לספורו זו השם אלף. כיון שאותו הנהר דנגיד ונפיק מעדן. חיינו השפע ששקבלת הבינה סן החכמה נאסף בהיסוד להשפיע למלכות. וידוע שאות אלף רמו על חכמה ובינה. אלף חכמה אלף בינה כדאמרי הרדוקי. ותכוב וואלפך חכמה. ולפיכך נתיים לספורת היסוד השם אלף בשביל שפע חכמה ובינה הנאסף. והו שאומרי שכל מסוקי שיר השירים הם כסוד חמשה ואלף. ר"ל בשביל התחברות המלכות עלמא דנוקבא עם החמשה ואלף דחיינו שש הספורות חסד נבונה תפארת נצח חוד יסוד שנקראין עלמא דרבורא כממירו דגושפנקא דחכמתא עלאה לקבל השפע שנשפע אליה סן חכמה ובינה עיי התיורה ביונו עם עלמא דרבורא. ולבכף בא לתרין מפני מה נרמו במסוק הראשון רק' החמשה מדרגות ולא מדרגת ותיב. ואומר שנה מפני ספורות היסוד סמירא הוא כירוע וסוכן:

למעלה ולמטה כראוי. קדש הקדשים הוא למעלה חזק חכמה העליונה והבינה. וכדמיון הזח נוחלים חתן וכלה נחלת האב והאם (י) וחזרת ירושת הנחלה באופן אחר. נחלת האב יורשת הבת בהתעלות של שם הקודש הזה (י) והיא נקראת גם כן קד"ש חכמ"ה. נחלת האם יורש הבן ונקרא קדש"ם. לפי שהוא מקבל כל אותן קדשים העליונים ומאספם אליו. ואחרי כן נותנם ומכניסם אצל הכלה. ועל כן אמר שיר השירים. שיר לעומת הקד"ש. השירים לעומת הקדש"ם. להיות הכל קדש קדשים בסוד אחד כראוי. אשר לשלמה. הרי נדרש להמלך שהשלום שלו. ואפשר תאמר שזה השבח שלו הוא. אל תאמר כן. אלא שזה השבח במקום העליון הוא עולה. ותדע שכך הוא הסוד. כאשר מתקנים תפארת ומלכות כאחד תחת מלך העליון (ח) או המלך הזה נתעלה למעלה. ונתמלא מכל הקדושות ומכל הברכות הנמשכין למטה נתמלא ומשפיע למטה. וזאת היא תשוקתו של מלך העליון (ט) כאשר נתמלא קדושות וברכות ומשפיע למטה. ועל זה הן התפלות והתחינות שיתתקן ויתמלא מעין העליון שהוא (ט) כי כאשר הוא מתתקן כראוי. מן הארתו ומן הארת התקן שהוא מתתקנת המלכות עולם התחתון עם עלמותיה. ולא נצרך עולם התחתון להתתקן אלא מהארת עולם העליון. הלבנה אין לה אור מצומה כלל. מלבד כשנתתקן השמש ומאיר. מן אור השמש והתיקון שלו מתתקנת הלבנה ומאירה. ומה שנצרך תפלות ותחינות. הוא לבעבור שיאור ויתתקן המקום שהוא האור יוצא ממנו. כי כאשר מקום הוא נתתקן. מהארתו נתקן כל מה שלמטה. ולפיכך בשיר הזה שאמר שלמה לא היה עמל אלא לבעבור שהמלך שהשלום שלו יתתקן (ח) וכיון שהוא יתתקן מן הארה שלו הכל יתתקן. ואם הוא לא יתתקן אין לה תקנה להלבנה לעולם. ולפיכך אשר לשלמה. שהוא יתתקן ויתמלא כראוי בתחלה. כמו שנתבאר: (יג-ב-קמג.)

ישקני מנשקות פיהו כי טובים דודיך מיין. פתח רבי שמעון ואמר כתיב (מלכים א' ה) וישב יהודה וישאל לבטח. בוא וראה כיון שבא שלמה ובנה בית המקדש. ונתישבו העולמות למעלה ולמטה בצורה אחת. אז נתישרו כל האותיות. ואותן שתי האותיות שהיו נרשמות ביניהן לרעה דָּוָן נהפכו לטובה וחזרו להיות מִדָּן. שנאמר וישב יהודה וישאל לבטח. כל האותיות היה שלום ביניהן בלי קטרוג כלל. והאותיות של האל"ף ב"ת כלן היו שלמות למעלה ולמטה. אותיות הגדולות היו שלמות למעלה. ואותיות הקטנות היו שלמות למטה. ובשעה שהכרובים היו פורשים כנפיהם למטה למעלה. והאותיות היו פורחות

עילא ותתא כדקא יאות. קדש הקדשים איסו לעילא רוא דחכמתא עלאה ויובלא. כגונא דא ירמין חתן וכלס ירותא דאבא ואמא. (י) ואתהדר אחסנת ירותא כגונא אחרא. ירותא דאבא ירותא ברתא בסליקו דשמא קדישא דא (י) ואתקרי אוף סכי קד"ש חכמ"ה. ירותא דאמא ירות ברא ואתקרי קדש"ם. גנין דמיל כל אינון קדשים עלאין וכניש לון לגביה. ולבתר יסיב לון ואשיל לון לגבי כלה. וע"ד אמר סיר סיריסי. סיר לגבי קד"ש. סיריסי לגבי קדש"ם. למסוי כלא קדש קדשים בראו חרא כמס דאחזיו. אשר לשלמה. הא אתמר למלכה דשלמא דיליה. ואי מימא שבחא דא דיליה הוא. לא ימא סכי. אלא שבחא באתר עלאה איסו סלקא. אכל סכי הוא רוא. כד מתתקן דבר ומוקבא כחדא תחות מלכה עלאה (יח) כדון סאי מלכה אסתלק לעילא. ואתמליא מכל קדושין ומכל ברכאין דנגידן לתתא. אתמלי ואתיק לתתא. ודא איסו תיאובתיה דמלכה עלאה (יט) כד אתמלי קדושין וברכאין ואתיק לתתא. וע"ד אינון ללותין ובעותין דיתתקן ויתמלי ססוא מבעט עלאה (ס) דכיון דאיסו מתתקן כדקא יאות. מחזיו דיליה ומחזיו דססוא תקונא מתתקנא עלמא תתאס ועולמתא. ולא אלעריך עלמא תתאס לאתתקנא אלא מחזיו דעלמא עלאה. סיסר"א לית לס חזיו מנרמא כלל. בר כד אתתקן שמש"א ואכסיר. מחזיו דשמש"א ותקונא דיליה אתתקנת סיסר"א ואתהסירת ומאי דאלעריך ללותין ובעותין. גנין דיתנסיר ויתתקן ססוא אתר דנקפא מיניס ססוא. דכיון דססוא אתר מתתקן. מחזיו דיליה אתתקן כל מאי דלתתא. ובנין כך תושבתא דקאמר שלמה לא אשתדל אלא בגין מלכה דשלמא דיליה דיתתקן (מא) וכיון דאיסו אתתקן מחזיו דיליה כלא יתתקן. ואי איסו לא אתתקן לית לס תקונא לסיסר"א לעלמין. ובג"כ אשר לשלמה. דיתתקן ויתמלא כדקא יאות בקדמיתא. כמס דאתמר: (יג-ב-קמג.)

ישקני מנשקות פיהו כי טובים דודיך מיין. פתח רבי שמעון ואמר כתיב (מלכים א' ה) וישב יהודה וישאל לבטח. בוא וראה כיון שבא שלמה ובנה בית המקדש. ונתישבו העולמות למעלה ולמטה בצורה אחת. אז נתישרו כל האותיות. ואותן שתי האותיות שהיו נרשמות ביניהן לרעה דָּוָן נהפכו לטובה וחזרו להיות מִדָּן. שנאמר וישב יהודה וישאל לבטח. כל האותיות היה שלום ביניהן בלי קטרוג כלל. והאותיות של האל"ף ב"ת כלן היו שלמות למעלה ולמטה. אותיות הגדולות היו שלמות למעלה. ואותיות הקטנות היו שלמות למטה. ובשעה שהכרובים היו פורשים כנפיהם למטה למעלה. והאותיות היו פורחות

זיו הוהר

(ל) פ"י תפארת ומלכות נחלין האורות והשמות של חכמה וכונה: (ל) פ"י שחכת שהיא המלכות נחלת השם קוד"ש וגם השם חכמ"ה. והיינו נחלת עולם החכמה שנקרא אבא. והבן שהוא התפארת נחלת נחלת עולם הבינה שנקראת אמא דהקריא בשם קדש"ם: (לח) פ"י תחת חכמה וכונה. ואז נתעלה סוף התפארת ונתמלא בשפע להשפיע להמטרונה מלכות: (לט) פ"י זה התפארת: (מ) כך הוא רצון הבורא ית' שאתערותא דלתתא של חזרה ותפלות ישראל תתעורר אתערותא דלעילא לייחוד קוב"א ושכינתיה: (מא) זה התפארת:

פרחין מתתא לעילא ומעילא לתתא. עאלין אלין
 באלין ואתכלילין אלין באלין בנשיקו דרחימו. וכיון
 דלתון מתחברין כל דרגין תתאין ודרגין
 עלאין ועלמין כלשו מתחבראן כחדא. ונסקין אלין
 באלין בנשיקו דרחימו. עד דסוו כלשו חד וקב"ס
 חד בלא פירודא כלל. וכל נשיקין דרחימו לאו אינון אלא
 למסוי כלא חד בכללא חדא. אתון באתון עלמין
 בעלמין דרגין בדרגין אתתא בעבלס למסוי כלא
 חד. פיסו. אחאי פיסו. פיו מצעי ליה. אלא
 לאכללא תרוויסו כחדא. פיס"ו. לאתמוסא דסא איסי
 ומינא לנביס. כאתתא דאתקיסא פומסא לקבלא נשיקו
 מצעלס. ונב"כ אחאי ומינו דפומסא
 פיס"ו (מ) סכא אית לאסתכלא. אי תימא דנשיקין
 אינון לעילא לעילא באין סוף. בנין דאמר באורח סתים.
 יסקי. פיסו. ולבתר אסר באתגליא דודיך. לאו סכי.
 דסא נשיקין לא תליין תמן לעילא. אלא
 אתתא בעבלס. אלא כד לא אתקריבו דא
 ברא אמר באורח סתים. וכיון דאתקריבו ואתנשיקו
 בנשיקו דרחימו דא ברא. אמרס איסי באתגליא
 דודיך. ולא כתיב דודיו. דסא כלילן כחדא ברחימו
 בחיבורא חדא בלא פירודא כלל. כי טובים דודיך מיין.
 טוב לאו איסי אלא מססרס דאור קדמאס (מ) דכתיב
 וירא אליהם את האור כי טוב. וססתא דלתון
 בשלימו דאתכליל ימינא בשמאלא. טובים דודיך
 מיין. דא יינא דאורייתא דאיסו חדוס. טובים. [אוף] מססרס
 דשמאלא: (ו"ה)

פורחות מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. נכנסו אלה
 באלו ונתכללו אלה באלו בנשיקות של אהבה. וכיון
 שהאותיות מתחברות כל מדרגות התחתונות ומדרגות
 העליונות וכל העולמות מתחברים יחד. ומנשקים אלה
 באלו בנשיקות אהבה. עד שנעשים כלם אחד והקב"ה
 אחד בלי פירוד כלל. וכל נשיקות האהבה אינן אלא
 להיות הכל אחד בכלל אחד. אותיות באותיות עולמות
 בעולמות מדרגות במדרגות אשה בצעלה להיות הכל
 אחד. פיהו. מדוע פיהו. פיו הי צריך לומר. אלא
 להכליל שניהם כאחד. פיה"ו. להראות שהרי היא
 מומנת אליו. כאשר המתקנת פיה לקבל נשיקות
 מבעלה. ובשביל זה להראות הזמנת פיה אליו כתיב
 פיה"ו (מ) כאן יש להבין. אולי תאמר שהנשיקות
 הן למעלה מעלה באין סוף. לפי שנאמר בדרך נסתר.
 ישקני. פיהו. ואח"כ חזר בדרך נגלה דודיך. לא כן.
 שהרי נשיקות אין להן שייכות שם למעלה. כי אם
 בענין אשה בבעלה. אלא כאשר עוד לא נתקרבו זה
 בזאת אמר בדרך נסתר. וכיון שנתקרבו ונשקו
 בדביקות האהבה זה לזאת. אמרה היא בדרך נגלה
 דודיך. ולא כתיב דודיו. שהרי נכללים יחד באהבה
 בחיבור אחד בלי פירוד כלל. כי טובים דודיך מיין.
 טוב אין הוא כי אם מצד האור הראשון (מ) שנאמר
 בו וירא אלהים את האור כי טוב. ועתה שהאותיות
 בשלימות כיון שנכלל ימין בשמאל. טובים דודיך
 מיין. זה יינה של תורה שהוא שמחה. טובים. [גם] מצד
 של שמאל: (ו"ה)

ר"ו פתח רבי שמעון ואמר. יסקי נשיקות
 פיסו כי טובים דודיך מיין. אורייתא דבעל פה
 אהית לנבי אורייתא דככתב. דאיסי אולת בתר אינון
 נשיקין דתורה דככתב. בתר מתיקו דילס
 לאתחברא דא עס דא באינון נשיקין דאיסי בפלוגתא
 מעולימתהא (מ) לאתקפא בחדס למסוי כלשו קשיטין
 לנבי תורה דככתב. וכד אתחברת ואתכלילת בתורה
 דככתב בתבורא חדא. דנשיקת דא ברא ברחימו.
 אתקפת ביה ואמרת ליה בתיבבו כמה יקירין
 חביבין מחרת דילך. דאתקין בי רחימו דילך. עד דרוו
 לי חזר דרחימו. לאתקפא כך בקושטין דאתקפת
 אורייתא דבעל פה מעולימתהא לאתחברא באורייתא דככתב.
 משנס איסי שירותא דרישא. ברא דתיקונא דאתתא
 לס (מ) ברייתא איסי ברא דתיקונא דירכין רגלין
 ונפשא בתיקונא דאתתא לס. אתאן עולימתהא ומקרבין
 לס לתקנא. דא אמר מותר ודא אמר אסור.
 דא איסי קישוסא דכלס כד מקשטי לס. דא אמר
 כד מקשטי סכי אולא קישוסא דא. ודא אמר לאו סכי.
 דא אמר קישוסא דרישא סכי אסור
 ימסידק. ודא אמר כופס דרישא מותר בססרס
 דא ואסור ומסידק בססרס דא. דא אמר קישוסא
 דרסכא

עוד פתח רבי שמעון ואמר. יסקי נשיקות
 פיהו כי טובים דודיך מיין. תורה שבעל פה
 אומרת לעומת תורה שבכתב. שהיא הולכת אחר אותן
 הנשיקות של תורה שבכתב. אחר המתיקות שלה
 להתחבר זה עם זאת באותן הנשיקות שהיא במחלוקת
 מעלמותיה (מ) להתתקן עמה להיות כלם תכשיטים
 אצל תורה שבכתב. וכאשר נתחברת ונתכללת בתורה
 שבכתב בחבור אחד. שמנשקים זה בזאת באהבה.
 היא מחזקת בו ואומרת אליו באהבה. מה יקרה
 אהבתך מהיין שלך. שהתגברה בי אהבתך עד שהרוו
 אותי ביין של אהבה. להחזיק כך בהתכשיטים שנתקשטה
 תורה שבעל פה מעלמותיה להתחבר בתורה שבכתב.
 משנה היא ההתחלה של הראש. בסוד התיקון הראוי
 לה (מ) ברייתא היא בסוד התיקון של ירכים רגלים
 והגוף בתיקון הראוי לה. העלמות באים וקרבים
 אליה לתקן אותה. זה אומר מותר וזה אומר אסור.
 זה הוא תכשיטי הכלה שמקשטים אותה. זה אומר
 כשמקשטים כך הולך תכשיט זה. וזה אומר לא כן.
 זה אומר התכשיט של הראש כך צריך להיות קשור
 ומהידק. וזה אומר הכיפה של הראש צריך להיות
 מותר בצד זה וקשור ומהידק בצד זה. זה אומר תכשיט
 הוהב

ויו הוהר
 (מ) יש לומר הכיוון שתוכנה פירושו באיזה היא נחלקת לשתי חובות. כלומר מי של ה"ו. אות ה' רמו על מלכות ואת ל' אל
 המלכות: (מג) חיינו מרת החסד: (מד) עלמותיה היינו לומדי תורה שבעל פה ומעטיקים לפרש ולדרוש בתורה שבכתב כמו
 חכמי התלמוד ושאר הגאונים שנודקו זה עם זה אין לפרש ולדרוש בתורה שבכתב: (מס) כי מעניה היא אותיות נשמיה
 שהיא כמות:

דהבא דא בלבושא דא איוסו פסול למוסו קישוסא לגבי דא. ודא אמר כשר ויאות סווא לאתחואס דא דא. כל דא איוסו תיקונא וקישוסא דכלס. ועס כל דא בעוד דאיונון מקשטן ורמיון קפרונא בקישוסא. סיא אוסופת מילא וגוי וגוון ומיקונא דסו. ויתבא ביקרא בינייהו. ואתחשבת בנפשא יתיר מכמה דסות מאס זמיון. וכיון דאתקשטת דסו כלסו אחרין לס בקישוסא ובתיקוני ספירתא. ואלענין לס לגבי מלכא אורייתא דככתב (יא) וכד יתבא מסרויתא במלכא בתיקוני ספירא. ומלכא חוי לס מתקשטת בשפירו. סאי קישוסא מכריו ואומר למלכא לנשקא לס. סדא איוסו דבקוטא דרמיוו לאתכללא דא דא. מאן גריס דאיונון נשיקון וססאי רחיוו. איונון עולומתאן דקשטו לס. וכד בעוה סיא ומלכא לאוסבא לעולומתא למוסב לון כצוון. כלסו יסב כדא. לכלסו דסו מקשרני דא דא על קישוסא יסבי מלכא ומסרויתא כצוון ומתן דרעו ובחצונו. למיחסן לון ירותא באלף עלמין דכוסין לעלמא דלחי. וכל סכן איונון דיעין דרוון דחכמתא לקשטא קישוסא (יג) דלית שיעורא לאחסנת ירותא דלסון בעלמא דלחי. עלייסו כתיב לסחיל אוסבי י"ס וגו' : יסקני מנשיקות פיו כי טובים דודך מיין. סא סכא שבע תיבין לקביל ו' דרגין דעלס (יח) ולקבלייסו שבע סנערות סראויות לתת לס. דקא מקשטו לס לאעלל לס לגבי מלכא. יסקני. לגבי חו סעולמיס. מנשיקות. לגבי ססוי דוד. פיו. לגבי ישראל סכא. כי טובים. לגבי אור קדמאס. דודך. לגבי ילחק ידיד מבטן. מיין. לגבי יין עלאס דמסרס דתיר (יט) שבע סנערות סראויות לתת לס מבית סמלך איונון מיכאל נבריא רפאל אוריאל צדקיה יופיא רזיאל. וכמה אלף רבוא מסריין עמסון. כד"א ועלמות איון מספר. תלת קראו איו סכא. דכלסו במוסבנא על רון דלסון. יחד. שיר ססיריס אסר לסלמס. רזא דארבע תיבין איוסו רזא דרתיכא (י) תרין. יסקני מנשיקות פיו כי טובים דודך מיין. דלחי רזא דשבע תיבין בשבע דרגין (יא) תלת. לריח סמניך טובים וגו'. דלחי רזא דעשר תיבין עשר אמירן (יב) דא איוסו רזא דתושבתחא דא. יסקני מנשיקות פיו וגו'. אע"ג דאיונון ו' נשיקון כמה דלחמל. תלת נשיקון אתחווין סכא בקרא. יסקני חד. מנשיקות תרין (סא) תלת [פיוס סא תלת]. ומס דלחי תבעת ואמרת מנשיקות. דמשמע חד נשיקא. דכתיב מנשיקות ולא נשיקות (יג) אלל דא אלסריך מאן דשאל. דלא למשאל סני אלל זעיר. קב"ס שאלין ליס זעיר וסוא יסב סני. אברסס שאל זעיר ברא חדא. וקב"ס יסב ליס סני. כמה דכתיב סרסס ארבע את זרעך כוכבי

הוהב זה בבגד זה פסול הוא להיות תכשיט אצל זה. וזה אומר כשר יפה הוא שיתראה זה בזה. כל זה הוא תיקונים ותכשיטים להכלה. ועם כל זה בעוד שהם מקשטים ומתוכחים בדבר התכשיטים. היא נוספת בכח ויופי ותואר ותיקון בהם. ויושבת בכבוד ביניהם. והיא נחשבת בנפשה יותר מכמה שהיתה מאה פעמים. וכיון שנתקשטת בהם כלם אוהזים אותה בתכשיטיה ובתיקוני יופיה. ומכניסים אותה אצל המלך התורה שבכתב (יח) וכאשר יושבת המטרונה עם המלך בתיקוני יופיה. והמלך רואה אותה מקושטת ביופי קישוט הזה מכריו ואומר למלך לנשק אותה. זאת היא התחברות של אהבה להתכלל זה בזאת. מי הביא לאותן נשיקות ולאהבה ההיא. אותן עלמות שהיו מקשטים אותה. וכאשר היא והמלך מקשט איתם להטיב לעלמותיה לתת להם מתנות. נותן לכלם יחדו. לכלם שהיו מתוכחים זה עם זה בתכשיטיה נותנים המלך והמטרונה אוצרות ומתנות ברצון ובהבה. להנחילם נחלה באלף עלמות הנכספים לעולם הבא. וכל שכן לאותן היודעים סודות החכמה לקשט אותה בתכשיטיה (יט) שאין שיעור לירושת נחלה שלהם בעולם הבא. עליהם כתוב להנחיל אוהבי י"ס וגו' : יסקני מנשיקות פיהו כי טובים דודך מיין. הרי כאן שבע תיבות כנגד ו' המדרגות שעליה (כ) וכנגדן שבע הנערות הראויות לתת לה. שהן מקשטות אותה להכניסה אל המלך. יסקני. נגד חי העולמים. מנשיקות. נגד חסדי דוד. פיהו. נגד ישראל סבא. כי טובים. נגד אור הראשון. דודך. נגד יצחק ידיד מבטן. מיין. נגד יין העליון המשומר תמיד (כא) שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך הן מיכאל נבריא רפאל אוריאל צדקיה יופיא רזיאל. וכמה אלפים ורבעות מהנות עמהם. ככתוב ועלמות אין מספר. ג' פסוקים הם כן שכלם מספרם רמו על סודותם. אחד. שיר השירים אשר לשלמה. סוד ד' תיבות האלו הוא סוד המרכבה (י) השני. יסקני מנשיקות פיהו כי טובים דודך מיין. זה הסוד של ד' תיבות הוא בסוד ד' המדרגות (כב) השלישי. לריח שמניך טובים וגו'. זה הסוד של עשר תיבות בסוד עשרת הדברות (כג) זהו הסוד של שיר הזה. יסקני מנשיקות פיהו וגו'. אע"פ שהן ד' נשיקות כמו שזכר. אבל שלש נשיקות נראות בפסוק הזה. יסקני אחד. מנשיקות שתיים (הרי שלש) [פיהו הרי שלש]. ומה שהיא תובעת ואומרת מנשיקות. שנשמע נשיקה אחת. ככתוב מנשיקות ולא נשיקות (כד) אלל שזה נצרך לדעת מי שמבקש. שלא יבקש הרבה אלא מעט. הקב"ה כשמבקשים ממנו מעט הוא נותן הרבה. אברהם ביקש מעט בן אחד. והקב"ה נתן לו הרבה. כמו שנאמר הרבה ארבה את זרעך כוכבי

ויו הודו

(כ) זה התפארת : (כא) היינו על פי סודות חכמת הקבלה : (כב) פירוש מן בינה עד יסוד ועד כבל : (כג) חי העולמים זה היסוד. חסדי דוד היינו נצח והודו. ישראל סבא זה התפארת. אור קדמאה היינו אור מרת החסד. יצחק וז מרת הבורה. יין המשומר היינו הנינה : (ד) היינו חסד נכורה תפארת וטלכות : (ה) כנגד ו' הספירות : (ו) שהן נגד העשר ספירות : (ז) כי משמע רק חלק אחד מן הנשיקות :

כוכבי השמים וכחול אשר על שפת ים. לפי שכך
 אורחו דקב"ה. וע"ד אמרת מנשיקות ולא
 נשיקות. ישקני. דביקו דרמינו רוח צרות.
 דה"ד רוחין מתחברין ואתעבירו כחדא. דה"ד יסיב
 רוחא לחבריה. ונטיל סווא רוחא דחבריה דאתדבק
 ביה. סה תרין. וחבריה אוף סבי. משתכחי
 ד' רוחין דמתחברין כחדא בליטין נשיקין. מנשיקות
 פיהו. מליטין נשיקין עלאין דסו נשיק מקדמת
 דהא. דהא רמינו דהדוס לאו איכו אלא מנו
 נשיקין דרוחא עלאה בתתאה. פיהו. ולא כתיב
 פיו. מסו פיהו. אלא זמינא דעלמא דלחי.
 מלכא דעלמא כלל דליים (יז) וזה איכו תוספת ד' דתוספת
 על דה. בנין דכל רמינו דעלמא תתאה לאו
 איכו אלא לאתחברא בעלמא עלאה עלמא דלחי. וע"ד בכל
 תוספתא אתער עלמא תתאה לגבי עלמא עלאה.
 כי פויס. ליקון ונלילו דבולטין
 עלאין. וכל פנין מתקטן ודלקין וסרין כדקא
 יאות. וזה איכו דודיק. ליטין בולטין קדישין רמינו
 עלאין כללו סרין ונליין בנסיכו ונלילו
 כדקא יאות. מיין. מחדוס דחמרא עבא עלאה (יט) דנסיכ
 אנפין ויסיב חדוס לנבא. וכל עלמין בחולקסין
 חדאן בסיכא חדוס. ואיטין בולטין קדישין רמינו
 עלאין לא נסרין אלא מנו סווא יין. ומאן
 איכו. דה שווא גליפסא מפרשא דשבעין אתון. דליטין
 בולטין קדישין. ושמא גליפסא קדישא דשבעין
 שמסן (י) ובג"כ חדוס ורעו בליטין נשיקין
 לאתערל רמינו מיין עלאה איכו. וע"ד כתיב כי
 טובים דודיק מיין: (יח)

כוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים. לפי שכך
 הוא דרכי הקב"ה. וע"כ היא אומרת מנשיקות ולא
 נשיקות. ישקני. היינו התחברות של אהבה רוח ברוח.
 שהרי ד' רוחות מתחברות ונעשין כאחד. זה נותן
 רוח שלו להבירו. ומקבל את רוחו של הבירו שנדבק
 בו. הרי שתיים. וכן גם נעשה אצל הבירו. נמצא
 שארבע רוחות מתחברות כאחד באותן נשיקות. מנשיקות
 פיהו. מאותן נשיקות העליונות שהיה נושק אותי
 מלפנים. שהרי אהבה של שמחה אינה אלא מתוך
 נשיקות של רוח העליון בתחתון. פיהו. ולא כתיב
 פיו. מהו פיהו. אלא זהו הזמנה להעלים שנקרא עולם הבא.
 מלך שכל השלום שלו (יז) וזהו תוספת ד' שנתוספה
 בשביל רמז הזה. לפי שכל תשוקת עולם התחתון
 היא רק להתחבר בעולם העליון עולם הבא. ולכך בכל
 השירות נתעורר עולם התחתון לעומת עולם העליון.
 כי טובים. זהו התלהבות והתנוצצות של ספירות
 העליונות. וכך המאורות מתתקנים ונלהבים ומאירים
 כראוי. וזהו דודיק. אותן ספירות קדושות אהובות
 העליונות כלן מאירות ונוצצות בהארה ובהתנוצצות
 כראוי. מיין. משמחת יין הטוב העליון (יט) המאיר את
 הפנים ונותן שמחה להלב. וכך העולמות שמחים בחלקם
 בשמחה ההיא. ואותן ספירות הקדושות אהובות
 העליונות אינן מאירות אלא ע"י היין ההוא. ואיזה
 הוא. זה השם החקוק המפורש בן ע"י אותיות. שהן
 ספירות קדושות. והשם החקוק הקדוש שבו ע"י
 שמות (י) ולכך שמחה ורצון באותן נשיקות כדי
 לצורר אהבה מן יין העליון ההוא. וע"כ כתיב כי
 טובים דודיק מיין: (יח)

סוד השכונה הקדושה

ישקני מנשיקות פיהו וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר.
 כתיב (יחוקאל א) וארא החיות והנה אופן אחד
 בארץ אצל החיות וגו'. הלא הם פנים נסתרים שאין
 העין שולטת לראות. וכאן אמר וארא. אלא שהיה
 מסתכל מתוך המאור שאינו מאיר (י) כמי שרואה
 בעששות מתוך עינים סתימות. אופן אחד בארץ אצל
 החיות. זאת היא מרכבה התחתונה. הנכללת בארבעה
 הצדדים של מרכבה העליונה. שהוא סוד ארבעה
 הצדדים. ונאמר זה הפן ממנה (יב) לפעמים נואר זה
 הפן ונקרא אדני. והוא ארון המושל בממשלה של
 הארה גדולה. ולפעמים נואר זה הפן ונקרא אר.
 והוא

ישקני מנשיקות פיהו וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר.
 כתיב (יחוקאל א) וארא החיות והנה אופן אחד
 בארץ אצל החיות וגו'. הלא הם פנים נסתרים שאין
 העין שולטת לראות. וכאן אמר וארא. אלא שהיה
 מסתכל מתוך המאור שאינו מאיר (י) כמי שרואה
 בעששות מתוך עינים סתימות. אופן אחד בארץ אצל
 החיות. זאת היא מרכבה התחתונה. הנכללת בארבעה
 הצדדים של מרכבה העליונה. שהוא סוד ארבעה
 הצדדים. ונאמר זה הפן ממנה (יב) לפעמים נואר זה
 הפן ונקרא אדני. והוא ארון המושל בממשלה של
 הארה גדולה. ולפעמים נואר זה הפן ונקרא אר.
 והוא

(יז) כאן דורש שאות ה' רמז על ה' הראשונה של שם הוי"ה. והוא עולם הבינה שנקרא עולם הבא. וגם נקרא מלך שכל השלום
 שלו כיון שכל ששת הספירות הן תולדות הבינה. ולפי"ו צ"ל שהתפארת נקרא מלך שהשלום שלו: (יט) היינו הארת עולם
 הבינה: (י) כאן צ"ע מה כונתו בהשם של שבעין אתון. ואולי כונתו שששת הספירות עד המלכות שהן תולדות הבינה ועם הבינה
 הן שבע ספירות וכל ספירה יש לה שם הוי"ה במילואי עשר אותיות וכן נשתלשלות מן הבינה. לפ"ו נמצא בכינה שם בן ע"י
 אותיות היינו שמקורם בכינה. כי ד"ס עשר הוא שבעים. ומה שאמר עוד שיש בכינה גם שם הכוהל ע"י שמות. אולי כונתו שמיכ"ד
 הארת הבינה לכל ספירה שם הוי"ה במילואי עשר אותיות ציובה עוד להאיר לכל ספירה הארת עשרה שמות הוי"ה. כיון שכל ספירה
 כוללת עשר ספירות. והיינו ע"י שמות הוי"ה. עשרה שמות הוי"ה לכל ספירה ומאירה. ואם שנית השם וכפר ל"י. ואולי אפשר עוד
 לומר שהשם בן ע"י אותיות בכינה היינו ע"ד שכתב האריז"ל בכונת הקדוש. שהמוחין ולבושיהם הם ד' הוי"ה ונ' אחיה במילואיהם
 ש"ד עשר אותיות לכל שם ושם. הרי הן ע"י אותיות ונקראין ע"י עשרות של הבינה. לפ"ו צ"ל תחת בן נן. והבן: (י) זו המלכות:
 (יח) כאן סבא הסוד של שכינה בתחתונים אך השתלשלותה. שעליה נרמז והנה אופן אחד בארץ. והיא נקראת פ"ן. בני ק"ל

בסוד הכתוב הנה ה' רוכב על עב ק"ד:
 (יז) כאן דורש שאות ה' רמז על ה' הראשונה של שם הוי"ה. והוא עולם הבינה שנקרא עולם הבא. וגם נקרא מלך שכל השלום
 שלו כיון שכל ששת הספירות הן תולדות הבינה. ולפי"ו צ"ל שהתפארת נקרא מלך שהשלום שלו: (יט) היינו הארת עולם
 הבינה: (י) כאן צ"ע מה כונתו בהשם של שבעין אתון. ואולי כונתו שששת הספירות עד המלכות שהן תולדות הבינה ועם הבינה
 הן שבע ספירות וכל ספירה יש לה שם הוי"ה במילואי עשר אותיות וכן נשתלשלות מן הבינה. לפ"ו נמצא בכינה שם בן ע"י
 אותיות היינו שמקורם בכינה. כי ד"ס עשר הוא שבעים. ומה שאמר עוד שיש בכינה גם שם הכוהל ע"י שמות. אולי כונתו שמיכ"ד
 הארת הבינה לכל ספירה שם הוי"ה במילואי עשר אותיות ציובה עוד להאיר לכל ספירה הארת עשרה שמות הוי"ה. כיון שכל ספירה
 כוללת עשר ספירות. והיינו ע"י שמות הוי"ה. עשרה שמות הוי"ה לכל ספירה ומאירה. ואם שנית השם וכפר ל"י. ואולי אפשר עוד
 לומר שהשם בן ע"י אותיות בכינה היינו ע"ד שכתב האריז"ל בכונת הקדוש. שהמוחין ולבושיהם הם ד' הוי"ה ונ' אחיה במילואיהם
 ש"ד עשר אותיות לכל שם ושם. הרי הן ע"י אותיות ונקראין ע"י עשרות של הבינה. לפ"ו צ"ל תחת בן נן. והבן: (י) זו המלכות:
 (יח) כאן סבא הסוד של שכינה בתחתונים אך השתלשלותה. שעליה נרמז והנה אופן אחד בארץ. והיא נקראת פ"ן. בני ק"ל

ואיסו שלים לאוסבא לעלמא ברחמי. ולמיסב מווסא לכל
 חד וחד כדקא ירוח. ולזמני חתניסר סאי פן ואקרי
אלהים. ואיסו שלים ורבין למידן עלמא בדינא. למיסב
 דינא לכל מאן דלשעריך. ולאתנסגא כלא בדינא. פן חד
 דלשתאר מרתיכא תתאס כלא סאלין עליס. אן איסו
 פן חד דלשתאר. סדר ואמר בלאן חתר סוא. בלרץ.
 בנין דלא ישתארון תתאין בלא אשגחא חפילו רנעא
 חדא. סאי פן ציס אסתלילו כלסו תלתא אחרנין. סאי פן
 נטיל מכלסו וסתכליל בכלסו ואיסו בלחודיו בכלסו. בנין
 לאשגחא צמיבו על כל בני עלמא. וסאי פן משבט
 תריר וסתערת אסתרו לגבי אינון דלעילא עליס.
 ואינון דלעילא עליס מתערין לגבי אינון עלאין
 דלעילא. ואינון עלאין דלעילא מתערין
 לגבי עלא דלעילא. וסתקרי דא ברא עד אין סוף.
 וסאי כד אתער בלחטרו דאינון פניס (ט)
 באינון נשיקין עלאין. למסוי דבוקי ברא
 עלאס. לאשגחא ולמיזן כל עלמיין. למסוי
 עלמיין כלסו בחדוס. כדן יסקני מנשיקות פיסו כי עוביס
 דודיק מיין : (י"ח)

פתח רבי יחזק ואמר יסקני מנשיקות פיסו וגו'.
 אמרה כנסת ישראל יסקני מנשיקות פיסו. מאי
 פעמא יסקני. יאסבני זמני לים. אמאי יסקני. אלא סבי
 תנין. מסו נשיקות. אדבקתא דרוחא ברוחא. דבניט כך
 נשיקא צפס. דסא פומא אפקותא ומקורא דרוחא
 סוא. וע"ד נשיקין בפומא בחיביותא. ודבקין רוחא
 ברוחא דלא מתפרשין דא מן דא. וע"ד מאן דנשיק
 נשמתים בנשיקא מתדבק ברוחא אחרא (ס) ברוחא דלא
 מתפרש מיסו. וסיינו אקרי נשיקא. וע"ד אמרס
 כנסת ישראל יסקני מנשיקות פיסו. לאדבקה רוחא
 ברוחא דלא יתפרסי דא מן דא. כי סוביס דודיק מיין.
 מאי צבי סכא יין. וסא כתיב (יש"י כ"ג) וגם אלה
 ביין שגו וגו'. וכתיב (ויקרא י') יין ושכר אל תשת
 וגו'. מאי פעמא סכא יין. רבי חייא אמר מיינה של
 דאורייתא (סא) רבי חזקיה אמר דא דכתיב (תהלים קד) ויין
 ישמח לבב אנוש (סב) וע"כ כתוב כי טובים דודיק
 מיין. לשמחת הלב. מיין. המשמחני יותר מהכר. רבי
 יהודא אמר כתוב (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וישא
 את קולו ויבך. למה הי' בוכה. אלא מהתדבקות
 רוחו בה לא יכל הלב לסבל ובכה. ואם תשאל הלא
 כתוב (ש"י ז') וישקהו ויבכו. למדנו למה נקוד וישקהו.
 אלא לפי שלא נדבק רוחו בו כלל. ועל זה כתוב
 (משלי כז) ונעתרות נשיקות שונא. מהו ונעתרות נשיקות
 שונא. אלא מי שנמשק באהבה נדבק רוח ברוח
 בדביקות של אהבה. ומי שאינו ממשק באהבה אין
 זה בדביקות אלא ונעתרות. מהו נעתרות. געל נפש.
 שאין הרוח נדבק בנשיקה זו. ואין בזה התחברות
 כלל

והוא מושל להטיב לעולם ברחמים. וליתן מזון לכל
 אחד ואחד כראוי. ולפעמים נואר זה הפן ונקרא
אלהים. והוא אדון המושל לדון העולם בדין. לעשות
 דין לכל מי שנצרך. ולהנהיג הכל בדין. פן האחד
 שנשאר ממרכבה התחתונה כלם שואלים עליו. איה הוא
 פן הנה שנשאר. חוזר ואומר באיזה מקום הוא. בארץ.
 לבעבור שלא ישארו התחתונים בלי השגחה אפילו רגע
 אחד. פן הנה נכללים בו כל שלשה האחרים. פן הנה
 מקבל מכלם ונכלל בכלם והוא לבדו בכלם. בשביל
 להשגיח בטובם של כל בני העולם. וזה הפן משורר
 תמיד ומעורר התעוררות אצל אותן שלמעלה ממנו.
 ואותן שלמעלה ממנו מעוררים אצל אותן שהם למעלה
 מעלה. ואותן שהם למעלה מעלה מעוררים אצל היותר
 גבוהים שלמעלה מעלה. ונקשרים זה בזה עד אין סוף.
 וכאשר זה נתעורר בהתעוררות של אותן הפנים (ט)
 באותן נשיקות העליונות. להיות התחברות בסוד
 העליון. להשגיח ולכלכל כל העולמות. להיות כל
 העולמות בשמחה. בכך יסקני מנשיקות פיהו כי טובים
 דודיק מיין : (י"ח)

פתח רבי יצחק ואמר יסקני מנשיקות פיהו וגו'.
 אמרה כנסת ישראל יסקני מנשיקות פיהו. מפני
 מה יסקני. יאהבני צריך לומר. מדוע יסקני. אלא כך
 למדנו. מהו נשיקות. דבקות רוח ברוח. שבשביל זה
 הנשיקה בפה. כיון שהפה הוא המוציא והמקור של
 הרוח. וע"כ הנשיקות בפה באהבה. שנדבקים רוח
 ברוח ואין נפרשים זה מן זה. ולכך מי שמוציא
 נשמתו בנשיקה מתדבק ברוח אחר (ס) ברוח שאינו
 נפרש ממנו. וזהו שנקרא נשיקה. ועל כן אמרה
 כנסת ישראל יסקני מנשיקות פיהו. להדביק רוח
 ברוח שלא יתפרשו זה מן זה. כי טובים דודיק מיין.
 מה ענין לכאן יין. והלא כתיב (יש"י כ"ג) וגם אלה
 ביין שגו וגו'. וכתיב (ויקרא י') יין ושכר אל תשת
 וגו'. ומפני מה כאן יין. רבי חייא אמר מיינה של
 תורה (סא) רבי חזקיה אמר זהו שכתוב (תהלים קד) ויין
 ישמח לבב אנוש (סב) וע"כ כתוב כי טובים דודיק
 מיין. לשמחת הלב. מיין. המשמחני יותר מהכר. רבי
 יהודא אמר כתוב (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וישא
 את קולו ויבך. למה הי' בוכה. אלא מהתדבקות
 רוחו בה לא יכל הלב לסבל ובכה. ואם תשאל הלא
 כתוב (ש"י ז') וישקהו ויבכו. למדנו למה נקוד וישקהו.
 אלא לפי שלא נדבק רוחו בו כלל. ועל זה כתוב
 (משלי כז) ונעתרות נשיקות שונא. מהו ונעתרות נשיקות
 שונא. אלא מי שנמשק באהבה נדבק רוח ברוח
 בדביקות של אהבה. ומי שאינו ממשק באהבה אין
 זה בדביקות אלא ונעתרות. מהו נעתרות. געל נפש.
 שאין הרוח נדבק בנשיקה זו. ואין בזה התחברות
 כלל

זו הוהר

(נס) פירוש כאשר זה הפן נתעורר להתחברות והתחדות עם סמיות העליונות. כי הגם שיש הרבה סדרות בפרת הסלכות זו תחא
 זו על דרך סלכות שבסלכות ועוד ועוד עד אופן אחד בארץ בסוד שכינה בתחתונים. ס"ם על הכל נאמר הוא ושמו אחד מניד
 מראשית אחרית כיון שהאחרית נאגדת להראשית. וזה יסוד האמונה שלנו : (ס) פירוש ברוח השכינה הקדושה כדכתיב והרוח תשוב
 אל האדמים אשר נתנה : (סא) פ"י מהארת אור התפארת : (סב) פ"י מהארת אור התפארת : (סג) פ"י מהארת אור התפארת. וכדכתיב ולבבו יבין.
 וכדאמר אליהו כינה לבא וכה הלב סבין :

כלל. ובגוטי כך כתיב ישקני מנשיקות פיהו. דסוף דבקותא רוחא ברוחא : (ב-קדי.)

פתח סהוא יניקא ואמר. ישקני מנשיקות פיהו. דא סוף תיאובתא עלאה דנפקא רעותא מסומא לנפקא. ולא נפיק מוסומא כד אשא נפקא. דהא כד אחבר סומא לנפקא נפיק אשא ברעותא צניחירו דאנפין בחרוס דכלא באתדבקותא דמיוחא. ובג"כ כי טובים דודיך מיין. מהסוף יין דמחדי ונסיך אנפין וחייבין עיינין ועביר רעותא. ולא מיין דמשכר ועביר רוגזא ואחשיך אנפין ולהפאן עיינין מיין דרוגזא. וע"ד בגין דחמר דא סב נסיך אנפין וחדי עיינין ועביר תיאובתא דרמימו. מקריבין ליה כל יומא על גבי מדבחא. בשעורא דמאן דשתי ליה חדי ליה ועביר ליה מייחא. דכתיב ונסכו יין רביעית סהין. ובג"כ כי טובים דודיך מיין. מהסוף יין דאתער רמימותא ותיאובתא. וכלא כמה דלתתא [סכין] אתער רמימותא דלעילא. תרין סרגין כד אתדעך נסורא דלעילא. בתננא דסליק מהסוף דלתתא אתדליק סהוא דלעילא (ס) א"ר חוקים סכי סוף ודאי דלמאן עלאה תליא בתתא ותתא בעלמא. וזומנא דאתחייב צי מקדשא צרכאן לא אשתכחן לעילא ותתא. לאחמא דא דא תליא : (א-ב.)

יתוב רבי צרכים ודריש. ישקני מנשיקות פיהו וגו'. מאי קא חמא שלמה מלכא דאיהו אעיל מלי דרמימו בין עלמא עלאה לעלמא תתא. ושירותא דתושבתא דרמימו אעיל בינייהו ישקני פיהו. אלא סא אוקמוס וסכי איסו דלית רמימו דבדיקותא דרוחא ברוחא צד נשיקא. ונשיקא בפומא דאיהו מבעטא דרוחא ומפקנו דליה. וכד נשקין דא לרא מתדבקן רוחין אליון באליון וסו חד. וכדן איסו רמימו חד. בספרא דרב המנוגא סבא קדמאס סוף אמר על סאי קרא. נשיקא דרמימו אתפשט לר' רוחין. ור' רוחין אינון מתדבקן כחדא. ואינון נו רוא דמימנותא. וסלקין בארבע אמות. ואינון אתון דשמא קדישא תליין צו. ועלאין ותתאין תליין צו. ותושבתא דר' שירים תליא צו. ומאן איסו. **אהבה**. ואינון רמיכא עלאה. ואינון חברותא ודבקותא ושליומו דכלא. אליון אתון ארבע רוחין אינון. ואינון רוחין דרמימו וחדוס דכל שייפי נופא בלא עליבו כלל. ארבע רוחין אינון בנשיקה דכל חד וחד כליל בחבריה. וכד סאי רוחא כליל באתרא. וסווא אתרא כליל צוואי ואתעבירו תרין רוחין כחדא. כד מתחברין צדיקין חד אינון ארבע בשליומו. ונבעין דא צווא ותכלילין דא צווא. וכד (מתפרשן) מתפשטן אתעביר מאינון ארבע רוחין חד איבא. ואיסו רוחא חדא דכליל מארבע רוחין. ודא סליק ובקע רקיעין. עד דסליק ותיב לגבי חד סוכלא דאתקרי סוכלא דאהבה. ואיסו סוכלא דכל רמימו תליא צו. וסווא רוחא סכי אקרי אהבה

כלל. ולפיכך כתיב ישקני מנשיקות פיהו. שהוא דבקותא רוח ברוח : (ב-קדי.)

פתח עלם ההוא ואמר. ישקני מנשיקות פיהו. זו היא תשוקה עליונה שיוצא הרצון מן הפה לנשק. ואינו יוצא מן החוטם כמו שהאש יוצא. שהרי כאשר נתחבר הפה לנשק יוצא אש ברצון בהארט פנים בשמחה רבה בדבקותא של נחת. ולפיכך כי טובים דודיך מיין. מאותו היין המשמח ומאיר את הפנים בעינים שוחקות ומעורר את הרצון. ולא מיין המשכר ומעורר רוגז ומחשיך הפנים בעינים נלהבות מיין הרוגז. ולכך לפי שייך הוה הטוב מאיר את הפנים ומשמח העינים ומעורר תשוקת האהבה. היו מקריבים אותו כל יום על המזבח. בשיעור כזה שמי שישתה אותו ישמחנו ויעשה לו נחת רוח. שנאמר ונסכו יין רביעית התין. ולפיכך כי טובים דודיך מיין. מאותו היין המעורר אהבה ותשוקת. והכל כמו דמטה כך נתעורר האהבה שלמעלה. שני נרות דולקות כאשר נכבה נר הגבוה. בעשן לוהט העולה מן הנר הדולק מלמטה נדלק הנר שהוא למעלה (ס) א"ר חזקיה כך הוא בודאי שעולם העליון תולה בהתחתון והתחתון בעליון. ומזמן שנחרב בית המקדש אין הברכות נמצאות לא למעלה ולא למטה. להראות שזה בזה תולה : (א-ב.)

ישב רבי ברכיה ודרש. ישקני מנשיקות פיהו וגו'. מה היה רואה שלמה המלך שהוא הכניס דברי אהבה בין עולם העליון לעולם התחתון. והתחלת השיר שהכניס אהבה ביניהם הוא ישקני. אלא זה נתבאר וכך הוא שאין אהבה של התחברות רוח ברוח מלבד נשיקה. והנשיקה בפה שהוא מקור הרוח ומוצאו. כאשר מנשקים זה לזה מתחברות הרוחות אלה באלו ונעשין אחד. ואו היא אהבה של אחדות. בספרו של רב המנוגא סבא הראשון הי' אומר על מקרא הזה. נשיקת אהבה נתפשטת לר' רוחות. ור' הרוחות הן נדבקות יחד. והן תוך סוד האמונה. ועולות בארבע אותיות. ואותן האותיות של השם הקדוש תלויות בהן. והעליונים והתחתונים תלוים בהן. והשיר של שיר השירים תולה בהן. ואינון הן. **אהבה**. והן מרכבה העליונה. והן התחברות ודבקות ושליומות של הכל. אלו האותיות ד' רוחות הן. והן רוחות של אהבה ושמחה מכל אברי הגוף בלי עצבות כלל. ארבע רוחות הן בנשיקה שכל אחת ואחת נכללת בשניה. וכאשר רוח אחת נכללת בשניה. ואותה השניה נכללת בראשונה ונעשו שתי הרוחות כאחת. כאשר מתחברות בדבקות אחת אז הן ארבע בשליומות. ונובעת זו בזו ונכללות זו בזו. וכאשר (נפרשות) מתפשטות נעשה מאותן ד' רוחות פרי אחד. והוא רוח אחד הנכלל מן ד' רוחות. וזה עולה ובוקע רקיעים. עד שעולה ויושב אצל היכל אחד שנקרא היכל האהבה. והוא היכל שכל האהבות תלויות בו. ואותו הרוח כך נקרא אהבה

אָהֲבָה, וכאשר זה הרוח עולה נתעורר אל היכל
הוא להתחבר עמו למעלה. ארבע אותיות הן אצל
ארבע הרוחות והן **אָהֲבָה**, והפרי שלהן **אָהֲבָה**.
כשמתחברים אלה באלו מיד נתעורר זה בצד זה
וזה בצד זה, [כשנתעורר] א מיד יוצאת ה ומתחברת
בא מתדבקת בדביקות באהבה. ונתעוררות ב'
אותיות האחרות **בָה** ונכללות רוחות ברוחות
בדביקות האהבה. ופורחות אלו האותיות מהן באותו
רוח העולה. ומתעטרות בו כראוי, כיון שהולך
ועולה **אָהֲבָה** ההוא בשלימות כשהוא כלול בכל
אותן ארבע הרוחות. הוא פוגע בממונה אחד עליון
גדול הממונה על אלה ותשע מאות ותשעים רקיעים.
והוא ממונה על המשכת י"ג נהרי אפרסמון טהור.
שנמשך מן סוד הטל שלמעלה. ואותה המשכה נקראת
מים רבים. כיון שפוגע באותו השר שצל המחנות
עומד אצלו (טז) ואינו יכול לעכב אותו והוא עובר
בהן. עד שנכנס לתוך היכל **אָהֲבָה**. על זה אמר
שלמה בסוף שירתו מים רבים לא יוכלו לכבות את
האהבה. מים רבים. אלה הם מים העליונים שנמשכים
מתוך טל העליון. ונהרות לא ישטפוה. אלו אותן
נהרי אפרסמון טהור שהם שלשה עשר. ממונה ההוא
הוא המלאך הקושר כתרים לרבנו. (סדו) [הוא]
אֶכְתִּירְיָאֵל הקושר כתרים לרבנו בשם המפותח
החרות **יְהוָה יְהִי צְבָאוֹת**. וכיון שנכנס לתוך היכל
אָהֲבָה נתעורר אהבת נשיקות העליונות. שנאמר
יִשְׁקַיְעֶקֶב לְרַחֵל. להיות נשיקות אהבה העליונה
כראוי. ואותן הנשיקות הן התחלת ההתעוררות של
כל אהבת והתחברות והתקשרות שלמעלה. ולכך
התחלת שיר השירים היא ישקני. מי ישקני. הוא הנסתר
תוך הסתרה העליונה (סז) ואם תשאל היתכן שהנסתר
מכל הנסתרות תלויות בו נשיקות והנשיקות מגיעות
למטה. בוא וראה נסתר כל הנסתרות אין בו כל ידיעה.
אלא שנתגלה ממנו אור אחד דק ונעלם. ואינו נתגלה
אלא בנתיב דק אחד שמתפשט מתוכו. והוא אור
המאיר לכל (סח) וזו ההתעוררות של כל סודות
העליונים. והוא נעלם. לפעמים נעלם ולפעמים נגלה.
ואע"פ שאינו נתגלה כלל. מ"מ התעוררות של עליית
הנשיקות בו תלויות (סח) ומתוך שהוא נעלם התחלת
השיר בדרך נסתר הוא. אבל אם בו תלויות מה
ענין יעקב כאן (סח) שהרי בו תלויות הנשיקות.
אלא ודאי כך הוא. ישקני. זה הנסתר למעלה. ובמה.
באותה מרכבה (מנורה) העליונה. שכל הגוונים

תלויים

אָהֲבָה. וכד הוי רוחא סליק לתער לסהא סיכלא
לאתחברא לעילא. ארבע אותיות הן אצל
ארבע רוחין ואינן **אָהֲבָה**. ואיכל לנסון **אָהֲבָה**.
כד מתחברין דא בדה מיד אתער דא בסער דא
ולא בסער דא. [כד אתער] א מיד נפיק ה ואתחבר
בא. מתדבק בדביקות ברחימו. ואתערו תרין
אותיות אחרתין **בָה** ואתכלילן רוחין ברוחין בדביקות
דרחימו. ופרחין אלין אותיות מנייטו כסהא
רוחא דסליק. ומתעטרין ביה כדקא יאות. כיון דאיל
וסליק סהא **אָהֲבָה** שלימה כלילא בכל
אינן ארבע רוחין. פגע כחד ממנה עלאה
רכרבא די ממנה על אלה ותשע מאה ותשעים רקיעין.
ואיטו ממנה על גידו דתליסר נהרי אפרסמונא דיכא.
דנגלא מרזא דטלא לעילא. וסהא נגידו אתקרי
מיס רבים. כיון דפגע לגבי סהא רב משיינן
קאים לגביס (סד) ולא יכול לאעכבא ליש ואתער
בסו. עד דאעיל לגבי סיכל **אָהֲבָה**. על דא אמר
שלמה בסיום שכתיוס מיס רבים לא יוכלו לכבות את
האהבה. מיס רבים. אלין מיס עלאין דנגידן
מנו קלא עלאה. ונהרות לא ישטפוה. אלין אינן
נהרי אפרסמונא דיכא דאינן תליסר. סהא ממנה איטו
מלאכא דשליח מן קדם ה'. ולא איטו רב
משיינן דקשר כתרין למאריס. (רזח) [ואיטו]
אֶכְתִּירְיָאֵל דמעטר עשרין למאריס בשמה גליפא
מחקקא **יְהוָה יְהִי צְבָאוֹת**. וכיון דאעיל לגבי סיכל
אָהֲבָה אתער רחימו דנשיקות עלאין. דכתיו
ישק יעקב לרחל. למסוי נשיקות דרחימו עלאה כדקא
יאות. ואינן נשיקות שירותא דאתערו דכל
רחימו ואתדבקתא וקשורא דלעילא. ובג"כ
שירותא דתושבתתא דשירתא דא איטו ישקני. מאן ישקני. סהא
דסתים גו סחימו עלאה (סח) ולי תימא סחימא
דכל סחימין ביה תליין נשיקות ונשיק
לתתא. תא חוי סחימא דכל סחימין לית מאן דייע ליש.
ואיטו גלי מיס נהירו חד דקיק סתים. דלא אתגלי
בר כחד שביל דק דאתפשט מגויס. ואיטו נהירו
דנהירו לכלא (סח) ודא אתערו דכל ריין
עלאין. ואיטו סתים. לומיין סתים ולומיין אתגליא.
ואע"פ דלא אתגליא כלל. אתערו דסליקו
דנשיקות ביה תליין (סח) ומגו דאיטו סתים
שירותא דתושבתתא בלוחה סתים איטו. ולי ביה תליין מאי
בעי יעקב הכא (סח) דהא ביה ביה תליין נשיקות.
אלא ודאי הכי סו. ישקני. סהא דסתים לעילא. ובמה.
כסהא רתיכא (בולינא) עלאה. דכל גוומין
תליין

זו הוהר

(סד) פי' שזה רוח האהבה נשאר עומד אצל אותו הממונה הנרדף. אבל אין זה המלאך יכול לעכב לאותו רוח האהבה מעבוד
ולעלות יותר: (סז) פי' כי ג' ספירות הראשונות כתר הכמה ובינה הן סחימו עליה כי אין השנה בהן. וישקני מוסב על
היות נסתר ונעלם שבהן: (סח) פי' מן כתר נאצלה ההכמה וכן ההכמה נמשך שביד דק הוא נתיב הדעת אל חבינה. ומחבינה הפנת
כל האורות לשאר הספירות: (סח) פי' בנתיב הדעת המיוחד ובינה אבא ואמא תליין סוד הנשיקות בהיחוד של תפארת ומלכות
שנקראים ברא וברתא דהיינו קוב"ח ושכינתיה: (סח) מקשה דכיון שהתעוררות הנשיקות תליא בנתיב הדעת. אי"כ מאי בעי יעקב
כא. היינו תפארת. ומאי דקאמרה ישקני מנשיקות פיהו בדרך נסתר שפיר. אבל מה כי מוכיח דודיך בלשון נוכח שזה ודאי מוסב
על התפארת. הלא התעוררות הנשיקות אין תלויה ביעקב:

תליון ומתחבנין ציט. וסאי איסו יעקב (סו) כמו
 לאמרין דביקותא לאתדבקה במלכא ביעקב
 ברא דליוס סוא. וע"ד כתיב מנשיקות פיו כי טובים דודיק.
 אהדר לנבי שמש"א דלנסיר לה לסיסר"א מנו
 נסירו דלונן בולטין עלאין. איסו נסול נסורא דלסו
 ולנסיר לסיסר"א. ואינון בולטין דמדווגין ציט מאן
 אתר נסרין. סדר ואמר מיין. מססוא יין דמנסר"א.
 מססוא יין דליוס הדוס דכל מדוון. ומאן איסו
 ססוא יין דויסב מיין וחדוס לכלא. דא אלסיס חייס (פ) יין
 דויסב מיין וחדוס לכלא. תו מיין. מססוא שמה
 דקרי ירוה (פ) דא איסו יין דחדוס
 דרמינו דרמי. ומן דא כלסו נסירין
 וחדאן : (ג-קמ.)

לריוח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. פתח רבי
 שמעון ודרש. לריוח שמניך טובים וגו'. סאי קרא
 אסתכלנא ציט וסבי סוא. לריוח. מאי ריוח. ריוח דקשרת
 דליוס דקרא ומעליא ומעילא מכלא (פ) וכד סליק ססוא
 ריוח לאתקשרא בססוא משה רבות דנהלי מצועא.
 אהטרו דא ברא ולתקשרו כחדא. וכדין אינון משחן
 פבאן לאנסר"א. כד"א לריוח שמניך טובים. וכדין אתרק
 משחא מדרגא לדרגא בליונא דרגין דלקרון
 שחא קדישא (פ) ס"ד שמן תורק שמך. על כן עלמות
 אהבוך. מסו עלמות. כמו דלוקימנא עלמות עלמות
 משח. ד"א על כן עלמות אהבוך. כד"א (תהי"ס יו) על
 עלמות שיר. וכלא חד (ע) ובספרא דרב סמונא
 סבא מסו עלמות. כד"א (משי"א) ותתן סרף
 לביתא וחק לנערותי. נערותי. נערותי. נערותי
 אהבוך (פ) לברכא שמך ולומר קמך. ומתמן אסתכחן
 ברכאן בכלסו תתאי. ומתברכאן עלאין ותתאין :
 ד"א על כן עלמות אהבוך. ספיר סוא מאן דאמר על מות
 אהבוך (פ) דסא במלס דא מאריסון דדינין אהבסמוון. ובנין
 דסאי קשרת אתקשר במשחא דלעילא. יתיר אהבסב
 קמיס דקב"ס מכל קבטין ועלוון. אמרס כנסת
 ישראל אלא כקשרא ואנת כמשחא. משכני אהריך נרולס
 וגו'. נרולס. כד"א על כן עלמות אהבוך. אלא וכל
 אכלוסין. דסא כלסו בי אחידן. ועל דא משכני.
 דסא בי תליון. סביאני סמלך חדריו. אס ייעול לי
 מלכא

לריוח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. פתח רבי
 שמעון ודרש. לריוח שמניך טובים וגו'. מקרא
 זה עיינתי בו וכך הוא. לריוח. איזה ריוח. ריוח הקשרת
 שהוא זך וטוב ופנימי מהכל (פ) וכאשר עולה ריוח
 ההוא להתקשר באותו שמן המשחה של הנחל הנובע.
 נתעוררים זה בזה ומתקשרים יחד. ובכן אותו השמן
 טוב לאירי. ככתוב לריוח שמניך טובים. ואז הורק
 השמן ממדרגה למדרגה באותן המדרגות הנקראות
 שם הקודש (פ) זש"כ שמן תורק שמך. על כן עלמות
 אהבוך. מהו עלמות. כמו שביארנו עלמות עלמות
 ממש. ד"א על כן עלמות אהבוך. ככתוב (תהי"ס יו) על
 עלמות שיר. והכל אחד (פ) ובספרו של רב המנונא
 סבא נאמר מהו עלמות. ככתוב (משי"א) ותתן סרף
 לביתה וחק לנערותיה. נערותיה אלו העלמות
 אהבוך (פ) לברך את שמך ולומר לפניך. ומשם נשפע
 ברכות לכל התחתונים. ומתברכים העליונים והתחתונים:
 ד"א ע"כ עלמות אהבוך. יפה הוא מי שאומר על מות
 אהבוך (פ) שהרי בדבר זה שרי הדינים נמתקים. ולפי
 שזה הקשרת מתקשר בשמן העליון. יותר חשוב הוא
 לפני הקב"ה מכל קרבנות ועולות. לכך אמרה כנסת
 ישראל אני קשרת ואתה כהשמן. משכני אהריך נרוצה
 וגו'. נרוצה. ככתוב על כן עלמות אהבוך. אני וכל
 המחנות. שהרי כלם בי נאחזים. ועל כן משכני.
 שהרי בי תליוס. הביאני המלך חדריו. אם יכניסני
 המלך

ויו הזהר

(סו) מתין שהמנון הוא שיתעורר אליה נשוקות מן הקקור שהוא הרעת ע"י מרכבה העליונה שהוא יעקב תפארת. וזהו שאומרת
 לנוכח כי טובים דודיק. מסה. מיין. כאשר יושפע כך יין המשוטר שהיא השפע הנמשכת מן התכסה לביתה ע"י נתיב הרעת
 לשון יהיה התפארת די שפע והשפע לסהרא שהיא המלכות : (פ) אלהים חיים זו הבינה : (פ) כאן נרתקו מאורשי הוזהיק במהילת
 כבוד. ונעדר בעורת השו"ת שהמנון על התפארת. כי פתח הו"ת הוא בתפארת והוא כמו שם העצם שלו. ויתכן שם יין לתפארת
 כי כמו שהיון מסוג מן ארמונות הענבים דהיינו נבורה. ומן המים דהיינו חסד. או כאופן אתר כמו שהיון מסוג מן ג' טעמים מתוק
 מר וחומץ. מן התפארת מסוג מן ג' כחות חסד נבורה ורחמים. דהיינו שמה אהבה ורחמים. כי התעוררות אהבה היא מן אש הנבורה
 כזר הכתוב שאמרו תתן לראשי וגו'. אבל יין המשומר רמו על אור הבינה. יין חי רמו על היסוד. וכאן על התפארת שפיר מסיים
 ששכנו כלנו נהרין ותראן. כיון שהוא מרבו כל הספירות והוא המשפע לסלכות. ומלכותו בכל משלה. לפי זה יורש שהמלכות
 אהבת אל התפארת ישקני וגו'. היינו שמבקשת התעוררות הנשיות מן הנתיב לא ירעו עיש למען יתייחד עמה התפארת להשפיע בה.
 כי טובים דודיק. מסה. מן היין שבר. היינו שם הו"ת שלך בנקודות חול"ם שהוא יין מסוג מן שמהא אהבה ורחמים : ואם שנית
 השם יספר : (פ) קשרת היא נגד הבינה. כידוע שמונת העולה היא נגד המלכות. ומונת הקשרת נגד הבינה. ושמן המנונה נגד
 התכסה. כי הכמה היא אור ושמן מהכיים ועולם התכמה הוא נחל נובע שפע כלי הפסק לקיים העולמות ע"י התייחד עם הבינה :
 (פ) פ"י כי מן יתור הכמה ובינה אבא ואמא נשפע הארת השפע לששת הספירות. והן המדרגות הנקראות על שמא קרישא
 שם הו"ת כ"ה שורש התפארת. וכיון שהתפארת מרבו כלן לפיכך נקראות כלן על שמו שמא קרישא : (ע) פ"י שהעולמות והספירות
 התקבלים שפע נקראים בשם נקבה : (ע) פ"י שגם בספרו של רח"ס טובא מן שמימו על עלמא דנוקבא : (ע) דורש עלמרת ע"י
 מות. פ"י שגם שרי הרין המנונים על מיתה אהבוך כשהדינים נמתקים :

המלך בהכלו נגילה ונשמחה בך (ט) אני וכל המחנות. למדנו בשעה שכנסת ישראל שמחה ומבורכת כל המחנות שמחים. והדין אינו שורה או בעולם. ועל זה כתוב (תהלים צ) ישמחו השמים ותגל הארץ: (ג-ה): עוד א"ר שמעון לריח שמניך טובים וגר. מקרא זה עיינתי בו והוא סתום בסוד עליון. יש ריח ויש ריח. והרבה ריחות הם. לריח. זו היא נקודה העליונה העומדת בסתר מתוך אותו הנסתר בכל הסתרות של כל הנסתרים. שלא נודע כלל. וזאת הנקודה היא ריח מאותו הנסתר מכל. ובשביל ריח הזה כל אותן השמנים והבשמים כלם מאירים ונקראים טובים (ט) לפי שזה מעמידם להיות כלם קשר אחד מאירים כאחד. ואם לא אין נקראים טובים. לפי שכאשר ריח העליון הזה נכנס בסתר לתוך נחל העמוק וממלא אותו כראוי. אז כל המדרגות נקראות טובים: (י"ח)

פתח עלם ההוא ואמר. לריח שמניך טובים. לריח. איזה ריח. אלא יש ריח ויש ריח. ריח הקרבנות וריח הקטרת. ריח הקרבן מקרב ומייחד כל אותן השבטים של היכל בית דוד (ט) וריח הקטרת מקרב ומייחד ומאיר לאותן מאורות העליונים בהארץ אפרסמון הטהור (ט) וע"כ שני מובחות היו. מובח הקטרת ומובח העולה. מובח הקטרת הוא פנימי. מובח העולה הוא מבחוץ. ריח מובח העולה מתקן להאיר מאורות התחתונים. ריח מובח הקטרת מתקן להאיר מאורות העליונים. וע"כ לריח שמניך טובים (ט) לריח של הקטרת ההוא שמניך טובים. שאותן המאורות מאירים ונוצצים. כתוב כאן טובים. וכתוב שם וירא אלהים את האור כי טוב: (י"ג השמחה לבריאת)

פתח הסוף יניקא ואמר. לריח שמניך טובים. לריח. מאן ריח. אלא ריח ריח וריח ריח. ריח הקרבן וריח הקטרת. ריח הקרבן מקריב ומייחד כל ליטון ששפא לסיכלא דבות דוד (ט) וריח הקטרת מקריב ומייחד ואנסיך ליטון בליטון עליון נסיר אפרסמוןא דכ"א (ט) וע"ד תרין מדרבנן סו. מובח הקטרת ומובח העולה. מובח הקטרת איש פנימא. מובח העולה איש לבר. ריח מובח העולה מתקן להאירא בליטון תתאין. ריח מובח הקטרת מתקן להאירא בליטון עליון. וע"ד לריח שמניך טובים (ט) לריח הסוף קטרת שמניך טובים. דליטון בליטון נסירין וליטון. כתיב הכא טובים. וכתוב הסס וירא אלהים את האור כי טוב: (י"ג השמחה לבריאת)

לריח שמניך טובים. אמר רב המנונא סבא אלה הם ימים הטובים שנקראים טובים. והם תפילין של ראש. אותן התפילין הקב"ה מניחם. ולכך נקראים טובים. לפי שהם מאירים בהראש של קדושה העליונה. ובכל מקום ימים טובים הם התפילין של ראש שהקב"ה מניחם. חול המועד שלא נקרא יום טוב היינו תפילין של יד. שהרי אין לה להלבנה אור של עצמה אלא מהארתו של יום טוב. תפילין שעל הזרוע שהיא תפלה של יד אינה מאירה אלא מן הארת תפילין של ראש. תפילין של ראש היינו ימים טובים. תפילין של יד היינו חול המועד. יפה אמר רב המנונא וכך הוא. וע"כ חולו של מועד הוא לענין מלאכה כעין יום טוב. ונצרך לשמחה כעין יום טוב. ולפיכך באלה הימים שהם התפילין של רבון העולמים אסור להניח תפילין

לריח שמניך טובים. אמר רב המנונא סבא אלה הם ימים הטובים שנקראים טובים. והם תפילין של ראש. אותן התפילין הקב"ה מניחם. ולכך נקראים טובים. לפי שהם מאירים בהראש של קדושה העליונה. ובכל מקום ימים טובים הם התפילין של ראש שהקב"ה מניחם. חול המועד שלא נקרא יום טוב היינו תפילין של יד. שהרי אין לה להלבנה אור של עצמה אלא מהארתו של יום טוב. תפילין שעל הזרוע שהיא תפלה של יד אינה מאירה אלא מן הארת תפילין של ראש. תפילין של ראש היינו ימים טובים. תפילין של יד היינו חול המועד. יפה אמר רב המנונא וכך הוא. וע"כ חולו של מועד הוא לענין מלאכה כעין יום טוב. ונצרך לשמחה כעין יום טוב. ולפיכך באלה הימים שהם התפילין של רבון העולמים אסור להניח תפילין

לריח שמניך טובים. אמר רב המנונא סבא אלה הם ימים הטובים שנקראים טובים. והם תפילין של ראש. אותן התפילין הקב"ה מניחם. ולכך נקראים טובים. לפי שהם מאירים בהראש של קדושה העליונה. ובכל מקום ימים טובים הם התפילין של ראש שהקב"ה מניחם. חול המועד שלא נקרא יום טוב היינו תפילין של יד. שהרי אין לה להלבנה אור של עצמה אלא מהארתו של יום טוב. תפילין שעל הזרוע שהיא תפלה של יד אינה מאירה אלא מן הארת תפילין של ראש. תפילין של ראש היינו ימים טובים. תפילין של יד היינו חול המועד. יפה אמר רב המנונא וכך הוא. וע"כ חולו של מועד הוא לענין מלאכה כעין יום טוב. ונצרך לשמחה כעין יום טוב. ולפיכך באלה הימים שהם התפילין של רבון העולמים אסור להניח תפילין

ויו הוהו

(ט) ס' כאשר היא עת רצון בתעלות המלכות עד שורשה עולם התבונה. וערו ויונה עם התפארת בשמחה רבה ובשלמות היותה גדולה: (ט) כאן דרוש רשביי הסוק לריח שמניך וגי' שדבר בענין שלש ספירות העליונות בתר הכחה בינה. סתים בכל סתיו דכל סתיון זה הכתר שאינו נודע ואינו מושג כלל. אלא שגישה רק בעין ריח שלו המתפשט על נקודה העליונה שהיא התבונה. ולכך נקראת אותה נקודה העליונה גם בשם ריח העליון. והוא הנכנס בסתר ערי נתיב לא ידעו עיני שהיא הידעת לתוך הנחל העמוק שהיא הבינה וממלא אותה בשפע העליונה. וממנה נתפשט ריח המוב שהוא שפע העליונה לכל המדרגות היינו הספירות. וערו נקראין כלן טובים: (ט) ס' להאיר בשפע העליונה לכל המדרגות של המלכות וכל סגנות המלאכים אשר לה להשפיע על ידם לסגות. כי מוכח העולה היא כנגד המלכות: (ט) ס' שעי' ריח הקטרת הבא מעל מוכח החוב שהיא כנגד הבינה נתפשט הארת שפע העליונה שנקרא שמן אפרסמון הטהור מן הבינה. להאיר לאותן ספירות ומאורות העליונים: (ט) ס' שבשביד ריח הקטרת שהיא הבינה טובים שמניך הוא אור התבונה. והיונו והור' הכחה זכיה. שערין כל הספירות מאורות ונוצעות כאשר תבוא אליהן שפע הארת שפע העליונה:

תפילין אחרים. שהרי אלה הימים שהם תפילין העליונים שרוים על ראשי ישראל. ואסור להעביר התפילין של רבון העולמים מעל הראש להניח תפילין אחרים. שהם התבנית והצורה למטה. משל למלך שחפץ לעשות שמירה לעבדו. א"ל עשה לך כצורת החותם שלי. וכך זמן שהצורה הזאת תתראה עליך כלם יחרדו ויפחדו ממך. אח"כ מתוך אהבה יתרה שאהב אותו המלך נתן בידו הותם טבעת היקרה שלו. כיון שאחו חותם היקר של המלך בידו הניח ממנו צורת החותם ההיא שהוא עשה. ואם עבד הזה מדחה לחותם טבעת היקר של המלך בשביל צורת החותם ההיא שהוא עשה. ודאי בן מות הוא. לפי שעשה בויון לחותם היקר של המלך ולא דאג על כבודו. ולפיכך אסור לעם הקדוש לדחות חותם היקר של המלך השורה עליו בשביל צורה זו שהם עשו. וע"כ לריח שמניך טובים. ביום טוב מן ריח העליון ההוא. שמניך טובים. אלו תפילין של ראש. שמן תורק שמך. בחול המועד. זו תפלה של יד העולה להתאחד בדרך נסתר עם תפילין של ראש (כ) על כן עלמות אהבוך. ביום טוב האחרון של הג. שהרי זו תפלה של יד משתלמת ונארה בשלימות. חלק שפע דכל אותן המחנות והחילות למעלה ולמטה שנקראים עלמות. וע"כ עלמות אהבוך : (י"ח)

משכני אחריו נרוצה וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. כתוב (ויקרא טו) ונתתי משכני בתוככם וגו'. בוא וראה הקב"ה נתן שכנתו בין ישראל. להיותה רובצת עליהם כאם על בנים. ולהגן עליהם בכל הצדדים. וכך זמן שהאם הקדושה הזאת שוכנת עליהם הקב"ה בא דורך עמהם. לפי שהקב"ה אל יעזבנה לעולם. וכל החביבות שלמעלה עליה היא. ולפיכך נתנה להיותה משכון בין ישראל. להודיע שלא ישכחם ולא יעזבם לעולם. מפני מה. לפי שהמשכון הזה ביניהם. והיא אומרת. משכון נעשיתי בתחתונים. והיא משכון גם אצלך לעלות אליך. ואני ובני אחריו נרוצה. ובשעה שצולה התעוררות מלמטה בסוד הקרבנות. כמו שנאמר אשה ריח ניחוח לה. היא עולה ואומרת אל אהובה. משכני. שלח ימינך אצלי לקבלני ולהעלות אותי מצד ההתעוררות של שמאלך וימינך תחבקני. כך אומרת אשה אל הריח. הריח אל ניחוח. ניחוח לה (כ) ובכך אחריו נרוצה. מהו נרוצה. נהיה ברצון. כמו שנאמר (ויקרא א) ונרצה לו לכפר עליו. וכמו שנאמר (בראשית מא) ויריצהו מן הבור. מהו ויריצהו. שהרציאו ופיסו אותו בדברים טובים של רצון טוב. לפי שהי נעצב מאותו הבור. ולכך אחריו נרוצה. נהיה בהתרצות ברצון שלם כראוי. מכאן שרצון וברכות לא נמצאות אלא במקום שזכר ונקבה מתחברים יחד. ולפיכך משכני אצלך תחלה. בשביל שתקבל רצון מהמקום שכל הרצונות נובעות

שאר תפילין. דהא אליו יומין דלויין תפילין עליון שריין על רישיהון דישראל. ואסור לאעברא תפילין דמארי עלמא מעל רישיהון לאנחא תפילין אחרנין. דלויין דונמא ודיוקנא לתתא. מתל למלכא דבעי לגפרא ליה לעבדיה. אמר ליה עבד כדיוקנא דמותא דלי. וכל זמנא דהאי דיוקנא יתחוי עלך כלסו יושון וידחלון מיך. לבתר מנו רמימו סגי דקא רמיס ליה מלכא יסב בידיה חותמא דנוספנקא עלאה דליה. כיון דאחיד חותמא עלאה דמלכא בידיה שביק מימיס סהי דיוקנא דמותא דאיו עבד. ואי סהי עבדא דחי חותמא דנוספנקא עלאה דמלכא בנין סהי חותמא דאיו עבד. ודאי בר קפלא איו. בנין דעבד קלנא בחותמא עלאה דמלכא ולא חייס לוקריס. ובג"כ אסור לעמא קדישא לדחוי חותמא דמלכא עלאה דשרי עלן בנין דיוקנא דל דלויין עבדו. וע"ד לריח שמניך טובים. ביום טוב מהסוה ריחא עלאה. שמניך טובים. דא תפילין דרישא. שמן תורק שמך. בחולו של מועד. דא תפלה של יד דקא סלקא לאתחדא באורח סתים בתפילין דרישא (כ) על כן עלמות אהבוך. ביום טוב בתראה דנה. דהא כדון תפלה של יד אשתלים ואתחסיר בשלימו. לפלגא חולקא לכל אינון משריון וחילין דלעילא ותתא דחקרון עלמות. וע"ד עלמות אהבוך : (י"ח)

משכני אחריו נרוצה וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. כתוב (ויקרא טו) ונתתי משכני בתוככם וגו'. תא חוי קב"ה יסב שכינתו ביניהון דישראל. למחוי רביעא עליהו כחמא על בנין. ולאננא עליהו בכל ספרין. וכל זמנא דהאי אמא קדישא יתבא עליהו קב"ה אחי לדיירא עמאון. בנין דהא קב"ה לא שביק לה לעלמין. וכל חביבו דלעילא עלה איו. ובג"כ יסב לה משכונא בגווייהו דישראל. למנדע דלא ינסי לון ולא יסב לון לעלמין. אחי עמא. בנין דהאי משכונא בגווייהו. והיא אמרת. משכונא הוית בתחאי. אהא משכונא נגבך לסלקא לקבלך. ואנא ובני אחריו נרוצה. ובשעתא דרעווא סליק מתתא ברזא דקורבנא. כמה דתיב אשה ריח ניחוח לה. איו סלקת ואמרת לגבי רחימא דיה. משכני. אוסיס ימינך לגבאי לקבל לי ולסלקא לי מסערא דתתערווא דשמאלא וימינא לחבקה לי. ודא אשה אמרס לגבי ריח. ריח לגבי ניחוח. ניחוח לה (כ) וכדון אחריו נרוצה. מהו נרוצה. נהא ברעווא. כד"א (ויקרא א) ונרצה לו לכפר עליו. וכמה דתיב (בראשית מא) ויריצהו מן הבור. מהו ויריצהו. דלרלו ליה במלון עבדן דרעווא עבא. בנין דהוה עליב מהסוה בור. וע"ד אחריו נרוצה. נהא ברעווא ברעווא עליס כדקא יאות. מכאן דרעווא וברכאן לא משתכחון אלא באתר דדכר וקוקבא אחכרו כחדא. ובג"כ משכני נגבך בקדמיתא. בנין דתקבל רעווא מאתר דכל רעיון אשתכחון

זיו הזהר

(כ) כיוון שהפלה של יד כנגד המלכות ותפילין של ראש כנגד התפילות : (כ) יד המכין שאמרה הזאת עולה מן המלכות של ג"ס הנשיה לעולם היצירה וכן עולם הבריאה וכן עולם הבריאה להתפארת שבנועלם יאעילות :

נובעות משם (טז) ואח"כ אחריו נרוצה. נהיה בהתרצות יחדו. ואם לא תמשכני אצלך. רצון העליון לא ישכון עליך. שהרי זכר בלתי נקבה אין הברכות נמצאות בו :

הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך. הביאני המלך חדריו. באיזה מקום. באות ה' (סג) שהרי התפשטות שלמעלה סוד מלך העליון היא האות ה'. וזה שנכנס אליו אני היא (סד) ולפיכך אני בשבתה יתרה ובהתרוממות כבוד וגדולה. ולכן אע"פ שאני בשפלות אצלך (טז) אני ותיליתי נגילה ונשמחה בך. שמחה ותשוקה יש לנו להיות אצלך ולא להפרד ממך. שהרי כל שמחה ותשוקה אינן אלא בך. כי אין שמחה ותשוקה לאשה אלא בבעלה. ולא באמה ואביה. הביאני המלך חדריו. אלו הם חדריו גן העדן. ואם תשאל הלא היא הגן עדן. ואיך היא אומרת כך. אלא שהם אותן חדרים העליונים שהג"ע ניוונת מהם ונקראת בשמותם (סז) :

נגילה ונשמחה בך. הלא היא והצדדים שלה (סח) לפי שהיא נתתקת ביופי תיקונה להתחבר. להיות השם שלם בחיבור אחד. שכאשר היא עולה או השם הוא שלם. היינו סוד השם יהוה אלהים (ט) ואם תשאל הלא כאשר היא עולה להתחבר או נשתלם השם יהוה ולא יותר (ס) ואיה הוא הסוד של השם אלהים. אלא כאשר נעשה השם בשלימות או היא נכללת למעלה ולמטה. למעלה בהשם יהוה. ולמטה בהשם אלהים. ובכן היא נשתלמת למעלה ולמטה בכל :

נוכירה דודיך מין משרים אהבון. מי הם אותן מישרים אלו יך שהאבהה שלהן היא אל ו הם בכל הסכמתם וברצון אחד אל ו (ס) ועל כן משכני אצלך להיות עמך. שהרי אותיות הקדושות העליונות יך כשמתחברת עמהן ו הרי זה שם קדוש עליון. הן היושבת תחת אותו השם אין לה אור מעצמה כלל. ותשיקתה לעלות אליו ולהתחבר עמו. ואין לה לעלות אלא ברשות. והוה שהיא אומרת משכני להיות עמך בחיבור אחד. הביאני המלך חדריו. ויפאר אותי בכל מיני תיקונים בתפארת עליונה. בשביל להיות אצלך. וע"כ נגילה ונשמחה בך. אני עם כל התיקונים שלי כאשר אהיה אצלך בחיבור אחד. נוכירה דודיך מין. נרוה לכל אחד ואחד ונשמחם מאותו היין המשמח לכל. ולא נחדל מלשמח אותם. שהרי מישרים אהבון. לא יחדלו מלתת לך. יען כי הם אהבון ליתן לך להשפיע בך ולהאיר לך : (י"ח)

עוד

אשתכחון (טז) ולבחר אחריו נרוצה. נהיה ברעוא כחדא. ואי לא תמשכני לנכך. רעוא עלאה לא ישרי עליך. דהא דכר בלא נוקבא לא שריון גיט ברכאן :

הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך. הביאני המלך חדריו. באן אהר. באת ה' (סג) דהא התפשטותה דלעילא רוא דמלכא עלאה אות ה' איסי. והאי דעאל לנביוס אנה איסי (סד) ובג"כ אנה בתוספתה סני ובעליויא יקורא ויקרא. וע"ד אע"ג דאנה בשמותא לנכך (ס) אנה וחילי נגילה ונשמחה בך. הדוס ורעווא אית לן למסוי לנכך ולא להתפרשא מייך. דהא כל הדוס ורעווא לאו איסי אלא בך. דהא לית הדוס ורעוא להתא אלא בצעלה. ולא באמא ואבוי. הביאני המלך חדריו. הלן אינון חדריו גן עדן. ואי תימא הא איסי גן עדן. ואיך איסי אמרת סני. אלא אינון חדרים דגן עדן אהונת מנייטו ואתקרי צבו (סז) :

נגילה ונשמחה בך. הלא היא והצדדים וספרסא (סח) בנין דאיסי להתקנת בשפירו תיקונה להתחבר. למסוי שמה שלים בחיבורא חדא. דכך סלקא כיון איסי שמה שלים. רוא דשמה יהוה אלהים (ט) ואי תימא הא כד סלקא להתחבר כדון הוא שמה שלים יהוה ולא יתיר (ס) אן הוא רוא דאלהים. אלא כד הוה סוס שמה בשלימו כדון אתכלילת עילא ותתא. עילא בשמה דיהוה. ותתא בשמה דאלהים. וכדון אשתלומת עילא ותתא בכלא :

נוכירה דודיך מין משרים אהבון. מאן אינון מישרים. הלן יך דרמיו דלשון לנבי ו. ואינון בלסכמותא דכלא וברעווא חדא לנבי ו (ס) וע"ד משכני לנכך למסוי עמך. דהא אהון קדישין עלאין יך [כדן] אתחבר עמסון ו איסי שמה קדישא עלאה. הן דיתבא תחותיה לית לה מנרמס כלום. ותיאובתא יודא לסלקא לנביוס ולהתחברא בדידי. ולא סלקא אלא ברשו. ואיסי אמרת משכני למסוי צדך בחיבורא חדא. הביאני המלך חדריו. ואתקין לי בכל ויני תיקונין בשפירו עלאה. בנין למסוי לנכך. וע"ד נגילה ונשמחה בך. אנה וכל תיקונין דלי כד אהא לנכך בחיבורא חדא. נוכירה דודיך מין. נרוי לכל חד וחד ונחדי לון מסכוא יין דחדי כלא. ולא נפסוק מלמחדי לון. דהא מישרים אהבון. לא יפסקון לזיתן לך. הואיל וסס אהבון למיתן לך לארקא בך ולאנהרא לך : (י"ח)

טו

יו הוהר

(טז) מי מן הארין מרף : (סג) זו הן האחרונות של שם הויה ביה : (סד) מי כי כמו שהתפשטות של סך העליון שהוא החכמה היא באות ה' הראשונה של השם הויה ביה דהיינו הבינה שבה נתפשט שפע אור. החכמה. כן הוא בהתפשטות התבארת. כי רק אנו היינו הן האחרונות של שם הויה ביה הוא הנכנסת אליו דכעבור התפשטות שפע אורו לקבל השפעתו : (סז) מי בנדות בותר : (סח) היינו שכפי ענין שפע המון שמקבלת מהם כך נתוסף לה שמות : (סט) מי לפיכך נאמר בלשון רבים נגילה ולא אנילה : (י) היינו בשילוב כוח אלהותיים או כוח יאהלותיים : (יא) כיון שמקורה היא אות ה' האחרונה של השם הויה ביה : (יב) מי שאותן מישרים יך חכמה ובינה אבא ואימא תשוקתם לאות ו להתפארת שנקרא ברא להשפיע אליו שפע רב. ואת הן שהיא הבלכות שנקראת בת תשוקתה לעלות להתחבר בחיפארת ולקבל סגנו השפע :

עוד א"ר שמעון משכני אחרין נרוצה. מהו משכני. אלא משכני באותיות השם הקדוש. שכאשר מתחברין שני השמות יחד. שהם שם שלם ויהוה אלהים. שם הראשון מושך אצלו את השם השני. ומה שאומרת אחרין נרוצה ולא ארוצה. לפי שהשם הזה שנקרא אלהים הרבה מרכבות והרבה בתי דינים נכללים ומחוברים בו. וע"כ כתוב אחרין נרוצה. רבוים הם הנכללים בשם הזה. והוא הכל שם אחד. כי כאשר שם הראשון מושך לשם השני. אז הכל הוא חבור אחד של שם אחד. ועליונים ותחתונים וכל המדרגות נקשרים זה בזה. להיות כלם קשר אחד וחבור אחד ויחוד אחד :

הביאני המלך חדריו. המלך. זו קדושה העליונה. חדריו. אלו חדרים העליונים והיכלות הקדושים של מרכבות העליונות. חדר הראשון הוא אור המאיר מצד הימין. אור המאיר מקצה העולם ועד סוף העולם. אור שכל האורות נכללים בו. אור של ארבעה גונים חקוקים בארבעה צדדי העולם. ונקרא אלה נדרים. אור שהופיע לראשונה. היכל וחדר הראשון. וזה הוא האור שמתאחד לראשונה בהסוד שנקרא יהוה. חדר השני הוא אור חשוך היוצא מצד אור הראשון. וזה הוא אור אדום חשוך. והוא נקרא אלהים. והוא בצד השמאל להתקשר באור הראשון. שני היכלות האלה הם המתקשרים ומתחברים זה בזה יאהוהוהים. בהיכלות האלה מדרגה התחתונה נאחות (ג) ומלך העליון מכניסה לאותן היכלות הקדושים. נגילה ונשמחה בך. אני וכלם בשעה שנתקשר יחד בקשר אחד. נגילה ונשמחה באותן כ"ב אותיות של אל"ף ב"ת שנקראות ב"ך. ככתוב אשר נשבעת להם ב"ך. ב"ך יברך ישראל. ב"ך ודאי. שהרי כל האותיות מקבל זה היסוד הקדוש. הסוד של ב"ך. נזכירה דודך מין. מיינה של תורה. דודך. אלו ע' ממונים הסובבים כסא הקדוש. והם שרים מושלים ולוקחים דין מן יין ההוא. וע"כ כתוב אשך מין הרקח. ואותן ע' דודים אלו הם.

הו א"ר שמעון משכני אחרין נרוצה. מהו משכני. אלא משכני בלחון דשמה קדישא. דכד מתחברין חרין שמתן כחדא. דאיתון שמה שלים יהוה אלהים. שמה קדמאה מטיך לגבום שמה אחרת. ומאי דאמרת אחרין נרוצה ולא ארוצה. בגין דשמה דא דאיקרי אלהים כמס רמיכון וכמס צו דיטון כלילן ומתחברין צו. וע"כ כתיב אחרין נרוצה. סגיאין איתון דכלילן צבאי שמה. ואיסו כלל שמה חדא. דכיון דשמה קדמאה מטיך לשמה אחרת. כדון כלל הוא חבורה חדא דשמה חדא. ועלאין ומתאין וכלסו דרגין מתקשרין סא צבאי. למסוי כלסו קשרס חדא ומיבאר חדא ויחודא חדא :

סביאני סמלך חדריו. סמלך. דא קדישא עלאה. חדריו. אלון חדריו עלאין ואודרין קדישין דרמיכון עלאין. חדרא קדמאה איסו נסירו דנסיר מספרא דימינא. נסירו דנסיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. נסירו דכל נסירין כלילן צו. נסירו דלרבע גוונין גליפין בארבע ספרין דעלמא. ואיקרי אלה נדרים. נסירו דנסיל צבישא. אדרת ומדרת קדמאה. וזה איסו נסורא דאתחחדא צבישא ברזא דאיקרי יהוה. חדרא סגינא נסירו דחשוכא דקא נפקא מספרא דנסירו קדמאה. וזה איסו נסורא סומקא דחשיך. וזה איסו דאתקרי אלהים. ואיסו בספר שמאלא לאתקשרא בנסירו קדמאה. איתון חרין אדרין דמתקשרין ומתחברין דא דא יאהוהוהים. בלילן אדרין סאי דלתתא אתחחדא (ג) ואשיל לס מלכא עלאה לאלון אדרין קדישין. גוילס ונשמחס בך. אלא וכלסו בשעתא דאתקשרנא כחדא בקישורא חדא. גוילס ונשמחס באיתון כ"ב איתון דלפ"א בית"א דלקרון ב"ך. כד"א אשר נשבעת לסס ב"ך. ב"ך יברך ישראל. ב"ך ודאי. דסא כל איתון נסיל סאי קיומא קדישא. רזא דב"ך. מוכרס דודך מין. מיינע סל תורס. דודך. אלון שבעין ממין דסחרין כורסיא קדישא. ואיתון רכרבין שלסין ופעלין דינא מססוא יין. וע"כ כתיב אשך מין סרקס. ואיתון שבעין דודים אלון איתון.

אכתריאל מיכאל נבריא רפאל אוריאל הודריאל נוריאל (קמז) קדומיאל מלביאל צדקיאל (פמח) פדיאל תומיאל חסדיאל (לרי) צוריאל רויאל יופיאל (סנג) סוריאל גזריאל להמיאל (סגה) שבניאל ברקיאל אהויאל (חולס) חוניאל ומיאל לעדיאל מלביאל (חויק) הוקיאל יעוריאל רחמיאל קמואל (קנז) קפציאל ברכיאל ודריאל צפיאל (שורק) שמעיאל וחניאל רחמיאל קניאל (תטרק) תומיאל שכניאל רביאל קטוריאל (לפט) צחיאל פניאל ענאל ספריאל (נמלכ) נפליאל מלטיאל להודיאל כוכביאל (יסח) יהואל טהוריאל חפניאל זכריאל (וסרג) ועריאל הדרניאל דהריאל נדיאל (גה) בואל אורפניאל (סגה) שמושיאל בריאל אדניאל (חולס) חבמיאל וקשיאל להריאל מהניאל (קמז) קדושיאל מבניאל צפניאל :

(השרה) [בשמות ע' המלאכים יש הרבה נסחאות בזה בתקוני הר וכוזה חרש. ומי יוכל לדעת איהו נסח הוא הסיק.]

אלו כלם בכלל אחד. תחתונים מתוך עליונים. וכלם מאירים ונוצצים מתוך אותו יין המשומר (ד) העליונים שהם נסתרים נקראים חיות נסתרות. שהם רצוא ושוב. והם מאירים מתוך עולם העליון עולם הבא (ה) ואלה התחתונים מאירים ונוצצים מתוך אותו האור טמיר ונעלם שאלו נוצצים. וכלם מיי"ן. מאותן שבעים השמות שהם אורות נעלמים. שהרי אותן שבעים הסובבים לכסא הקדוש מלמטה כלם מאירים ונוצצים מאותן שבעים הפנימים. וזה הוא מיי"ן. מאותן מאורות העליונים שהם יינה של תורה. ואותן מאורות העליונים המאירים את הפנים ואת הספירות הם שבעים השמות שהקב"ה נקרא בהם: (ו) (ז) (ח)

אלו כלם בכלל אחד. תחתונים מתוך עליונים. וכלם מאירים ונוצצים מתוך אותו יין המשומר (ד) העליונים שהם נסתרים נקראים חיות נסתרות. שהם רצוא ושוב. והם מאירים מתוך עולם העליון עולם הבא (ה) ואלה התחתונים מאירים ונוצצים מתוך אותו האור טמיר ונעלם שאלו נוצצים. וכלם מיי"ן. מאותן שבעים השמות שהם אורות נעלמים. שהרי אותן שבעים הסובבים לכסא הקדוש מלמטה כלם מאירים ונוצצים מאותן שבעים הפנימים. וזה הוא מיי"ן. מאותן מאורות העליונים שהם יינה של תורה. ואותן מאורות העליונים המאירים את הפנים ואת הספירות הם שבעים השמות שהקב"ה נקרא בהם: (ו) (ז) (ח)

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו'. אמר רבי שמעון נר המערבי כאשר הוא מושל וקם אצל נר המזרחי (ט) זה שחור וזה לבן. כמה הוא יפה באותו אור הלבן. בהארת הנר שני אורות מתחברים כאחד. התחתון שחור העליון לבן. זה מושל על זה. אור הלבן על השחור. ועם כל זה כמה היא יפה עם התיקונים אשר תחתיה (י) הרבה תיקונים קיימים תחתיה. נר פתילה ושמן. והיא עומדת בגדלות עליונה מפוארה באותו אור הלבן. כך הן בנות ירושלים (יא) אלו התיקונים שלמטה הקיימים תחתיה ביופי שלה. כאהלי קדר כיריעות שלמה. זה שחור וזה לבן:

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו'. אמר רבי שמעון נר המערבי כאשר הוא מושל וקם אצל נר המזרחי (ט) זה שחור וזה לבן. כמה הוא יפה באותו אור הלבן. בהארת הנר שני אורות מתחברים כאחד. התחתון שחור העליון לבן. זה מושל על זה. אור הלבן על השחור. ועם כל זה כמה היא יפה עם התיקונים אשר תחתיה (י) הרבה תיקונים קיימים תחתיה. נר פתילה ושמן. והיא עומדת בגדלות עליונה מפוארה באותו אור הלבן. כך הן בנות ירושלים (יא) אלו התיקונים שלמטה הקיימים תחתיה ביופי שלה. כאהלי קדר כיריעות שלמה. זה שחור וזה לבן:

ועוד שחורה אני ונאוה. שחורה אני מצד שלמטה. ונאוה אני מצד התכללות שלמעלה. שחורה אני בראותי כמה רשעים המרגיזים לאדון הכל. ואני מפרנסם בצד אותה ההתכללות שלמטה אשר בי. ונאוה מצד שלמעלה. בנות ירושלים. אע"פ שירושלים ובית המקדש הכל אחד. אבל ביהמ"ק הוא יותר בהרבה קדושות בהרבה הטבות. ביהמ"ק לבד וירושלים לבד. ובית קדש קדש הקדשים בפנימיות מהם. שהוא פנימי מכלם. וזה בשעה שהמטרונה מתקשטת ומבקשת להתקרב ולהתיחד עם בעלה. היא אומרת למחנותיה. שחורה אני מצד שלמטה. ונאוה בהתכללות הצד שלמעלה ביותר. לפי שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם. ישראל דבקים בה' בתקון ההוא יותר מכלם. והמטרונה אינה אומרת כך אלא כשהיא יוצאת החוצה לשאר המחנות. בכך אומרת לאותן שמבפנים היודעים בתכשוטיה. ויפארוה בעדי עדיים. ישקני מנשיקות פיהו. כמה אני מתוקנת ביופי לקבל הנשיקות מן המלך (טז) ולאותן שמבחוץ שאין יודעים בתכשוטיה אומרת שהיא שחורה מצד התחתונים. מצד ההתכללות שלמטה. כדי שלא יביטו בעין רעה לקטרג על התחתונים. שהרי אין להם קנאה אלא בתחתונים. שכאשר התחתונים בהטבה הם מקנאים אותם ביותר. ואם תשאל ללא אין להם קנאה. ביניהם אין קנאה. אבל על אחרים יש להם קנאה. ולפי

ועוד שחורה אני ונאוה. שחורה אני מצד שלמטה. ונאוה אני מצד התכללות שלמעלה. שחורה אני בראותי כמה רשעים המרגיזים לאדון הכל. ואני מפרנסם בצד אותה ההתכללות שלמטה אשר בי. ונאוה מצד שלמעלה. בנות ירושלים. אע"פ שירושלים ובית המקדש הכל אחד. אבל ביהמ"ק הוא יותר בהרבה קדושות בהרבה הטבות. ביהמ"ק לבד וירושלים לבד. ובית קדש קדש הקדשים בפנימיות מהם. שהוא פנימי מכלם. וזה בשעה שהמטרונה מתקשטת ומבקשת להתקרב ולהתיחד עם בעלה. היא אומרת למחנותיה. שחורה אני מצד שלמטה. ונאוה בהתכללות הצד שלמעלה ביותר. לפי שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם. ישראל דבקים בה' בתקון ההוא יותר מכלם. והמטרונה אינה אומרת כך אלא כשהיא יוצאת החוצה לשאר המחנות. בכך אומרת לאותן שמבפנים היודעים בתכשוטיה. ויפארוה בעדי עדיים. ישקני מנשיקות פיהו. כמה אני מתוקנת ביופי לקבל הנשיקות מן המלך (טז) ולאותן שמבחוץ שאין יודעים בתכשוטיה אומרת שהיא שחורה מצד התחתונים. מצד ההתכללות שלמטה. כדי שלא יביטו בעין רעה לקטרג על התחתונים. שהרי אין להם קנאה אלא בתחתונים. שכאשר התחתונים בהטבה הם מקנאים אותם ביותר. ואם תשאל ללא אין להם קנאה. ביניהם אין קנאה. אבל על אחרים יש להם קנאה. ולפי

דיו הוהר

(ד) זו הארת עולם הבינה: (ה) מתוך עולם הבינה: (ו) נר המערבי זו המלכות. ונר המזרחי זה התפארת. ויען כי המלכות עיקרה מרת הדין לכן נקראת שחורה. ומרת התפארת שהוא רחמים נקרא לבן: (ז) היינו המלכות שנקראת פטרונתא: (ח) אלו המרגות והספירות של המלכות כידוע בסוד שבע הנערות: (ט) סן התפארת: (י) ויען כי המלכות עיקרה מרת הדין לכן נקראת שחורה. ומרת התפארת שהוא רחמים נקרא לבן: (יא) היינו המלכות שנקראת פטרונתא: (יב) אלו המרגות והספירות של המלכות כידוע בסוד שבע הנערות: (יג) סן התפארת:

ובגין דלויס כאימא על בנהא לישראל, סהא תיקונא ספירא ויאס מכלא דלויס ומספרא דכלילו דלתתא דבגויס סלקא לעילא, מכסיא ליה לגבי אוכלסין דלבר, בגין דלא יקנאון ולא יקטרגו עליוסו דישראל, ובג"כ אל תראוטי שאני שחרורת, לא תסתכלין בסהא תיקונא בגין שאני שחרורת, ובגין דכלל תיקונין דילס לית תיקונא ספירא ויאס בעליויא לסלקא לקודשא, בר סהא תיקונא ומספרא דכלילו דלתתא, ע"ד אמרת לון שחורס אני ונאוס:

ותו שחורס אני ונאוס, שחורס אני ומספרא דלתתא, ונאוס ומספרא דלכון אתון בגות ירושלים, הא תיקונא דילי בכון אויס דאתון אוכלסין קדישין, ובג"כ לא תסתכלון בסהא תיקונא דסער תתאי (ק) ובכלא אויס כאמא על בגין, דכמה מקטרגין אינון דקיימי סהס, ואי יסתכלון בסהא תיקונא דכלילו דלתתא כמה אויס ויאס וכמה אויס ספירא לסלקא ביה לעילא, ייתון לקטרגא ולאדכרל חוביסון דישראל, ומעכבי לסלקא לעילא ולאחחברא בבעלס, וע"ד כאהלי קדר, מספרא דתתאי, כיריעות שלמה, מספרא דלכון, ובג"כ אל תראוטי שאני שחרורת, לא תסתכלון בי כלל בשביל אינון תיקונין דילי דאינון בספרא דתתאי, דסא בגינסון מיק בי שמשא, ולאו אויס בלחודוי אלל בני אמי נחרו בי, אכסן דעלמא כד חמו קדרותא דילי ומספרא דתתאי, ואי תימא היותא הוא למומר סבי, אינון מתרין סטרין יאות הוא, חד בגין אורחא דשלמא, דלא יקטרגון על ישראל בנהא, וחד בגין דלא יעכבון עלה מלסלקא לאחחברא בבעלס:

ותו שחורס אני ונאוס, סהיא כלס דסיהרא בזימא דמקטרגא גריס לחפוי סהורא דסיהרא, ש"ש"א לא חתקרב בדהס (ק) בר חד חוסא דחסד עלאה דלתמשין עלה, וסהא חוסא דחסד כרי בסהא קליפס ותבר חילס דודס ויהב לסיסרא נוי וספירו, קדין אויס אמרת שחורס אני ומספרא דערלס, ונאוס ומספרא דסהא חוסא דחסד דלתמשין עלי:

ותו שחורס אני ונאוס, שחורס אני ומספרא דחשך עלאה כד אתתקף, כד"א (יש"י ס) כי הגס החשך יכסה ארץ, ונאוס ומספרא דאור קדמאה (ק) כד"א (מיכס ז) כי אשכ בחשך, ומספרא דשמאלא, ה' אור לי, ומספרא דזימנא:

ותו שחורס אני ונאוס, שחורס אני, בגין דאתתקף גלותא עליוסו דישראל, ועס כל דא ונאוס, דלא אתערבו ביה, שבטי יס עאלו ושבטי יס נפקו, כאהלי קדר, אתקדרית ביניסו, דגורו עליוסון כמה גדין ביסין, ועס כל דא אנא כיריעות שלמה, בעובדין שבין: (י"ה)

שחורה אני ונאוס בגות ירושלים, אמר רבי שמעון אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה, שחורס אני בגלות, ונאואת אני במצות התורה, כי אע"פ דישראל

ולפי שהיא כאם על בניה לישראל, לכן אותו תיקון חיפה והמפואר מהכל שהוא מצד ההתכללות שלמטה שבעבורו תעלה למעלה, היא תסתירהו אצל המחנות שמבחוץ, כדי שלא יתקנאו ולא יקטרגו על ישראל, ולפיכך אל תראוני שאני שחרורת, אל תסתכלו באותו התיקון לפי שאני שחרורת, ולפי שבכל התיקונים שיה אין לה תיקון יפה ומפואר בהתנשאות לעלות לקודש, מלבד אותו התיקון שמצד ההתכללות שלמטה, ע"כ אומרת להם שחורה אני ונאוא:

ועוד שחורה אני ונאוא, שחורה אני מצד שלמטה, ונאוא מצד שלכן אתן בנות ירושלים, היא תקון שלי תולה בכס שאתם מחנות קדושים, ולפיכך אל תסתכלו באותו התיקון שמצד התחתונים (ק) ובכל היא כאם על בנים, כי הרבה מקטרגים הם העומדים שם, ואם יסתכלו באותו התיקון שמצד ההתכללות שלמטה כמה היא יפה וכמה היא מפוארה לעלות בו למעלה, יבאו לקטרג ולהזכיר חטאי ישראל, ועי"ז יעכבוהו מעלות למעלה להתחבר בבעלה, ולכן כאהלי קדר, מצד התחתונים, כיריעות שלמה, מצד שלכם, ולפיכך אל תראוני שאני שחרורת, אל תסתכלו בי כלל בדבר אותן התיקונים שלי שהם מצד התחתונים, שהרי בשבילם גער בי השמש, ולא הוא בלבדו אלא בני אמי נחרו בי, אלה אבות העולם כשראו חשכות שלי מצד התחתונים, ואם תשאל היתכן לאמר כך, כן משני טעמים ראוי כך, אחד מפני דרכי שלום, שלא יקטרגו על ישראל בניה, ואחד דמען שלא יעכבו עליה מעלות להתחבר בבעלה:

ועוד שחורה אני ונאוא, כלה ההיא שהיא בבחינת הלבנה כשהמקטרג גורם להחשיך אור הלבנה"ה, השמש"ש אינו מתקרב אליה (ק) מלבד חוט אחד מחסד העליון שנתמשך עליה, ואותו החוט של חסד מבקיע בקליפה ההיא ומשבר כחה, ונותן להלבנה"ה פאר ויופי, בכך היא אומרת שחורה אני מצד של ערלה, ונאוא מצד אותו חוט של חסד שנמשך עלי:

ועוד שחורה אני ונאוא, שחורה אני מצד חשך העליון כאשר מתגבר, כמ"ש (יש"י ס) כי הנה החשך יכסה ארץ, ונאוא מצד האור הראשון (ק) כמ"ש (מיכס ז) כי אשב בחשך, מצד של שמאל, ה' אור לי, מצד הימין:

ועוד שחורה אני ונאוא, שחורה אני, לפי שהתגבר הגלות על ישראל, ועס כל זה ונאוא, שלא נתערבו ישראל באומות, שבטי יה נכנסו ושבטי יה יצאו, כאהלי קדר, נשחרתי ביניהם, שגורו על ישראל כמה גזרות רעות, ועס כל זה אני כיריעות שלמה, במעשים טובים: (י"ה)

שחורה אני ונאוא בגות ירושלים, אמר רבי שמעון אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שחורה אני בגלות, ונאואת אני במצות התורה, כי אע"פ דישראל

זיו הוהר

(ק) היינו מצד עבודת ישראל בתורה ותפלה ומצות: (ק) כ"י שהקטרגו גורם פירוד בין הפארת וסלכות כמו שכתוב ונגין ספירא אלוף: (ק) היינו אור מרת החסד:

שישראל בגלות אין עוברים המצות. כאהלי קדר. שהם בני קטורה שפניהם שחורים תמיד. ועם כל זה אני כיריעות שלמה. כעצם השמים לטהר. שכתוב (תלים קד) נוטה שמים כיריעה. אל תראוני שאני שחרחרת. מפני מה אל תראוני שאני שחרחרת. לפי שזפתני השמש. שלא הביט בני השמש להאיר לי כראוי. ישראל מה הם אומרים. בני אמי נחרי בי. מי הם בני אמי. אלו השרים שליטים הממונים על שאר האומות. ד"א בני אמי ממש. ככתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו' (ק) וכאשר השליך משמים ארץ שמוני נוטרה את הכרמים. מפני מה. לפי שכרמי שלי לא נטרתי. ולמדנו הסוד שבני אמי ודאי הסכימו עלי. כלומר כאשר נתרקה ארץ משמים. כמו שביארנו בהכתוב (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק: (ג-יש)

רבי יהודה אמר שחורה אני ונאווה בנות ירושלים. שחורה אני. זו כנסת ישראל שהיא שחורה מן הגלות. ונאווה. שהיא נאה בתורה ובמצות ובמעשים טובים. בנות ירושלים. שבשביל זה זוכים לנחל ירושלים שלמעלה. כאהלי קדר. אע"פ שהיא שחורה בגלות. אבל במעשים היא כיריעות שלמה. של המלך שכל השלום שלו: (ג-יד)

פתח עלם ההוא ואמר. שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. ענין זה כבר נתבאר. אבל בשעה שהיא תוך אהבה גדולה אצל אהובה. מתוך שאין יכולה לסבול ממעט עצמה בקטנות מרובה. עד שאין נראה ממנה אלא כמו נקודה אחת קטנה. זו האות י. ובכן היא נסתרת מכל החילות ומחנות שלה. והיא אומרת שחורה אני. שאין באות זו לבנונית בתוכה כבשאר אותיות. והו שחורה אני. שאין לי מקום להכניסכם תחת כנפי. כאהלי קדר. למדנו שזו האות י. שאין לה לבנונית בתוכה. כיריעות שלמה. זו י. ולפיכך אל תראוני שאני שחרחרת. אל תביטו בי כלל. שאני נקודה קטנה. מה עושים האנשים גבורי חיל שלה (קד) שואגים כאריות גבורים. ככתוב (תלים קד) הכפירים שואגים לטרף. ומתוך הקולות ושאות חוקים אשר שואגים כאריות האנשים גבורי כח (ק) נשמע קולם אצל אהובה למעלה. ויודע מאת אהביו שאהבתו היא באהבה אליו כמוהו. עד שאין נראה מן תבניתה ויופיה כלל. ובכן מתוך הקולות ושאות של אותן גבורי כח שלה. יוצא דודה אהובה מתוך היכלו בכמה מתנות בכמה אוצרות בריחות של בשמים. ונכנס אצלה ומוצא אותה שחורה קטנה בלי תבנית ויופי כלל. מתקרב אליה מחבקה ומנשקה. עד שנתעוררת מעט מעט מתוך ריחות הבושם. ומתוך שמחת אהובה אליה נבנית. ונעשית בתיקוניה בתבניתה ביופיה אותן כן מקדם. וא"ל גבורי כח עשו לה שתשוב אליה תבניתה ויופיה. הכח וגבורה שלהם גרמו לזה. וע"ז כתיב

דישראל בגלות לא שבקי לון. כאהלי קדר. דאינו בני קמורה דאתקדון אנפייסו תדירא. ועל כל דא כיריעות שלמה. כהסוד חיון שמואל למדני. דכתיב (תלים קד) נוסה שמים כיריעה. אל תראוני שאני שחרחרת. מאי עמאל אל תראוני שאני שחרחרת. בגין שזפתני השמש. דלא הסתכל בי שמש"ל להסתכל לי כדקא יאות. ישראל מאי אינון אמרין. בני אמי נחרו בי. מאן אינון בני אמי. אליו רברבין תריסין מומן דעל שאר עמין. ד"א בני אמי ממש. כד"א (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו' (ק) וכד השליך משמים ארץ שמוני נוטרה את הכרמים. מאי עמאל. בגין דכרמי שלי לא נטרתי. והינין בני אמי ודאי אסתכמו עלי. כלומר כד אהעדי ארץ משמים. כמו דלוקומא דכתיב (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק: (ג-יש)

רבי יהודה אמר שחורה אני ונאווה בנות ירושלים. שחורה אני. דא כנסת ישראל דאיזי שחורה מן גלותא. ונאווה. דאיזי נאה בלורייאלא ובפקודין ובצבדין דכסין. בנות ירושלים. דעל דא זכאין ליראה ירושלים דלעילא. כאהלי קדר. אע"פ דאיזי קודרת בגלותא. בעבדין היא כיריעות שלמה. דמלכא דשלמה כלל דיליה: (ג-יד)

פתח הסוד יוקא ואמר. שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. מלין אינון סא לוקמיה. אבל בשעתא דאיזי גו רחיוו סני לנבי רחומא. מנו דלא יכלה למסבל אוירת גרמא בעיורו סני. עד דלא אתחיות מויה אלא ועירו דנקודת חדא. את י. וכדין אתכסיאת מכל חילין ומשריון דילי. ואיזי אמרת שחורה אני. דלית באת דא חורא בגווס כשאר אתון. ודא שחורה אני. לית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי. כאהלי קדר. תנין דא י. דלית בס חוורו לגו. כיריעות שלמה. דא י. ובג"כ אל תראוני שאני שחרחרת. לא תחמוון בי כלל. דאנא נקודת ועירא. מאי עבדין גברין תקיפין חילין דילי (קד) שאנין כאריון תקיפין. כד"א (תלים קד) הכפירים שואגים לכרף. ומנו קלין ושאי תקיפין דקא משאנין כאריון גברין תקיפין דחילא (קס) שמת רחומא לעילא. וידע דרחימתיה איזי ברחיוו כותיה מנו רחיוו. עד דלא אתחיות מדוקנא ושפירו דילי כלל. וכדין מנו קלין ושאינין דאינון גברי חילא דילי. נפיק דודס רחומא מנו סיכלוס בכמה מתן בכמה נכזון בריחין ובוטמין. ואתי לנבס ואסכה לה שחורה ועירא בלא דיוקנא ושפירו כלל. קריב לנבס מחבק לה ומנשיק לה. עד דאתערת ועיר ועיר מנו ריחין ובוטמין. ובחדוס דרחימתא דלנבס אתבטמת. ואתערת בתיוקנא בדיוקנא בשפירו דילי את ד' כמלקדמין. ודא גבורי כח עבדו לה ואסדרו לה לדיוקנא ושפירו דילי. תוקפא וגבורתא דלסון גרמו דא. וע"ז כתיב

זיו הזהר

(ק) פ"י כי שמים היינו הפארה. ונקרא בן אמי. כלומר בן הבית. וארץ זו השכינה הקדושה: (קד) אלו צדיקי הדור: (קס) שואגים בתפלה בהתלהבות:

כתוב (תלים קג) גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי. שמתקנים לו לאותו דב"ר ומחזירים אותו לתבניתו הראשונה (ק) וכיון שנתתקנה ונעשית בתבנותה יפה כמקדם. אז הם וכל שאר החילות עומדים לשמוע מה שהיא אומרת. והיא עומדת כמלך בין החילות שדו. וזהו עושי דברו ודאי: כדמיון הזה למטה בזמן שיש רשעים בדור. היא נתכסית וממעטת עצמה (ק) עד שאין נראה מכל תבניתה מלבד נקודה אחת. וכאשר באים גבורי כח וצדיקי אמת. כביכול עושים לאותו דב"ר. ונוארה מעט מעט. ונתתקנית בתבניתה ביופי שלה לאות הך כמקדם: (ג-קא)

אמר תראוני שאני שחררת שזפתני השמש. אמר רבי שמעון כאשר המטרונה מתלבשת בדין לכלכל את העולם. בכך אומרת לבניה הקרובים לה תוך ביתה אל תראוני שאני שחררת. שהרי בודאי אם תהיו עמלים בתורה שנתתי לכם אל תפחדו. ואם לא תהיו עמלים בתורה תגרמו לי שבני אמי נחרו בי. שמוני נוטרה את הכרמים. לנטור לאומות העולם בעבורכם שאתם נפזרים ביניהם. להניק ולהשפיע להמונים שלהם מחנות של עכו"ם. כרמי שלי לא נטרתי. אלה המונים הקדושים שלי. שאין ביכולתי לכלכלם כראוי בשמחה גדולה: (זח)

רבי יהודה אמר אל תראוני שאני שחררת. מקרא זה נתבאר. אבל בזמן שהלבנה נתכסית בגלות היא אומרת אל תראוני. לא שהיא מפקדת לבתי לראותה. אלא לפי שהיא רואה תשוקת ישראל אליה להסתכל באורה. היא אומרת אל תראוני. אל תוכלו להסתכל בי. אל תראוני בודאי. מה הטעם. לפי שאני שחררת. לפי שאני בהשכות. מהו שחררת. שחורה היה צריך לומר. אלא השכות כפולה. אחד שזפתני השמש. שנתרחק ממני השמש מלהאיר לי ומהסתכל בי. ועוד שבני אמי נחרו בי. שזפתני. שזפתני היה צריך לומר. אלא רמו הוא שמרמו בש"ש. שכאשר השמש מאיר בששה מאורות מאיר (ק) וכאשר נעתק אורו כל אותן ששה מאורות נעתק אורם. בני אמי. אלו הם הבאים מצד הדין הקשה (קט) נהרו בי. כמש"כ נחר גרוני. זש"כ (איכה ה) על צוארנו נרדפנו. שכאשר הלכו ישראל בגלות היו הולכים בידים אסירות לאהור. וריחיים על צואריהם. ולא יכלו לפתוח פיהם. שמוני נוטרה את הכרמים. ללכת בגלות לנטור לשאר אומות בעבור ישראל. כרמי שלי לא נטרתי. שהרי אין ביכולתי לנטור להם כמו מקדם. כי מקדם נטרתי כרמי שלי וממנו נשתמרו שאר כרמים. ועתה אני נוטר שאר כרמים לבעבור כרמי שלי. שיהיה נשמר ביניהם: (ג-קא)

בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים וגו'. אמר

כתוב (תלים קג) גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי. דמתקנין ליה להסוא דב"ר ומסדרין ליה לדיוקנא קדמא (ק) וכיון דאתתקת ואתעבדת דיוקנא שפירא כמלקדמין. כדון איתון וכל שאר חילין קיימין לשמוע מאי דאיש אמרת. ואיש קיימא כמלכא גו חילין דיליה. ודא איסו עושי דברו ודאי: כנוונא דא לתתא בזמנא דחייבין בדרא. אישית אתכסיא ואזעירת גרמא (ק) עד דלא התחייאת מכל דיוקנא בר נקודא חדא. וכד אחאן גבורי כח חכאי קשוס. כביכול עושים להסוא דב"ר. ואכסירת זעיר זעיר. ואתעבדת בדיוקנא בשפירו דילא את הך כמלקדמין: (ג-קא)

אמר תראוני שאני שחררת שזפתני השמש. אמר רבי שמעון כד מסרויתא התלבשת בדילא למיון עלמא. כדון אמרת לבניה דקרובין לה גו ביתא. אל תראוני שאני שחררת. דהא ודאי אי תשתדלון בצורייאת דייבית לכון לא תדלון. ואי לא תשתדלון בצורייאת תגרמון לי דבני אמי נחרו בי. שמוני נוטרה את הכרמים. לנטור לאומי עלמא בגיטין דמתגדין תמן. לינקא ולמיזב לאוכלסין דלחון משריין דעוכא. כרמי שלי לא נטרתי. אליו אוכלסין קדושין דילי. דלא יוכלנא למיון לון כדקא חיי בחדוה בני: (זח)

רבי יהודה אמר אל תראוני שאני שחררת. שאי קרא אתמר. אבל בשעתא דסיכיא אתכסיא בגלותא היא אמרת אל תראוני. לאו דאיש סקדת דלא למחמי לה. אלא בגין דאיש חמאת תיזביתא דישאל לגבה למחמי נהורא. היא אמרת אל תראוני. לא תיכלון למחמי לי. אל תראוני ודאי. מאי טעמא. בגין שאני שחררת. בגין דאנא בקדמותא. מהו שחררת. שחורה מצעיא ליה. אלא תרין קדוותי. חד שזפתני השמש. דאתתק מני שמש"א לאתרא לי ולאסתכלא בי. וחד דבני אמי נחרו בי. שזפתני. שזפתני מבעי ליה. אלא רמו הוא דקא רמוז בש"ש. וכד נהרא שמש"א בשש נהורין נהיר (ק) וכד אתתק כל איכון שית נהורין אתתלקו. בני אמי. אליו איתון דחייין מספרא דינא קשיא (קט) נחרו בי. כד"א נחר גרוני. הס"ך (איכה ה) על לוארנו נרדפנו. וכד הו עילין ישראל בגלותא הו אזלו ידיחו מסדקן מאחורא. וריחין על לואריו. ולא יכלו לאפתחא שומא. שמוני נוטרה את הכרמים. לנטור בגלותא לנטור לשאר עמין בגיטין דישאל. כרמי שלי לא נטרתי. דהא לא יוכלנא לנטור לחון כד בקדמותא. בקדמותא נטרנא כרמי שלי ומינא אתנטרו שאר כרמין. הסתא נפירנא שאר כרמין בגין כרמי שלי. דלחיו נפירנא בגיטין: (ג-קא)

בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים וגו'. אמר

זיו הזהר

(ק) הטלכות נקראת דבר. יען כי בה כח הדבור. מלכות פה: (ק) כמו בראש השנה: (ק) כי השמש היינו התפארת הוא מרכו שש הספירות מן חסד עד מלכות ובאורו יראו אור: (קט) סדת המלכות קוראת לטרת הנבונה אמי. כיון שהיא יסורה מלת הדין והנבונה:

אמר רבי שמעון בני אמי. כמו שכתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ. שכאשר הפץ הקב"ה להחריב ביתו שלמטה ולהגלות לישראל בין העמים. העביר הקב"ה מלפניו לההיא ארץ ונתרקה ממנו. ככתוב (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק. וכאשר ארץ היא נתרקה מן השמים שלמטה. ואת הארץ שלמטה חרבה וישראל נפזרו בין העמים. אמרה כנסת ישראל מי גרם לי זאת ומי עשה לי כך. בני אמי שנחרו בי ונתרקה ממני. בני אמי ודאי: (א-ד"ט).

שמוני נטרה את הכרמים וגו'. כאשר ישראל אין עושים חסד עם אנשים. ושאר אומות עושים חסד בעולם. אז אותן הברכות הנשפעות מלמעלה מצד הימין יונקים אותן שאר עמים. ושי"כ שמוני נטרה את הכרמים. אלו שאר האומות. כרמי שלי לא נטרתי. אלה הם ישראל. לפי ששאר האומות נמשך להם השפע. בשביל אותן החסדים שעושים עם האנשים. וישראל מרחיקים השפע מהם. מפני שאין רודפים לעשות חסדים כשאר עמים: (ג-ד"ט).

הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. אמר רבי שמעון הרי העירותי

שבכל מקום שנאמר הגד הגיד ויגד. כלם עניני אגדה הם ויש לעיין בהם. וכאן כתיב הגידה לי. סוד של חכמה הוא. כאשר ברא הקב"ה את העולם ואמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. מתחת השמים בודאי. ונאמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ. אז פל חדוה וכל שמחה וכל התיקונים נתקנו. וכיון שכל התיקונים נתקנו להמטרונה. בכך עלתה אל העולם שהוא בחינת זכר ואמרה. הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. איכה איכה שני פעמים. רמו על שני החרבנות. בית ראשון ובית שני. ולפיכך איכה תרעה בחורבן הראשון. ואיכה תרביץ בחורבן השני. שהרי השמחה שלנו היא טוב ויפה. ומתוך שמחה זו יש לי לבקש על שני המקדשים. אחד מקדש הצליון. ואחד מקדש התחתון. שלמה אהיה כעוטיה. אלמלא אותן שני פעמים שאני עתידה לקרות איכה. שלמה אהיה. בשלום אהיה בלי גלות כלל. בשלום על בני דמטה. כעוטיה. כמו שכתוב (שמואל א' טו) והוא עוטה מעיל. אהיה נעטפת במעטפה של קדושה הצליונה. שהוא השם הקדוש יך. שלמה אהיה. בשלום אהיה בכל שלמות שלמעלה. כעוטיה. כעוטה יך. להיות בכל שלמות הצליונה על עדרי חבירך. אלו מדרגות הקדושות שכלן כדמיון שלמעלה: ובכן הוא משיב לה ומתחיל מן דבור האחרון של השבח וזה ואומר. אם לא תדעי לך היפה בנשים. אם את אינך יודעת השני איכה איכה למה הם. צאי לך. צאי וראי בעקבי הצאן בשביל מה יהיו חורבן בית ראשון ובית שני. צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. ותדעי בשביל מה החרבנות של משכנות הרועים. שהרי עתידים לבטל התורה בבית ראשון ובבית שני: (ד"ח)

עוד פתח רבי שמעון ואמר. כתוב (דברים ז) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. זכאים הם

אמר רבי שמעון בני אמי. כמה דכתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ. וכד בעל קב"ה לחרבה ביתים דלתתא ולאנלאה לישראל בני עממיה. אעבר קב"ה מקמיס להיה ארץ ואתרחקא מיס. כדכתיב (שמות ב) ותצב אחותו מרחוק. וכד היה ארץ אתרחקא משמים דלעילא. הוי ארץ דלתתא חרבה וישראל אתפזרו בני עממיה. אמרס כנסת ישראל מאן גרס לי הוי ומאן עבד לי הוי. בני אמי דנחרו בי ואתרחקו מי. בני אמי ודאי: (א-ד"ט).

שמוני נטרה את הכרמים וגו'. כד ישראל לא עבדו חסד עם בני נשא. ושאר עמין עבדו חסד בעלמא. כדון אינון ברכאן דנחתין מלעילא מספר ימינא ינקו לון שאר עמין. הסי"ד שמוני נטרה את הכרמים. אינון שאר עמין. כרמי שלי לא נטרתי. אינון ישראל. בגין דשאר עמין משכין לכו בגווייסו. בגין אינון חסדים דעבדו עס בני נשא. וישראל מרחקו לכו מגווייסו. בגין דלא משתדלון בציונון חסדים כשאר עמין: (ג-ד"ט).

הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. אמר רבי שמעון הרי העירותי

בכל אתר דכתיב הגד הגיד ויגד. כלסו מלי דאגדה הם וזית לאסתכלא בהו. וסכא כתיב הגידה לי. רזא דחכמתא איסו. כד ברא קב"ה עלמא ואמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. מתחת השמים ודאי. וכתיב ויקרא אלהים ליבשה ארץ. כיון כל הדוה וכל חידו וכל תיקונו אתתקו. וכיון דכל תיקונו אתתקו למטרונתא. בגין סלקא לגבי דכורא וזיסי אמרת. הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. איכה איכה תרי זמין. רמו על תרין חרבנות. בית ראשון ובית שני. ובגין כך איכה תרעה בחורבן קדמאה. ואיכה תרביץ בחורבן תינאה. דהא הדוה דילן סב ויאות. ובגו הדוה דא אית לי לבטייא על תרין מקדשין. חד מקדשא עלאה. וחד מקדשא תתאה. שלמה אהיה כעוטיה. אי לאו הוי תרי זמין דאנא עתידה לקרות איכה. שלמה אהיה. בשלם אהיה בלא גלותא כלל. בשלם על בני לתתא. כעוטיה. כמה דאת אמר (שמואל א' טו) והוא עוטה מעיל. אהיה נעטפת בעטופא דקדושה עלאה. דאיסו שמה קדושה יך. שלמה אהיה. בשלם אהיה בכל שלימו דלעילא. כעוטיה. כעוטה יך. למהו בכל שלימו עלאה על עדרי חבירך. אינון דרגון קדישין דכלסו כנוגא דלעילא: כדון איסו אפיס לגבה ושארין מן מלס בתראה דהוי שבהא ואמר. אס לא תדעי לך היפה בנשים. אס את לא ידעת תרין איכה איכה למהי מינא. לאי לך. פוקי וחמי בעקבי האיך על מאי יסא חורבן בית ראשון ובית שני. לאי לך בעקבי האיך ורעי את גדיותיך. ותדעי על מאי חורבנות דמשכנות הרועים. דהא זמיון לבטל ארוייתא בבית ראשון ובבית שני: (י"ח)

לך פתח רבי שמעון ואמר. כתיב (דברים ז) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. זכאים אינון

אינו דמשתדלין באורייתא למנדע בחכמתא דמאריסון. ואינון ידעין ומסתכלין ברזין עלאין. **הכמתא** דאלסריך לוי לבר נש למנדע סגיאין אינון: חד. למנדע ליה לגופיה ולאשתמודע מאן איסו. איך אתברי. ומאן אתי. ולאן יסך. ותיקונא דנופא סיאך אתתקן. וסאיך איסו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא: וחד. למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין. מאי איסי האי נפשא דבגופיה. מאן אתיא. ועל מאי אתיא בהאי נופא דטפס סרוחא. דסיס כאן ולמחר בקבר: וחד. לאסתכלא בהאי עלמא. למנדע עלמא דאיסו בים על מאי אתתקן. ולבחר ברזין עלאין דעלמא דעלמא לאשתמודע למאריס. למנדע ולאסתכלא ברזין דמאריס. וכל דא יכיל ב"כ לאסתכלא מנו רזין דאורייתא. תא חוי כל מאן דאזיל לסהוא עלמא בלא ידיעא דחכמתא. אפילו אית בים עובדין סבין סגיאין מפקין ליה מכל תרעי דסהוא עלמא. ועל דא כתיב סגידה לי שאהבה נפשי. אנת רחומא דנפשי סגידה לי ברזא דחכמתא עלמא. איכא תרעה. איך אנת רעי ואנסינת בלסריס. בהסוה עלמא עלאה. אולוף לוי רזין דחכמתא דלא ידענא ולא אולפנא עד כען. בנין דלא אהא בכיסופא כעוסיס על עדרי חבריך. בנין אינון דרגין עלאין דאנא עלא ביטיסו. דהא עד כען לא אסתכלנא ביה: וכו': תא חוי מאי כתיב אס לא תדעי לך סיפס בנשים. אי אנת אתיא בלא ידיעא ולא אסתכלת בחכמתא עד דלא היעול לסהוא עלמא. ולא ידעת ברזין דעלמא עלאה. לאי לך. לית אנת כדאי למיעל סכא בלא ידיעא. ברס כד אנת בעלמא דלתתא לאי לך בעקבי סלאן. מאן אינון עקבי סלאן. אלן אינון זכאין דבני נשא דשין לון בעקב. וידעין רזין עלאין דמאריסון. וכו': תנדע לאסתכלא ולמנדע. ורעי את גדיומיך. אלן אינון מיוקוט של בית רבן. יוקי דאינון בבי מדרשא ואולפין אורייתא. על משכנות סרוסיס. על אינון בתי כנסיות ובתי מדרשות דתמן אולפין אורייתא. ואע"ג דאינון לא ידעין. אנת תנדע מנו מלין דחכמתא דקאמרי: (י"ח)

ר"ז פתח רבי שמעון ואמר. כתיב ויצרא אלסיס את שני המאורות הגדולים וגו'. בקדמיתא תרין נהורין סוו שקולין דא לקבל דא כמה דאוקמוס חבריא. אמרס סיסרס קמי קב"ה. סגידה לי שאהבה נפשי איכא תרעה. איכדין אפשר לך לאנהגא עלמא בתרין כתרין כחדא. איכא תרביץ בלסריס. דהא כדין סיסרס לית סיא כדאי לאנהגא. ואי אפשר לך לאנהגא בתרין כתרין כחדא בשמשא ובסיסרס. דהא סיסרס מאי נהורא אית לה בלסריס. בנ"כ אי אפשר לך לאשתמשא בתרין כתרין כחדא. שלמס אהיס כעוסיס. איכדין אהא אנת מתעספא בלסריס. כד נהירו ותוקפא דשמשא למסוי אול ואתקוף. סא אנת מתעספא בכיסופא קמיה ולא איכול לשמשא קמך. ואנת איך תיכול לאנהגא ולאשתמשא בתרין כתרין כחדא. אמר לה קב"ה. סא ידענא ב"כ. זילי ואועירי גרמך. אס לא תדעי לך סיפס בנשים. דאמרת אי אפשר לי לאנהגא עלמא בתרין כתרין כחדא. זילי **גימל** 3 1 ואועירי

הם העמלים בתורה להבין בהחכמה של רבונם. והם היודעים ומסתכלים בסודות העליונים. **דחכמות** שנצרך לו לאדם לדעת מרובות הן: אחת. להבין את גופו ולהכיר מי הוא. איך נברא. ומאין בא. ואנה ילך. ותיקון הגוף איך נתתקן. ואיך הוא עתיד לעמוד בדין לפני ממהב"ה: ואחת. להבין ולהסתכל בסוד הנשמות. מה היא הנפש הזאת שבגופו. מאין באה. ובשביל מה באה בגוף הזה של טפה סרוחא. שהיום כאן ולמחר בקבר: ואחת. להסתכל בעולם הזה. להבין בשביל מה נתתקן זה העולם שהאדם עומד בו. ואח"כ לעיין בסודות עליונים של עולם העליון להכיר את רבונו. להבין ולהסתכל בסודות רבונו. וכל זה יכול האדם להבין מתוך סודות התורה. בוא וראה כל מי שהולך לעולם הוא בלי ידיעת החכמה. אפילו אם יש בו מעשים טובים הרבה מוציאים אותו מכל שפרי עולם ההוא. ועל זה כתוב הגידה לי שאהבה נפשי. אנת אהוב נפשי הגידה לי בסוד החכמה העליונה. איכה תרעה. איך אתה רועה ומנהיג בצהריס. בעולם העליון ההוא. למדני סודות החכמה שאינני יודע ולא למדתי עד עתה. למען לא אהיה בבושה כעוטיה על עדרי חבריך. לפני אותן מדרגות העליונות שאני עתיד לכנוס ביניהן. שהרי עד עתה עוד לא עיינתי בהם: בוא וראה מה כתוב אם לא תדעי לך היפה בנשים. אם את תבוא בלי ידיעה ולא הבנת בחכמה טרם שתבוא לעולם ההוא. ולא ידעת יבסודות של עולם העליון. צאי לך. אין את כדאי לכנוס לכאן בלי ידיעה. אכן כאשר את עדיין בעולם שלמטה צאי לך בעקבי הצאן. מי הם עקבי הצאן. אלה הם הצדיקים אשר האנשים דשים אותם בעקב. שהם יודעים סודות העליונים של רבונם. ועל ידם תבין להשכיל ולדעת. ורעי את גדיותיך. אלה הם תינוקות של בית רבם. נערים שהם בבתי מדרשים ולומדים בתורה. על משכנות הרועים. על אותן בתי כנסיות ובתי מדרשות אשר שם לומדים בתורה. ואע"פ שהם אין מבינים עוד. אבל אתה תבין מתוך דברי חכמה שהם **אומרים**: (י"ח)

ענך פתח רבי שמעון ואמר. כתוב ויצרא אלהים את שני המאורות הגדולים וגו'. בתחלה שני המאורות היו שקולים זה לעומת זה כמו שביארו החברים. אמרה הלבנה לפני הקב"ה. הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה. איך איפה אפשר לך להנהיג את העולם בשני כתרין כחדא. איכה תרביץ בצהריס. שהרי אז אין ביכולת הלבנה להאיר. ואי אפשר לך להנהיג בשני כתרין יחדו בשמש ובלבנה. שהרי הלבנה איזה אור יש לה בצהריס. לפיכך אי אפשר לך להשתמש בשני כתרין יחדו. שלמה אהיה כעוטיה. איך איפה אני אהיה מעוטפת בצהריס. כאשר אור הגדול של השמש יהיה הולך וחזק. הרי אז אני אהיה מעוטפת בבושה לפניו ולא אוכל לשמש לפניך. ולכן איך אתה תוכל להנהיג ולהשתמש בשני כתרין יחדו. אמר לה הקב"ה. הן שמעתי לדבריך. לכי ומעטי עצמך. אם לא תדעי לך היפה בנשים. שאמרת אי אפשר לי להנהיג העולם בשני כתרין יחדו. לכי ומעטי

ומעטי עצמך ותהי ראש לשועלים. צאי לך בעקבי הצאן. צאי ותהי למלך על כל התחתונים. ותנהג לכל אחד ואחד כראוי לו. והיי שולטת בלידה בודאי. צאי ומעטי עצמך וכך ראוי לך: (י"ח)
הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. על פיו של אליהו נחרץ. כאשר המטרונה היא עולה למעלה ומתרחקת מן חילותיה ומחנותיה בסוד האות י. היא אומרת הגידה לי שאהבה נפשי (ק) אתה אהוב נפשי איכה תרעה. כיון שאני נקודה אחת בלי התפשטות כלל. שהלא אני נכללת בפני עצמי ואין ביכולתי לקחת וליתן. לפי שאני יושבת קמוטה בפני עצמי בנקודה אחת. זו האות י הקטנה מכל האותיות. שלמה אהיה כעוטיה. נכללת בפני עצמי שאין לי התפשטות בכל הצדדים כלל. לפי שהאות י סתומה מכל הצדדים יותר מכל שאר האותיות. וכאשר המלך יחפץ לכנוס בתוכה (ק) כמש"כ (ק"ה ט) ובא אליה מלך גדול. אומר לה. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך. התפשטי עצמך בכל הצדדים. ותקבל עדנים ותענוגות באותה ההתפשטות. ומה היא התפשטות ההיא. בעקבי הצאן. שתיעשה כאותה הסוכה האחת השומרת עדרי הצאן. וזו היא האות י. ובשבי"ל זה לא נכתב צאי אלא צאי לך. כמש"כ (ישעי' נד) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו. שהרי בתחלה לא היתה אלא נקודה אחת שחורה סתומה בתוכה. ועתה שבעלה התחבר עמה הוא אומר לה צאי לך. הרחיבי מקום אהלך. התפשטי עצמך. ובכן ורעי את גדיותיך. תוכלי לקבל עדנים ותענוגות. שהרי בשעה שהיא נקודה אחת ועולה למעלה. ומלך עליון ההוא יורד אליה להתחבר בה. הוא דופק בנקודה הזאת ומתפשטת בכל הצדדים. ונעשית נקודה הזאת לאות י. ונשתלמת מכל הצדדים ומקבלת עדנים ותענוגות. בכך אומר לה ורעי את גדיותיך. קחי הארות ומוזנות ולכי ותחלק לכל אותן החילות והמחנות שלך קטנים וגדולים ותני למו. על משכנות הרועים. אלה הם הרועים מנהיגי העולם (ק"ג) לתת להם ממשלה וגבורה לכל אחד ואחד כראוי לו. וכל זה נעשה בהתפשטות נקודה הזאת. שהיתה סתומה מקודם לזה: (י"ח)
 תו פתח ואמר. הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. באלו דברי אהבה מושכת אליה המטרונה להקב"ה ואומרת אליו. הגידה לי שאהבה נפשי. אתה שכל אהבת נפשי בך. אם לא התחבר עמי איכה תרעה את העולם. איך תקבל השפע מעומק העליון לך ולאחרים. שהרי הברכות שלמעלה אינן שריות אלא במקום של זכר ונקבה. שלמה אהיה כעוטיה. איך איפה אהיה בבושה כשיבקשו ממני מזון בני האבות שהם עדרי חבריך. עדר ה' ממש. הם עדרים הקדושים הסמוכים על שלחני. והקב"ה מה משיבה. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. אמר לה הקב"ה. הרי לך עצה טובה. צאי לך בעקבי הצאן

ואזעירי גרמך ותהיו רישא לשועלים. לאו לך בעקבי הלאן. פוקי וסוי מלכא דכלהו תחאי. ואנשינו לכל חד וחד כדקא חוי ליה. וסוי שלטא בליליא ודאי. פוקי ואזעירי גרמך וסוי תחאי לך: (י"ח)
הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. על פומא דאליוס אתגור. כיון דאיהי סלקת לעילא ואשתמיסת מנו חילתא ואוכלוסתא ברוא דאת י. איהי אמרת הגידה לי שאהבה נפשי (ק) את רחמיא דנפשי איכה תרעה. סואיל ואנא נקודא חדא בלא פשיטו כלל. דהא אתא כלילא בגרמאי ולא יכלתא לתקס ולמיסב. בגין דאתא יתבא קמוטא בגרמאי בנקודא חדא. איהי את י ועירא מכלאו. שלמה אהיה כעוטיה. כלילא בגוואי דלית לי פשיטו בכל סטרין כלל. בגין דאיהי סתומא מכל סטרין יתיר מכל שאר אתון. וכד איהו בעי לאעלא בגויה (ק"ה) כד"א (ק"ה ט) ובא אליה מלך גדול. אמר לה. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך. אשטי גרמך בכל סטרין. ונקישי עדוניה וכיסופין בהסוא פשיטו. ומאי איהי הויה פשיטו. בעקבי הלאן. דאתעבידי כחד סכא דאיון סכרי עדרי ענא. ודא איהי את י. ובגין דא לא כתוב לאו אלא לאו לך. כד"א (ישעי' נד) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו. דהא בקדמיתא לא הויה אלא נקודא חדא שחורה סתומא בגויה. השתא דבעלה התחבר בה איהו אמר לה לאו לך. הרחיבי מקום אהלך. אשטי גרמך. וכדון ורעי את גדיותיך. תוכלי לתקס עדוניה וכיסופין. דהא בשעתא דאיהי נקודא חדא וסלקא לעילא. וסוא מלכא עלאה נחית לגבא למיעל בה. בשט ביהאי נקודא ואשתפסת בכל סטרין. ואשתבידא הוי נקודא את י. ואשתלמת מכל סטרין ונקסא עדוניה וכיסופין. כדון אמר לה ורעי את גדיותיך. סולי כסורין ומוזנות חולי ופלגי לכל אינון חילין ואוכלוסין דילך ועירין ורברבין וסב לון. על משכנות הרועים. אליון אינון רועים מנהיגי עלמא (ק"ג) למיטב לון שולפני ותוקפא לכל חד וחד כדקא חוי ליה. וכל דא בתפשטו דהאי נקודא. דסויה סתומא מן קדמת דנא: (י"ח)
 תו פתח ואמר. הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. במלון אליון דרחימו משכת ליה משריותא לקב"ה ואמרת ליה. הגידה לי שאהבה נפשי. אתה דכל רחמי דנפשי בך. או לא התחבר בי איכה תרעה עלמא. איך תזין נפשך מעמיקא עלאה לך ולאחרים. דהא ברכאן דלעילא לא שריין אלא באתרא דזכר ונקבה. שלמה אהיה כעוטיה. איכדון אהיה בכסופא כד יצעין מני מוזנא בני אכסן דאיון עדרי חבריך. עדר ה' ממש. אינון עדרין קדישין דסמוכין על פתורי. קב"ה מאי אותיב לה. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הלאן ורעי את גדיותיך. אמר לה קב"ה. הא עיטא עלאה לכו. לאו לך בעקבי הלאן

זיו הזהר

(ק) כך אומרת המלכות להתפארת: (ק"ה) זה התפארת כשרעה דהדרוג עם הפסדות: (ק"ג) אלו עדיקי הדור: 2 3

הצאן. אלו צדיקים תמימים שתעטרי בהם לפני.
 ורעי את גדיותיך וגו'. אותן הנמשכים אחריך. ואותן
 רשעי הדור יתמשכנו בעונותם. תכי אותם ברצועה ואל
 יוסיפו לחטא. ותשמר לבניך ההולכים אחריך שלא
 יתמשך גם עליהם דין האמת: (י"ח)

הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. אמר רבי אבא בוא
 וראה מקראות האלו כנסת ישראל אמרתן
 למלך הקדוש. הגידה לי שאהבה נפשי. ככתוב את
 שאהבה נפשי ראיתם. ועל המלך הקדוש זאת נאמר.
 אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב
 המנוגא סבא נמצא. כל זמן שכנסת ישראל נמצאת
 עם הקב"ה. כביכול הקב"ה בשלימות. והוא רועה ברצון
 לו לעצמו מאותה יניקת החלב של האם העליונה.
 ומאותה היניקה שהוא יונק הוא משקה לכל שאר
 האחרים ומניקם. ולמדנו שא"ר שמעון כל זמן שכנסת
 ישראל נמצאת עם הקב"ה. או הקב"ה בשלמות
 ובשמחה. הברכות בו שריות ויוצאות ממנו לכל שאר
 האחרים. וכל זמן שכנסת ישראל אינה נמצאת עם
 הקב"ה. כביכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר
 האחרים. וסוד הדבר בכל מקום שלא נמצא זכר ונקבה
 אין הברכות שריות עליו. ועל זה הקב"ה גועה ובוכה.
 כמש"כ (ירמ' כ"ח) שאג ישאג על נוהו. ומה אומר.
 אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.
 ובשעה שכנסת ישראל יצאה בגלות אמרה לפני.
 הגידה לי שאהבה נפשי. אתה אהוב נפשי. אתה שכל
 אהבת נפשי בך. איכה תרעה. איך תכלכל עצמך מעומק
 הגחל שאינו פוסק (ק"ג) איך תפרנס עצמך מהארת עדן
 העליון (ק"ד) איכה תרביץ בצהרים. איך תפרנס לכל
 אותן אחרים הנשפעים ממך תמיד. ואני הייתי ניוונת
 ממך בכל יום ויונקת. והריקותי שפע לכל אותן
 התחתונים. וישראל נתפרנסו ממני. ועתה שלמה אהיה
 כעוטיה. איך אהיה מעוטפת בלי ברכות כאשר
 יצטרכו לאותן הברכות ולא תהיינה בידי. על עדרי
 חבריך. איך אשכנה עליהם ולא אהיה מפרנס ומכלכל
 להם. עדרי חבריך. אלה הם ישראל שהם בני האבות.
 שהם המרכבה הקדושה למעלה. אמר לה הקב"ה. עובי
 את מלדאג במה שנוגע לי. שהרי מה שנוגע לי הוא
 דבר נעלם מלהבין. אבל אם לא תדעי לך. במה
 שנוגע לעצמך הרי לך עצה. היפה בנשים. ככתוב הנך
 יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן. אלה הם הצדיקים
 שהם נידושים בעקבים. ובעבורם אתן לך כח להתקיים.
 ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. אלה הם
 תינוקות של בית רבם. שהעולם נתקיים בזכותם
 ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרועים.
 אלו בתי הרבנים ומקומות בתי המדרשים שהתורה
 נמצאת בהם תמיד: (ג'—י')

עוד א"ר אבא. הגידה לי שאהבה נפשי. בוא וראה
 כנסת ישראל היא אמרה בתהלה שחורה אני
 ונאוה. הקטינה עצמה לפני מלך העליון. ובכך שאלה
 ממנו

האלו. אליו זכאון שלימון דהתעטרי בכו קדמיו.
 ורעי את גדיותיך וגו'. אינון דהתמשכין אבתריך. והיונו
 חייבי דרא יתמשכין בחוביכו. אלקי יהסון ברעוטה ולא
 יוספין למחסי. ותערי בניך דלולין אבתריך דלא
 יותמשך חוף עליוסון דינא דקשוס: (י"ח)

הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. אמר רבי אבא תא
 חוי הכי קראי כנסת ישראל אמרן
 למלכא קדושא. הגידה לי שאהבה נפשי. כד"א את
 שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדושא אתמר.
 אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרא דרב
 המנוגא סבא אמר. כל זמנא דכנסת ישראל אשתכחה
 ביה בקב"ה. כביכול קב"ה בשלימו. ורעי ברעותא
 ליה לגרמיס מסהו יניקו דחלבא דאמא עלאה.
 ומסהו יניקו דאיהו יניק - אשקי לכל שאר
 אחרין ויניק לון. ואלופנא דא"ר שמעון כל זמנא דכנסת
 ישראל אשתכחה בקב"ה. קב"ה בשלימו
 בחודו. ברבאן ביה שרין ופקין מניה לכל שאר
 אחרין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחה ביה
 בקב"ה. כביכול ברבאן אתמנעו מניה ומכל שאר
 אחרין. ורא דמלתא בכל אתר דלא אשתכח דבר ונוקבא
 ברבאן לא שראן עליו. ועל דא קב"ה נעי וככי.
 כד"א (ירמ' כ"ח) שאג ישאג על נוהו. ומאי אומר.
 אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.
 ובשעתא דכנסת ישראל נפקת בגלותא אמרת קמיה.
 סגידה לי שאהבה נפשי. אתה רחומא דנפשא. אתה דכל
 רחמי דנפשא בך. איכה תרעה. איך תזון גרמך מעמיקא
 דגחלא דלא פסקא (ק"ג) איך תזון גרמך מניסיו דעדן
 עלאה (ק"ד) איכה תרביץ בלסריס. איך תזון לכל
 אינון אחרין דהתסקין מוכך תדירא. ואנא הוינא אתונא
 מוכך בכל יומא ומתסקיא. ואשקינא לכל אינון
 תתאי. וישראל אתונו בך. והסתא שלמה אהיה
 כעוטיה. איך אהיו מתעטפא בלא ברבאן כד
 ינשרכו אינון ברבאן ולא ישתכחו בידו. על עדרי
 חבריך. הו"א חוקס עליוסו ולא אהיה רעיה לכו ונא
 להו. עדרי חבריך. אליו אינון ישראל דאינון בני אבסן.
 דאינון רחיקא קדושא לעילא. אמר לה קב"ה. שזוק
 אתה ידי. דהא ידי מלא סמיארא סוה
 לאתידע. אבל אס לא תדעי לך. לגרמך
 הרי לך עושא. היפה בנשים. כד"א הכי
 יפה רעיתי. לא לך בעקבי סאלו. אליו אינון לדיקא
 דאינון יודשין בין עקבין. ובגויתו יסבנא לך חילא לקיימא.
 ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. אליו אינון
 תינוקות של בית רבן. דעלמא מתקיימת בגויתו
 ויסבין חילא לכנסת ישראל בגלותא. משכנות הרועים.
 אליו בתי רבן ואתר ביה מדרשא דאשתכח אורייתא
 בסוה תדירא: (ג'—י')

הגו א"ר אבא. הגידה לי שאהבה נפשי. תא חוי
 כנסתא דישראל איסי אמרת בקדמיותא שחורה אני
 ונאוה. אשירת גרמא לקמי מלכא עלאה. וכדון שאלת
 מניה

זו הוהר

(ק"ג) זה עולם הבינה: (ק"ד) זה עולם החכמה:

ממנו ואמרה. הגידה לי עאזבה נפשי איכה תרעה
 איכה תרביץ בצהרים. שני פעמים איכה איכה למה.
 אלא שהיא מרמזת על שני חרבנות של שני מקדשים.
 שכלם קוראים איכה איכה. איכה תרעה בחרבן בית
 הראשון. איכה תרביץ בחרבן בית השני. ועל זה נרמז
 שני פעמים איכה איכה. תרעה תרביץ. אין זה כזה.
 גלות בבל שהוא זמן קטן קורא בו תרעה. ועל גלות
 אדום שהוא זמן גדול קורא בו תרביץ. ועל כן שני פעמים
 איכה איכה. ועוד תרעה תרביץ. ירעה ה' צריך לומר.
 וכן ירביץ ה' צריך לומר (קט) שהרי על ישראל
 אמרה. אלא היא אמרה כך על נפשה. איכה תרעה
 כלתך לבניה בגלות כשהיו בין שאר האומות. איכה
 תרביץ בצהרים. איך נתגף היא עליהם טללים ומים
 בעת חמימת צהרים. שלמה אהיה כעוטיה. בזמן
 שישראל צועקים מתוך הצרה והדחף שלהם. ושאר
 האומות מחרפים ומגדפים אותם. מתי תצאו מן הגלות.
 מדוע אין אליהם עושה לכם נסים. ואני יושבת
 כעוטיה ואין ביכולתי לעשות להם נסים וליתן להם
 נקמות. הוא משיב לה. אם לא תדעי לך היפה בנשים.
 מקרא זה כך ה' צריך לומר. אם לא תדעי היפה
 בנשים. לך למה. אלא אם לא תדעי לך במה להתחזק
 בגלות ולהגביר כחך להגן על בניך (קט) צאי לך. צאי
 לך להתחזק בעקבי הצאן. אלו תינקות של בית רבם
 הלומדים תורה. ורעי את גדיותיך. אלו עתיקי שדים
 שמתלקים מן העולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה.
 שהיא על משכנות הרועים. על דוקא. במשכנות הרועים
 לא כתוב אלא על משכנות הרועים. זו ישיבת מן המן
 אשר שם כל הגבורים והנערים של העולם. ומנהיגי התורה
 של עולם הזה באיסור והיתר ובכל מה שנצרכים בני
 העולם. שהרי עקבי הצאן הם התינוקות כמו שנתבאר.
 א"ר אלעזר עקבי הצאן הם תלמידי הישיבות. הבאים
 לעולם בזמן מאוחר ומוצאים התורה בדרך ישר ושער
 פתוח. ועל כן הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום.
 והשכינה שורה עליהם ושומעת דבריהם. כמש"כ
 (מלאכי ג) ויקשב ה' וישמע. א"ר אבא כך הוא בודאי
 והכל ענין אחד: דבר אחר אם לא תדעי לך. לך למה.
 אלא בכל מקום שישראל בגלות היא עמהם בגלות.
 ועל זה כתוב לך. ונאמר (ישעי' סג) בכל צרתם לו צר.
 וזה הוא לך (ק"ו) היפה בנשים. היפה. היא אומרת
 שהיא שחורה. ככתוב שחורה אני. והוא אומר לה יפה.
 שמכל מקום את יפה. היפה בנשים. יופיה היא על כל
 המדרגות. וכתוב יפה את רעיתי: ד"א היפה בנשים.
 יפה במעשים טובים. שעושה טוב לבניה בסתר בסוד.
 והקב"ה מטיב מאד עמה בעבור כל מה שהיא
 עושה לבניה בסוד. אע"פ שאין מעשיהם כשרים.
 מכאן שהאב צריך להיות שבע רצון מזה שהאם מרחמת
 על הבנים. וחבוב עליו מה שהיא מרחמת על בניה
 בסתר. אע"פ שאין מעשיהם כשרים: (ג-ק"ו).
 לסוסי

מניס ואמרת. הנוס לי טאזבה נפשי איכה תרעס
 איכה תרביץ בלילות. תרין זמנין איכה איכה אמאי.
 אלא איכי רמיזא על תרין חורבנין דתרון מקדשין.
 דקראן כלסו איכה איכה. איכה תרעס בחרבן בית
 ראשון. איכה תרביץ בחרבן בית שני. ועל דא
 תרין זמנין איכה איכה. תרעס תרביץ. לאו דא כדא.
 גלותא דבבל דאיסו זמן זעיר קארי ביה תרעס. ועל גלותא
 דאדום דאיסו זמן סני קארי ביה תרביץ. ועל דא תרין זמנין
 איכה איכה. ותו תרעס תרביץ. ירעס מבני ליה.
 ירביץ מבני ליה אוק חוק הכי (קט) דא על ישראל
 אמרת. אלא איכי אמרת על נפשה. איכה תרעס
 כלתך לבנהא בגלותא דיוסון זין שאר עמיין. איכה
 תרביץ בלילות. הך תסיף איכי עליסו עלין זמנין
 נו חמיזו דלסריס. שלמה איסי כעוטיה. בשעתא
 דישראל קראן מנו עתקו דחיקו דלסון. ושאר
 עמיין מחרפין ומגדפין לון. אימתי תפקון מן גלותא.
 אלסכון הך לא עביד לכון כסין. ואלא יתיב
 כעוטיס ולא יוכלת למעבד לון כסין ולמיסב לון
 נוקמיין. איסו אחיב לבנהא. אס לא תדעי לך היפה בנשים.
 הלו קרא הכי מבני ליה. אס לא תדעי היפה
 בנשים. לך אמאי. אלא אס לא תדעי לך לאתקפא גרמך
 בגלותא ולאתקפא חילא לאנשא על בנך (קט) לאי לך. לאי
 לך לאתקפא בעקבי סלאן. אינון מינקות דבי רבן
 דלולסין תורה. ורעי את גדויותיך. אלן עתיקי משדים
 דקא מסתלקי מעלמא ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה.
 דאיסי על משכנות הרועים. על דיוקא. במשכנות הרועים
 לא כתיב אלא על משכנות הרועים. דא מתיבתא דממן
 דתמן כל תקיפין ויטקין דעלמא. ומנהיגי אורייתא
 דהאי עלמא באיסור וסיתר ובכל מאו דלנעריכו בני
 עלמא. דא עקבי סלאן אינון מינקות כדאמרן.
 א"ר אלעזר עקבי סלאן אינון תלמידי דבי רב. דקא אחיין לבתר
 בעלמא ואסכחן אורייתא בחרח מיסר ואורחא
 פתוחא. ועל דא אינון מהדסיין מלין עתיקין בכל יומא.
 ושכינתא שריא עליסו ולייתא למליסון. כד"א
 (מלאכי ג) ויקשב ה' וישמע. א"ר אבא הכי סוה ודאי
 וכלא הד מלה: דבר אחר אס לא תדעי לך. לך למה.
 אלא בכל אחר דישראל בגלותא איסי עמסון בגלותא.
 ועל דא כתיב לך. וכתיב (ישעי' סג) בכל צרתם לו צר.
 וזה סוה לך (ק"ו) היפה בנשים. היפה. איסי אמרת
 דאיסי אוכמתא. כד"א שחורה אני. ואיסו אחר לבנהא ויפה.
 את שפירתא. היפה בנשים. שפירתא איסי על כל
 דרגין. וכתיב יפה את רעיתי: ד"א היפה בנשים.
 סבתא בעיבו. דעבידת סיבו לבנהא בעמיירו בנינון.
 וקב"ה סני סב עליסו בכל מה דעבידת
 לבנהא בעמיירו בנינון. אע"ג דלא מוסרן עובדין.
 מכאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא
 על בנין. ותאיב עליסו כל מאי דעבדת לבנהא רחמיין
 בעמיירו. אע"ג דלא מוסרן עובדיו דלסון: (ג-ק"ו).
 לסוסי

זיו הוהר

(קט) פ"י א"ר ירעה ואיך ירביץ ישראל: (קט) דורש לך במשמעות לעצמך. והיינו לחזק כחך: (ק"ו) פ"י שצורת ישראל ננוע
 להשכינה הקדושה כמו שאמרו חז"ל אפילו אם פושעו ישראל בעצור השכינה מת אומרת קני מראשי וכו':
 4 3

לְסוֹסְתֵי בְרֻכְבֵּי פָרְעָה דְמִיתִךְ רַעֲיָתִי. אמר רבי שמעון מאי הו"ל לנבי קראי דלעילא, וברזא דרמימו וחדוה דתשכחתא דא מאי בעאן סכא דמיכין דפרעה, ומאי קא אחיב לנבס, אלא תא חוי דכד קב"ס מני לם למטרוניתא על כל אינון אוכלסין ומטרייין דלתתא למסוי רישא דלסון, מהסוא זמנא איסי משכחת דתיר ולא שכיכת, וכל אוכלסין דילא משכחין תדיר ולא שכיכין לעלמין, וכד נפקת ממלריס וכל אוכלסין דלעילא ותתא סוי קמי, וסוואון דפרעה ורתיכו סוי נעלין אבתרייהו דושראל, כדון איסי שריאת בתושבתא דרמימו לנבי עילא, וקב"ס לא בעי בתושבתא כהסוא זמנא, כמד"א ולא קרב זה אל זה כל הלילה, איסי אשתיקת מני תושבתא דרמימו דשריאת, וכיון דבעי כל אינון סוואון ורתיכין דפרעה בימא, וחמו ישראל כל אינון נבולין ויטסין דעבד לון קב"ס, שכו ישראל בארעא תישכחתא בנינה וקביל לון קב"ס, דכתיב אז יסיר משס ובניי את סוירס הזאת לה, וכד כנס שלמה בי מקדשא ועלמין כליה סוי בשיקולא תדא, כדון איסי אתערת רמימו ותושבתא עלאה, ואתרת מלין ותושבתא דרמימו לנביס, וקב"ס מנו רמימו ותואובתא דכלס בעי לאדכורי לס סיהא שתיקו דעבד לס למשק ולא בעי בתושבתא דילא, פתח ואמר לסוסתי ברכבי פרעה, כד אינון סוואון ורתיכין דפרעה סוי אחיין ורשין אבתריסון דושראל, דמיתוך רעיתי אשתיקת לך באשתיקותא, דמיתוך, כד"א וידוס אהרן, שמש בגבעון דוס, וסבי אלעריך, דהא כהסוא זמנא עד כען בנין אוכלסין דארעא וכל תיקונין דילך לא סוי שלמין, כדקא יאות, ואת לא סוית מתעטרא כסו כדקא יאות בתיקוניך, אבל השתא נאוו לחייך בתוריס, כמה יאיון כל תיקונין דילך, וכמה שפירין אינון בתוריס, דכבר קבילו אורייתא, תורה שככבג ותורה שבעל פס ואתעטרת כסו, מאי דלא סוית מקדמתא דנא, ובנייך דמיתוך רעיתי, לא בעינא בתושבתאך ואתערו דרמימו דילך, בגין דאת סוית ערוס ועריס ולא סוית מתקנתא בתיקונין, והשתא כמה יאיון תיקונין דילך, ורעויתא דילי כך ובמילי תושבתאך, לואריך בתרויס, הא אית לך בי מקדשא בארעא בניונא דכלסו ליורין עלאין, וכמה לדיקוס וחסידיס עלאין בנייס, והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך ובסלימו דלסון, הא כל מקורין עלאין וכל דרגין שאפין אינון לקבלא לך, ולא תקנא לך בתיקונין עלאין, וע"ד תורי וסב נעשה לך, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב אלא נעשה, מרישא נקודא עלאה עד יסודא תתא תקן לך ונעביד לך מסערא דוסב (ק"י) דתמן אתערו דרמימו, עס נקודות הסספ, מסערא דמינא, לאחזאס דהא אתערו דלעילא לא אתער ולא אתקן לנבס אלא כד אתקנא איסי בקדוניתא בתיקוי דהאי עלמא (ק"ט) וכיון דתיקונין דהאי עלמא אתקנו

לְסוֹסְתֵי בְרֻכְבֵּי פָרְעָה דְמִיתִךְ רַעֲיָתִי. אמר רבי שמעון מה שייכות לזה אצל הפסוקים שלמעלה, ובסוד האהבה והשמחה של שיר הזה מה ענין לכאן מרכבות פרעה, ומה הוא משיב לה, אלא בוא וראה שכאשר השליט הקב"ה את המטרונה על כל אותן המונים והמחנות שלמטה להיות הראש שלהם, מומן ההוא והלאה היא משוררת תמיד בלי הרף, וכל המונים שלה משוררים תמיד ולא ידמו לעולם, וכאשר יצאה ממצרים וכל המחנות שלמעלה ושלמטה היו לפניה, וסוסי פרעה עם מרכבותיו היו נוסעים מאחריהם של ישראל, בכך היא התחילה בשיר אהבה לאל עליון, והקב"ה לא רצה בשיריב בזמן ההוא, כמש"כ ולא קרב זה אל זה כל הלילה, אז נשתתק מלשיר שיר האהבה שהתחילה, וכיון שטבעו כל אותן הסוסים ומרכבות פרעה בים, וראו ישראל כל אותן הגבורות והנסים שעשה להם הקב"ה, אז שוררו ישראל בארץ שירה בשבילה וקבלם הקב"ה, שנאמר אז יסיר משה ובניי את השירה הזאת לה, וכאשר בנה שלמה בית המקדש והיו כל העולמות במשקל אחד, אז עוררה היא אהבה בשיר עליון, ואמרה דברי השיר באהבה אליו, והקב"ה מתוך האהבה והתשוקה של הכלה רצה להזכירה אותה השתיקה שצעה לה לשתוק ולא חפץ אז בשיר שלה, פתח ואמר לסוסתי ברכבי פרעה, כאשר אותן הסוסים והמרכבות של פרעה היו באים ורודפים אחרי ישראל, דמיתוך רעיתי החרשתיך או בדמיה, דמיתוך, כמש"כ וידום אהרן, שמש בגבעון דום, וכך נצרך, שהרי בזמן ההוא עד אז בנין ביהמ"ק והמחנות שבארץ וכל התיקונים שלך לא היו בשלמות כראוי, ואת לא היית מתעטרת בהם בתיקוניך כראוי, אבל עתה נאוו לחייך בתוריס, כמה נאים הם כל התיקונים שלך, וכמה יפים הם בתוריס, שכבר קבלו ישראל התורה, תורה שבכתב ותורה שבע"פ ונתעטרת בהם, מה שלא היית כן מקודם לזה, ולפיכך דמיתוך רעיתי, לא הפצתי בשיר שלך ובהתעוררות אהבה שלך, לפי שהיית ערום ועריה ולא היית מתוקנת בתיקונים, ועתה כמה נאים התיקונים שלך, ורצון שלי בך ובדברי שירתך, צואריך בחרוים, הרי יש לך בית המקדש בארץ בדמיון כל הצורות העליונות, והרבה צדיקים וחסידיס גדולים בתוכו, ועכשו שאת מתעטרת בתיקוניך בשלמותם, הרי כל מקורות העליונים וכל המדרגות כוספים הם אליך לקבל אותך, ולתקן אותך בתיקונים עליונים, וע"כ תורי זהב נעשה לך, נעשה בודאי, אעשה לא כתוב אלא נעשה, מראשית נקודה העליונה עד היסוד התחתון נתקן לך ונעשה לך מן הצד בחינת הזהב (ק"י) אשר שם התעוררות האהבה, עם נקודות הכסף, היינו מצד בחינת הימין, להראות שהתעוררות העליון אינו נתעורר ולא נתקן לה אלא כאשר נתקנה היא תחלה בתיקונים של זה העולם (ק"ט) וכיון שהתיקונים של זה העולם נתקנו

דין הוהר

(ק"י) וזכ מורה על נבדית, א"י, שפאל, ככתוב שפאלו תחת לראשי, וכפך מורה על חסד, ס"פ, יסין, ככתוב ויטינו תחבקני (ק"ט) שצ"י אתערותא ודתתא נעשה אתערותא דלעילא:

נתתקנו בה כראוי. בכך תיקונים שלמעלה מתתקנים
 בה ונותנים לה תורי זהב עם נקודות הכסף. תורי.
 כמש"כ תור אסתר בת אביחיל (ק) עכשו נכון הדבר
 שהרי נאוו לחייך בתורים וגו'. ובעבור זה ודאי תורי
 זהב נעשה לך וגו'. נתקן אותך כראוי (קא) כל אחד
 ואחד מאתנו לפי דרכו: (יח)

ועוד לסוסי ברכי פרעה דמיתך רעיתי. כתוב וה'
 הולך לפניו יומם בעמוד ענן וגו'. כאשר
 הוציא הקב"ה את ישראל מצרים לא היו רוצים ללכת
 במדבר ארץ חרבה. כי היו רגלים למצרים שהיתה
 כגן עדן. כמש"כ כגן ה' כארץ מצרים. ועכשו ילכו
 בארץ ציה בדרך יבשה בלי ישוב. מה עשה הקב"ה.
 שלח לפניו שכינה הקדושה שהיתה מהלכת בכל
 גונים של זוהר. בכל גונים מפליאים. והיו נמהרים
 אחריה להביט בהשתוקקות. והלכו ולא היו נעכבים.
 וכדמיון שהם הלכו במהירות כמו כן עשה פרעה
 במרכבותיו וסוסים שלו. כדי לרדוף במהירות ולא
 יתעכבו מרכבותיו וסוסיו בדרך. מה עשה. לקח סוסים
 נקבות וסוסים זכרים. ויאסר הנקבות מלפנים והזכרים
 מאחריהן. הזכרים היו רצים אחר הנקבות. והנקבות היו
 נמהרות מלפני הזכרים. וכלם רדפו במהירות אחרי
 ישראל. כאשר השיגם ובקש להתגר מלחמה בישראל.
 נטל הנקבות ואסר אותן לאחור והזכרים מלפנים להשוות
 מרכבותיו. כך כאן בתחלה כתוב וה' הולך לפניו
 יומם. ואח"כ כתוב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני
 מחנה ישראל וילך מאחוריהם. ויסע. בשביל שישראל
 יהיו נשמרים. וכל אותן החצים ואבני בליסטראות
 והכדורים של מרכבות פרעה לא הגיעו אל ישראל.
 וזהו שכתוב התיצבו וראו. ולפיכך דמיתך רעיתי.
 בדמיון ההוא ממש של מרכבות פרעה. וכיון שאותן
 המונים של מצרים נאבדו. וראו ישראל כל אותן
 הנסים והגבורות שעשה להם הקב"ה על הים. בכך נאוו
 לחייך בתורים. נתתקנו ישראל בסוד האמונה. שנאמר
 ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבלו התורה על הר
 סיני. תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ובכך נתתקנו
 כלם למעלה ולמטה כראוי:

בומן ששלמה המלך בנה בית המקדש. והיו
 ישראל כלם צדיקים וחסידים שוקטים כיון על שמריו.
 או נתפתח הכל ונתגלה שיר הזה למעלה ולמטה.
 ביציאת מצרים נאמר לסוסי ברכי פרעה דמיתך
 רעיתי. מה הסוסים של מרכבות פרעה היו מזוינים
 בכל מיני כלי זיון. כמו כן את היות מלובשת בכמה
 מיני כלי זיון להתגיר מלחמה. ומה הסוסים של פרעה
 היו טעונים בכמה כלי מלחמה. אבני בליסטראות
 חיצים וכדורים להתגר מלחמה. כמו כן אני העמסתי
 בך כל מיני כלי מלחמה להתגר מלחמות בהם.
 ולהתקדש בך לעיני כל. ועתה אני רואה אותך בגוון
 אחר. בכמה תיקונים יפים ונאים. נאוו לחייך בתורים.
 בשתי ההי"ן. שהרי הכל נתפתח אצלך ונתגלה.

נתתקנו בה כראוי. בכך תיקונים שלמעלה מתתקנים
 בה ונותנים לה תורי זהב עם נקודות הכסף. תורי.
 כמש"כ תור אסתר בת אביחיל (ק) עכשו נכון הדבר
 שהרי נאוו לחייך בתורים וגו'. ובעבור זה ודאי תורי
 זהב נעשה לך וגו'. נתקן אותך כראוי (קא) כל אחד
 ואחד מאתנו לפי דרכו: (יח)

ותנו לסוסי ברכי פרעה דמיתך רעיתי. כתוב וה'
 הולך לפניו יומם בעמוד ענן וגו'. כשעתא
 דאפיק לון קב"ה לישראל ממלרים לא סו בעאן למיול
 במדברא באורח נגיבו. דסו רגלין במלרים דהויא
 כנגתא דעדן. כמד"א כגן ה' כארץ מצרים. וכען דיוסן אלוין
 באחר נגיבו באורחא דחורבא בלא ישובא. מאי עבד קב"ה.
 שר קמייסו שכינתא דסו אולא בכל
 גוויין דזוהרא. בכל גוויין דתיאובתא. וסו רסטי
 אבתרס למחמי בתיאובתא. ואולי ולא סו מתעכבי.
 וכגוואל דהלין אלוו בביסלו אוף סבי עבד פרעה
 ברתיכו וסויון דוליס. בגין למרדף בביסלו ולא
 יתעכבו רתיכו באורחא. מאי עבד. נפל סויון
 נוקבי וסויון דכורי. ושו נוקבי לקמייסו ודכורי
 מאחורא. דכורי סו רסטי. בטר נוקבי. ונוקבי סו
 רסטי מקמי דכורי. וכלסו רסטי בביסלו אבתריכו
 דזוהרא. כיון דרדביק לון ובעא לאנחא קרבא בישראל.
 נפל נוקבי וחגר לון לאחורא ודכורי לקמייסו בגין לישראל
 רתיכו. כך בקדמיתא כתוב וה' הולך לפניו
 יומם. ולבתר כתוב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני
 מחנה ישראל וילך מאחוריהם. ויסע. בגין דישראל
 יסון נטייון. וכל אינון גירין ובליסטראין
 אכנין וקולפין דרתיכו פרעה לא מטי לגביסו דישראל.
 וסינו דכתוב התיצבו וראו. ובג"כ דמיתך רעיתי.
 בסיסא גוואל ממש דרכי פרעה. וכיון דאינון
 אוכלסין דמלראי אתעברו. וסו ישראל כל אינון
 כסין וגידין דעבד לון קב"ה על ימא. כדון כלאו
 לחייך בתורים. נתתקנו ישראל בצוא דמיהימנותא. דכתוב
 ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבילו אורייתא על פורא
 דסיני. תורה שבכתב ותורה שבעל פה. וכדון נתתקנו
 כלסו עילא ותתא כדקא יאות:

בומן דשלמה מלכא בנס בי מקדשא. וסו
 ישראל כלסו לדיוקי וחסדיו סקטי כחמורא על דורדיס.
 כדון אתפתח כלל ואתגלו שירתא דא עילא ותתא.
 בסיסא שעתא כתיב לסוסי ברכי פרעה דמיתך
 רעיתי. מה סויוותא דרתיכו דפרעה סו מזויין
 בכל זייני קרבא. אוף סבי אנת סוית מתלבשא בכמה
 זיני קרבא לאנחא קרבא. ומה סויון דפרעה
 סו טעיין בכמה מאני קרבין. אכנין גירין בליסטראין
 וגסירין לאנחא קרבא. אוף סבי אנת טעינא
 בך כל זיני קרבין לאנחא קרבין בסו.
 ולהתקדשא בך לעיניסו דכלא. וסשתא חמינא לך בגוואל
 אחרא. בכמה תיקונון שפירין ויאלן. כלאו לחייך בתורים.
 בתרי סיי"ן. דסא כלל אתפתח לגביך ואתגליא.

זיו הוהר

(ק:) פירוש יהוד זיוון שלשון עונתה לא ירע: (קא) פ"י נשבע לך די ששע 1

ה עלאה חדי בך ויאלי לקבלך ותפתחה. ואת
 אתעברת מאת ד ועילת באת ד (קכ) ובאלין תרין
 נאוו לחייך ותתקנו לגביך בתורים. דאינון תרין
 סה"ן אינון תורים. תורה שבכתב ותורה שבע"פ. לוארך
 בחרוזים. הם תיקונים העליונים מכל המקורות שנתקנו
 לך. וכל זה הוא מזכירה בחביבות ואהבה רבה.
 בשביל לנחמה ולדבר על לבה ולהראות לה אהבה
 גדולה. וע"כ אמר לה תורי זהב נעשה לך וגו'. שהרי
 מכאן ואילך יש להוסיף לך יופי על יופי. תיקונים
 על תיקונים: (י"ח)

לסוסתי צרכני פרעה דמיתוך רעיתי. א"ר יוסי
 תא חזי אית רתיכון לשמאלא ברוח
 דספרא אחרא. ואית רתיכון לימינא ברוח דלעילא
 דקדושה. ואלין לקבל אלין. אלין דרחמי ואלין
 דינא. וכד קב"ה עבד דינא במלראי. כל דינא דעבד
 כסהו נוונא דלינון רתיכון ממש. וכנוונא דיליה
 דסהו טפרא ממש. מה סהו ספרא קטיל ואפיק כשמתיך. אף
 קב"ה עבד כסהו נוונא ממש. דכתיב (שמות יג)
 ויהרג ה' כל בכור. וכן כלא במלריס כסהו
 נוונא ממש. ובג"כ דמיתוך רעיתי כנוונא דיליה ממש
 לקטלא. דכתיב כי אני ה'. אני הוא ולא אחר. ולזונא
 דאתי כתיב (ישעי סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים
 מבצרה וגו': (א-רי"א):

נאוו לחייך בתורים וגו'. א"ר שמעון תא חזי כל
 נווין דלני. וכל מחשבין ורעותין דעלמא
 דלינון גו לבא. כלמא אתחזון באנפין. ובאנפין אשתמודע בר נש
 מאן איסו. אי עובדו לשב אי עובדו לביש. כד"א
 (ישעי י) סכרת פניהם ענתה בס. ועל דא אמר נאוו
 לחייך בתורים. דהשתא דתיקונון כלה כלה כדקא יאות
 בתיקונון דכשראן. בתיקונון דעובדין סבין. מיד
 נאוו לחייך בלא כיוסופא כלל. וכל דא הוי בזמנא דאתבני
 בי מקדשא. דעלמין כלהו כחדוה. עלאי
 ותתאי כבזורה חדא. וכדון אנפין אתתקנו כדקא יאות.
 ואתתברו אנפין באנפין כדקא חזי (קכ) לחייך כתיב ולא
 פניך. בנין דכלא חד. אבל לחיים אינון מתקנו
 לפסופא ומילולא לאסתכלא בהו. ובג"כ שירותא דא אתתקנה
 בזמנא דאתבני בי מקדשא יתיר משאר זמנין דעלמא:

ותא חזי כיון דאתא שלמה ותבני בי מקדשא.
 מאי כתיב (ד"א נט) וישב שלמה על כסא ה' למלך.
 כדון סהו כס"א אתעפרא עילא ותנוא (קכ) וסלקא
 בתוספתא לגבי עילא. כיון דסלקא בתוספתא אוסופ לה מלכא
 ימונא לקבלא לה. וקביל לה בין דרועיו ואמר לה מילין
 דרחימו. ופקיד למיטב לה מתנן וכבזבין ויקר סני.
 ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודת הססף. תורי
 זהב אינון פסוקי עמי. בנין דאינון אולפין אורחא לאעלא.
 אי לימינא ולי לשמאלא. ועל מאי אקרין תורי. בנין
 דכד משא תור וזמנא דהאי דננא למיטב לה
 על

ה העליונה תשמח בך ונכונה לקבלך ותפתחה. ואת
 נעברת מאות ד ונכנסת באות ד (קכ) ובשתי אלה
 נאוו לחייך ותתקנו אצלך בתורים. כי אותן שתי
 הה"ן הן תורים. תורה שבכתב ותורה שבע"פ. צוארך
 בחרוזים. הם תיקונים העליונים מכל המקורות שנתקנו
 לך. וכל זה הוא מזכירה בחביבות ואהבה רבה.
 בשביל לנחמה ולדבר על לבה ולהראות לה אהבה
 גדולה. וע"כ אמר לה תורי זהב נעשה לך וגו'. שהרי
 מכאן ואילך יש להוסיף לך יופי על יופי. תיקונים
 על תיקונים: (י"ח)

לסוסתי ברבתי פרעה דמיתוך רעיתי. א"ר יוסי
 בוא וראה יש מרכבות לשמאל בסוד של
 צד הטומאה. ויש מרכבות לימין בסוד העליון של
 הקדושה. ואלה לעומת אלה. אלו של רחמים ואלו של
 דין. וכשעשה הקב"ה דין במצרים. כל דין שעשה
 הי' כדמיון אותן המרכבות ממש. וכדמיון של צד
 ההוא ממש. כמו שצד ההוא הורג ומוציא הנשמות. אף
 הקב"ה עשה באותו הדמיון ממש. שנאמר (שמות יג)
 ויהרג ה' כל בכור. וכן הכל במצרים הי' באותו
 הדמיון ממש. ולפיכך דמיתוך רעיתי כדמיון שלו ממש
 להרוג. שנאמר כי אני ה'. אני הוא ולא אחר. ולעתיד
 לבוא כתוב (ישעי סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים
 מבצרה וגו': (א-רי"א):

נאוו לחייך בתורים וגו'. א"ר שמעון בוא וראה כל
 הגונים שבפנים. וכל המהשבות והרצונות שבעולם
 שהם תוך הלב. כלם ניכרים בהפנים. ובהפנים ניכר האיש
 מי הוא. אם מעשיו לטוב או שמעשיו לרע. כמש"כ
 (ישעי י) הכרת פניהם ענתה בס. ועל זה אמר נאוו
 לחייך בתורים. כי עתה שתיקוני הכלה כלם נראוי
 בתיקונים ישרים. בתיקונים של מעשים טובים. מיד
 נאוו לחייך בלי בושה כלל. וכל זה היה בזמן שנבנה
 בית המקדש. שכל העולמות היו בשמחה. עליונים
 ותחתונים בחבור אחד. ואז נתקנו הפנים כראוי.
 שנחברו פנים בפנים כראוי (קכ) לחייך כתוב ולא
 פניך. לפי שהכל אחד. אבל לחיים הם מתקנים
 הצפופין והדיבור להבין בהן. ולפיכך שיר הזה נתקן
 בזמן שנבנה בית המקדש יותר מבשאר זמנים שבעולם:
 ובוא וראה כיון שבא שלמה ונבנה ביהמ"ק.

מה כתוב (ד"א נט) וישב שלמה על כסא ה' למלך.
 שאז כס"א היא נתעפרא למעלה ולמטה (קכ) ועליו
 בשיר למעלה. כיון שעלתה בשיר הושיט לה המלך
 ימינו לקבל אותה. וקבלה בין זרועיו ואמר לה דברי
 אהבה. ויפקד לתת לה מתנות ואוצרות וכבוד גדול.
 ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודת הססף. תורי
 זהב הן פסקי הטעמים. לפי שהן מלמדים הדרך לכנס.
 אם לימין ואם לשמאל. ומפני מה נקראים תורי. לפי
 שכאשר מגיע התור והזמן של איוז מדרגה להשפיע בה
 על

זיו הוהר

(קכ) אות ד' טורה שהשכינה בריות הרבה בני שפע. ואת ד' טורה שהיא טלמא בש"ט. עדיכ הא כלם ויע: (קכ) פנים
 כפנים טורה על הודנות עלמא דרכורא עם עלמא רנוקבא דהיינו תפארת ומלכות להשפיע בה שפע: (קכד) כסא ה' היינו
 סרת המלכות:

על ידי היסוד ההוא. עושה בה רושם לכנוס וללכת בדרך ההוא שנצרך ללכת. כמו כן כאשר מדרגה אחרת מגיע לו התור והזמן להשפיע בה. עושה בה רושם באופן אחר לכנוס וללכת בדרך ההוא ממש. ועל זה הסוד כתוב (וישע יי) כי ישרים דרכי ה'. אלו הן תנועות הטעמים כל אחד ואחד כראוי לו. תורי זהב. לפי שהטעמים כך תלויים על האותיות כמו שתלויים עגילי נזמים על גבי האזנים של הכלה. כמו תלשא ושאר התנועות. שהן הנזמים והעגילים של תיקוני האותיות. ואם האותיות הן בלי טעמים ואין בהן תנועות. הרי הן כאוני הכלה בלי נזמים ועגילים וחסר בהן התיקונים. תיבות בלי נקודות הן כאשה בלי מלבושי כבוד. לפיכך הטעמים והתנועות הן תיקוני האותיות והלבשה שלהן. וע"כ תורי זהב הן תנועות הטעמים. ומה שאמר זהב. לפי שהן באות מראש המלך ליתן דעת ושכל לכל האותיות. לפיכך כלן בסוד אחד עומדות. נקודות וטעמים ב' מדרגות הן. אלו מצוירות בסודות עליונים. שהרי כלן יוצאות מסוד חכמ"ה העליונה. באותן שלשים ושתים נתיבות היוצאות מן חכמ"ה. וכל האותיות חקיקות למטה ותורה שבכתב יורשת אותן. וכאשר כל המדרגות באות לתקן אותה בסוד אותן האותיות (ק"ה) עושים בה נקודות וטעמים. ואפשר תאמר שהנקודות תקון סופרים הוא. חס ושלום. שאפילו כל נביאי העולם יהיו כמשה שקיבל התורה מחר סיני. אין להם רשות לחדש אפילו נקודה אחת קטנה באות אחת שבתורה. אלא כאן סודות עליונים לאותן מביני מדע. צורות כל האותיות הן על פי סוד ונקראות גופי התורה. שעומדות ללמד ולהודיע בסודות עליונים. הנקודות יוצאות מסוד המוח להעמיד האותיות על תיקונן. ובנקודה אחת נשתנה התיבה. ומעבירה את התיבה כמצמדה לאופן אחר. והטעמים הם כמתג לסוס. ללכת בדרך ישר דימין או לשמאל לפי רצון הטעמים. ואין רשות לכל האותיות ללכת לצד זה או לצד זה. אלא ברשות כמה טעמים המנהיגים אותן ללכת בדרך ישר בנקודות וטעמים יחד. והוא הסוד שכתוב (פסלי כה) תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו. תפוחי זהב הן הטעמים והתנועות. במשכיות כסף. אלו הנקודות. דבר דבור על אופניו. שהרי אין תיבה כראוי אלא בשתי אלה. ולפיכך תורי זהב נעשה לך עם נקודת הכסף: (י"ח)

עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. א"ר אבא מקרא זה ביארו החברים. בשעה שהקב"ה הי' נמצא על הר סיני והי' מוכן ליתן התורה לישראל. נרדי נתן ריחו. ישראל נתנו והעלו ריח טוב שעומד ומגן עליהם לדורי דורות. ואמרו (שמות כ) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: ד"א עד שהמלך במסבו. בעוד שעלה משה לקבל התורה מהקב"ה שנחקקה בשני לוחות אבנים

על ידא דסהוא יסוד"א. עבדו בה רשימו לאעלא ולמסך בהסוא אורחא דבעו למיסך. אופי סכי כד דרגא אחרא משא ליה תור וחנא למיסב בה. עבדו בה רשימו בגונא אחרא לאעלא ולמסך בהסוא אורח ממש. ועל רוא דא כתוב (ישע יי) כי ישרים דרכי ה'. אלון אינו תנועי דעממי כל חד וחד כדקא חוי ליה. תורי זהב. בגין דעממי סכי תליון על אתוןו כמא דתליון טורין דמוין על גבי אודנין דכלס. כגון תלשא ושאר תנועי. דאינון זמין ומזין דתיקונין דאתון. ואי אתון יתיבין בלא טעמי ולא אית בהו תנועי. סא אינון כאודנין דכלס בלא זמין ועגולין ושלילן מתיקונא. תיבין בלא נקודין אינון כאתתא בלא לבוסין. בג"כ טעמי ותנועי אינון תיקוני דאתון ומלבושין דלסון. וע"כ תורי זהב אינון תנועי דעממי. ומאי דאמר זהב. בגין דאינון אתין מרישא דמלכא למיסב דתתא וסכלתמו לאתוןו כלסו. בג"כ כלסו ברא דתא קיימין. נקודי וטעמי תרין דרגין אינון. אלון ואלון אלפריכו לאתתקנא בהו אתון. ואתון אינון רשימין ברזין עלאין. דסא כלסו נפקין מרזא דחכמת"א עלאס. באינון תלתין ותרין שבילין דנפקין מחכמת"א. ואתון כלסו חקיקין לתתא וירתא לון תורס שבכתב. וכד כלסו אתין לאתתקנא ולס ברא דאינון אתון (ק"ה) עבדין בה נקודי טעמי. ואי תימא נקודי תיקון סופרים סוא. חס ושלום. דאפילו כל נביאי דעלמא יסון כמשה דקביל אורייתא מפורא דסיני. לית לון רשו לחדתא אפילו נקודה חדא ועירא באת חד דאורייתא. אלא סכא רזין עלאין לאינון דידעי מדין. אתון כלסו רשימין ברא וחקרון גופי תורס. דקיימין למילף ולמנדע ברזין עלאין. נקודי אינון כנקון מרזא דמוחא לקיימא אתון על תיקוניסו. ובנקודס חדא אשתני תיבה. ואעבר להאי תיבה מקוומא בגונא אחרא. ואינון טעמי. כמתג לסוסיא. למסך באורח מישר ליימאל או לשמאלא לסוס רעותא דעממי. ולית רשו לכל אתון למסך לסערא דא ולסערא דא. בר ברשו כמה דעממי מדברי לון למסך באורח מישר בנקודי וטעמי כחדא. ורוא דא (משני כה) תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו. תפוחי זהב. אינון טעמי ותנועי. במשכיות כסף. אלון נקודי. דבר דבור על אופניו. דסא לית מלס כדקא יאות לבר בתרין אלון. ובג"כ תורי זהב נעשה לך עם נקודת הכסף: (י"ח)

עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. א"ר אבא מקרא זה ביארו החברים. בשעה שהקב"ה הי' נמצא על הר סיני והי' מוכן ליתן התורה לישראל. נרדי נתן ריחו. ישראל נתנו והעלו ריח טוב שעומד ומגן עליהם לדורי דורות. ואמרו (שמות כ) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: ד"א עד שהמלך במסבו. בעוד שעלה משה לקבל התורה מהקב"ה שנחקקה בשני לוחות אבנים

ויו הוהר

(ק"ה) מירוש להשפיע שפע בברית השלמות :

אבנים. עזבו ישראל ריח הטוב ההוא שהיה מכתיר עליהם. ואמרו לעגל אלם אלהיך ישראל : עתה נבאר מקרא זה בסוד החכמה. בוא וראה כתוב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. נהר הזה מתפשט בצדדיו בשעה שמדווג עמו בזיוג שלם עדן הוא (קט) בנתיב ההוא שאינו ידוע למעלה ולמטה. כמש"כ (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ונמצאים בחביבות שאין נפרשים תמיד זה מזו. בכך יוצאים מעינות ונחלים ומעטרים להמלך הקדוש שנקרא בן בכל אותן הכתרים (קט) על זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו. ובשעה ההיא יורש מלך הקדוש ההוא שנקרא בן נחלת אביו ואמו. בכך הוא משתעשע בזה התענוג והדשן. ולמדנו בשעה שמלך העליון הקדוש יושב במעדני מלכים בכתרו. ע"ז כתוב עד שהמלך במסבו. זה מלך העליון. נרדי נתן ריחו. זה היסוד שמוציא ברכות להודווג זה מלך הקדוש התחתון שנקרא בן בהמטרונה. ואז נשפע ברכות בכל העולמות ונתברכים עליונים ותחתונים : (ג-א-ט)

אבניו. ישראל שבקו ההוא ריחא טבא דסוס מתעטר עליסו. ואתרו לעגל אלם אלהיך ישראל : כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונהר זה הוא מתפשט בצדדיו בשעה שמדווג עמו בזיוג שלם עדן הוא (קט) בנתיב ההוא שאינו ידוע למעלה ולמטה. כמש"כ (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ונמצאים בחביבות שאין נפרשים תמיד זה מזו. בכך יוצאים מעינות ונחלים ומעטרים להמלך הקדוש שנקרא בן בכל אותן הכתרים (קט) על זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו. ובשעה ההיא יורש מלך הקדוש ההוא שנקרא בן נחלת אביו ואמו. בכך הוא משתעשע בזה התענוג והדשן. ולמדנו בשעה שמלך העליון הקדוש יושב במעדני מלכים בכתרו. ע"ז כתוב עד שהמלך במסבו. זה מלך העליון. נרדי נתן ריחו. זה היסוד שמוציא ברכות להודווג זה מלך הקדוש התחתון שנקרא בן בהמטרונה. ואז נשפע ברכות בכל העולמות ונתברכים עליונים ותחתונים : (ג-א-ט)

עוד א"ר אבא עד שהמלך במסבו. זה הוא מלך העליון. באותו התחברות ודשן של עדן העליון (קט) בנתיב ההוא הנסתר והנעלם שאינו ידוע נתמלא ממנו נים הגדול ומתפשט בנחלים ידועים (קט) נרדי נתן ריחו. זה ים האחרון שברא עולם התחתון כדמיון שלמעלה. ומעלה ריח טוב למעלה למשול ולעשות. והוא יכול ומושל ומאיר באור העליון. בוא וראה בשעה שאת הנרד מעלה ריח למעלה (קט) בכך חביבות מתקשרת ועולה זאת הנרד להתיחד למעלה. וכל המרכבות הקדושות מעלין ריח להתעטר אצל שלמעלה. וכל אותן המרכבות נקראין עלמות שיר. כמש"כ (תהלים טו) על עלמות שיר. והרי ביארנו מהו עלמות שיר. והיינו ככתוב ועלמות אין מספר (קט) מהו ועלמות אין מספר. כמש"כ (איוב כח) היש מספר לגדודיו. ומפני שאין להן מספר כתוב ועלמות אין מספר : (ג-ד-כז)

עוד א"ר אבא עד שהמלך במסבו. זה הוא מלך העליון. באותו התחברות ודשן של עדן העליון (קט) בנתיב ההוא הנסתר והנעלם שאינו ידוע נתמלא ממנו נים הגדול ומתפשט בנחלים ידועים (קט) נרדי נתן ריחו. זה ים האחרון שברא עולם התחתון כדמיון שלמעלה. ומעלה ריח טוב למעלה למשול ולעשות. והוא יכול ומושל ומאיר באור העליון. בוא וראה בשעה שאת הנרד מעלה ריח למעלה (קט) בכך חביבות מתקשרת ועולה זאת הנרד להתיחד למעלה. וכל המרכבות הקדושות מעלין ריח להתעטר אצל שלמעלה. וכל אותן המרכבות נקראין עלמות שיר. כמש"כ (תהלים טו) על עלמות שיר. והרי ביארנו מהו עלמות שיר. והיינו ככתוב ועלמות אין מספר (קט) מהו ועלמות אין מספר. כמש"כ (איוב כח) היש מספר לגדודיו. ומפני שאין להן מספר כתוב ועלמות אין מספר : (ג-ד-כז)

רבי יוסי אמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. תא חזי כך ארחי דקב"ה. בשעתא דכ"ג אלתדבק ביה. והוא אשרי דווריה עליה. וידע דלכתר יומין יסרה. אקדים ולקוש ריחיה סב מיניה וסליק ליה מעלמא. ה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך. דא קב"ה. במסבו. דא סהוא בר נש דאתדבק ביה ואזיל בארחי. נרדי נתן ריחו. אינון עובדין סבין דביה. דבניסוון יסתלק מעלמא עד דלא משא זמיניה. וע"ד אמר שלמה מלכא (קהלת ה) יש סבל אשר נעשה על הארץ אשר יש לדיקים וגו'. יש לדיקים אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. כמה דלוקימא דבנין דעובדיהון סבין קב"ה סליק לון מעלמא עד דלא משא זמיניה. ויש רשעים אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. דקב"ה אוריך לון יומין ואוריך רוגויה ביה. אלן

רבי יוסי אמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. תא חזי כך ארחי דקב"ה. בשעתא דכ"ג אלתדבק ביה. והוא אשרי דווריה עליה. וידע דלכתר יומין יסרה. אקדים ולקוש ריחיה סב מיניה וסליק ליה מעלמא. ה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך. דא קב"ה. במסבו. דא סהוא בר נש דאתדבק ביה ואזיל בארחי. נרדי נתן ריחו. אינון עובדין סבין דביה. דבניסוון יסתלק מעלמא עד דלא משא זמיניה. וע"ד אמר שלמה מלכא (קהלת ה) יש סבל אשר נעשה על הארץ אשר יש לדיקים וגו'. יש לדיקים אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. כמה דלוקימא דבנין דעובדיהון סבין קב"ה סליק לון מעלמא עד דלא משא זמיניה. ויש רשעים אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. דקב"ה אוריך לון יומין ואוריך רוגויה ביה. אלן

זיו הזהר

(קט) פ"י נהר היינו בינה. עדן היינו חכמה. נתיב היינו דעת : (קט) זה התפארת : (קט) מאן דורש רבי אבא שה הוא מלך העליון. חכמה. הנקרא אבא : (קט) ים הגדול היינו בינה. ים האחרון ון המלכות : (קט) ון השכינה הקדושה : (קט) אלו המדרגות של המלכות ומחנות המלאכים אשר לה :

אלה בשביל שלא יתקלקלו. ואלה בשביל שיחזרו בתשובה. או בשביל שיצאו מהם בנים טובים : (א-ו-י)

אלין בנין דלא יסרחון. ואלין בנין דלסדרו לנביו. או בנין דיוק מניסו בנין דמעלי : (א-ו-י)

תוספתא

אשכר הכפר דודי לי. אשכר. זו אם העליונה. מה אשכר מתקשט בכמה עלים בכמה זמורות ישראל האוכלים אותו. כך שכינה העליונה מתקשטת בכמה עדיים של שמנה כלים. מכמה קרבנות. מכמה מיני תכשופים לכפר על בניה. והיא עומדת בהם לפני המלך. ומיד (בראשית ט) וראיתיה לזכור ברית עולם. ונותן לה כל משאלותיה באותן הברכות שתקנו החכמים בתפלה לבקש מלפני המלך. בזמן שהוא כל הדינים של שכינה התחתונה. שהן הוה"י אדני. נהפכים לרחמים כזה הוה"י. לקיים (ישעי' א) אם יהיו חטאיכם כשנים. הוה"י. כשלג ילבינו. יהוה"ה. אם יאדימו כתולע. הוה"י. כצמר יהיו. יהוה"ה. וכל הדינים של שכינה התחתונה נתלבנים מן השכינה העליונה. ע"כ : (ב-ג-ד)

תוספתא

אשכר הכפר דודי לי. אשכר. דא אמת עלאה. מה אשכר מתקשט בכמה עלין בכמה זמורות ישראל דאלין ליה. הכי שכינתא עלאה מתקשטת בכמה קשופין דשמינה כלים. מכמה קרבנין. מכמה מיני תכשופין דכפרה לנבואה. ואיסי קמת בסון קמי מלכא. ומיד (בראשית ט) וראיתיה לזכור ברית עולם. ויביב לה שאלתין דילה באלין ברכאן דתקימי רבין בללותא למשאל קמי מלכא. ביהוה זמנא כל דינין דשכינתא תפאה. דאיסי הוה"י אדני. מתהפכן לרחמי כנווה דא יוה"י. לקיים (ישעי' א) אם יהיו חטאיכם כשנים. הוה"י. כשלג ילבינו. יוה"ה. אם יאדימו כתולע. הוה"י. כלמר יוה"י. וכל דינין דשכינתא תפאה מתלבנין משכינתא עלאה. ע"כ : (ג-ד-ו)

הגוף יפה רעיתי וגו'. אמר רבי שמעון תא מו שם הקדוש הוא כולל הכל. ו היא הכולל ספירת ה'במה'. ועולם הבא הוא נברא ביו"ד. זש"כ (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מהו עדן. זהו ה'במה' העליונה וזהו י נקרא אב. אב לכל. התחלת הכל. בית של הכל. שכתוב (משלי כד) בחכמה יבנה בית. וכתוב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. ה' הראשונה זו ספירת ב'ינה' ונקראת אה. ה'במה' היא לא נתגלה ואינו נודע במקומו. ומשתחבר בהאם נרמו בהאם. ה' אלו נקראים שני בנים בן ובת שנתעטרים מן האם. ובשעה שהאם מנקת לשני הבנים בן ובת שהן ו'ה' נקראת ה'בונה'. לפי שהכל נכלל באותן האותיות ב'ן ו'ב'ת. הכל כלל אחד וזהו תבונה. ב'ינה' היינו ב'ן י'ה. אב ואם שהם י'ה ובן שהוא י ב'ינה'ם. בספרו של רב המנונא סבא מובא. כי שלמה המלך תקון הראשון שהיה מגלה ואמר הנך יפה רעיתי. מאותה אם העליונה הוא שאמר. ובתקון השני נקראת כלה שהיא השכינה שלמטה. ואלה האומרים ששני התיקונים לזאת השכינה שלמטה נאמרים. לא כן. כי ה' הראשונה לא נקראת כלה. רק ה' האחרונה נקראת כלה לזמנים ידועים. שהרי הרבה זמנים יש שהמלך אינו מתחבר עמה ומרוחק ממנה (ק"ג) ועל אותו הזמן נאמר (ויקרא י"ח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. וכאשר השכינה נטהרת והמלך יחפץ להתחבר עמה. או נקראת כלה. ככלה ממש היא באה. אבל ביחוד אם העליונה היא לא נפסקה התחברות של שניהם לעולם. יחדו יופיעו ויחדו חונים. לא מתרחקים זה מזה ולא נפרשים זה מזה. ולפיכך כתוב ונהר יוצא מעדן. יוצא תמיד ואינו

הגוף יפה רעיתי וגו'. אמר רבי שמעון תא מו שם הקדוש הוא כולל הכל. ו היא הכולל ספירת ה'במה'. ועולם הבא הוא נברא ביו"ד. זש"כ (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מהו עדן. זהו ה'במה' העליונה וזהו י נקרא אב. אב לכל. התחלת הכל. בית של הכל. שכתוב (משלי כד) בחכמה יבנה בית. וכתוב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. ה' הראשונה זו ספירת ב'ינה' ונקראת אה. ה'במה' היא לא נתגלה ואינו נודע במקומו. ומשתחבר בהאם נרמו בהאם. ה' אלו נקראים שני בנים בן ובת שנתעטרים מן האם. ובשעה שהאם מנקת לשני הבנים בן ובת שהן ו'ה' נקראת ה'בונה'. לפי שהכל נכלל באותן האותיות ב'ן ו'ב'ת. הכל כלל אחד וזהו תבונה. ב'ינה' היינו ב'ן י'ה. אב ואם שהם י'ה ובן שהוא י ב'ינה'ם. בספרו של רב המנונא סבא מובא. כי שלמה המלך תקון הראשון שהיה מגלה ואמר הנך יפה רעיתי. מאותה אם העליונה הוא שאמר. ובתקון השני נקראת כלה שהיא השכינה שלמטה. ואלה האומרים ששני התיקונים לזאת השכינה שלמטה נאמרים. לא כן. כי ה' הראשונה לא נקראת כלה. רק ה' האחרונה נקראת כלה לזמנים ידועים. שהרי הרבה זמנים יש שהמלך אינו מתחבר עמה ומרוחק ממנה (ק"ג) ועל אותו הזמן נאמר (ויקרא י"ח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. וכאשר השכינה נטהרת והמלך יחפץ להתחבר עמה. או נקראת כלה. ככלה ממש היא באה. אבל ביחוד אם העליונה היא לא נפסקה התחברות של שניהם לעולם. יחדו יופיעו ויחדו חונים. לא מתרחקים זה מזה ולא נפרשים זה מזה. ולפיכך כתוב ונהר יוצא מעדן. יוצא תמיד ואינו

יו הוהר

(ק"ג) כי חסמת חמאי ישראל יש כח לסמאל הטמא לקרב אליה למנוע ולהתשוך אור הקדוש הנשעט אליה מן התפארת עליהם דרכורא. וזהו שכתוב ונהר ספירד אילון : וכאשר ישראל מטיבים מעשיהם בתשובה ותפלה ונזקה מעבויים אותו מן הקדושת. וזה הענין שהשכינה תטהר. ונעשה יחוד קב"ה ושכינתיה להשפיע אליה די שפע סכל טוב לישראל :

ולא אפסוק. ה"ד (יש"י נח) וכמולא מוס אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי. ברעותא דאחוס שריין באתדותא שלימתא. אבל סבל אתקריאת כלה. דכד אתא דכורא לאתהכרע עמה היא כלה. ככלא אוסי אתיא ממש. ובג"כ תרי תקונין דנוקבי פריש שלמה. תקונא דקדמיתא סתימא. בגין דאוי סתימא. ותקונא תנינא פריש יתיר ולא אסתים כולא האי. ולבתר תליא כל שבהא בשהיא דלעילא. דכתיב אחת היא לאמה ברס היא ליולדתה. ובגין דאוי אמה דמעפרא לכלה. ורעותא דו"ד לא אפסוק מוניה לעלמין. אחיסיב ברעותא דילא כל חירו דעבדון. כל חירו דכלא. דכלא כל חירו דחייביא לדכאס לכלא. דכתיב (ויקרא טו) כי ביום הוס יכפר עליכס וגו'. וכתוב (ויקרא סב) וקדשתם את סנת הסחמים שנה וגו' יובל היא. מהו יובל. כמד"א (ירמי' יו) ועל יובל ישלח שרשיו. משוס ההוא נהר דאחי וגניד נסיק ואחי תדיר ולא פסוק: (ג-ר:)

ואינו פוסק. זש"כ (יש"י נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ולפיכך כתוב רעיתי. ברצון של אחיה חונים באחדות השלימות. אבל כאן נקראת כלה. שכאשר בא המלך להתחבר עמה היא כלה. ככלה היא באה ממש. ולכך ב' תיקונים של בחינת נקבה מפרש שלמה. תקון הראשון בלשון נסתר. לפי שהיא נסתרת. ותקון השני מפרש יותר ולא בהסתר כל כך. ואח"כ תולה כל שבה השכינה בהאם שלמעלה. שכתוב אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה. ומפני שאותה האם היא המעטרת לכלם. ורצון הו"ד לא נפסק ממנה לצולם. לכך ניתן ברשותה כל החירות של עבדים. כל החירות של כלם. כל החירות המביאה מחילה לחוטאים לטהר לכלם. שנאמר (ויקרא טו) כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. ונאמר (ויקרא סב) וקדשתם את שנת החמשים שנה וגו' יובל היא. מהו יובל. כמש"כ (ירמי' יו) ועל יובל ישלח שרשיו. בשביל נהר ההוא שבא ונמשך יוצא ובא תמיד ואינו פוסק: (ג-ר:)

ב

אני חבללת השרון שושנת העמקים. פתח רבי שמעון ואמר בוא וראה כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה. שהקב"ה משבח אותה והיא משבחתו תמיד. וכמה שבחת ומירות מכינה אליו תמיד להקב"ה. אשרי חלקם של ישראל שנאחזים בו בהגורל של חלק הקב"ה. כמו שכתוב (דברים יב) כי חלק ה' עמו וגו'. אני חבללת השרון. זו כנסת ישראל העומדת ביופי הדרה בגן העדן. השרון. שהיא משוררת ומשבחת למלך העליון: ד"א אני חבללת השרון. שהפצה לינוק מהשפעת נחל העמוק מקור הנחלים (ה) כמש"כ (יש"י נח) הדר הכרמל והשרון. שושנת העמקים. העומדת בעומק של הכל (ב) מי הם העמקים. כמש"כ (תלים ק) ממעמקים קראתיך ה'. חבללת השרון. חבללת ממקום ההוא שהשפעת הנחלים יוצא ואינו נפסק לעולם (ג) שושנת העמקים. שושנה ממקום ההוא שנקרא עומק של הכל. נסתר מכל הצדדים. בוא וראה בתחלה ירוקה כחבללת שהעלים שלה ירוקים. ואח"כ שושנה אדומה בגונים אחרים. שושנה בששה עלים. שושנה שנשתנית מגון לגון ומחלפת צבעיה (ד) שושנה. בתחלה חבללת. בשעה שמשתוקקת להודווג עם המלך נקראת חבללת. ולאחר שנדבקה בו בהמלך באותן הנשיקות נקראת שושנה. לפי שכתוב שפתותיו שושנים. שושנת העמקים. שהיא מחלפת צבעיה פעמים לטובה ופעמים לרעה. פעמים לרחמים ופעמים לדין: (א-כא.) כשושנה

אני חבללת השרון שושנת העמקים. פתח רבי שמעון ואמר תא חזי כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה. דקב"ה משבח לה וסיה משבחת ליה תדיר. וכמה שבחין ומזמירין אזוינת ליה תדיר לקב"ה. זכאס חולקסון דישראל דאחיון ביה עבדבא דחולקא קדישא. כמה דכתיב (דברים יב) כי חלק ה' עמו וגו'. אני חבללת השרון. דא כנסת ישראל דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן. השרון. דהיא שרת ומשבחת למלכא עלאה: ד"א אני חבללת השרון. דבעיא לאשקאס משקין דנהלא עמיקא מבעיא דנהליון (ה) כד"א (יש"י נח) הדר הכרמל והשרון. שושנת העמקים. דקיימא בעמיקתא דכלא (ב) מילן אזינו עמיקים. כד"א (תלים ק) ממעמקים קראתיך ה'. חבללת השרון. חבללת מהסוה אתר דסקין דנהליון נפקין ולא פסקין לעלמין (ג) שושנת העמקים. שושנה מהסוה אתר דאקרי עמיקא דכלא. סתים מכל סקרין. תא חזי בקדמיתא ירוקא כחבללת דטרפין דילא ירוקין. לבתר שושנה סומקא בגוויין אחרנין. שושנה בשית טרפין. שושנה דאשתיהית מגוולא לגוולא ושיגית גוונסא (ד) שושנה. בקדמיתא חבללת. בעידנא דבעיא לאודווגא ביה במלכא אקרי חבללת. בתר דאתדבקת ביה במלכא באינון נסיקין אתקריא שושנה. בגין דכתיב שפתותיו שושנים. שושנת העמקים. דהיא משגית גוונסא זמנין לפס חמין לביש. זמנין לרחמי חמין לדינא: (א-כא.) כשושנה

זו הוהר

ב (ה) זו השפע הנובעת מן יהודי חכמה ובינה: (ב) יד המכון שהמלכות היא לכסוף העשיר ספורות. או הפירוש שהמלכות שורשה בחכמה שנקרא עומק הכל. בידוע דאבא יסד ברהא. והעמקים היונו חכמה ובינה: (ג) כאן בורא הפירוש שהחבללת דהיינו המלכות נאצלה מן החכמה אשר השפע שלו אינו פוסק לעולם לעולם: (ד) פירוש כי קודם הודוונתה עם התפארת מראת ירוק דומה יותר לתכלת המורה על דין. ואחרי הודוונתה נעשית אדומה בתערובות גונים אחרים. היונו שהגבורות שבה נמתקות על קבלתה השפע מן התפארת הכולל ששת הספורות. ומחלפת צבעיה כפי ענין השפע שסבלת מן ששת הספורות כי כל גוון מורה על ענין שפע אחרת:

כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. פתח רבי יוסי ואמר כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים. זו כנסת ישראל. והרי ביארנו שהקב"ה משבח לה לכנסת ישראל. ואהבתו של הקב"ה אליה להתדבק בה. ולכן מי שנושא אשה צריך לשבח לו להקב"ה ולשבח לה לכנסת ישראל. שהרי למדנו בכל נצרך להראות עשיה. כמו שאיש הזה מתדבק בבת זוגו ואהבתו אליה. כך כאשר הוא בא לעבוד לפני המלך הקדוש הוא יכול לעורר זיוג אחר. שהרי הקב"ה אהבה שלו להתדבק עם כנסת ישראל. ומי שמעורר הדבר הקב"ה מברך אותו. וכנסת ישראל מברכת אותו. וזה נתבאר. וע"כ שבחו של הקב"ה שמשבח לה לכנסת ישראל שהיא כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים. שהיא משובחת ועולה על הכל. כך כנסת ישראל בין שאר העמים. לפי שהיא עולה ומעוטרת על הכל. והיינו שושנה בין החוחים. ואתגר בין החוחים. להראות שבחה של כנסת ישראל על הכל: (ג-יז:)

עוד א"ר יוסי כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. רצה הקב"ה לעשותם לישראל כדמיון שלמעלה. ולהיות שושנה אחת בארץ כדמיון העליונה. ושושנה המעלה ריח נתברר מכל שאר שושנים שבעולם שאין כן אלא זאת העולה בין החוחים. וזו מריחה כראוי. ועל כן זרע שבעים זגים שנעשו שבעים נפש והכניסם בין החוחים. ואותן החוחים מיד כשבאו אותן הזגים שמה העלו ענפים ועלים ומשלו על העולם. ואז פרחת השושנה ביניהם. וכיון שרצה הקב"ה להוציא השושנה ולקטף מביניהם. אז יבשו החוחים ונשליכו ספו תמו ולא נחשבו מאומה: (ב-קפט:)

רבי אלעזר אמר כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים. מהו שושנה. זו כנסת ישראל. מה שושנה שהיא בין החוחים יש בה אדום ולבן. אף כנסת ישראל יש בה דין ורחמים. מה שושנה יש בה י"ג עלים. אף כנסת ישראל יש בה י"ג מדות הרחמים הסובבות לה מכל צדדיה. כוס של ברכה צריך להיות על חמש אצבעות ולא יותר. כדמיון השושנה שיושבת על חמשה עלים חזקים כעין חמש האצבעות (ג) ושושנה זו היא כוס של ברכה: (א-א:)

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. פתח רבי חייא ואמר כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. מקרא זה ביארו החברים. אמנם כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה שהיא משבחת לו כך. כאן יש לעיין. מפני מה משבחת לו בתפוח ולא בענין אחר. או בגונים או בריח או בטעם. אבל כיון שכתוב תפוח. בכל היא משבחת לו. בגונים בריח ובטעם. מה תפוח הוא רפואה לכל. אף הקב"ה רפואה לכל. מה תפוח נמצא בגונים שונים כמו שביארנו (י) אף הקב"ה נמצא בגונים עליונים. ו תפוח יש בו ריח נעים

כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. פתח רבי יוסי ואמר כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים. דה כנסת ישראל. והא חוקמוס דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל. והביבותא דקב"ה לקבלהא לאתדבקא בה. וע"ד מלך דאכסוב בעי לשבחה ליה לקב"ה ולשבח לה לכנסת ישראל. דהא תינין בכלא בעי לאחואה עובדא. כמה דאיסו בר גס מתדבק בבת זוגיה והביבותא דליסו לקבלה. כד איסו אחי למפלח קמי מלכא קרישא סווא אשער זוגא אחרא. דהא קב"ה הביבותא דליסו לאתדבקא בכנסת ישראל. ומלך דאתער מלס קב"ה מברך ליה. וכנסת ישראל מברכת ליה. והא אחר. וע"ד שבחא דקב"ה דמשבח לה לכנסת ישראל כשׁוֹשְׁנָה דאיסו בין החוחים. דאיסו מעליא וסלקא על כלא. כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין. ציין דהיא סלקא ומתעשרת על כלא. ודה שושנה בין החוחים. ואתגר בין החוחים. לאחואה שבחה דכנסת ישראל על כלא: (ג-יז:)

הו א"ר יוסי כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. בעא קב"ה למעבד לון לישראל כגונא דלעילא. ולמחוי שושנה חדא בארשא כגונא עלאה. ושושנה דסלקא ריחא אחרירי מכל שאר וורדין דעלמא דלא הוה אלא סהיא דסלקא בין החוחים. ודה ארמא בדיקא יאות. ועל דא זרע שבעין זגין דהוה שבעים נפש ואעיל לון בין החוחים. ואינין חוחים מיד דהוה אינין זגין תמן סליקו ענפין ופרפין ושלישו על עלמא. וכדין פרחת שושנה ביניהם. וכיון דבעא קב"ה לאפקא שושנה ולקטף לה מביניהם. כדון יבשו חוחים ואודריקו ואשתליאו ולא אסתשבו לכלוס: (ג-קפט:)

רבי אלעזר אמר כשׁוֹשְׁנָה בין החוחים. מהו שושנה. דה כנסת ישראל. מה שושנה דאיסו בין החוחים אית בה סומך וחורר. אף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי. מה שושנה אית בה תליסר עלין. אף כנסת ישראל אית בה תליסר מזליין דרחמי דסחרין לה מכל ספרהא. כוס של ברכה אלפרין לחוי על חמש אלבען ולא יתיר. כגונא דשושנה דיתבא על חמש עלין תקיפין דוגמא דחמש אלבען (א) ושושנה דה איסו כוס של ברכה: (א-א:)

כתפוח בעלי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. פתח רבי חייא ואמר כתפוח בעלי היער כן דודי בין הבנים. סאי קרא חוקמוס חבירי. אבל כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דהיא משבחת ליה בהאי. סכא אית לאסתכלא. אחאי משבחת ליה בתפוח ולא במלס אחרא. או בגונין או בריחא או בטעמא. אבל סוואל וצ"ב תפוח. בכלא איסו משבחת ליה. בגונין בריחא ובטעמא. מה תפוח סווא אסוותא לכלא. אף קב"ה אסוותא לכלא. מה תפוח אסתכח בגונין כמה דאוקימנא (י) אף קב"ה אסתכח בגונין עליון. מה תפוח אית ביה ריחא דיק

זיו הוהר

(ס) פי' לאחר קבלת הכוז בשתי ידים ושאר עומד על ה' אצבעות יד ימנית המורה על ה' חסדים. כוס היינו שושנה מלכות בי כ"ב בני' אלהים: (י) היינו לבן אורם ירוק המורה על חר"י

דקיק מכל שאר אלמי. אוף קב"ה כתיב זיה וריח לו
 בלבנון. מה תפוח טעמיה ומיקא. אוף קב"ה כתיב זיה
 חכו ומתקיס. וקב"ה משבח לה לכנסת ישראל
 כשושנה. וסא אוקימנא מילי אמחי כשושנה וסא
 אתמר. רבי יודס אמר בשעתא דאסניאו זכאין
 זעלמא. כנסת ישראל סלקא ריחין עבין ומחברכא
 ממלכא קדישא ואנסהא נהירין. ובזמנא דאסניאו הייבין
 זעלמא. כביכול כנסת ישראל לא סלקא ריחין
 עבין. ואשעמחא מסערא אחרא מירא. כדון כתיב (איכה ב)
 השליך משמים ארץ וגו'. ואנסהא חסוכין. רבי יוסי אמר
 בשעתא דאסניאו זכאין זעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי
 וימינו תחבקי. ובזמנא דאסניאו הייבין זעלמא כתיב
 (איכה ב) הטיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מסכא
 (משלי טו) ונגנן מפריד אלוף. כלומר פריש מלכא
 מן מסרוותא: (ג-עד).

נעים מכל שאר עצים. אף הקב"ה כתוב בו וריח לו
 בלבנון. מה תפוח טעמו מתוק. אף הקב"ה כתוב בו
 חכו ומתקיס. והקב"ה משבח לה לכנסת ישראל
 כשושנה. והרי ביארנו הענין מפני מה כשושנה וזה
 נתבאר. רבי יהודה אמר בזמן שיש הרבה צדיקים
 בעולם. כנסת ישראל תעלה ריחות טובים ונתברכת
 ממלך הקדוש ופניה מאירים. ובזמן שהרבה רשעים
 בעולם. כביכול כנסת ישראל אינה מעלה ריחות
 טובים. וטועמת מצד אחר מרירות. בכך כתוב (איכה ב)
 השליך משמים ארץ וגו'. ופניה חשוכים. רבי יוסי אמר
 בזמן שהרבה צדיקים בעולם כתוב שמאלו תחת לראשי
 וימינו תחבקי. ובזמן שהרבה רשעים בעולם כתוב
 (איכה ב) הטיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מכאן
 (משלי טו) ונגנן מפריד אלוף. כלומר מפריד המלך
 מן המלכה: (ג-עד).

פתח רבי אלעזר ואמר כתפוח בעצי היער
 וגו'. כתפוח. זה הקב"ה. שהוא נחמד ונתעטר בגונים
 מכל שאר העצים. שאין נמצא בדומה לו. ניכר הוא
 מהכל. ניכר הוא שאין אחר כמוהו. לפיכך בצלו
 חמדתי. בצלו ולא בצל אחר. בצלו ולא בצל מושלים
 אחרים. חמדותי. מאיוה זמן. מן היום שהיה אברהם
 בעולם. שהוא השתוקק ואהב לו להקב"ה באהבה.
 כמש"כ (ישעי' מא) אברהם אוהבי. ופריו מתוק לחכי.
 זה היה יצחק שהוא פרי קדוש: ד"א בצלו חמדותי
 וישבתיו זה יעקב. ופריו מתוק לחכי. זה יוסף הצדיק
 שעשה פירות קדושים בעולם. וע"כ כתוב אלה תולדות
 יעקב יוסף. שכל אותן תולדות יעקב ביוסף הצדיק
 נתקיימו. והוא העמיד תולדות כעין כלם. ולכן נקראים
 ישראל על שם אפרים. שנאמר (ירמי' גא) הבן יקיר
 לי אפרים וגו': ד"א כתפוח בעצי היער. זה אברהם
 שיש לדמותו לתפוח. שהעלה ריחות ונרשם באמונה
 שלימה על כל בני דורו. נרשם לאחד למעלה ונרשם
 לאחד למטה. שנאמר (יחזקאל גז) אחד היה אברהם. מה
 הטעם שהיה אחד. לפי שלא היה אחר בעולם שנתעלה
 לאמונת הקב"ה כמו הוא. א"ל רבי חזקיה והרי כתוב
 ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ל הם לא היו עוד
 באותן מדרגות העליונות שנתעטר בהן אברהם. אחד
 אח"כ אמר לו עוד שמעתי שלא נקרא אברהם אחד
 עד שנתעלה עם יצחק ויעקב. ונעשו כל השלשה אבות
 העולם. אז נקרא אברהם אחד. ואז נעשה כמו תפוח:
 בעולם. רשום מכל בני העולם (י) א"ל יפה אמרת:
 ד"א כתפוח בעצי היער. זה הקב"ה. כן דודי.
 זה הקב"ה. בצלו. זה הקב"ה (ח) חמדותי וישבתיו. ביום
 שנבלה הקב"ה על הר סיני. וקבלו ישראל התורה
 ואמרו נעשה ונשמע. ופריו מתוק לחכי. אלו דברי
 התורה שנאמר עליהם (תהלים יט) ומתוקים מדבש
 וגופת צופים. ד"א ופריו מתוק לחכי. אלו נשמות
 הצדיקים

פתח רבי אלעזר ואמר כתפוח בעצי היער
 וגו'. כתפוח. זה הקב"ה. שהוא נחמד ונתעטר בגונים
 מכל שאר העצים. שאין נמצא בדומה לו. ניכר הוא
 מהכל. ניכר הוא שאין אחר כמוהו. לפיכך בצלו
 חמדותי. בצלו ולא בצל אחר. בצלו ולא בצל מושלים
 אחרים. חמדותי. מאיוה זמן. מן היום שהיה אברהם
 בעולם. שהוא השתוקק ואהב לו להקב"ה באהבה.
 כמש"כ (ישעי' מא) אברהם אוהבי. ופריו מתוק לחכי.
 זה היה יצחק שהוא פרי קדוש: ד"א בצלו חמדותי
 וישבתיו זה יעקב. ופריו מתוק לחכי. זה יוסף הצדיק
 שעשה פירות קדושים בעולם. וע"כ כתוב אלה תולדות
 יעקב יוסף. שכל אותן תולדות יעקב ביוסף הצדיק
 נתקיימו. והוא העמיד תולדות כעין כלם. ולכן נקראים
 ישראל על שם אפרים. שנאמר (ירמי' גא) הבן יקיר
 לי אפרים וגו': ד"א כתפוח בעצי היער. זה אברהם
 שיש לדמותו לתפוח. שהעלה ריחות ונרשם באמונה
 שלימה על כל בני דורו. נרשם לאחד למעלה ונרשם
 לאחד למטה. שנאמר (יחזקאל גז) אחד היה אברהם. מה
 הטעם שהיה אחד. לפי שלא היה אחר בעולם שנתעלה
 לאמונת הקב"ה כמו הוא. א"ל רבי חזקיה והרי כתוב
 ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ל הם לא היו עוד
 באותן מדרגות העליונות שנתעטר בהן אברהם. אחד
 אח"כ אמר לו עוד שמעתי שלא נקרא אברהם אחד
 עד שנתעלה עם יצחק ויעקב. ונעשו כל השלשה אבות
 העולם. אז נקרא אברהם אחד. ואז נעשה כמו תפוח:
 בעולם. רשום מכל בני העולם (י) א"ל יפה אמרת:
 ד"א כתפוח בעצי היער. זה הקב"ה. כן דודי.
 זה הקב"ה. בצלו. זה הקב"ה (ח) חמדותי וישבתיו. ביום
 שנבלה הקב"ה על הר סיני. וקבלו ישראל התורה
 ואמרו נעשה ונשמע. ופריו מתוק לחכי. אלו דברי
 התורה שנאמר עליהם (תהלים יט) ומתוקים מדבש
 וגופת צופים. ד"א ופריו מתוק לחכי. אלו נשמות
 הצדיקים

זיו הוהר

(י) כי הגונים של הרפוח דבן אדום ירוק מורה על ג' המדות הד"ר. דהיינו אברהם יצחק ויעקב: (ח) ג"ם הקב"ה. הראשון מרמז על
 התפארת מדה הרחמים שהוא התכלית של חסד ונבונה כעין גונים של התפוח. השני מרמז על התסר כי דודי הוא לשון אהבת.
 דשלישי מרמז על הבינה אמא עלאה הפורסת על שם סבת שלום על כנסת ישראל:

הצדיקים. שכלם פרי מעשיו של הקב"ה ועומדים עמו למעלה:

בוא וראה כל נשמות העולם שהן פרי מעשיו של הקב"ה כלן אחד בטוד אחד. וכאשר יורדות לעולם הזה כלן נפרשות בגונים של זכר ונקבה. והן זכר ונקבה מחוברות ביחד. ובוא וראה תשוקת הנקבה אל הזכר עושה נפש. ותשוקת הזכר אל הנקבה עושה נפש. והרצון של תשוקת הזכר אל הנקבה עם התחברותו בה מוציא הנפש. והתכללות תשוקת הנקבה היא לקבלת הנפש. ונכללת תשוקה שלמה בתשוקה שלמה ונעשין רצון אחד בלי פירוד. ואז הנקבה מקבלת הכל ונתעברת מן הזכר. ותשוקות שניהם מתדבקות יחדו. ועל כן הכל נכלל זה בזה (v) וכאשר הנשמות יוצאות זכר ונקבה יחדו יוצאות. ולאחר שיורדות נפרשות. זה לצד אחד וזה לצד אחר. והקב"ה מוונגם אח"כ. ולא נמטר ענין היוג לאחד אלא שהוא ביד הקב"ה בלבדו. שהוא יודע יוג שלהן לחבר אותן כראוי. אשרי לו לאיש שזוכה במעשיו הטובים והולך בדרך האמת. לפי שאז נתחבר נפש בנפש כמו שהיו בתחלה. שאם האיש זוכה במעשיו זה הוא אדם שלם כראוי. ולפיכך ופריו מתוק לחכי. שהוא בתיקון הטוב להתברך ממנו העולם. לפי שהכל תולה במעשה האיש. אם הוא זוכה או אינו זוכה: (א-ה).

לדיוקא. דכלסו איבא דעבודו דקב"ה וקיימי עמיס לעילא:

תא דהו כל נשמתין דעלמא דליון איבא דעבודו דקב"ה כלסו חד כרזא חד. וכד נחתין לעלמא כלסו מתפרשין בגוויין דזכר ונקבה. וליון דזכר ונקבה מחוברין כחדא. ותא חו מילוכתא דנקבה לגבי דכורא עבד נפש. ומילוכתא דכורא לגבי נוקבא עבד נפש. ורעותא דמילוכתא דכורא לגבי נוקבא ונעיל לא. ומילוכתא דמילוכתא תהא דמילוכתא דעילא ותעבדו רעותא חדא בלא פרודא. וכדו נעיל כלל נוקבא ותעברת מן דכורא. ומילוכתין דתרוויסו מתדבקן כחדא. ועל דא כלל כליל דא דא (v) וכד נכמזין נפקין דזכר ונקבה כחדא נפקין. לכחך כיון דנחתי מתפרשין. דא לסערא דא ודא לסערא דא. וקב"ה מוונג לון לבחך. ולא תמיסב זונג לאחרא אלל לקב"ה בלחודו. דליוס ידע זונג דלסון לחברא לון כדקא יאות. זכאס הוא בר נש דזכי בעבודו ואלו בלורח קשוט. בגין דאתחבר נפש בנפש כמס דהו מעיקרא. דהא או זכי בעבודו דא הוא ב"ג שליס כדקא יאות. ובג"כ ופריו מתוק לחכי. דהוא בתיקונא (מברך) לאתברכא מיס עלמא. בגין דכלל בעובדו דבר נש תילא. או זכי או לא זכי: (א-ה).

רבי יצחק פתח. כתפוח בעצי היער וגו'. זכאס חולקסון דישראל מכל עמיון עכו"ס. דהא כל שאר עמיון תמיסבו לרברבן מוזין בשלסנותא עלייסו. וישראל קדישין זכאס חולקסון בעלמא דון ובעלמא דתמי. דלא יבב לון קב"ה לא למלאכא ולא לשלישא אחרא. אלל הוא אחיד לון לחולקסו. סה"ד (סאיינו יג) כי חלק ה' עמו. וכתיב (תהי"ס ק"ה) כי יעקב בחר לו יס. כתפוח בעצי היער. מס תפוח מתפרשא בגווי על כל שאר חילני חקלא. כך קב"ה מתפרש ואתרשס על כל חילין עליון ותתיון. ובג"כ ה' לבאות שמו. אות הוא בכל חילא דעילא. תא חו קב"ה כתפוח דלית ביה תלת גוויין. כנסת ישראל כשוסס. מלך שוסס. מלך אבא שוסס סוגה. סתם שוסס חוור דאתכלילת בשית ערפין. שוסס דא גוונסא חוור וסומק. וכלל הוא תרין גוויין סומק וחור. סכי היא כנסת ישראל (י) קב"ה כתפוח. כנסת ישראל כשוסס. סכי אמרס כנסת ישראל תחת התפוח עוררתין. תחת התפוח. בלך אמר הוא. אלל אליון אבהתין כדאמרן. ר' יוסי אמר דא יובלא (יא) ר' אבא אמר כלל ספיר. אלל אליון אבהתין דקאמרן אליון אינון ג' גוויין דמתחברין בתפוח. ר' יצחק אמר בלך אמר אתכלילת כנסת ישראל כשוסס. בליון נשיקין דמילוכתא דמתדבקת במלאכא עלאס נקלס תרי שוססס. כד"ל סתמותיו שוססס

דיו הוהר

(ט) ובה מסביר להבין עשרם גזירת הקב"ה על הטיפה מה שתהיה ממנה יש בכחה להעשות או זכר או נקבה. ואומר עוד שכמו ביוג הנשמי כן ביוג הרחמי. שכאשר הנשמות יוצאות מן הכמה וכינה תפוח ויסוד למלכות הן נ"ב באופן הזה שבתחלה הן בלין מן ב' כחות של זכר ונקבה ביחד. ואח"כ נפרשים עפ"י השנחת הכורא: (י) רצה לומר בגוויים של חסד וגבורה: (יא) רבי יוסי רצה לומר דהיינו הכינה. לפי שכתוב אח"כ בעלו חסדתי וישבתו:

ששנים. ובג"כ אמרה כנסת ישראל ישקני מנשקות פיהו. בנין דלתכלית בששנים בתרי שפון דליות: (ג-דפו:)

תו א"ר יחזק כתפוח בעלי היער וגו'. כתפוח ולא תפוח. כתפוח דמתפרסח בנווניו. ובנוונין אתחדל מלא. סדא הוא כמה דכתיב (יחזקאל א) ועל דמות סכסא דמות כמראה אדם. כמראה אדם ולא מראה אדם: (ג-קג:)

תו א"ר יחזק. כללו חמדותי וישבתי וגו'. תא חזי על כל חסד דעבד קב"ה בישראל קשיר עמהון ז' ענני יקירן (יג) וקשיר לכו בכנסת ישראל. דהא ענגא דילא אתקשר בסיתא אחרנין. ובכללו שבעא אולו ישראל במדברא. מאי עמאל. בנין דכללו קשרא דמסימותא ניסו. וע"ד בסכות תשבו שבעת ימים. מאי קא מיירי. ללא בנין דכתיב כללו חמדותי וישבתי ופריו מתוק לחכי (יג) ובסי ב"כ לאחזאה גרמייה דיתבי תחות ללא דמסימותא. ותא חזי כל אינון שנין דקאים אהרן סו ישראל כללא דמסימותא תחות אליו עננין: (ג-קד:)

רבי שמעון אמר כללו חמדותי וישבתי וגו'. כללו סיינו כללא. דאישו אתקון משכנא ועבד ליה. דכתיב חמדותי וישבתי. דמשכנא חמידא אישו למיתב ביה. אישו עביד חמידא לכנסת ישראל. וכנסת ישראל יתבא כללא דלא. ודא אישו כללא. ופריו מתוק לחכי. דא אישו דעביד פירין עבין בעלמא (יד) דכתיב (הושע יד) ממני פריך נמלא. מאן הוא פריך. אליו אינון נשמתון דלדקיא דאינון איבא דעובדי דקב"ה. דהוא נכר דפיק מעדן אישו אפיק וריק נשמתין לעלמא (טו) ואינון פירין דקב"ה. ובג"כ פרוי דא אישו כדאמרן. כללו. דא הוא כללא. ועל דא תקווא דמשכנא על ידא דכללא סו: (ג-קט:)

סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. פתח רבי יסודא ואמר סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. האי קרא סא אתמר וספיר. אבל כנסת ישראל קאמרא דא בגלותא. סמכוני. מסו סמכוני. ללא מאן דנפיל בעא לסמכא ליה. סה"ד (תהלים קמא) סומך ס' לכל סופלים וגו'. ובג"כ כנסת ישראל דנפלא. דכתיב (עמוס ס) נפלה לא תוסיף קום. בעיא לאסמכא לס (טו) וסא אמרת סמכוני. למאן אמרת. לישראל כנסא דאינון בגלותא עמי. ובמאי באשיות. אליו אינון אכסן (י) דאינון אתגליון בקדמיתא מהסו חמר

ט

ששנים. ולפיכך אמרה כנסת ישראל ישקני מנשקות פיהו. לפי שנכללת בששנים בשתי שפתיים שלו: (ג-דפו:)

עוד א"ר יצחק כתפוח בעצי היער וגו'. כתפוח ולא תפוח. כתפוח שנפרש בגונויו. ובגונים הוא התקשרות הענין. זהו שכתוב (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. כמראה אדם ולא מראה אדם: (ג-קג:)

עוד א"ר יצחק. בצלו חמדותי וישבתי וגו'. בוא וראה על כל החסד שעשה הקב"ה לישראל קשר עמהם ז' ענני כבוד (יג) וקשר אותם בכנסת ישראל. שהרי הענן שלה נקשר בששה עננים אחרים. ובכל ז' העננים הלכו ישראל במדבר. מה הטעם. לפי שכלם קשר של האמונה הם. וע"כ בסכות תשבו שבעת ימים. ומה ענין זה לזה. אלא מפני שכתוב בצלו חמדותי וישבתי ופריו מתוק לחכי (יג) וצריך כל איש להראות עצמו שיושב תחת צל האמונה. ובוא וראה כל אותן השנים שאהרן היה קיים היו ישראל בצל האמונה תחת אותן העננים: (ג-קד:)

רבי שמעון אמר בצלו חמדותי וישבתי וגו'. בצלו זה בצלאל. שהוא הכין המשכן ועשה אותו. שנאמר חמדותי וישבתי. שהמשכן נחמד הוא לשת בו. הוא עשה חמדה לכנסת ישראל. וכנסת ישראל ישה בצלו של אל. וזה הוא בצלאל. ופריו מתוק לחכי. זה הוא שעושה פירות טובים בעולם (יד) שנאמר (הושע יד) ממני פריך נמצא. איזה הוא פריך. אלו הן נשמות הצדיקים שהן פרי מעשיו של הקב"ה. שהנהר ההוא היוצא מעדן הוא מוציא וזורק נשמות לעולם (טו) והן פירות של הקב"ה. ולפיכך פרוי זה הוא כמו שאמרנו. בצלו. זה הוא בצלאל. ועל כן תיקון המשכן על ידי בצלאל היה: (ג-קט:)

סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. מקרא זה הרי נתבאר יפה. אמנם כנסת ישראל אומרת כך בגלות. סמכוני. מהו סמכוני. אלא מי שנופל נצרך לתמוכו. זהו שכתוב (תהלים קמא) סומך ה' לכל הנופלים וגו'. ולפיכך כנסת ישראל שנפלה. שנאמר (עמיט ה) נפלה לא תוסיף קום. נצרכה לסמוך דה (טו) והיא אומרת סמכוני. למי אומרת. לישראל בניה שהם בגלות עמה. ובמה באשיות. אלה הם האבות (י) שהם נמלאים תחלה מאותו יין טוב

זיו הוהר

(יג) חיינו הארת ו' הספירות מן בונה עד מלכות: (יג) שזה רבו על מצות סוכה דהיינו על הבינה אמא עלאה תחופת על בניה: (יד) זה ספירת היסוד: (טו) זו הבינה אמא עלאה. ואח"כ אותן הנשמות נעשין פירין דקב"ה. פירוש של תפארת ויסוד המשתפעים אותן למלכות: (טז) מאמר הזה מבאר יסוד ועיקר גדול באמונת ישראל ובעבודת ישראל בגלות. יען כי נמצא בזה"ל כמה פעמים שאין היתוד של תפארת ומלכות בגלות בראוי בסוד שיבנתא בגלותא ובסוד הצדוק אבר. ואי"כ יש לחשוב פז מועיל כונת היתודים בתפלות וזכרות בזמן הגלות. לפיכך מבאר כאן רבי יהודה שהיו לחשוב ככה. ואומר בסוד זה הספוק שהשכינה הקדושה שנקראת כנסת ישראל מבקשת מישראל תמיכה בגלות ע"י כונת היהודים בתפלות וזכרות. כדי להמשיך אליה השפע מן האבות שהן ג' הספירות תמיד בגבורה תפארת שמשפע להם מן יתורא עלאה של הכסה ובינה הנקראים אבא ואמא: במקדש מלך מביא כאן. זה לשון מורנו וזוק"ד דע כי הוודע ליתוד יהודים משפיע שפע רב אל המלכות שהיא כמעט נופלות בגלות וע"י יתודים סומך אותה ומעמידה לפי שמושיך דה שפע מהבינה בסוד סומך ה' לכל הנופלים. וסמך"ך היא הבינה וכו' עכ"ל: (יז) פירוש שקורא להאבות שהן הספירות הנית בשם אשיות כיון שהן כיום הראשונים לקבל השפע מן הבינה שאותה השפע נקראת יין דמנמרא. כמו שאשיותה

טוב המשומר, וכאשר הם נמלאים הרי ברכות נמצאות אצלה על ידי מדרגה אחת שנקראת צדיק (יח) ומי שיודע לייחד שם הקדוש. אע"פ ששפע הברכות לא נמצא בעולם. הוא סומך ותומך לה לכנסת ישראל בגלות. רפדוני בתפוחים. הכל אחד כמו שאמרנו (ט) אבל זה סוד. אשישה מכניס היין. תפוח מפיג היין ומיישב הרצון. וע"כ אשישות ותפוחים. אשישות לרוות מין. תפוחים ליישב הרצון שלא יזיק היין. וכל זה למה. כי תולת אהבה אני בגלות. ומי שמייחד שם הקדוש צריך לייחד דין ברחמים. ולהכיל אותם כראוי. להמתיק ולתקן הכל כראוי. וכוננת היחוד סומך לה לכנסת ישראל בגלות: (ג-ה.)

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. א"ר אלעזר למדנו שהשם הקדוש הוא החחלת הכל. עליון הכל. קדושת הכל. הכל נכלל בו. ו מורה. הוא התחלת ההארה (ז) הולך ומשוטט ומוציא לדרום. ודרום יוצא והוא תולה בהתחלת המורה. ה דרום (ז) ממנה יוצא דרום בעולם. שנכנס ו התחלת המורה והוציא לדרום. ומן ה תלויים דרום וצפון וזה אשר ביניהם. ו מורה. ה דרום וצפון תלויים בה (כ) ו באמצע. וזה הוא שנקרא בן זכר. לפיכך הוא בין צפון לדרום. ועל זה למדנו מי שנותן מטתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים. שהרי הסוד ההוא שנקרא בן זכר הוא בין צפון לדרום. ה העליונה בה תלויים צפון ודרום. ובן זכר ביניהם בסוד (יו"ה) [וא"ו] (כ). ה האחרונה מערב (כ) ועל זה למדנו שמצד החכמה נאחו ותולה חסד העליון. ומצד הבינה תלויה הגבורה (כ) כדמיון זה נאחו הכל זה בזה. קרנות המזבח כמו כן הוסבו ובא לו לקרן דרומית מזרזית. שהדרום תוקפו במורה. שהוא התחלת זריחת השמש (כ) ותוקף השמש עקרו הוא בהתחלה. מזרחית צפונית. כיון שהדרום לקח תוקפו ש

קצ דמקרא. וכד אינון אתמלין סא ברכאן משתכחין לגבס על ידא דמד דרגא דליסו לדיק (יח) ומאן דיבע ליחדא שמה קדישא. אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא. איסו סמוך וסעיד לס לכנסת ישראל בגלותא. רפדוני בתפוחים. כלל חד כמס דאמרן (ט) אבל רזא דא. אשישה עייל חמרא. תפוח אפיק חמרא ומכוון רעותא. וע"ד אשישות ותפוחים. אשישות לרווחא מחמרא. תפוחים לכוניא רעותא דלא יזיק חמרא. וכל דא למה. כי חולת אהבה אני בגלות. ומאן דמיחד שמה קדישא צבי ליחדא דינא ברחמי. ולאכללא לון כדקא חזי. לאתבסמא ולאשתקא כלל כדקא יאות. ודא סמוך לס לכנסת ישראל בגלותא: (ג-ה.)

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. א"ר אלעזר תאלא שמה קדישא איסו שירותא דכלא. עלאה דכלא. קדישא דכלא. כלל אתכליל ביה. ו מורה. הוא שירותא דסורא (ז) אויל ושאש ואפיק לדרום. ודרום נפיק ותליא בשירותא דמורה. ה דרום (כ) מינא נפיק דרום בעלמא. דעיל ו שירותא דמורה ואפיק ליה. ומן ה תליון דרום ולפון וססוא דביניסו. ו מורה. ה דרום ולפון תליון צב (כ) ו באמצעותא. ודא הוא דלקרי בן זכר. בג"כ איסו בין לפון לדרום. וע"ד תנין מאן דייב מטתו בין לפון לדרום סוין ליה ביס זכרים. דא דא רזא דססוא דלקרי בן זכר איסו בין לפון לדרום. ה עלאה צב תליון לפון ודרום. ובן זכר ביניסו ברא (דיו"ה) [דוא"ו] (כ). ה בשראה מערב (ז) ועל דא תנין מסקרא דאבא אחיד ותלויא חסד עלאה. ומסקרא דאבא תלויא גבורה (כ) גוואל דא אחיד כלל דא ברא. וזיין דמדבחה סכי נמי אסתמךן ובא לו לקרן דרומית מזרחית. ודרום תוקפיה במורה. דליסו שירותא דשמשא (כ) ותוקפא דשמשא לא סייא אלא בשירותא. מזרחית לפונית. כיון דדרום נעיל תוקפיה דמורה

זו הזהר

(יא) זה ספירת היסוד. שאע"פ שהצדיק אבד ואין היחוד כראוי ושפע הברכות לא נמצא בעולם בדרך ישר להשיגה כמו שהיה קודם התיכון. כ"ס מגיע להשיגה גם בגלות הארת השפע מן הצדיק בדרך נסתר להיות לה ספיכה ותסיבה: (ט) כי התפוח בשביל ג' הגונים שלו ג"כ מורה על ג' הספירות הג"ת כמו האשישות. והחילוק ביניהם הוא שאשישות מורה על הכלים והתפוחים על העצמים שהיא השפע פנימיות שלהן. ונלפע"ד שוה ג"כ המכיוון כמה שאומר סוד החילוק בין אשישות לתפוחים. שאשישות לרואה חמרא. פי שהם כלים טיוחיים לקבלת שפע היין כל כלי וכלי בלבדו. אי"כ יכול להיות באשישה שהיא כלי הגבורה יין הסוק ומעניש. גבורות וזינים כלתי מסתקות. אבל תפוחים מורה על התכללות של הג"ת דהיינו חסד דין ורחמים בכללות אחד כמו התפוח שמעורבים בו ג' הגונים יחד. וע"ז נעשה התישבות הרצון שלא יזיק לעולם היין של ספירת הגבורה. וזהו שמסוק שכונת היחוד צריך להיות ליתרא דינא ברחמי בהתכללות להמתק הרינים שיהפכו לרחמים (כ) היינו ספירת החכמה. ואומר אויל ושאש ואפיק לדרום. כוננו על ספירת החסד. כי החסד הוא קי החכמה. ולכך אמר אויל ושאש. משמעותו מרחק. כיון שאין החסד יוצא מן החכמה כסמיכות אלא כאמצעות הב ג' ורק הוא מחובר ותולה בקי בהתחלת המורה דהיינו חכמה שהיא נקראת ראשית הבריאה: (כ) עתה אומר שהיא הראשונה מן השם הו"ה נקשרת בדרום. היינו שממנה יוצאה הדרום לעולם. פי' שממנה יוצא ספירה הראשונה לעולם. שהוא ספירת החסד אשר בששת ימי המעשה שנברא בהם העולם. ובבאי עוד כוננו שהיא תולה בתחלה אטר שהחסד תולדת החכמה ועתה אומר שהוא תולדת הבינה. לכך מפרש ששניהם אמת. כיון שנכנס החכמה בחכינה וע"ז הורגות הואת יצא החסד לעולם: (כ) עתה מפרש עוד זכר נחשוב שהחסד הוליד והוציא לשאר הספירות כמו שהבינה הולידה והוציאה להחסד. לכך מכאן שלא כן הוא אלא שמן ה' הראשונה שהיא הבינה תלויים דרום וצפון דהיינו חסד וגבורה. וגם זה אשר ביניהם. היינו התפארת שטקרו הוא האות וא"ו משם הי"ה והוא נקרא בן זכר. נמצא לפי זה סוד עמירתן. כתב חכמה ובינה למורה. חסד לדרום. גבורה לצפון. תפארת באמצעותן כזה: (כ) ברא דוא"ו כצ"ל. ובותר איתא ברא דו"ה וקשה לפרשו ברוחק: (כ) זו המלכות: (כ) מירוש כמו שהחסד תולה ע"י קי בחכמה כן הגבורה תלויה ע"י קי בחכינה: (כ) פי' שהחסד נאחו בחכמה:

כתר
הכמה בינה
חסד (יוד) (הא) גבורה
תפארת
נצה (ואו) הוד
יסוד
מלכות
(הא)

דמורה הוא אכסיר ללפון. ולפון אהכליל בדרום. דהא שמאלא אהכליל צימינא. לפוטית מערבית דהא מערב דאיהי ד בתראא נפלא מלפון (יז) וע"ד לפון אויל למערב. מערבית דרומית. היא אולא לאתחברא בדרום (יח) כמה דדרום תליא במזרח ותקפיה אויל בסירותא. הכי נמי מערב אולא לאתחברא בדרום. ס"ד וימינו תחבקי. ימינו דא הוא דרוס. בג"כ ינקא מתרין סטרין מלפון ומדרום. ס"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקי. שמאלו דא הוא לפון. וימינו דא הוא דרוס. ורזא דא אוליפנא דקב"ה יסיב משתיה בין לפון לדרום (טז) ואחידת להאי דרגא דחקרי בן ודאי (ל) וע"ד אית להו לבני נשא למיבב משתייהו בין לפון לדרום. וסכי אוליף לי אבה. דיסבין להו צטין דכרין. דהא איהו אהכיון כלפי מהימנותא שלימא עלאה בשלימותא דכלא לבני קב"ה. דאיהו בין לפון לדרום. ולגבי כנסת ישראל דאנסיירא בין לפון לדרום. ודאי יסוון ייה צטין דכרין. ובכלל צבי לאחזאה עובדא כנוונא דלעילא. וכמה דחמו עובדא לתתא סכא נמי אהער לעילא ואוקמוס. והא אוקימנא ודאי משתו שלשמה בין לפון לדרום לאתחברא צנופא. וכדין כללא חד לאתחברא עלמא: (ג-ק"ח:)

השבעתי אתכם גנות ירושלים בצבאות וגו'. אמר רבי שמעון בצבאות. דא מלכא (משיה) דחקרי לבאות. או צבאות סגדה. אלן שאר חילין ומשריין דלתתא. אס תעירו ואס תעוררו את האהבה. דא ימינא דקב"ה דחקרי אהב"ה. עד שתחפץ. סיהא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה. זכאה איהו מאן דיזיב להסוא דרא. זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי: (ג-ט.)

דומה דודי ללבי או לעופר האילים סנה זס עומד אחר כהלנו וגו'. פתח רבי יצחק ואמר (ויקרא יז) ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם. זכאין איוון ישראל דוכו דמשכונא דא לחיו גבייהו מן מלכא עלאה. ובכל אחר דגלי ישראל שכינה עמיהו. דאע"ג דאיוון בגלותא. קב"ה אחי בכל ריש ירחי ושבתו חמתי לאשנחא עלייהו. ולאסתכלא בהסוא משכונא דאתי ליה גבייהו. דאיהו כסופא דיליה. למלכא דסרחא מטרותיתא. אפקס מהיכליה. מאי עבדת. נפלת ברא דיליה כסופא דמלכא רחומא דיליה. ובגין דדעתא דמלכא עלה שבקיה בידהא. ובשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרותיתא ועל ברה. סוס סליק אנרין ונחית דרגין וסליק כהלין לאסתכלא ולאשנחא בין נוקבי כותלי עלייהו. כיון דחמו לון שארי צבי מחחורי קוספי כותלא. ולבחר אויל ליה.

קך

ויו הוהר

של המורה הוא מאיר לצפון. והצפון נכלל בדרום. שהרי השמאל נכלל בהימין. צפונית מערבית. שהרי המערב שהיא ד האחרונה מקבלת מצפון (יז) ולכך צפון הולך למערב. מערבית דרומית. שהיא הולכת להתחבר בדרום (יח) כמו שהדרום תולה במזרח ותוקפו הולך לראשונה. אף כך מערב הולך להתחבר בדרום. זש"כ וימינו תחבקי. ימינו זה הוא דרום. לפיכך היא יונקת משני הצדדים מצפון ומדרום. זש"כ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקי. שמאלו זה הוא צפון. וימינו זה הוא דרום. וסוד זה למדנו שהקב"ה נותן מטתו בין צפון לדרום (יט) והיא נאחזת לאותה המדרגה שנקרא בן בודאי (י) ולכך יש להם לאנשים לתתן מטתם בין צפון לדרום. וכך למדני אבי. שבעבור כנגד אמונה שלימה העליונה בכל השלימות לעומת הקדוש ברוך הוא. שהוא בין צפון לדרום. ולעומת כנסת ישראל שמאירה בין צפון לדרום. ולכך נותנים לו בנינים זכרים. ובכל נצרך להראות עשיה כדמיון שלמעלה. וכמו שמראה העשיה שלמטה כן גם נתעורר למעלה וזה נתבאר. ועוד ביארנו בודאי שמתו שלשמה היא בין צפון לדרום להתחבר בהגוף. ואז נעשה כלל אחד להתברך העולם: (ג-ק"ח:)

השבעתי אתכם גנות ירושלים בצבאות וגו'. אמר רבי שמעון בצבאות. זה המלך (משיה) שנקרא צבאות. או באילות השדה. אלו שאר חילות ומחנות שלמטה. אם תעירו ואם תעוררו את האהבה. זה ימינו של הקב"ה שנקראת אהב"ה. עד שתחפץ. זו השוכבת לעפר ויהיה רצון המלך בה. זכאי זה מי שיוכה לדור ההוא. אשרי חלקו בעולם הזה ואשרי חלקו בעולם הבא: (ג-ט.)

דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה עומד אחר כהלנו וגו'. פתח רבי יצחק ואמר (ויקרא יז) ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם. זכאים הם ישראל שזכו שמשכון זה יהיה אצלם מן המלך העליון. ובכל מקום שגלו ישראל שכינה עמיהם. שאע"פ שהם בגלות. בא הקב"ה בכל ראש חודש ושבת ומועד להשגיח עליהם. ולהסתכל במשכון ההוא שיש לו אצלם. שהוא המדה שלו. משל למלך שסרחא נגדו המטרונה. הוציאה מהיכלו. מה עשתה. לקחה עמה בנו שהוא חמדת המלך ואהבת המלך. ולפי שעוד דעת המלך על המטרונה הניחו בידה. ובשעה שעולה רצון המלך על המטרונה ועל בנה. היה עולה על הגנות וירד על המדרגות והרים כתלים להסתכל ולהשגיח בין נקבי הכתלים עליהם. כיון שראה אותם מתחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל. ואח"כ הולך לו.

קך

(כז) מ"י שהמלכות עוקר בנינה הוא מן גבורות ודינים: (כח) מ"י שהוא משתוקקת לקבלת שפע של חסדים: (כט) מ"י זה התפארת כמבואר: במקדש סלך מביא כאן שבשלתן ערוך אורח ס"י ר"ם כתב. יוהר ליתן מטתו ראשה ומרגלותיה זה לצפון וזה לדרום כי כן הוא פירושו של בין צפון לדרום. אבד האירוד כתב בספר הכוונות שצריך להיות ראשה למזרח ומרגלותיה למערב וצדדיה בין צפון לדרום עכ"ל האירוד. ומלשון הוהר דבאן מוכח כדבריו שכתב דהא כן דבר איתו בין צפון לדרום. וירוע שהתפארת שהוא נקרא בן דבר ראשו למורה שהוא אבא. ורגליו למערב שהיא מלכות. וצדדיו בין צפון לדרום. עכ"ל: (ל) מ"י שהמלכות מודגות עם התפארת שהוא בין צפון לדרום:

כך ישראל אע"פ שהם יצאו מהיכלו של המלך. משכון ההוא לא עזבו. ולפי שרצון המלך על ישראל הניח משכנו עמהם. ובשעה שעולה רצון המלך הקדוש על שכנתו ועל ישראל. עולה על הגנות (מקפץ על הגבעות) יורד מדרגות ומרים כתלים להסתכל ולהשיג בין חרכי הכותל עליהם. כיון שרואה אותם מתחיל לבכות. וש"כ דומה דודי לצבי או לעופר האילים. לקפץ מן כותל צג ומן גג לכותל. הנה זה עומד אחר כתלנו. בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. משניה מן החלונות מציץ מן החרכים. להסתכל ולהשיג עליהם: (ג-ד:)

עוד אמר רבי יצחק הנה זה עומד אחר כתלנו. זה כותל מערבי של בית המקדש. שאמר רבי יהודה מעולם לא זזה השכינה מכותל מערבי של בית המקדש: (ויג שמת ה:) משניה מן החלונות מציץ מן החרכים. א"ר שמעון אלו הם החלונות של העינים ואזנים ונקבי החוטם והפה: (ג-ק"ו)

הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. אמר רבי שמעון מקרא זה יש לעיין בו. כיון שכתוב נראו בארץ מדוע כתב נשמע בארצנו. שהרי בארץ אחת די. אלא הנצנים אלו הם הנטיעות שעקרן הקב"ה ונטען במקום אחר (א) ונתגדלו כהנטיעות שמוציאים פרחים. נראו בארץ. שארץ הזאת נתברכת מהם כראוי. ואיוו היא. זו ארץ הקדושה ארץ העליונה. זאת היא ארץ בודאי. עת הזמיר הגיע. העת לעקור ממשלת שרי האומות שלא ישלטו בישראל בשעה שהוקם המשכן. וקול התור נשמע בארצנו. זו ארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. איזה הוא קול התור. זה הוא תייר העליון (ב) שנודווג עמה כאשר בנה שלמה בית המקדש למטה. ואז נתעטר הקב"ה בכתריו כחתן בכלה. כמש"כ צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגר. בספר האגדות אומר קול התור זו תורה שבעל פה. כי התורה שבכתב נקראת תורה סתם. תורה שבע"פ נקראת תור. כמש"כ ויקר ויקרא. זה בעלימות והשנית לא כן. ואני דורש כמו שנתבאר וכך הוא: (ג-ד:)

רבי חייא אמר הנצנים נראו בארץ. כאשר ברא הקב"ה את העולם נתן בארץ כל הכח הראוי לה. הכל הי' בארץ. ולא הוציאה פירות בעולם עד שנברא האדם. כיון שנברא האדם הכל נתגלה בעולם. והארץ גלתה פירותיה וכחותיה שנטמנו בה. כדמיון זה השמים לא נתנו הכחות לארץ עד שבא האדם. זהו שכתוב (בראשית ב) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגר כי לא המטיר וגר ואדם אין לעבוד את האדמה. צפונים היו כל אותן התולדות ולא נתגלו. ושמים נעצרו שלא המטירו על הארץ. לפי שאדם אין. שעוד לא נמצא ולא נברא. והכל נתעכב בשבילו. כיון שנראה

כך ישראל אע"פ דאינו נפקו מסיכלים דמלכא. סהו משכנו לא שבקו. וזנין דרעותא דמלכא עליהו שבקו עמיהו. ובשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא על מטרותיה ועל ישראל. סליק ארין (מקפץ על הגבעות) נחית דרין וסליק כתלין להסתכל ולאשגחא בין קוספי כותלא עליהו. כיון דחמי לון שארי צבי. סה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים. דלגא מכתלא לאיגרא ומאיגרא לכתלא. סה"ד זה עומד אחר כתלנו. בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. משניה מן החלונות מציץ מן החרכים. להסתכל ולאשגחא עליהו: (ג-ד:)

תו אמר רבי יצחק סה"ד זה עומד אחר כתלנו. דא כותל מערבי דבי מקדשא. דאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינתא מכותל מערבי דבי מקדשא: (ויג שמת ה:) משניה מן החלונות מציץ מן החרכים. א"ר שמעון אלו הם החלונות דעינין ואזנין ונקבי חוטמא ופומא: (ג-ק"ו)

הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. אמר רבי שמעון מקרא זה יש לעיין בו. כיון דכתוב נראו בארץ מדוע כתב נשמע בארצנו. דהא כחד ארץ סני. אלא הנצנים אלו הם הנטיעות שעקרן קב"ה ונטען במקום אחר (א) ונתגדלו כהנטיעות שמוציאים פרחים. נראו בארץ. דהא ארץ מתברכת מהם כראוי. ואיוו היא. זו ארץ הקדושה ארץ העליונה. זאת היא ארץ בודאי. עת הזמיר הגיע. עת לעקור ממשלת שרי האומות שלא ישלטו בישראל בשעה שהוקם המשכן. וקול התור נשמע בארצנו. זה ארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מאן הוא קול התור. דא הוא תייר העלוי (ב) דאזווג עמה כד בנה שלמה בית המקדש לתתא. וכדון אתעטר קב"ה בעשריו כחתן בכלה. כד"א לאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגר. בספר דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבעל פה. דתורה שבכתב אקרי תורה סתם. תורה שבע"פ אקרי תור. כד"א ויקר ויקרא. דא שליחו דהא לאו סני. ואנא אוקימנא כמה דאתמר וסני הוא: (ג-ד:)

רבי חייא אמר הנצנים נראו בארץ. כד ברא קב"ה עלמא יסיב בארעא כל חילא דאתחוי לה. כלא סוס בארעא. ולא אפיקת אויבין בעלמא עד דאתברי אדם. כיון דאתברי אדם כלא אתחוי בעלמא. וארעא גליאת אויבסא וחילסא דאתפקרו בה. כנוולא דא שמיס לא יסבו חילין לארעא עד דאתא אדם. דהא הוא דכתיב (בראשית ב) וכל שיח השדה טרם יסוי בארץ וגר כי לא המטיר וגר ואדם אין לעבוד את האדמה. אטמרו כל אוינו תולדון ולא אתגלון ושמים נתעכבו דלא אמטירו על ארעא. בנין דאדם אין. דלא אשתכח ולא אתברי. וכלא אתעכב בנימיה. כיון דאתחוי

זיו הוהר

(65) אשר בנתו על ענין. ו' מוכן דמיתו עד וסלך הוה. שנשאר התקומות כמות הסיכוח שנקראת ארץ העליונה: (לג) זה הוהרית כח הקול. והמלכות כח הדבור. וככנין בית המקדש כיפי שלמה היה הוהר של האמרת וסיכות בשלמות הוהר גדול:

דלתחו אדם מיד סגלניס נראו בארץ. וכל חילין דלתקמו ותגליו ותמיטבו בם. עת הזמיר הגיע. דלתתקן תקוה דתושבחה לומר קמי קב"ס. מאי דלא אשתכח עד לא לתברי אדם. וקול תור כשמע בארלנו. דא מלא דקב"ס דלא אשתכח בעלמא עד דלתברי אדם. כיון דאשתכח אדם כלא אשתכח: (א-ז)

רבי יוסי אמר סגלניס נראו בארץ. דא הוא רוא דשית דרנני (אברהם) יתקן יעקב יכין וכו' (יוסף) כלאו נראו בארץ (ג) בנין דלינון דיוקין לאתקמא דתמי ואתגויו תמן. ומתמן נפקו בנינו ואשמרו בעלמא דתמי ומשורת. כד"א (הגליס ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ובנין כך אתקריא מומור. כמס דתמיין דתמי מומור לדוד. דשרת עליה שכינתא דרישא. ודא הוא עת הזמיר הגיע. רבי חייה אמר דא כיון מסא זמא לשבחא: (א-ט)

(*) רבי שמעון אמר סגלניס נראו בארץ וכו'. סגלניס. אלו איון אכסין דעאלו במחשב"ס. ועאלו בעלמא דתמי ואתגויו תמן. ומתמן נפקו בנינו ואשמרו נו כביאי קשר"ס. אתיליד יוסף ואשמרו בים. עאל יוסף בארע"א קדישא וליב לון תמן. וכדן נראו בארץ ואתגלו תמן. ואימתי אתחוו. בשעתא דאתגלי קשת בעלמא. דא בשעתא דקשת אתחו כדן אתגליין איון. ובסוסיא שעתא עת הזמיר הגיע. סגע עידן לקץ חיובין מעלמא. ואמאי אשתויבו. בנין דסגלניס נראו בארץ. ולאמאי דנראו לא אשתארו חיובין בעלמא ועלמא לא אתקיים. ומתן מקיים עלמא ונכיס לאכסן דאתגליין. קל יוקי דעאלן באורייתא. ובנין איון רביין עלמא אשתויב: (א-י)

רעיא מדהימנא

התאנה חנטה פניה והגפנים סמדר נתנו ריח וגו'. אמר רעיא מהימנא ישראל אתקריאו אילנא רבא ותקוף. ומוזן לכלא בים. בים אורייתא דאזי מוונא לעילא. בים ללותא דאזי מוונא לתתא. ואפילו מלאכין לית להו מוונא אלא בישראל. דאי לאו דישראל יעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מוונא מסערא דאורייתא דאתחילא לעץ. סה"ד (משי"ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא הוה נחית מיה מעלילא. והמס דאזי אשא לא הוה נחית לבסלא פירות האילן. אלא כלא בנין ישראל. ובג"כ אתמר בישראל התאנה חנטה פניה. אלו מארי מלות. והגפנים נתנו ריח. כד פתחין בתובתא. ומיד אתמר בישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך אן גלותא: (ב-קא)

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו'. א"ר יוסי יונתי. דא כנסת ישראל. מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין. אף הכי כנסת ישראל אינה עוזבת לקב"ס לעלמין. בחגוי הסלע. אלו תלמידי חכמים דלא

שנראה האדם מיד הנצנים נראו בארץ. וכל כחות הצפונים נתגלו וציתנו בה. עת הזמיר הגיע. שנתקן תיקון של השבחות לומר לפני הקב"ה. מה שלא נמצא טרם שנברא האדם. וקול התור נשמע בארצנו. זה דבר הקב"ה שלא נמצא בעולם עד שנברא האדם. כיון שנמצא אדם הכל נמצא: (א-ז)

רבי יוסי אמר הנצנים נראו בארץ. זה הוא סוד ששת המדרגות (אברהם) יצחק יעקב יכין וכו' (יוסף) כלהו נראו בארץ (ג) לפי שהן תמונות להתראות בזאת המדרגה. עת הזמיר הגיע. שהרי אז משבחת ומשוררת. כמש"כ (תהלים ז) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ולפיכך נקראת מומור. כמו שלמדנו במה שכתוב מומור לדוד. היינו ששרתה עליו השכינה בתהלה. וש"כ עת הזמיר הגיע. רבי חייה אמר מפני שאו הגיע העת לשבח: (א-ט)

(*) רבי שמעון אמר הנצנים נראו בארץ וגו'. הנצנים. אלו הם האבות שעלו במחשב"ה. ונכנסו בעול"ם הב"א ונגנוו שם. ומשם יצאו בהסתר ונגנוו תוך נביאי"ה האמת. נולד יוסף ונגנוו בו. נכנס יוסף בארץ הקדושה והקים אותם שם. ואו נראו בארץ ונתגלו שם. ומתי נראים. בשעה שנראה קשת בעולם. שהרי בשעה שהקשת נראה אז הם נתגלים. ובשעה ההיא עת הזמיר הגיע. שהגיע העת להכרית הרשעים מן העולם. ולמה ניצולים. לפי שהנצנים נראו בארץ. ולולי שנראו לא נשאר הרשעים בעולם והעולם לא נתקיים. ומי מקיים העולם וגורם להאבות שיתגלו. קול התינוקות לומדי התורה. ובשביל אותן היפרים ניצל העולם: (א-ב)

רועה הנאמן

התאנה חנטה פניה והגפנים סמדר נתנו ריח וגו'. אמר רעיא מהימנא ישראל אתקריאו אילנא רבא ותקוף. ומוזן לכלא בים. בים אורייתא דאזי מוונא לעילא. בים ללותא דאזי מוונא לתתא. ואפילו מלאכין לית להו מוונא אלא בישראל. דאי לאו דישראל יעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מוונא מסערא דאורייתא דאתחילא לעץ. סה"ד (משי"ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא הוה נחית מיה מעלילא. והמס דאזי אשא לא היה יורד לבשל פירות העץ. אלא הכל בשביל ישראל. ולפיכך נאמר בישראל התאנה חנטה פניה. אלו בעלי מצות. והגפנים נתנו ריח. כאשר פותחים בתשובה. ואו מיד נאמר בישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך מן הגלות: (ב-קא)

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו'. א"ר יוסי יונתי. זו כנסת ישראל. מה יונה אינה עוזבת בן זוגה לעולם. אף כך כנסת ישראל אינה עוזבת להקב"ה לעולם. בחגוי הסלע. אלו תלמידי חכמים שאין

זיו הודר

(*) מי שבר ששת הסמיות הגיה נחיי טעמישין דמלכות שנקראת ארץ: (*) זה המאמר עמוק מאד וקשה להביא כאן הכיאות ש"ל טפורשי הודר. דבן ארשום בירך רמו דרעא ולהבין שאבהן היינו חסד נכורה הארת. כמחשבה היינו עולם החכמה אעפ"י. בעלמא דאזי הינו יודם הבינה ברייתא. נביאי קשום חייו נצח הודר. יוסף אן היסור. ארעא קדישא אן חסדנות. ומי שיונה יכין מורא:

שאינן נמצאים במנוחה בעולם הזה. בסתר המדרגה, אלו תלמידי חכמים הצנועים. שבהם חסידים יראי הקב"ה. והשכינה לא סרה מהם לעולם. ואז הקב"ה תובע בשבילים לכנסת ישראל ואומר. הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב. שאין קול נשמע למעלה אלא הקול של אותם העוסקים בתורה. ולמדנו כל אותם העוסקים בתורה בלילה צורותם נחקקין למעלה לפני הקב"ה. והקב"ה משתעשע בהם כל היום ומסתכל בהם. וזה הקול עולה ובוקע כל אותן הרקיעים. עד שעולה לפני הקב"ה. בכן כתוב כי קולך ערב ומראך נאוה: (ג-א).

ללא משתכחי בניחא בעלמא דין. בסתר המדרגה. אלון תלמידי חכמים הצנועים. דכסון חסידין דחלי קב"ה. ושכינתא לא אעדידת מניסו לעלמין. וכדין קב"ה תבע בנייטו לכנסת ישראל ואמר. הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב. דלית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינו דעסקין באורייתא. והאנא כל אינו דעסקין באורייתא בליליא דיוקניסון אתחקק לעילא קמי קב"ה. וקב"ה משתעשע בהו כלל יומא ומסתכל בהו. וסאי קלא סליק ובקע כל אינו דקיעין. עד דסליק קמי קב"ה. כדון כתיב כי קולך ערב ומראך נאוה: (ג-א).

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. אמר רבי שמעון בשעה שצלה במחשבה לפני הקב"ה לברוא עולמו. עלו כל העולמות במחשבה אחת. ובמחשבה זו נבראו כלם. הה"ד (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה. נטה ימינו וברא העולם של מעלה. נטה שמאלו וברא עולם הזה. הה"ד (ישעי' מו) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדו. וכלם ברגע אחד נבראו. ועשה עולם הזה כנגד העולם של מעלה. וכל מה שיש למעלה יש כדוגמתו למטה. וכל מה שיש למטה יש כדוגמתו בים והכל אחד. ברא בעליונים המלאכים. וברא בעוה"ז בני אדם. וברא בים ליותן. כד"א (שמות יז) לחבר את האהל להיות אחד. בחר בעליונים ובחר בישראל. לעליונים לא קרא בנים. לתחתונים קרא בנים. הה"ד בני בכורי ישראל. הוא קרא להם בנים. והם קראו לו אב. דכתיב (ישעי' סו) כי אתה אבינו. וכתוב דודי לי ואני לו. הוא בחר בי ואני בחרתי בו. הרועה בשושנים. הוא רועה בשושנים אע"פ שהקוצים סביב להם. ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו. ד"א הרועה בשושנים. מה שושן זה הוא אדום ומימיו לבנים. כך הקב"ה מנהיג עולמו ממת הדין למדת הרחמים. דכתיב (ישעי' א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: פתח רבי אבא ואמר. דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח והוא אדום. מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן. ולעולם ריחו לא זו. כך הקב"ה מנהיג עולמו בדרך זה. שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא. והחוטא נקרא אדום. כד"א אם יהיו חטאיכם כשנים וגו'. מקריב קרבנו לאש שהוא אדום. וזרק הדם סביב למוזב שהוא אדום. מדת הדין אדום. מוצקין אותו ועולה העשן כלו לבן. ואז האדום נהפך ללבן. נהפך מדת הדין למדת הרחמים. א"ר יצחק ועוד שהרי לעולם אדם ולבן נקרב והריח עולה משתיהן. מה השושן אדום ולבן כך ריח הקרבן. והקרבן מאדום ולבן הוא. בוא וראה מריח הקטרת שהסמנים מהם אדומים ומהם לבנים. כגון הלבונה שהוא לבן. מר דרור אדום. והריח עולה מאדום ולבן. וע"כ מנהיג עולמו בשושנים שהוא אדום ולבן. וכתוב (יהושע' מד) להקריב לי חלב דם. כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו. זה אדום וזה לבן. מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש. כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש. עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו. אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש. דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם נחלשין אבריו וגובר עליו האש. ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש. והוא הנקרא מזבח כפרה. והיינו דרבי אלעזר כשהיה יושב בתענית היה מתפלל ואומר: גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואליהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי. והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי. יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי בשעה זו. כריח העולה מהקרבן שנקרב באש המזבח ותרצני: נמצא שהאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם. והריח שעולה מפי הוא מזבח כפרה. ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן. ובלבד שיתכוין למה שאמרנו. א"ר יצחק מאכן והלאה כתיב (במדבר יא) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהרו. א"ר יוסי כשהיה ביהמ"ק קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו. עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כדמיון הזה: ד"א דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצים מצויין בתוכם. אף הקב"ה מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימין. כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים. דא"ר יהודה במה הצדיקים ניכרים. מתוך שיש רשעים. דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים: ד"א הרועה בשושנים. המנהיג עולמו בשש שנים (ז) והשביעית שבת לה: ד"א בשושנים. באותן ששונים בתורה: (ב-ז)

עך שיפיה היום ונסו הצללים וגו'. רבי יוסי פתח. עד שיפוח היום ונסו הצללים. כמה יש להם ראשנים להזהר מעונותיהם שלא יהטאו לפני רבונם. שהרי

זיו הוהר

(ז) מי בשש הסטירות מן חסר עד המלכות, כי שנה בני סטירה. וכל סטירה מנותנת אשה ששם. והיינו נאמאר חז"ל שית אלפי שני הוה עלימא וזר חרב: הוה עלימא וזר חרב:

שהרי בכל יום ויום כרוז יוצא וקורא. התעוררו בני העולם בלבבכם לפני מלך הקדוש. התעוררו להוהר מעונותיכם. עוררו לנשמה הקדושה שניתנה בכם ממקום עליון הקדוש. שלמדנו בשעה שהקב"ה מוציא את הנשמה להורידה באנשים. מוהיר אותה בכמה אזהרות בכמה עונשין. בשביל לשמור מצותיה. ולא עוד אלא שמעבירה באף ושמנה עולמות להשתעשע ולראות בהם הכבוד של אותם העמלים בתורה. והיא עומדת לפני המלך בלבוש הכבוד בצורה של עולם הזה. בלבוש כבוד העליון. מסתכלת בכבוד המלך כל היום. ומצטרים לה בכמה עטרות. וכאשר מגיע זמנה לרדת לעולם. היא עושה מדורה בגן עדן התחתון שלשים יום. לראות בכבודם של הצדיקים. והיא עולה למקומה למעלה. ואח"כ יורדת לעולם. אז מעטר לה מלך הקדוש בשבע עטרות. עד שבאה ונכנסת בתוך גוף האיש. וכאשר היא בגוף האיש והוטאת בעולם הזה ועמלה בחשכות. התורה תתמה עליה ואומרת. ומה כל הכבוד הזה וכל אותה השלמות השלים מלך העליון להנפש והיא חוטאת לפניו. ובעבור זה היא תלמד עצה לנפש הזאת להוהר מחטאותיה. ותשוב להטהר עד שיפוח היום. עד שלא יפוח יום האחרון של עולם הזה. ויבוא יום גורא ההוא שיתבע לה המלך לדין לצאת מעולם הזה. ונסו הצללים. זה הוא סוד בין החברים שאמרו כי בשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מעולם הזה. צלמו של אותו האדם נעבר ממנו. זש"כ עד שיפוח היום. עד שלא ינשף היום לצאת מעולם הזה. ונסו הצללים. שיברח הצלם. ישוב לפני רבונו. רבי אלעזר אמר שני צללים יש לו לאדם כאשר הוא בחייו. אחד גדול ואחד קטן. שנאמר הצללים משמע שנים. וכאשר נמצאים יחדו אז האדם הוא בקיומו. ולכך נסו הצללים כתוב. לפיכך צריך האדם להסתכל במעשיו ולהתקין אותם לפני רבונו ויתודה עליהם. לפי שהקב"ה נקרא רחום וחנון. ומקבל לאותם השבים לפניו. וזה שכתוב עד שיפוח היום ונסו הצללים. כי כאשר אותן הצללים בורחים ממנו והוא אסור באזיקים (א) תשובה היא. אבל אינה מעולה כל כך כמו בומן שהאדם נמצא בבריאות. ושלמה המלך מכריז ואומר (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה: (ג-ג). פתח רבי אבא ואמר כתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. מה רבו מעשיך ה'. כמה גדולים הם מעשיו של המלך הקדוש. וכלם נסתרם בחכמה. זש"כ כלם בחכמה עשית. כלם בחכמה היו נכללים ולא יצאו לחוץ אלא בנתיבות פליאות אל הבינה. ומשם נעשו כלם ונתתקנו. זש"כ (משלי יד) ובתבונה יתכונן. ולכך כלם בחכמה עשית בבינה. מלאה הארץ. הארץ. זו כנסת ישראל שמהבינה היא נתמלאת מהכל. כמש"ב (קהלת א) כל הנחלים הולכים

רוא כל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי. אתערו בני עלמא לזייכו לקמי מלכא קדישא. אתערו לאודסרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בנוויכו מאתר קדישא עלאה. דתינן בשעתא דקב"ה אפיק נשמתא לנחתא צבתי נשא. אסיד צה בכמה יעודין בכמה קסטורין. בגין לנכרא פקודיו. ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמינא עלמין לאשתעשע ולחממי צהו יקרא דאיון דמסתדלי באורייתא. והיא קיימא קמי מלכא בלבוס יקר בדיוקנא דסאי עלמא. בלבוס יקר עלאה. מסתכלא ביקרא דמלכא כל יומא. ואעטר לה בכמה עטרין. ובשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא. עבדא מודוסא בננתא דעדן דארעא תלמין יומין. למחמי יקרא דמאריסון דלדיוקא. וסקלא לאתרסא לעילא. ובת דא נחת לעלמא. כדון אעטר לה מלכא קדישא בשבע עטרין. עד דאת ועאלת בגו גופא דבר נש. וכד איסי בנושא דב"ג וכתת צהאי עלמא ואשתדלת בחשוכא. אורייתא תווסא עלא ואמרת. ומס כל יקרא דא וכל אשלמותא שלים לנפשתא מלכא עלאה והיא הבאת קמיה. ובגין דא אולסת עיטא לסאי נפש לאודסרא מחוביה. ותיתוב לאתדכאה עד שיפוח היום. עד שלא יפוח יומא דסאי עלמא. וייתי הסוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא לדינא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הללים. דא סוא רוא בין חבריא דקא אמרי דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מהאי עלמא. לולמא דבר נש אעבר מניה. הס"ד עד שיפוח היום. עד דלא ינשף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הללים. דאתעבר לולמא. יתוב קמי מאריס. רבי אלעזר אמר תרין לולמין אית לים לבר נש כד איסו בקיומיה. חד רבנא וחד זעירא. דכתיב הללים תרי. וכד משתכחי כחדא כדון סוא ב"ג בקיומיה. וע"ד ונסו הללים כתיב. כדון צהו ב"ג לאשתכלא בעובדיו ולתקנא לון קמי מאריס ויודי עלייסו. בגין דקב"ה אקרי רחוס ותנון. ומקבל לאיון דתבין קמיה. ודא סוא עד שיפוח היום ונסו הללים. כדון דאיון ללים מתעברן מויהס ואיסו תפיס בקולרא (יב) תשובה היא. אבל לא מעילא כ"כ כומנא דאיסו קאים בקיומיה. ושלמה מלכא אכריז ואמר (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה: (ג-ג). פתח רבי אבא ואמר כתיב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. מה רבו מעשיך ה'. כמה סגיאין אינון עובדויה דמלכא קדישא. וכלאו סתימין בחכמה. הס"ד כלם בחכמה עשית. כלאו בחכמה כלילן. ולא נפקו לבר אלא בשבילין ידעין לגבי בני. ומתמן אתעבדו כלאו ואתתקנו. הס"ד (פסלי יד) ובתבונה יתכונן. וע"ד כלם בחכמה עשית צב"ה. מלאה הארץ. הארץ. דא כנסת ישראל דמתמן אתמליא מכלא. כד"א (קהלת א) כל הנחלים הולכים

דיו הוהר
(א) סי' ששוכב על ערש דוד

הולכים אל הים וגר (י) קנייך. שהיא הוציאה אותם אח"כ. זש"כ (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בך בראם. לפיכך מלאה הארץ קנייך: בוא וראה בשעה שהאדם בא להתקדש להתחבר באשתו ברצון הקדוש שלו. נתעורר עליו רוח קדוש הכולל זכר ונקבה. והקב"ה מרמו לשליח אחד הממונה על הריון האנשים (י) ומוסר בידו את הרוח הזה. ומודיע לו לאיזה מקום יפקוד אותו. זש"כ (איוב ג) והלילה אמר הורה גבר. הלילה אמר לממונה ההוא הורה גבר מפלוני (י) והקב"ה מצוה לו לרוח הזה כל מה שנצרך לצותו וזה נתבאר. אז יורד הרוח וצל אחד עמו. זה הצל שעמד בצורתו למעלה. בצל הזה הוא נברא. בצל הזה הוא הולך בעולם הזה. זש"כ (תהלים ט) אך בצלם יתהלך איש. בעוד שצל הזה נמצא עמו יכול האדם להתקיים בעולם הזה. ושני צללים הם שמתחברים כאחד. ושלמה המלך מזהיר לאנשים ואומר עד שיפוח היום ונסו הצללים שנים. בוא וראה זה הצל הקדוש כאשר האדם הולך וגדל. ונעשה מזה צורת הפנים שלו. או נעשה עוד צל אחר ומתחברים כאחד. וזה נושא לזה. ובזמן שנמצאים שני הצללים נשמר הוא אדם הזה. הגוף שלו בתוקפו ורוחו שורה בתוכו. ובזמן שקרבו ימיו לצאת מעולם הזה נעברים ממנו. זה מדחה לזה ונשאר האדם בלי שמירה. בכך עד שיפוח היום ונסו הצללים. שנים: (ג-ג)

סולכים אל הים וגר (י) קנייך. דהיא אפיקת לון לבתר. סה"ד (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בך בראם. בנ"כ מלאה הארץ קנייך: תא חוי בשעתא דבר נש אחי לאתקדשא לאזדוגא בנזקבוס ברעוהא קדישא דיליה. אתער עליה רוחא קדישא כליל דכר ונוקבא. ורמז קב"ה לחד שלוחא דממנה על עדויסון דבני נשא (י) ומני בידים סאי רוחא. ואודע ליה לון אתר יפקוד ליה. סה"ד (איוב ג) וסלילס אמר הורה גבר. סלילס אמר להסוא ממנה הורה גבר מפלוני (י) וקב"ה אפקוד ליה להאי רוחא כל מה דאפקוד וסא אוקמוס. כדון רוחא נחמא וחד לולמא עמיס. סאי דקאים בדיוקבוס לעילא. בסאי לולמא אתברני. בסאי לולמא חיל בסאי עלמא. סה"ד (תהלים ט) אך בצלם יתהלך איש. בעוד דסאי לולמא אשתכח עמיס קאים בר נש בסאי עלמא. ותרון לוטון דמתחברין כחדא. ושלמה מלכא חזיר לבני נשא ואמר עד שיפוח היום ונסו הצללים תרי. תא חוי סאי לולמא קדישא כד חיל ב"כ ואתברני. ואתעבד מסאי פרלושא דיוקנא דיליה. אתעבד לולמא אחרא ומתחברין כחדא. ודא נסיל לרא. ובשעתא דאשתכחו תרון לוטמין נסיר סוא בר נש. גופא דיליה בקיומא ורוחיה סריא בגוים. ובשעתא דקריבו יומיו למויפק מסאי עלמא מתעברן מיס. ודא סליק לרא ואשתאר ב"כ בלא נסירו. כדון עד שיפוח היום ונסו הצללים. תרי: (ג-ג)

ג

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי. רבי אלעזר פתח. על משכבי בלילות בקשתי וגר. על משכבי. במשכבי ה"י צריך לומר. מהו על משכבי (ה) אלא כנסת ישראל אומרת לפני הקב"ה ומבקשת ממנו על הגלות. לפי שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה ושוכבת לעפר. ועל שהיא שוכבת בארץ אחרת הטמאה. אומרת על משכבי אני מבקשת. שאני שוכבת וכואבת בגלות. וע"כ בקשתי את שאהבה נפשי שיוציאני מן הגלות. בקשתי ולא מצאתיו. שאין דרכו להזדווג עמי אלא בהיכלו. קראתיו ולא ענני. שהרי בין עמים אחרים אני יושבת. וקולו של הקב"ה לא נשמע אלא לבניו. שנאמר (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגר. רבי יצחק אמר על משכבי בלילות. כנסת ישראל אומרת. על משכבי אני מתרעמת לפניו שיהיה מזדווג עמי. לשמחני ולברך אותי בשמחה שלימה. כי כך למדנו מן זיווגו של המלך עם כנסת ישראל יורשים כמה

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי. רבי אלעזר פתח. על משכבי בלילות בקשתי וגר. על משכבי. במשכבי מוכי ליה. מהו על משכבי (ה) אלא כנסת ישראל אומרת קמי קב"ה ובעת מיס על גלותא. בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בניה וסיכיבת לעפרא. ועל דהיא סכיבת בחרעא אחרא מסאבא. אמית על משכבי אלא בעינא. דסכיבנא וכאיובא בגלותא. וע"ד בקשתי את שאהבה נפשי לאפקא לי מן גלותא. בקשתי ולא מלאתיו. דלא אורחיס לאזדוגא בי אלא בסיכליה. קראתיו ולא ענני. דסא ביני עמין אחרין ימיבנא. וקליה דקב"ה לא שמעין אלא בניו. דכתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגר. רבי יצחק אמר על משכבי בלילות. כנסת ישראל אומרת. על משכבי אתרעמנא קמיס דהיא מזדווג עמי. למחדי לי ולברכא לי בחיוד שליס. דסבי תינין דמזוגא דמלכא בכנסת ישראל ירמין כמה

זו הוהר

(י) ארץ. ים. כנסת ישראל. שנות מרת המלכות: (י) זה המלך נבריא: (י) הלילה זו מרת המלכות שמוסרת ביד המלך נבריא לנמור שליתות הזאת:

ג (ה) נראה לי דקשיא ליה שבדאי אין דומר שעל מוסב על מקום המשכב. שהרי לא יתכן לבקש ולהפיש דבר גדול על מקום המשכב שאינו תופס מקום גדול. רק יתכן לחפש עם חמת או סכנת וכדומה. וא"כ נראה יותר הסבון שמוסב על זמן השכיבה. ולכך מקשה דלפי זה מוטב היה לו דומר במשכבי. ותהיה משמעותו בהגיע עת משכבי או בקשתי אותו. וע"ז מתייחס שהסבון הוא על דבר משכבי בלילות היינו זמן הגליות שהגלות נחשב כלינה:

כמה לדיקים ירותת אחסנתא קדישא, וכמה ברכאון
 משתכחין בעלמא: (ג-מג.)
 ער משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי וגו'. על
 משכבי בלילות דליון גליות, בקשתי את שאהבה
 נפשי, דהא כען בגלותא בתריותא ברח דודי בכעסא
 סניא, וסאלנא בנייה ולא סוינא אסכה מאן דיימא
 לו מדי מניה, וסוינא אומי בנייה לכל בני קרתא,
 ה"ד השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמלאו את
 דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, ובגין דא
 אלא חמינא דבזמנא דייתי אחידנא בידוי דלא יוז
 מנאי, ה"ד אחזתיו ולא ארפנו עד שסבאתיו אל בית
 אמי, דא בי מקדשא דלעילא, ואל חדר סורתי, דא
 בי מקדשא דלתתא, ובזמנא דאחידנא בידים בפורקנא
 בתריותא לא יסא לי כזמנין אחרתין, דכל
 פורקנא ופורקנא סוס אתי, ולבתר סוס פרח מנאי, אבל בפורקנא
 בתריותא אלא אחידנא ביה וקסיר ליה בכמה קסירין
 דריתיו דלא יוז מנאי לעלם ולעלמי עלמין,
 דכל גלותא וגלותא סוס חיל מנאי, וסוינא שאל
 עלים לכל עובר ושב, ה"ד כמעט שעברתי מהם עד
 שחלאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו, אחזתיו
 בקשורא דתפלין דוד, ולא ארפנו בתפלין דרשא,
 תא חוי דודאי כד ייתי לנבאי יימא לנבי תרין
 משוחין (ב) נשכימא לכרמים, דליון ישראל, די
 ביהו אתמר (שע' ה) כי כרם ה' לבלות בית ישראל,
 נראה הפרחה הגפן, דליתא שכינתא ביהו, סגלו
 הרמונים, אליון ליון דמלין מלות כרמון, שם אתן
 את דודי לך, אליון דליון רחמיון דלך, תמן
 יסבנא לון לך, כי סוס סתו עבר, סולטנו דשאר מוסין,
 סגס חלף הלך לו, סלסטותא דערב רב, סלטיס נראו
 בארץ, אליון אכסן, זכון דליון אתגליאן על שכינתא
 דליון ארץ סחייס, ועל בנא דאתמר ביהו וסוס זרעך
 כעפר הארץ, עת סזמיר סניע, או יסיר מוס ובי
 ישראל, וקול התור נשמע בארצנו (שע' יג) קול
 צופיך נשאו קול יחדו ורגנו כי עין בעין יראו בשוב
 ה' ציון, בזמן ההוא יאמר לה הקב"ה, שובי שובי
 השולמית, בשני הבתים שהם בית ראשון ובית שני
 דמטה, שובי שובי בבית ראשון ושני למעלה ונחזה
 בך, ועל זמן ההוא הקב"ה משבח אותה, צוארך
 כמגדל השן, זה ירושלים שעליה נאמר כמגדל דוד
 צוארך, תכשיטים שלה הם כהנים ליום וישראלים, בני
 לתלפיות, זה צדי"ק (ב) שהוא תל שהכל פונים אליו,
 ראשך עריך ככרמל, כל זה כמה מתתקנת ראשה
 בתפלין שהם פאר על ראשה, שעליהם נאמר פארך
 חבוש עריך, ורצועות תלויות מצד זה ומצד זה, מה
 שהיו תלתלים שחורות כעורב הרי הם ירוקים ככרמל,
 כעלים ירוקים שהם בגפנים ככרמל (ד) ודלת ראשך
 כארגמן, מה שהיתה בגלות דלה, תפלה לעני, וזו
 תפלה של יד שבה היתה מתעטפת העניה בתפלות
 בגלות, זש"כ (תהלים קג) תפלה לעני כי יעטף, עכשו
 את

כמה לדיקים ירותת אחסנתא קדישא, וכמה ברכאון
 משתכחין בעלמא: (ג-מג.)
 ער משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי וגו'. על
 משכבי בלילות דליון גליות, בקשתי את שאהבה
 נפשי, דהא כען בגלותא בתריותא ברח דודי בכעסא
 סניא, וסאלנא בנייה ולא סוינא אסכה מאן דיימא
 לו מדי מניה, וסוינא אומי בנייה לכל בני קרתא,
 ה"ד השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמלאו את
 דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, ובגין דא
 אלא חמינא דבזמנא דייתי אחידנא בידוי דלא יוז
 מנאי, ה"ד אחזתיו ולא ארפנו עד שסבאתיו אל בית
 אמי, דא בי מקדשא דלעילא, ואל חדר סורתי, דא
 בי מקדשא דלתתא, ובזמנא דאחידנא בידים בפורקנא
 בתריותא לא יסא לי כזמנין אחרתין, דכל
 פורקנא ופורקנא סוס אתי, ולבתר סוס פרח מנאי, אבל בפורקנא
 בתריותא אלא אחידנא ביה וקסיר ליה בכמה קסירין
 דריתיו דלא יוז מנאי לעלם ולעלמי עלמין,
 דכל גלותא וגלותא סוס חיל מנאי, וסוינא שאל
 עלים לכל עובר ושב, ה"ד כמעט שעברתי מהם עד
 שחלאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו, אחזתיו
 בקשורא דתפלין דוד, ולא ארפנו בתפלין דרשא,
 תא חוי דודאי כד ייתי לנבאי יימא לנבי תרין
 משוחין (ב) נשכימא לכרמים, דליון ישראל, די
 ביהו אתמר (שע' ה) כי כרם ה' לבלות בית ישראל,
 נראה הפרחה הגפן, דליתא שכינתא ביהו, סגלו
 הרמונים, אליון ליון דמלין מלות כרמון, שם אתן
 את דודי לך, אליון דליון רחמיון דלך, תמן
 יסבנא לון לך, כי סוס סתו עבר, סולטנו דשאר מוסין,
 סגס חלף הלך לו, סלסטותא דערב רב, סלטיס נראו
 בארץ, אליון אכסן, זכון דליון אתגליאן על שכינתא
 דליון ארץ סחייס, ועל בנא דאתמר ביהו וסוס זרעך
 כעפר הארץ, עת סזמיר סניע, או יסיר מוס ובי
 ישראל, וקול התור נשמע בארצנו (שע' יג) קול
 צופיך נשאו קול יחדו ורגנו כי עין בעין יראו בשוב
 ה' ציון, בזמן ההוא יאמר לה הקב"ה, שובי שובי
 השולמית, בשני הבתים שהם בית ראשון ובית שני
 דמטה, שובי שובי בבית ראשון ושני למעלה ונחזה
 בך, ועל זמן ההוא הקב"ה משבח אותה, צוארך
 כמגדל השן, זה ירושלים שעליה נאמר כמגדל דוד
 צוארך, תכשיטים שלה הם כהנים ליום וישראלים, בני
 לתלפיות, זה צדי"ק (ב) שהוא תל שהכל פונים אליו,
 ראשך עריך ככרמל, כל זה כמה מתתקנת ראשה
 בתפלין שהם פאר על ראשה, שעליהם נאמר פארך
 חבוש עריך, ורצועות תלויות מצד זה ומצד זה, מה
 שהיו תלתלים שחורות כעורב הרי הם ירוקים ככרמל,
 כעלים ירוקים שהם בגפנים ככרמל (ד) ודלת ראשך
 כארגמן, מה שהיתה בגלות דלה, תפלה לעני, וזו
 תפלה של יד שבה היתה מתעטפת העניה בתפלות
 בגלות, זש"כ (תהלים קג) תפלה לעני כי יעטף, עכשו
 את

זיו הוהר

(ג) משה בן דוד ומשה בן יוסף: (ג) היינו ספדת היסוד: (ד) כי שחור אדום הוא אלא שלקה, היינו דין, אבל ירוק הוא רחמים:

את לבושה כארגמן. שהוא סוד "אוריאל" רפאל
 "נבריא" מיכאל "נוריאל" מלך אסור ברהטים.
 זה הקב"ה דנין שיהיה אסור בד' בתים שלה שהם
 אדני ארבע תלתלי המות. ויהיה אסור ברהטים
 כדמיון הוה יאהרונדי. כי שמך בך ובך שמך (ס) וזה
 הוא הסוד של אמין וארגמן: (מ"ז תכ"ו)

סתרי תורה

מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו' נשאו את
 רידי מעלי וגו'. בוא וראה כשמגיע זמנו
 של אדם לצאת מזה העולם. הרוח שלו יוצאת ונכנסת
 בתוך המערה שאדם הראשון והאבות שם. הם נותנים
 לו פנקס לסימן (י) והולכת בזה אצל גן העדן.
 כשמתקרבת שמה מוצאת הכרובים ואותו להט החרב
 המתהפכת. אם היא זכאה מסתכלים בפנקס הסימן
 ופותחים לה הפתח ונכנסת. ואם לא דוחים אותה
 החוצה. ואת שהיא זכאה יושבת שם כל הומן שהורשה
 לה לשבת. מתלבשת שם בהצורה של זה העולם.
 ובר"ח ושבתות כשהיא רוצה לעלות. הצדיקים שבגן
 עדן נותנים לה פנקס לסימן. והיא עולה ופוגעת באותן
 שומרי חומות ירושלים. אם היא זכאה פותחים לה
 הפתח ונכנסת. ואם לא. נוטלים ממנה אותו הפנקס
 ודוחים לה החוצה. היא שבה לגן ואומרת מצאוני
 השומרים הסובבים בעיר וגו' נשאו את רידי מעלי.
 זה הוא פנקס הסימן שנטלו ממנה. שומרי החומות.
 אלו הם שומרי חומות ירושלים שלמעלה. ע"כ: (א-א):

השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את
 דודי וגו'. פתח רבי בון ואמר. השבעתי
 אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי. וכי מי
 קרוב למלך ככנסת ישראל שהיא אומרת אם תמצאו
 את דודי מה תגידו לו. אלא בנות ירושלים אלו הן
 נשמות הצדיקים. שהם קרובים למלך תמיד. ומודיעים
 למלך תמיד. ומודיעים למלך בכל יום הצטרכות המטרונה.
 כי כך למדנו. בשעה שהנשמה יורדת לעולם. כנסת
 ישראל מכניסה בברית השבועה. שתגיד למלך ותודיע
 לו אהבתה אליו. לבעבור שיתפייס עמה. ובמה. לפי
 שהייב האדם לייחד שם הקדוש בפה בלב
 ובנפש (י) ולקשר הכל כשהבת הקשורה בגחלת.
 וביחוד הזה שבושה גורם שיתפייס המלך עם המטרונה.
 ותודיע לו למלך אהבתה אליו: דבר אחר בנות
 ירושלים. אלה שנים עשר השבטים. שלמדנו ירושלים
 על י"ב הרים עומדת (ה) ומי שאומר על שבעה
 אינו אומר להשלים בשלימות. ואע"פ שהכל אחד שיש
 שבעה ויש ארבעה ויש י"ב והכל אחד (ט) שבודאי
 על

את לבושה כארגמן. דאיסו סוד "אוריאל" רפאל
 "נבריא" מיכאל "נוריאל" מלך אסור ברהטים.
 דא קב"ה דנין שיהיה אסור בד' בתים שלה שהם
 אדני ארבע רהטי מוחל. ויהיה אסור ברהטים
 כדמיון הוה יאהרונדי. כי שמך בך ובך שמך (ס) וזה
 איסו כוה דאמין וארגמן: (מ"ז תכ"ו)

סתרי תורה

מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו' נשאו את
 רידי מעלי וגו'. תא חזי כד משא זמנא
 דבר כש לנפקא מוהי עלמא. רוחא דיליה נפקת ועאלת
 בנו מערתא דארס ואצטן תמן. אינון יהיון
 ליה פנקס סימנא (י) ואעלת לגבי גנתא דעדן.
 קריבת תמן ואשכחא כרובים וסהו להס סהר
 המתהפכת. אי זכאת חמאן פנקס סימנא
 ופתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא דחיין לה
 לבר. האי דזכאת תבא תמן כל סהו זמנא
 דיתבא. מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא.
 ובריש ירחי וצבתי כד בעאת לסלקא. לדיקיא דבגנתא
 דעדן יסבין לה פנקס סימנא. וסלקת ופגעת באינון
 נקרי חומות ירושלים. אי זכאת פתחין לה
 פתחא ועאלת. ואי לא. נטלין מינא סהו פנקס
 ודחיין לה לבר. תבת לגנתא ואמרת מלאוני
 השומרים הסובבים בעיר וגו' נשאו את רידי מעלי.
 דא איסו פנקס סימנא דנטלי מינא. שומרי החומות.
 אליו אינון נקרי חומות ירושלים דלעילא. ע"כ: (א-א):

השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את
 דודי וגו'. פתח רבי בון ואמר. השבעתי
 אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי. וכי מי
 קרוב למלך ככנסת ישראל דאיסי אמרת אם תמצאו
 את דודי מה תגידו לו. אלא בנות ירושלים אליו אינון
 כשמתהוין לדיקיא. דאינון קריבין למלכא תדיר. ומודיעין
 למלכא תדיר. ומודיעין למלכא בכל יומא עסקין דמטרונתא.
 דהכי אוליפנא. בשעתא דנשמתא נחת לעלמא. כנסת
 ישראל עאלת עלס בקיומא דאומא. דתחוי למלכא ותודע
 ליה רחיומא דילס לגביס. בגין לאתפייסא ביה. ובמה. בגין
 דחובא על בר כש ליחדא שמה קדישא בפומא בלכא
 ובנפשא (י) ולאקשרא בלא כסלובא דאתקשרא בנפשא.
 וכסאי יחודא דעביד גריס לאתפייסא מלכא במטרונתא.
 ואודע ליה למלכא רחיומא דילס לגביס: דבר אחר בנות
 ירושלים. אליו תריסר שבטין. דתנין ירושלים
 על תריסר טורין קיימא (ח) ומאן דאמר על שבעה
 לא קאמר לאשלמא שלימו. ואע"ג דכלא חד דאית
 שבעא ואית ד' ואית תריסר וכלא חד (ט) ודאי
 על

זיו הזהר

(ס) פ"י שמך היינו השם אדני. כך היינו השם חו"ה. לפעמים שמך כך כוה יאהרונדי. לפעמים כך בשמך כוה יאהרונדי. וכן
 אמרין בנישתיא ב' שמות האלה: (י) נראה דכל זה אחר המשפט של נתינת דין והשבח לפני כ"ד שלמעלה. וענין הפנקס הוא
 ספר קטן כתב תעודה שיתנונו ללכת לגן עדן. ואפשר שבו נסמן שורש נשמתו דהיכן היא שויבת. ואף לאחר המשפט יבדו להיות
 לפעמים עכוב מלבנוס לגן העדן. כי הרבה משפטים יש ככתוב כי נכוה מעל נכוה שומר: (י) פ"י ברבור ברצון ובחשבה. לקשר
 יחודא תהא ביותרא עלאה והכל באור א"ם כ"ה: (ח) כסוד השנים עשר בקר שתחת הטימות: (ט) שבעה היינו ד' הספירות
 שלה. וארבעה היינו ד' רגלי המרכבה:

על תריסר פורין קיימא. הנת פורין לספרא דא ותלת פורין
 לספרא דא. וכן לארבע זווין. וכדון אתקרי חיה. כד"א
 (יחזקאל י) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי
 ישראל. ולגין אקרון צנות ירושלים בגין דקיימא
 עליה. ואינון סהדי סהדותא למלכא על כנסת ישראל.
 הס"ד (תהלים קכג) שבטי ים עדות לישראל לסודות
 לשם ה'. א"ר יסודא זכאס חולקסון דישראל דידעי
 אורחוי דקב"ה. עליהו כתיב (דברים יד) כי עם קדוש
 אתה לסי' אלהיך וכן בחר ה' וגו': (א-דמכ).

מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקטרת מר
 ולבונה וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר. מי זאת
 עולה מן המדבר וגו'. מי זאת כללג דתרין
 קדושין דתרין עלמין בחבורא חדא וקסורא
 חדא (י) עולה ממש למסוי קדש קדשין. דהא
 קדש קדשין מ"י ואתחברת בוא"ת. בגין
 למסוי עולה דאיהי קדש קדשין. מן המדבר. דהא
 מן המדבר יתא למסוי כלס ולמיעל לחופס (יא) ותו
 מן המדבר איהי עולה. כד"א ומדברך נאוס. בססוא
 מדבר דלמסוי בספון איהי עולה (יב) ותנין
 מאי דכתיב (שמואל א' ד) האלהים הסדירים האלה.
 אלה סס האלהים הסכים את מזרים בכל מכה במדבר.
 וכי כל דעבר לון קב"ה במדבר הוס. וסא
 בישובא הוס. אלא במדבר בדבורא. כד"א ומדברך
 נאוס. וכתיב (תהלים סה) ממדבר הרים. אף סכי עולה
 מן המדבר. מן המדובר ודאי. כהא מלס דפומא
 איהי סלקא ועאלת בין גדפי דאמא (יג) ולבתר
 בדבורא כחא וסריא על רישיהו דעמא קדישא: (א-י).

מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקטרת מר
 ולבונה וגו'. שכינתא איהי קרבנא דקב"ה
 ודאי. ובגין דא תקינו ללותא תחת קרבנא. היא העולה.
 עולה ודאי. זכאס איהו מאן דסליק לס לגביס
 כדקא יאות. דאיהו סאל בגינס מי זא"ת עולה. עולה
 ודאי. מן המדבר. מן המדובר בודאי. שפיו חושב
 קב"ה כסורא דסוי. ובג"ד מי זאת עולה מן המדבר
 וגו'. מקטרת מר. דא ללותא דשחרית דתקון אברהם
 דסוא מר. ותו מקטרת מר. כמד"כ לרור המר דודי
 לי. ודא נצ"ח דסליק לס צימנא. סס"ד (תהלים טו)
 נעימות בימין נל"ח. ולבונה. דא הוד דסליק לס
 בשמאלא. מכל אבקת רוכל. דא צד"ק דסליק לס
 בעמודא דאמשיטא (יד) ואי לא סלקת שכינתא בללותיה
 קרבנא לקב"ה. סא כלבא קא נחית למיכל קרבנא דיגיה. ווי
 ליה. סב ליה דלא אתברי בעלמא. עליה אתמר (אש"י יט)
 נס בלא דעת נפש לא טוב. וכד סלקא שכינתא
 בללותיה. כמס חיוון ומרכבתא ונגלגלי דכורסא כלסו
 יתערון לגבס בענונא בחדוה. וכלסו גדפייהו
 פתיחן לקבלא לס: (ת"ו תקינא כ"א)

אמר

על י"ב הרים עומדת. ג' הרים לצד זה וג' הרים
 לצד זה. וכן לארבע זויות. ובכן נקראת חיה. ככתוב
 (יחזקאל י) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי
 ישראל. והם נקראים בנות ירושלים לפי שעומדת
 עליהם. והם מעידים עדות למלך על כנסת ישראל.
 זש"כ (תהלים קכג) שבטי ים עדות לישראל לסודות
 לשם ה'. א"ר יהודה אשרי חלקם של ישראל היודעים
 דרכי הקב"ה. עליהם נאמר (דברים יד) כי עם קדוש
 אתה לה' אלהיך וכן בחר ה' וגו': (א-דמכ).

מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקטרת מר
 ולבונה וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר. מי זאת
 עולה מן המדבר וגו'. מי זאת כוללג של שתי
 קדושות של שני עולמות בחבור אחד וקשר
 אחד (י) עולה ממש להיותה קודש קדשים. שהרי
 קודש קדשים היא מ"י ומתחברת בוא"ת. בשביל
 להיות עולה שהיא קודש קדשים. מן המדבר. שהרי
 מן המדבר נוחלת להיות כלה ולכנוס לחופס (יא) ועוד
 מן המדבר היא עולה. ככתוב ומדברך נאוס. באותו
 הדבור של לחישות השפתים היא עולה (יב) ולמדנו
 מהו שכתוב (שמואל א' ד) האלהים האדירים האלה.
 אלה הם האלהים המכים את מצרים בכל מכה במדבר.
 וכי כל מה שעשה להם הקב"ה במדבר היה. והלא
 בישוב היה. אלא במדבר בדבור. כמש"כ ומדברך
 נאוס. וכתוב (תהלים עה) ממדבר הרים. אף כך עולה
 מן המדבר. מן המדובר בודאי. בזה הדבור של הפה
 היא עולה וכנסת בין כנפי האם (יג) ואח"כ יורדת
 בדבור ושוכנות על ראשי עם הקדוש: (א-י).

מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקטרת מר
 ולבונה וגו'. השכינה היא קרבנו של הקב"ה
 בודאי. ובעבור זה תקנו תפלה תחת הקרבן. היא העולה.
 עולה בודאי. זכאי הוא זה מי שמעלה אותה אליו
 כראוי. שהיא שואל בשבילה מי זא"ת עולה. עולה
 בודאי. מן המדבר. מן המדובר בודאי. שפיו חושב
 הקב"ה כהר סיני. ולפיכך מי זאת עולה מן המדבר
 וגו'. מקטרת מר. זו תפלת שהרית שתיקן אברהם
 שהוא מר. ועוד מקטרת מר. ככתוב צרור המר דודי
 לי. וזה נצ"ח שמעלה אותה בימין. זש"כ (תהלים טו)
 נעימות בימין נצ"ח. ולבונה. זה הוד שמעלה אותה
 בשמאל. מכל אבקת רוכל. זה צד"ק שמעלה אותה
 בעמוד האמצעי (יד) ואם אין השכינה עולה בתפלתו
 קרבן להקב"ה. הרי כלב הוא יורד לאכול קרבנו. אוי
 לו. מוטב לו שלא הי' נברא בעולם. עליו נאמר (מש"י יט)
 גם בלא דעת נפש לא טוב. וכאשר השכינה עולה
 בתפלתו. כמה חיות ומרכבות וגלגלי הכסא כלם
 נתעוררים אליה במנגינות של שמחה. וכלם כנפיהם
 פתיחות לקבל אותה: (ת"ו תקינא כ"א)

אמר

זיו הזהר

(י) פ"י ביוספריא ג' רמו על חמשים שנוי בונה. והא"ת היונו טיכות: (יא) פ"י ע"י קבלת התורה במדבר סיני: (יב) היונו דיבורי
 תורה ותפלה: (יג) פ"י ש"י תורה ותפלה נעשית המלכות עם התפארת להחלל בהבינת. ואח"כ יורדת מלאה שפע דהשפיע על
 ראשי עם הקדוש: (יד) פ"י להודונו עם התפארת:

רועה הנאמן

אמר רועה הנאמן. תפלת האדם עולה באותן שבעה בשמים. שהם נרד וכרכם קנה וקנמן עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים. באותה שעה שהתפלה עולה כך מקוטרת מר ולבונה. הקב"ה שואל עליה מי זאת עולה מן המדבר מקוטרת מר ולבונה וגו'. מ"י זא"ת בודאי. מצד של מ"י היא בודאי. שהבינה נכללת משבעה מיני בשמים (טו) וזו קריאת שמע נכללת מהמשים שערים שהם כ"ה כ"ה. ונכללת משבע ברכות. בשחר שמים לפנייה ואחת לאחריה. ובערב שמים לפנייה ושמים לאחריה. והן הגדול"ה והגבור"ה והתפארת והנצ"ח וההו"ד עד לך ה' הממלכה שהיא מלכות. שהיא נכללת משלשה בשמים (טו) מקוטרת מר. זה כת"ר. ולבונה. זה חכמ"ה. מכל אבקת רוכל. זו בינה: (ג-ק"ו).

רעיא מדימנא

אמר רעיא מדימנא. ללותא דב"י סליקת באלין שבעה בוסמין. דליון נרד וכרכם קנה וקנמן עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים. כהאי זמנא דללותא הכי סליקת מקופרת מר ולבונה. קב"ה סאל עלה מי זאת עולה מן המדבר מקופרת מר ולבונה וגו'. מ"י זא"ת ודאי. מסערא דמ"י איסי ודאי. דבינה כלילא משבעה מיני בוסמין (טו) ודא קריאת שמע כלילא מהמשים תרעין דליון כ"ה כ"ה. וכלילא משבעה ברכין. בשחר שמים לפנייה ואחת לאחריה. ובערב שמים לפנייה ושמים לאחריה. והן הגדול"ה והגבור"ה והתפארת והנצ"ח וההו"ד עד לך ה' הממלכה שהיא מלכות. דאיסי כלילא מתלת בוסמין (טו) מקופרת מר. דא כת"ר. ולבונה. דא חכמ"ה. מכל אבהת רוכל. דא בינה: (ג-ק"ו).

מדרש הנעלם

כ"י זאת עולה מן המדבר. אמר רבי יצחק כיון שהנשמה זוכה ליכנס בשערי ירושלים של מעלה. **מ"ב** אשר הגדול הולך עמה ומקדים לה שלום. מלאכי השרת תמהים בה ושואלים עליה. מי זאת עולה מן המדבר. מי זאת עולה בין העליונים מהגוף החרוב שדומה להבל. דכתיב (תהלים קמ"ד) אדם להבל דמה. הוא משיב ואומר. אחת היא יונתי תמתי. אחת היא. מיוחדת היא. אחת היא לאמה. לאמה. זו היא כס"א הכבוד. שהיא אם לנשמה ויולדת לה שנגזרה ממנה. ראוה בנות ויאשרוה. אלו שאר הנשמות שהן במצלתן למעלה. והן הנקראות בנות ירושלים: (מדר"ג א-קכ:)

הנה מטתו שלשמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וגו'. אמר רבי שמעון הנה מטתו שלשמה. דא היא כורסי יקרא דמלכא דשלמא כלל דליוס (י"ז) ששים גבורים סביב לה. אליו שמין רבנבא משמין עלאין קדישין. דליון משמין גבי כורסי יקרא דמלכא עלאה. מגבורי ישראל. דליון ממין תמות שולטנא רבנבא קדישא **מ"ב** אפטרופסא של ישראל. ולפי שהם תחת ידו הרי כלם מלאכים גדולים אפטרופסים של ישראל. זש"כ מגבורי ישראל: (י"ח ק')

עוד פתח רבי שמעון ואמר. הנה מטתו שלשמה. מהו מטתו. זה כסא הכבוד של המלך. שכתוב בו (משלי י"א) בטח בה לב בעלה. שלשמה. זה המלך שכל השלום שלו. ששים גבורים סביב לה. שנאחזים בצד שלה מדין הקשה. ונקראים ששים שבטי אש שהנער הוא מתלבש בהם. מימינו להט החרב החזקה. משמאלו גחלי אש החזק שנאחו בקשקשו בשבעים אדף שלהובי אש האוכלת. ואותן הששים הם מזוינים בכדי זיין קשים מאותן גבירות קשות הבאות מגבורה עליונה ההיא של הקב"ה. זש"כ מגבורי ישראל. ולמדנו במטה ההיא מה כתוב בה. ותקם בעוד לילה. כאשר יונקת מצד הדין (י"ח) ותתן טרף לביתה. מהו טרף. כמש"כ (מ"ה ז) וטרף ואין מציל. זש"כ כלם אחווי

זו הוהר

(טו) פ"י מן ר' הספירות עד המלכות: (טו) פ"י ש"י קריאת שמע בכונה נשפט הארה למכות מן ג' ספירות תראשונות: (י"ז) פ"י מרת המלכות נקראת כסא הכבוד למרת התפארת: (י"ח) לילה רבו על מרת הדין: 10 4

אחוי חרב מלומדי מלחמה. זמיטן בכל אחר למעבד דינא, ורקרון מארי דיבבא ויללא (יש) איש חרבו על ירכו. כד"א (תהלים ט) הגור חרבך על ירך גבור. מפחד בלילות. הא אוקמוס מפחדש דגיסנס וכו'. אבל מפחד בלילות. כלומר כל זה מאיוה אחר נטלין, מפחד. מהסוה אחר דאקרי סחד (כ) כד"א (בראשית ג) ופחד יחק סיה לי. וישבע ועקב בפחד אביו יחק. בלילות. זומיטן דאיוטן ומפקדין למעבד דינא. וכד אויגן מארי דיבבא ויללא סלקין. סלקין מארי דרמחין וסויפין דלית לון מושבנא. סחרנייסו דאיוטן שתינ עלאין דסחרנא דהסיא ערסא קיימין אלף אלפין ורבוה רבבן בכל ספרא דהסיא ערסא לעילא. מנס איוטן כלסו וכלסו קמס יקומון. מתחות כלסו נפקין כמה אלף ורבבן דלית לון מושבנא. ונחתין ושאיין בעלמא עד דתקעו מארי סופרא ומתכשין. וסני בווסמא דסופרי אחידן. ודא ערסא כליל לון. דא ערסא רגלסו אחידן בארבע ספרי עלמא. וכלסו עלאין בכלל דאשתכח לעילא ואשתכח לתתא. בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. ועד כתיב סנה. מהו סנה. בנין דזמינא לכלסו לעילא ולתתא. ורשומא סיהא ערסא מכלא. אדניי אחקרי. רבוהא דכלא ורשומא בין מילתא: (ג-ט).

רבי אבא אמר. כמה אלפין כמה רבבן דמשריין קדישין אית ליה לקב"ה. מארי דאנפין עלאין. מארי דעיינין. מארי דזייטן. מארי דיללא. מארי דיבבא. מארי דרמחין. מארי דדינא. ועילא מנייסו אפקוד למטרותא לשמשא בסיכלא קמיס. לקביל אלן אית לה למטרותא משריין זוייטן. בשתינ אנפין משתכחו משריין זוייטן. וכלסו חנירן חרבא קיימין בסחרנא. כמה נפקין כמה עיילין. בשית גדפין סאסין כל עלמא. קמי כל חד וחד גומרין דור דליק. לבושו מתלסא אשא. בגבוו סנגא דחרבא מתלסא בכל עלמא לנסרא קמס. סה"ד (בראשית ג) ואת לסס סחרב מתלספת לשמור את דרך עץ החיים. מאן דרך עץ החיים. דא סיא מטרותא רבתא. דסיה ארחא לסהוה אילנא ברבא תקוף אילנא דהוי (כא) דכתיב סנה מסתו שלסלמא שסיס גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ישראל דלעילא. כלסו אחוי חרב. כד נטלא מטרותא כלסו נטלין בסדה. וכי יקרא סוה דמלכא דמטרותא פיוול וסיה תנח קרבא. אלף למלכא דאודוג במטרותא עלמא. חמא מלכא יקויו דילס על כל שאר מטרותא דעלמא. אמר כלסו משתכחן לחימתא לקבל סאי מטרותא דילו. סיה סלקת על כלסו. מאי אעביר לה. אלף כל ביתא דילו יסא צידהא. אפיק מלכא כרווא. מהשתא כל מלין דמלכא צידא דמטרותא יתמסרון. מאי עביר. אפקוד מלכא צידהא כל זייטן דיליס. כל אויגן מארי מניח קרבא. כל אויגן אכטין יקויו דמלכא. כל

אחוי חרב מלומדי מלחמה. מוכנים בכל מקום לעשות דין. ונקראים שרי שברים ותרועה (ט) איש חרבו על ירכו. ככתוב (תהלים ט) הגור חרבך על ירך גבור. מפחד בלילות. זה נתבאר מפחד של גיהנם וכו'. אבל מפחד בלילות. כלומר כל זה מאיוה מקום מקבלים. מפחד. ממקום שהוא שנקרא פחד (ז) כמו שנאמר (בראשית ג) ופחד יחק היה לי. וישבע יעקב בפחד אביו יחק. בלילות. בזמן שהם נפקדים לעשות דין. וכאשר אותן שרי השברים ותרועה עולים. עולים שרי רמחים וחרבות שאין להם מספר. מסביב לאותן ששים העליונים הסובבים למטה ההיא עומדים אלף אלפים ורבוה רבבות בכל צדדי מטה ההיא למעלה. ממנה ניוונים כלם וכלם לפניה יעמודו. מתחת כלם יוצאים כמה אלפים ורבבות שאין להם מספר. ויורדים ומשוטטים בעולם עד שתוקעים שרי השופר ונאספים. ואלו בזוהם הצפרנים נאחזים. וזאת המטה כוללת אותם. זאת המטה רגליה נאחזים בדי צדדי העולם. וכלם נכנסים בהכלל שנמצא למעלה ושנמצא למטה. בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. וע"כ כתוב הגה. מזה הגה. לפי שהיא מזמנת לכלם למעלה ולמטה. ומצוינת מטה ההיא מהכלל. אדניי נקראת. אדון הכל ומצוינת בין חילותיה: (ג-ט).

רבי אבא אמר. כמה אלפים כמה רבבות של מחנות קדושים יש לו להקב"ה. שרי הפנים העליונים. שרי העינים. שרי כלי זיין. שרי ילדה. שרי אנחה. שרי רמחים. שרי הדין. וגבוה עליהם שהפקיד להמטרונה מחנות מזוינים. בששים פנים נמצאים מחנות המזוינים. וכלם חגורי חרב עומדים סביבה. הרבה יוצאים הרבה נכנסים. בשש כנפים יעופפו כל העולם. לפני כל אחד ואחד גחלי אש שורף. לבושו אש לוהט. בגבו חרב שנונה מתלהטת בכל העולם לשמור לפניו. זש"כ (בראשית ג) ואת חטת החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים. איוהו הדרך של עץ החיים. זו היא המטרונה הגדולה. שהיא היא הדרך לעץ הגדול והתקיף ההוא עץ החיים (כ) שכתוב הגה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ישראל שלמעלה. כלם אחוי חרב. וכאשר המטרונה נוסעת כלם נוסעים עמה. וכי זה הוא כבודו של מלך שהמטרונה תלך והיא תתגר מלחמה. היא משל למלך שנודוג במטרונה כבודה. ראה המלך לכבודה על כל שאר המטרונות שבעולם. אמר כלן תהיינה נחשבות כפלגשים לעומת זאת המטרונה שלי. היא תתעלה על כלן. ומה אעשה לה. אלא כל ביתי יהיה בידה. הוציא המלך כרוז. מהיום והלאה כל עניני המלוכה בידי המטרונה נמסרים. מה עשה הפקיד המלך בידה כל הנשק שלו. כל אותן השרים מגידי מלחמה. כל אותן אבנים יקרות של המלך. כל

דיו הזהר

(יש) שאין יבמא וידעה אלא מחמת עונש הדין: (כ) היינו מרת הנכורה: (כא) מרת המלכות היא הדרך להשיג על ידה ... התפארת שנקרא עץ החיים עם כל שאר הספורות. ולפיכך נקראת שערי צדק:

גנוי המלך. אמר מהיום והלאה כל מי שנצרך לדבר עמי אל יוכל לדבר עמי עד שיודיע לה להמטרונה. כך הקב"ה מרוב חביבות ואהבה שלו בכנסת ישראל. הפקיד הכל ברשותה. אמר הן כל שאר מלכות אינן נחשבות מאומה לעומתה. ואמר (שיר ו) ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי תמתי. מה אעשה לה. אלא הרי כל בימי בידה. הוציא המלך כרוז. מהיום והלאה כל עניני המלך בידי המטרונה נמסרים. הפקיד בידה כל הנשק שלו. רמחים וחרבות קשתות חצים והניתות. כידונים כדירים עצים ואבנים. כל הנשק של מגירי מלחמות הקב"ה. זש"כ הנה מטתו שלשמה ששים גבורים סביב לה כלם אחווי חרב מלומדי מלחמה וגו'. אמר המלך מהיום והלאה מלחמות שלי נמסרות בידך. הנשק שלי והשרים מגירי מלחמה בידך. מהיום והלאה את תהי השומר שלי. זש"כ (תלים קכ) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. מהיום והלאה מי שיצטרך לי אל יוכל לדבר עמי עד שיודיע להמטרונה. זש"כ (ויקרא טו) בוא"ת יבא אהרן אל הקדש. כי היא שליחו של המלך בכל כמו שביארנו. נמצא שהכל בידה. והווי כבודה של המטרונה: (ג-ב-א).

פתח רבי אלעזר ואמר. הנה מטתו שלשמה וגו'. הרי למדנו שא"ר יצחק כל הקרא קריאת שמע כתקנה על מטתו. נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. זש"כ ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. בוא וראה בקריאת שמע יש ששים אותיות ידיעות עד ובשעריך. ועל כל אות ואת יש סוד יקר של המלכות הקדושה ממשלת העליונה. ועבודתו של אדם עולה לפניו אם יקרב בכונתו לכסא הכבוד של מלכות הקדושה. ובאותה שעה מקבל אותן האותיות מפיו שר הפנים אשר שמו כשם רבו (כ) והוא מעלה אותן למעלה עם נשמות הצדיקים לפני מוצח היקר שלמעלה. ושם מקבלים אותן ששים מלאכים הסובבים לכסא הכבוד. כל אחד ואחד אות אחד. ומצהירים בהן כל הלילה. זש"כ (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מוצח ה' אלהיך. ולקח הכהן. זה הוא **ממטרון**. הטנא. אלו ששים אותיות של קריאת שמע שבלילה: (ד"ה ד')

פתח רבי אלעזר ואמר. הנה מטתו שלשמה וגו'. הרי למדנו שא"ר יצחק כל הקרא קריאת שמע כתקנה על מטתו. נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. זש"כ ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. בוא וראה בקריאת שמע יש ששים אותיות ידיעות עד ובשעריך. ועל כל אות ואת יש סוד יקר של המלכות הקדושה ממשלת העליונה. ועבודתו של אדם עולה לפניו אם יקרב בכונתו לכסא הכבוד של מלכות הקדושה. ובאותה שעה מקבל אותן האותיות מפיו שר הפנים אשר שמו כשם רבו (כ) והוא מעלה אותן למעלה עם נשמות הצדיקים לפני מוצח היקר שלמעלה. ושם מקבלים אותן ששים מלאכים הסובבים לכסא הכבוד. כל אחד ואחד אות אחד. ומצהירים בהן כל הלילה. זש"כ (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מוצח ה' אלהיך. ולקח הכהן. זה הוא **ממטרון**. הטנא. אלו ששים אותיות של קריאת שמע שבלילה: (ד"ה ד')

אפריון עשה לו המלך שלמה מצעי הלבנון וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. אפריון עשה לו המלך שלמה. מקרא זה כבר נדרש ונתבאר. אבל אפריון זה ההיכל שלמה שהוא כדמיון היכל העליון. והקב"ה קורא לו גן העדן (כ) שהוא נטע לו להנאתו ולתשוקתו. להשתעשע בו עם אותן נשמות הצדיקים. כי שם כלם קיימים ומצוינים בתיכו. אותן הנשמות שאין עוד להם גוף בעולם הזה כלן עולות ונתעשרות שם. ויש להן מקומות לראות להתענג תוך ענג העליון שנקרא נועם ה'. ושם נתמלאות מכל התשוקות של נהרי

אפריון עשה לו המלך שלמה מצעי הלבנון וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. אפריון עשה לו המלך שלמה. מקרא זה כבר נדרש ונתבאר. אבל אפריון זה ההיכל שלמה שהוא כדמיון היכל העליון. והקב"ה קורא לו גן העדן (כ) שהוא נטע לו להנאתו ולתשוקתו. להשתעשע בו עם אותן נשמות הצדיקים. כי שם כלם קיימים ומצוינים בתיכו. אותן הנשמות שאין עוד להם גוף בעולם הזה כלן עולות ונתעשרות שם. ויש להן מקומות לראות להתענג תוך ענג העליון שנקרא נועם ה'. ושם נתמלאות מכל התשוקות של נהרי

זו הודר

נהרי אפרסמון הטהור. אפרסמון זה היכל העליון שמיר ונעלם (כד) אפריון זה היכל התחתון שאין בו סמ"ך עד שנסמך מתוך היכל העליון (כז) ולפיכך את ׀ היא סתימה בכל צדדיה. כדמיון זה את ׀ סתימה. מה בין זו לזו. אלא בשעה שנסתר ונעלם בתוכה אור העליון שלמעלה (כו) אז היא קיימת בהצורה של אות סמ"ך (כז) נסתר בתוכה ונעלם בה לעלות למעלה. ובשעה שחוורת ויושבת רובצת על הבנים למטה להניק להם (כח) אז היא אפרסמון. וזה הוא אפריון (כט) ובמקום שהן שתי אותיות סמ"ך קיימת אות ׀ סוד הברית שנסתר בתוכה. ושהוא מוכן לקבל כל הסוד של מאה ברכות. שהן ששים וארבעים. ששים כנגד ששה הצדדים שיוצאים מאות ׀. ארבעים כנגד ד' צדדי העולם. וכלם משלימים למאה. ואות יו"ד היא משלמת לסוד של מאה כדמיון שלמעלה. ולכן היינו אפרסמון והיינו אפריון. אותן הנהרות יוצאים מאפרסמון הוה. ונשמות הגבוהות שיוצא מאותן נהרי אפרסמון הטהור. ומתענגין בענג עליון ההוא. והנשמות שיש להן גוף בזה העולם עולות ויונקות מהאור ההוא של אפרסמון הוה ויורדות. ואלו נותנים ומקבלים. נותנים ריח טוב מאותן מעשים טובים שעמלים בהם בעולם הוה. ומקבלים מאותו הריח שנשאר בתוך הגן. כמו שנאמר (בראשית כז) כריח שדה אשר ברכו ה'. זה הריח שנשאר בתוך השדה ההוא. וכלן קיימות בגן ההוא. אלו מתענגין למעלה ואלו מתענגין למטה. עשה לו המלך שלמה. עשה לו לעצמו. ואם תשא' הלא נשמות הצדיקים משתעשעית בו. ואתה אומר עשה ל'ו. אבל כך הוא בודאי. לפי שזה האפריון וכל אותן נשמות הצדיקים כלם קיימים להשתעשע בהם הקב"ה. המלך שלמה. מלך שהשלים שלו. וזה הוא מלך העליון (י) המלך סתם זה הוא מלך המשיח (יא) זה עולם של בחינת זכר וזה עולם של בחי' נקבה. מעצי הלבנון. אלו עצי הנטיעות שערקן הקב"ה ושתלן במקום אחר (יב) והם נקראים ארזי' הלבנון. כמש"כ (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. ולא נבנה אפריון הוה ולא נתיסד אלא בהם :

סוד מעשה בראשית

ועוד מעצי הלבנון. אלה ששת ימי בראשית. שכל יום ויום היה מסדר בזה האפריון את הסדר הראוי לו. סדר הראשון שנמשך מצד הימין אור הראשון

ונהרי אפרסמונה דכיה. אפרסמון דא סיכלא עלאה סמירא ונניזא (כד) אפריון דא סיכלא לתתא דלית ביה סמ"ך עד דאסתמוך מנו סיכלא עלאה (כז) ובג"כ את ׀ איזו סתים בכל ספריו. כנוונה דא את ׀ סתימא. ומזי בין האי להאי. אלא בשעתא דסתים ואתגניז בנזיה נהורא עלאה דלעילא (כו) כדון איזי קיימא בדוקקא דאת סמ"ך (כז) סתים בנזיה ואתגניז ביה לסלקא לעילא. ובשעתא דסדרא ויתבא רביעא על ננין לתתא לינקא לון (כח) כדון איזי אפרסמון. ודא סול אפריון (כט) ובאתר דאינון תרין אתון סמ"ך קיימא ׀ רזא דברית דאתגניז בנזיה. דאיזו זיון נעלמא כלל רזא דמאה ברכאן. דאינון שתין וארבעין. שתין לקבל סית ספרין דנפקי ממת ׀. ארבעין לקבל ד' ספרי עלמא. וכלהו אשלימו למאה. ואת יו"ד איזו אשלים לרזא דמאה כנוונה דלעילא. וע"ד דא אפרסמון ודא אפריון. אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא. ונשתמין עליון דלית לון גופא דחאי עלמא ינקין מהסול דלית נהרי דנסיק מלינון נהרי אפרסמונה דכיה. ומתענגי בענונה דא עלאה. ונשתמין דאית לון גופא דחאי עלמא סלקין וינקין מהסול נהרי דאפריון דא ונחתי. ולין יסבי ונעלי. יסבי ריחא מלינון עובדין דכסרין דמשתדלי בהו דחאי עלמא. ונעלי מהסול ריחא דאשתאר ביה בנתהא. כד"א (בראשית יז) כריח שדה אשר ברכו ה'. ריחא דאשתאר ביה ביהסול חלקא. וכלהו קיימי ביהסול נתהא. לון מתענגי לעילא ולין מתענגי לתתא. עשה לו המלך שלמה. עשו לו לנרמיה. ואי תימא סא נשתמין דלדוקיא משתעשען ביה. ואת אמרת עשה ל'ו. סבי סול ודאי. בנין דחאי אפריון וכל אינון נשתמין דלדוקיא כלהו קיימי לאשתעשען ביה קב"ה. סמלך שלמה. מלכה דא מלכה משיחא (יב) דא עלמא דדכורא ודא עלמא דנוקבא. מעצי הלבנון. אינון חילטין נטיעין דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא (יג) ולין אקרין ארזי לבנון. כד"א (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא ביה :

רזא דמעשה בראשית

וחו מעצי הלבנון. לין סית יומין דנכראשית. דכל יומא ויומא מסדר דחאי אפריון סדורא דאתחוי ליה. סדורא קדמאה אתגניד מסקרא דיומא אור קדמאה

ויו הוהר

(כד) היינו העולם של הבונה : (כז) מ' שכל השפע הבא למטות סקורה הוא דראשונה בחיכל העליון שהוא הבונה : (כו) היינו הארת החכמה : (כז) שאין לה פתח למטה : (כח) בירוד כסוד קן צפור. ואז ניתוסף בה האות מ' שיש לה פתח למטה להשפיע להספירות שמתחתיה שנקראין בנים והבינה נקראת אפרסמון : (כט) פירוש שהאפריון הוא כמו האפרסמון. היינו שהמטות אבא תתאה היא כנוונה דבינה אבא עלאה. אלא שבמקום ב' האותיות ס' מ' בהאפרסמון יש להמטות אות וי"ד ונקראת אפריון שאות וי"ד רפז על ספירת היסוד שנסתר בתוכה להשפיע בה השפע הבא מן האפרסמון על ידי התפארת. וזהו שאמר כנוונה דלעילא. כי כמו בהבינה נסתרת האות וי"ד שהיא אור החכמה הנקרא אבא. כן בהמטות נסתר היסוד שנקרא וא"ו ועירא וגם אות וי"ד. והיסוד הוא מוכן לקבל השפע מן עשר ספירות של ספירת נגלות; מעשר. והיינו מאה ברכות. להשפיע בהמטות : (י) היינו תפארת ויסוד : (יא) היינו מטות : (יב) מ' כי מן הספירות של עולם התחתון נכנו הספירות של עולם התקון :

הראשון שנגנו ונלקח מצד הימין (ג) ונכנס באפריון
 הוה על ידי יסוד אחד. ועשה בו תשמוש. אח"כ הוציא
 אפריון הוה צורה אחת כדמיון אור ההוה. וזהו הסוד
 שנאמר יהי אור ויהי אור. כיון שאמר יהי אור למה
 נכתב ויהי אור. לא נצרך המקרא לומר אלא ויהי
 כן. מהו ויהי אור. אלא שהאור ההוה הוציא אור אחר
 הראוי לו. וזה הוא יום הראשון מאותן עצי הלבנון :
סדר השני שנמשך מצד השמאל התחלקות המים
 בהמשכת אש החזקה (ד) ונלקח מצד השמאל ונכנס
 באפריון הוה ועשה בו תשמוש. והפריש בין דמ'ם
 שבצד הימין ובין אותן המים שבצד השמאל. אח"כ
 הוציא אפריון הוה צורה אחת כדמיון שלו. וזהו הסוד
 שנאמר בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים
 אשר מעל לרקיע ויהי כן. וזה הוא יום השני מאותן
 עצי הלבנון : **סדר השלישי** שנמשך מצד הימין
 ומצד השמאל יום אחד השלישי שעשה שלום
 בעולם (ה) ומשם נמשכים פירות לכל. וזה עשה
 תשמוש באותו אפריון והוציא מין למינו. מין להרבה
 פעולות. מין הראוי לו. וכל דשאים ועשבים ועצים
 בכמה כחות. וצורתו נשארה שם. ואפריון הוה הוציא
 מין כדמיון הוה ממש. וזה הוא יום השלישי שנכלל
 משני הצדדים מאותן עצי הלבנון : **סדר הרביעי**
 שנמשך והאיר אור השמש להאיר לאפריון הוה תוך
 החשכות שלו (ו) נכנס בו להאיר. ולא עשה בו
 תשמוש עד יום החמישי. שאז הוציא זה האפריון
 לאותו אור השמש שנכנס בו ביום הרביעי. והוציא זה
 האפריון כדמיון הוה ממש של האור ההוה. וזה הוא
 יום הרביעי. אחד מאותן עצי הלבנון : **סדר**
החמישי שנמשך המשכה אחת של השרצת
 המים (ז) ועשה תשמוש להוציא אור ההוה של
 סדר יום הרביעי. ועשה באפריון הוה תשמוש והוציא
 מין למינו אותן הנראים כדמיון הוה ממש. ויום
 הוה הי' משמש תשמוש ההוה יותר מכל שאר
 הימים. והכל היה תולה עד יום הששי. שאז הוציא
 זה האפריון כל מה שהיה נגנו בו. שנאמר תוצא
 הארץ נפש חיה למינה וגו'. וזה הוא יום החמישי.
 אחד מאותן עצי הלבנון : **סדר הששי** זה הוא
 היום שהתקין לכל האפריון הוה (ח) אין לו תקון ואין
 לו תוקף מלבד מן היום הזה. כאשר בא זה היום
 נתקן אפריון הוה בכמה רוחות בכמה נשמות עצמות
 יפות מראה. אלו הראויות לשבת בהיכל המלך. אף
 כך נתתקנו בהתיפות כל שאר ימים הראשונים. והתקנים
 בהשתוקקות אחת ברצון ובשמחה. תיקון שלמעלה
 ושלמטה. בכך נתקדש אפריון הוה בקדושה עליונה
 ונתעטר בעטרותיו. עד שנתעלה בהתעלות של עטרת
 מגוחה

קדמאה דלתגנו ותתקטיל מספרה דיומא (ג) ועלל בהאי אפריון
 על ידל דיסוד"א חד. ועבד ביה שמושא. לבתר הפיק האי
 אפריון חד דיוקנא כנוונא דססוא אור. ודא סוא רוא
 דכתיב יסי אור ויסי אור. כיון דאמר יסי אור אמאי
 כתיב ויסי אור. לא אלטרין קרא למכתב אלא ויסי
 כן. מסו ויסי אור. אלא דססוא אור הפיק אור אחר
 דלתמו ליה. ודא איסו יומא קדמאה מאינון עלי הלבונון :
סדורא תנינא אתגניד מספרה דשמאלה פרישו דימא
 כגנידו דלשא תקיפא (ד) ואתקטיל מספרה דשמאלה ועלל
 בהאי אפריון ועבד ביה שמושא. והפריש בין מיון
 דכסטר ימינא ובין אינון מיון דכסטר שמאלה. לבתר
 הפיק האי אפריון חד דיוקנא כנוונא דיליס. ודא איסו רוא
 דכתיב בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים
 אשר מעל לרקיע ויסי כן. ודא איסו יומא תנינא מאינון
 עלי הלבונון : **סדורא תליתאה** אתגניד מספרה דיומא
 ומספרה דשמאלה חד יומא תליתאה דעביד שלמא
 בעלמא (ה) ומתנון אתמסיו איבין לכלא. ודא עביד
 שמושא בהאי אפריון והפיק זינא לזינא. זינא לעובדין
 גניאין. זינא דלתמו ליה. וכל דשאין ועשבין ואלגין
 בכמס חילין. ואשתאר דיוקנים תמן. והפיק זינא האי אפריון
 כסאי גוונא ממש. ודא איסו יומא תליתאה דאתכליל
 מתרין סרין מאינון עלי הלבונון : **סדורא רביעאה**
 אתגניד והתסיר נסירו דמשכה להסירא להאי אפריון גו
 חקר דיליס (ו) ועלל ביה להסירא. ולא עביד ביה
 שמושא עד יומא חמישאה. דלפיק האי אפריון
 הסוא שמשא דנסירו דעלל ביה ביומא רביעאה. והפיק האי
 אפריון כסאי גוונא ממש דססוא נסירו. ודא איסו
 יומא רביעאה. חד מאינון עלי הלבונון : **סדורא**
חמשאה אתגניד חד מסיבו דרמישו
 דימא (ז) ועבד שמושא לחפא הסוא נסירו
 דסדורא דיומא רביעאה. ועבד בהאי אפריון שמושא והפיק
 זינן לזינא. אינון דלתחין כסאי גוונא ממש.
 והאי יומא שמש הסוא שמושא יסיר מכל שאר
 יומין. וכלא תליה עד יומא שמיחאה. דלפיק האי
 אפריון כל מאי דסוס גניו ביה. דכתיב תולא
 סארץ נפש חיה למינה וגו'. ודא איסו יומא חמשאה.
 חד מאינון עלי הלבונון : **סדורא שתיתאה** דא איסו
 יומא דלתקון כל האי אפריון (ח) לית ליה תקונא לית
 ליה תקיפא בר מואי יומא. כד אמר האי יומא
 אתתקן האי אפריון בכמס רוחין בכמס נשמותן עולמתן
 פסירו בחיון. אינון דלתחין לזינא כסילא דמלכא. ארף
 סכי אתתקן בשפירו כל שאר יומין דסו בקדמותא. ואתקין
 לון בתיאובתא חדא ברעותא בחדוה. תקונא דלעילא
 ותתא. כדן אתקדש האי אפריון בקדושתו עליון
 ואתעטר בעטריו. עד דסליק בסליקו דעטרה
 דימא

דיו הוהר

(ג) כאן סודו כסוד מעשה בראשית איך שפעלה הבינה ע"י שימא יומין עלאין שהן שש הספירות מן חסד עד מלכות דברוא כל מה
 שנברא כששית ימי המעשה. והכל ינא לפועל ע"י האפריון סדרת המלכות. וזה אור הראשון שמצד הימין היינו אור ספירת החסד :
 (ד) היינו אש ספירת הגבורה : (ה) זו ספירת התפארת הכלול מחסד וגבורה : (ו) פי' שע"י ספירת נצה נעשה שהשמש ישלח קרני
 אורו להאיר לאיין שנקראת אפריון. אבל לא עשה עוד זה האור פעולה להוציא דבר מן הארץ עד יום החמישי שנצטרף עמו ספירת
 הוהר : (ז) פי' שע"י הצטרפות ספירת הוהר עם ספירת נצה שנקראין תרין סככי קשוט נעשה הפעולה של הוצאות הארץ : (ח) פי'
 ספירת היסוד הוא תיקון של כל הספירות. כי הוא המעביר השפע של כל הספירות למדת המלכות שנקראת שבת מלכתא :

דמיחא. ואקרי בשמא עלאה שמה קדישא דליאו שבת. ויחא דללא תיובתא דללא דבקותא דללא. דעילא ותתא כחדא. כדון כתיב אפריון עשה לו המלך שלמה מעלי סלכנון. ואמר רבי שמעון מאן דזכי בהאי אפריון וזי בכלא. וזי לתיבת בטיחא דללא דקודשא בריך הוא. כמה דתא אמר בללו חמדתי וישבתי : (ג-קכו).

ותא חוי האי שבת כ"ר אקרי. בגין דחמיון תרעין בים התפתחין ואיתער (ט) וכד האי כ"ר אפתר לכלא. כדון תתא עלאה אלגיסת ליה גבורין עלאין (ט) ואתערו רחמין בעלמין. ותקונא עלאה התתקן בהאי אפריון. וע"ד כתיב אפריון עשה לו המלך שלמה. דא תיקונין דעלמא. עמודיו עשה כסף. דא אברסה. רפידתו וזה. דא ילחק. מרכבו ארנמן. דא יעקב כליל תרין סטרין. והוא רכיב על כורסיא דאקרי אהבה זוסא (ט) ד"א תוכו לוף אהבה. דא אהבה רבה דליחי פומא. מצבת ירושלים. אלגין שבטין קדישין דגרמין דיגער לה שמשא להאי אפריון : (י"ח תקי)

ר"ו אפריון עשה לו המלך שלמה מעלי סלכנון. הא תנין כל שלמה דאתמר צביר סקוריס מלכא דשלמא דיליס. אפריון. דא תקונא דעלמא תתא מעלמא עלאה. דעד לא ברא קב"ה עלמא הוא סמיט שמיט ציה. וסוס רסיס וצני ולא קיימא. עד דאתעטף בעפופא חד דזוסרא עלאה וברא עלמא. ואסיק ארזין עלאין רברבין מהסוה נסורא דזוסרא עלאה. ושוי רמיכו על עשרין ותרין אהון רשיון דאתגליפו בעטר אמיון ואתישב. סה"ד מעלי סלכנון. כדכתיב (תלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. דסא תאלין עלי סלכנון עביד האי אפריון. עשה לו המלך שלמה. לו לגרמיה. לו לתקוניה. לו לאחאה יקרא עלאה. לו לאודעא דליאו חד ושמיט חד (מ) כד"ה (וכי' יד) יסוס ה' אחד וסמו אחד. וכתיב (תלים ט) וידעו כי אתה שמך ה' לבדך וגו' : (א-ט).

צאינה וראינה בנות ליון במלך שלמה בעטרה בעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. פתח סבא ההוא ואמר צאינה וראינה. וכי מי יכול לראות במלך שלמה שהוא המלך שהשלים שלו. והלא נסתר הוא מכל צבא מרום שלמעלה במקום ההוא (ישעיה סד) אשר עין לא ראתה אלהים וולתך. ואתה אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ועוד שהרי כבוד שלו כל מלאכים העליונים שואלים ואומרים איה מקום כבודו. אלא מה שאומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. בעטרה כתוב ולא

כתיב

מנוחה. ונקרא בשם העליון שם הקדוש שהוא שבת. מנוחת הכל תשוקת הכל דבקות הכל. שלמעלה ושלמטה כאחד. בכך כתוב אפריון עשה לו המלך שלמה מעלי סלכנון. ואמר רבי שמעון מי שזוכה באפריון הזה זוכה בכל. וזכה לשבת במנוחת הצל של הקדוש ברוך הוא. כמו שנאמר בצלו חמדתי וישבתי : (ג-קכו).

ובוא וראה זה השבת כ"ר נקרא. לפי שהחמשים שצרים בו נפתחים ונתעורר (ט) וכאשר כ"ר הזה מעורר להכלה. או אם העליונה מלבשת לו גבורות עליונות (ט) ונתעורר רחמים בעולמות. ותיקון העליון נתתקן באפריון הזה. וע"כ כתוב אפריון עשה לו המלך שלמה. והו תיקונו של העולם. עמודיו עשה כסף. זה אברהם. רפידתו זהב. זה יצחק. מרכבו ארנמן. זה יעקב כולל שני הצדדים. והוא רוכב על הכסא שנקרא אהבה זעירה (מ) ד"א תוכו רצון אהבה. זו אהבה רבה שהיא בפנימיות. מבנות ירושלים. [אלו שבטים הקדושים הפועלים] שיאיר לה השמש לזה האפריון : (י"ח תקי)

ועוד אפריון עשה לו המלך שלמה מעלי סלכנון. הרי למדנו כל שלמה שנאמר בשיר השירים מלך שהשלים שלו. אפריון. זה הוא תיקון עולם התחתון מעולם העליון. כי סרם שברא הקב"ה את העולם ה' שמו נסתר בו. והיה מצויר ובונה ולא נתקיים. עד שנתעטף במעטה אחד של זוהר העליון וברא את העולם. והוציא ארזים עליונים גדולים מאותו האור של זוהר העליון. וישם מרכבתו על עשרים ושתים אותיות מצוירות שנחקקו בעשרה מאמרות ונתקיימו. וש"כ מעצי סלכנון. ככתוב (תלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. שהרי מאותן עצי סלכנון עשה זה האפריון. עשה לו המלך שלמה. לו לעצמו. לו לתקונו. לו להראות כבוד העליון. לו להודיע שהוא אחד ושמו אחד (מ) כמש"כ (וכי' יד) יהי ה' אחד ושמו אחד. וכתוב (תלים ט) וידעו כי אתה שמך ה' לבדך וגו' : (א-ט).

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה בעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. פתח סבא ההוא ואמר צאינה וראינה. וכי מי יכול לראות במלך שלמה שהוא המלך שהשלים שלו. והלא נסתר הוא מכל צבא מרום שלמעלה במקום ההוא (ישעיה סד) אשר עין לא ראתה אלהים וולתך. ואתה אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ועוד שהרי כבוד שלו כל מלאכים העליונים שואלים ואומרים איה מקום כבודו. אלא מה שאומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. בעטרה כתוב ולא

כתוב

יו הוהר

(ט) ענין זה המוד שפתחלה אמר שהשבת נקרא כ"ר. וידוע שהשבת היא מרת המלכות שנקראת כלה. אח"כ אמר שיש כ"ר המעורר להכלה. וענינו הוא שספורת היסוד נקרא כ"ר שהוא בניסמורא חסדים ביון שהוא מקבל שפע מן החסדים שערי בינה שנשפע בו באמצעות הספורת שבין בינה והיסוד. וזה היסוד הוא המעורר את השבת להשפיע בה שפע הבינה. ובעבור זה גם השבת נקראת כ"ר. ובתוספת אות ה' של שורשה נקראת כלה. והרצת להבין זה ענין בהרמב"ן על התורה על הפסוק וה' בך את אברהם ככל : (פ) ה' כי הבינה הגם שהיא מלאה רחמים מ"ם נבורות מתערין ממנה הנשפעין עם שפע החסדים. ונערכות הנבורות לשמירת השפע. כמו דמש"כ בנ"בכותא דארעא שבאשר אוצר המלך נוסע הולך עמו חיל הצבא בהרכות שלמות לשמירת. וענין זה עמוק מאד : (מ) מ' שיעקב דהיינו תפארת רובק ע"י הבכא דהיינו מרת המלכות : (מ) מ' להודיע כי שמו דהיינו מרת מלכותו היא כבוד נטעל מעשיית אור א"ס ב"ה. ובתר עליון איהו בתר מלכות. סוף מעשה במחשבת תחלה :

כתוב ובעטרה. שכל מי שרואה עטרה היא רואה נועם המלך שהשלים שלו. שעטרה לו אמו. הרי למדנו קרא לה בת וקרא לה אחות וקרא לה אם. היא הכל והכל תהי. מי שיסתכל ויבין בזה יבין חכמה יקרה: (ג-פ)

ד.

הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים. אמר רבי שמעון. הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי שהן מרוקמות בגופן ובכנפיהן. וברקמה שלהן ניכרות בין שאר עופות. ועוד כיונים. שאין בכל עופות נאמנות לבעליהן כיונה. עיניהן גבונות מסתכלות באורח ישר מול בעלה. כנפי יונים אלו כנפי העין אשר בהן תעף יונה אל בעלה. יונים נקראות לבנות מצד של חסד. ואדומות מצד של גבורה. וירוקות מצד התפארת. ושחרות מצד המלכות. שנאמר בה שחורה אני ונאווה. הלבנונית שלהן כמשכיות כסף. והיינו כלובן השושנה. האדמומית שלהן כתפוחי זהב. והיינו כאודם השושנה. הירקות שלהן כולל שני גונים. השחרות שלהן יופיה של התורה. שהיא שחורה יפה. כמו שנאמר שחורה אני ונאווה. בגוון לבן היא יפה כלבנה. בגוון אדום ברה כחמה. איומה כנדגלות. בשני גונים אחרים: (ד"ח יתר) **כרום** השני שפתותיך ומדברך נאווה. אמר רבי שמעון בוא וראה המחשבה היא ראשית הכל (א) ומפני שהיא מחשבה לכן היא בפנימיות. נסתרת ולא נודעת. כאשר נתפשטה מחשבה ההיא יותר באה להמקום שהרוח ישכון (ב) וכאשר מגיע למקום ההוא נקרא **ביןך**. ובוה אינו נסתר כבראשיתו. ואע"פ שעוד הוא נסתר נתפשט רוח ההוא והוציא קול כלול מאש ומים ורוח (ג) שהם צפון דרום ומזרח. וקול הזה כולל כל שאר הכחות. וזה הקול מנהיג לדבור (ד) והוא הגותן שהדבור יהי בתיקון. לפי שהקול נשלח ממקום הרוח ובא לנהג הדבור להוציא דיבורים ישרים. וכאשר תחקור בהמדרגות תבין שהוא המחשבה הוא הקול הוא הדבור והכל אחד. והיא היא המחשבה ראשית הכל. ולא נעשה פירוד אלא הכל אחד וקשר אחד. ומחשבה היא נקשרת באין ואינה נפרשת לעולם. וזה הוא (וטר' יד) ה' אחד ושמו' אחד. זש"כ כחוש השני שפתותיך ומדברך נאווה. לפי שהקול

כתיב ובעטרה. דכל מאן דחמי סיא עטרה חמי נעם מלכא דשלמא דליה. שעטרה לו אמו. הא תנינן קרי לה בת וקרי לה אחות וקרי לה אם. וכלא איסי וכלא חוי. מאן דיסתכל ויבין בזה יבין חכמה יקרה: (ג-פ)

ד.

הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים. אמר רבי שמעון. הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי שהן מרוקמות בגופן ובכנפיהן. וברקמו דילסון אשתמודען בשאר עופין. ועוד כיונים. דלית בכל עופין מיסמלא לגבי בעלה כיונס. עינין גבונות מסתכלין באורח מישור לגבי בעלה. נדפי דיונים אלין כנפי עינא די בהן פרחת יונס לגבי בעלה. יונים אחקרילו חורן מסערא דחסד. וסומקן מסערא דגבורה. וירוקן מסערא דתפארת. ולוכמן מסערא דמלכות. דלתמר בה שמורה אני ונאווה. חורן דילסון כמשכיות כסף. ואיכו כחורו דשופנה. סומקי דילסון כתפוחי זהב. ואיכו כסומקי דשופנה. ירוקא דילסון כליל תרי גוונים. אוכמי דילסון שפירו דלוריתא. דאיסי אוכמי שפירתא. כמא דלתמר שמורה אני ונאווה. בגוון חורן איסי יפה כלבנה. בגוון סומק ברה כחמה. איומה כנדגלות. בתרין גוונים אחרתין: (ד"ח יתר) **כרום** השני שפתותיך ומדברך נאווה. אמר רבי שמעון תא חוי מחשבה ראשיתא דכלא (א) ובגוון דלויסי מחשבה איסי לגו. סתימא ולא אתידע. כד אתפשט סיא מחשבה יתיר אתיא לתר דרוחא שריא (ב) וכד מסי לסיסא אתר אקרי **ביןך**. והאי לאו סתיס כקדמיתא. והע"ג דלויסי סתיס סיא רוחא אתפשט ואפיסק קלא כליל מאשא ומיא ורוחא (ג) דלויסן לטון ודרוס ומזרח. והאי קלא כללא דכל שאר חילין. וקלא דא מדבר לדבור (ד) ודא יסיג מלס בתקונה. בגין דקול אשתלח מאתר דרוחא ואתי לדכרא מלס לאפקא מלין תרליין. וכד תסתכל בדרגין סיא מחשבה סיא קול סיא דבור וכלא חד. וסיא סיא מחשבה ראשיתא דכלא. ולא סוי פירוד אלא כלא חד וקשורא חד. וסיא מחשבה אתקשר באין ולא אתפרץ לעלמין. ודא סיא (וטר' יד) ה' אחד ושמו' אחד. הסי"ד כחוש השני שפתותיך ומדברך נאווה. בגין דקול

זיו הוהר

ד' היינו ספירת החכמה. כדאימא חכמה שחמה איהי מחשבה סלנאו. והאמנם שספירה הראשונה הוא בתר. אבל תחכמה היא ראשית התפשטות של אור האים ביה. והבחר לנודע תעלומתו יחשב כמו התמצעות לבין עצמות האלהות ובין האצילות. ולכך כרי להשלים מספר ספירות תחשב ספירות הרעות אחר הבינה: (ב) כן יקרא לספירת הבינה רוח כי היא מדרגה השנייה אחר ספירת החכמה. כמו באדם שחיות מדרגה השנייה אחר הנשמה. נמצא שהדרגות החכמה ובינה שהחכמה משפיע להבינה היינו כמו באדם הדרגות נשמה ורוח מוח ולב שהמוח משפיע כח הלב: (ג) ה' שהבינה הוציאה להתפארת שנקרא קול. והוא התבוללות סן פיס אש אורח דהיינו חסד גבורה תפארת. או חסד דין ורחמים. והתפארת כולל גם שאר הכחות. שהם ג' הספירות נגה הוד ויסוד: (ד) דבור היינו מלכות פה. שמקבלת השפע סן התפארת שנקרא קול. וכמו שתחכמה ובינה הן כמו הדרגות של נשמה ורוח באדם. כך תפארת ומלכות הן כמו הדרגות של נפש וגוף באדם. וכמו שתחכמה ובינה הן בבחינת זכר ונקבה משפיע וסוקבל שנקראים אבא ואמא. סן תפארת ומלכות הן בבחי' זכר ונקבה משפיע וסוקבל ונקראים ברא וברתא. מזה יש להבין שאלו הן ספירות חכמה ובינה תפארת ומלכות הן ספירות כלליות שיש בכל אחת אלפי ארפים ספירות פרטיות. והן נחשבין לארבעה עולמות שהן אצילות בריאה יצירה עשיה. וכלם קשורים זה בזה באופן שהכל אחד כי הכל נקשר באור א"ס ביה על דרך השתלשלות. וכל זאת ההשתלשלות היא כרי שיהי' באפשרות להמצא סן הרוחניות היותר רוחני נשפיות היותר נשמי. וסן הטוב והרע ימצא עונשין רעים הרעות ביותר. ודע והבין שנינו זה

דקול מדבר ליה לדבור. ולית קול בלא דבור. והאי קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא. ושלוח מקמיה לאתגא לדבור. דהא לית קול בלא דבור ולא דבור בלא קול. ודא כלל דלריך לפרס ופרס דלריך לכלל : (א-דמו) :

כמגדל דוד לוארך צפי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. פתח רבי יצחק ואמר. כמגדל דוד. מאן מגדל דוד. הא מגדל דוד ודאי דכנס ליה דוד וסליק ליה גו ירושלם. אלא כמגדל דוד דא ירושלם דלעילא (א) דכתיב ביה (משלי יח) מגדל עו שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. מאן נשגב. אלא סהוא מגדל נשגב. בנין דביה ירוץ לרוץ. לוארך. דא בי מקדשא דלתתא דאישו קאים בתקוה דשפירו כקדלא לנפא. מה לואר אישו שפירא דכל נופא. הכי נמי בי מקדשא אישו שפירו דכל עלמא. בניו לתלפיות. תלא דכל בני עלמא סו מסתכלן ביה. והכי אוקמוס תלפיות תל דכל פיות דעלמא משבחן ומללאן לנביא. אלף המגן תלוי עליו. אליו אלף תקוין דמתקנן ביה כדקא יאות. כל שלטי הגבורים. דכלשו קא תמיין מספרא דדינא קשיא. מה לואר כל תקוין דלתתא ביה תלויין. כך בי מקדשא כל תקוין דעלמא ביה תלויין ושריין. והא אוקמוס דכתיב (איכה ס) על לוארנו כרדפנו. על בי מקדשא דאישו לואר ושפירו דכל עלמא כרדפנו. יגענו. למבטי ליה תרין זמנין. ולא הונח לנו. דהא לא שבקו לן ואתחבר ולא אהבנו לבתר. מה לואר כיון דאשתלי כל נופא אשתלי עמיה. הכי נמי בי מקדשא כיון דאישו אשתלי ואתחשך. כל עלמא הכי נמי אתחשך. ולא נסיר שמשא ולא שמיא ורעא וכוכביא : (א-דמו) :

שהקול מנהיג לו להדבור. ואין קול בלי דבור. וזה הקול נשלח ממקום העמוק שלמעלה. ונשלח מלפניו לנהג את הדבור. שהרי אין קול בלי דבור ואין דבור בלי קול. וזהו כלל שנצרך לפרט ופרט שנצרך לכסף : (א-דמו) :

כמגדל דוד צוארך בניו לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. פתח רבי יצחק ואמר. כמגדל דוד. איזה מגדל דוד. הלא מגדל דוד ודאי זה שבנה דוד והעלהו לתוך ירושלים. אלא כמגדל דוד זה ירושלים שלמעלה (ב) שכתוב בו (משלי יח) מגדל עו שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. מי נשגב. אלא אותו המגדל הוא נשגב. לפי שבו ירוץ צדיק. צוארך. זה בית המקדש שלמטה שהוא עומד בתקון היופי כצואר לגוף. מה צואר הוא היופי של כל הגוף. אף כך בית המקדש הוא היופי של כל העולם. בניו לתלפיות. התל שכל בני העולם היו מסתכלים בו. וכך נדרש תלפיות תל שכל פיות העולם משבחים ומתפללים לנגדו. אלף המגן תלוי עליו. אלו אשר כלם באים מצד הדין הקשה. מה הצואר כל תיקוני אשה בו תלויים. כך בית המקדש כל תיקוני העולם בו תלויים ונמצאים. והרי נדרש הכתוב (איכה ה) על צוארנו נרדפנו. על בית המקדש שהוא הצואר והיופי של כל העולם נרדפנו. יגענו. לבנותו שני פעמים. ולא הונח לנו. שהרי לא נתנו לנו ונחבר ולא נבנה עוד. מה הצואר כיון שנצמת כל הגוף נצמת עמו. אף כך בית המקדש כיון שהוא נחבר ונחשך. כמו כן כל העולם נחשך. ואין השמש מאיר ולא השמים וארץ והכוכבים : (א-דמו) :

וא"ר יצחק מהו דכתיב כמגדל דוד צוארך בניו עולם בניו בבנין קדוש שכל פה תלא ונלאו כל פיות הזה. מיד צוארך בניו לתלפיות. וזהו שהוא צוארו של לדעת השגחתו. וזהו תלפיות כד"א (בראשית יח) ותלה ארץ מצרים. ואו אלף המגן תלוי עליו וכל שלטי הגבורים. אותן הנקראים אלף אלפין. כד"א אלף אלפין ישמשמיניה (דניאל ז) וכל השאר תלויים עליו. וכל השליטים וכל העולמות מלאים מטובו של מקום : (יח מד"ג יבא)

עד שיפוח היום ונסו הלללים אלך די אל הר המור וגו'. פתח רבי יצחק ואמר. עד שיפוח היום. מקרא זה על גלות ישראל נאמר. שהם ישתעבדו בגלות עד שיכלה יום ההוא של ממשלת האומות. שלמדנו אר"י אלף שנים היא ממשלת כל האומות ביחד על ישראל. ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם. ויום אחד הוא לנגדו. שנאמר (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'. ד"א עד שיפוח היום. טרם שיפוח יום ההוא של האומות. ונסו הצללים. אותן השרים המושלים עליהם. אלך די אל הר המור. כמו שנאמר בהר המוריה אשר בירושלים. ואל גבעת הצבונה. זה בית המקדש אשר בציון. שכתוב בו (תהלים מח) יפה גוף משוב כל הארץ הר ציון וגו'. וכמו שנאמר (איוב לח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כזה

עד שיפוח היום ונסו הלללים אלך די אל הר המור וגו'. פתח רבי יצחק ואמר. עד שיפוח היום. הא קרא על גלות ישראל אתמר. דליון ישתעבדון בגלות עד דיסתים סהוא יומא דשלטנותא דאומין. דתנן אר"י אלף שנין סהא שלטנותא דכל אומין כחדא עלייהו דישראל. ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון. ויומא חדא סהא לקבלה. דכתיב (ויק' יד) והיה יום אחד סהא יודע לה' וגו'. ד"א עד שיפוח היום. קדם דיפוח סהוא יומא דאומין. ונסו הלללים. אינון שולטין דשלטי עלייהו. אלך די אל הר המור. כמה דכתיב בסר סמוריה אשר בירושלים. ואל גבעת הצבונה. דא בי מקדשא די בציון. דכתיב ביה (תהלים מח) יפה גוף משוב כל הארץ הר ציון וגו'. וכמו דתא אמר (איוב לח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כהאי

כחאי דאחוד בשליחא לנערה סנופה מינה. א"ר יוסי עמיד קב"ה לאתגליא בירושלם דלתתא ולדכחא יתס משנסי עממיה. עד דלא תשתלום הסוף יומא דאומין. דא"ר חייל לית שולטנו לאומין עליהו דישראל אלא יומא חדא לחוד. דהוא יומו דקב"ה והוא אלף שנים. סה"ד (איסא א) נתנני שוממה כל היום דהו. יום אחד בלבד ולא יותר. א"ר יוסי אם ישתעבדון יותר על פי גזרת המלך הוא. אלא על שאין מבקשים לשוב בתשובה לפניו. ונאמר (דברים י) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו'. ונאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו' : (ג-יו.)

בכ"ך יפה רעיתי ומוס אין בך. א"ר אלעזר כלך יפה רעיתי. זו כנסת ישראל. ומוס אין בך. אלו סנהדרין דאיון לקבל שבטין ומרין שמהן. שבטים נפש דנחתו עס יקבץ וקב"ה על כלם. ולכן למדנו שאין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה : (ג-ד-ו.)

אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמן ממעונות אריות מהררי נמרים. אמר רבי חייא מקרא זה על כנסת ישראל נאמר. בשעה שיצאו ישראל מצרים וקרבו להר סיני לקבל התורה. אמר לה הקב"ה אתי מלבנון כלה. מן ערן עליון ההיא באה כלה השלימה (י) כלבנה הזאת שנשתלמת מן השמש. בכל האור והזיו. אתי מלבנון תבאי. בשביל שיקבלו בניך התורה. תשורי מראש אמנה. תשורי. כמש"כ (שמואל א' ט) ותשורה אין להביא. תקבלי תשורה עבור בניך. מראש אמנה. מראשית כניסתם באמונה העליונה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. והיו במשקל אחד כמלאכים העליונים. שכן כתוב בהם (תהלים קז) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. או קבלה כנסת ישראל התשורה (י) מראש שניר וחרמן. זה הר סיני שקרבו אליו והתיצבו תחתיו. כמו שנאמר ויתיצבו בתחתית ההר. ממעונות אריות. אלה בני שיער שהקב"ה הזמינם להתורה ולא חפצו לקבלה. מהררי נמרים. אלה בני ישמעאל. שנאמר (דברים יג) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קודש. מהו ואתא מרבבות קודש. שלמדנו כאשר בקש הקב"ה ליתן התורה לישראל. באו מתנות מלאכים עליונים פתחו ואמרו (תהלים ה) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. בקשו שתנתן להם התורה. והרי ביארו שכאשר הוכיח להם הקב"ה שהתורה הזאת לא לפניהם היא. מיד פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ואילו אשר תנה הודך על השמים לא נאמר. ולכן ואתא מרבבות קודש. ואז מימינו אש דת למו. רבי יוסי דרש מקרא הזה על אשר ירדה השכינה בגלות מצרים. ורבי שמואל אמר שמקרא הזה על סוד יחוד האמונה נאמר. אתי מלבנון כלה. הקול אמר להדבור

כחאי דאחוד בשליחא לנערה סנופה מינה. א"ר יוסי עמיד קב"ה לאתגליא בירושלם דלתתא ולדכחא יתס משנסי עממיה. עד דלא תשתלום הסוף יומא דאומין. דא"ר חייל לית שולטנו לאומין עליהו דישראל אלא יומא חדא לחוד. דהוא יומו דקב"ה והוא אלף שנים. סה"ד (איסא א) נתנני שוממה כל היום דהו. יום אחד בלבד ולא יותר. א"ר יוסי אם ישתעבדון יותר על פי גזרת המלך הוא. אלא על שאין מבקשים לשוב בתשובה לפניו. ונאמר (דברים י) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו'. ונאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו' : (ג-יו.)

בכ"ך יפה רעיתי ומוס אין בך. א"ר אלעזר כלך יפה רעיתי. זו כנסת ישראל. ומוס אין בך. אלו סנהדרין דאיון לקבל שבטין ומרין שמהן. שבטים נפש דנחתו עס יקבץ וקב"ה על כלם. ולכן למדנו שאין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה : (ג-ד-ו.)

אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמן ממעונות אריות מהררי נמרים. אמר רבי חייא מקרא זה על כנסת ישראל נאמר. בשעה שיצאו ישראל מצרים וקרבו להר סיני לקבל התורה. אמר לה הקב"ה אתי מלבנון כלה. מן ערן עליון ההיא באה כלה השלימה (י) כלבנה הזאת שנשתלמת מן השמש. בכל האור והזיו. אתי מלבנון תבאי. בשביל שיקבלו בניך התורה. תשורי מראש אמנה. תשורי. כמש"כ (שמואל א' ט) ותשורה אין להביא. תקבלי תשורה עבור בניך. מראש אמנה. מראשית כניסתם באמונה העליונה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. והיו במשקל אחד כמלאכים העליונים. שכן כתוב בהם (תהלים קז) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. או קבלה כנסת ישראל התשורה (י) מראש שניר וחרמן. זה הר סיני שקרבו אליו והתיצבו תחתיו. כמו שנאמר ויתיצבו בתחתית ההר. ממעונות אריות. אלה בני שיער שהקב"ה הזמינם להתורה ולא חפצו לקבלה. מהררי נמרים. אלה בני ישמעאל. שנאמר (דברים יג) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קודש. מהו ואתא מרבבות קודש. שלמדנו כאשר בקש הקב"ה ליתן התורה לישראל. באו מתנות מלאכים עליונים פתחו ואמרו (תהלים ה) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. בקשו שתנתן להם התורה. והרי ביארו שכאשר הוכיח להם הקב"ה שהתורה הזאת לא לפניהם היא. מיד פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ואילו אשר תנה הודך על השמים לא נאמר. ולכן ואתא מרבבות קודש. ואז מימינו אש דת למו. רבי יוסי דרש מקרא הזה על אשר ירדה השכינה בגלות מצרים. ורבי שמואל אמר שמקרא הזה על סוד יחוד האמונה נאמר. אתי מלבנון כלה. הקול אמר להדבור

דיו הוהר

(י) ערן העליון זה החכמה. מירוע דאבא יסר כרתא : (י) כמו שנדרש על פסוק סתנה :

לדבור אתי (ח) בנין דהא קול אתי לדבור ומדבר
 לה בזהויה למתו כחוד בלא פרוה כלל. בנין דקול
 איתו כלל. דבור איתו פרט. וע"ד כלל אלסריך לפרט.
 ופרט אלסריך לכלל. דהא לית קול בלא דבור. ולית
 דבור בלא קול. וע"ד אתי מלבנון כלה וגו'. דעקרא
 דתרווייכו מלבנון קא אתיין (ט) תשורי מראש אמנה.
 דא איתו גרין. דמתמן נפקא רוחא לאשלמא כלא (כ"א)
 לכלה) מרזא דלבנון סתים וגו'. מראש שניר
 וחרמן. דא איתו ליטנא (י) רישא ואמלטיהא דמחכתא
 לדבור. ממשנות אריות. אלון אינון שטים. מהררי
 נמרים. אלון אינון שפון סליוו דאשתלים כהו
 דבור : (ג-ב) :

להדבור אתי (ח) לפי שזה הקול בא להדבור ונוהג
 אותה עמו להיות ביהוד בלא פירוד כלל. לפי שהקול
 הוא כלל. דבור הוא פרט. ולכך כלל נצרך לפרט.
 ופרט נצרך לכלל. שהרי אין קול בלי דבור. ואין
 דבור בלי קול. וזש"כ אתי מלבנון כלה וגו'. שעיקר
 שניהם מלבנון הם באים (ט) תשורי מראש אמנה.
 זה הוא הגרון. שמשם יוצא הרוח להשלים הכל (כ"א
 להכלה) מסוד הלבנון נסתר ונצלם. מראש שניר
 וחרמן. זה הוא הלשון (י) ראשיתה ואמצעותה שמחכת
 להדבור. ממשנות אריות. אלו הן השינים. מהררי
 נמרים. אלו הן שפתים שלימות שנשתלם בהן
 הדבור : (ג-ב) :

רבי אבא פתח ואמר. אתי מלבנון כלה אתי
 מלבנון תבאי. בוא וראה אוי דהם לאנשים שאין
 יודעים ואין משגיחים בעבודת רבונם. שלמדנו א"ר
 יצחק בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב
 ואומרת. אוי דהם לאנשים מחסרון עבודת רבונם. אוי
 דהם לאנשים מעלבונה של תורה. שא"ר יהודה כל
 מי שמתניע בתורה בעולם הזה ומסגל מעשים טובים
 נוהל עולם שלם. וכל מי שאינו מתניע בתורה בעולם
 הזה ואינו עושה מעשים טובים. אינו נוהל לא זה ולא
 זה. והלא למדנו יש מי שנוהל עולמו כפי מקומו
 ולפי תכניתו הראוי לו (א) אמר רבי יצחק לא למדנו
 שאינו נוהל כלל אלא זה שאין לו מעשים טובים
 כלל. א"ר יהודה לולי היו יודעים אנשים האהבה
 שאהב הקב"ה לישראל. היו שואגים ככמרים לרדוף
 אחריו. שלמדנו בשעה שירד יעקב למצרים קרא
 הקב"ה לכך פמליא שלו ואמר להם. כלכם רדו למצרים
 ואני ארד עמכם. אמרה השכינה רבונו של עולם.
 היש צבאות בלי מלך. אמר לה אתי מלבנון כלה.
 מלבנון. ממקום העדן שמלובן בכל מעשיו. כלה. זו
 השכינה שהיא כלה בחופתה. ויתכן זה כמו שלמדנו
 שא"ר יהודה מהו שכתוב (במדבר ז) ויהי ביום כלות
 משה. כלת כתוב. שזה ביום שנכנסה כלה לחופה.
 והשכינה זו היא כלה. אתי מלבנון תבאי. ממקום
 בית המקדש שלמעלה. תשורי מראש אמנה. מראשו
 של מי. מראשם של בני האמונה. ומי הם. יעקב
 ובניו. מראש שניר וחרמן. שהם עתידים לקבל
 התורה שלי מהר חרמן ולהגן עליהם בגלותם.
 ממשנות אריות. אלה הם העמים עכ"ם שדומים
 לאריות ונמרים. ומענים לישראל בכל עבודות קשות :
 עוד א"ר אבא אתי מלבנון כלה וגו'. וכי
 מלבנון באה. והלא דלבנון נכנסה. אלא א"ר אבא
 בשעה שירדה השכינה למצרים ירדו עמה ששים רבוא
 מלאכי

רבי אבא פתח ואמר. אתי מלבנון כלה אתי
 מלבנון תבאי. תא חוי ווי לון לבני כשא דלא
 ידעין ולא משגיחין בפולחנא דמאריסון. דתניא א"ר
 ילחק בכל יומא ויומא בת קול נפקת מעורא דחורב
 ואמר. ווי לון לבני כשא מפולחנא דמאריסון. ווי
 לון לבני כשא מעלבונה דאורייתא. דא"ר יהודה כל
 מאן דאשתדל באורייתא כסאי עלמא ומסגל עובדין עבין
 ירית עלמא שלימא. וכל מאן דלא אשתדל באורייתא
 כסאי עלמא ולא עביד עובדין עבין. לא ירית לא סאי ולא
 סאי. וסא תקן אית מאן דירית עלמיה כפוס אתריס
 וכפוס מאי דמזי ליה (יא) א"ר ילחק לא תקן
 אלא מאן דלית ליה עובדין עבין
 כלל. אמר רבי יסודא אלמלי סוי ידעין בני כשא רחימותא
 דרחיס קב"ה לישראל. סוי שאנון ככפיריא למרדף
 אכפריס. דתניא בשעתא דנחת יעקב למלריס קרא
 קב"ה לכל פמליא דיליה ואמר לסון. כלכוו חוהו למלריס
 והנא איתות עמכו. אמרס סכינתא רבונא דעלמא.
 אית נבאות בלא מלכא. אמר לה אתי מלבנון כלה.
 מלבנון. מאתרא דעדן דמלובן בכל עובדיו. כלה. דא
 סכינתא דסאי ככלס בחופס. ואולא סא כסא דתניא
 א"ר יהודה מהו דכתיב (במדבר ז) ויהי ביום כלות
 משה. כלת כתיב. ביומא דעלאת כלה לחופס.
 ושכינתא דא סיא כלה. אתי מלבנון תבאי. מאתרא
 בי מקדשא דלעילא. תשורי מראש אמנה. מרישא
 דמאן. מראשסון דבני מסימותא. ומאן ניכסו. יעקב
 ובניו. מראש שניר וחרמן. דאינון עתידין לקבלא
 אורייתא דילי מעורא דחרמן ולאננא עלייסו דדמייין
 ממשנות אריות. אלון אינון עמין עכו"ס דדמייין
 לאריותא ונמריין. דמעטין לסון בכל פולחנא דקשו :
 חו א"ר אבא אתי מלבנון כלה וגו'. וכי
 מלבנון אתת. והלא ללבנון עלת. אלא א"ר אבא
 בשעתא דנחתא סכינתא למלריס נחתו בזהויה שתי רבוא
 מלאכי

זיו הוהר

(ח) קול היינו תפארת ודבור היינו מלכות. ועיין לעיל אות ג' ד' : (ט) פירוש מן הודגות אבא ואמא. ויתור הזה נקרא לבנון כי שם
 הכל רחמים וחסדים : (י) כאן חושב ד' מוצאות הפה. גרון לשון שינים שפתים. וקשה מדוע אינו חושב גם החיך שהוא מוציא
 האותיות נבי"כ. ואפשר לומר דמשום זה מולק הלשון לשנים רישא ואמצעותא. רישא היינו ממעל סמך גרון ששם הוא עיקר מקום
 החיך. ודורש כאן הסוק תשורי מראש אמנה. שהכלה דהיינו מלכות פה שנקראת גם אמנה. היא תשורי אל התפארת. והשויה תעלה
 סראשה מן כד ה' מוצאות הפה. גרון חיך לשון שינים שפתים שבתן נשתלם הדבור ככה הקול. היינו התפארת שמשפיע בה ומגדיל אותה :
 (יא) לפי תכניתו כמו שראוי לו לפי סוג טבעו של תולדתו. ומקשה דלמי זה משמע שנים האיש שאינו טוב כראוי ניב יש לו עוררה.
 ומתוך ר' יצחק דחבת קול מוסב רק על בור גמור :

לשון קודש   שיר השירים ד   לשון הודר

של מלאכי השרת. והקב"ה לראשונה. וז"כ (מיכה ב) ויעבר
 מלכם לפניכם וה' בראשם. רבי יצחק אמר. אתי
 מלבנון כלה. זו היא השכינה. אתי מלבנון תבאי.
 ממקום בית המקדש שלמעלה. תשורי מראש אמונה.
 ממקום ביהמ"ק שלמעלה וממקום ביהמ"ק שלמטה.
 שא"ר יהודה מעולם לא זזה השכינה מכותל מערבי
 של ביהמ"ק. שנא' (שיר ב) הנה זה עומד אחר כתלנו.
 והיא ראש האמונה לכל העולם. מראש שניר וחרמן.
 ממקום שהתורה יוצאת לעולם. ולמה. להגן על ישראל
 ממוענות אריות. אלה העמים עכו"ם. רבי יודן אמר
 ממוענות אריות. אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה
 במוענות בתי מדרשות ובתי כנסיות. שהם אריות
 וגמרים בתורה: (ב-ה):

בן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. א"ר יהודה
 גן נעול. שהכל נסתם בו. שהכל נכלל בו. גל
 נעול. שהנהר הוא שנמשך ויוצא נכנס בו ונכלל
 ואינו מוציא (יג) ונקפאים המים בו ועומדים. מה
 הטעם. לפי שרוח צפון מנשב באותן המים ונקפאו.
 ואין יוצאים לחוץ עד שנעשין קרח. ולולי הצד של
 דרום שמנפץ תוקפו של אותו הקרח לא היו יוצאים
 ממנו המים לעולם: (א-ב):

בן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. א"ר יהודה
 גן נעול. דכלא אסתים ביה. דכלא אסתכלי ביה. גל
 נעול. דהסוף נהר דנגיד ונפיק עייל ביה וכליל
 ולא אפיק (יג) וקרטי מיה ביה וקיימי. מיה
 פעמא. בגין דרוח לפון נשיב צפון מיה ואתקריבו.
 ולא נפקין לצר עד דאתעביד קרח. ואלמלי ספרא
 דדרום דתקיש תקפיה דהסוף קרח לא נפקי מניה
 מיה לעלמין: (א-ב):

רבי יוסי אמר גן נעול. זו כנסת ישראל שהיא
 גן נעול. שא"ר אלעזר מה הגן הזה נצרך לשמור
 לעדור להשקות ולזמור. אף כך כנסת ישראל נצרכת
 לשמור לעדור להשקות ולזמור. ונקראת גן ונקראת
 כרם. מה הכרם הזה נצרך לעדור להשקות לזמור
 ולחפור. כך ישראל. וז"כ (ישעי' ח) כי כרם ה' צבאות
 בית ישראל. וכתוב ויעקרו ויסקלוהו וגו': (ג-ד):

בן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. זכאי הוא
 מי שמעלה אמונת הקב"ה שהיא שכינתו כדולה
 מעשרה מאמרות במחשבה אחת ברצון אחד בלי
 ערבוב כלל. כי כל ספירה וספירה נטיעות בה. והיא
 הגן שכל הספירות הן אחד בה. וכל אחת עושה בה
 פרי למינו (יג) היא המין שכל ספירה וספירה אין
 מוציאה ממנה זרעים לחוץ. וכך צריך להיות האדם
 שלא יוציא זרע לחוץ מבת זוגו. שהיא המין שלו
 והיחוד שלו. ובאותה שעה שצריך האדם לייחד קב"ה
 בשכינתיה. צריך להפשיט ממנו כל מחשבות זרות
 שהן קליפות. שנאמר בהן (משלי יט) רבות מחשבות
 בלב איש. ולהעלות השכינה אליו במחשבה אחת.
 וז"כ ועצת ה' היא תקום. כדמיון שהאדם מתיחד
 עם בת זוגו ופושט בגדיו להיות עמה אחד. כמו
 שכתוב והיו לבשר אחד. כך צריך האדם להפשיט
 ממנו כל מחשבות זרות. בשעה שמיחד להקב"ה
 פעמים בכל יום ואומר. שמע ישראל ה' אלהינו ה'
 אחד: (ת"י תקין ט):

מעין גנים באר מים חיים וגוזלים מן לבנון. פתח
 רבי

בן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. זכאי הוא
 מי שמעלה אמונת הקב"ה שהיא שכינתו כדולה
 מעשרה מאמרות במחשבה אחת ברצון אחד בלי
 ערבוב כלל. דכל ספירה וספירה נטועין בה. ואיני
 פרי למינו (יג) איני מין דכל חד וחד לא
 נפיק מניה זרעין לצר. והכי אלסריך צר נש
 דלא יפיק זרעא לצר מצת זוגיה. דאיני מין דיליה
 יחודא דיליה. ובסהוף זמנא דלריך צ"ג ליהדא לקב"ה
 בשכינתיה. לריך לאפשטא מניה כל מחשבין
 דאינון קליפין. דאתמר צהון (שלי יט) רבות מחשבות
 בלב איש. ולסלקא שכינתא לגציה במחשבתא חדא.
 סה"ד ועלת ה' היא תקום. כגונא דבר נש דמתיחד
 צת זוגיה ואתפשט מלבסווי לחוץ עמה חד. כמה
 דכתיב והיו לבשר אחד. הכי לריך צר נש לאפשטא
 מניה כל מחשבין אחרטין. צומנא דמייחד לקב"ה
 בכל יומא תרין זמנין ואומר. שמע ישראל ה' אלהינו ה'
 אחד: (ת"י תקינא שתיין ושיחא)

מעין גנים באר מים חיים וגוזלים מן לבנון. פתח
 רבי

ויו הודר

(יג) נהר דנגיד ונפיק דכל ספירה וספירה נטיעות בה. והיא הגן שכל הספירות הן אחד בה. וכל אחת עושה בה פרי למינו (יג) היא המין שכל ספירה וספירה אין מוציאה ממנה זרעים לחוץ. וכך צריך להיות האדם שלא יוציא זרע לחוץ מבת זוגו. שהיא המין שלו והיחוד שלו. ובאותה שעה שצריך האדם לייחד קב"ה בשכינתיה. צריך להפשיט ממנו כל מחשבות זרות שהן קליפות. שנאמר בהן (משלי יט) רבות מחשבות בלב איש. ולהעלות השכינה אליו במחשבה אחת. וז"כ ועצת ה' היא תקום. כדמיון שהאדם מתיחד עם בת זוגו ופושט בגדיו להיות עמה אחד. כמו שכתוב והיו לבשר אחד. כך צריך האדם להפשיט ממנו כל מחשבות זרות. בשעה שמיחד להקב"ה פעמים בכל יום ואומר. שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד: (ת"י תקין ט)

רבי פנחס ואמר. מעין גנים. וכי אין מעין אלא זה
 שהוא מן גנים. והלא כמה מעינות טובים ויקרים יש
 בעולם. אלא שאין כל הנאות שוות. יש מעין היוצא
 במדבר במקום יבש. יש לו הנאה לזה שיושב ושותה.
 אבל מעין גנים כמה הוא טוב ויקר. מעין הזה עושה
 טובה להעשבים ולפירות. כל הקרב אליו נהנה בכל.
 נהנה מן המים נהנה מן העשבים נהנה מן הפירות.
 זה המעין מעוטור בכל. הרבה שושנים ועשבים של
 ריח טוב סביבו. כמה יפה זה המעין משאר מעינות.
 באר מים חיים. כך ביארו שהכל על כנסת ישראל
 נאמר. היא מעין גנים (יז) איוה גנים. חמשה גנים יש
 לו להקב"ה שהוא משתעשע בהם (יט) ומעין אחד
 עליהם המשקה אותם ומורה להם הוא טמיר ונעלם
 מהם. וזה הגן נשמר מכל צדדי העולם (י) תחת
 זה הגן יש גנים אחרים שעושים פירות למיניהם. וזה
 הגן מתהפך ונעשה מעין להשקותם באר מים חיים.
 כאשר נצרך נעשה מעין. וכאשר נצרך נעשה באר.
 מה בין זה לזה. אינו דומה כשנמשכים המים מאליהם
 לכאשר שואבים מים להשקות (יא) ונוזלים מן לבנון.
 מהו נוזלים. אלא כמו שהנוזלים נעשין למעין כאשר
 נוזלים מלמעלה טפה אחר טפה מים מתוקים שהנפש
 מחזרת אחריהם (יב) כך אותן חמשה מקורות היוצאים
 מן לבנון נעשין נוזלים וחוזרים להיות מעין. (יג)
 מהו נוזלים. אלו הן מקורות היוצאים מן לבנון
 למעלה נעשין נוזלים. וכאשר חוזרים להיות מעין
 נובעים מים ונוזלים טפה אחר טפה מים מתוקים
 שהנפש מחזרת אחריהם: (ג-רא י)

רבי פנחס ואמר. מעין גנים. וכי לית מעין אלא הסוף
 דמן גנים. והא כמה מעינות טובין ויקרין אית
 בעלמא. אלא לית כל הנאות שווין. אית מעין דנפיק
 במדברא באתר יבשא. הנאה אית למאן דיתב ושתה.
 אבל מעין גנים כמה איתו סב ויקרא. אלו מעין עביר
 עיבו לעשבין ואיבין. מאן דקריב לנביס אתהני בכלא.
 אתהני במיא אתהני בעשבין אתהני באיבין.
 אלו מעין מתעטר בכלא. כמה וורדן כמה עשבין
 דריחא סחרטי. כמה יאות אלו מעין משאר מעינות.
 באר מים חיים. הכי אוקימנא דכלא בכנסת ישראל
 קאתר. אלו מעין גנים (יז) מאן גנים. חמש גנים אית
 ליה לקב"ה דקא משתעשע עבו (יט) ומעיינא חדא
 עווייטו דקא אסקי לון ורוי לון סמיר וגניו
 (י) וכלו עבדון פירין ואיבין. ננתא חדא אית לתתא
 מניסו. והא ננתא נסיר סחרא מכל סקרין דעלמא (י) תחות
 אלו ננתא אית גנים אחרין דעבדון איבין לזייטו. והא
 ננתא אתהסך והוי מעין דאסקי לון באר מים חיים.
 כד אסרירך הוי מעין. וכד אסרירך הוי באר.
 מאי בין אלו לאלו. לא דמי כד אתמשכון מיא מאליהו
 כד שאבין מיא לאסקאה (יא) ונוזלים מן לבנון.
 מהו נוזלים. אלא כמה דנוזלים אסדרו למעין כד
 נוזלים מלעילא ספין אלון בתר אלון מיין מתוקן דנפשא
 אלא אבתרייהו (יב) כך אינון חמש מקורין דנפקו
 מן לבנון אתעבדו נוזלים ואסדרו למעין. (יג)
 מהו נוזלים. אלון חמש מקורין דנפקו מן לבנון
 לעילא אתעבדו נוזלים. וכד אסדרו למעין נכעין מיין
 ונוזלים ספין אלון בתר אלון מיין מתוקן
 דנפשא אולא אבתרייהו: (ג-רא י)

רבי יהודה אמר מעין גנים באר מים חיים
 ונוזלים מן לבנון. הוי קרא אתמר. אבל סא אוקמיס
 מעין גנים דא אברהם. באר מים חיים דא יצחק.
 ונוזלים מן לבנון דא יעקב (ג) באר מים חיים דא
 יצחק. זש"כ (בראשית כה) וישב יצחק עם באר לחי
 רואי. מהו באר. זו השכינה. לחי. זה חי העולמים.
 צדי"ק חי העולמים. ואין להפרידם. חי הוא בשני
 עולמים

זיו הוהר

(יד) פי' שהמלכות היא מעין של גנים והולך ומפורש מפני מה נקראת מעין גנים. ולפי שאכן קשה להבין ענין המסוק הזה ורבו
 הפירושים. לכן נצרך להקדים דעת החילוק בין מסוק ונוזלים ומעין. מסוק הוא יותר דק ונמנה. ויותר יש ליהסו לבחינת זכר.
 מעין הוא בתחנות יותר כמו באר שסמנו שואבים או שסמנו מתפשט לנהר גדול. וכך מעין יש לו מסוק הנוזל בו. ולפיכך יותר יש
 ליהסו המעין לבחינת נקבה. וכן רואי בחי' נקבה כיון שמסוק מן המעין. וענין הנוזלים היינו מה שנמשך בהסתר טפה אחר טפה מן
 המסוק להמטין. ועל פי זה יש להבין מה שמבאר הטעם שהמלכות נקראת מעין גנים. שהוא מפני שהמלכות אבא תתאה היא כרסין
 הבניה אבא עלאה. וכמו שהבינה נקראת מעין גנים או מעין חם כיון שהיא משקה להמשה גנים שהם ה' ספורות הסד נבונה
 חפזת נצח הוהר. ואתן המשה גנים נהפכים למקורות כשהן משפיעות השפע ע"י ספירת היסוד לכן אחר שהיא המלכות. ולכן כיון
 שתחת זה הגן היינו מלכות דאצילות יש עוד גנים אחרים המסבדים שפע סמנה. לפיכך נהפך זה הגן מן מסוק להיות מעין או באר
 מים חיים להשפיע להשקות את הגנים שתחת מלכות דאצילות. ולכן מוכן הטעם שנקראת המלכות מעין גנים. נן על שהוא מסוק.
 מעין על שהיא משפיע. ובוה מוכן כל הענין: (טו) היינו הגית נצח הוהר דאצילות: (טז) זו הבניה: (יז) זו מלכות דאצילות:
 (יח) פי' שהמלכות נקראת מעין כאשר העולם הגשמי הוא כמצב הוהר טוב. או השפע הולכת ויורדת בפרה מרובה מאליה בלי
 שום עיכוב. אבל כאשר העולם הגשמי אינו כמצב הוהר טוב ונצרך פעולות ועבודה לראוב סמנה השפע ולהמשיכה לעולם הזה
 או נקראת באר: (יט) רצונו לבאר בזה סוף הפסוק ונוזלים מן לבנון דמירושא קא מפרש לראשית הפסוק שקרא המלכות מעין גנים.
 ולכן אומר דעת הטעם שזה היא מפני שמקבלת השפע מן החמשה גנים או החמשה מקורות שהן ה' הספורות הנוזל לתן מן המסוק
 והמעין שנקראים לבנון. והו הודנות אבא ואמא הכמה ובינה. שבכלל דמירושא קא מפרש לראשית הפסוק שקרא המלכות מעין גנים.
 השפע מלמעלה טפה אחר טפה מן המסוק הכמה. וקרא לו השפע שהנפש מחזרת אחריה. פי' הנפש היינו התפארת שהוא הנוזל
 של החמשה גנים. כמו מן המלכות מפני שנוזל אליה השפע מן החמשה מקורות. שלעומת הבניה נקראים גנים כיון שמתקבלים. ולעומת
 המלכות נקראים סקרו: יין שאינה משפיעים. בשביל זה גם המלכות יש לקרותה מעין גנים. ודוק היטב: (כ) רבי יהודה רואי זה
 הפסוק דרמו על ג' הספורות הסד נבונה חפזת שנקראות אברהם יצחק ויעקב:

עלמין. מי לעילא דליהו עלמא עלמא. הי לצני עלמא
 תתאה. ועלמא תתאה בנייה קיימא ונכרא : (א-קלה)
 רבי חיילא חמר מעין גנים. דא הוא השמיים.
 באר מים חיים. דא הוא דכתיב (בראשית טו) ויכרו
 סם עבדי יצחק באר. ונאמר ויעתק משם ויחפר באר
 אחרת וגו' (כ) ונוזלים מן לבנון. שהם מתעטרים
 למעלה ועולים בראש המלך. שכתוב (תהלים קה) כי גדול
 מעל שמים הסדך. מן לבנון. משם יוצאים לבנינה
 ונמשך ונתפשט לכל הזויות. עד שנמשכים איתן
 המעיינות ויורדים להתאסף בהמקום שנקרא ים הגדול
 (כז) שכתוב (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.
 ונאמר (ישעי נא) הביטו אל צור חוצבתם וגו'. ואח"כ
 גן נעול אחותי כלה וגו' (כח) ומכאן יצאו תולדות
 לכל. שנאמר בהברא"ם בך בראם. ממש באברה"ם
 (כט) א"ר יצחק ואפילו ביעקב ממש. והכל ענין
 אחד : (ג-חצרי).

פתח רבי אלעזר ואמר מעין גנים באר מים
 חיים ונוזלים מן לבנון. קורא לה מעין. אח"כ באר.
 ואח"כ נוזלים. במקרא זה יש לראות שזה המעין
 נמשך מן באר ובאר מן נוזלים ונוזלים מן לבנון.
 להבין שכלם נאצלו זה מזה וזה מזה (כ) אף כך
 השמש אין האור שלו הוא. אלא שנמשך חוט אחד
 של זוהר ומאיר להשמש. שהרי למדנו במשנה שלנו
 אור שברא הקב"ה בתחלה. אדם היה רואה בו וצופה
 מראש העולם ועד סופו. בוא וראה אור השמש הוא
 אחד מששים אלף ושבעים וחמשה חלקים מאותה
 הארת המאור של האור הגנוז התוא. ואפילו בהארה
 הזאת של השמש אין איש יכול להסתכל בה. כל שכן
 באור התוא. ומה שאמרו שאדם הי' מביט בו מראש
 העולם עד סוף העולם כך מפורש בברייתא שלנו.
 שבאותו האור יכול האדם לדעת ולראות בהארת
 החכמה כל מה שהיה וכל מה שיהי מראש העולם
 עד סוף העולם. ואור ההוא נגנו לצדיקים לעולם
 הבא. ומהו לעולם הבא. כאשר תצא נשמה הקדושה
 מעולם הזה וילך עמה לעולם הבא : (י"ח בראשית)

מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין
 זה חכמה. בתר הוא אמון מופלא שחפץ
 לנטוע

מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין
 זה חכמה. בתר הוא אמון מופלא שחפץ
 לנטוע

ויי הוהר

(כא) רבי חיילא דורש זה הפסוק. מעין גנים היינו תפארת. באר מים. סלכות. ונוזלים מן לבנון. יפושש איך תבוא השפע לתפארת
 וסלכות. ונאמר שהוא ע"י ונוזלים מן לבנון. פי' שקודם לכל מתעטרים הנוזלים בראש הסדך. זה סדך העליון חכמה שנקרא לבנון.
 היינו שהשפע באה מן התר לחכמה. וזו הבונה של מתעטרים. ואח"כ נוזלים מן לבנון לבניה. וכן הבינה למעין גנים ובאר מים חיים
 דהיינו תפארת וסלכות : ויש לדעת שהשם לבנון טרמו לפעמים על החכמה ולפעמים על הבינה. כי הלבנון סורה על החיים ושם הכי
 רחמים. ולפעמים סורה לבנון על חכמה ובינה ביתר. וי"ל כי לבנון הוא צירוף ל"ב גו"ל. ל"ב רסו על ל"ב נתיבות החכמה. גו"ל רסו
 על המשום שערי בינה : (כב) זו מרת הסלכות שסמנה נחצות נשמות ישראל : (כג) פי' לאחר שהסלכות תקבל השפע נעשית
 גן נעול להשמר מן יניקת הסטרא אחרא : (כד) פירוש אות ד' זו הסלכות ששורשה היא האחרונה מן שם הוי"ה ביה. ואברהם
 היינו מרת החסד. והסכוון הוא שע"י שבא לסלכות הארה מצד הדרום שהיא מרת החסד היא משפעת השפע לפתח. כי מצד הנפון
 שהוא מרת הרין נעצרה השפע מלהשפיע למטה כנזכר לעיל. וי' יצחק אומר שע"י הארה מן יעקב דהיינו מרת הרחמים נתבטל העצרת
 הבאה מצד הצפון. והכל ענין אחד מרת החסד ומרת הרחמים : (כה) ר' אלעזר דורש זה הפסוק באופן אחר. שאכן נרמז ד' הספירות
 חכמה ובינה תפארת וסלכות. שכל אחת מהן כוללת מן הרבה ספירות. וכל אחת עולם מלא ושם בפני עצמו. או שכל אחת שורש
 לעולם מלא ושם בפני עצמו. והם ד' העולמות אצילות בריאה יצירה עשייה. וכמו בהמשל שהמעין יותר נגלה מן באר. ובאר יותר
 נגרה מן הנוזלים בתוך הגורים שבעומק הארמה. והלבנון היינו הסקור של הנוזלים הוא עוד יותר פסיר ונעלם. וכדם מקשרים ומחברים
 זה בזה. כן הוא בהנמשל. מעין היינו סלכות. באר היינו תפארת. נוזלים היינו בינה. ולבנון היינו החכמה. וכדם קשר אחר שכלם
 נאצלו זה מזה :

לנטוע עצים בגן. היה מביט בכל הגן ולא מצא שם מעין מים. מה עשה. אמר אוציא מעין ואח"כ אטע גן ויגדלו עצים. ובשביל זה מעין גנים (כ) בתהלה הזכיר מעין ואח"כ גנים. והם גין סדרים של התורה (כ) וכמו שיש גן למטה כריש גן למעלה (כ) ומעין ההוא הוא בבחינת מוח. עץ הוא בבחי' גוף. ענפים שלו ידים ורגלים. ונוולים מן לבנון (כ) זו הלבנה שהיא דלת. דלה בגלות. ועליה נאמר (במדבר כ) יוד מים מדליו. אוי להם לאנשים שאינם מתיגעים [לקיים מצותן התורה. שנקראים עצים יבשים. והם עתידים להשרף באש הגיהנום. ולא לחנם אמרו בעלי משנה שהם עמלים ויורשים גיהנום. ואע"פ שנתגדל העץ שהוא גופה של תורה. אם אין לו פירות שהם המצות עשה. מה כתוב בו. (דברים כ) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכת. ולפיכך אמרו בעלי משנה שאין המרש עיקר אלא המעשה הוא העיקר: (ת"ו תקיף כ)

עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יולו בשמיו וגו'. פתח רבי אבא ואמר. עורי צפון. אלו העולות שנשחטות בצפון. לפי שאותן המחשבות במצפוני הלב נמצאות. ובמקום הדין. לפי שמהשבת [הרעה] נמצאת בלידה בשעה שהדין נמצא. ורוח צפון מנשב בחצות הלידה כאשר נתעוררים האנשים. ומחשבות האנשים נתעורר. וכנור של דוד מנגן מאליו. ובאי תימן. אלו שלמים שנשחטים בדרום. לפי שהם השלום של כלם. שלים העליונים והתחתונים. והם שלימות צדדי העולם. שלימות הכל מצד האמונה. ומפני שהשלמים הם שלום של כלם אוכלים מהם הבעלים ונהנים מהם. שהרי שלום נעשה לו ולכל העולם במדרגה אחת. האות ואשמות נאכלים לכהנים. מפני שהם באים לכפר עליהם ולהעביר עונותם. ומכל הקרבנות אינם חביבים לפני הקב"ה כמו שלמים. לפי שבשילם נמצא שלום בעליונים ובתחתונים. [הפיחי גני יולו מהכל. ואין באה לא על הטא ולא על אשם ולא על עון. אלא על שמחה. כמש"כ (משלי כ) שמן וקטרת ישמח לב. וזה נתבאר. וע"כ הקטרת לא נקרב אלא בשעה שהשמן מתקרב. כמו שנאמר (שמות ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהאיבו את הנרות יקטירנה. ונאמר ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. בשביל שיהיו נמצאים שמן וקטרת ביחד: (ג-א.)

אמר רבי חייא בוא וראה סוד הדבר. בשעה שהקב"ה נתגדה על הגן (ב) כל הגן מתחבר ואינו נפרש מן העדן. ומזה העדן יוצאים מעינות לכמה דרכים ונתיבות. וזה הגן נקרא צרור החיים. כי שם מתעדנים

נשעה חילטין בנתחא. אסתכל בכל גנתא ולא אשכח אתן מבוטא דמיו. מאי עבדי. אמר אפיק מעין ולכתר אטע גן ויתרבו חילטין. ובגין דא מעין גנים (כ) בקדמיתא דאכיר מעין ולכתר גנים. ודא גין סדרים דאורייתא (כ) וכמה דאית גולתתא הכי אית גולעילא (כ) וסהיא מעין איסו מוחא. אילנא איסו גופא. ענפין דליסו דרועין ורגלין. וזוליס מן לבנון (כ) דא לבנה דאוי דלת. דלה בגלותא. ועלה אתמר (במדבר כ) חל מים מדליו. וי לון לבני נשא דלא משתדלין [לקיימא פקודין] דאורייתא. דאתקריאו עלים יבשים. ואינון עתידין לאתקדא בגורא דגיהנום. ולאו למנא אחרו מארי מתניתין דאינון עמלים וירתין גיהנום. ואע"פ דמתרבו אילנא דאויסו גופא דאורייתא. או לית ליה איבא דאינון פקודין דעשה. מאי כתיב ביה. (דברים ז) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכת. ובגין דא אחרו מארי מתניתין דלית מדרשא עיקר אלא

עורי לפון ובאי תימן הפיחי גני יולו בשמיו וגו'. פתח רבי אבא ואמר. עורי לפון. אלו העולות דנשחטות בצפון. בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא יתבו. ובביתא דדינא. בגין דמחשבת [בישא] אשתכח בלידה בזמנא דדינא אשתכח. ורוח לפון מנשבא בפלגותא דלידה כד מתערי אנשי. ומחשבת דבני נשא מתערי. וכנור דדוד מנגן מאליו. ובאי תימן. אלו שלמים דנשחטין בדרום. בגין דאינון שלמא דכלסו. שלמא דעלוי דתתא. ואינון שלמו דסערי עלמא שלמו דכלא מסעריא דמסיונותא. ובגין דשלמים אינון שלמא דכלסו בעלים אכלין מניסו ומתסיון מניסו. דא שלמא הוא ליה ולכל עלמא דדרגא דתא. חשאות ואשמות נאכלין לכהני. בגין דאינון זמיון לכפרא עליוסו ולאעבירא חובייו. ומכל קרבנין אלו חביבין קמי קב"ה כמו שלמים. בגין דאשתכח שלמא בעלוי ובתתא. [הפיחי גני יולו בשמיון] עלא מכלא קטרת דאויסו שלים מכלא. ולא אתיא לא על חשא ולא על אשם ולא על עון. אלא על שמחה. כד"א (משלי כ) שמן וקטרת ישמח לב. וזה אוקיוסו. וע"כ קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב. כמה דכתיב (שמות ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהאיבו את הנרות יקטירנה. וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. בגין דישתכחון שמן וקטרת כחדא: (ג-א.)

אמר רבי חייא תא חיי רוח דמלס. בעשתא דקב"ה אמתיו על גנתא (ב) כל גנתא אשתכח ולא מתפרש מעדן. ומתאי עדן מצויע נפקין לכמה אורחין ושבילין. וסאי גנתא אתקרי לרורא דחיי. דתמן מתעדנין

זיו הוהר

(כ) התיקוני הרי דרוש זה המפוק דנמיי באופן אחר. שחושב כמדר פלמעה למטה. מעין חיינו חכמה. ולבנון חיינו סלכות שנקראת לבנה על שהיא דלה כמו הלבנה שאין לה אור של עצמה: (כ) התורה שככתב סהבמה עלאה נפקת: (כ) גן דלתא חיינו סלכות תורה שבע"פ. וכן דעליא חיינו בינה: (כ) זה הגן חיינו עולם הסלכות. והעדן חיינו עולם הבנייה. וכן עדן משמעותו הגן של העדן. כלומר שמתחבר אל העדן:

מתעדנים הצדיקים מהארץ עולם הבא. ובאותה שעה שהקב"ה נתעורר בגן העדן להשתעשע עם הצדיקים. כרוז יוצא וקורא. עורי צפון ובאי תימן וגו'. יבא רודי לגנו ויאכל פרי מגזיו. מהו ויאכל פרי מגדיו. אלו הקרבנות שנקרבו לפניו מן הנשמות של הצדיקים. וזה בחצות הלילה. בשעה אחרת שאר קרבנות ממש: (ב-ל:)

ה.

באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שמו ושכרו דודים. פתח רבי חייא ואמר. באתי לגני אחותי כלה וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. שכתוב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. ואח"כ אכלו רעים. מי שמומין לאחר כאשר המון מוכן לפניו. לאחר שהוא אכל איך יזמין לאחר. אלא אשריהם של ישראל שהקב"ה מבקש לטהר אותם. ובחר בהם מכל שאר העמים עכו"ם. ומשחרר בהם מבקש להעלותם מכל מקטרגי העולם. בוא וראה ביום שהוקם המשכן למטה. באותו יום הוקם משכן אחר למעלה עמו. שנאמר (שמות ט) הוקם המשכן. סתם. ויום ההוא שמחתו של הקב"ה היה. כיון שהוקם המשכן מיד ויקרא אל משה. אמר לו. משה חנוכה הכית במה עושים. בסעודה. אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. זש"כ באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו'.

דבר אחר באתי לגני. זה גן עדן שלמעלה. אחותי כלה. זו כנסת ישראל. שביום ההוא נדווגו זוגים בכל. נדווגו זוגים בגן עדן ההוא. למען יתברכו כלם מהשפעת הנחל (ה) ונתקשרו כל אחד בתברו. זש"כ אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי (ו) כלם ינקו ונשבעו מנבועת הנחל. אכלו רעים שמו ושכרו דודים. כל אותן שאלמטה. וכל הענפים (העולמות) נתברכו וניזונו כאשר אלה נתברכו למעלה. ובמה מתברכים ונמתקים כלם. בריח הקרבנות. בוא וראה כאשר ירדה כנסת ישראל לשכן מדורה בארץ. אמר לה הקב"ה מקרא הזה (ז) בשביל שיהיו נמצאים ברכות ושמחה בכל העולמות. והיא נמתקה לצאת ממנה ברכות לכל. שכאשר אלה הששה [מורי. בשמי. יערי. דבשי. ייני. חלבי] נתברכים. או כל העולמות מתברכים יחד למטה ומתברכים למעלה. וישראל מתברכים מכלם: ד"א באתי לגני אחותי כלה. א"ר יצחק לא נדווגו הקב"ה

מתעדין לדיקוא מנסירו דעלמא דלתי. ובהיא שעתא דקב"ה אתער בנחתא דעדן לאשתעשעא עם לדיקוא. כרוח נפיק וקרי. עורי לצון ובאי תימן וגו'. יבא רודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. מהו ויאכל פרי מגדיו. אליו קרבנות דאתקרבו קמיס מנשמתון דלדיקוא. וסאי בשלגית ליליא. בשעתא אחרת שאר קרבנות ממש: (ב-ל:)

ה.

באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שמו ושכרו דודים. פתח רבי חייא ואמר. באתי לגני אחותי כלה וגו'. הוי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה. דכתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. ולבתר אכלו רעים. מאן דזומן לאחרת כד מזוגא דאתקן קמיס. בתר דליוסו אכל סיאך יזמן לאחרת. אלא זכאין אינון ישראל דקב"ה בעא לדכאה לון. ואתרעי בסון מכל שאר עמין עכו"ם. ומדאתרעי בסון בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא. תא חוי ביומא דאתקם משכנא לתתא. בהסוה יומא דאתקם משכנא דהארץ לעילא עמיס. דכתיב (שמות ט) הוקם המשכן. סתם. והסוה יומא דהותא דקב"ה הוי. כיון דאתקם משכנא מיד ויקרא אל משה. אמר לו. משה חנוכה דכיתא במאי הוי. בסעודתא. אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. ה"ד באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו'.

דבר אחר באתי לגני. דא גן עדן דלעילא. אחותי כלה. דא כנסת ישראל. דבהסוה יומא אודווגו זוגין בכלא. אודווגו זוגין בהסוה גן עדן. בגין דיתברכו כלסו משקיו דנחל (ה) ואתקשרו כל חד בתברו. ה"ד אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי (ו) כלסו אתקשו ואתרו ממבועת דנחל. אכלו רעים שמו ושכרו דודים. כל אינון דלתתא. וכלסו ענפין (עלמין) אתברכו ואתו כלסו. בריחא דקרבנא. תא חוי בשעתא דנחתא כנסת ישראל לאשראס דיורסא בארעא. קב"ה אמר לה הוי קרא (ז) בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלסו עלמין. ואתכמת איסי לנפקא מינא ברכאן לכלא. דכד אלין שית [מורי. בשמי. יערי. דבשי. ייני. חלבי] אתברכאן. כדון כלסו עלמין מתברכאן כחדא לתתא ומתברכאן לעילא. וישראל מתברכאן מכלסו: ד"א באתי לגני אחותי כלה. א"ר יצחק לא אודווגו קב"ה

זיו הוהר

ד. (ה) זה עולם הבונה: (כ) ה' במקדש מלך בשם האריות דהיינו שנקשר חסד עם נעה שהם מורי עם בשמי. וכן נבורה עם חוד שהם יערי עם דבשי. וכן נקשר תפארת עם יסוד שהם ייני עם חלבי: (ג) ה' שהתפארת אומר לסלכות איך להשפיע השפע בפרטיות כעולם הזה לאחר שתקבל השפע ממנו. וזהו הפירוש של אכלתי יערי עם דבשי וגו' היינו לאחר שנעשה הורגות שיש הספורות עם הכלה שהיא המלכות ונשפע שפע עיונה מהורגות חרב להורגות תפארת וסלכות. או אח"כ אכלו רעים שמו ושכרו דודים. היינו אלה שלמטה המקבילים שפע מן המלכות:

הקב"ה בכנסת ישראל אלא בשעה שא"ה הששה נרום מהשפעת הנחל שאינו פוסק (ז) רבי יהודה אמר אכלו רעים שמו ושכרו דודים. אלו כל שרי יבבה וילדה שנמתקים כלם ונתברכים יהוה. שהרי מסעודת המלך נהנים כלם (ח) ומתי אוכלים כלם. בשעה שהמלך בשמחה. וכאשר המלך בשמחה משמח תחלה להמטרונה. ואח"כ כלם אוכלים ושמחים: רבי אבא אמר אכלו רעים שמו ושכרו דודים. אלו אותן השש שאמרנו. ואלו אותן שכתוב בהם הביאני המלך חדריו וגו'. שמו ושכרו מיין ההוא המרוה לכל (י): רבי אלעזר אמר כל אותן שמלמטה כיון שאלה השש נתברכין כלם שמלמטה מתברכים (י):

רבי שמעון אמר הכל נכון. אבל סוד הדבר אכלו רעים למעלה. שמו ושכרו דודים למטה. אמר לו רבי אלעזר מי הם למעלה ומי הם למטה. אמר לו יפה שאלת. אותו מקום העליין שהם באחדות ובשמחה שאין נפרשים לעולם. אלה נקראים רעים. זהו שכתוב ונהר יוצא מעדן וגו'. העדן והנהר ההוא אין נפרשים לעולם. ונמצאים לעולם ברצון באחדות ובשמחה. שמו ושכרו דודים. אלו הם אותן שלמטה שנקראים דודים לזמנים ידועים (ה) וזה ביארנו. בוא ראה באותן העליונים כתוב בהם אכילה בלא שתיה. מה הטעם. כי מי שיש לו נבלי יין מבקש אכילה. ולפי שנמצא שם יין המשומר כתוב בהם אכילה. ובאותן שלמטה שמבקשים לשתות כתוב בהם שתיה. אלו רעים ואלה דודים. א"ל רבי אלעזר הרי נראה שדודים בחיבובת הם. ולמה הם למטה. א"ל אותן שמשתוקקים זה לזה ולא נמצאים תמיד יחדו ואלו נקראים דודים. ואותן שנמצאים תמיד יחדו ואין נסתרים ואין נפרשים זה מזה נקראים רעים. ולכך אלו דודים ואלה

קב"ה בכנסת ישראל אלא במומא דליון שית אתרוון מסקין דנחלא. ילח פסיק (ז) רבי יהודה אמר אכלו רעים שמו ושכרו דודים. אליו כל מארי דיבבא ויללה דאתבסמו כלשו ואתברכו כחדא. דהא מסעודתא דמלכא מתסניין כלל (ח) ולימתי אכלין כלשו. בשעתא דמלכא אתחדי. וכד מלכא אתחדי חדי למסרוימיה בקדמיהא. ולבחר כלשו אכלן וחדלן: רבי אבא אמר אכלו רעים שמו ושכרו דודים. אליו ליון שית דקאמרין. ואליו ליון דכתיב בכו סביאמי סמלך חדריו וגו'. שמו ושכרו מסהול יין דרוי לכלל (י): רבי אלעזר אמר כל ליון דלתתא דליון דליון שית אתברכין כלשו דלתתא מתברכין (י):

ר' שמעון אמר כלל פסוק. אכל רוא דמלה אכלו רעים לעילא. שמו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה רבי אלעזר מאן ליון לעילא ומאן ליון לתתא. אמר ליה יאות שאלתא. דא אתר עלאה דליון באחדותא בחדותא דלא מתפרשין לעליון. אליו אקרין רעים. דהא הוא דכתיב ונשר יולא מעדן וגו'. עדן והוא נשר לא מתפרשין לעליון. ואשתכחו לעליון ברעותא באחדותא בחדותא. שמו ושכרו דודים. אליו ליון דלתתא דאקרין דודים לזמנין ידעין (ה) וסל לוקימנא. תא חוי בליון עלאי כתיב בכו אכילה בלא שתיה. מאי פמנא. מאן דלית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא. ובגין דתיון שריא חמרא דמנשרא כתיב בכו אכילה. ובאיון תתאי דבעין סקין כתיב בכו אכילה. אליו רעים ואליו דודים. א"ל רבי אלעזר אתחוי דהא דודים חיבובתא ליון. ואמאי ליון תתאי. א"ל ליון דתתאין דא ללא ולא משתכחין תדיר אקרין דודים. וליון דמשתכחי תדיר ולא מתסכין ולא מתפרשין דא מן דא אקרין רעים. וע"ד אליו דודים ואליו

זיו הוהר

(ד) באן רבו הפירושים בעשר הדעות איך דרוש זה הפסוק. ונראה לי בעורתי ית' שר' יצחק בא דחוסף על דברי ר' חייא דכיון שר' חייא פורש זה הפסוק על זמן הקמת המשכן ועבודת הקרבנות שהשש ספירות מתברכאן ומתבסמאן בליון בריחא דקרבתא ועיון בליון מתברכאן מסקין דנחלא. ואתרוו מסבוכא דנחלא. וסתם נחל יש לחשוב שהוה המלכות. והמכוון שכלם מתברכים משפע המלכות. א"כ לא נזכר בדבריו ענין הודונות חרב דעת שטיק' השפע באה מהבינה. ולכך מוסף ר' יצחק ואומר. אמת הדבר שעבודת ישראל נורם הודונות שש הספירות עם הכלה. אבל אין די באתערותא דלתתא הזאת בלבד דנורם הודונות להשפיע שפע בעולם הזה. אלא שנצרך לזה גם אתערותא דלעילא שאותן שש הספירות יתרוו מסקין דנחלא דלא פסיק והיא הבינה. ולא סתם נחלא שיש לחשוב דהיוו סוכות. נמצא שעבודת ישראל נורם ב' ענינים. שהם המשכת השפע מן הבינה להתפארת. וגם הודונות תפארת ומלכות ואח"כ משפעת המלכות לעולם הזה בפרטיות: (ה) ר' יהודה נ"כ לא פליג אלא שמוסיף ענין אחר. דקשיא ליה הדשון שכרו. מה ענין שכרות לכאן. לכך פתרון שזה מוסב על שרי תרין המביאים יבבות וילדות בעוה"ז מעונשין שלהם. ועיון שתבוא ותגיע גם להם רב שפע מיין הבינה המסתיו כל הדינים. יתבסמו בליון והיו נעשים כשיכורים שלא יקשרו ואל ירעו ואל ישחיתו דעם ישראל: (ו) ר' אבא נ"כ לא פליג וגם הוא פורש שהתפארת בהודונות עם הכלה אומ"י אומ"י אומ"י וזהו השאר רעים לו. גם יש לקרואן חדריו. והתפארת הוא מקבל הראשון את השפע כלי שש הספירות. היינו שש התפארת הן שש. התפארת הוא העיקר והשאר רעים לו. גם יש לקרואן חדריו. והתפארת הוא מקבל הראשון את השפע מן הבינה. וקודם שמשפיע למלכות הוא מלך השפע הריעים שלו חסד וגבורה נצח והוה שהן חדריו של התפארת. וההתחלקות היא לפי ענין הנצרך. או לעשות חסד לטיק' ההשפעת. או לעשות הגבורה לטיק' ההשפעת. ואח"כ שמו ושכרו דודים יסוד ומלכות מן השפע הבאה מן הבינה: (ז) ר' אלעזר לא ניהא ליה דפרש אכלו רעים וגו' על כלל השש ספירות אלא מפרש כדעת הקודמים שאכלו רעים מוסב על הכל על כלה דלתתא המקבלים השפע ולא על המשפיעים: (ח) רבי שמעון אומר דכלא שפיר כמו שפירשו שהתפארת אומר להכלה באחי לני בשביל ההודונות. סוכן ומוטן כהבור והתקשיות עם שאר הספירות שלו. מורי עם בשמי דהיוו חסד עם נצח וכי הכל כנוכר לעיו. אבל סוף הפסוק אכלו רעים שמו ושכרו דודים הא מברא באופן אחר. וענינו כך הוא. כאשר התפארת משתוקק להודונות עם הכלה שהיא המלכות להשפיע לה שפע. נצרך לזה אתערותא דלתתא של עבודת ישראל אשר תעלה ותגיע ותבוא למעלה מצדה לרית ניתוח לאותן תרין רעין דלא מתפרשין חכמה ובינה שהם משתוקקין לרית הניתוח של עבודת ישראל. וזאת היא הצלם כמו ענין אכילה שאין רוחני כל כך כיון שבא מנבראים הנשמים. ועיון הם משפיעים להתפארת יין המשומר דלענין הודונות עם המלכות. מה שהם משתוקקים לקבל השפעת הוה מן הבינה. והוה שסמיהם התפארת דאחר שאומ"י באחי דניג' להודונות. איותי מורי עם בשמי וגו'. היינו שמודיע כי מצדו הכל בהתקשורת ואין עיניו ומגיעה. אבל כיון שנצרך לזה המשכת השפע מן המוחין שהיא ההודונות של תרין רעין חרב אל התפארת. שדבר זה תולה אם תגיע כמו רית הניתוח של עבודת ישראל. לכן מבקש התפארת שיהיה אכלו רעים. היינו שתעלה עבודת ישראל לרית ניתוח אל חכמה ובינה. ועיון הם יאמרו להתפארת ומלכות שמו ושכרו דודים מן היין המשומר שתשפיע הבינה. ובהו יובן ויתבאר כי א"ר העמוק הוה לטבין. ודוק:

ואלה רעים. אלה ברצון באחדות תמיד. ואלו בתשוקה לפעמים. וזה הוא שלימות הכל בשביל שתתברך כנסת ישראל. ואז שמחה בכל העולמות: רבי חזקיה דרש מקרא הזה בקרבנות. לפי שהם סעודת המלך להקריב לפניו. ונהנים מהם שרי הדין ונמתקים כלם ונמצאת שמחה בכלם: רבי אחא דרש מקרא הזה על השעה שנכנסה השכינה למשכן. שנמצאו ברכות ושמחות בכלם. ונכנסה השכינה ככלה לחופה. ואז נשתלמו ישראל למטה והתדבקו בו בהקב"ה בארץ. זש"כ (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ואז עליונים ותחתונים נמתקו: (ג-ג)

אמר רבי אבא בוא וראה בומן שנמצא מזון למטה נמצא מזון למעלה. משל למלך שהכין סעודתו. ולא אכל עד שהוכן גם לעבדיו. כאשר הוכן לעבדיו אכל המלך סעודתו. והם אכלו הסעודות שלהם. זש"כ אכלתי יערי עם דבשי. זו סעודת המלך. אכלו רעים שחו ושכרו דודים. זו הסעודה שלהם מריח הקרבן כאשר ריח הקרבן היה עולה. ולפיכך נקרא ריח ניחוח לה. ריח לעבדיו. ניחוח לה (מקום שהענג של הקדמון נמצא). ועל כן סעודת המלך התעכב בשביל סעודת עבדיו. ולפיכך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים למדנו. ומסעודת המלך מי אוכל. אלא אותן בשמות של הצדיקים: (ג-ג)

רוא דקרבנין

פתח רבי אלעזר ואמר. באתי לגני אחותי כלה וגו'. הרי קרא אוקמוס. אבל הכא אית סתרים דקרבנא. (שם סדרין דקרבנא) וכלל אתמר. אל רבי שמעון אית הוה דשרית מלה וסתמית. אחאי. אל רבי שמעון דחמינא דספרא דחוק מלה ואוליפנא. אמר כלל חד מלה. קב"ה אמר דא. באתי לגני. בזין דכל קרבנין דעלמא כד סלקין. עילין כללו לנו גנתא דעדן בקדמיתא. רוא דכנסת ישראל (ט) והאיך. בקדמיתא ושירותא דקרבנא. בשעתא דבר נס אודי חטאי עלי. וכיסו חזיקו דמיס על מדבחה: השהת אית לאסתכלא. האיך אינו רוחין קדישין אתהנון מהאי. ומאי טעמא דקרבנא דבסה. והא יתיר הוה סינא לתברא ב"ג הסוא רוחא ולאחבא בתיובתא. מאי טעמא נכיסו דבסה ולאו קדא ליה בנורא דמדבחה. אלא רוא הוה. בזין דאית בסמ"ה דרביעא על אלף סורין (י) ואלף סורין אכלת בכל יומא (יא) וכלהוון אקרין בסמות בסררי אלף. וע"ד תנין דאית בעירא אכיל בעירי. וממאי הוה. מאשא. וכלהו לחיך לון הוה סמ"ה בסמ"ה בלחוכא חדא. סמ"ד (דכ"ה) כי ה' אלסיך אש אכלה סוא אל קנא. וכל מיא דירדן דאתמלא בסית סנין סנין סנין עבדת ליה

ואמר רבי אבא בוא וראה בומן שנמצא מזון למטה נמצא מזון למעלה. משל למלך שהכין סעודתו. ולא אכל עד שהוכן גם לעבדיו. כאשר הוכן לעבדיו אכל המלך סעודתו. והם אכלו הסעודות שלהם. זש"כ אכלתי יערי עם דבשי. זו סעודת המלך. אכלו רעים שחו ושכרו דודים. זו הסעודה שלהם מריח הקרבן כאשר ריח הקרבן היה עולה. ולפיכך נקרא ריח ניחוח לה. ריח לעבדיו. ניחוח לה (מקום שהענג של הקדמון נמצא). ועל כן סעודת המלך התעכב בשביל סעודת עבדיו. ולפיכך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים למדנו. ומסעודת המלך מי אוכל. אלא אותן בשמות של הצדיקים: (ג-ג)

אמר רבי אבא בוא וראה בומן שנמצא מזון למטה נמצא מזון למעלה. משל למלך שהכין סעודתו. ולא אכל עד שהוכן גם לעבדיו. כאשר הוכן לעבדיו אכל המלך סעודתו. והם אכלו הסעודות שלהם. זש"כ אכלתי יערי עם דבשי. זו סעודת המלך. אכלו רעים שחו ושכרו דודים. זו הסעודה שלהם מריח הקרבן כאשר ריח הקרבן היה עולה. ולפיכך נקרא ריח ניחוח לה. ריח לעבדיו. ניחוח לה (מקום שהענג של הקדמון נמצא). ועל כן סעודת המלך התעכב בשביל סעודת עבדיו. ולפיכך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים למדנו. ומסעודת המלך מי אוכל. אלא אותן בשמות של הצדיקים: (ג-ג)

סוד הקרבנות

פתח רבי אלעזר ואמר. באתי לגני אחותי כלה וגו'. מקרא זה נתבאר. אבל כאן יש סוד הקרבנות. (שם סדרי הקרבן) והכל נדרש. א"ל רבי שמעון וכי כך יפה הוא שהתחלת הענין וסתמת. מפני מה. א"ל לפי שראיתי בספרו של חנוך הענין ולמדתי. א"ל שמעון אמור אותו הענין שראית ואשמע. אמר הכל ענין אחד. הקב"ה אמר זה. באתי לגני. לפי שכל קרבנות העולם כאשר עולים. נכנסים כלם לתוך גן העדן לראשונה. זה סוד כנסת ישראל (ט) ואיך. בראשית והתחלת הקרבן. בשעה שהאדם מתורה חטאו עליו. ובשחיתת וזריקת דמו על המזבח: עכשו יש לעיין. איך אותן רוחות הקדושים נהנים מזה. ומה הטעם של קרבן בהמה. והלא יותר מוטב היה שישבר האדם רוחו ולהשיב בתשובה. מה הטעם של שחיתת הבהמה ולשרפה באש המזבח. אלא סוד הוא. לפי שיש בהמ"ה הרובצת על אלף הרים (י) ואלף הרים אוכלת בכל יום (יא) וכלן נקראות בהמות בהררי אלף. ולכן למדנו שיש בהמה אוכלת בהמות. וממה הן. מאש. וכלן לוחכת אותן בהמה ההיא בלחיכה אחת. זש"כ (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא. וכל מימי הירדן שנתמלא בשש שנים היא עושה אותן

דיו הוהר

(ט) מ' למדת המלכות שהיא העיר שפליה אמר דוד פתחו לי שערי צדק וגו'. ומשם תעלה ותבא ותגיע לפעלה פעלה התפלה והכונה והמחשבה עד ארץ סוף כידוע: (י) בהמ"ה בני ב"ן. שם הויה במילוי הויה. וזה שורש מרת המלכות הרובצת על אלף הרים. היינו העולמות והמפירות שלה: (יא) אפשר לומר שזהו המאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום. וכל ברכה כוללת עשר ספירות הרי אלף. וזהו הסוד שאמרנו בנסרא דברכה שויה עשרה וחובים. והברכות הן של אש על דרך הכתוב סיפנו אש דת למו. וגם שצריכות להאמר בהת"הבות:

לוי גמיעה חדה. סס"ד (איו"ב פ) יבטח כי יגיה ירדן אל פיהו. סוד הענין הנסתר הוא שכל אלה הן עיקר ויסוד לאותן הבהמות שלמטה. לפי שהרוחות של אותן הבהמות נתפשטו מהן למטה. ונצטייר תבנית אותן הרוחות למטה בבהמות. וכאשר האדם הוטא ומביא בהמה לקרבן. רוח בהמה הזאת עולה ושב למקומו. ונתפשט רוח הזה בין כלן. וכל הרוחות של זה המין מתקרבים ובאים ונהנים מזה החלב והדם שהיו לבוש לרוח הזה. שהרי מצד שלהם היה רוח הזה. וכלם נהנים וניזונים ונעשו מליצים טובים על זה האיש. ולפיכך הקרבן מן הבהמה. ואע"פ שכלן נתעוררין. מדרגות החקוקות בכסא נתעוררות לעומת מדרגות הארץ. שהן היסוד שלהן. ואותן מדרגות עליונות הנסותרות כלן נתעוררות ומתקרבות להסעודה ונהנה. אבל אין רשות לאחד מהן לאכול. לא למדרגות העליונות ולא למדרגות התחתונות ליהנות איזו הנאה. ולא להושיט יד בקרבן. עד שמלך העליון. אוכל ונהנה (י) ונותן להם רשות. ולאחר שנותן להם רשות כל אחד ואחד נהנה ואוכל. זש"כ אריתי מורי עם בשמי. אלו הן מדרגות העליונות. מורי עם בשמי אכלו ונהנו כראוי. זו זרוע הימנית בירך שמאלית (י) אכלתי יערי עם דבשי. זה יעקב ברחל אכילה כראוי (יד) שתיתי ייני עם חלבי. זו זרוע השמאלית בירך הימנית (טו) הרי כל מדרגות העליונות שנהנה מהן מלך הקדוש תחלה. וזה המאכל הוא שלו והנאה שלו. עד כאן מאכלו של מלך העליון לראשונה. מכאן ואילך נותן רשות לארבע צורות החקוקות בכסא. ולכל אותן שמתפשטים מהן ליהנות ולאכול. זש"כ אכלו רעים שתו ושכרו דודים. אכלו רעים. אלו הן ארבע הצורות שאמרנו. שתו ושכרו דודים. כל אותן שמתפשטים מהן. וכלם אוכלים ונהנים כראוי. הפנים נוארים וכל העולמות בשמחה. וכל אחד ואחד בין מדרגות העליונות ובין מדרגות התחתונות בהיסוד שלהם מתקרבים ונהנים. וזה הסוד והנסתר של הקרבן כראוי: (ג-ד-ה-ו-ז-ח-ט-י-י"א-י"ב-י"ג-י"ד-י"ה-י"ו-י"ז-י"ח-י"ט-כ-כ"א-כ"ב-כ"ג-כ"ד-כ"ה-כ"ו-כ"ז-כ"ח-כ"ט-ל)

לוי גמיעה חדה. סס"ד (איו"ב פ) יבטח כי יגיה ירדן אל פיהו. סוד הענין הנסתר הוא שכל אלה הן עיקר ויסוד לאותן הבהמות שלמטה. לפי שהרוחות של אותן הבהמות נתפשטו מהן למטה. ונצטייר תבנית אותן הרוחות למטה בבהמות. וכאשר האדם הוטא ומביא בהמה לקרבן. רוח בהמה הזאת עולה ושב למקומו. ונתפשט רוח הזה בין כלן. וכל הרוחות של זה המין מתקרבים ובאים ונהנים מזה החלב והדם שהיו לבוש לרוח הזה. שהרי מצד שלהם היה רוח הזה. וכלם נהנים וניזונים ונעשו מליצים טובים על זה האיש. ולפיכך הקרבן מן הבהמה. ואע"פ שכלן נתעוררין. מדרגות החקוקות בכסא נתעוררות לעומת מדרגות הארץ. שהן היסוד שלהן. ואותן מדרגות עליונות הנסותרות כלן נתעוררות ומתקרבות להסעודה ונהנה. אבל אין רשות לאחד מהן לאכול. לא למדרגות העליונות ולא למדרגות התחתונות ליהנות איזו הנאה. ולא להושיט יד בקרבן. עד שמלך העליון. אוכל ונהנה (י) ונותן להם רשות. ולאחר שנותן להם רשות כל אחד ואחד נהנה ואוכל. זש"כ אריתי מורי עם בשמי. אלו הן מדרגות העליונות. מורי עם בשמי אכלו ונהנו כראוי. זו זרוע הימנית בירך שמאלית (י) אכלתי יערי עם דבשי. זה יעקב ברחל אכילה כראוי (יד) שתיתי ייני עם חלבי. זו זרוע השמאלית בירך הימנית (טו) הרי כל מדרגות העליונות שנהנה מהן מלך הקדוש תחלה. וזה המאכל הוא שלו והנאה שלו. עד כאן מאכלו של מלך העליון לראשונה. מכאן ואילך נותן רשות לארבע צורות החקוקות בכסא. ולכל אותן שמתפשטים מהן ליהנות ולאכול. זש"כ אכלו רעים שתו ושכרו דודים. אכלו רעים. אלו הן ארבע הצורות שאמרנו. שתו ושכרו דודים. כל אותן שמתפשטים מהן. וכלם אוכלים ונהנים כראוי. הפנים נוארים וכל העולמות בשמחה. וכל אחד ואחד בין מדרגות העליונות ובין מדרגות התחתונות בהיסוד שלהם מתקרבים ונהנים. וזה הסוד והנסתר של הקרבן כראוי: (ג-ד-ה-ו-ז-ח-ט-י-י"א-י"ב-י"ג-י"ד-י"ה-י"ו-י"ז-י"ח-י"ט-כ-כ"א-כ"ב-כ"ג-כ"ד-כ"ה-כ"ו-כ"ז-כ"ח-כ"ט-ל)

זיו הוהר

(י) פי' שנהנה מן הוודוי והתפלה והמתשבה של השב בתשובה והכונה של הבן המקריב: (י"א) וזה התקשרות חסד ברוח: (י"ב) פי' הודונות תפארת במלכות. וענין ההודונות נקרא בלשון אכילה כירוע: (י"ג) וזה התקשרות גבורה עם נגה. וכל זאת התקשרות נעשה ע"י אתערותא דלתתא ליתוד קב"ה ושכינתיה:

את קרבנכם (יט) שיתקשרו כל העולמות יחדו. ויתחברו ויתברכו עליונים ותחתונים : (ב-רמח).

עוד אמר רבי אלעזר. באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי וגו'. למדנו כל מי שאומר תהלה לדוד בכל יום ג' פעמים. הוא בן עולם הבא. והרי אמרו הטעם כי ב' פעמים הוא חיוב על האדם. כדי להתפלל על מזון ופרנסה בכל יום. ואחד אין הוא בשביל חיוב. אלא בשביל שהוא שבח תוך התשבוחות של דוד המלך. לתת עוז למקום שהוא של פתיחת ידו. ובוא וראה שפרנסה אין ראוי לשאול אלא אחר התפלה שהיא פרנסת רבונו. המלך יאכל לראשונה ואח"כ יאכלו עבדיו. ושי"כ באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. ואח"כ אכלו רעים. אכלתי יערי. זו תפלת מיושב. עם דבשי. זו קריאת שמע. אכלתי יערי. זו תפלת מיושב. היינו יער הלבנון. יוצר אור ומשרתים. האופנים וחיות הקודש. כל אלה נקראים יער עצים ונטיעות אשר בו. עם דבשי. זו קריאת שמע שהיא מתיקות של הכל בכמה צופים מתוקים. שתיתי ייני. זו תפלת מעומד. מיטב יין העליון המשומר. והוה בשלש ברכות הראשונות. עם חלבי. אלו הן שלש ברכות האחרונות. ונכללות אלו באלה (יז) עד כאן מאכל למלך. ולאחר שאכל המלך אכלו רעים למעלה. שתו ושכרו דודים למטה. וע"כ החיוב לשאול מזון ופרנסה בתפלת שחרית הוא לאחר התפלה. אבל בתפלת מנחה הוא קודם התפלה. מה הטעם. לפי שעוד לא נמצא דין הקשה בעוד שפני המלך מאירים יאמר תהלה לדוד. כי בו סדר המזון ופרנסה. אבל לאחר שהדין שורה ותולה על העולם אין הזמן ראוי לזה : (ג-רטי).

רועה הנאמן

פתח רועה הנאמן ואמר. באתי לגני אחותי כלה. זו היא מלכות. אדני [מדרגה של דוד]. אריתי מורי. זה הדרך מדרגה של אברהם שנאמר עליו אלך לי אל הר המור. עם בשמי. זה נצח מדרגה של אהרן. שנאמר בו (שמות ז) ואתה קח לך בשמים ראש. והן זרוע הימנית עם ירך הימנית. וסוד הדבר (תהלים טו) נעימות בימינך נצח. וכנגדם הן שתי הברכות. אחת מגן אברהם. והשנית עבודה שהיא רצה. אכלתי יערי. זו נבחרה אחד יצחק. עם דבשי. זה הדרך מדרגה של [משה]. והן זרוע השמאלית עם ירך השמאלית. שתיתי ייני עם חלבי. [זה הפארת ויסוד] גוף וברית יעקב עם שלמה. אח"כ אכלו רעים שתו ושכרו דודים. י"ב שבטים בייב ברכות [האמצעות]. תוספת ברכת המינים מי אוכלת.

זה

זו הוהר

את קרבנכם (יט) דיתקשרו כלו עלמין כחדא. ויתחברון ויתברכו עלי ותחתי : (ב-רמח).

הו אמר רבי אלעזר. באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי וגו'. מנין כל מאן דאמר תהלה לדוד בכל יום תלת זמנין. איסו בר עלמא דאתי. וסא דאתמר פעמא דתרי זמנין אינון חובא על ב"כ. בנין למשאל מזונא ופרנסה בכל יומא. והד לאו בנין חובא איסו. אלא בנין שבחא גו תושבחן דדוד מלכא. למיזב תוקפא לסהוא אתר דפתיחו ידוי. ותא חזי דפרנסה לא חזי למשאל אלא בטר בללוא ופרנסה דמאריסו. מלכא יוכל בקדמיתא ולבתר יילכון עבדוי. הסי"ד באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. ולבתר אכלו רעים. אכלתי יערי. דא ללוא דמיושב. עם דבשי. דא קריאת שמע. אכלתי יערי. דא ללוא דמיושב. הסי"ה יער לבנון. יוצר אור ומשרתים. האופנים וחיות הקודש. כל הטי אקרין יער אילנין וליבין דביס. עם דבשי. דא קריאת שמע דאיוס מתיקו. דכלא בכמה לופין מתיקין. שתיתי ייני. דא ללוא דמטומד. סיבו דיינא עלאה דאתנטר. ודא בשלש ברכות הראשונות. עם חלבי. אלו הן שלש ברכות האחרונות. ואתכלין אלו באלו (יז) עד כאן מילכא למלכא. ולבתר דאכל מלכא אכלו רעים לעילא. שתו ושכרו דודים לתתא. וע"ד חובא למשאל מזונא ופרנסה בללוא דשחרית לבתר ללוא איסו. אבל בללוא דמנחה קודם ללוא. מאי פעמא. בנין דעד לא אשתכח דינא קשיא. בעוד דאנפין דמלכא נסירין יומא תהלה לדוד. דביס סודא דמזונא ופרנסה. דלבתר דיינא קשיא ותלי על עלמא לאו פעמא איסו. לרא : (ג-רטי).

רעיא מדימנא

פתח רעיא מדימנא ואמר. באתי לגני אחותי כלה. איסו מלכות. אדני [מדרגה של דוד]. אריתי מורי. דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה אלך לי אל הר המור. עם בשמי. דא נצח דרגא דאהרן. דכתיב ביה (שמות ז) ואתה קח לך בשמים ראש. ואינון דרועא ימינא עם ירכא ימינא. וזוה דמלא (תהלים טו) נעימות בימינך נצח. לקבליוסו אינון תרין ברכאן. חד מגן אברהם. ותנינא עבודה דאיוס רלס. אכלתי יערי. דא נבחרה אחד יצחק. עם דבשי. דא הוה דרגא [דמשה]. ואינון דרועא שמאלא עם ירכא שמאלא. שתיתי ייני עם חלבי. דא תפארת ויסוד] גוף וברית יעקב עם שלמה. לבתר אכלו רעים שתו ושכרו דודים. י"ב שבטין בייב ברכאן [אמלעאן]. תוספת ברכת המינים מאן אכיל לה. הסי"ה

(יט) והשתא מצמעותו כמו אח"כ. והמכוון שכאשר יהי קרבן דה' תהלה מן עבודת התחתונים. עיי' יוסף דהם אח"כ השפע למשת. והוה הקיבו את קרבנכם. פי' שיבוא לכם שפע כל טוב מן השמים : (יז) כי שלש הראשונות הן כנגד אברהם יצחק ויעקב. חסד נבונה ותפארת. ושלש האחרונות הן כנגד משה אהרן ויוסף. נצח הוה יסוד. ועיי' התפלה בכונת לייחד קב"ה ושכינתיה נכללות אלה כאלה להשפיע למלכות וממנה תבוא השפע למשת :

סווא דלתמר ציס באתי לגני אחותי כלה : ואית דפליג
 לון ברזא אחרא, אריתו מורי עם בשמי, גוף וברית.
 יערי עם דבשי, שוק ימנית עם השמאלית, ייני עם
 הלבי, זרוע שמאלית עם ימנית, שהן ייני גבורה.
 חלבי דוסד, ע"כ ר"מ : (ג-ג)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 רעיתי יונתי תמתי וגו', אמר רבי שמעון מסו
 תמתי, אלא כמה דכתיב (איכה ד) תם עונך בת ליון
 לא יוסיף להגלותך, שראשי נמלא טל, מהו נמלא טל,
 אלא אמר קב"ה אנת חסידת דמיומא דלתמר בי
 מקדשא אעלגא צביתא דלי וועלגא ציבובא, לאו סבי, לא
 אעלגא כל זמנא דאנת בגלותא, הא לך סימנא, שראשי
 נמלא טל, **הא** סכינתא בגלותא, שלימו דלה
 וחיים דלה איסו **מלך**, ודא איסו יוד **הא** ואו,
והא איסו סכינתא דלא מחוסבן **מלך**, אלא יוד **הא** ואו
 דסליקו אהון לחוסבן **מלך**, איסו מילה לסכינתא
 מנביעו דכל מקורין עלאין : (ת"ז תקינא קדמא)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 וגו', פתח פתחי סבא ואמר אני ישנה ולבי ער,
 אני ישנה מרחימאי דלתרחק מיני, ולבי ער,
 כד אחיא לגבאי, משל לכלה דהות נשואה לתתן
 ואתרחק מינה, נפלת צבי מרעא ואתכנסו כל אסיין
 לגבה, ולא הוו יכלין למרעא מרעא דלה, אסיא קרענא סוס תתן
 דהוה אשתמודע בדפיקו, בעשר מיני דפיקון דבשי
 אסיא לאסתכלא בסון, לקבל עשר אלבען, ולא
 הוו אשתמודעאן במרעא דלה אלא איסו, דמיה משקון
 וריחין עבין מתפוחין דלתמר בסון ויחא אפך
 כתפוחים, וכמה משקין מעיסים רמונים הוו משקין
 לס אסיין אחרין ולא הוו מטיין לה, עד דלתא
 סאי אסיא קרענא, אסתכל בדפיקו דלה, ואיסי
 אשתמודעא באסיא דא ואמרת ליה, קול דודי דופק (י"ח) ואיסי
 אמר לה, פתחי לי, פתחי לאת י דאויסו עשר מיני
 דפיקו, קול דודי דופק, דא דפיק לתרעא
 בשית פרקין דדרושין, ורזא דמלה ידיו גלילי
 וזב מומלאיס בתרשים, בתר"י ט"ש, בתרין דרושין
 אית שית פרקין, שראשי נמלא **מלך**, רזא דמלה
 סו"ס אח"ד דסליק לחוסבן **מלך** : (ת"ז תקינא סט)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 רעיתי וגו', פתח רבי חייל ואמר, אני ישנה,
 אמרה כנסת ישראל בגלות דמלרים, דהוו בני צטעבדא
 דקשו, ולבי ער, לגשרא לכו דלא יסתיון בגלותא, קול
 דודי דופק, דא קב"ה דאמר (שמות ו) ואזכר את
 צריתי, פתחי לי פתחא כחודא דמחשא, ואלא אפתח לך
 תרעין עלאין, פתחי לי אחותי, דהא פתחא
 לאעלא לי כך הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלף כך, אנת הוא
 פתחא לאעלא לי, אי את לא תפתח פתחך הא אנת
 סגיר דלא יסכחון לי, בג"כ פתחי לי, לי ודלי,
 וע"ד

זה שכתוב בו באתי לגני אחותי כלה : ויש מי שמחלק
 אותן בסוד אחר, אריתי מורי עם בשמי, גוף וברית.
 יערי עם דבשי, שוק ימנית עם השמאלית, ייני עם
 הלבי, זרוע שמאלית עם ימנית, שהן ייני גבורה.
 חלבי דוסד, ע"כ ר"מ : (ג-ג)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 רעיתי יונתי תמתי וגו', אמר רבי שמעון מהו
 תמתי, אלא כמו שכתוב (איכה ד) תם עונך בת ציון
 לא יוסיף להגלותך, שראשי נמלא טל, מהו נמלא טל,
 אלא אמר הקב"ה את תחשוב שמיום שנחרב בית
 המקדש אני אכנס בביתי ואשב בו, לא כן, לא
 אכנס כל זמן שאת בגלות, הרי לך כימן, שראשי
 נמלא טל, השכינה **הא** היא בגלות, שלימות שלה
 וחיים שלה הוא **מלך**, והוה יוד **הא** ואו, והשכינה
 היא **הא** שאינה במספר **מלך**, אלא יוד **הא** ואו
 עולות האותיות למספר **מלך**, הוא הממלא להשכינה
 מן המעין של כל מקורות העליונים : (ת"ז תקן א)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 וגו', פתח זקן ההוא ואמר אני ישנה ולבי ער,
 אני ישנה ממה שאוהבי התרחק צעני, ולבי ער,
 כאשר יבא אלי משל לכלה שהיתה, גשואה להתן
 והתרחק ממנה, נפלה על ערש דודי ינאספו כל הרופאים
 אצלה, ולא יכלו לדעת מהלחא, רופא קטן היה שם
 שהיה מבין בהדופק, בעשרה מיני דפיקים שצריך
 הרופא להסתכל בהם, שהם כנגד עשר האצבעות, ולא
 היו מבינים צמצולתה **לא** הוא, כי הרבה משקאות
 וריחות טובין מתפוחים שנאמר בהם וריח אפך
 כתפוחים, והוציא משקאות מעסים רמונים היו משקים
 לה רופאים אחרים ולא היו מועילים לה, עד שבא
 זה רופא הקטן, הסתכל בדופק שלה, והיא היתה
 מכרת ברופא הזה ואמרה לו, קול דודי דופק (י"ח) והוא
 אמר לה, פתחי לי, פתחי לאות י שהוא עשרה מיני
 דפיקים, קול דודי דופק, זה דופק על השער
 בששה פרקים של הורועות, וסוד הדבר ידיו גלילי
 זהב ממולאים בתרשים, בתר"י ש"ש, בשתי זרועות
 יש ששה פרקים, שראשי נמלא **מלך**, סוד הדבר
 הוי"ה אח"ד עולה למספר **מלך** : (ת"ז תקן סט)

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי
 רעיתי וגו', פתח רבי חייל ואמר, אני ישנה,
 אמרה כנסת ישראל בגלות מצרים, שהיו בני צטעבד
 הקשה, ולבי ער, לשמרם שלא יטעו בגלות, קול
 דודי דופק, זה הקב"ה שאמר (שמות ו) ואזכר את
 בריתי, פתחי לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לך
 שערים צליונים, פתחי לי אחותי, שהרי כך הוא הפתח
 לייכנס אלי, שלא יכנסו אלי בני אלף כך, את הוא
 הפתח לייכנס אלי, אם את לא תפתח פתחך הרי אני
 מסוגר שלא ימצאוני, לפיכך פתחי לי, לי בודאי,
 וע"כ

זיו הוהר

(יח) אפשר לפרש הסבון של אסוא קרענא שוהו צרוק הרור שהוא ענו וקמון בעיני עצמו כדכתיב והאיש משה ענו מאד, וכדאי
 שהשכינה הקדושה יש לה חירות עם צרוק הזה, והוא סדרב איהו תגומין שהקב"ה מתגעגע אליה ומצפה על הזמן שתחיה ראויה
 לגאולה השלימה :

וע"כ דוד כאשר חפץ ליכנס אל המלך אמר (תהלים ק"ח)
 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יהוה זה השער
 לה' זה הוא הפתח בודאי ליכנס אל המלך. זה השער
 לה' למצא אותו ולהדבק בו. וע"כ פתחי לי אחותי
 רעיתי יונתי תמתי וגו'. בשביל ההודווג עמך ולהיות
 עמך בשלום לעולם: (ד"ג אמר צ"ח)

אמר רבי שמעון כשמגיע השעה להאיר השחר.
 נעשה חשכות ונשחר האור ושחרות נמצאת. בכך
 מתחברת אשה בבעלה. שלמדנו אשה מספרת עם
 בעלה. לספר עמו ונכנסת להיכלו. אח"כ כאשר
 מתחיל השמש לעלות נעשה אור. כאשר בא הילל
 ומעביר את האור. אז כל השערים נסגרים. חמורים
 נוצרים וכלבים נובחים. בחצות הלילה מתחיל המלך
 (לקרות) לקום והמטרונה מתחלת לזמר. בא המלך
 ודופק על שער ההיכל ואומר. פתחי לי אחותי רעיתי
 יונתי תמתי וגו'. ואז הוא משתעשע עם נשמות
 הצדיקים. אשרי חלקו מי שנתעורר באותו הזמן
 בדברי תורה. ובעבור זה כל אותן בני היכלה של
 המטרונה כלם מבקשים לקום בזמן ההוא לשבח
 להמלך. כלם משבחים לפניו. והשבח שעולה מזה
 העולם שהוא רחוק ביותר. זאת תכון לפני הקב"ה
 יותר מהכל. כאשר יעבר היליה ובא הבקר נעשה
 חשכות ושחרות. אז המלך והמטרונה בסוד של חדות.
 ונותן לה מתנות ולכל בני היכלה. אשרי חלקו מי
 שהוא באותו מנין: (ב-טו.)

שראשי נמלא טל וגו'. אמר רבי שמעון מאותו
 הטל יתעוררו המתים לעולם הבא. שנאמר
 (ישעי' כ"ו) כי טל אורות טלך. אורות. זה אור הלב
 של הקדמון. ומאותו הטל מתקיימים קדושי עליונים.
 והוא המן שטוהנים לצדיקים לעולם הבא. ונוסף אותו
 הטל לשדה התפוחים הקדושים (י"ט) זש"כ (שמות טו)
 ונעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס.
 ומראה של אותו הטל הוא לבן. כדמיון אבני הבדלה.
 שנראים כל הגונים בתוכה. כמו שנאמר ועינו כעין
 הבדלה: (ג-קמח:)

וע"ד דוד כד צעי לאעלא למלכא אמר (תהלים ק"ח)
 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יהוה זה השער
 לה' זה הוא הפתח בודאי ליכנס אל המלך. זה השער
 לה' למצא אותו ולהדבק בו. וע"ד פתחי לי אחותי
 רעיתי יונתי תמתי וגו'. בנין לאודווגא עמך ולמסוי
 עמך בשלם לעלמין: (ו"ג אמר ז"ח)

אמר רבי שמעון בשעתא דצעי לאתהרא לפרא.
 אחתוך ואתקדר ככורא וקדרותא אשתכח. כדון
 אחתכרת אתהא בצעלה. דהנין אשה מספרת עם
 בעלה. למשתעי בדידי ועאלת להיכליה. לכתר כד
 צעי שמשא בדידי אתהיירא. כד אתה לילא
 ונעלת ליה. כדון כל תרעין סתומין. חמרון
 נוערין וכלבין נכחין. כד תפגל לילא שארי מלכא
 (למקרי) למיקס ומטרונתא לזמרה. אחי מלכא
 ואקיס לתרעא דהיכלא ואמר. פתחי לי אחותי רעיתי
 יונתי תמתי וגו'. וכדון אשתעשע בשמחה
 דלדיקיא. זכאה חולקיס דהסוא דאתער צהאי זמנא
 במלי דאורייתא. בנין דא כל אינון צעי היכלא
 דמטרונתא כלכו צעין למיקס בדידי זמנא לשבחא
 למלכא. כלכו משבחן קמיס. ושבחא דסליק מהאי
 עלמא דא דאיוו רחיק יתיר. דא ימח ליה לקב"ה
 יתיר מכלא. כד אשתלק לילא ואחי לפרא
 אחתוך ואתקדר. כדון מלכא ומטרונתא כרוח בחדוה.
 ויסיב לה מתקן ולכל צעי היכלא. זכאה חולקיס מאן
 דאיוו במינא: (ג-טו.)

שראשי נמלא טל וגו'. אמר רבי שמעון מהסוא
 טלא יתערון מתוא לעלמא דחתי. דכתיב
 (ישעי' כ"ו) כי טל אורות טלך. אורות. כהוא חורמא
 דעתיקא. ומסוא טלא מתקיימין קדישי עליונים.
 והוא מלא דסמין ללדיקיא לעלמא דחתי. ונסיף הסוא
 טלא לחקלא דתפוחין קדישין (י"ט) ס"ד (שמות טו)
 ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס.
 וחיוו דסוא טלא חור. כהאי גוונא דאכנין דבדולחא
 דאתחזיא כל גוונין בגויה. כמה דכתיב ועינו כעין
 הבדלה: (ג-קמח:)

עוד אמר רבי שמעון בוא וראה גודל רחמנותו של הקב"ה אצל כנסת ישראל. הה"ד פתחי לי אחותי רעיתי
 וגו'. פתחי לי פתח של תשובה למען תזכי לכל טוב שבעולם. שראשי נמלא טל. זהו ראש העולם.
 קוצותי רסיסי לילה. זהו קצה העולם. כלומר ראש העולם וקצהו מלאתי כל טוב בשבילך. ואתה לא פתחת לי
 באותו זמן. ולאחר כך כשהעיק לך מה כתיב. קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו:
 ד"א קמתי אני לפתוח לדודי. זו היא הנשמה אצל הגוף. בעוד שהנשמה בגוף אין האיש רוצה להעיר
 דרכי התשובה. דאמר רבי פנחס בשעה שהנשמה רוצה לצאת מן הגוף מתחרט האיש למה לא שב בתשובה
 עד שיוצאת מן הגוף. ונשאר הגוף ככלי אין חפץ בו. וא"ר פנחס כל שבעת הימים נפשו מתאבלת עליו ואומרת
 קמתי אני לפתוח לדודי. ידע האדם שבעוד שהנשמה בגוף והגוף עומד בכהו. זו היא תשובה טובה ולא בשעה
 שאינו יכול לחטא. משל למה הדבר דומה. לאדם היושב על שלחנו והוא רעב ותאב לאכול. ובעוד שהוא
 איכל בא עני. עמד על הפתח ושאל ממנו להאכילו. ולא החזיר לו פנים. הלך העני בפחי נפש. לאחר שעה
 הגיש לפניו עוד לאכול. ואכל עד שנתמלא בטנו מכל. כיון שראה שאינו יכול לאכול עוד אמר תנו השיריים
 לעני. היה חכם אחד עומד אצלו אמר לה. שוטה אילו יכולת לאכול עוד לא היית נותן לעני. עכשו שאין בך
 כח לאכול יותר אתה רוצה ליתן השיריים לעני. כך הוא האדם בעולם הזה הולך בהבליו רעב ותאב לתאוות
 גופו ולהרויח ממון. בא העני הוא יצר הטוב ושואל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ויעסוק בתורה. והוא אינו
 רוצה

ויו הוהר

(י"ט) זה עולם המלכות והגן עדן. וכיון שהסן ירד ממקום הטל נאמר בו ותעל שכבת הטל:

רצה. לאחר זמן כשתופסין אותו בקולר ורואה שאינו יכול להרויח יותר אומר לחזור בתשובה. והקב"ה אומר לו. שוטה עכשו שאינך יכול להרויח יותר אתה אומר שתחזור בתשובה. ואילו יכולת להרויח עוד לא היית חוזר בתשובה. ובעוד כך יוצאת נשמתו ממנו. אריב"ל למה לן כל כך. על זה כתוב (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו' : (י"ח פ')

פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וגו' בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו'. א"ר יהודה מה כתוב למעלה אני ישנה ולבי ער וגו'. אמרה כנסת ישראל אני ישנה ממצות התורה בזמן שהלכתי במדבר. ולבי ער. ליכנס לארץ לקיים אותך. שהרי בארץ נמצאות כל מצות התורה. קול דודי דופק. זה משה שהוכיח להם לישראל בכמה תוכחות בכמה מריבות. שנאמר אלה הדברים וגו' (דברים ט) ממרים הייתם וגו'. ובחרב הקצפתם וגו'. זש"כ דופק. ועל כל זה שמשה הוכיח להם לישראל היו כל דבריו באהבה. שנאמר (דברים י) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם וגו'. (שם יד) בנים אתם לה' אלהיכם. (שם ד) ואתם הדבקים בה"א. ועל כן (שם טו) ושמעת בקול ה' אלהיך. (שם ז) כי מאהבת ה' אתכם. זש"כ פתחי לי אחותי רעיתי. מה כתוב אחריו. קמתי אני לפתוח לדודי. פתחתי אני לדודי. אמרו ישראל בעוד שהיינו מוכנים ליכנס לארץ. ולקבל אותך מצות התורה על ידי משה. מה כתוב ודודי חמק עבר. שנאמר (דברים יד) וימת שם משה עבד ה'. בקשתיהו ולא מצאתיהו. שנאמר ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני. שלא היה דור כדורו של משה. שהקב"ה שמע לקולם ועשה להם נסים ונפלאות כמו שעשה על ידי משה: ר' יצחק אמר קמתי אני לפתוח לדודי. זה הקב"ה בימי משה. שכל ימיו לא חפץ שמלאך ושליח ינהג עמו. שנאמר (שמות יג) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. אשרי חלקו של משה שהקב"ה הסכים לרצונו. ודודי חמק עבר. בימי יהושע שנאמר (יהושע ה) לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. בוא וראה משה היה שומע קול הקדוש של מלך העליון ולא נודעו. וכל שכן מלאך שלא חפץ לקבלו. לאחר שמת מה כתוב. ויאמר לא כי אני שר צבא ה'. וכתוב ויפול יהושע על פניו ארצה. עתה באתי. בימי משה רבך באתי ולא קבל אותי. באותה שעה הבינו ישראל שבתו של משה. בזמן שהוא בקשו ישראל להקב"ה ולא נודמן להם כמו בימי משה. זש"כ בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו' : (ג-רמג).

פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וגו' בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו'. א"ר יסודס מאי כתיב לעילא אני ישנה ולבי ער וגו'. אמרה כנסת ישראל אני ישנה מפקודי אורייתא בזמנא דאילוילא במדברא. ולבי ער. לאטלא לארעא למעבד להו. דהא בארעא משתכחין כל פקודי אורייתא. קול דודי דופק. דא משה דלוחכ להו לישראל בכמה ויכוזחין בכמה קטטין. דכתיב אלה הדברים וגו' (דברים ט) ממרים הייתם וגו'. ובחרב הקלפתם וגו'. ה"ס"ד דופק. ועל כל דא דמשה אוכח להו לישראל הו כל מלוי ברחימותא. דכתיב (דברים י) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם וגו'. (שם יד) בנים אתם לה' אלהיכם. (שם ד) ואתם הדבקים בה"א. ועל דא (שם טו) ושמעת בקול ה' אלהיך. (שם ז) כי מאהבת ה' אתכם. ה"ס"ד פתחי לי אחותי רעיתי. מאי כתיב אבתריה. קמתי אני לפתוח לדודי. פתחתי אני לדודי. אמרו ישראל בעוד דהיינו זמנין למיעל לארעא. ולקבלא זמנין פקודי אורייתא על ידי דמשה. מאי כתיב ודודי חמק עבר. דכתיב (דברים יד) וימת שם משה עבד ה'. בקשתיהו ולא מצאתיהו. דכתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני. דלא הוה דא דמשה כדרא דמשה. דקב"ה שמע לקליוסין ועבד להו כסין ויזמזסין כמה דעבד על ידי: רבי יצחק אמר קמתי אני לפתוח לדודי. דא קב"ה בזמני דמשה. דכל יומיו לא בעא מלאכא ושליחא לדברא עמייה. דכתיב (שמות יג) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. זכאה חולקיה דמשה דקב"ה אסתכס לרעותיה. ודודי חמק עבר. בזמני דיוסע דכתיב (יהושע ה) לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי. תא חזי משה הוה שמע קלא קדישא דמלאכא עלאה ולא אודעו. וכל שכן מלאכא דלא בעא לקבליה. בחר דשכיב מאי כתיב. ויאמר לא כי אני שר צבא ה'. וכתוב ויפול יהושע על פניו ארצה. עתה באתי. בזמני דמשה רבך אתינא ולא קבלני. ביה שעתא ידעו ישראל שעתא דמשה. ביהוה זמנא בעו ישראל לקב"ה ולא אודמן להו כמה בזמני דמשה. ה"ס"ד בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו' : (ג-רמג).

השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני. תנן התם אמר רבי יהודה מצינו שלששה משמורות הן בלילה. ובכל אחד ואחד יש ענין של הקב"ה באדם. כאשר נשמתו יוצאת ממנו ונשאר אותו גולם של הגוף ישן על מטתו. אז תעלה נשמתו בכל לילה לפני הקב"ה. א"ר יצחק אם נמצאת זכאי שמחים שם עמה. ואם לא דוחים אותה החוצה. ואמר רב יהודה אמר רב מה דכתיב השבעתי אתכם בנות ירושלים. על שזכות ליכנס שמה. ולפיכך הנשמה אומרת להן. השבעתי אתכם של מעלה. והן הנקראות בנות ירושלים. על שזכות ליכנס שמה. ולפיכך הנשמה אומרת להן. השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי. זה הקב"ה. רב אמר זה זיו אספקריא של מעלה. מה תגידו לו. שחולת אהבה אני. מפני אותה התשוקה והחמדה שהמדתי בעולם לכל. לפיכך אני חולה. רבי יהודה אמר מפני אותה האהבה שאוהבת הנשמה לגוף [לפיכך אני חולה] : (מדה"ג א-קב).

סוד זמן קץ האחרון של לא זכוי בעתה.

רועה הנאמן

רעיא מדימנא

השבתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי
 מה תגידו לו שחולת אהבה אני. אמר
 רועה הנאמן הנה נצרך לרופא לדעת בכמה מדרגות
 נתעלה הדופק של אותו החולה בגלות אדום. שנאמר
 עליו שחולת אהבה אני. שהרי כמה רופאים התאספו
 עליו לדעת קץ מחלתו על ידי דפיקים האלה. ולא
 היה אחד מהם שיוכל להכיר בהם. כי הדופק של זה
 החולה אין כל רופא בקי להכיר בו. שיש דפיקים
 של קשר"ק קשר"ק קשר"ק. שאמר הנביא עליהם (ישעי טו)
 כמו הרה תקריב ללדת תחיל תועק בחבליה. וכל
 עשרה שופרות נכדלים בשלשה שסימנם קשר"ק. שהוא
 תקיעה שברים תרועה. תקיעה מורה אריכת הגלות.
 שברים סוף הגלות. תרועה בה תבא הגאולה. שהיא
 מורה על צרה אחר צרה שאין ריוח בין זה לזה. כי
 בודאי כיון ששאר האומות מעבדים לישראל בגלות.
 הדחק שלהם מקרב לנו הגאולה. אף כך במהירות
 הדופק זה אחר זה תצא נפש האיש. לאחר שאין
 הפסק בין זה לזה. קשר"ק קשר"ק קשר"ק זהו עושה
 קשר. תקיעה שברים תרועה. שיתבטל בו השקר מן
 העולם. שעל זה השבועה (שמות יז) מלחמה לה' בעמלק.
 ויתעורר בעולם שיר פשוט כפול ומשולש ומרובע.
 שהוא האותיות שלו עולות עשר. ו י ד ה ו י ה ו ה
 ע"ב. בזמן ההוא ובכ"ן צדיקים יראו וישמחו וישירים
 יצללו וחסידים ברנה יגילו. בתוספת אלף שתיתהא.
 התחלת הגלות בשנת עק"ב חרב ביהמ"ק. ואחרית
 הגלות עד השלמת רע"ב יהיה ער"ב. וש"כ (שם טו)
 ער"ב וידעתם כי ה' הוציא אתכם וגו'. (בראשית מד) כי
 שבדך ער"ב את הנער וגו' : [זכריה יד] והיה לעת
 ער"ב יהיה אורן : (ג-ריט).

השבתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי
 מה תגידו לו שחולת אהבה אני. אמר
 רועה הנאמן הנה נצרך לרופא לדעת בכמה מדרגות
 נתעלה הדופק של אותו החולה בגלות אדום. שנאמר
 עליו שחולת אהבה אני. שהרי כמה רופאים התאספו
 עליו לדעת קץ מחלתו על ידי דפיקים האלה. ולא
 היה אחד מהם שיוכל להכיר בהם. כי הדופק של זה
 החולה אין כל רופא בקי להכיר בו. שיש דפיקים
 של קשר"ק קשר"ק קשר"ק. שאמר הנביא עליהם (ישעי טו)
 כמו הרה תקריב ללדת תחיל תועק בחבליה. וכל
 עשרה שופרות נכדלים בשלשה שסימנם קשר"ק. שהוא
 תקיעה שברים תרועה. תקיעה מורה אריכת הגלות.
 שברים סוף הגלות. תרועה בה תבא הגאולה. שהיא
 מורה על צרה אחר צרה שאין ריוח בין זה לזה. כי
 בודאי כיון ששאר האומות מעבדים לישראל בגלות.
 הדחק שלהם מקרב לנו הגאולה. אף כך במהירות
 הדופק זה אחר זה תצא נפש האיש. לאחר שאין
 הפסק בין זה לזה. קשר"ק קשר"ק קשר"ק זהו עושה
 קשר. תקיעה שברים תרועה. שיתבטל בו השקר מן
 העולם. שעל זה השבועה (שמות יז) מלחמה לה' בעמלק.
 ויתעורר בעולם שיר פשוט כפול ומשולש ומרובע.
 שהוא האותיות שלו עולות עשר. ו י ד ה ו י ה ו ה
 ע"ב. בזמן ההוא ובכ"ן צדיקים יראו וישמחו וישירים
 יצללו וחסידים ברנה יגילו. בתוספת אלף שתיתהא.
 התחלת הגלות בשנת עק"ב חרב ביהמ"ק. ואחרית
 הגלות עד השלמת רע"ב יהיה ער"ב. וש"כ (שם טו)
 ער"ב וידעתם כי ה' הוציא אתכם וגו'. (בראשית מד) כי
 שבדך ער"ב את הנער וגו' : [זכריה יד] והיה לעת
 ער"ב יהיה אורן : (ג-ריט).

ובזהר

זכור

זיו הוור

ברשות אל איום וגורא. אשר עמיה שריא נהורא. אבאר דברי רעיא מדימנא בסורא. ובקשת סליחה מאת נתן ואת התורה. הנח
 לפערי"ג שכונת רעיא מדימנא היא שהגלות אפשר להמשך י"ט מאות שנה עד שתגיע תוספות שבת של אלף הששי. כי
 אלף השביעי נקרא שבת. וזמן התוספות הוא רע"ב שנה קודם השבת. לפי שהחורבן נקרא עק"ב שנה לפני אלף החמישי כענין תוספות.
 כי עקר גזרת הגלות היא על אלף החמישי כדוד בספר הכתוב כל היום דוח. שנהפך מן הו"ד לר"ה. ולפיכך בטר דלית. פי' אחר
 גזרת הגלות. כהניע לתשלום רע"ב שנה אשר ישארו מן אלף הששי יהיה נחשב זה הזמן לתוספות שבת שבו תהיה גאולה השלמה
 של בעתה. ותקיים הפסוק. ער"ב וידעתם כי ה' הוציא אתכם. וזה חסד של הקב"ה. כי אם לא הקדים החורבן קע"ב שנה לא הי'
 נשאר אחר י"ט מאות שנה שנות גאולה אלא מאה שנה לתוספות שבת שהן פחות מעט מן ג' שעות. כפי החשבון וזמן של הקב"ה
 אלף שנה. אבל כיון שהקדים החורבן קע"ב שנה נשאר על תוספות שבת רע"ב שנה. שהן ר"ן שנה לשיש שעות של ערב שאחר הצות
 היום. ועוד כ"ב שנים קודם וכן הערב של הצות היום. וזהו הסוד של דברי רעיא מדימנא שתקיעה שברים תרועה רטו ע"י ימי הגלות.
 תקיעה על אריכת הגלות. ושברים תרועה גבוהי נגה ויחילי יחיל היינו על הצרות הדוסקות לישראל בגלות כמו הדפק של החולה. והיינו
 סוד הכתוב. ודפקום יום אחר וזמן כל הגאון קדשים הם ושלום. וזהו שאמר. תרועה ביה יתי פורקנא. פי' דאחר תשלום שנות הגלות
 של מספר תרועה שהיא אחר מספר שנות הגלות של תקיעה ושברים. או תתחיל להתנועץ פורקנא. שיתחילו חבלי משיח וסתתפת
 לה' בעמלק להעביר השקר מן העולם שהיא שליטת עמלק ע"י הגלות של קשר"ק. היינו ע"י שנות הגלות של מספר תקיעה שברים
 תרועה הנרמזת בחיבת קשר"ק. וכל השרים של עמלק אשר בשמים עם כל המלכים שלו אשר על הארץ תהי' להם ירידה והעברה מעט
 מעט. וצריך לדעת שכך הוא החשבון. המספר של תקיעה שברים תרועה הוא ה"י מאות וח"י שנה. והיה זה בשנת תר"ם לאלף
 הששי. ונשאר פ"ב שנות חבלי משיח עד ו"ט אליו חסד להיות בהן מלחמה לה' בעמלק ככתב התנוצעות של הארץ שם הו"ה ביה
 בדרך פשוט כפול משולש וטרובע שעולה ע"ב. ועם מספר עשר האותיות שלו עולה פ"ב כזה ו י ד ה ו י ה ו ה. ואתרי ככלות י"ט
 מאות שנות הגלות בשנת תשכ"ח לאלף הששי ישאר ע"ב שנה מן מאה השמינית כמנין בכ"ן. וזהו דברי הווריק שטרמו ואומר
 תשלום רע"ב שנה מן האלף הששי. שכל זה יחשב לזמן תוספות שבת. יהיה הער"ב של הגאולה הנרמז בהפסוק ער"ב וידעתם כי ה'
 תוציא אתכם וגו'. והפסוק כי עבדך ער"ב את הנער וגו'. ואני מוסף הכתוב [זכריה יד] והיה לעת ער"ב יהיה אור. לכל בני ישראל.
 ועוד

ובאר חדש פרשת בלק על הספוק ארלנו ולא
 פתח וגו' איתא. ככה רבי שמעון ואמר ווי דגלותא
 לתמשך. ומאן יכול למסבל ליה. כמה קשיא מלה
 ולריך זימנא. כמה עלקו על עלקו זמינו לשגליהו דישאל
 בגלותא. וכמה ישלטון חיותא. וכמה ישלטון
 למיטרף ערמין דישאל בכל זמנא וזמנא עד סוף יומיא.
 לסוף יומיא כפוס שעתא דיומא. בעידן די זרח שמשא
 מן יומא שתיחא. בשעתא דיומא לזמנא לזמנא
 דיוכל ושעתא כהדא. דאיהו רע"ד מן יומא שתיחא. וזמנא
 קלא חדא לאתערל מרוס רומי רקיעין. וכן
 יחמר. אילתי. רחמא סוף לי מן יומין קדמאי
 ואתשיאת מינאי. רחמין קדימין סוף לי בסדא. אדכרנא
 דחומא דדיוקנא סוף חסין על לבאי. וסוף
 חסין על דרועאי. וסוף תקוף בגו רחמין דילא.
 ורשפי שלטובא מוקדן בגווי. ביה זמנא יתקוף
 קדיס ויפייס לאילתים בכמה פיוסין. ויתקוף כה
 ויקיס לה מעפרא. איהו ולא אחרא :

ובוהר חדש פרשת בלק על הפסוק אראנו ולא
 עתה וגו' איתא. בכה רבי שמעון ואמר אוי שהגלות
 יתמשך. ומי יוכל לסבלו. כמה קשה הדבר והומן
 ארוך. כמה צרות על צרות עתידים לשונאי ישראל
 בגלות. וכמה ישלטו חיות הפראות. וכמה ישאנו
 לטרוף טרף ישראל בכל זמן וזמן עד קץ הימים.
 לסוף קץ הימים לפי שעות היום. בזמן זריחת השמש
 מן יום הששי. בעת שיודמנו לפי מספר השנים של
 יובל ושמיטה יחדו. שהיא רע"ד מן יום הששי. עתיד
 קול אחד להתעורר מן רוים רוממות הרקיעים. וכך
 יאמר. אילתי. אהבה היית לי מן ימים הראשונים
 ונשכחת ממני. אהבה קדמוניה היה לי עמה. זכור
 אני שהחתם של צורתה היה חקוק על לבי. והיה
 חקוק על רועי. והיה התגברות עזה בתוך אהבתה.
 ורשפי שלהבתה בערו בקרבי. בזמן ההוא יתגבר
 הקב"ה ויפייס דאילתו בכמה פיוסים. ויחוקק בה
 ויקימה מעפר. הוא ולא אחר :

ו.

דן די ירד לגנו לערות הבשם לרעות בגנים ולדקוט שושנים.
 שלמעלה דגין את האדם עד שיהי בן עשרים שנה. ובית דין שלמעלה מן י"ג שנים ולמעלה. והרי אנו
 רואים עם שאינו עוד בן עשרים והוא טוב וקורא ושונה ומת. מי הוציאו מן העולם. אפשר תאמר שבחטא
 אביו מת. לא. שהרי הוא לאחר י"ג שנה. ואפשר תאמר בחטאו מת. הלא אינו עוד בן עשרים שנה. א"ר
 יהודה משל למה"ד למך שהיה לו פרדס. יום אחד נכנס לטייל באותו פרדס וראה שושנים קטנים צומחים
 בתוכו. והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותן בעולם. אמר המלך אם עכשו כשהם קטנים כך. כשיגדלו על
 אחת כמה וכמה. לאחר ימים נכנס באותו פרדס. והיה חושב שימצא אותן השושנים שנתנו ריח בתחלה
 כשהיו לחים וטובים עם עלים גדולים וטובים ויהנה מהם. כיון שהשגיח בהם ראה שהם יבשים בלי ריח.
 כעס ואמר אילו בתחלה כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח לקטתי הייתי נהנה מהם. עכשו במה אהנה הלא
 יבשים

ויו הוהר

עוד אני יהודה הקטן גותן בזה מיטן של משלות חיונה מן החיות לאחר המבול. משלות הראשון רמו על גלות בבל ע' שנה. ואחר שלא
 מצאה חיונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו תוכף. ומשלות השני רמו על גלות ארום ותשב אליו לעת ער"ב. וזה דבר המוכן כדראי שבאם
 יזכו ישראל תהי' הנאולה קודם באופן של אחישנה. גם יוכל להיות שניי הבלי משה גדולים ורעים מאד תתקדם הנאולה כמו שתשב
 הקב"ה לעשות את הקץ במצרים :

עתה אפרש דברי היה שאמר שומן קין האחרון הוא למך יומיא כפוס שעתא דיומא בעידן די זרח שמשא מן יומא שתיחא
 בשעתא דיומא לזמנא לזמנא דיוכל ושמיטה כהדא דאיהו רע"ד מן יומא שתיחא וכו'. הנה כל מבין יבין דבריו
 דהיינו תד כדברי הרמב"ם מה שכתבתי שיהיה בן עשרים שנה. ומה שאמר למך יומיא כפוס שעתא דיומא בעידן די זרח שמשא מן יומא שתיחא. כוננו על עת
 הצהרים לפי החשבון שיומו של הקב"ה הוא אלף שנים. ומה שאמר למך יומיא כפוס שעתא דיומא בעידן די זרח שמשא מן יומא שתיחא. כוננו על עת
 דאיהו רע"ד. הוא כוננו פשוטה וברורה כי יובל ושמיטה נמשכים אלף השנים והוא שנת תש"ב. ומה שהיה מתולק עם הרי"ם ומקדים הקץ ב'
 כוננו על השנים הנותרות מן יומא שתיחא שהוא אלף השנים והוא שנת תש"ב. ומה שהיה מתולק עם הרי"ם ומקדים הקץ ב'
 שנים. י"ד כוננו שהנאולה תחילת ב' שנים קודם ותתמשך להגמר בשלימות ב' שנים עד רע"ב. או אולי חושב וכן התרכן ב' שנים
 קודם. דהיינו מהתחלת המלחמה של התרכן. כי יש דעות שונות בחשבון וכן התרכן. ויש שמאחרים התרכן ב' שנים. והוא לפי החשבון
 שהתרכן היה בשנת תתכ"ו באלף הרביעי. אבל ב' החשבונות מורים על י"ט שנות וכן הגלות. והמתקן כד"ה (ש"ד) בספוק (רע"ד)
 במחילת כבורו לא הבין כוננת הוהר ושבת תכלית הירד שנה שעבר ועקב אבינו אצל לכן הארמי. והמתקן יבין ביוזם הרבנים.
 והאל הטוב יכפר לי על שאני מנחה סוד. כי באה העת לחוק ידים רפות וזכרים כושלות לאמין. והאמנם שיש כמה דעות שהנאולה
 האחרונה תהי' על פי דרך הטבע. אבל נאולה השליפת תהי' רק באופן המוכח בוהר חדש. רביה ומאן יתקוף קב"ה ויפייס לאילתות.
 דהיינו כנסת ישראל. בכמה פיוסין. ויתקוף בה ויקיס לה מעפרא. ולא שתקום מעצמה. איהו ולא אחרא. הוא ולא אחר. ויהי רצון
 שנוכח לראות כבוא לציון גואל צדק כהרבה בימינו אמן :

אנכי ראו דהניו כאן בענין תחיית המתים. שכפי הנזכר בוהר בדיוק באיזה מקומות נראה שומן תחיית המתים ויהי בשנת הארבעים
 אחר ביאת הכשיח ולפי זמן הנאולה הנזכר לעיני ראי להיות תהיה בשנת תשס"ה. אבל בספר הקדוש אור החמה של
 הוהר בסדרא שמת דף י"ז של דפי הוהר מביא בשם הרמ"ק וע"ד בקבלה שתחיית המתים תהיה בשנת ת"ת כאלף השני. ועריך
 עיקר. אבל י"ד כוננת הוהר שארבעים שנה אחר ביאת המשיח תחילת תחיית המתים בפרשיות כתות כתות של גדולי הדור. וגם הם
 ימיו מתים אחרים בפשענותם אשר בידם מעט מעט כוונת דרשת הר"ל. ויומשך עד שנת ת"ת שאז תהיה תחיית המתים הכללית ואז
 הגמור תחילת שרכים משינוי אדם עפר יקונו כעצמם לחיי עולם :

יבשים הם. לשנה האחרת נכנס המלך בפרדס וראה שושנים קטנים שנותנים ריח. אמר המלך לקטו אותן עכשיו ואהנה מהן קודם שיבשו. כך הקב"ה רואה בני אדם קטנים שנותנים ריח. והכל גלוי לפניו ורואה שעתידים להרשיע ויהיו חשובים כקש יבש. מקדים להם חסד כדי ליהנות מהן בגן עדן. ועכשיו כשהם עדיין טובים מסלקם מן העולם הזה. ליתן להם שכר טוב בעולם הבא. הח"ד אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. המנהיג עולמו כענין שושנים. וכתוב דודי ירד לגנו לערוגת הבושם לערוגת בגנים וללקוט שושנים. דודי זה הקב"ה. כמ"ש דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. ירד לגנו. זה גורן הרקיע שעומד כגורן. לערוגת הבושם. זו הישיבה של המלך. לערוגת בגנים וללקוט שושנים. להשיג ולהסתכל באותן הישיבות שלו. מהו וללקוט שושנים. אל תקרי שושנים אלא שושנים. אלה הם המקדימים ריח בעולם הזה. ובלקטים ונסתלקים מעולם הזה טרם שבא זמנם. ובכן קורא המלאך למלך להמלאך נבריאך אשר קטת הסופר במתניו. ואומר לו כתוב פתקא ותן למלאך המות על פלוני ללקוט אותי מן העולם. מיד נלקט ומעלים אותו להישיבה של המלך. לראשונה. ושם אומר תלמודו שהביא בידו. ולומד שם מה שלמד. אחר כך מעלים אותו להישיבה העליונה של הקב"ה וזמן להישיבה שלו. ושם הקב"ה משתעשע עמהם בהלימודים שלו בסודות העליונים וטעמי התורה שהיו סתומים בעולם הזה. לפי ששתי ישיבות יש למעלה. ישיבה של המלאך למלך וישיבה העליונה של הקב"ה. ובכל מקום שנוכר ישיבה העליונה. זו של הקב"ה. ישיבה שברקיע זו של המלאך. והמלאך יוריאך הממונה הגדול הולך ובא מתוך ישיבה העליונה וחותם הנסתרות וסודות התורה מבין שתי הישיבות. כל מה שמקשים בהישיבה שברקיע. אותן שבישיבה העליונה מתרצים. בישיבה העליונה אין שם פרכי וקשיות אלא בהישיבה שברקיע. ומלאך הוא חותם מן שתי הישיבות דברי התורה כראוי. וע"ז כתוב (תהלים טז) ילכו מחיל אל חיל. וכתוב (תהלים קכב) יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך: (פסוקי דזמרה דבראשית וסמרי תורה יתרו)

פתח רבי יוסי ואמר דודי ירד לגנו לערוגת הבושם וגו'. לגנו. זו כנסת ישראל (א) לפי שהיא ערוגת הבושם. שהיא נכללת מכל מיני בשמים וריחות טובים של עולם הבא. בשעה שהקב"ה יורד לגן הזה (של העדן) כל אותן נשמות הצדיקים שנתעטרות שם כלן נותנין ריח טוב. ככתוב וריח שמניך מכל בשמים. אלו הן נשמות הצדיקים. שא"ר יצחק כל אותן נשמות הצדיקים שהיו בעולם הזה. וכל אותן נשמות העתידות לדרת לעולם הזה. כלן בהגן אשר בארץ קיימות באותה דמות וצורה שהיו קיימות בעולם הזה. וסוד נסתר הזה נמסר לחכמים: (ויג שמו"א.)

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. אמר רבי שמעון מהו שושנים. אלא שושנה עליונה זו שכינה העליונה (ב) והיא קריאת שמע של שחרית. ושושנה שניה היא קריאת שמע של ערבית שכינה התחתונה (ג) זו לימין וזו לשמאל. הרועה בשושנים. זה עמוד התוך (ד) שושנה העליונה קריאת שמע של שחרית שהוא בקר ימינו של אברהם יש לה חמש תיבות. והן שמע ישראל ה' אלהינו ה'. וי"ג עלים מבפנים [שהוא] אח"ד. וכן שושנה ששה עלים אדומים וששה לבנים. והשושנה שנכללת בהם הרי י"ג כמספר אח"ד (ה) שושנה העליונה יש לה כ"ה אותיות של היחוד. וכן שושנה בה כ"ה גרעינים בהתפוח שלה כמספר כ"ה אותיות של היחוד. ובשושנה השניה כמו כן כ"ה אותיות. וכלן עולות לחמשים: (ת"י תקן כה) שושנה התחתונה בה פחד והיא יראה. שושנה העליונה חבה של אהבה. ובה נאמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ: (תקן כו) יראה נקראת מן צד של שמאל. ואהבה נקראת מצד של ימין. יש יראה

פתח רבי יוסי ואמר דודי ירד לגנו לערוגת הבושם וגו'. לגנו. זו כנסת ישראל (א) לפי שהיא ערוגת הבושם. שהיא נכללת מכל מיני בשמים וריחות טובים של עולם הבא. בשעה שהקב"ה יורד לגן הזה (של העדן) כל אותן נשמות הצדיקים שנתעטרות שם כלן נותנין ריח טוב. ככתוב וריח שמניך מכל בשמים. אלו הן נשמות הצדיקים. שא"ר יצחק כל אותן נשמות הצדיקים שהיו בעולם הזה. וכל אותן נשמות העתידות לדרת לעולם הזה. כלן בהגן אשר בארץ קיימות באותה דמות וצורה שהיו קיימות בעולם הזה. וסוד נסתר הזה נמסר לחכמים: (ויג שמו"א.)

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. אמר רבי שמעון מהו שושנים. אלא שושנה עליונה זו שכינה העליונה (ב) והיא קריאת שמע של שחרית. ושושנה שניה היא קריאת שמע של ערבית שכינה התחתונה (ג) זו לימין וזו לשמאל. הרועה בשושנים. זה עמוד התוך (ד) שושנה העליונה קריאת שמע של שחרית שהוא בקר ימינו של אברהם יש לה חמש תיבות. והן שמע ישראל ה' אלהינו ה'. וי"ג עלים מבפנים [שהוא] אח"ד. וכן שושנה ששה עלים אדומים וששה לבנים. והשושנה שנכללת בהם הרי י"ג כמספר אח"ד (ה) שושנה העליונה יש לה כ"ה אותיות של היחוד. וכן שושנה בה כ"ה גרעינים בהתפוח שלה כמספר כ"ה אותיות של היחוד. ובשושנה השניה כמו כן כ"ה אותיות. וכלן עולות לחמשים: (ת"י תקן כה) שושנה התחתונה בה פחד והיא יראה. שושנה העליונה חבה של אהבה. ובה נאמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ: (תקן כו) יראה נקראת מן צד של שמאל. ואהבה נקראת מצד של ימין. יש יראה

ו (א) פירוש מרת המלכות שנקבלת כל מיני השפעות מן הכינה ע"י הספירות שבנתיים: (ב) כינה: (ג) סלכות. הבנות לימינה שהיא חסד ורחמים. והסלכות שמאלא שהיא נבירות ודין: (ד) הפארת: (ה) זה מורה על המתקת גבורות בחסדים: 2 6

יראה ואלו יראה, אית אהבה ואלו אהבה, יראה דחול
 ב"ג לקב"ה בגין דלא ינחית מנכסיו, או בגין
 דלא ימותון בניו בחייו, אשתכח דאם ינחית מנכסיו או
 אם ימותון בניו בחייו דלא הוה דחול ליה ולא הוה
 רחיס ליה, האי לא שוי ליראת ה' ולא אהבה דיליה
 לעקרא, ובג"ד אתקריאת האי יראה ואהבה ע"מ לקבל
 פרס, אבל רחיוו ודחילו עקרא דיליה בין עב
 ובין ביש, ובג"ד אמר קב"ה (שיר ב) השבעתי
 אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות הסדה אם
 תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, דאית
 רחיוו לא ע"מ לקבל פרס, דיראה ואהבה ע"מ
 לקבל פרס אית של שפחה, (משלי ז) ותחת שלש רגזה
 ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך ושפחה כי תירש גבירתה:
 (מ"ז תקון ז) ובגין דא מני באורייתא ואהבה את ה'
 אליהן בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ואוקמוסו
 קדמיון אם חביב עליך נפשך ממונוך לכן נאמר
 בכל נפשך, ואם חביב עליך ממונך מנפשך לכן נאמר
 בכל מאדך, שיש אדם שמתפלל ומקיים אותן המצות
 שאין מוציא עליהן ממון, ואם היה צריך להוציא
 ממון עליהן לא היה מקיים אותן, ויש אדם שמחבב
 ממון מן הנפש, ואם היו נותנים לו כל התורה במאה
 זהובים לא היה נותנם בעבורה, לפי שהממון חביב
 עליו מן הנפש, ועושר הגוף שהוא ממון ותאות עולם
 הזה חביב עליו יותר מעושר הנפש, שהוא מצות
 ומעשים טובים לעוה"ב, ומה שהוא ירא ואוהב להתורה
 ולהקב"ה אין זה אלא בשביל ממון, והוא מחשב את
 הממון לעיקר, ואהבה ויראה של התורה ושל הקב"ה
 מחשב לטפל, אהבה ויראה כזאת אינה חשובה לפני הקב"ה,
 אלא עיקר אהבה ויראה של הקב"ה והתורה
 צריך להיות במה שחשוב אצל האיש ולא במה שטפל
 אצלו, לכן נאמר בכל מאדך, וכמו כן מי שמחשב
 נפשו יותר מממונו, והוא היה נותן כל ממון שבעולם
 שלא יהיה ניוק אפילו באבר קטן שלו, לכן נאמר
 בכל נפשך, במה שאהוב לו: (מ"ז תקון ט)
הסבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני, רבי אבא פתח
 ואמר כתוב (תהלים טו) פנה אלי וחנני תנה
 עוון לעבדך, פנה אלי וחנני, וכי לא היה לו להקב"ה
 בעולם אדם יפה כדוד, שהוא אמר פנה אלי וחנני,
 אלא כך למדנו דו"ד אחר יש לו להקב"ה (י) והוא
 ממונה על כמה צבאות ומחנות עליונים, וכשרוצה
 הקב"ה לרחם על העולם מביט בדו"ד הזה ומאיר לו
 פנים, והוא מאיר להעולמות ומרחם העולם, ויפיו של
 דו"ד הוא מאיר לכל העולמות, ראשו גלגולת של
 זהב (י) מרוקם בו מינים תכשוטי זהב (ח) וזה
 נתבאר, ואהבתו של הקב"ה לעומתו, ומגודל האהבה
 שלו להקב"ה, אמר לו להקב"ה שיסוב עיניו לנגדו
 ויסתכל בו, לפי שהן יפות בכל, ככתוב הסבי עיניך
 מנגדי, שבשעה שאותן העינים מסתכלות בו בהקב"ה,
 אז נתעוררים בלבו כדורי קלע באהבה עליונה,
 ובהתגברות

יראה ואלו יראה, אית אהבה ואלו אהבה, יראה דחול
 ב"ג לקב"ה בגין דלא ינחית מנכסיו, או בגין
 דלא ימותון בניו בחייו, אשתכח דאם ינחית מנכסיו או
 אם ימותון בניו בחייו דלא הוה דחול ליה ולא הוה
 רחיס ליה, האי לא שוי ליראת ה' ולא אהבה דיליה
 לעקרא, ובג"ד אתקריאת האי יראה ואהבה ע"מ לקבל
 פרס, אבל רחיוו ודחילו עקרא דיליה בין עב
 ובין ביש, ובג"ד אמר קב"ה (שיר ב) השבעתי
 אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות הסדה אם
 תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, דאית
 רחיוו לא ע"מ לקבל פרס, דיראה ואהבה ע"מ
 לקבל פרס אית של שפחה, (משלי ז) ותחת שלש רגזה
 ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך ושפחה כי תירש גבירתה:
 (מ"ז תקון ז) ובגין דא מני באורייתא ואהבה את ה'
 אליהן בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ואוקמוסו
 קדמיון אם חביב עליך נפשך ממונוך לכן נאמר
 בכל נפשך, ואם חביב עליך ממונך מנפשך לכן נאמר
 בכל מאדך, שיש אדם שמתפלל ומקיים אותן המצות
 שאין מוציא עליהן ממון, ואם היה צריך להוציא
 ממון עליהן לא היה מקיים אותן, ויש אדם שמחבב
 ממון מן הנפש, ואם היו נותנים לו כל התורה במאה
 זהובים לא היה נותנם בעבורה, לפי שהממון חביב
 עליו מן הנפש, ועושר הגוף שהוא ממון ותאות עולם
 הזה חביב עליו יותר מעושר הנפש, שהוא מצות
 ומעשים טובים לעוה"ב, ומה שהוא ירא ואוהב להתורה
 ולהקב"ה אין זה אלא בשביל ממון, והוא מחשב את
 הממון לעיקר, ואהבה ויראה של התורה ושל הקב"ה
 מחשב לטפל, אהבה ויראה כזאת אינה חשובה לפני הקב"ה,
 אלא עיקר אהבה ויראה של הקב"ה והתורה
 צריך להיות במה שחשוב אצל האיש ולא במה שטפל
 אצלו, לכן נאמר בכל מאדך, וכמו כן מי שמחשב
 נפשו יותר מממונו, והוא היה נותן כל ממון שבעולם
 שלא יהיה ניוק אפילו באבר קטן שלו, לכן נאמר
 בכל נפשך, במה שאהוב לו: (מ"ז תקון ט)
הסבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני, רבי אבא פתח
 ואמר כתוב (תהלים טו) פנה אלי וחנני תנה
 עוון לעבדך, פנה אלי וחנני, וכי לא היה לו להקב"ה
 בעולם אדם יפה כדוד, שהוא אמר פנה אלי וחנני,
 אלא כך למדנו דו"ד אחר יש לו להקב"ה (י) והוא
 ממונה על כמה צבאות ומחנות עליונים, וכשרוצה
 הקב"ה לרחם על העולם מביט בדו"ד הזה ומאיר לו
 פנים, והוא מאיר להעולמות ומרחם העולם, ויפיו של
 דו"ד הוא מאיר לכל העולמות, ראשו גלגולת של
 זהב (י) מרוקם בו מינים תכשוטי זהב (ח) וזה
 נתבאר, ואהבתו של הקב"ה לעומתו, ומגודל האהבה
 שלו להקב"ה, אמר לו להקב"ה שיסוב עיניו לנגדו
 ויסתכל בו, לפי שהן יפות בכל, ככתוב הסבי עיניך
 מנגדי, שבשעה שאותן העינים מסתכלות בו בהקב"ה,
 אז נתעוררים בלבו כדורי קלע באהבה עליונה,
 ובהתגברות

דיו הזהר

(י) מרת המלכות: (י) זהב רמוס על גבורה דויגא רמיא: (ח) היינו ד' הללו דנגלגלתא, ב' עינים, ב' אונים, ב' נקבו החוטם והפה
 3 6

ובהתגברות השלהבת של אהבה העליונה אליו
 אמר (ט) הסבי עיניך מנגדי, תסוב עיניך לצד אחר
 ממני, שהן שורפות אותי בשלהבת האהבה. וע"כ כתוב
 בו בדוד (שמואל א' טו) והוא אדמוני עם יפה עינים
 וטוב ראי, ובשביד דו"ד העליון היפה ההוא שאהבתו
 והשתוקקותו של הקב"ה להדבק בו. אמר דוד פנה
 אלי וחנני (י): (ג-ה-ד)

ששים המה מלכות ושמיים פלגשים ועלמות אין
 מספר וגו'. אמר רבי אלעזר ששים המה
 מלכות. הם הגבורים שלמעלה מכת הגבורה. הנאחזים
 בקשקשות (בהחזקות) של החיה הקדושה שנקראת
 ישראל (ה) ושמיים פלגשים, הממונים בקליפות
 שתחתיה באחד ממאה (יג) ועלמות אין מספר. כמש"כ
 (איוב כה) היש מספר לגודליו (יג) ועל כל זה כתוב
 אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, זאת היא
 שכינה הקדושה שנשתלשלה מן המאורות הגדולים.
 צח הצחצחות המאיר לכל (יד) והיא נקראת אבא.
 כדמיון זה עשה הקב"ה בארץ. הפיץ כל האומות
 לכל צדדי הארץ והשליט עליהם שרים. זש"כ
 (דברים ז) אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים.
 והוא לקח לחלקו עם ישראל. זש"כ (סג יב) כי חלק
 ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת היא יונתי
 תמתי אחת היא לאמה. זו היא שכינת כבודו שהשכין
 ביניהם. אחת היא ומיוחדת לו. ראוה בנות ויאשרוה.
 כמש"כ (משלי יא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על
 כלנה. מלכות ופלגשים ויהללוה. אלה שרי העמים
 שנפקדו עליהם: (ג-ד-ה)

כי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה
 איומה כנגדלות. פתח רבי יהודה ואמר מקרא זה
 נתבאר ונדרש. אבל מי זאת הנשקפה. אלה הם
 ישראל בומן שהקב"ה יקים אותם ויוציאם מן הגלות.
 או יפתח להם פתח של אור דק וקטן. ואח"כ פתח
 אחר שהוא גדול מן הראשון. עד שהקב"ה יפתח להם
 שערים עליונים פתוחים לארבע רוחות העולם (טו) וכן
 כל מה שעושה הקב"ה לישראל ולהצדיקים שבתם
 כך הם כלם. ולא בפעם אחת. משל לאדם שנמצא
 במקום חשך ומדורו היה בחשך תמיד. כאשר רוצים
 להאיר לו צריכים לפתוח לו אור קטן כמו עין המחט.
 ואח"כ גדול מזה. וכן בכל פעם. עד שיש ביכולת
 להאיר לו כל האור כראוי. וכן הם ישראל. כמש"כ
 (שמות כג) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרי
 וגו'. וכן לחולה שמביאים לו רפואה אין נותנים לו
 בפעם

ובסניאות שלכותא דרחימו עלאה לנביס
 אמר (ט) ססני עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסחר אחרת
 מני. דליון מוקדין לי בשלכותי רחיוותא. וע"כ כתוב
 ביה בדוד (שמואל א' טו) והוא אדמוני עם יפה עינים
 וטוב ראי, ובנין ססוא דו"ד עלאה שפירא רחיוותא
 ומיוותא דקב"ה לארבעא ביה. אמר דוד פנה
 אלי וחנני (י): (ג-ה-ד)

ששים המה מלכות ושמיים פלגשים ועלמות אין
 מספר וגו'. אמר רבי אלעזר ששים המה
 מלכות. אינון גבוריא דלעילא מחילא דגבורה.
 דאתחזקו בקליפין (בגליפין) דחיותא קדישא
 דישראל (יא) ושמיים פלגשים. דמתין בקליפין
 דתחתיה בחד ממהא (יג) ועלמות אין מספר. כד"א
 (איוב כה) היש מספר לגודליו (יג) ועל כל דא כתוב
 אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. דא
 היא שכינתא קדישא דנפקא מתריסין.
 וסרא דוהריא דנסיך לכלא (יד) וחייה אתקריא אחא.
 כנווגא דא עבד קב"ה בארעא. זריק לכל עינין
 לכל עיבר ומתי עליון רברבי. סה"ד
 (דברים ז) אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים.
 והוא נסיב לחולקים כנשתא דישראל. סה"ד (סג יב) כי חלק
 ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת היא יונתי
 תמתי אחת היא לאמה. דא היא שכינת יקריה דאשרי
 בניסוין. אחת היא ומיוחדת ליה. ראוה בנות ויאשרוה.
 כד"א (משלי יא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על
 כלנה. מלכות ופלגשים ויהללוה. אינון רברבי עינין
 דאתפקדו עליהו: (ג-ד-ה)

כי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה
 איומה כנגדלות. פתח רבי יהודה ואמר מקרא זה
 נתבאר ונדרש. אבל מי זאת הנשקפה. אלה הם
 ישראל בומן שהקב"ה יקים אותם ויוציאם מן הגלות.
 או יפתח להם פתח של אור דק וקטן. ואח"כ פתח
 אחר שהוא גדול מן הראשון. עד שהקב"ה יפתח להם
 שערים עליונים פתוחים לארבע רוחות העולם (טו) וכן
 כל מה שעושה הקב"ה לישראל ולהצדיקים שבתם
 כך הם כלם. ולא בפעם אחת. משל לאדם שנמצא
 במקום חשך ומדורו היה בחשך תמיד. כאשר רוצים
 להאיר לו צריכים לפתוח לו אור קטן כמו עין המחט.
 ואח"כ גדול מזה. וכן בכל פעם. עד שיש ביכולת
 להאיר לו כל האור כראוי. וכן הם ישראל. כמש"כ
 (שמות כג) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרי
 וגו'. וכן לחולה שמביאים לו רפואה אין נותנים לו
 בפעם

זו הוהר

(ט) כי תפתור אומר למלכות: (י) כי דוד המלך בעוה"ז הוא נגד סוד המלכות שבשמים: (יא) זו סוד המלכות. והגבורים הם
 שנאמר בהם ששים נבזרים סביב לה: (יג) אשר לוטר המכון שכל אחד מן המדרגות שנקראות פלגשים סמוכה על
 סאה: (יד) שיש גם הממונים על עשרה עשרה ואין מספר למו: (יד) זו הבינה: (טו) דא אתיא בס"ד שואוה
 האחרונה תהי' באופן שבעני העולם תהי' נראה שהכל נעשה על פי דרך הטבע. ככתוב ציון במשפט תפרי.
 וכל דבר שבטבע מתפתח הולך ונרד לאט לאט. עד שלבסוף יתקיים בימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. וכן רצת איהו
 גדולים מהנאונים. ואפילו רבי של הסידים היה המגיד הקדוש שמוריסק וצוק"ל כתב כן בספרו מן אברהם שעל התורה פרשת וארא
 עה"ם ולקחתי איהם לי לעם. והנה כן ביטנו אלה שמומן שנת תר"ם לאף השישי מעת שמלכות אנגליא פרשה כנפיה על ארץ
 הקדושה. לאט לאט מתושבים בה עולי נולה. אע"פ שהשטן סתק ועובר בכל כחותיו שהחלוצים יטמאו את הארץ בחיורו שבת ועוד
 כדומה. כדי שהארץ תמצא בטעם של פרוץ מרובה על העומר. לפען תקיא הארץ אותם. אבל בודאי בעוה"שי עם ישראל דא יתנ
 נעתון להשגן. ויראו בכל כחם שהעומר יהי' מרובה על הפרוץ. וברוב תהי' הארץ ניוות:

בשעתא חדא. אלא זעיר זעיר עד דיתתקף. אבל לעשו
לאו הכי. אלא בזמנא חדא נסיר ליה. ותתאביד מיני
זעיר זעיר. עד דיתתקפון ישראל וישלון ליה מכלא.
מעלמא דין ומעלמא דחתי. ובגין נסיר לסו בשעתא
חדא סוס לכו שליחו מכלא. אבל ישראל נסורא דלסון
זעיר זעיר עד דיתתקפון וינסיר לון קב"ס לעלמין.
וכלא שליון לון ואמרי. מי זאת הנשקפה כמו
שחר. איסו קדרותא דלפרא. ודא איסו נסורא דקיק. ולבתר
יפס כלבנה. בגין דסיסרא נסורא דילס נסיר ימיר
משחר. ולבתר ברס כחמה. בגין דנסוריס תקוף ונסיר
ימיר מסיסרא. ולבתר איומה כנדגלות. תקיפא כנסורא
תקיף כדקא יאות. תא חוי בעוד דאתתשך יממא ותכסיא
נסורא ואתי לפרא. יתנסיר בקדמיתא זעיר זעיר עד דיתרבי
נסורא כדקא יאות. דתא כיון דקב"ס יתער לאתסרא לס
לכנסת ישראל יתנסיר בקדמיתא כמו שחר. דאויסו אוכמא.
ולבתר יפס כלבנה. ולבתר ברס כחמה. ולבתר איומה
כנדגלות : (א-ק.ט.)

בפעם אחת. אלא מעט מעט עד שיתחזק. אבל לעשו
לא כן. אלא בזמן אחד האיר לו. ונאבד ממנו האור
מעט מעט. עד שיתחזקו ישראל וישמידו אותו מהכל.
מעולם הזה ומעולם הבא. ולפי שהאיר להם בפעם
אחת באה להם כליה מהכל. אבל ישראל הארה שלהם
מעט מעט עד שיתחזקו ויאיר להם הקב"ה לעולם.
וכלם ישאלו עליהם ויאמרו. מי זאת הנשקפה כמו
שחר. הוא חשכות הבקר. והשחר הוא אור דק. ואח"כ
יפה כלבנה. לפי שהלבנה האור שלה מאיר יותר מן
השחר. ואח"כ ברה כחמה. לפי שאורו חזק ומאיר
יותר מן הלבנה. ואח"כ איומה כנדגלות. תקיף באור
חזק כראוי. בוא וראה בעוד שהיום נחשך והאור
נתכסה ובא הבקר. יאיר תחלה מעט מעט עד שיתגדל
האור כראוי. שהרי כיון שהקב"ה יצורר להאיר לה
לכנסת ישראל יאיר לה בתחלה כמו שחר. שהוא חשוך.
ואח"כ יפה כלבנה. ואח"כ ברה כחמה. ואח"כ איומה
כנדגלות : (א-ק.ט.)

פתח רבי שמעון ואמר מי זאת הנשקפה כמו שחר
יפס כלבנה ברס כחמה איומה כנדגלות. מ"י
זא"ת. רוא דתרין עלמין מתחברין כחדא. ודא הוא
עולם ועולם. מ"י. סא אוקומנא דרגא עלאה
לעילא. שירותא דקיימא בשאלתא וקרי מ"י (ט) כד"א
(יש"ע" ט) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא
אלס. **זאת** דרגא תתאה לתתא עלמא
תתאה (י) ותרואויו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא
חדא כחדא. הנשקפה. כד מתחברין תרואויו
כחדא (י"א) כמו שחר. כד בעיא שירותא לאתסרא.
ולבתר אתנסיר כסיסרא כד בעש בס נסירו דשמשא.
ולבתר כשמשא כד קיימא סיסרא בשלימו. איומה.
תקיפא לאגנא על כלא. דתא כיון אית לס שלימו
ותקיפו למעבד חילא. ונשלא חילא מעלמא עלאה על
ידא דיעקב שלימא דחבר לון כחדא. חבר לון כחדא לעילא
וחבר לון כחדא לתתא (י"ב) ומתמן נפקו תריסר
שבטין קדישין כנוונא דלעילא. יעקב דהוס שלימ
אעיל רחמו בתרין עלמין כמה דאוקומנא (י"ג) סאר
בני נשא דעבדון כדון מנלין עריון לעילא ותתא. גריס
דבבו בתרין עלמין וגריס פרודה. סס"ד (ויקרא י"ח)
ואתס אל אחותה לא תקח לרור. דתעבדו מארי דבבו
דא לדא. ואי תימא (בראשית ט) ותקנא רחל באחותה.
סכי סוא ודאי. דתא עלמא תתאה כל תיאובתה
לאו איסי אלא בגין למסוי כנונא דעלמא עלאה ולמירת
דוכתסא. בדוכתא אחרא קנאת סופריס אסניאת חכמתא.
וסכא קנאת סופריס. בגין דאית ספר וספר דאסניאו
משיכו דחכמתא עלאה לגבייסו (כ"א) ועל כל דא אפילו
יעקב לא אשליס לגבייסו כדקא חוי (נ"א) ועל דא יעקב
אשליס

פתח רבי שמעון ואמר מי זאת הנשקפה כמו שחר
יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות. מ"י
זא"ת. זה סוד שני העולמות שמתחברים כאחד. והו
עולם ועולם. מ"י. הרי ביארנו זו מדרגה העליונה
למעלה. הראשונה שצומדת בשאלה ונקראת מ"י (ט) כמש"כ
(יש"ע" ט) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא
אלה. **זאת**. זו מדרגה התחתונה למטה עולם
התחתון (י) ושניהן שני עולמות בחבור אחד בקשר
אחד יחדו. הנשקפה. כאשר מתחברים שניהם
יחדו (י"א) כמו שחר. כאשר רוצה השחר להאיר.
ואח"כ מאירה כהלבנה כאשר ינקש בה אור השמש.
ואח"כ כהשמש כאשר הלבנה עומדת בשלימות. איומה.
תקיפה היא להגן על הכל. שהרי אז יש לה שלימות
וגבורה לעשות חיל. ומקבלת הכח מעולם העליון על
ידי יעקב התם שמחברם יחד. מחברם יחד למעלה
ומחברם יחד למטה (י"ב) ומשם יצאו שנים עשר
שבטים קדושים כדמיון שלמעלה. יעקב שהיה תם
הכניס אהבה בשני העולמות כמו שביארנו (י"ג) שאר
אנשים שעושים כך מגלים עריות למעלה ולמטה. גורם
שנאה בשני העולמות וגורם פירוד. זש"כ (ויקרא י"ח)
ואשה אל אחותה לא תקח לצרור. שנעשין בעלי שנאה
זו לזו. ואם תשא (בראשית ט) ותקנא רחל באחותה.
כך הוא בודאי. שהרי עולם התחתון כל תשוקתה
אינה אלא בשביל להיות כדמיון עולם העליון ולירש
מקומה. במקום אחר נזכר קנאת סופריס תרבה חכמה.
וכן כאן קנאת סופריס. לפי שיש ספר וספר שמרבים
המשכת חכמה העליונה אצלם (כ"א) ועל כל זה אפילו
יעקב לא השלים אצלם כראוי (נ"א) ועל כן יעקב
השלים

ויו הוהר

(ט) פירוש שער הבינה אמא עילאה מותר רק השאלה אבל לא להשיגה. כמו שנדרש בזה"ק עה"פ שלה תשלה את האם וגו'. אבל על
החכמה ובתר אצירו השאלה אי אפשר : (י) זו המלכות אמא תתאה : (יא) פי' וכו' וכן מרוב כתוב בלשון יחיד הנשקפה
ולא הנשקפות : (י"ב) פי' שהמלכות ספקלת השעשע מן הבינה ע"י התפארת שאתר אמא עילאה ואמא תתאה ביחד. לוקח מן הבינה
גוהן למלכות. ולפעמים התפארת כמו משעשע הבינה. כאשר שולח אליה האתעורותא דלתתא הכל' פיהם של ישראל מן תורה ותפלה :
(י"ג) סוד יעקב לאו רחל הוא כנגד התפארת בינה ומלכות : (כ"א) ספר וספר היינו בינה ומלכות. ושתייהן שואמות דקבל שעשע מן
הסקורי שהוא עולם החכמה :

השלים אצלם כראוי. שאר בני עולם גורמים שנאה וגורמים פירוד ומגלים עריות של הכל. עריות שלמעלה ושלמטה. בסוד הזה יש סוד העריות. ערות אשה ובתה. והכל בסוד אחד. **מִי זֶאת** נקראת אחיות. לפי שהן באהוב ובאהבה ובהתחברות הרצון. ונקראות אשה ובתה. מי שמגלה ערותן אין לו חלק לעולם הבא. ואין לו חלק בהאמונה. בוא וראה (ההלים ק"ה) כי יעקב בחר לו יה. זה סוד העליון למעלה. כיון שנשתלם ונקרא ישראל בכך לסגולתו (כ) לקח הכל בכל הצדדים. לקח למעלה ולקח למטה ונשתלם בכל:

אמר רבי שמעון הרי למדנו שכאשר ברא הקב"ה את העולם. חקק בחקיקות של סוד האמונה תוך הצחצחות בסודות עליונים. חקק למעלה וחקק למטה. והכל בסוד אחד. בסוד חקיקת השם הקדוש **יהוה** המושל עם האותיות שלו למעלה ולמטה. ובסוד הזה נתיסדו העולמות. עולם העליון ועולם התחתון. עולם העליון נתיסד בהסוד של האות י. נקודה עליונה הראשונה שיצאה מתוך הטמיר ונעלם (כ) שאינו ידוע ואינו עומד להודיע ולא נודע כלל ונתעלה בסוד **אין סוף**. ומתוך הסתרה זו האיר מאור אחד דק ונסתר. שנכלל בתוכו התכללות של כל האורות (כ) ובאותו מאור הנסתר דפק בו מי שלא דפק. האיר בו מי שלא האיר. ובכך הוציא מאור אחד שהוא עדנה לעדן להשתעשע (כ) להגנו מאור הדק והנסתר בתוך המאור ההוא. והמאור ההוא שיצא מתוך המאור הדק הוא נורא ומפחד והתגברותו רבה. והוא נתפשט ונעשה עולם אחד המאיר לכל העולמות. והוא עולם נסתר שלא נודע כלל. ובו דרים ששת רבוא אלף שהם חילות ומחנות דרי מעלה. ובו נרקמו (נתקיימו) ונתיסדו שש חקיקות (כ) שאינן נודעות. וכיון שהוציא אותן ונתיסדו כאחד. בכך הכל חבור אחד. והם הסוד של אותן שנתחבר בעולם הנסתר ההוא. ועל זה כתוב (ההלים ק"ה) כי יעקב בחר לו יה. כאשר יצא ונתיסד מתוך **יהוה** או ישראל לסגולתו. שאר בני העולם לא ניתנה להם רשות לעלות כך אלא לסגולתו. שהוא מקום שמקבל ומאסף לכל (כ) וזו היא המדרגה שלמעלה. ומתוך זאת מתנשאים למעלה בהסתר של המחשבה. אבל לא בהתגלות כמו שלקח יעקב: (ב-ק"ו):

אֵל גַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי לְרֵאשִׁית לְרֵאשִׁית בָּאֲבִי הַנְּחֹל וְגו'. אמר רבי שמעון מקרא זה נתבאר. אבל מה אגוז יש לו קליפה הסובבת ומכסה על המוח והמוח מבפנים. אף כך בכל דבר שבקדושה הקדושה מבפנים וצד הטומאה מבחוץ. וזהו הסוד (תבין א) רשע

מכתיר

אשלים לנביאיו כדקא חזי. שאר בני עולם נרמין דבבו ונרמין פרודה ומגלין עריון דכלא. עריון דלעילא ותתא. ברזא דא אית רזא דעריון. עריון דאחא וברתא. וכלא ברזא חדא. **מִי זֶאת** חקקו חתון. בגין דאינון באחוס וברחמו ובחבורא דרעותא. וחקקו חתא וברתא. מאן דגלי עריותו לית ליה חולקא לעלמא דאתי. ולית ליה חולקא במסימותא. תא חזי (ההלים ק"ה) כי יעקב בחר לו יה. רזא עלאה לעילא. כיון דאשלים וחקקו ישראל כדון לסגולתו (כ) נטיל כלא בכל סקרין. נטיל לעילא ונטיל לתתא ואשלים בכלא:

אמר רבי שמעון תא טיטין דכד ברזא קב"ה עלמא. גליף בגליפו דרזו מסימותא גו סקרין ברזין עלאין. גליף לעילא וגליף לתתא. וכלא ברזא חדא. ברזא דגלוסי דשמא קדישא **יהוה** דשליש בחתויו עלא ותתא. וברזא דא אשתכללו עליון. עלמא עלאה ועלמא תתאה. עלמא עלאה אשתכלל ברזא דתא י. נקודת עלאה קדמאה דנפקא מנו דסתים ובגין (כ) דלא ידע ולא קיימא למנדע ולא חזידע כלל סליקו דרזא ד**אין סוף**. ומנו סתיוו דא נסיר נסירו חד דקוק וסתים. כליל בגויה כללא דכל נסירין (כ) ובסהוא נסירו דסתים בטס ביה מאן דלא בטס. נסיר ביה מאן דלא נסיר. וכדון אפיק חד נסירו דאיסו עדונא למדונא לאשתעשע (כ) לאתגמא נסירו דקוק וסתים בנו הסוא נסירו. והסוא נסירו דנפיק מנו נסירו דקוק איסו דחילא ואמתני ותקיפא יתירא. ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא דנסיר לכל עליון. עלמא סתיוו דלא ידעא כלל. ובגויה דיירין שית רבוא אלף דליון דיירין וחיילין ומסירין עלאין. וביה אחרקומו (אחרקומו) ואשתכללו שית רשומין (כ) דלא ידעין. וכיון דאפיק לון ואשתכללו כחדא. כדון איסו חבורא חדא. ואינון רזא דתא ו דאתחבר בסהוא עלמא סתיוו. ועל דא כתוב (ההלים ק"ה) כי יעקב בחר לו יה. כד אפיק ו אשתכלל מנו **יהוה** כדון ישראל לסגולתו. שאר בני עולם לא אחיסיב לן רשו לסלקא הכי אלא לסגולתו. אמר דנטיל וכניס כלא (כ) ודא איסו דרגא דלתתא. ומנו דא נטילן לעילא בסתיוו דרעו. אבל לא באתגלויה כמה דנטיל יעקב: (ב-ק"ו):

אֵל גַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי לְרֵאשִׁית לְרֵאשִׁית בָּאֲבִי הַנְּחֹל וְגו'. אמר רבי שמעון האי קרא סא חוקמוס. אבל מה אגוז אית ליה קליפה דסחרא וחספא על מוחא ומוחא לגו. אף הכי בכל מלא דקדושה קדושה לגו וססרף אחרא לבר. ורזא דא (תבין א) רשע

מכתיר

זיו הוהר

(כ) כאשר דומר הסכון כי כאשר התפארת מקבל השמע מן זיון העליון של הרב המיוסום בהשם י"ה. ירד חכמה. היא בינה או נקרא בשם יעקב בחינת נקבה. וכאשר משפיע השפע למלות שהוא מגילתו או נקרא בשם ישראל בחי' זכר: (כ) זה כתר עליון שאינו מושג אלא בקוצו של יוד: (כ) זה חכמה שמקורו אות יוד ונקרא עין. אמא: (כ) זו הבינה לכוז חכמה שמקורה אות ה' הראשונה ונקראת ערבה. אמא. ואלו הם תרין רעין דלא מתפרשין: (כ) ס' הבינה הוציאה שש המסירות של עולם האצילות הנית' נהי'. והן נכללן בספירת התפארת שמקורה האות ואי: (כ) פ' כאשר ספירות העליונות פתוחין עם המלות שנקרא מגילת. שהיא מגילת התפארת. גם מגילתו צורף מגילת ואי. או ישראל יכולים להסתכל ולהבין בהסדרנה שלמטה שהיא המלות. ומגלה יוכלו להתנשא במחשבת להבין מה שלמעלה ממנה עד הבינה:

מכתיר את הלדיק. וע"ד חקרי אגוז: (כ-לג:)
 שלמה מלכא כד נחית לעומקא דאגוזא.
 דכתיב אל גנת אגוז ירדתי. נטל קליפת דאגוזא ואסתכל
 בכל אינון קליפין (כח) וידע דכל אינון רוחין
 קליפין דאגוזא לאו איסו אלא לאתדבקא בבי נשא לאסתאכא
 לון. דכתיב (קהל ב) ותענוגות בני אדם אדם אדם
 ושרות. ותו תענוגי בני אדם. דמתענוגי בשינתא
 דליילא נפקין ממיסו שדה ושרות (כט) וכלא אלטריך
 קב"ה למצרי בעלמא ולא תקבל עלמא ביה. וכלא
 מוחא לנו וכמה קליפין הויא למוחא. וכל
 עלמא כהאי גוונא עילא ותתא. מריש רוח
 דקודס עלאה עד סופא דכל דרגין. כלסו אינון דא
 לבושא לרא ורא לרא. מוחא לנו מוחא. דא לנו
 מן יא. ורא לנו מן דא. עד דאסתכח דהאי קליפה להאי
 והאי להאי. נקודס קדמאס הוה נסיוו
 פנימאס (י) דלית ליה שטורא למנדע זכיו
 ודקיין ונקיו דלית. עד דאשפס פשיטו. והסו
 פשיטו דהסו נקודס אשפסו חתעבדו חד
 סיכלא (יא) לאלבשא הסו נקודס נסיוו דלא
 ידע לסינוו זכיו דלית. סיכלא דהיסו לבושא להסו
 נקודס סתימא איסו נסיוו דלית ליה שטורא. ועס כל
 דא לאו דקיק וזכין איסו כהסו נקודס קדמאס
 פשיטו ונניו. מהסו סיכלא אשפס פשיטו
 דאור קדמאס (יב) והסו פשיטו איסו לבושא
 להסו סיכלא פנימאס. דהיסו דקיק וזכין יתיר מהסו
 פשיטו. מכאן ולסלאס אשפס דא ברא ואלבש
 דא ברא. עד דאשפס דא לבושא דא ורא לרא. דא מוחא
 ורא קליפה. לבושא דא אשפסו מוחא לדרגא אחרא.
 וכלא כנוונא דא אשפסו סבי לתתא. עד כי בללמא דא
 איסו בר נש כהאי עלמא. מוחא וקליפה רוחא וגופא. וכלא
 איסו תקונא דעלמא: (א-יט:)

מכתיר את הצדיק. וע"כ נקרא אגוז: (כ-לג:)
 שלמה המלך כאשר ירד להבין עומק האגוז.
 ככתוב אל גנת אגוז ירדתי. לקח קליפת אגוז והסתכל
 בכל אותן הקליפות (כח) והבין שכל אותן הרוחות
 קליפות האגוז אינם אלא להתדבק באנשים ולטמא
 אותם. שכתוב (קהל ב) ותענוגות בני אדם שדה
 ושרות. ועוד תענוגי בני אדם. אלה המתענגים בשינה
 בלילה יוצאין מהם שדה ושרות (כט) נכסה הי צריך
 הקב"ה לברוא בעולם ולתקן העולם בהם. ובהכל
 המוח מבפנים וכמה קליפות מכסות על המוח. וכל
 העולם כדמיון הזה למעלה ולמטה. מראשית סוד
 נקודה העליונה עד סוף כל המדרגות. כלם הם זה
 לבוש זה וזה לזה. מוח לפני מן מוח. זה לפני
 מזה. וזה לפני מזה. עד שנמצא שזה קליפה לזה
 וזה לזה. נקודה הראשונה הוא אור היותר
 פנימי (י) שאין לו שיעור לדעת הצחות והרוחניות
 והבהירות שלו. עד שנתפשט ממנו התפשטות. ואותה
 ההתפשטות של נקודה ההיא נעשית היכל
 אחד (יא) להלביש לנקודה ההיא שהוא האור שאין
 בו השגה לגודל צחותו. זה היכל שהוא לבוש לאותה
 נקודה הנסתרת הוא אור שאין לו שיעור. ועס כל
 זה אין הוא רוחני וצח כאותה נקודה הראשונה שהוא
 אור טמיר ונעלם. מן היכל ההוא נתפשט ההתפשטות
 של אור הראשון (יב) ואותה ההתפשטות הוא לבוש
 להיכל ההוא הפנימי. שהוא רוחני וצח יותר מאותה
 ההתפשטות. מכאן ולהלאה נתפשט זה בזה ונתלבש
 זה בזה. עד שנמצא זה לבוש זה וזה לזה. זה מוח
 וזה קליפה. לבוש זה נעשה מוח לחמדרגה שמתחתיה.
 והכל כדמיון הזה נעשה כך למטה. עד כי בצלם כזה
 נברא האדם בעולם הזה. מוח וקליפה רוח וגוף. והכל
 הוא תקין העולם: (א-יט:)

רבי אלעזר אמר. אל גנת אגוז ירדתי. בוא
 וראה זאת הגנה יצאה מעדן. וזו היא השכינה. אגוז.
 זו היא מרכבה עליונה הקדושה. שהם ארבעה ראשי
 נהרות הנפרדים מן הגנה (ב): כאגוז הזה שיש בו
 ארבעה ראשי קרשינים בפנים. ומה שאמר
 ירדתי (ג): היינו על דרך שלמדנו ירד פלוגי למרכבה.
 א"ר רבי עקיבא א"כ הי' לו לומר לאגוז ירדתי. מהו
 אל גנת אגוז ירדתי. א"ר מפני שהגנה היא השבח
 של האגוז (ד): מה האגוז נסתר ומכוסה מכל צדדיו.
 כך המרכבה היוצאת מן הגנה מכוסה מכל צד. וכמו
 שאותן ארבעה קרשינים שבתוך האגוז מחוברים בצד
 זה ונפרדים מצד השני. כך הוא בהמרכבה שמחוברים
 באחדות בשמחה בשלימות (ה) ומתפרד כל אחד
 בצדו על מה שנתמנה. זשי"כ (בראשית ב) הוא הסובב
 את

רבי אלעזר אמר. אל גנת אגוז ירדתי. תא
 חיי האי גנתא נפקא מעדן. ורא האי שכינתא. אגוז.
 דא היא רתיכא עלאה קדישא. דאינון ארבע רישין
 דנהרין דמתפרשין מן גנתא (ב) כהאי אגוזא דאינון
 ארבע רישין קרישין לנו. ומאי דאמר
 ירדתי (ג) כמה דתקן ירד פלוגי למרכבה.
 א"ר רבי עקיבא אי סבי הוה ליה לומר לאגוז ירדתי. מוה
 אל גנת אגוז ירדתי. א"ר מוסס דהיא שבתא
 דאגוזא (ד) מה אגוזא שמירא וסתימא מכל סגרי.
 כך רתיכא דנפקא מנתא סתימא מכל סגרי. ומה
 אינון ארבע קרישין די באגוזא מתחברין כהאי
 גיסא ומתפרשין מהאי גיסא. כך רתיכא מתחברין
 באחדותא באחדותא בשלימותא (ה) ומתפרש כל חד
 בעגרו על מלי דאמני. סה"ד (בראשית ב) הוא הסובב
 את

זיו הוהר
 (כח) ועל זה הוא הרמז חידוע שאגוז עם כולד רתיכא בני הע"א: (כט) פי' מן קרי: (ל) חכמה: (לא) בינה: (לב) חסד:
 (לג) בירוד בסוד מרכב ארנמן. וכמו שנאמר במרכבת יהוקאל הסוד של ארבע תיות הקודש של המרכבה המלכות: (לד) קשיא
 ליה שאם הגונה היינו מלכות. היא זה אמרי התפארת. ומדוע ואמר ירדתי. היא בהתיוחדת היא עולה למעלה ומניחה איש אל אחיו
 בירוד. ועדו מתקין שורדתי אינו אומר בשביל הגנה אלא בשביל האגוז שמרסו על מרכבת המלכות: (לז) ר"ל שהגנה היא שבתא של
 אפרקבה ותואר שלה. כי היא יש כמה וכמה מרכבות: (י) היינו האחדות של ארבע תיות הקודש של המרכבה וכן האחדות במראי
 ארנמן שלה:

את כל ארץ החוילה. הוא ההולך קדמת אשור. וכן כלם. אמר רבי עקיבא פסולת זו של קליפות האגוז על מה תרמו. א"ל אע"פ שהתורה לא גלתה לה בזה. אבל בזה גלתה (י) בוא וראה [שקדים] מהם מרים ומהם מתוקים. ורמו יש להם. יש שרי הדין הקשה. ויש שרים של שירות. אבל כל רמו שגלתה התורה בשקדים נראה שעל הדין הוא. וכך הוא לירמיהו נראה לו על דין. שנאמר (ירמ' א) מקל שקד אני רואה. מהו שקד. שקדים ממש. אף כך במטה אהרן (במדבר יז) ויגמל שקדים. ומן משמעות התיבה ממש נשמע שהוא דין הקשה. שכתוב (דניאל ט) וישקד ה' על הרעה. וכן (ירמ' א) שוקד אני על דברי. וכן כלם. א"ל רבי עקיבא מזה נשמע שכל מה ששעה הקב"ה הוא בשביל ללמוד מהם חכמות גדולות. שכתוב (משלי טו) כל פעל ה' למענהו. רבי אלעזר אמר מכאן. שנאמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו מאד. ללמוד מזה חכמה עליונה: (ב-טו:)

את כל ארץ החוילה. הוא ההולך קדמת אשור. וכן כלם. אמר רבי עקיבא פסולת זו של קליפות האגוז על מה תרמו. א"ל אע"פ שהתורה לא גלתה לה בזה. אבל בזה גלתה (י) בוא וראה [שקדים] מהם מרים ומהם מתוקים. ורמו יש להם. יש שרי הדין הקשה. ויש שרים של שירות. אבל כל רמו שגלתה התורה בשקדים נראה שעל הדין הוא. וכך הוא לירמיהו נראה לו על דין. שנאמר (ירמ' א) מקל שקד אני רואה. מהו שקד. שקדים ממש. אף כך במטה אהרן (במדבר יז) ויגמל שקדים. ומן משמעות התיבה ממש נשמע שהוא דין הקשה. שכתוב (דניאל ט) וישקד ה' על הרעה. וכן (ירמ' א) שוקד אני על דברי. וכן כלם. א"ל רבי עקיבא מזה נשמע שכל מה ששעה הקב"ה הוא בשביל ללמוד מהם חכמות גדולות. שכתוב (משלי טו) כל פעל ה' למענהו. רבי אלעזר אמר מכאן. שנאמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו מאד. ללמוד מזה חכמה עליונה: (ב-טו:)

א"ל גנת אגוז ירדתי לראות וגו'. אמר רבי יוחנן אמר רב כשהקב"ה יוצא מאותן העולמות שכוסף בהם. ובהם ליכנס עם הצדיקים בן עדן. הוא ממתין ורואה אם שומע קול העוסק בתורה. דתנן קול תורה יפה לפניו מכל שירות ותשבחות שאומרים מלאכי השרת למעלה. זהו שכתוב אל גנת אגוז ירדתי לראות. מהו לראות. לראות אותם העוסקים בתורה. א"ל יצחק וכי גן עדן הוא נקרא גנת אגוז. א"ל רבי יוחנן כך הוא שנקרא גנת אגוז. כלומר גנת העדן. מה האגוז הוא סתום מכל עבריו ויש עליו כמה קליפות. כך העדן שלמעשה הוא סתום מכל עבריו. ויש עליו כמה שמירות שלא שלטו לראות. לא מלאך ולא שרף לא חשמל ולא עין נביא ולא תווה דכתיב (ישעי טז) עין לא ראתה אלהים וזולתך. ומה האגוז קליפה אחר קליפה ופריו מבפנים. כן העדן עולם אחר עולם והוא מבפנים: (י"ח מדינ בראשית)

ז.

במה יפו פעמיך בנעלים וגו'. כד שכינתא איסי עומדת על ישראל. וישראל אינון רגלין דקמת עליהו בגלותא. קב"ה משבת לה בסון ואומר מה יפו פעמיך בנעלים. ותו מה יפו פעמיך בנעלים. כד ישראל סוון מקיימין מלות ראיה ג"פ בשנה. ותו מה יפו פעמיך בנעלים. בזמנא דקיימו ישראל על פורא דסיני. דעליהו אתמר (זכרי' יד) ועמדו רגלינו ביום הסוף. ותו מה יפו פעמיך בנעלים. כד קיימו בראש השנה וביומא דדינא בגלותא. קב"ה בניייהו עומד מכסא דין ויחזי על כסא רחמים. בזמנא דאינון קיימין בשכינתא בגלותא וסבלין עלה כמס דינין וכמס יסוריין ואזריין (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כלאן שבתה: (ת"י תקינא ח"י)

ז.

במה יפו פעמיך בנעלים וגו'. כאשר השכינה היא עומדת על ישראל. וישראל הם הרגלים שעליהן עומדת השכינה בגלות. משבח אותה הקב"ה בהם ואומר מה יפו פעמיך בנעלים. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים. כשישראל היו מקיימים מצות ראייה ג"פ בשנה. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים. בזמן שעמדו ישראל על הר סיני. שעליהם נאמר (זכרי' יד) ועמדו רגלינו ביום ההוא. ועוד מה יפו פעמיך בנעלים. כשישראל עומדים בראש השנה וביום הדין בתפלה. הקב"ה עומד בשבילם מכסא הדין ויושב על כסא רחמים. בזמן שישראל עומדים עם השכינה בגלות וסובלים עליה כמה עונשין וכמה יסורין ואומרים (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה: (ת"י תקינא ח"י)

עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים. פתח רבי ייסא

זו הזהר

(י) פי' כאן לא גלתה התורה שכמו כן יש ארבע קליפות הסוככות שהמרכבה זו לפניו מו. כלומר זו מקודשת מו. וקליפה החיצונה היא כעין פסולת לקליפות הפנימיות. וכנגדה קליפה החיצונה הירוקה שעל האגוז. והן רוח סערה ענן גרוד אש סתלקתה. והיותר פנימית היא גנה לו סביב. אבל כהאי גו. פי' בשקדים גלתה התורה איך שכל צמח או פרי או ירק עשב אשר בארץ הכר רוסו על ענינים רוחניים. ושקדים השרים רמו על דין. והמתוקים רמו על רחמים:

לו להוציא ממנו הקול. וכיון שפתחו תקע לו. והוציא ממנו הקול להוציא עבדים לחירות (ח) ובתקיעת שופר הוה יצאו ישראל ממצרים. וכך עתיד להיות זמן אחר לקץ הימים. וכל גאולה משופר ההוא באה. ולפיכך יש בה יציאת מצרים בפרשה זו. שהרי מאותו השופר בא הכה של י שפתח רחם שלה. והוציא הקול לגאולת העבדים. וזו הן אות השניה של השם הקדוש: פרשה השלישית סוד היחוד של שמע מקבלתן ונכללת מהם. ותפלין הם ממש אותיות השם הקדוש. וע"כ ראשך עליך ככרמל. אלו תפלין של ראש. ודלת ראשך כארגמן. זו היא תפלה של יד. שהיא דלת לעומת העליון. ויש לה גיכ שלימות כדמיון העליון. מלך אסור ברהטים. קשור הוא ונאחו באותן בתים להתאחד בשם הקדוש ההוא כראוי. וע"כ מי שנתתקן בהם הרי הוא בצלם אלהים. מה האלהים נתיחד בו השם הקדוש (י) אף זה נתיחד בו שם הקדוש כראוי. וזכר ונקבה ברא אותם. אלו תפלין של ראש ותפלה של יד (יג) והכל אחד. ארבע פרשיות למעלה וארבע למטה. ארבע במקום המות. ארבע במקום השלב מונח. לפי שזה בזה נקשר. וצריך האדם להתעטר בהם לפי שהם שם עליון הקדוש. שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מי שמתעטר בעטרה עליונה הקדושה זה נקרא מלך בארץ. והקב"ה מלך ברקיע. וש"כ מלך אסור ברהטים: (א-ג-ד-ה).

זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. פתח אליהו ואמר רבנו של עולם יהי רצון מלפניך שאדבר דברים בדרך הישר כראוי. כלם במדה ובמשקל בשיעור קומה של השכינה. פתח ואמר זאת קומתך דמתה לתמר. מהו לתמר. אלא לאותו שנאמר בו צדיק כתמר יפרח. כפת תמרים. קומתך דומה ודאי לדולב שאין בו קצוץ ופרוד. ולא לחנם דרשו בעלי משנה נפרצו עליו פסול. דולב הוא דומה לשדרה של הגוף. שהוא קומת הכל. והוא ששה במספר. כי חמשה ענפים מתפשטים ממנו. והוא גוף העץ באמצע. והחמשה ענפים הם שנים מצד אחד ושלושה מצד השני. ועליהם נאמר (ויקרא כג) וענף עץ עבות וערבי נחל. ענף עץ עבות שלשה. ענף לצד שמאל. עבות לצד ימין. העץ באמצע. ערבי נחל שתיים. וכלם חמשה. והם כנגד שתי שוקים וברית ושתי זרועות. באמצע עיקר העץ וענפיו. אתרג כנגד רב. הוא פרי העץ. ובו הוא עץ פרי עושה פרי למינו. אתרג הוא ירוק (י) ואסתר משם ירקרקת היתה: (מ"ז תהיין ז)

זאת

זו הוהר

לוי לאפקא מיני קלא. וכיון דאפתח לוי תקע לוי. ואסיק מיני קלא לאפקא עבדין לחירו (ח) ובתקיעו דשופר דא נפקו ישראל ממצרים. וכך זמין זמנא אחרא לסוף יומיא. וכל פורקנא מסהוא שופר אחיא. ובג"כ אית בה יציאת מצרים בפרשתא דא. דשא מסאי שופר אחיא חילא די דפתח רחמא דילא. ואסיק קלא לפורקנא דעבדין. ודא הן את תנינא דשמת קדישא: פרשתא תליתאה רוא דיחורא דשמע ישראל. דא ר' דכלילא כלא. וביה יחורא דכלא (ט) ביה אחיזון וסוא נשיל כלא: פרשתא רביעאה וסיה אס שמע. כלילו דתרין דאחאחדת בכו כנסת ישראל (י) גבורה דלתתא. ודא הן בתראה דנטלא לון ואתכלילת מוסון. ותפלין אתון דשמת קדישא אינון ממש. וע"ד ראשך עליך ככרמל. אלון תפלין דרישא. ודלת ראשך כארגמן. דא סוא חפלה של יד. דאיהי מסכנא לגבי עילא. ושליומו אית לה אוף סבי כנוונא דלעילא. מלך אסור ברהטים. קשיר איסו ואחיד בליונו בתי לאתאחדת ביה סהוא שמת קדישא כדקא יאות. וע"ד מאן דאתתקן בהו איסו סוי בללס אלליס. מס אלליס אחיזתא ביה שמת קדישא (יא) אף סוא אחיזתא ביה שמת קדישא כדקא יאות. וזכר ונקבה ברא אותם. אלון תפלין דרישא ותפנה של יד (יג) וכלא חד. ארבע [פרשין] לעילא ולתתא. ארבע באתר דמוחא. ארבע באתר דלכא שריא. ענין דרא ברא אתקשר. ובני צ"ג לאתעשרא בכו בנין דאינון שמת קדישא עלאה. דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מאן דמתעטר בעטרה קדישא עלאה דא אקרי מלך בארעא. וקב"ה מלך ברקיע. סה"ד מלך אסור ברהטים: (א-ג-ד-ה).

זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. פתח אליהו ואמר רבון של עולם יהי רצון מלפניך דאדבר דברים בדרך הישר כראוי. כלם במדה ובמשקל בשיעור קומה של השכינה. פתח ואמר זאת קומתך דמתה לתמר. מהו לתמר. אלא לאותו שנאמר בו צדיק כתמר יפרח. כפת תמרים. קומתך דומה ודאי לדולב שאין בו קצוץ ופרוד. ולא לחנם דרשו בעלי משנה נפרצו עליו פסול. דולב הוא דומה לשדרה של הגוף. שהוא קומת הכל. והוא ששה במספר. כי חמשה ענפים מתפשטים ממנו. והוא גוף העץ באמצע. והחמשה ענפים הם שנים מצד אחד ושלושה מצד השני. ועליהם נאמר (ויקרא כג) וענף עץ עבות וערבי נחל. ענף עץ עבות שלשה. ענף לצד שמאל. עבות לצד ימין. העץ באמצע. ערבי נחל שתיים. וכלם חמשה. והם כנגד שתי שוקים וברית ושתי זרועות. באמצע עיקר העץ וענפיו. אתרג כנגד רב. הוא פרי העץ. ובו הוא עץ פרי עושה פרי למינו. אתרג הוא ירוק (י) ואסתר משם ירקרקת היתה: (מ"ז תהיין ז)

זאת

(ח) פתחת חבונה בא הכה של כר מיני חירות: (ט) זה התפארת הכולל כל שאר חסדיות חורג נודי ותוא סקבל כל השעז סבינת להשעז סלכות: (י) פרשה הרביעית שהיא כנגד הסלכות היא כולל שני הצדדים יסין ושפאל הסר וגבורה שנוכר בה שחר ועונש: (יא) אלהים הוא שם הסלכות ונתיחד בו השם הויה. וכן אדם הפנה תפלין: (יג) תשרי בבחי' וזר ותשיי בבחי' נקבה: (יג) ירקת הואת תיינו צבע מורכב מן כ' מראות ירוק שהם עשב והוה. וכמו שהאתרג סרמו על סלכות כן ותלכש אמתר סלכות: 10 6

זאת קמתך דמתת לתמר. אמר רבי יסודס כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דלא מתפרשא מיניה. כהאי תמר דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין. ולא סליק דא בלא דא. כך כנסת ישראל לא מתפרשא מן קודשא בריך הוא לעלמין: (ג-קטו.)

רעיא מדומנא

אמרתי אעלה בתמר אחוה בסנסניו. אמר רעיא מסימנא כתיב (ישעי' יח) או תקרא וסי' יענה. א"ו. ו' יומין דסכות והג שמימי עלרת. א"ו. מלה ו' יומין דפסח. א"ו. סוכה ו' מימין דלולב. דאינון שלש הדסים ושתי ערבות לולב ואתרג. וכלילן בארבע (יד) סא חד סרי כחושבן וד'. ולריך לומר הלל עלייסו לאשלמא סס יהודה (טו) ולריך לסלקא לס בוחשבה בארבע מימין. סה"ד אמרתי אעלה בתמר. **אעלה** סימן אתרג ערבה לולב קדם. ומחשבה דשחא מפרש אשתליס צס י"ד (טו) כנווגא דו"ד פרקין דודא דימינא דביס לריך לנטלא לולב: (ג-דפג.)

זאת קמתך דמתת לתמר. אמר רבי יהודה כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה שאינה נפרשת ממנו. כתמר הזה שעץ הזכר אינו נפרש מן הנקבה לעולם. ואין עולה זה בלא זה. כך כנסת ישראל אינה נפרשת מן הקדוש ברוך הוא לעולמים: (ג-קטו.)

רועה הנאמן

אמרתי אעלה בתמר אחוה בסנסניו. אמר רועה הנאמן כתוב (ישעי' נח) או תקרא ודי' יענה. א"ו. ד' ימים של סכות וחג שמיני עצרת. א"ו. מצה וד' ימי הפסח. א"ו. סוכה וד' מינים של לולב. שהם ג' הדסים ושתי ערבות לולב ואתרג. ונכללים בארבעה (יד) הרי אחד עשר כמספר ק"ה. וצריך לומר הדי' עליהם להשלים שם יהודה (טו) ונצרך להעלותה במחשבה בד' מינים. זש"כ אמרתי אעלה בתמר. **אעלה** סימן אתרג ערבה לולב קדם. והמחשבה של שם המפורש משלמת בה י"ד (טו) כדמיון י"ד פרקים של יד הימנית שבה נצרך לנטילת לולב (ג-דפג.)

וחכך כיון הטוב הולך לדודי למשרים דובב שפתי ישנים. פתח רבי יצחק ואמר. וחכך כיון הטוב. זה יינה של תורה שהוא טוב. שהרי יין אחר אין הוא טוב. ויינה של תורה טוב לכל. טוב לעולם הזה וטוב לעולם הבא. וזה הוא היין שהביב לפני הקב"ה יותר מהכל. ובזכות זה מי שהריו עצמו מיינה של תורה יתעורר לעולם הבא. ויזכה להחיות כאשר יקים הקב"ה להצדיקים. א"ר יהודה דובב שפתי ישנים. הרי למדנו שאפילו בעולם הזה יזכה לעמלה של תורה (י) זש"כ דובב שפתי ישנים. אמר עלם ההוא אם היה נכתב וחכך מיין הטוב הייתי אומר כך. אבל כיון הטוב כתוב ולא מיין. הסתכלו בו. א"ר יהודה בני אמור דברך כי יפה אמרת. אמר אני שמעתי כי מי שמתגעע בתורה ונדבק בה. ואלו דברי התורה נשמעים בפיו ואינו לוחש אותן בלחש. אלא שמרים קולו בה. שהתורה כך נצרכת להרמת קול. שכתוב (משלי א) בראש הומיות תקרא. להרים רנה בתורה ולא בלחש. כיון הטוב. כמו יין טוב שאינו שותק והוא עתיד להרים קול. וכשיצא מעולם הזה יהיה הולך לדודי למשרים. שלא יטה לימין ולשמאל. ולא ימצא מי שיעכב בידו. דובב שפתי ישנים. אפילו בעולם הזה שפתי מרחשות תורה: עוד שמעתי וחכך כיון הטוב. מקרא זה על כנסת ישראל נאמר ובשבה מדבר. אם כן מי הוא שמשבחה בזה. אם הקב"ה. מהו הולך לדודי. הולך אלי צריך לומר

וחכך כיון הטוב הולך לדודי למשרים דובב שפתי ישנים. פתח רבי יצחק ואמר. וחכך כיון הטוב. זה יינה דאורייתא דאיו סב. דהא יינא אחרא לאו איו סב. ויינא דאורייתא סב לכלא. סב לעלמא דא וסב לעלמא דאתי. ולא סא יינא דאורייתא ליה לקב"ה ימיר מכלא. ובזכו דא מאן דמרוי מיינא דאורייתא יתער לעלמא דאתי. וזכי לאחיא כד ויקוס קב"ה ללדיקיא. א"ר יסודס דובב שפתי ישנים. סא תנין דאפילו צהאי עלמא יזכי למלעי באורייתא (י) סה"ד דובב שפתי ישנים. אמר ההוא רביא אי הוה כתיב וחכך מיין הסוב הוינא אמרי סבי. אבל כיון הסוב כתיב ולא מיין. אשגחו ציה. א"ר יסודס צרי אימא מילך דשפיר קא אמרת. אמר אלא שמענא דמאן דאשתדל באורייתא ודביק צה. וסאי מלה דאורייתא אשתמע בפומיה ולא לחיס לה בלחישו. אלא אריס קליה צה. דאורייתא סבי צעיא לארמא קלא. דכתיב (משלי א) בראש הומיות תקרא. לארמא רנס דאורייתא ולא בלחישו. כיון הסוב. כתמר סב דלא שתיק וסא עתיד לארמא קלא. וכד יפוק מהאי עלמא הולך לדודי למשרים. דלא יסעי לימינא ולשמאלא. ולא ישתכח דימתי צידוי. דובב שפתי ישנים. אפילו צהסוא עלמא שפוחים מרחשן אורייתא: מן שמענא וחכך כיון הסוב. סאי קרא לכנסת ישראל אתמר ובתושבחתא אתמר. אי סבי מאן סא דמשבחה לס צהאי. אי קב"ה. מסו הולך לדודי. הולך אלי מצבי ליה

ויו הוהר

(יד) ככללם הם רק ד' מינים: (טו) כי ההלל הוא כנגד הכמה וכונה והיונו השם ית. מן המצר קראתי יה. לפיכך נשתלם חשם הוי"ה ביה ע"י נטילת לולב ואמירת ההלל. ומה שאמר שנצרך להעלותה במחשבה כד"ס ותו הפירוש של אעלה בתמר. שהמטות אומרת שתהיה לה עליה עם התפארת שהם דיה עד ית. שהם העולמות של ה"ב. כיון שישתלם שם הוי"ה ביה ע"י עבודת ישראל ע"י נטילת לולב ואמירת ההלל. וע"ז בא גם הרמז של ר"ת אע"ה אתרג ערבה לולב הדס. שהם נורמים עליות: (טז) זו עוד כונה אחרת שהר' מינים עם המחשבה של שם המפורש דהיינו שם הוי"ה במילואיו שיש בו עשר אותיות נשלם כח מספר י"ד. כנגד י"ד פרקים של יד ימנית דהמשך משם הסרים למטות ע"י הנענועים כידוע: (יז) ר' יהודה מוסף על דברי ר' יצחק שפתי דובבות לאו דוקא בעולם התחתון אלא אפילו בעוה"ז. ס"י קודם התחיה בעוד הגוף בקבר יזכה לשפתותיו דובבות:

לומר, אלא ודאי שהקב"ה משבחה לנסת ישראל (י"ה) וחכך כיון הטוב, יין הטוב שהוא יין המשומר, הולך לדודי, זה יצחק שנקרא ידיד מבטן, למישרים, ככתוב (תהלים צ"ט) אתה כוננת מישרים, להכליל שמאל בימין, וזה הוא מישרים, שבשביל השמחה של יין הטוב הוא נכדל שמאל בימין וכלם שמחים, (דובב שפתי ישנים) שהרי כלם נתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה, ונתעוררים להשפיע ברכות למטה: (ג-ט).

למדנו שא"ר יהודה סודות התורה לחכמים נמסרו, לאותן העוסקים בתורה תמיד, עוד למדנו שא"ר יהודה כל מי שהוא עוסק בתורה כראוי, מצלים לה לנשמתו למעלה כאשר הוא יושן בשנתו, ומלמדים לה עמקות התורה, וזוה דובבות ומרחשות שפתי ביום, וש"כ דובב שפתי ישנים, א"ר יצחק כל מי שעוסק בתורה לשמה, כאשר הוא יושן בלילה נשמתו עולה, ומראים לה אותן ענינים העתידיים להיות בעולם הזה: (י"ח מדי"ג וי"א).

אני לדודי ועלי תשוקתו, פתח רבי יסורס ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו, זה נתבאר, אבל בהתעוררות שלמטה נמצא התעוררות למעלה, שהרי לא נתעורר למעלה עד שנתעורר למטה, וברכות שלמעלה לא נמצאות אלא במה שיש בה ממש, ולא במקום ריק, מניין, מאשת עובדיהו שאמר לה אלישע (מלכים ב' ד) הגידי לי מה יש לך בבית, שהרי ברכות שלמעלה אינן שריות על שלהן ריק ולא במקום ריק, מה כתוב ותאמר אין לשפתך כל בבית כי אם אסוך שמן, מהו אסוך, אלא אמרה לו שיעור זה השמן אינו אלא כדי משיחת אצבע הקטנה, אמר לה נחמתי, שהרי לא ידעתי איך תשרה הברכה שלמעלה במקום ריק, אבל עכשו שיש לך שמן, זה הוא מקום להמצא בו ברכות, מניין, שכתוב (תהלים ק"ג) כשמן הטוב על הראש יורד וגו', ולבסוף מה כתוב כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ובמקום זה שורה הברכה, ואם תשאל כטל חרמן שיורד על הררי ציון, ולא כתוב שמן אלא טל, אבל זה שמן וזה טל, ואותו הטל הלא הוא שמוריד הקב"ה משמן הצליון (י"ט) כי שמן הוא יוצא לצד הימין, שנים הם יין ושמן, והולכים לשני צדדים, יין לצד שמאל, שמן לצד ימין (כ) ומצד היפן יוצאות ברכות לעולם, ומשם נמשח מלכות הקדושה (כ"א) ולפי ששמן היה מוכן למטה, נודמן שהשמן שלמעלה השפיע ברכות (כ"ב) בוא וראה מהתעוררות שמן צליון הוא קיים להשפיע על דוד ושלמה בנו להתברך, מניין, שנאמר ויעמד

השמן

ויו הזהר

(י"ח) ר"ל שהתארת משבח למלכות ואומר וחכך כיון הטוב, כי המלכות היא בחינת פה שגור ומקיים, כיון הטוב, היינו שיש מפי רק טוב ע"י שתכל שפע של חסדים שנקרא יין הטוב, ויין המשומר מן הבינה, כי הארת הבינה פותח הבורות והריגים של יצחק, והוא שאומר הולך לדודי זה יצחק, שהארת יין המשומר מן הבינה פותח הבורות של יצחק להכליל שמאל בימין, ושם תנוע למישרים, אלו נצח הוד ויסוד, להיות דובב שפתי ישנים בשיתעוררו בשמחה רבה ע"י שתבא להם שפע רב ברכות מן המלכות: (י"ט) שמן העליון היינו השפע הנמשך מן המקור שהוא עולם החכמה: (כ) שמן חכמה מקום החסדים, יין בינה שהם שהיא אם רחמניה מ"ם דיגין מתערין מינה כידוע: (כ"א) פ"י מן החכמה שהוא המקור נמשך השפע ע"י אמצעות הבינה והתארת המלכות: (כ"ב) פ"י על פי זה הנוכר לעיד מוכן שבמקום שיש שמן למטה נקל להשיג השפעת הברכה לשם כמו שעשה אלישע:

השמן. כתוב כאן ויעמד. וכתוב שם (ישעי' יד) שורש ישי אשר עומד לנס עמים. בוא וראה משלחן של לחם הפנים. שמשם יצאו ברכות ומזונות לעולם. לא הי' נצרך להמצא ריק אפילו רגע אחד. בשביל שלא ינטלו הברכות משם. אף כך אין לברך על שלחן ריק. בוא וראה מה כתוב אני לדודי ועלי תשוקתו. אני לדודי תחלה ואח"כ ועלי תשוקתו (כז) אני לדודי להכן לו מקום תחלה. ואח"כ ועלי תשוקתו : ד"א אני לדודי. שהרי למדנו שהשכינה לא נמצאת עם הרשעים. וכיון שבא אדם להטהר ולהתקרב לפני הקב"ה. אז השכינה שורה עליו. וז"כ אני לדודי תחלה. ועלי תשוקתו אח"כ. בא אדם להטהר מטהרים אותו : (א-ה).

השמן. כתוב הכא ויעמד. וכתוב שם (ישעי' יד) שורש ישי אשר עומד לנס עמים. תא חזי משלחן לחם הפנים. דמתמן נפקין ברכאן ומוזנא לעלמא. לא בעי לאשתכחא ריקניא אפילו רגעא חדא. בגין דלא יסתלקון ברכאן מתמן. אוף הכי לא מצרכין על שלחן ריקניא. תא חזי מאי כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו. אני לדודי בקדמיתא ולבחר ועלי תשוקתו (כז) אני לדודי לאתקנא ליה דוכתא בקדמיתא. ולבחר ועלי תשוקתו : ד"א אני לדודי. דהא תנין דשכינתא לא אשתכחת עמאון דחייבא. וכיון דלתי בר נש לאתדכאה ולתקרב גבי דקב"ה. כדון שכינתא שריא עליה. הו"ל אני לדודי בקדמיתא. ועלי תשוקתו לבחר. אתי בז"נ לאתדכאה מוכאון ליה : (א-ה).

רבי חזקיה אמר אני לדודי ועלי תשוקתו. מי גרם שאני לדודי (כז) משום דעלי תשוקתו : (ג-קכ.)

רבי חזקיה אמר אני לדודי ועלי תשוקתו. מי גרם שאני לדודי (כז) מפני שעלי תשוקתו : (ג-קכ.)

הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו'. אמר רבי שמעון סודראיס נתנו ריח. אליו דלשכת ראוון. כד"א (בראשית י) וימצא דודאים בשדה. ולא אתחדשן מלי דאורייתא צישראל אלא על ידו. כד"א (ד"ה א' יב) ומבני יששכר יודעי צינה לעתים וגו'. ועל פתחינו כל מגדים. אינון גרמון לחיו על פתחינו. על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות כל מגדים. חדשים גם ישנים. כמה מלי חתאן ועתיקון דאורייתא דתנליין על ידיהו. לקרבא לישראל לאבסון דלעילא. הו"ל (ס) לדעת מה יעשה ישראל. דודי לפנתי לך. מהכא אוליפנא כל מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות. ויודע לחמו מלון ולחדתו מלון כדקא יאות. אינון מלון סלקון עד כורסיה דמלכא. וכנסת ישראל פתחא לון הרעין וגניזת לון. וכשעתא דעל קב"ה לאשתעשע עם דיקיא בנתא דעדן אפיקת לון קמיה. וקב"ה מסתכל בכו ומדי. כדון קב"ה מתעטר בעשרין עלאין וחדו במסרונותא. הו"ל חדשים גם ישנים דודי לפנתי לך. ומסהיא שעתא מלוי כתיבין בספרא. הו"ל (מלאכי ג) ויכתב ספר זכרון לפניו. זכאס הולקיה מלון דאשתדל באורייתא כדקא יאות. זכאס הוא בעלמא. וזכאס הוא בעלמא דלתי : (א-ה-מכ.)

הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו'. אמר רבי שמעון סודראיס נתנו ריח. אלו שמצא ראוון. כמ"ש (בראשית י) וימצא דודאים בשדה. ואין מתחדשים דברי תורה בישראל אלא על ידו. כמ"ש (ד"ה א' יב) ומבני יששכר יודעי צינה לעתים וגו'. ועל פתחינו כל מגדים הם גרמון להיות על פתחינו. על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות כל מגדים. חדשים גם ישנים. הרבה דברי תורה חדשים וישנים נתגלים על ידיהו. להקרב את ישראל לאביהם שלמעלה. זש"כ (ס) לדעת מה יעשה ישראל. דודי צפנתי לך. מכאן נלמד כל מי שמתניע בתורה כראוי. ויודע להבין הדברים ולחדש דברי תורה כראוי. אותן הדיבורים עולים עד כסא המלך. וכנסת ישראל פותחת להם שערים וגונות אותם. ובשעה שזכאס הקב"ה להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן תוציא אותם לפניו. והקב"ה מסתכל בהם ושמה. אז הקב"ה נתעטר בעטרות עליונות ושמה עם המטרונה. זש"כ חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ומאותה השעה נכתבים דבריו בספר. זש"כ (מלאכי ג) ויכתב ספר זכרון לפניו. אשרי חלקו מי שמתניע בתורה כראוי. זכאי הוא בעולם הזה. וזכאי הוא בעולם הבא : (א-מכ.)

הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו'. רבי יצחק פתח הדודאים נתנו ריח. תנו רבנן לעתיד לבוא הקב"ה מחיה את המתים וינער אותם מעפרם. שלא יהיו בנין עפר כמו שהיו בתחלה שנבראו מעפר ממש. דבר שאינו מתקיים. כמו שכתוב וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה. אבל באותה שעה יתנערו מעפר מאותו הבנין. ויעמדו בבנין מקיים להיות להם קיום. זהו שכתוב (ישעי' נב) התנערי מעפר קומי שבי יתקיימו בקיום ויעלו מתחת לארץ. ויקבלו נשמתם בארץ ישראל. באותה שעה ינשב הקב"ה כל מיני ריחין שבגן עדן עליהם. זהו שכתוב הדודאים נתנו ריח. איר יצחק אל תקרי הדודאים אלא הדודים. אלו הגוף והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה. רב נחמן אמר דודאים ממש. מה הדודאים מולידים אהבה בעולם. אף הם מולידים אהבה בעולם. ומהו נתנו ריח. כשרון מעשיהם לדעת ולהכיר לבוראם. ועל פתחינו אלו פתחי שמים שהם פתוחים להוריד נשמות לפגרים. כל מגדים. אלו הנשמות. חדשים גם ישנים. איתן שציאו נשמתם

זיו הזהר
(כג) זה הכסף שאתערותא דלתא גורם אתערותא דלעילא : (כד) רבי חזקיה מגלה הסוד שאף גם האתערותא דלתא הוא כהסוד טלעילא. כי מי שזוכה להיות עליו תשוקתו של השירה נשלח לו כח והתעוררות טלעילא לעבודת השירה. ובכן נאמר גם על זה כי הקרטיני ואשלם. וענין זה הוא כעין דברי המשנה דאבות מצוה גוררת מצוה :

נשמתם מימים מועטים, וזכו בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא. ואותן שיצאו נשמתן לפני כמה שנים. כלן עתידות לירד בבת אחת ולהכנס בגופות המוכנים להם. א"ר אחא בר יעקב בת קול יוצאת ואומרת חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. צפנתי אותם באותן העולמות לך בשבילך. בשביל שאתה גוף קדוש ונקי. ד"א הדודאים. אלו מלאכי שלום. נתנו ריח. אלו הנשמות שהם ריח העולם. נתנו. שבקו כמו שכתוב (במדבר כא) ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבולו. שלמדנו דאמר רבי יהודה שלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חודש ובכל שבת ללוות לנשמות עד מקום מעלתן. ובמה יתבאר על פתחינו כל מגדים. א"ר יהודה אלו הם הגופות שהם עומדים בפתחי הקברות לקבל נשמתם. ומלאך ד' מן גן עד פתקא דחושבנא. והוא מכריז ואומר רבונו של עולם חדשים גם ישנים. אותן שנקברו מזמן מועט. ואותן שנקברו מכמה ימים. כלם צפנתי לך. הצלותן במספר: (מדריג א-קלר).

ח.

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אמר רבי אלעזר מהו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. מי שמניח תפילין כאשר מניח תפלה של יד צריך לפשוט זרועו השמאלית. לקבל לה לכנסת ישראל. ולקשר הקשר עם הימנית. בשביל לחבק אותה. לקיים מה שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שיתראה האדם כדמיון שלמעלה ולהתעטר בכל. ואז האדם שלם בכל בקדושה העליונה. והקב"ה קורא עליו (ישעי' מט) ישראל אשר בך אתפאר: (ג-נה).

שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגוי. פתח רבי אלעזר ואמר שימני כחותם על לבך וגוי. רשפיה רשפי אש שלהבת יה. מקרא זה כבר הפירותי עליו. אבל לילה אחד היה כשהייתי עומד לפני אבי ושמעתי ממנו דבר. שאין שלימות ורצון ותשוקת כנסת ישראל אצל הקב"ה אלא בנשמותיהם של הצדיקים (ה) שהם מעוררים נביעת מים התחתונים לעומת העליונים. ובאותה שעה נשתלם הרצון והתשוקה בדביקות אחת לעשות פירות. בוא וראה כיון שהתדבק זה בזה. והיא קבלה את רצונו. בכך היא אומרת שימני כחותם על לבך. מפני מה כחותם. אלא דרכו של החותם כיון שנדבק במקום אחד. אע"פ שנעתק משם. מ"מ נשאר רושם במקום הזה וא"ל יסיר ממנו. כי כל הרושם וכל הצורה שלו נשאר בו. וכך אמרה כנסת ישראל הלא נדבקתי בך. ואע"פ שאתרחק ממך ואלך בגלות. שימני כחותם על לבך. למען תשאר כל צורתך בך. כחותם הזה שנשארה כל צורתו במקום הזה שנדבק בו. כי עזה כמות אהבה. חוקה היא כמו בהפרדת הרוח מן הגוף. שלמדנו כאשר תגיע השעה שיפטור האדם מן העולם. ורואה מה שרואה. רוחו הולכת בכל אברי הגוף. ותרומם גליו כמי שהולך בים בדי משושות. עולה ויורד ואין מנוח לו. הוא הולך ונפרד מכל אברי הגוף. ואין תוקף כיום שנפרש הרוח מן הגוף. וכך תוקף האהבה של כנסת ישראל אל הקב"ה כתוקף המיתה בשעה שמבקש הרוח להפרד מן הגוף. קשה כשאו

ח.

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אמר רבי אלעזר מהו דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. מאן דאנח תפילין כד מניח תפלה של יד צדי לאושטא דרועא שמאלא. לקבל לה לכנסת ישראל. ולקשר קשרא עם ימינא. כיון לחבק לה. לקיימא מאי דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. לאתחזקה בר נש כנונא דלעילא ולהתעשרא בכלא. וכדון ב"ג שלים בכלא בקדושה עלאה. וקב"ה קארז עליה (ישעי' מט) ישראל אשר בך אתפאר: (ג-נה).

שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגוי. פתח רבי אלעזר ואמר שימני כחותם על לבך וגוי. רשפיה רשפי אש שלהבת יה. מאי קרא אתערבא ביה. אכל ליליא חד סוס כד סויגא קראס קמי אבא ושמענא מיניה מלה. דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל לגבי קב"ה אלא בנשמותיהם של הצדיקים (ה) דליוון מתערי נביעו דמיא תתאי לקבלי עלאי. ובהסיוא שעתא שלימו דרעותא וכסופא בדביקו הדא למעבד פירין. תא חזי בתי דאתדבקו דא בדה. וסיוא קבילת רעותא דיליה. סיוא אמרת שימני כחותם על לבך. אמאי כחותם. אלא אורחיה דחותם כיון דאתדבק באתר חד. אע"ג דאתעדי מיניה. דכל רשיוו וכל דיוקנא דיליה אתר ולא אתעדי מיניה. כך אמרה כנסת ישראל הלא אתדבקנא בך. אע"ג דאתעדי מינך ואיוול בגלותא. שימני כחותם על לבך. כיון דשתאר כל דיוקני בך. כסאי חותם דשתאר כל דיוקני ביהו אתר דאתדבק ביה. כי עזה כמות אהבה. תקיפא סיוא כפרישו דרוחא מן גופא. דתיקן בשעתא דבר נש מסי לאסתלקא מן עלמא. וחמי מאי דחמי. רוחא אולא בכל שיפי דגופא. וסליק גלגלו כמאן דאיוול ביומא בלא שיפין. סליק ונחית ולא מהניא ליה. אתא ואשתאיל מכל שיפי גופא. ולית תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא. כך תקיפו דחמינו דכנסת ישראל לגבי קב"ה כתקיפו דמותא בשעתא דצדי רוחא לאתפרשא מן גופא. קשה כשאו

זיו הזהר

ח (ה) פירוש שהתעוררות התשוקה אצל הקב"ה לכנסת ישראל סרה הסלכות באה ע"י נשמות הצדיקים:

כשאל קנאה. כל מאן דרחיס ולא קשיר עמיס קנאה ללו רחיותי רחיו (ב) כיון דקי הא רחיותי אשתליס. מכאן אוליפנא דבעי בר נס לקנאה לאנתתי. בגין דיתקשר עמה ברחיותא שליס. דהא מנו כך לא יסיב עיניו באינתו אחרת. מסי קשה כשאל קנאה. אלא מה שאל קשוי בעיניו דחיבין למוחת ביה. כך קנאה קשוי בעיניו דמאן דרחיס וקני לאתפרשא מרחיותא: ד"א קשה כשאל קנאה. מה שאל פשעתי דנחתין לון לחיביבא ביה מודיעין לון חובייו על מה נחתין ליה. ודא קשוי ליה. כך מאן דקי סוף תבע על חוביה וחשיד וחשיב כמה עובדין. וכדון קסורא דרחיותא אתקשר ביה. רשפיה רשפי אש שלבת יס. מאן שלבת יס. דא שלבתא דלתוקידא וכפלא מנו שופר (ג) דאיוו אתער ואוקיד. ומאן איוו. שמאלא. סה"ד שמאלו תחת לראשי. דא אוקיד שלבתא דרחיו דכנסת ישראל לגבי קב"ס. ובג"כ מים רבים לא יוכלו לכבות את האשכבה. דהא כד אתי ימינא דאיוו מים אוסוף יקידו דרחיותא (ד) ולא כבי שלבתא דשמאלא. כמד"א וימינו תחבקי. הו איוו מים רבים לא יוכלו לכבות את האשכבה. וכן כלא כהאי גוונא:

אדסי אתא רבי שמעון אמר ליה. ברי במאי עסקית. א"ל רבי אלעזר בררמיו עלאה וקשיו דחביבותא אשתכלית. פתח רבי שמעון ואמר תא חיי בכל אתר דכורא רדיק צתר נוקבא. ואתער לגבא רחיותא. וסכא אשכחנא דאיוו אתערת רחיותא ורדת אבתריה. ואורחא דעלמא דלית שבתא דנוקבא למרדק צתריה דכורא. אלא מלא סתומא סיא. ומלא עלאה דבי גנויא דמלכא. תא חיי אתערותא דרחיו דכנסת ישראל לגבי קב"ס נשמתהון דלדיקא מתערין לה. בגין דאיוו אתין מסערא דכורא. ואתערותא דא מסי ללוקבא מסערא דכורא ואתער רחיותא. אשתכח דכורא אתער חביבו רחיותא ללוקבא. וכדון נוקבא אתקשרת ברחיותא לגבי דכורא. וכסאי גוונא תיאוכתא דנוקבא למסדי מיון תתאין לקביל מיון עלאין לאו איוו אלא בנשמתהון דלדיקא. וכאין איוו לדיקא כסאי עלמא ובעלמא דאתי. דעליון קיימין עלאין ותתאין. וע"ד (משלי י) ולדיק יסוד עולם כתיב סתם. ורזא דכלא לדיק איוו יסודא דלעילא (ס) ואיוו יסודא לתתא. וכנסת ישראל אשתכלית מלדיק לעילא ולתתא. לדיק מסאי סערא ולדיק מסהוא סערא ירתון לה. סה"ד (תהלים ז) לדיקס יירשו ארץ. יירשו ארץ ודאי: (א-רמד):

כשאל קנאה. כל מי שאוהב ואין קנאה נקשות עמו אין אהבתו אהבה (ב) כיון שיש קנאה הרי אהבתו שלימה. מכאן למדנו שצריך האדם לקנא לאשתו. בשביל שיתקשר עמה באהבה שלימה. שהרי מתוך כך אינו נותן עיניו באשה אחרת. מהו קשה כשאל קנאה. אלא מה שאל קשה בעיני הרשעים לרדת בו. כך קנאה קשה בעיניו של זה האוהב ומקנא להפרד מן האהבה: ד"א קשה כשאל קנאה. מה שאל בשעה שמורידים לרשעים בו מודיעים להם הטאותיהם על מה יורדים בו. וזה קשה להם. כך מי שמקנא הוא טובע על חטאו וחושד ומחשב כמה מעשים. ובכן קשר של אהבה נקשר בו. רשפיה רשפי אש שלבת ית. איווהו שלבת ית. זו שלבת ליהוה ומי יוצאה מתוך השופר (ג) שהיא מעוררת ומלחטת. ומי הוא. זה שמאל. זש"כ שמאלו תחת לראשי. שהיא מלחטת שלבת האהבה של כנסת ישראל אצל הקב"ה. ולפיכך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. שהרי כאשר בא הימין שהוא מים נתוסף אש האהבה (ד) ואינו מכבה שלבת השמאל. כמש"כ וימינו תחבקי. וזה הוא מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וכן הכל כדמיון הזה:

בתוך כך בא רבי שמעון אמר לו. בני במה עסקת. א"ל רבי אלעזר באהבה העליונה וקשר החביבות עיינתי. פתח רבי שמעון ואמר בוא וראה בכל מקום הזכר רודף אחר הנקבה. ומעורר אצלה אהבה. וכאן נמצא שהיא מעוררת אהבה ורודפת אחריו. ודרך העולם שאין שבתה של נקבה להיות רודפת אחר הזכר. אלא דבר סתר הוא. וזה ענין עליון של אוצר המלך. בוא וראה התעוררות אהבה של כנסת ישראל אצל הקב"ה נשמות הצדיקים מעוררות אותה. לפי שהם באים מצד בחינת זכר. והתעוררות זו תבא לנקבה מצד הזכר ומעוררת אהבה. נמצא שהזכר מעורר חביבות ואהבה להנקבה. ובכן הנקבה נקשרת באהבה אל הזכר. וכמו כן השתוקקת הנקבה להטל מים התחתונים כנגד מים העליונים אינה אלא בנשמות הצדיקים. וכאים הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. שעליהם קיימים עליונים ותחתונים. ולכך (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתוב סתם. וסוד הכל הוא שצדיק הוא היסוד שלמעלה (ס) והוא היסוד שלמטה. וכנסת ישראל נכללת מן הצדיק למעלה ולמטה. צדיק מצד זה וצדיק מצד שלמעלה מנחילים לה. זש"כ (תהלים ז) צדיקים יירשו ארץ. יירשו ארץ בודאי (א-רמד):

עוד פתח רבי אלעזר ואמר. שימני כחותם על לבך וגו'. כנסת ישראל אומרת כך להקב"ה שימני כחותם. איווהו חותם. זה חותם הטבעת של אמת. כחותם על לבך. זה חותם של תפילין שמניח האדם אצל לבו. כחותם על זרועך. זו יד כהה שמחוברת בורע

תו פתח רבי אלעזר ואמר. שימני כחותם על לבך וגו'. כנסת ישראל אומרת דא לקב"ס שימני כחותם. מאן סוף חותם. דא חותם דגושפנקא דקסוס. כחותם על לבך. דא חותם של תפילין דלגח בר נס על לביה. כחותם על זרועך. דא יד כהה דמנח בטהיא

זיו הזהר

(כ) ענין הקנאה הוא כמש"כ ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו. זה איש שאינו סובל שתהיה נדוה אהבה מאשתו לאחר או מאור על אשתו. וכן בין אוהבו ובין אחר: (ג) הבינה נקראת שופר. ומסנה בתעורר אש שלבת האהבה שנקרא אש הנחורה בחי' שמאל. וזאת השלבת סביא ופעור ההורגות עם הסלכות: (ד) הארת החסד בחי' ימין שנקרא מים מוסף אהבה: (ס) ספירת היסוד נקרא צדיק. וצדיקי עולם הזה סועלים כעבורתם שהצדיק דלעילא ישאיע השפע שלמעלה למלכות:

בורוע ההיא (י) ומי הוא. זה יצחק: ועוד כנסת ישראל אומרת שימני כחותם. חותם היה צריך לומר מהו כחותם. כאותן תפילין של ראש המביאים שבו לכל הגוף. [כחותם על זרועך. זו תפילין של יד. שהן בורוע על הלב.] ובוה נמצא האדם שלם כדמיון שלמעלה. כי עזה כמות אהבה. מהו כי עזה כמות. אלא לא נמצא דבר קשה בעולם כמו הפרשת הנפש מן הגוף כשצריכים להתפרש. וכך היא אהבת כנסת ישראל להקב"ה שאין מתפרשים לעולם. ולפיכך תפלה של יד נקשרת בורוע. לקיים הכתוב שמאלו תחת לראשי. קשה כשאלו קנאה. בכל מדרגות הגיהנם אין קשה כשאלו. שיווד למטה מכלם. מלבד זו המדרגה שנקרא אברון. וזהו מה שמתתפס יחד. וזהו קשה להם לרשעים יותר מהכל. וכך קשה כשאלו קנאה. שאין קנאה אלא מאהבה. ומתוך אהבה באה קנאה. ומי שמקנא לזה שאוהב אותו. קשה וכאב לו להפריד ממנו יותר מאותה המדרגה שנקרא אשור. שהוא קשה מכל מדרגות הגיהנם. רשפיה רשפי אש שלהבת יה. מי הוא שלהבת יה. זה האש היוצא מתוך השופר כלול מרוח ומים. ומתוך שלהבת ההוא כאשר מתלהט בכנסת ישראל שורף העולם בשלהבת מקנאת הקב"ה (י) ובשפה שהיא מקנאת לו אי למי שיגנע בשלהבת שלה. שהוא ישרף בהם: (ג-ד:)

פתח רבי חייא ואמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. שימני כחותם. בשעה שמתדבקת כנסת ישראל בעולמה היא אומרת שימני כחותם. דרך החותם כיון שנדבק. במקום ההוא שגדק מניח בו כל צורתו. אע"פ שאותו החותם מסולסל לכאן וכאן. ואינו מונח שם כיון שנעתק משם. מ"מ כל צורתו הניח שם ושם קיימת. אף כך אומרת כנסת ישראל. כיון שנדבקתי בך. כל צורתי תהי חקוקה בך. שאע"פ שאלך כאן או כאן תמצא צורתי חקוקה בך ותזכור אותי. כחותם על זרועך. ככתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אף כך תהי צורתי חקוקה שם. ובכן אהיה דבוקה בך לעולם ולא תשכח אותי. כי עזה כמות אהבה. עזה כמות אהבה בתוקף חוק כמקום ההוא שורה בו מיתה (ה) אהבה. זה המקום שנקרא אהבת עולם. קשה כשאלו קנאה כמו כן. שהרי שמות האלה מצד ההוא הם. רשפיה רשפי אש. מי הם רשפים האלה. הם האבנים ומרגליות טובות שנולדות מאש ההוא (ו) שלהבת יה. מאותה השלהבת שיוצאת מצולם העליון (ז) ונאחזת בכנסת ישראל להיות הכל יחוד אחד: (ב-קיד:)

קם רבי שמעון ואמר שימני חותם לא כתוב אלא כחותם. השכינה אומרת. רבון העולמים שימני כחותם. כאותו רשם של החותם שלך. שאע"פ שהחותם נשאר בידך. מ"מ הרושם שלו בכתב הוא. ומאותו רושם

בסיוף (י) וזרוע (י) ומני. יצחק: ומו כנסת ישראל קאמרת שימני כחותם. חותם מצבי לים. מו כחותם. כאינון תפילין דרישא דאיתין שבחא לכל גופא. [כחותם על זרועך. זה תפילין של יד. דאינון בורוע על לבא.] וברא אשתכח ז"ג שלים כנוונה דלעילא. כי עזה כמות אהבה. מהו כי עזה כמות. אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפריו דנפשא מנופא. כד בעיין להתפרשא. כך אהבת כנסת ישראל לקב"ה. דלא התפרשו לעלמין. ובג"כ תפלה של יד אשתקרה בורוע. לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי. קשה כשאלו קנאה. בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיו כשאלו. דנחית לתתא מייסה. בר הסיא דרגא דאקרי אברון. ודא דלא אשתתפו כחדא. ודא קשיו לכו למייבון מכלא. וכך קשה כשאלו קנאה. דלית קנאה אלא ברחמימותא. ומנו רחמימותא אית קנאה. ומאן דקני - להאי דרחים. קשיו לים להתפרשא מניה ימיר מהסיא דרגא דאקרי שאלו. דלית קשיו מכל דרגין דגיהנם. רשפיה רשפי אש שלהבת יה. מאן אית שלהבת יה. דא אש דנפיק מנו שופר כליל מרוחא ומיא. ומנו הסיא שלסוכא כד מתלשעא בכנסת ישראל חוקיד עלמא בשלהבותא מקנאה דקב"ה (י) ובשעתא דהיא מקנאה לים ווי דאערע בשלהבותא. דליתו יתוקד ביה: (ג-ד:)

פתח רבי חייא ואמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. שימני כחותם. בשעתא דאתדבקת כנסת ישראל בעולמה אית אומרת שימני כחותם. לורחא דחותם כיון דאתדבק. דהסיא אחר דאתדבק שביק ביה כל דיוקיה. אע"פ דהסיא חותם חזיל סכא וסכא. ולא קיימא תמן ודא אשתכח מניה. כל דיוקיה שבק תמן ותמן קיימא. חוף סכי אומרת כנסת ישראל. כיון דאתדבקת בך. כל דיוקתי ליתו חקוק בך. דאע"פ דחזיל סכא או סכא תשכח דיוקתי חקוק בך ותדכר לי. כחותם על זרועך. כמה דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. חוף סכי תהא דיוקתי חקוק תמן. ובכן תהא מתדבקת בך לעלמין ולא תשכח מיך. כי עזה כמות אהבה. תסיפא כמות אהבה בשוקפת תקיף כהסיא אחר דקריא ביה מותא (ה) אהבה. הסיא אחר דאקרי אהבת עולם. קשה כשאלו קנאה חוף סכי. דהא חלון שמתן מהסיא ספרא חיון. רשפיה רשפי אש. מאן חיון רשפין חלון. חיון אבטין ומרגלאן שבאן דאתילידו מהסיא אש (ו) שלהבת יה. מהסיא שלסוכא דנפקא מעלמא עלאס (ז) ואתאחדה בכנסת ישראל למאיו כלא חד יתודא: (ב-קיד:)

קם רבי שמעון ואמר שימני חותם לא כתוב אלא כחותם. אומרת שכינתא. רבון עלמין שימני כחותם. כהסיא רשמו דחותמא דילך. דאע"פ דחותמא אשתאר בידך. רשמו דליתו בפתקא חיון. ומסהו רשמו

זו הזהר

(י) מלמלות שנקראת יד כהה בנינה מגבורה שנקרא יצחק: (י) כאן דורש דבינה מינה דינון מתערין והיינו אש השופר: (ה) המלכות וקראת מקום ששורה בו מיתה כידוע בסוד הכתוב רז"ה יורדות מות. והיינו ג"כ שאול ששניהם הגבורות והרוגים כמאן כל סוף של המלכות: (ו) מלמלות מלאכי אש לוחם הסובבים למרכבת המלכות: (ז) עולם עליון וזו הבינה מקיר האש. שמשם נשפץ אש הטוב למלכות. ונקרא זה האש שלהבת יה. כיון שבא מהזרועות חרב דהיינו השם ית: 16 6

רשמו מודעוטיין עלאין ותתאין. כנוונא דמלכא דאיוסו צטרא
ודמא דרשיס צפתקא רשמו דיליס. ומותמא
צדיס סוא. ואע"ג דמותמא צדיס אשתאר. סכי דחילין
מרגשמו דמותמא כאילו סוס מלכא.
על אחת כמה וכמה אי סוס מותמא גופא :

שימני כחותם על לבך. וכי מאן שוי מותמא על
לבא. אלא אלין תפילין. דרלוטיין דילסון תליין
על לבא. ואלין תפילין דרשאל. ותפלה דיד דאיוסו
צטמאלא לקבל לבא. ודא איוסו כחותם על לבך. וכחותם
על זרועך. דא תפלה דיד. ואינון רשמו דשמא
קדישא. דאיוסו י קדש לי כל צבור. דא וסיה כי
יבארך. י שמע ישראל. דא וסיה אס שמוע. ומססוא
רשמו מודעוטיין אומין דעלמא. סה"ד (דברים כה) ורלו
כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.
וסכי אוקמוסו סס ה'. אלין תפילין דרשאל :

שימני כחותם. דא אות ברית מילה ואות
דיומין עבין. דאיוסו רשמו דשמא קדישא כנוונא דא
(דברים ג) "מיי יעל"ס לנ"ו "השמימ"ה רישי תיבין
אתון מיל"ס. וסופי תיבין אתון סו"ס. ומאן דנטיד
סאי רשמו כאילו נטיד שמא קדישא. ומאן דמסקר
צטאי רשמו כאילו מסקר צטמא קדישא. דהאי אתקרי
מותמא דנושפתקא דמלכא. וכל צר נס דנטיד סאי רשמו
לתתא. דאיוסו אות ברית מילה ואות
תפילין אות דיומין עבין איוסו רשמו והקיק לעילא ונטיד
לעילא. ומניס מודעוטיין עלאין ותתאין. כמד"א
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו
ממך. סס סו"ס ודאי דא ססוא רשמו דאות ברית
מילה ואות תפילין ואות דשבת דיומין עבין. ומאן
דמסקר צדיס לתתא אתעבר גליפו דיליס מלעילא.
ובצטא זמנא שלסין עליה כל מקטרגין עלאין
ותתאין :

שימני כחותם. דא נשמתא דרשמו דילה גליפא
לעילא. כמה דאוקמוסו ציעקב. דיוקנו של יעקב
חקיקא בצכא סכבוד. וכל הנשמות שהן נגזרות משם
מתון גליפא דילסון איוסו חקוק לעילא. ורשמו דילסון לתתא.
ססוא גליפו דלעילא איוסו חותם. ורשמו דלתתא
רשמו דחותם. וכד גליפו דנשמתא איוסו
לעילא ורשמו דילה לתתא. אתמר צה וסנה מלאכי
אלהים עולים ויורדים צו. סלקין לעילא ומסתכלין
בדיוקנא דנשמתא דנשרא צטסוא גליפו ומודעוטיין
מניס. כחתין לתתא ומסתכלין צרשמו דססוא
דיוקנא דלתתא. ומאן דלא אשתני מדיוקנא
דלעילא (יא) ודחילין מניס :

שימני כחותם. דא ללותא. דצה איוסו חקוק
ורשיס ח"י עלמין צתמני סרי צרכאן דללותא.
מותמא דא עמודא דאמלטייתא דאיוסו קריאת שמע.
גליפו דאתון דמותמא דא לדי"ק ח"י עלמין.
רשמו דמותמא צפתקא דא איוסו אורייתא [דבע"פ] (יג) וסנה
מלאכי אלהים עולים ויורדים צו. מלאכי אלהים
עולים

רושם מודעוטיין עליונים ותחתונים. כדמיון מלך בשו
ודם שרושם בכתב החתימה שלו. וחותם הטבעת
בידו הוא. ואע"פ שחותמו בידו נשאר. מ"מ כך
מפחדים מן הרושם של החותם כאילו היה המלך
בעצמו. על אחת כמה וכמה אם רואים גוף החותם :
שימני כחותם על לבך. וכי מי מניח חותם על
הלב. אלא אלו התפילין. שהרצועות שלהם תלויות
על הלב. והם תפילין של ראש. ותפלה של יד שהיא
בשמאל כנגד הלב. וזה הוא כחותם על לבך. וכחותם
על זרועך. זו תפלה של יד. והם הרושם של שם
הקדוש. שהוא י קדש לי כל צבור. דא והיה כי
יביאך. י שמע ישראל. דא והיה אם שמוע. ומוזה
הרושם מודעוטיין אומות העולם. זש"כ (דברים כה) וראו
כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.
וכך דרשו שם ה'. אלו תפילין שבראש :

שימני כחותם. זה אות ברית מילה ואות של
ימים טובים. שהוא חותם שם הקדוש כדמיון הזה
(דברים ג) "מיי יעל"ס לנ"ו "השמימ"ה. ראשי תיבות
אותיות מיל"ה. וסופי תיבות אותיות הוי"ה. מי שנוטר
לזה החותם כאילו נוטר לשם הקדוש. ומי שמשקר
בחותם הזה כאילו משקר בהשם הקדוש. שזה נקרא
חותם טבעת המלך. וכל אדם שנוטר לחותם הזה
למטה. שהוא אות ברית מילה ואות תפילין אות
של ימים טובים הוא נרשם ונחקק למעלה ומאיר
למעלה. וממנו מודעוטיין עליונים ותחתונים. כמש"כ
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו
ממך. שם הוי"ה ודאי זה אותו הרושם של אות ברית
מילה ואות תפילין ואות של שבת וימים טובים. ומי
שמשקר בזה למטה נתבטלה חקיקה שלו למעלה.
ובזמן ההוא מושלים עליו כל מקטרגים עליונים
ותחתונים :

שימני כחותם. זו הנשמה שהחותם שלה חקוק
למעלה. כמו שביארו ביעקב. שצורתו של יעקב
חקיקא בכסא הכבוד. וכל הנשמות שהן נגזרות משם
החותם שלהן הוא חקוק למעלה. והרושם שלהן למטה.
אותה החקיקה שלמעלה הוא החותם. והרושם שלמטה
הוא רשימת החותם. וכאשר חקיקת הנשמה היא
למעלה והרושם שלה למטה. נאמר בה והנה מלאכי
אלהים עולים ויורדים צו. עולים למעלה ומסתכלים
בצורת הנשמה המאירה בחקיקה היא ומודעוטיין
ממנה. ויורדים למטה ומסתכלים בהרושם של אותה
הצורה למטה. ורואים שלא נשתנה מן הצורה
שלמעלה (יא) ומפחדים ממנו :

שימני כחותם. זו תפלה. שבה הוא חקוק
ונרשם ח"י עולמות בשמנה עשרה ברכות של התפלה.
החותם הוא עמוד האמצעי שהיא קריאת שמע.
חקיקת האותיות של החותם זה צדי"ק ח"י העולמים.
רשימת החותם בכתב זו היא תורה [שבע"פ] (יג) והנה
מלאכי אלהים עולים ויורדים צו. מלאכי אלהים
עולים

זיו הזהר

(יא) כי צדראדם הוטא סעביר סטנו עם אלהים היינו צורת נשמתו : (יג) כדאיתא בפתח אליהו. מלכות סה ותורה כע"פ קיין דח : זיין 7 1

עולים בזמן שהוא עומד בדין. שעומדים כלם ומלמדים עליו זכות. ויורדים בזמן שנוצחים לו בדין ויורד למטה. כלם יורדים עמו. כמו שנאמר ביעקב (בראשית כו) אָנֹכִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֲעַךְ גַּם עִלָּה :

שימני כחותם על לבך. זו הנשמה שהיא חקוקה בכורסיה. בזמנה דליוסיה אתערעל לתתא בגלותא כרסיה אתער לעילא. כחותם. דא רוח דליוסיה ליוסיה דחקוקא במלאכיה. בזמנה דליוסיה אתער לתתא בגלותא מלאכיה אתערעון עמיס לעילא. על זרועך. דא נפשא דליוסיה חקוקא בד' סערין דעלמא. בזמנה דאתערעל ליוסיה בגלותא לתתא. ד' סערין דעלמא מתערין עמא (יג) נשמה. ליוסיה חותמא. רוח. ליוסיה דאתון דליוסיה חקוקא בחותמא. נפש. רשיו דאתון בחותמא. דליוסיה רשיון בליוסיה דבר נש כרסיו דחותמא בפתקא. ובהאי רשיון דנפשא אשתמודע פלופא בגופא דבר נש מאן אתר ליוסיה :

שימני כחותם על לבך. האי קרא על שכינתא אתמר דליוסיה בגלותא. חותם לא כתיב אלא כחותם. כהסוף חותם דגושפנקא דליוסיה חותם אמת. וביס חתמו לחיים. ומאי כיוסיה האי חותם דביס חיים. אלא דא עץ החיים. דביס בני חיי ומזוני נפקין. עץ ודאי הסוף דאתמר ביה עץ החיים מהלך פ"ה שנה. והאי עץ ליוסיה ו' מהלך ת"ק שנה דא ד'. החיים. ליוסיה אב"א ואמ"א דליוסיה ד'. ליוסיה חכמ"א. ומנא לן דאתקרי חיים. כד"א (קבלה ו) והסתמא תחיה בעליוס. ד' ליוסיה אמא עלאס (יד) מנא לן דאתקרי חיים. כד"א (משי ג) עץ חיים היא למחויקים בה. חיים היא בודאי. ושניהם (סד ד) כי חיים הם למוצאיהם. ושכינה התחוננה היא נרשמת בחותם הוא שהוא חותם האמת. וכל הציורים של החותם ההוא רשומים בה (טו) להודיע שהיא הציור של עמוד האמצעי שהוא אמת. והחותם שלו יורד ה"א וא"ו ה"א. היא נחתמת בו לחיים. וממנו נוחלים ישראל בני חיים ומזונות. חיים מצד הא"ב והא"ס שהם יר"ן בני חיים מצד עמוד האמצעי. שעל שמו נקראים ישראל למטה בני בכורי ישראל והוא י. מזונות מצד של ד' (התחוננה) שהיא ד' מוציא לחם מן הארץ. ובזמן שנוחלים ממנו ישראל אלו השלשה הנכללים בשמו. נקראים למטה בניו של הקב"ה. כמש"נ (דברים יד) בני חיים אתם לה' אלהיכם : (ת"ו תכ"ב)

שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. הכי אמרת כנסת ישראל בגלותא. אע"ג דאתא אסתלק לעילא. דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלס. כהאי חותם דבהאי אתר דאתדבק ביה רשיו דמארי חותמא. לא אתעדי מיס דיוקנא דחותמא ואשתמודע ביה. ובג"כ אמרת כנסת ישראל בגלותא שימני כחותם על לבך. כרסיו דתפלין דיד דליוסיה לקבל לבא. כחותם על זרועך

שימני כחותם על לבך. זו הנשמה שהיא חקוקה בכסא. בזמן שהיא תתעורר למטה בתפלה נתעורר הכסא למעלה. כחותם. זה הרוח שהוא ציור החקוק במלאכים. בזמן שהרוח נתעורר למטה בתפלה נתעוררים עמו המלאכים למעלה. על זרועך. זו הנפש שהיא חקוקה בארבעה צדדי העולם. בזמן שתתעורר הנפש בתפלה למטה. ארבעה צדדי העולם נתעוררים עמה (יג) נשמה. היא החותם. רוח. הוא ציור האותיות שהן חקוקות בחותם. נפש. זו רשימת האותיות בחותם. שהן נרשמות בציור האדם כרשימת החותם בכתב. ובוה הרושם של הנפש ניכרת צורת הפנים בגוף האדם מאיזה מקום הוא :

שימני כחותם על לבך. מקרא הוה על השכינה נאמר שהיא בגלות. חותם לא כתוב אלא כחותם. כאותו חותם של הטבעת שהוא חותם האמת. ובו חתמנו לחיים. ואיזהו החותם שבו חיים. אלא זה עץ החיים. שממנו בני חיים ומזונות יוצאים. עץ ודאי זה שנאמר בו עץ החיים מהלך ת"ק שנה. וזה העץ הוא י. מהלך ת"ק שנה זו ד'. החיים. הם הא"ב והא"ס שהם יר"ן. י היא חכמ"א. ומניין שנקראים חיים. כמש"כ (קבלה ז) והחכמה תחי בעליה. ד' היא האם העליונה (יד) מניין שנקראת חיים. כמש"כ (משי ג) עץ חיים היא למחויקים בה. חיים היא בודאי. ושניהם (סד ד) כי חיים הם למוצאיהם. ושכינה התחוננה היא נרשמת בחותם הוא שהוא חותם האמת. וכל הציורים של החותם ההוא רשומים בה (טו) להודיע שהיא הציור של עמוד האמצעי שהוא אמת. והחותם שלו יורד ה"א וא"ו ה"א. היא נחתמת בו לחיים. וממנו נוחלים ישראל בני חיים ומזונות. חיים מצד הא"ב והא"ס שהם יר"ן בני חיים מצד עמוד האמצעי. שעל שמו נקראים ישראל למטה בני בכורי ישראל והוא י. מזונות מצד של ד' (התחוננה) שהיא ד' מוציא לחם מן הארץ. ובזמן שנוחלים ממנו ישראל אלו השלשה הנכללים בשמו. נקראים למטה בניו של הקב"ה. כמש"נ (דברים יד) בני חיים אתם לה' אלהיכם : (ת"ו תכ"ב)

שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. כך אמרת כנסת ישראל בגלות. אע"פ שאתה עלית למעלה. צורתך אל תסיר ממני לעולם. כחותם הוה שבמקום הוה שנדבק בו הרושם של בעל החותם. אין סרה ממנו צורת החותם וניכר בו. ולפיכך אמרת כנסת ישראל בגלות שימני כחותם על לבך. כרשימת תפלין של יד שהם כנגד הלב. כחותם על זרועך

זיו הוהר

(יג) מאן שכל אדם יש בכתו לפעול התעוררות למעלה בתפלתו. אבל יש כזה מדרגות. אדם גדול שהוא בעל נשמה פועל התעוררות בכסא הכבוד. בעל רוח פועל התעוררות בעולם הפלאים. בעל נפש פועל התעוררות רק בארבעה צדדי העולם : (יד) היינו עולם הבינה : (טו) שכינה התחוננה זו הטלמות. ונחתמת בחותם האמת של התפארת. ככתוב תתן אמת ליעקב :

ורועך. כתפלין דרשא דלוינן תליין רלועין לכל ספרין. על לבא ודרועא. ובהון אינון רשימין דלוינן עמיס דקב"ה: ועוד שימני כחותם. דא חותמת דלות ברית קודש וזאת חותמת דקב"ה וזמניס. כי עזס כמות אהבה. תקיפא איסי אפרשותא דקב"ה ושיכנתו ישראל כפרישו דנשמתא רוחא ונפשא מנופא: ותו כי עזס כמות אהבה. כד ישראל מיהדיו עמא דקב"ה ברחימו וחמי סכורר בעמו ישראל באהבה. קשה כשאל קנאה. דקב"ה איסו יסא מקנא עלייסו בזמנא דיפקון מן גלותא. דליסו יסא ביהסו זמנא קנא ונוקס ובעל חימה. רשפיס רשפי אש. ביהסו זמנא יתער עמאלל בשלושין דליסו. דלוינן רשפי אש פלסכת ידן. ויוקיד כמה סיכלין דבתי פלחי ככביא. ויסול נוקמין מעמלק. דליסו חמי בהרין אתין דשמא קדישא דלוינן ידן לנפלא נוקמא מיניס. סה"ד (שמות י) ויאמר כי יד על כס ידן. ודא איסו רשפי אש פלסכת ידן: וישראל אחרי. רבון עלמא אע"ג דאנן בגלותא מרחקן ממך. שימני כחותם על לבך. ולא יתעדי מינן דיוקנך. דליסו חותם דליך שכינתא דילך. דבניס אנת סוי דכיר לן בגלותא. וחותמתא דקב"ה ודאי איסי שכינתא: (ת"י ת"א ל"ג ב)

זרועך. כתפלין של ראש שמהם תלויות רצועות לכל הצדדים. על הלב והזרוע. ובהם נרשמים ישראל שהם עמו של הקב"ה: ועוד שימני כחותם. זה החותם של אות ברית קודש וזאת ברית דשבת קודש וימים טובים. כי עזה כמות אהבה. עזה היא הפרשת הקב"ה ושכינתו ישראל כהפרשת נשמה רוח ונפש מן הגוף: ועוד כי עזה כמות אהבה. כאשר ישראל מיהדיו שם הקב"ה באהבה ואומרים הבוחר בעמו ישראל באהבה. קשה כשאל קנאה. שהקב"ה יהיה מקנא עליהם בזמן שיצאו מן הגלות. שהוא יהיה בזמן שהוא קנא ונוקם ובעל חימה. רשפיה רשפי אש. בזמן שהוא יעורר שמאל בלהבות שלו. שהם רשפי אש שלהבת ידן. וישרף כמה היכלות של בתי עכו"ם. ויקח נקמות מעמלק. כי הוא נשבע בשתי אותיות של השם הקדוש שהן ידן לקחת נקמה ממנו. ושי"כ (שמות י) ויאמר כי יד על כס ידן. וזה הוא רשפי אש שלהבת ידן: וישראל אומרים. רבון העולמים אע"פ שאנחנו בגלות מרוחקים ממך. שימני כחותם על לבך. ואל תסיר מאתנו צורתך. שהוא החותם שלך השכינה שלך. שבשביעה אתה תזכר אותנו בגלות. והחותם של הקב"ה בודאי היא השכינה: (ת"י ת"א ל"ג ב)

ותו שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזס כמות אהבה. בזמנא דירתין ישראל משמיס דקב"ה אלון תלת. בני חיי ומוזי. אתמר בהון כי עזס כמות אהבה. תקיפא איסי ממיסה אפרשותא דקב"ה מכוני. ומנא לן דלות אפרשותא בין קב"ה ובניו. סכא לוכח דכתיב (ישעי יח) כי אס עונותיכס סוי מדביליס וגו'. וקשה איסי ממיסה. ועלס אתמר (רות א) כי סמות יפריד ביני ובינך. ובזמנא דישראל מקיימין פקודין דלורייתא ברחימו. קשה כשאל קנאה. דמקנא קב"ה על סח"ל ועל נוקביס דלוינן גרמין לבני נשא מיתא בזבוייסו. על גרמין לון למחסי. ובנין דא עתיד קב"ה לנפלא נוקמא מנייסו ולאעברא לון מן עלמא. כמה דכתיב כי יד על כס יס וגו'. וכד מסיא זמנא לנקמא מיסה. שלסובין דאשא נפקין מהסוה ידן. כד"א רשפיס רשפי אש פלסכת יס. ולוינן שלסובין דלי"ס ואש"ס. דתמן א"ס א"ס ותמן ידן. איס. כד"א ס' א"ס מלחמה. דנפל נוקמין מפרעס ומעמיס. אשה. דא שכינתא דלתמר צה (משלי ח) מלא אשה מלא סוב: (ת"י תקינא כג)

ועוד שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה. בזמן שנוחלים ישראל משמו של הקב"ה שלשה אלה. בני חיים ומוזנות. נאמר בהם כי עזה כמות אהבה. עזה היא ממיסה הפרשת הקב"ה מבניו. ומניין שיש הפרשה בין הקב"ה ובניו. מכאן ראייה שנאמר (ישעי יח) כי אם עונותיכם היו מדבילים וגו'. וקשה היא ממיסה. ועליה נאמר (רות א) כי המות יפריד ביני ובינך. ובזמן שישראל מקיימים מצות התורה באהבה. קשה כשאל קנאה. שמקנא הקב"ה על סמא"ל ועל נוקבתי שהם גורמים לאנשים מיתה בחטאותיהם. על שגורמים להם לחטוא. ובשביל זה עתיד הקב"ה לקחת נקמה מהם ולהעבירם מן העולם. כמו שנאמר כי יד על כס יס וגו'. וכאשר יגיע הזמן לנקום ממנו. להבות אש יצאו מן השם ידן. כמש"כ רשפיה רשפי אש שלהבת יס. והם להבות של אי"ש ואש"ה. כי שם א"ש אי"ש ושם ידן. איש. כמש"כ ה' איש מלחמה. שלקח נקמות מפרעה ומעמו. אשה. זו השכינה שנאמר בה (משעי ח) מצא אשה מצא טוב: (ת"י תקין כב)

רבי יוסי אמר שימני כחותם על לבך. בוא וראה רוח היורד לאנשים שהוא מצד הנקבה (ט) נחקק תמיד בחקיקה כחותם הזה. ציור הגוף של אדם בעולם

רבי יוסי אמר שימני כחותם על לבך. תא חיי רוחא דנחית לבני נשא דליסו מספרלא דנוקבא (ט) מתגלפא תדיי בגלוסא כסאי מתס. ליורא דנופא דבר כס צהאי

דיו הוהר

(ט) ספורי הוהר הקשו כאן שהלא נמצא בכמה מקומות בוה"ק שהנפש מן פלכות והרוח מן תפארת והנשמה מן הבינת. וכאן אמרו שהרוח הוא מצד דנוקבא דהיינו פלכות. והנשמה היא מעין החיים דהיינו תפארת. וצריך לומר שאין כל הנשמות שוות במדרגתן. ורק הנשמה הגבוה ששורשה בבית. הרוח שלה מן התפארת והנפש מן המלכות. אבל כחם נשמה שורשה בתפארת. והרוח והנפש שלה מן המלכות. ועוד י"ל שיש נשמות ששורשן במלכות וקורא לאותן הנשמות כשם רוח. כי נמצא בוה"ק איות פעמים שקורא נשמה בשם רוח ולפעמים גם בשם נפש. כמו שתרמב"ם קורא דהנשמה בשם נפש. ונראה מכאן שרק הרוח נכנס בג"ע ש"מטה להצטייר כמו הגוף והנשמה נצטיירת בג"ע שלמעלה. אבל הנפש נשארת בעוה"ז חוספת על הקבר. ואם אין לה עונש ברת יש עתים שיש לה התחברות עם הרוח ולפעמים גם עם הנשמה כנוצר בוה"ק בכמה מקומות:

בעולם הזה בולט לחוץ. והרוח נחקק בפנים. וכאשר נפש הרוח מן הגוף נקפא אותו הרוח בגן עדן שבארץ. בהציור והצורה של גופו ממש שבעולם הזה. לפי שהיה תמיד כמו חותם. וע"כ אומרת היא שימני כחותם (י) מה חותם חקוק בחקיקה שוקעת. ומצייר בציור בולט לחוץ. אף כך הוא הרוח שנתהוה מן הצד שלה כדמיון הזה ממש. בעולם הזה הוא חקוק בחקיקה שקועה בתוך הגוף. וכאשר נפש מן הגוף וכנס בגן עדן שבארץ. האויר אשר שם מקפיא לאותה חקיקה להתצויר לחוץ. ונצטייר בציור בולט לחוץ. כדמיון ציור הגוף שבעולם הזה. והנשמה שהיא מעץ החיים נצטיירת שם למעלה באותו צדור החיים. להתענג בנועם ה'. ככתוב (תהלים כ) לחיות בנועם ד'. ולבקר בהיכלו: (ג-יא.)

מים רבים לא יכילו לכבות את האהבה וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר. מים רבים לא יכלו לכבות וגו'. מים רבים. זו זרוע הימנית (יח) שצריך לקשור בה קשר של תפילין על זרוע השמאלית. לקיים וימינו תחבקני: ד"א מים רבים. זה הוא נהר העליון שממנו יוצאים נהרות לכל צד (ט) וכלם גוחים ונמשכים ממנו. ונהרות. כמש"כ נשאו נהרות ה'. אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה. שאוהב כנסת ישראל להקב"ה יבזו לו. בוז יבזו לו. יבזו היה צריך לומר. מהו יבזו לו (ז) אלא אם יתן איש. זה הקב"ה. את כל הון ביתו. כמש"כ (משלי כד) כל הון יקר ונעים. באהבה של כנסת ישראל אליו שלא יתקשר עמה (ח) בוז יבזו לו כל אותן המונים וכל אותן המחנות שלמעלה לאותו הון יקר. שהרי אין נחת לכלם אלא בשעה שכנסת ישראל מתקשרת בו בהקב"ה ונתעטרה עמו. שאז כל אותן המונים וכל אותן המחנות וכל העולמות בשמחה באהרה ובברכות: (ג-יג.)

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבזו לו. אמר רבי שמעון הרי דרשו מהו בוז"ו. זה יום השני יום הששי ויום השביעי של חג הסוכות (כ) שבהם היו מנסכים מים ויין ונתת חלק לשאר עמים. וכמו כן שבעת ימי החג שבהם היו מקריבים ישראל שבעים פרים. לכפר על השבעים שרים. בשביל שלא ישאר העולם חרוב מהם: (דג פסח רגו.) ועם כל זה לא נקרב הכל אלא להקב"ה בלבדו. אותן השרים קרבו שם והקב"ה חלק להם. וע"ז כתוב (משלי כה) אם רעב שונאך האכילהו להם. אליו הם קרבנות החג. ואם צמא השקהו מים. אליו המים שנרשמים כאן בימי החג. ביום

צהאי עלמא בליט לכר. ורוחא אחגליף לנו. וכד אחפשס רוחא מן גופא אבליט הסוה רוח צנתא דארעא. בליורא ודיוקנא דגופיה ממש דצהאי עלמא. בנין דסוה תדיר כחותם. וע"כ אמרס איסי שימני כחותם (י) מס חותם גליף בגלופא לנו. ואתלייר בליורא בליטא לכר. אוף סכי איסו רוחא דסוה מססרר דילס כסאי גוואל ממש. דסאי עלמא גליף בגלופא לנו. וכד אחפשס מן גופא ועאל בגנתא דארעא. אחרס דתמן (בליט) ואבליט סאי גלופא לאתליירא לכר. ואתלייר בליטא לכר. כגוואל דליורא דגופא דסאי עלמא. ונסמתא דסאי מאילנא דחי אתליירא תמן לעילא דסוה לרורא דחי. לאתענגא בנועם ס'. כמד"א (תהלים כו) לחיות בנועם ס' ולבקר בהיכלו: (ג-יא.)

מים רבים לא יכלו לכבות את האהבה וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר. מים רבים לא יכלו לכבות וגו'. מים רבים. דא דרועא ימינא (יח) דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא. לקיימא וימינו תחבקני: ד"א מים רבים. דא סוה כסרס עלאה דמיס נפקין כסרין לכל עבר (ט) וכלסו נגדן ואתמשכן מיס. וסררות. כד"א נסאו נסרות ס'. אס יתן איש את כל הון ביתו באהבה. דחמיס כנסת ישראל לקב"ה יבזו לו. בוז יבזו לו. יבזו מבעי ליה. מסו יבזו לו (ז) אלא אס יתן איש. דא קב"ה. את כל הון ביתו. כד"א (משלי כד) כל הון יקר ונעים. באהבה דכנסת ישראל לנביס דלא לאתקשרא ביה (ח) בוז יבזו לו כל אינון אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא להסוה סון יקר. דסא לית רעוהא לכלסו אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקב"ה ומתעטרה ביה. כדן כל אינון אכלוסין וכל אינון משריין וכלסו עלמין בתדו דנסירו ודברכאן: (ג-יג.)

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבזו לו. אמר רבי שמעון סא אתמר מסו בוז"ו. דא יומא תנינא ויומא שתיתאס ויומא שביעאס דסכות (כ) דכסון סו מנסכי מיס ויין [למיסב חולקא לשאר עמין. אוף סכין שבע יומין דסכות דכסון סו מקרבין ישראל שבעין פרים. לכפר על שבעין ממנן. בנין דלא ישאר עלמא חרוב מנייסו: (דג פסח רגו.) ועם כל דא לא מתקרבא כלא אלא לקב"ה בלחודו. אינון מתקרבי תמן ואיסו פליג לון. וע"ד כתוב (משלי כה) אס רעב שונאך האכילהו להם. אליו אינון קרבני דחג. ואס למא הסקסו מיס. אליו מיס דרשומין סכא ביומי דחג. ביומא

יוו הוהר

(י) מ' שחרוה או הנשמה מכשפת כך שתוכה לוח: (יח) היינו חסד. כי מים רמו על חסד. ועם הרש שכבות המים רבים דהיינו מצות הנחת תפילין לא יכלו הסככים לכבות את האהבה שאוהב הקב"ה לישראל: (ט) היינו חומת האורות הנרדלים של עולם הבינה לא יכלו לכבות את האהבה של התפארת לסליכות בלתי. וענין הכבו הוא לשון ביטול במציאות כמו שאבוקה סמטלת שלהבת הני. ונהרות. היינו עדיהם נשאו נהרות ה'. כלומר שאורות הבינה נשאו והביאו והולידו את התפארת. וכן כאן אותן הנהרות לא ישטפו לאהבה הראי: (כ) כי כאורה פירושו שהקב"ה יבזו לו להנותן: (כא) מ' שישפיע השפע לעולם בלי וזנו עם המלכות. ואת היה לא תוכל להיות. והרעיון של אמונה כוז הבטל. כי בריאת העולם היה שיתחן רק במלכות שדי מן תפארת עון. והו שאנו אומרים על כן נקה לך היא לראות מהרה בתפארת עוןך להעביר נדודים מן הארץ וכו' לתקן עולם במלכות שדי. וברוך שהבדילנו מן התועים והטועים. ד"ל: (כג) אין כוונת הוהר שרק באותן הימים היה ניסוך המים. כמו שהשבו קלי הדעת מבקרי הוהר. אלא כוונתו להשוות ניסוך המים של אותן ג' הימים להקרבת הע' פרים ששניהם כאו לתת חלק לע' השרים של ע' אומות העולם:

ביומא תנינא וביומא שתתאס ושביעאס. וסימנא בון
 יבזו לו. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. אלון
 אינון מים די מנסכי ישראל בחג צהדוס וברחיומו
 דקב"ה. דכתיב ושאלתם מים בששון. וסרות לא
 ישפוט. אלון אינון נהרי דאפרסמונא דכ"ה. דכלאו דבקי
 וזתקשרי ברחיומו דה. אס יתן איש את כל הון ביתו
 צאהבה. איש. דא סמא"ל. צאהבה דישראל למסוי ליה
 חולקא ברהיומו. בליון מים דרשיון סכא בפרשתא. בויז
 יבזו לו ודאי. דהא כלאו אתחשבו לנבן חר"ש
 נשבר דלית ליה תקנא לעלמין. מים דילסון אתפלגו
 ביומין בויז. אשתארו שאר יומין דליון ג' ד' ה'. וסימנא
 חר"ש את חרשי האדמה. (נוטריקון "חמישי" רביעי
 "שלישי"). ולית לון תקונא צהדן ולא לעלמין. בויז
 יבזו לו (כ) כמה דכתיב (ת"ס כ) כי לא צוס ולא
 שקץ עטוס עני. ולי מומא יומא קדמאס מאי עביד
 ליה. איסו לא אקרי ראשון ולא אקרי אהד (כד) אלף
 חמש עשר סתם בלא רשומא דמיון כלל. אבל שירותא
 דרשיו דמיון מוס שני סה. וסכי אתחזי בנין דלית סוב
 צטי. ונכ"כ [אף ברשומא דיומין] לא רש"ס ראשון
 ולא אהד כלל. וסוס צסתם. ושאריו רשיומו דיומין
 ביוס שני. ואתפלגו מים צבו"ז. ואשתארו ביומין
 חר"ש כמה דאתמר. וכלא כדקא יואת. זכאה חולקסון
 דישראל דידעי לאעלא לנו מומא דאנוחא. ובנין למיעל
 לנו מומא מתכרין קליפין אלון ועאלין: (ג-דיס).

אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. פתח רבי אבא
 ואמר אחות לנו קטנה. דא כנסת ישראל
 שנקראת אחות להקב"ה. ושדים אין לה. זהו שלמדנו
 בשעה שקרבו ישראל להר סיני לא היה בהם זכיות
 ומעשים טובים להגן עליהם. שכתוב ושדים אין לה.
 שהרי הן התיקון והיופי של האשה. ואין יופי האשה
 אלא בהן. מה נעשה לאחותנו. מה יהיה נעשה ממנה
 בשעה שהקב"ה יתגלה על הר סיני לדבר בדברי
 התורה ותפרח נשמתם מהם. א"ר יוסי בזמן ההוא
 שקרבו ישראל להר סיני בלידה ההוא היה שלשה
 ימים שלא נדונו לנשותיהם. באו מלאכים עליונים
 וקבלו פני ישראל באחווה. הם מלאכים למעלה וישראל
 מלאכים למטה. הם מקדשים שם העליון למעלה.
 וישראל מקדשים שם העליון למטה. ונתעטרו ישראל
 בשבעים כתרין בלידה ההוא. ומלאכים העליונים
 אמרו. אחות לנו קטנה ושדים אין לה. שאין בהם
 זכיות ומעשים טובים. מה נעשה לאחותנו. כלומר מה
 יקר וגדולה נעשה לאחותנו הזאת ביום שהקב"ה
 יתגלה על הר סיני ליתן להם התורה: (ב-ה)
 אמר רבי שמעון כתוב (שלי ז) אמור לחכמה
 אחותי את. יש חכמה ויש חכמה. מדרגה זו בחינת
 נקבה נקראת חכמה הקטנה לעומת האחרת. ולכך
 כתוב אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. שהרי
 היא בגלות נמשכה. אחות לנו קטנה. ודאי קטנה
 נראית. אבל גדולה היא ורבה היא. שהרי היא
 השלימות
 שלימו

זיו הוהר

(כג) ה' נביא ראה שאין זה משמעות ביה ושדל. אלא משמעות ביון כמו כי לא בוח: (כד) כוונתו על פרשת הוועדים דפנחס.
 7

שלימו נספול חמלא (כ) כמה דכתיב אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי הא מליין אינון לינקא לכלא. כמגדלות. דאינון כשרין רברבין (כ) דנפקין מואחא עלאה; (ג-ד-ו).

כרם סיה לשלמה בכעל המון נתן את הכרם לנוטרים וגו'. אמר רבי יוסי האי כרם דא סיה נשמה קדישא דהתעשרת לעילא תחת כורסי יקריה. לשלמה. מלכא דלמלא כלל דליה. בכעל המון. דא כורסי יקריה דשלישא על כל חילי שמיא וארעא. והוא מאריה דכל חילא יסיב נשמתא דא. למי. לנוטרים את פרוי (כ) אלן נספוי פקידו. וזאת ליה לקב"ה עלמין סניאין לעילא על כל חילי שמיא. ואלף ומאתן עלמין אחרין דעיל על כרם לאשתעשע עם דיקיא בנתא דעדן. ס"ד איש יביא בפריו אלף כסף. אלף אלף עלמין דכסף כרם קב"ה:

שלימות מקבלת מכלם (כ) כמו שכתוב אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי הרי מלאות הן להניק לכל. כמגדלות. כמותן נהרות גדולים (כ) היוצאים מאם העליונה: (ג-ד-ו).

כרם היה לשלמה בכעל המון נתן את הכרם לנוטרים וגו'. אמר רבי יוסי זה הכרם זו היא נשמה הקדושה שנתעשרת למעלה תחת כסא הכבוד. לשלמה. מלך שכל השלום שלו. בבעל המון. זה כסא כבודו השולט על כל צבאות השמים וארץ. והוא אדון כל צבאות נתן נשמה הזאת. למי. לנוטרים את פרוי (כ) אלה שומרי מצותיו. ויש לו להקב"ה הרבה עולמות למעלה על כל צבאות השמים. ואלף ומאתים עולמות אחרים שנכנס בהם להשתעשע עם הצדיקים בגן העדן. וש"כ איש יביא בפריו אלף כסף. אלו אלף העולמות שהקב"ה משתעשע בהם:

אמר רבי יצחק מטייע אני לדבר זה שאמר רבי יוסי. וכך הוא ממה דכתיב אחריו. כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פרוי. שכסא הכבוד מטרות ואומרת. רבש"ע זו הנשמה ניטלה ממני והרי היא לפני. האלף לך שלמה. שלך הם אותן האלף עולמות ואינם ראויים לאהרן. ומאתים לנוטרים את פרוי. זה העדן שיש בו מאתים עולמות הנאות וכיסופין לנפשות הצדיקים. דתנן אמר רבי בכל ילידה ולידה נכנס הקב"ה בכל אותן העולמות. ובשעת חצי הלידה נכנס במאתים העולמות של גן העדן להשתעשע עם הצדיקים. שנאמר חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ודוד המלך ע"ה נכסף לבו כשראה מעלות הצדיקים ואמר. רבש"ע אשרי תבחר ותקרב ישכן הצדיק: (י"ח מד"ג פרשת נח) רב שלום בר מניומי אמר אין לך כל צדיק וצדיק מאותן העוסקים בתורה שאין לו מאתים עולמות וכסופין בשביל התורה. הה"ד ומאתים לנוטרים את פרוי. ומאתים. על שמוטרים עצמם בכל יום כאילו נהרגו על קדושת שמו בהאי פסוקא. דכתיב ואהבת את ה'א בכל לבבך ובכל נפשך וגו'. ותאנא כל המכוון לבו בהאי פסוקא למסור נפשו על קדושת שמו. מעלה עליו הכתוב כאילו נהרג בכל יום עליו. הה"ד (תהלים טו) כי עליך הורגנו כל היום. רב נחמן אמר כל המוסר נמשו בפסוק הזה נחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא. א"ר יוסף הלל למדנו מאתים. א"ר נחמן מאתים על התורה. ומאתים על שמסר עצמו בכל יום על קדושת שמו: (מד"ג א-קכו):

היושבת בנגים חברים מקשיבים לקולך השמעיני. אמר רבי שמעון מקרא זה סוד של חכמה יש בו. היושבת בנגים. זו כנסת ישראל שהיא בגלות עם ישראל והולכת עמהם בצרתם. חברים מקשיבים לקולך. מחנות העליונים כלם מקשיבים לקולך. לקול תשבחות שלך בגלות. השמעיני. כמש"כ הראיני את מראיך השמעיני את קולך. השמעיני את הקול של אותן חברים העמלים בתורה. שהרי אין שבה לפני כמותן העמלים בתורה. ואמר רבי שמעון כל אותן הזוכים לעסוק בתורה משהגיע חצות הליילה. ובאים עם השכינה כשהאיר היום לקבל פני המלך (כ) כביכול שהם מאמצים ומנחילים בשכינה. ולא עוד אלא ששורה עליו חוט של חסד כמו שביארנו: (י"ג פתח ר"ג). ואמר רבי שמעון בוא וראה דוד המלך כל ימיו היה מתיגע בעבודת הקב"ה. והיה קם בחצות הליילה ומשבח ומודה בשירות ותשבחות. בשביל לתקן מקומו במלכות העליונה. שכאשר נתעורר רוח צפון בחצות הליילה. היה יודע שהקב"ה מתעורר באותה שעה בגן עדן להשתעשע עם

היושבת בנגים חברים מקשיבים לקולך השמעיני. אמר רבי שמעון מקרא זה סוד של חכמה יש בו. היושבת בנגים. זו כנסת ישראל שהיא בגלות עם ישראל והולכת עמהם בצרתם. חברים מקשיבים לקולך. מחנות העליונים כלם מקשיבים לקולך. לקול תשבחות שלך בגלות. השמעיני. כמש"כ הראיני את מראיך השמעיני את קולך. השמעיני את הקול של אותן חברים העמלים בתורה. שהרי אין שבה לפני כמותן העמלים בתורה. ואמר רבי שמעון כל אותן הזוכים לעסוק בתורה משהגיע חצות הליילה. ובאים עם השכינה כשהאיר היום לקבל פני המלך (כ) כביכול שהם מאמצים ומנחילים בשכינה. ולא עוד אלא ששורה עליו חוט של חסד כמו שביארנו: (י"ג פתח ר"ג). ואמר רבי שמעון בוא וראה דוד המלך כל ימיו היה מתיגע בעבודת הקב"ה. והיה קם בחצות הליילה ומשבח ומודה בשירות ותשבחות. בשביל לתקן מקומו במלכות העליונה. שכאשר נתעורר רוח צפון בחצות הליילה. היה יודע שהקב"ה מתעורר באותה שעה בגן עדן להשתעשע עם

(כ) שהמלכות מקבלת השפע מכל הספירות של עולמא דכורא ומשפעת בעולם הזה לכל הנבראים: (כ) הסופיעים בעולם הבויה: (כ) כי לאו כל אדם זוכה שנשמתו תשרה בקברו. יש שזוכים רם דרוח. ויש שזוכים רק דנפש האלוהיה: (כ) זה בחגלה שהריה: 6 7

עם לדיקיא. ואיכו סוה קס צהאי סעתא ואתנבר
 צטורין ותושבתן עד דסליק לפרא. בגין דכד
 קב"ה אשתכח בגנתא דעדן סא חוקמוס דאיכו וכל לדיקיא
 דבגנתא כלסו ליימין לקליה. כדכתיב חברים
 מקשיבים לקולך השמעיני. ולא עוד אלא דחוטא
 דחסד משיך עליוס ביממא. כמה דאתמר דכתיב (תהלים מג)
 יומם יאוס ס' חסדו ובלילה שירס עמי. ולא עוד
 אלא דאינון מלין דאורייתא דאיכו אמר כלסו סלקון
 ומתעטרין קמי קב"ה. ובג"כ דוד מלכא סוה משתדל
 בליליא בפולחנא דמאריס : (א-קמח) :

רבי יוסי פתח (תהלים כב) למנצח על אילת
 השחר מזמור לדוד. כמה חביבה התורה לפני הקב"ה.
 דכל מאן דאשתדל בצורייתא רמיס סוה לטעולא. רמיס סוה
 לתתא. וקב"ה אילת לויס למגלווי. לא שביק לויס צהאי עלמא.
 ולא שביק לויס בעלמא דתתא. ואורייתא צבי למלעי
 צס ביממא ובליליא. דכתיב (יושע א) והגית צו יומם
 ולילה. וכתיב (ירמי נג) אס לא צריתי יומם ולילה
 וגו'. תינח ביממא. בליליא אמאי. בגין
 דיסא שכיח לנציה סמא קדישא שליס (כט) כמה
 דלית יומם בלא ליליא. ולאו איכו שליס אלא דא עס דא.
 כך צבי אורייתא לאשתכחא עמיס דנר נס יוממא וליליא.
 למסוי שלימותא לגבי דצ"י יומם ולילה. וסא אתמר
 דעקרא דליליא מפלגותא ואלך. ואע"ג דפלגו קדמיתא
 בכללא דליליא סוה. אכל בפלגות ליליא קב"ה עאל
 בגנתא דעדן לאשתעשעא סא לדיקיא. וכדון צבי לויס לצ"י
 למיקס ולמלעי בצורייתא. וסא אתמר דקב"ה וכל
 לדיקיא דבגנתא דעדן כלסו ליימין לקליה. סה"ד
 היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמעיני. וסא
 אוקמוס. היושבת בגנים. דא כנסת ישראל. דאיכו
 משבת לויס לקב"ה צסצחא דאורייתא בליליא. זכאס חולקיס
 מאן דאשתתף צהדס לצסצחא לויס לקב"ה צסצחא דאורייתא.
 וכד אחי לפרא כנסת ישראל אחיא ואשתעשעא ציס
 צקב"ה. ואושיס לויס לנציה סרביטא דחסד. ולא עלס
 בלחודסא. אלא עלס ועל אינון דמתתפין צהדס. וסא
 אתמר דכתיב (תהלים מג) יומם יאוס ס' חסדו ובלילה
 שירס עמי. וע"ד אילת השחר אקרי : (ג-מז).

רבי אלעזר אמר כל מאן דאשתדל בצורייתא צהאי
 עלמא. זכי דיפתחון לויס כמה תרעין לססוה עלמא
 כמסא כסורין. ובשעתא דינספוק מסאי עלמא סוה אקדימת
 קמיס. ואולא לכל נסורי תרעין. מכרות ואומרת
 (ישע' טו) פתחו שערס ויבא גוי לדיק. אתקינן כרסיא
 לפלגיא עבדא דמלכא. דלית חדו לקב"ה אלא מאן
 דאשתדל בצורייתא. כל סכן צר נס דמתער בליליא
 לאשתדל בצורייתא. דסא כל לדיקיא דבגנתא דעדן
 ליימין לקליה. וקב"ה משכחא ציניסו. כמה דאוקמוס
 היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך
 השמעיני : (ג-ריג).

ברך דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילוס על
 הרי בשמים. אמר רבי שמעון ברכ דודי ודמה
 לך

עם הצדיקים. והוא היה קם בשעה הזאת והתחזק
 בשירות ותשבחות עד שהאיר הבקר. לפי שכאשר
 הקב"ה נמצא בגן העדן הרי בראו שהוא וכל הצדיקים
 שבגן העדן כלם מקשיבים לקולו. ככתוב חברים
 מקשיבים לקולך השמעיני. ולא עוד אלא שחוט של
 חסד נמשך עליו ביום. כמו שדרשו בהכתוב (תהלים מג)
 יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ולא עוד
 אלא שאותן דברי תורה שהוא אומר כלם עולים
 ונתעטרים לפני הקב"ה. ולפיכך דוד המלך היה מתגע
 בלילה בעבודת רבונו : (א-קמח) :

רבי יוסי פתח (תהלים כב) למנצח על אילת
 השחר מזמור לדוד. כמה חביבה התורה לפני הקב"ה.
 שכל מי שעמלו בתורה אהוב הוא למעלה. אהוב הוא
 למטה. והקב"ה מקשיב את דבריו. אין עוזבו בעולם הזה.
 ואין עוזבו בעולם הבא. והתורה נצרכה לעוסק
 בה ביום ובלילה. שנאמר (יהושע א) והגית בו יומם
 ולילה. ונאמר (ירמי נג) אם לא בריתי יומם ולילה
 וגו'. וזה נכון ביום. אבל בלילה למה. לבעבור
 שיהיה נמצא אצלו שם הקדוש בשלמות (כט) כי כמו
 שאין יום בלא לילה. ואין הוא שלם אלא זה עם זה.
 כך נצרכה התורה להמצא אצל האדם יומם ולילה.
 שיהיה השלמות אצל האדם יומם ולילה. והרי אמרו
 שעיקר הלילה הוא מחצות ואילך. ואע"פ שחצי הראשון
 בכלל הלילה הוא. אבל בחצות הלילה נכנס הקב"ה
 בגן העדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז צריך האדם
 לקום ולהגות בתורה. והרי אמרו שהקב"ה וכל
 הצדיקים שבגן עדן כלם מקשיבים לקולו. זש"כ
 היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמעיני. וזה
 נתבאר. היושבת בגנים. זו כנסת ישראל. שהיא
 משבת לויס לקב"ה בשבח התורה בלילה. אשרי חלקו
 מי שמשתתף עמה לשבח לויס לקב"ה בשבח התורה.
 וכאשר מאיר הבקר באה כנסת ישראל ותשתעשע בו
 בהקב"ה. והוא מושיט לה שרביט חסד. ולא עליה
 בלבדה. אלא עליה ועל אותן שנשתתפו עמה. וכך
 נדרש בהכתוב (תהלים מג) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה
 שירה עמי. ולכך נקראת אילת השחר : (ג-מז).

רבי אלעזר אמר כל מי שמתגע בתורה בעולם
 הזה. וזכה שיפתחו לו כמה שערס לעולם הזה
 בכמה אורות. ובשעה שיצא מעולם הזה היא תקדים
 לפניו. והולכת לכל שומרי השערס. מכרות ואומרת
 (ישע' טו) פתחו שערס ויבא גוי צדיק. הכינו כסא
 לפלוגי עבד המלך. שאין שמחה לקב"ה אלא באותן
 המתגעים בתורה. כל שכן כשיתעורר אדם בלילה
 להגות בתורה. שהרי כל הצדיקים שבגן העדן
 מקשיבים לקולו. והקב"ה נמצא ביניהם. כמו שביארו
 המקרא היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך
 השמעיני : (ג-ריג).

ברך דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילוס על
 הרי בשמים. אמר רבי שמעון ברכ דודי ודמה
 לך

זו הזהר

(כט) היינו שם הור"ה ושם אר"י. או שם הור"ה ושם אלהים שניהם יחדו. כי שם הור"ה מאיר ביום. ושם אר"י או שם אלהים מאיר בלילה :

לך ללבו או לעופר האילים. כל כסופא דכסיון
 ישראל לקודשא בריך הוא איו. דסא כסופא דישראל היא
 דיסא קב"ה לא חויל ולא אתרחק מניו. אלא עריק
 כלבי או כעופר האילים. מאי עמא. בנין דלית
 חיותא בעלמא דעבדת כמה דלבי או עופר האילים.
 כעמא דסא עריק חויל זעיר זעיר. ואסדר
 רישא לאתרא דנפיק מינא. ולעלמין בתדירא איו
 אסדר רישא לדבתרו. וסכי אמרו ישראל. רבונא
 דעלמא אי אן גרמין דלית תסתלק מביננא. יסא
 רעוא קדמן דתערוק כמה דלבי או כמה דעופר
 האילים. דאיו עריק ואסדר רישא לאתרא דנפיק (י) סה"ד
 (ויקרא ט) ואף גם זאת כסיותם בארץ אויביהם לא
 מאסתים ולא געלתים לכלותם: דבר אחר צבי זה
 כאשר הוא ישן. הוא ישן בעין אחת. והשניה היא
 ערה. וכך אומרים ישראל להקב"ה. עשה כמו צבי
 זה. שכתוב (תהלים קא) הגה לא ינום ולא יישן שומר
 ישראל. שמע רבי חייא מה שא"ר שמעון. ישב בכה
 ונאנח. כאשר יצא אמר. קול נשמע בכל הרקיעים.
 וכי עליונים ותחתונים כלם בשעה אחת תמהים
 ואומרים. הוה הוא רבי שמעון בן יוחאי שהוא מרעיש
 לכל. מי יכול לעמוד לפניו. זה הוא רבי שמעון בן
 יוחאי שבשעה שפותת פיו ומתחיל להגות בתורה.
 מקשיבים לקולו כל כסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות.
 וכל אותן המשבחים לרבונם אין פותחים ואין גומרים.
 כלם נשתתקים עד שלא נשמע בכל הרקיעים שלמעלה
 ושלמטה פתחן פה. וכאשר מסיים רבי שמעון להגות
 בתורה. מי יכול לראות המשוררים. מי יכול לראות
 השמחה של המשבחים לרבונם. מי יכול לשמוע הקולות
 שהולכים בכל הרקיעים. כלם באים בשביל
 רבי שמעון וכורעים ומשתחווים לפני רבונם. ומעלים
 ריחות בשמים של העדן עד עתיק יומין. וכי זה
 בשביל רבי שמעון: זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל
 אמן: (ב-ד:)

לך ללבו או לעופר האילים. כל כסופא דכסיון
 ישראל לקודשא בריך הוא איו. דסא כסופא דישראל היא
 דיסא קב"ה לא חויל ולא אתרחק מניו. אלא עריק
 כלבי או כעופר האילים. מאי עמא. בנין דלית
 חיותא בעלמא דעבדת כמה דלבי או עופר האילים.
 כעמא דסא עריק חויל זעיר זעיר. ואסדר
 רישא לאתרא דנפיק מינא. ולעלמין בתדירא איו
 אסדר רישא לדבתרו. וסכי אמרו ישראל. רבונא
 דעלמא אי אן גרמין דלית תסתלק מביננא. יסא
 רעוא קדמן דתערוק כמה דלבי או כמה דעופר
 האילים. דאיו עריק ואסדר רישא לאתרא דנפיק (י) סה"ד
 (ויקרא ט) ואף גם זאת כסיותם בארץ אויביהם לא
 מאסתים ולא געלתים לכלותם: דבר אחר צבי זה
 כאשר הוא ישן. הוא ישן בעין אחת. והשניה היא
 ערה. וכך אומרים ישראל להקב"ה. עשה כמו צבי
 זה. שכתוב (תהלים קא) הגה לא ינום ולא יישן שומר
 ישראל. שמע רבי חייא מה שא"ר שמעון. ישב בכה
 ונאנח. כאשר יצא אמר. קול נשמע בכל הרקיעים.
 וכי עליונים ותחתונים כלם בשעה אחת תמהים
 ואומרים. הוה הוא רבי שמעון בן יוחאי שהוא מרעיש
 לכל. מי יכול לעמוד לפניו. זה הוא רבי שמעון בן
 יוחאי שבשעה שפותת פיו ומתחיל להגות בתורה.
 מקשיבים לקולו כל כסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות.
 וכל אותן המשבחים לרבונם אין פותחים ואין גומרים.
 כלם נשתתקים עד שלא נשמע בכל הרקיעים שלמעלה
 ושלמטה פתחן פה. וכאשר מסיים רבי שמעון להגות
 בתורה. מי יכול לראות המשוררים. מי יכול לראות
 השמחה של המשבחים לרבונם. מי יכול לשמוע הקולות
 שהולכים בכל הרקיעים. כלם באים בשביל
 רבי שמעון וכורעים ומשתחווים לפני רבונם. ומעלים
 ריחות בשמים של העדן עד עתיק יומין. וכי זה
 בשביל רבי שמעון: זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל
 אמן: (ב-ד:)

זיו הוהר

(ג) בן הקב"ה אל יסור השגחתו מעמו ישראל דעודם בנד מקום שהם. אמן ואמן:
 אברך ליוצרי על שגמרתי העתקת הזוה"ק על שיר השירים בחודש ניסן דשנת תרפ"א.
 והסימן. כרם היה לשלמה"ל פ"ק. בפה עיר טאנאמריאל מדינת קאנארא.

ספר

הזהר הקדוש

מאת התנא רבי שמעון בר יוחאי וחבריו קדישא

על ספר

משלי

עם העתקה בלשון הקודש ועם הפירוש

זיו הזהר

מאת הרב המפורסם מוה"ר
יהודה יודל ראזענבערג
החוס"ק מאנטרעאל מדינת קאנאדא

בילגוריא

נדפס בדפוס המשובח של האחים וויינבערג

למ"ק

תר"צ

בשנת

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PH.D. THESIS

BY

JOHN H. ...

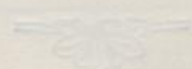
IN CANDIDACY FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

PRESENTED TO THE FACULTY OF THE DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

AT THE UNIVERSITY OF CHICAGO

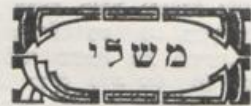

CHICAGO, ILLINOIS

19... ..

...

א

שלמה בן דוד מלך ישראל. אמר רבי יוסי כתיב (מלכים א' ט') וידבר שלשת אלפים משל ויסי שירו חמשה ואלף. הלא קרא אוקמוס חבריא. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי על כל מלם ומלם דלויסו סוס אמר סו זביס תלת אלף משלי. דהאי משל אתפשט לתלת אלפי משלים: (ג-קמה)

יראת ה' ראשית דעת. יראת ה' נקראת ראשית. כמה דכתיב ראשית חכמה יראת ה' (א) בני דמלא דא ראשית אקרי. ודא איסי תרעא לאעלא נו מסימנחא. יראת אתפשא לתלת ססרין. תרין מנייהו לית צבו עקרא כדקא יאות. וחד עקרא דיראש. אית צ"י דחיל מקצ"ס בני דייחון צבוסי ולא ימותון. או דחיל מעושא דנופסי או דמחויס. וע"ד דחיל ליה תדיר. אשתכח דיראש דלויסו דחיל לקב"ה לא סוי לעקרא. ואית צ"י דחיל מן קב"ה בני דחיל מעושא דססוא עלמא ועושא דניהנס. תרין אלין לאו עקרא דיראש אינון ופרשא דלויס. יראת דלויס עקרא למדחל לחאריס בנין דלויסו רב וסליס עקרא ופרשא דכל עלמון. וכלא קמיה כלל חשיבין. כמה דאתמר (דיאלו ד) וכל דיירי ארעא כלל חשיבין. ולשווא רעומי צהסוא אתר דאקרי ירא"ה. דעלא כתיב יראת ה' לחייס. דא עקרא ויסודל לכל שאר פקודין דאורייתא (ב) מאן נספיר יראת נסיר כלל. לא נספיר יראת לא נסיר פקודי דאורייתא. דהא דא תרעא דכלא. ובג"כ אתר דאקרי יראת ה' ראשית דעת אקרי: (א-א):

שמע בני מוסר אביך ואל תפס תורת אמן. פתח רבי אלעזר ואמר. שמע בני מוסר אביך. דא קב"ה. ואל תפס תורת אמן. דא כנסת ישראל. מסו מוסר אביך. דא אורייתא דלית צבא כמה תוכחין כמה עונשין. כד"א מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. וכל מאן דאשתדל באורייתא צהאי עלמא וזי דיפתחון ליה כמה תרעון להסוא עלמא וכמה כסורין. ובשעתא דינסוק מהסו עלמא סיא אקדימת קמיה ואולא לכל נסורי תרעין. מכרות ואומרת (ישע' יז) פתחו שערים ויבא גוי לדיק. אתקינו כרסין לפלניא עבדא דחלכא-לית חדו לקב"ה אלל צמאן דאשתדל באורייתא. כל סכן בר נש דאתער צלילא לאשתדל באורייתא. דהא כל לדיקיא דבגנתא דעדן ליתין לקליס. וקב"ה משתכח ציניסו. כמה דאוקמוס דכתיב ה' יושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך חמושיטי: (ג-ריג) חכמות

דיו הוהר

א

שלמה בן דוד מלך ישראל. אמר רבי יוסי כתיב (מלכים א' ה') וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. מקרא זה ביארו החברים. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי על כל דבר ודבר שהוא היה אומר היו בו שלשת אלפים משל. שזה המשל נתפשט לשלשת אלפים משל: (ג-קמה)

יראת ה' ראשית דעת. יראת ה' נקראת ראשית. כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה' (א) לפי שמדרגה הוואת נקראת ראשית. וזה הוא השער ליכנס תוך האמונה. יראה מתחלקת לג' אופנים. שנים מהם אין בהם עיקר כראוי להיות. ואחד הוא עיקר היראה. יש אדם הירא מהקב"ה בשביל שיחיו בניו ולא ימותו. או שמפחד מעונש הגוף או מהפסד ממנו. ולכך ירא ממנו תמיד. נמצא שהיראה שהוא ירא מהקב"ה אינו מחשב לעיקר. ויש אדם שירא מן הקב"ה לפי שמפחד מעונש של עולם ההוא ועונש הגיהנם. שתי אלה אין עיקר היראה הן ואינן שורש שלה. עיקר היראה הוא לפחד מרבוננו לפי שהוא אדון המושל והוא העיקר והשורש של כל העולמות. והכל לפניו כאפס חשוב. כמו שכתוב (דיאלו ד) וכל דיירי ארעא כלל חשיבין. ולהשימ מחשבתו במקום ההוא שנקרא ירא"ה. שעליה כתוב יראת ה' לחייס. וזהו העיקר והיסוד לכל שאר מצות התורה (ב) מי שנוטר ליראה נוטר הכל. אינו נוטר ליראה אינו נוטר מצות התורה. שהרי זה הוא השער לכל. ולפיכך המקום שנקרא יראת ה' נקרא ראשית דעת: (א-א):

שמע בני מוסר אביך ואל תפס תורת אמן. פתח רבי אלעזר ואמר. שמע בני מוסר אביך. זה הקב"ה. ואל תפס תורת אמן. זו כנסת ישראל. מהו מוסר אביך. זו התורה שיש בה כמה תוכחות כמה עונשין. כמש"כ מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. וכל מי שמתניע בתורה בעולם הזה וזכה שיפתחו לו כמה שערים בעולם ההוא וכמה הארות. ובשעה שיצא מעולם הזה היא מקדמת לפניו והולכת לכל שומרי שערים. מכרות ואומרת (ישע' יז) פתחו שערים ויבא גוי צדיק. הכינו כסאות לפלוגי עבד המלך. שאין שמחה להקב"ה אלא במי שמתניע בתורה. כל שכן אדם שנתעורר בלילה לעסוק בתורה. שהרי כל הצדיקים שבגן העדן מקשיבים לקולו. והקב"ה נמצא ביניהם. כמו שביארנו שכתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני: (ג-ריג) חכמות

(ה) פירוש מרת המלכות שהיא יראת ה' כיון שהיא בחינת דין ונבירה. היא נקראת ראשית. כי היא ספירה הראשונה בספנת למעלה. כמו שנקראת בשביל זה שער צדק כי היא השער ליכנס לסוד האמונה: (ב) כי בנין המלכות היא מן תרי"ג אורוח של תרי"ג מצות: 11 7

דכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה. אמר רבי שמעון מקרא זה סוד עליון הוא. מהו חכמות. אלו חכמה העליונה וחכמה זעירה שנכללה בה בעליונה. ושורה בה (ג) בחוץ תרנה. בוא וראה חכמה העליונה היא נסתר כל הנסתרות. לא נודעה יאינה בהתגלות. כמש"כ (איוב כח) לא ידע אנוש ערכה גר. כאשר נתפשטה להאיר האירה בסוד עולם הבא. ועולם הבא נברא ממנה (ד) כמו שלמדנו עולם הבא נברא ביו"ד (ה) ונסתרה חכמה ההיא שם והם אחד (ו) ובזמן שנתעטר הכל בסוד עולם הבא כמו שאמרנו או יש שמחה שתופיע הארה. והכל בחשאי שלא נשמע החוצה לעולם. עוד נצרכה להתפשט. ויצא ממקום ההוא אש מים ורוח כמו שנתבאר (ז) ונעשה קול אחד שיצא לחוץ ושמע. כמו שנתבאר. ובכן משם ולהלאה הוא חוץ. שהרי לפניו בחשאי הוא שלא נשמע לעולם. עכשו שנשמע סוד ההוא נקרא חוץ. ומכאן צריך האדם לתקן בעבודתו ולשאול להבין ברחבות. איוו רחובות. זה הוא הרקיע שבו כל כוכבי אור. והוא מעין שמימי אינם פוסקים. כמש"כ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן (ח) וזה הוא רחובות. ושמ תתן קולה חכמה העליונה והחתונה. והכל אחד. ולפיכך אמר שלמה (משלי כד) הכן בחוץ מלאכתך ועתה בשדה לך אחר ובנית ביתך. הכן בחוץ. כמו שנתבאר שכתוב בחוץ תרונה. שהרי מכאן קיימת העבודה לתקן (ט) ומכאן קיים הענין לשאול. שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגוי ולמקצה השמים ועד

דכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה. אמר רבי שמעון סוד קרא רזא עלאה איהו. מסו חכמות. אלו חכמה עלאה וחכמה זעירה דאתכלילת בה בעלאה. ושורה בה (ג) בחוץ תרנה. תא חוי חכמה עלאה איהו סתומא דכל סתומין. לא אתידע ולא אסי באתגליא. כד"ל (איוב כח) לא ידע אנוש ערכה וגו'. כד אתפשט לאתהכרה לתהכרה ברזא דעלמא דאתי. ועלמא דאתי לתברי מנה (ד) דתמיא עלמא דאתי לתברי ביו"ד (ה) ולתכסיא סיהא חכמה תתן ולתון חד (ו) ובזמנא דאתעטר כלל ברזא דעלמא דאתי כדקארמין כדון סיה חדוה לאתהכרה. וכלל בחשאי דלא אשתמע לבר לעלמין. מו בעיא להתפשט. נפיק מסיסו. לתר אשא מיא ורוחא כמס דתתמר (ז) ולתעביד חד קול דנקף לבר ולשתמע. כמס דתתמר. כדון מתתן ולתן איהו חוץ. דתא לנו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין. שפתא דאשתמע סיהו רזא לקרי חוץ. ומכאן בעי צ"ל להתקנה בעבודתיה ולשאלא ברחבות. מאן רחובות. דא סיהו רקיעא דביס כל ככביא דתשרין. ואיסו מצועא דמיומי לא פסקין. כד"ל ונסר יולא מעדן להשקות את הגן (ח) וזה איהו רחובות. ותתן תתן קולה עלאה ומתאה. וכלל חד. ובגין דא לתר שלמה (משלי כד) הכן בחוץ מלאכתך ועתה בשדה לך אחר ובנית ביתך. הכן בחוץ. כמס דתתמר דכתיב בחוץ תרונה. דתא מלאן קיימא עבידתא להתקנה (ט) ומכאן קיימא מלאן לשאלא. דכתיב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד

ועד

ועד

דיו הוהר

(ג) מפרשי הוהר פירשו כאן פירושים שונים בענין חכמה זעירה. יש מפרשים דהיינו מלכות. ויש דהיינו חכמה דתפארת. ואני הפועל אינו כראי דבמ"ד דבריהם הקדושים. אמנם כדי שלא יהיו דברי הוהר דחוקים נלפע"ד לפרש בעוה"ש"י דכאן המכוון של חכמה זעירה על הבינה. ועליו שפיר שייך הלשון דאתכלילת בה בעלאה. כי ירוע שאות יוד במילואו רמו על חכמה זעירה. כי האות ה' היינו חכמה. והאותיות ו'ך נפרשו ונעשה מהן אות ה' הראשונה של השם הו"יה ב"ה. ולכך שפיר שנקראת הבינה חכמה זעירה ונכללת בחכמה עלאה. כי גם היא בנימטריא עשרה כמו האות ה' שמיא שורש החכמה. ובהו מוכן בלי דוחק מה שאמר ושייך בה. או שכוונתו שהבינה שורה בהחכמה. כיון שהאותיות ו'ך הן המילואין של האות ה'. או שכוונתו שהחכמה שורה ונסתרת בחכמה. ושניהן אחת. ועפ"י וכן מה שבבאר אח"כ המכוון של בחוץ תרנה. פירוש שרק בהספירות שאחר הבינה שתן ששת ימי המעשה הן נקראות חוץ. בהן נשמע קול הרנה של חכמות התורה וקול הרנה של תפלה וכן מעשה קיום המצות. כי התחלת הספירות שאחר הבינה הן חסד נבורה תפארת שורש מים אש ורוח שמהו נעשה קול הפה. ושאר הספירות הן שורש מעשה קיום המצות בפועל ממש. ולכך אלו הספירות שאחר הבינה שנקראות חוץ הן מתפעלים ומקבלין ענין של תיקון מן הקול תורה והתפלה וכן מעשה קיום המצות בפועל ממש שישיעו שפע רב לסדר המלכות וכן המלכות לעולם הזה. והוא סוד הכתוב תנו עוז לאלהים וגו'. אבל ספירות הנבחרות מן ששת ימי המעשה הן בחשאי וברוחניות יתרה. ובתן העיקר היא מחשבה המהורה וכוונות יהודים נבחרים. ולפי"ז כך הוא המכוון של ג' תיבות הראשונות חכמות בחוץ תרנה. כלומר שהחכמה והבינה שתולידו את החוץ. היינו הספירות של ששת ימי המעשה שהן אחר הבינה והספירות התפארת שנקרא קול הוא הכולל שלהן. בהן נשמע קול הרנה של חכמות התורה וקול הרנה של תפלה וכן מעשה קיום המצות. ורק בהן שייך ענין התיקון ע"י קול תורה והתפלה ומעשה קיום המצות לפעול המשכת שפע למלכות. והמכוון של ג' התיבות ברחבות תתן קולה כך הוא. ברחבות. היינו בעולם הבינה שם תתן החכמה את קולה. כלומר בהבינה שנקראת אמא תתן ותוליד רחבות תתן קולה כך הוא. ברחבות. היינו בעולם הבינה שם תתן החכמה את קולה. כלומר בהבינה ותפארת. כיון שהקול בא משניהם מן החכמה ובינה. וכדי לתרין מה שמתחיל בגשון רבים חכמות ואח"כ ותתן תתן קולה עלאה לכך מוסיף לומר וללא חד. שהחכמה והבינה הן תרין רעין ולא מתפרשין הן כמו אחר נחשבים. כמו שהאמת יודי היא אחת שמיא שתים ע"י המילואין. לכך מסיים הפעולה בלי. עד כאן פירשתי בקיצור בדרך כלל המשך המאמר העמוק הזה. ומכאן וכן לפני מה תפלת השמ"ע צריך להיות כלתש דקא. כיון שהיא באצילות עולם התכונה. וענין זה מבואר ג"כ בוהר פרשת ויגש בחפסוק וחקל נשמע בית פרעה. והמבין יבין: (ד) פירוש מן החכמה אתגורא ונבראת הבינה שנקראת עולם חכא: (ה) היינו האות ו"ד במילואו. אות ו"ד רמו על חכמה. והאותיות ו"ד שהן ג"כ בנימטריא ו' רמו על בינה. כי מן ו"ד נעשה אות ה': (ו) כאן יש לפרש בלי דוחק בונתו. או שהחכמה אתכסיא בהבינה. או שהבינה נכללת בהחכמה ונכסית בו. כיון שהאותיות ו"ד נעלמות כאות יוד. והוא שאמר ואינון חד. כמו ששניהן נכללות באות אחת שהיא האות ו"ד במילואו: (ז) עתה כבאר איך שהשם ו"ך נתפשט עוד להוליד את הקול שהוא האות ה'. והיינו שש הספירות שאחר הבינה. שהתפארת שנקרא קול הוא הכולל שלהן. והתחלתן הן חסד נבורה תפארת. דהיינו מים אש ורוח. ולפיכך נקרא התפארת קול. כי התפארת בו אש מים ורוח שהוא חסד דין ורחמים. וכן לקול הפה נגזר אש אותן שש הספירות חיצוניות. כי הן בהתגלות והראשונות נעלמות: (ח) עולם הבינה נקרא רחובות. והוא ע"י שפע החכמה שבה תתן את קולה היינו התפארת. וכיון ששניהן אחד כתוב תתן בלשון יחוד: (ט) עיקר מלאכת העבודה בקיום המצות בפועל ממש וכן קול

ועד קלס סמיים. ועתה בשם לך. דא שדס אשר
 ברכו ה' (י) ובחר דינע ב"כ רחא דחכמת ויתקן
 גרמיה ב. מלו כתיב. אחר זכית ביתך. דא כמתא
 דב"כ בגופיה. דיתקן ויתעביד נכר קלס: (ג-קמא:)

ועד קלס סמיים. ועתה בשם לך. דא שדס אשר
 ברכו ה' (י) ובחר דינע ב"כ רחא דחכמת ויתקן
 גרמיה ב. מלו כתיב. אחר זכית ביתך. דא כמתא
 דב"כ בגופיה. דיתקן ויתעביד נכר קלס: (ג-קמא:)

ג

רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. פתח רבי יהודה ואמר רפאות תהי לשריך. התורה היא רפואה לאדם
 לגוף ולעצמות בעולם הזה ובעולם הבא. דאמר רבי נחמיה א"ר נהוראי רפואה לאדם בעולם הזה
 מי שקורא קריאת שמע בכל יום כתיקונו. וא"ר נהוראי בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות כמנין רמ"ה אברים
 של אדם. והקורא קריאת שמע כתיקונו כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת לעצמו ומתרפא בו. וזהו שכתוב
 רפאות תהי לשרך וגו'. ואם תאמר הלא בקריאת שמע אין שם אלא רמ"ה תיבות. א"כ חסר שלשה למנין
 איבריו של אדם. מה תקנתו. לזה תיקנו שהש"צ הוור שלש תיבות. ואיזו הן. ה' אלהיכם אמת. כדי להשלים
 רמ"ה על הקהל. וכל האומר קריאת שמע שלא עם הצבור אינו משלים איבריו. מפני שחיסר השלש תיבות
 שהש"צ חווה. מה תקנתו. יכוון בט"ו ווי"ן דאמת ויצ"ב ונכון וכ"י: (ד"ה מדרש רות)

כבד את ה' מהונך. אמר רועה הנאמן כבד את ה'
 מהונך. זו תורה ומצות. זש"כ אורך ימים
 בימינה בשמאלה עושר וכבוד. שאין האדם עני אלא
 מן התורה וכן המצות. שעשרו של אדם הוא תורה
 ומצות. ובשביל זה כתוב כבד את ה' מהונך. ואל
 תעסק בתורה כדי להתגדל בה. כמו שהזכירו החברים
 ואל תעשם עטרה להתגדל בהם. שלא תאמר אלמד
 בעבור שיקראוני רבי. אלא (תהלים ד) גדלו לה'
 אתי: (כ-ג:)

כבד את ה' מהונך. אמר רש"י יסומנא כבד את ה'
 מהונך. דא תורה ומלות. סה"ד אורך ימים
 צמינה בשמאלה עושר וכבוד. דעני לאו מיהו בר נש אלא
 מן הסורה ומן המלות. דעתרל דב"כ אורייתא
 ומלות. ובנין דא כבד את ה' מהונך. ולא
 תשתדל באורייתא כדי להגדל בה. כזא דלוקמיה חכריא
 ולא תעשם עטרה להתגדל בהם. ולא תאמר הקרא
 בעבור שיקראוני רבי. אלא (תהלים ד) גדלו לה'
 אתי (כ-ג:)

מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוף בתוכחתו. א"ר
 יוסי כמה חביבים ישראל קמי קב"ה.
 שהקב"ה רוצה להוכיחם ולהנהיגם בדרך הישר. כאב
 האוהב לבנו. ומתוך אהבתו להם השבט מוסר בידו
 תמיד לנהג אותם בדרך הישר. שלא יסורו לשמאל.
 זש"כ כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה.
 ומי שאין הקב"ה אוהב אותו אלא שונאו. מסיר
 ממנו תוכחה. מסיר ממנו השבט. כתוב (מלאכי א)
 אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. ומתוך אהבתו שבט מוסר
 בידו תמיד להנהיגם. ואת עשו שנאתי. לפיכך הסרתי
 ממנו השבט. הסרתי ממנו תוכחת מוסר. לפי שלא
 אתן לו בי חלק. געל נפשי הוא. אבל אתם אהבתי
 אתכם בודאי. ולפיכך מוסר ה' בני אל תמאס ואל
 תקוף בתוכחתו. מהו ואל תקוף. אל תמאס בו כמו
 זה הבורח מבין הקוצים. שאותן דברי מוסר גם אליו
 כקוצים בגופו: (ג-קד:)

מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוף בתוכחתו. א"ר
 יוסי כמה חביבים ישראל קמי קב"ה.
 שהקב"ה רוצה להוכיחם ולהנהיגם בדרך הישר. כאב
 האוהב לבנו. ומתוך אהבתו להם השבט מוסר בידו
 תמיד לנהג אותם בדרך הישר. שלא יססי לשמאל.
 זש"כ כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה.
 ומי שאין הקב"ה אוהב אותו אלא שונאו. מסיר
 ממנו תוכחה. מסיר ממנו השבט. כתוב (מלאכי א)
 אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. ומתוך אהבתו דיליה שרבישא
 בידו תמיד להנהיגם. ואת עשו. שנאתי. בנין דלא
 מיש שרבישא. סליק מיהו תוכחתא. בנין דלא
 אתן ליה בי חולקא. רחיקא דנפשי איסו. חבל אתון אהבתי
 אתכם ודאי. ובג"כ מוסר ה' בני אל תמאס ואל
 תקוף בתוכחתו. מהו ואל תקוף. לא תקולון ביה כמתן
 דעריק מנו ניבין. דלוקון מלין כניבין
 בגרמיה לגביה: (ג-קד:)

אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. אמר רבי
 יהודה בוא וראה ארך ימים בזה שעוסק בתורה
 לשמה. שיש לו ארך ימים בעולם ההוא. שבו היא
 אריכת

אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. אמר רבי
 יוסרס תא חוי ארך ימים בזהו דאשתדל באורייתא
 לשמה. דאית ליה ארך ימים בזהו עלמא. דבי
 אורכא

זיו הוהר

סל רנת תורה ותפלה המה בחוץ. מ' בשש הספירות של ששת ימי המעשה. ובאותן שש הספירות שייך דומר ענין חיקון שנעשה כהן
 ענין חיקון ע"י קיום המצות וע"י קול תורה ותפלה שישפיעו שפע לשרת המלכות. נדחיק תנו עון דאלוהים וגו'. וכן מאותן שש
 הספירות ולמטה שייך לשאול להבין ולעיון כהן. והן נקראין ימים הראשונים כדוע. אבל בהספירות שימעה מהן אין להשיג: (י) כאן
 סכא שיעי חיקון שנעשה באותו החוץ מן קיום המצות וכן הקול תורה ותפלה לנרם היתוך של תפארת עם מדבות. תנה ע"י
 יהיה כובן בהשרה. היינו במרת המדות שנקראת שדה המוחים. הרבה שפע לך מני מוכ בעולם הזה. גם חיקון הנשמה שחוכה
 להאר קודשה ותקנה שלמות. והסבין יבין שזה הכאמר עמוק מאד והוא ספר שלם. והברתחי לקנר. ואם שנית השיי:

אריכת ימים. ואותן הימים הם ימים בודאי. שם הוא בטחון הקדושה שלמעלה. שהאדם בוטה בעוה"ז לצטוק בתורה למען יתחזק בעולם ההוא. בשמאלה עשר וכבוד. שכל טוב ושלום יש לו בעולם הזה [למי שעוסק בה שלא לשמה]. וכל מי שעוסק בתורה לשמה כאשר יוצא מעוה"ז הולכת התורה לפניו. ומכרות לפניו ומגינה עליו שלא יקרבו אליו בעלי הדין. כאשר שוכב הגוף בקבר היא שומרת לו. כאשר הנשמה הולכת להתעלות לחזור למקומה היא הולכת לפני אותה הנשמה. וכמה שערים נפרצים מלפני התורה עד שהנשמה נכנסת למקומה. והיא קיימת על האדם עד שיתעורר בזמן שיקומו המתים שבעולם. והיא מלמדת זכות עליו. ושי"כ (משלי ה) בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בהתהלךך תנחה אותך כמו שנתבאר. בשכבך תשמר עליך. בזמן ששוכב הגוף בקבר. שהרי אז בזמן ההוא נדון הגוף בקבר. ואז התורה מגינה עליו. והקיצות היא תשיחך. כמו שנתבאר בזמן שיתעוררו מתי העולם מן העפר היא תשיחך להיות ממליץ עליך. רבי אלעזר אמר מהו היא תשיחך. מפני שאע"פ שאזיקו מעפר. התורה אל תשכח מהם. שהרי אז ידעו כל אותה התורה שהניחו כאשר נפטרו מן העולם. אותה התורה נשמרת להם בזמן ההוא. ותכנסו במיעיהם כמקדם. והיא תשיח במיעיהם. וכל הענינים יהיו מתוקנים להם יותר מכמה שהיו לפנים. שהרי כל אותן הענינים שהוא לא יכל להשיגם כראוי. והוא היה מתיגע בהם ולא יכל להשיג אותם. כלם יהיו נכנסים במיעיו מתוקנים. והתורה תשיח בקרבן. ושי"כ והקיצות היא תשיחך: (א-ק-פד:)

אֲרֶךְ יָמִים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. א"ר אלעזר זכאים הם הצדיקים שיודעים דרכי הקב"ה ללכת בהם. לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה. שכל מי שעוסק בתורה יומם ולילה נוחל שני עולמות. עולם העליון ועולם התחתון. נוחל עוה"ז ועוה"ב שלא עסק בה האיש לשמה. ונוחל עולם עליון שהוא כאשר עסק בה האיש לשמה. בוא וראה מה כתוב ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ארך ימים בימינה. מי שהולך לימין התורה הוא מאריך חיים לעולם הבא. שזוכה שם לכבוד התורה. שהיא הכבוד והכתר להתעטר על הכל. שכתר התורה הוא בעולם ההוא. בשמאלה עשר וכבוד. בעולם הזה. שאע"פ שלא עסק בה לשמה זוכה בעוה"ז לעשר וכבוד: (א-ק-פד:)

דְּרִכֶיהָ דְרָכֵי נֶעֱם וכל נתיבותיה שלום. א"ר חזקיה דרכיה דרכי נעם. אלה דרכי התורה. כי מי שהולך בדרכי התורה משרה עליו הקב"ה נעימות השכינה. שלא תסיר ממנו לעולם. וכל נתיבותיה שלום. שכל נתיבות התורה כלם שלום. שלום לו למעלה. שלום לו למטה. שלום לו בעולם הזה. שלום לו בעולם הבא: פתח יהודי ההוא ואמר. מקרא זה בשני אופנים הוא ובשני צדדים. נקרא בו דרכים ונקרא בו נתיבות. נקרא בו נעם ונקרא בו שלום. איזה דרכים ואיזה נתיבות. איזה נעם ואיזה שלום. אלא דרכיה דרכי נעם. ושי"כ (ישעי מג) הנותן בים

אורכה דיומין. ואינון יומין אינון יומין ודאי. תמן איס' רחלנו דקדושה דלעילא. דאתרחין ב"י בהאי עלמא לאשתדלא באורייתא לאתקפא בהאי עלמא. בשמאלה עשר וכבוד. אגר עב ושלום אית ליה בהאי עלמא [למאן דעסוק בה שלא לשמה]. וכל מאן דאשתדל באורייתא לשמה כד נפיק מהאי עלמא אורייתא אולת קמיה. ואכרות קמיה ואנינת עליה דלא יקרבוו בהדיה מאריסון דדינא. כד שכיב גופא בקברא היא נפרת ליה. כד נשמתא אולת לאשתלקא למיבז לאתרא איסי אולת קמיה דהאי נשמתא. וכמה דרשין אבדו מקמיה דאורייתא עד דאלת לדוכתא. וקיימא עליה דב"י עד דיתער בזמנא דיקומון מתייא דלמא. ואיסי מלפא סניגורא עליה. סה"ד (פסלי ו) בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בהתהלךך תנחה אותך כמה דאתמר. בשכבך תשמר עליך. בשעתא דשכיב גופא בקברא. דהא כדון בהסווא ומנא אתדן גופא בקברא. וכדון אורייתא אנינת עליה. והקיצות היא תשיחך. כמה דאתמר בזמנא דיתערון מתי עלמא מן עפרא היא תשיחך. בנין דאע"ג דהשתא יקומון אלעזר אמר מהו היא תשיחך. בנין דאע"ג דהשתא יקומון מעפרא. אורייתא לא תתנשי מניסון. דהא כדון יגדעון כל הסיא אורייתא דשכחו כד אשתלקו מהאי עלמא. הסיא אורייתא נקירא להו מהסווא ומנא. והיעול במעייסו כמלקדמין. ואיסי תמלא במעייסו. וכל מלין להו מתקנין יתיר מכמה דהו בקדמיתא. דהא כל אינון מלין דאיסו לא יכל לאדבקא לון כדקא יאות. ואיסי אשתדל בהו ולא אתדבק להו. כלשו להו עאלין במעיו מתקנין. ואורייתא תמלא ביה. סה"ד והקיצות היא תשיחך: (א-ק-פד:)

אֲרֶךְ יָמִים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. א"ר אלעזר זכאים הם הצדיקים שיודעים דרכי הקב"ה ללכת בהם. לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה. שכל מי שעוסק בתורה יומם ולילה נוחל שני עולמות. עולם העליון ועולם התחתון. נוחל עוה"ז ועוה"ב שלא עסק בה האיש לשמה. ונוחל עולם עליון שהוא כאשר עסק בה האיש לשמה. בוא וראה מה כתוב ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ארך ימים בימינה. מי שהולך לימין התורה הוא מאריך חיים לעולם הבא. שזוכה שם לכבוד התורה. שהיא הכבוד והכתר להתעטר על הכל. שכתר התורה הוא בעולם ההוא. בשמאלה עשר וכבוד. בעולם הזה. שאע"פ שלא עסק בה לשמה זוכה בעוה"ז לעשר וכבוד: (א-ק-פד:)

דְּרִכֶיהָ דְרָכֵי נֶעֱם וכל נתיבותיה שלום. א"ר חזקיה דרכיה דרכי נעם. אלה דרכי התורה. כי מי שהולך בדרכי התורה משרה עליו הקב"ה נעימות השכינה. שלא תסיר ממנו לעולם. וכל נתיבותיה שלום. שכל נתיבות התורה כלם שלום. שלום לו למעלה. שלום לו למטה. שלום לו בעולם הזה. שלום לו בעולם הבא: פתח יהודי ההוא ואמר. מקרא זה בשני אופנים הוא ובשני צדדים. נקרא בו דרכים ונקרא בו נתיבות. נקרא בו נעם ונקרא בו שלום. איזה דרכים ואיזה נתיבות. איזה נעם ואיזה שלום. אלא דרכיה דרכי נעם. ושי"כ (ישעי מג) הנותן בים

דרך. דהא בכל אהר דאקרי באורייתא דרך הוא אורח פתוח לכל. כדרך הזה שהוא פתוח לכל איש. כך דרכיה דרכי נעם. אלו הדרכים שהם פתוחים מהאבות אשר כרו בים הגדול ונכנסו בתוכו. ואותן הדרכים נפתחים לכל עבר ולכל צדדי העולם. ונעם הזה הוא נעימות שיצא מעולם הבא (ה) ומעולם הבא מאירים כל המאורות ונפרשים לכל עבר. והטוב ההוא והאור ההוא של עולם הבא שיונקים האבות נקרא נעם. כיון שהעולם הבא נעם נקרא (ז) וכאשר נתעורר עולם הבא כל שמחה וכל טוב וכל המאורות וכל חירות שבעולם נתעוררים. ולפיכך נקרא נעם. וע"כ למדנו שרשעי גיהנם בשעת כניסת השבת נוחים כלם ויש להם חירות ומנוחה. ובשעת מוצאי שבת אנו צריכים לעורר חירות עלינו עלנו. שנמצא מאותו ענש של הרשעים שחזר עליהם משעה היא ולהלאה. ויש לנו להתעורר ולומר יהי נועם ה' אלהינו עלינו. וזהו נעם העליון שמחה וחירות של הכל. ולכך דרכיה דרכי נעם. וכל נתיבותיה שלום. איוה נתיבותיה. אלו הם הנתיבות שיוצאים מלמעלה (ז) וכלם יוקחם ברית היחידי שהוא נקרא שלום. שלום בית. ומכניסם לים הגדול כאשר הוא בתוקפו. ובכן נתן לה שלום. וש"כ וכל נתיבותיה שלום: (א-ק:ו):

דרך. דהא בכל אהר דאקרי באורייתא דרך הוא אורח פתוח לכל. כהא ארחה דאיו פתוח לכל ז"ל. כך דרכיה דרכי נעם. אלו דרכיה דאיון פתוחין מאבהן דכראן דימא רבא ועאלין צנויה. ומאיון אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סערי עלמא. והא נעם הוא נעימו דנפק מעלמא דאתי (ה) ומעלמא דאתי נהרין כל בוטיון ומתפרשן לכל עיבר. והטוב עיבו וסחא נסורא דעלמא דאתי דיקון אבהן אקרי נעם. דהא עלמא דאתי אקרי נעם (ז) וכד אתער עלמא דאתי כל חידו וכל סיבו וכל נסורין וכל חירו דעלמא דאתערין. ובג"כ אקרי נעם. וע"כ טיטן חייבין דגוינס בשעתא דאל שבתא ניימין כלסו [ואת לכו חירות וניחא. ובשעתא דנפק שבתא אית לן להתערר חירו עלמא עלמא. דנשתויב מסחא עונשא דחייבא דאתר מהסחא שבתא ולהלאה. ואת לן להתערר ולימא ויהי נעם ה' אלהינו עלינו. דהא נעם עלמא חידו וחירו דכלא. וע"כ דרכיה דרכי נעם. וכל נתיבותיה שלום. מלך נתיבותיה. אלו חינון שבינו דנפקין מלעילא (ז) וכלסו נקיס לון ברית ומדאי דאיו אקרי שלום. שלום דביתא. ואעיל לון לימא רבא כד איו בתוקפיה. וכדון יהיב לה שלמא. סה"ד וכל נתיבותיה שלום: (א-ק:ו):

דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. רבי חייא שאל לרבי אלעזר ואמר ליה. מהו דכתיב דרכיה דרכי נעם וגו'. א"ל כמה טפסין בני עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא. דהא מלין דאורייתא אינון ארחה לחושי בהסחא נעם ה'. דכתיב דרכיה דרכי נעם וגו'. דרכי נעם ודאי. כמה דכתיב (תהלים יז) לחיות בנעם ה'. והא אוקמוס בגין דאורייתא וארמיו מהסחא נעם אתיין. ואינון ארחין פרישן ביה. וע"כ דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. א"ר חייא טיטן בשעתא דקב"ה יסב אורייתא לישראל נפק נסורא מהסחא נעם ואתערר ביה קב"ה. ומהסחא נעם אבשיקו זיוון דכלסו עלמין. דכלסו רקיעין. דכלסו כתרין. וכל סחא שבתא כתיב לאינס וראינס בנות ליון במלך שלמה בעשרה שעשרה לו אמו וגו'. וסחא שבתא דאתבני מקדשא אתערר קב"ה בהסחא עשרה. ויהיב בכרסיה דיליה ואתערר בעשריו. ומהסחא זמנא דאתערר בו מקדשא לא אתערר קב"ה בעשריו. וסחא נעם אתערר ואתגנו: (ב-ג:ו):

דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. רבי חייא שאל לרבי אלעזר ואמר לו. מהו שכתוב דרכיה דרכי נעם וגו'. א"ל כמה טפשים בני העולם שאין יודעים ואין משגיחים בדברי התורה. שהרי דברי התורה הם הדרך לזכות באותו נעם ה'. שכתוב דרכיה דרכי נעם וגו'. דרכי נעם בודאי. ככתוב (תהלים יז) לחיות בנעם ה'. וזה נתבאר לפי שהתורה ודרכיה מנעם ההוא באים. והם דרכים שמתפשטים בו. וע"כ דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. א"ר חייא למדנו שבשעה שנתן הקב"ה את התורה לישראל יצא אור מן נעם ההוא ונתערר בו הקב"ה. ומאותו נעם הבריך זיום של כל העולמות. של כל הרקיעים. של כל הכתרים. על אותה שעה כתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. ובזמן ההוא שנבנה המקדש נתערר הקב"ה בעטרה ההיא. וישב בכסא כבודו מוכתר בכתרו. וזמן ההוא שנחרב בית המקדש לא נתערר הקב"ה בכתר שלו. ונעם ההוא נסתר ונגנו: (ב-ג:ו):

עץ חיים הוא למחזיקים בה ותמיכה מאשר. אמר רבי יהודה עץ חיים. זה אורייתא דאיו אילנא עלמא רבא

עץ חיים היא למחזיקים בה ותמיכה מאשר. אמר רבי יהודה עץ חיים. זו התורה שהיא עץ העליון גדול

זיו הוהר

(ה) מ' אלו דרכי האבות. היינו ג' הספירות חסד נבונה תפארת שכל העולם מתנהג על פי אותן ג' הדרכים חסד דין ורחמים כפי השפע שנושך דהן מן נעם העליון שהוא עולם הבינה. ומאותן ג' הספירות נמשך דרכים לים הגדול שהוא המלכות עם השפע הנצרך להנהיג העולם כפי הבנת עולם הבינה: (ב) נורסת הוהר ד"א עלמא דאתי אקרי נעם. וקשה לישבו ברוחק. ויותר נראה שהוא טעות הדפוס וע"כ דהא במקום ד"א. ומובן כגוף כוונתו שלכך נקראת שפע הזאת נעם הגם ששפע ספירת הנבונה אין בה נעימות. והוא משום שכל פניו השפע נמשך מן הבינה שנקראת נעם. כי הגם שלפעמים דינון מתגורין מינה היינו שהשפע שלה יכול להתהפך על דינון כשתגיע השפע לספירת הנבונה ומלכות. אבל שם כמקומה הכל נעם ורחמים וכל טוב שמחה וחירות וגם מיתוק היינון בא מן הבינה: (ג) אלו שבירין דנפקין מלעילא. היינו ג' ספירות השניות נצח חוד ויסוד שמכניסין השפע למלכות. וכיון שאין הן כפריסם כמו ג' הספירות הנ"ל לכך נקראין נתיבות. וכיון שעיקר שלשתן היא ספירת יסוד שנקרא שלום על שם שלום בית דהיינו בית המלכות שנקראת ים הגדול כיון שספירת היסוד פכנים השפע לים הגדול כשהוא בתוקפו. ונתן לה שלימות. ולכך שלשתן דהיינו כל נתיבותיה נקראין שלום. וספני שכל זה נעשה בכח התורה לכך נאמר זה הספוק דרכיה ונתיבותיה על כבוד התורה:

דבא ותקיף. תורס אמאי אקרי תורס. צנין לאורי וגלי צמאי דסוס סמיס ולא אחרדע. חייס דכל חייס דלעילא בסי אסתכליו ומינס נפקין. למחזיקים בסי. לאיוון דאחדין בסי. דמאן דאחד באורייתא אחד בבלא. אחד לעילא ותתא. ותומכיה מאושר. מאן תומכיה. אליון איוון דמסילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים כמה דאוקומס. ותומכיה. דזכי לנביאי מסימי דיפקון מיני. מאושר. אל תקרי מאושר אלא מראשו. איוון תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו (ד) מראשו. דא רישא דכלא דאקרי ראש. דכתיב (משלי ה) מעולם נסכתי מראש. וראש זו חכמה שהיא הראש לכל הגוף. והגוף נתפשט מן הראש עד סוף שש הצדדים ותומכיה. כמש"כ (שיר ה) שוקיו עמודי שש. שאותן המזילים רוחים לכיסם של ת"ח הם תומכים לתורה מן הראש עד סוף הגוף. וכל האמונה בזה תלויה. והוא נתמך וזוכה לבנים הראויים להיות נביאי

דגול וחזק. תורה מפני מה נקראת תורה. לפי שהיא מורה ומגלה במה שהיה נסתר ולא נודע. חייס. שכל החיים שלמעלה בה נכללים וממנה יוצאים. למחזיקים בה. לאותן שנאחזים בה. כי מי שמתדבק בתורה נדבק בכל. נדבק למעלה ולמטה. ותומכיה מאושר. מי תומכיה. אלה הם המטילים רוחים לכיסם של תלמידי חכמים כמו שנתבאר. ותומכיה. שזוכים לנביאי אמת שיצאו מהם. מאושר. אל תקרא מאושר אלא מראשו. שהם תומכים לתורה מראשו ועד סופו (ד) מראשו. זה ראשית הכל שנקרא ראש. ככתוב (משלי ה) מעולם נסכתי מראש. וראש זו חכמה שהיא הראש לכל הגוף. והגוף נתפשט מן הראש עד סוף שש הצדדים ותומכיה. כמש"כ (שיר ה) שוקיו עמודי שש. שאותן המזילים רוחים לכיסם של ת"ח הם תומכים לתורה מן הראש עד סוף הגוף. וכל האמונה בזה תלויה. והוא נתמך וזוכה לבנים הראויים להיות נביאי

אמת: (ג-ג:)

י"ד בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. אמר יהודי הוא וחזקיה שמו. בוא וראה כשברא הקב"ה לעולם. ראה שלא יוכל להתקיים עד שברא להתורה. לפי שממנה יוצאים כל משפטי עליונים ותחתונים. ובה מתקיימים עליונים ותחתונים. וזש"כ ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. שהרי בחכמה מתקיים כל קיום העולם וכלם יצאו מתוכה: ד"א ה' בחכמה יסד ארץ. עולם העליון לא נברא אלא מתוך חכמה העליונה. ועולם התחתון לא נברא אלא מתוך חכמה התחתונה (ס) וכלם יוצאים מתוך חכמה העליונה ומתוך חכמה התחתונה. כונן שמים בתבונה. מהו כונן. אלא גונן כל יום ויום ואינו פוסק. ולא נהחקן בסעם אחת אלא בכל יום ויום התקינו. וזהו הסוד שכתוב (ישעי טו) ושמיה לא זכו בעיניו. ואל תחשוב שיש הסרון שמיכ. אלא שזה החשיבות של שמים. כי זה מפני החביבות ורצון הגדול שהקב"ה רוצה בהם וחביבותם אצלו. שהרי אע"פ שהוא מתקנם בכל יום ויום. אינם דמין בעיניו שהם מתוקנים כראוי. מפני האהבה שלהם אצלו. ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק. שהרי עולם הבא מוציא אורות בהירים בכל יום ויום ימיד בלי הפסק. השביל להאיר להם תמיד (י) וע"כ לא זכי בעיניו. לא זכו בלבד לא כתוב. אלא לא זכי בעיניו. ולפיכך כונן שמים בתבונה: (א-ד:)

י"ד בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. אמר רבי אלעזר כל מי שעוסק בתורה בכל יום. זוכה להיות לו חלק בעולם הבא. ונחשב לו כאילו בונה עולמות. שהרי בתורה נבנה העולם ונתיסד. וזש"כ ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. וכתוב (משלי ה) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום ויום. וכל מי שמתגיגש בה הוא מייסד עולמות ומחזיקים. ובוא וראה ברוח

י"ד בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. אמר יהודי הוא וחזקיה שמו. בוא וראה כשברא הקב"ה לעולם. ראה שלא יוכל להתקיים עד שברא להתורה. לפי שממנה יוצאים כל משפטי עליונים ותחתונים. ובה מתקיימים עליונים ותחתונים. וזש"כ ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. שהרי בחכמה מתקיים כל קיום העולם וכלם יצאו מתוכה: ד"א ה' בחכמה יסד ארץ. עולם העליון לא נברא אלא מתוך חכמה העליונה. ועולם התחתון לא נברא אלא מתוך חכמה התחתונה. כונן שמים בתבונה. מהו כונן. אלא גונן כל יום ויום ואינו פוסק. ולא נהחקן בסעם אחת אלא בכל יום ויום התקינו. וזהו הסוד שכתוב (ישעי טו) ושמיה לא זכו בעיניו. ואל תחשוב שיש הסרון שמיכ. אלא שזה החשיבות של שמים. כי זה מפני החביבות ורצון הגדול שהקב"ה רוצה בהם וחביבותם אצלו. שהרי אע"פ שהוא מתקנם בכל יום ויום. אינם דמין בעיניו שהם מתוקנים כראוי. מפני האהבה שלהם אצלו. ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק. שהרי עולם הבא מוציא אורות בהירים בכל יום ויום ימיד בלי הפסק. השביל להאיר להם תמיד (י) וע"כ לא זכי בעיניו. לא זכו בלבד לא כתוב. אלא לא זכי בעיניו. ולפיכך כונן שמים בתבונה: (א-ד:)

דיו הוהר

(ד) כי שמעתיא כעיא צלותא ואם תהיה אין לו ראנת מרינס יש לו הרהבת תרינת דתורה. מותו צללו וגונו בביראות. והו שאושר שתחזיקים לת"ח במינסה הם תומכים להם מן הראש עד סוף הגוף. ויש להם חלק בתורת יהודית. לומר כמו זכרון ויששכר. וישמה זכולי בעאתו למסתר כאשר יששכר ישב על ידו באהלה של תורה: (ס) פי מעולם המלכות: (י) זו בינה ותבונה:

ברוח עבד קב"ם עלמא וברוחא מתקיימא (ו) רוחא דאינון דלעלן באורייתא, וכל שכן רוחא דסגלא דרביי דבי רב: (א-מז.)

כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. אמר רבי אלעזר כבוד חכמים ינחלו, וזכאן אינון דמתעסקי באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא זכי למירת ירותא דאחסנא דלעילא זיקרא דמלכא עלאה קדישא, וזכי למירת ירותא דאחסנא דהאי עלמא, ומאי אינו, סהוא דאקרי כבוד ה' דלא פסק מניסו לעלמא, סה"ד כבוד חכמים ינחלו, סהוא דאקרי כבוד ה' (ח) וכסילים מרים קלון, מאי הוא, תא חוי כד בר נש אזיל בארעא מיישר קב"ם דאשתדל באורייתא, הא סהוא כבוד ה' ורית לגרמיה, וכמה אפטרופסין סניגורין אשתכחא לעילא עליה דב"ג, וכלהו אולפין עליה זכו קמי מלכא קדישא, ואי ב"ג לא אשתדל באורייתא ולא אזיל בארעא דמאריה סהו עבד קסיגורא עליה, והאי קסיגורא שאס באוריא ולא סליק לעלמא, דלמא יתיב ארס מחוביה, כיון דתמי דבר נש לא תב לא בעי לאשתדלא באורייתא, כדון סהו סליק לעילא ואולף עליה חובא, סה"ד וכסילים מרים קלון, סליק לעילא ועבד קסרובא: (ג-דפח.)

ברוח עשה הקב"ה את העולם וברוח מתקיים (ו) זה הרוח של אותן המתייגעים בתורה, וכל שכן הרוח של הבל פי התינוקות של בית רבים: (א-מז.)

כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. אמר רבי אלעזר כבוד חכמים ינחלו, זכאים הם העוסקים בתורה, שכל מי שמתייגע בתורה זוכה לנחול ירושה נחלה שלמעלה בכבוד מלך עליון הקדוש, וזוכה לנחול ירושת נחלה בעולם הזה, ומהו הנחלה, זהו מה שנקרא כבוד ה' שלא יפסק מהם לעולם, זש"כ כבוד חכמים ינחלו, היינו מה שנקרא כבוד ה' (ח) וכסילים מרים קלון, מה הוא, בוא וראה כשהאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה ועוסק בתורה, הרי אותו כבוד ה' הוא נוחל לעצמו, וכמה מלאכים סניגורים נמצאים למעלה על זה האדם, וכלם מלמדים עליו זכות לפני מלך הקדוש, ואם האדם אינו עוסק בתורה ואינו הולך בדרך רבונו הוא עושה מקטרג עליו, וזה המקטרג משוטט באויר ואינו עולה למעלה, כי אפשר שישוב האדם מחטאיו, כיון שרואה שהאדם אינו חוזר בתשובה ואינו רוצה לעסוק בתורה, או הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב, זש"כ וכסילים מרים קלון, שהמקטרג עולה למעלה ועושה קטרוג: (ג-דפח.)

ד

בלכתך לא יצר לעדך ואם תרוץ לא תכשל, תנו רבנן כד בר נש אזיל בארעא דמאריה, סניגין אינון דמסייעין ליה, נשמתיס דבר נש מסייעת ליה, מלאכי סגרת מסייעין ליה, סכינתא קדישא מסייעת ליה, וכלהו מכריוו קמים ואמריין, בלכתך לא יצר לעדך ואם תרוץ לא תכשל, תא חוי מאי כתיב באדם, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, ארי' דא היא נשמתא, דהוא סגדא לנביס דבר נש לדכרא יתיס בארעא דמאריה, כמה דאוקמוס חבריא סבא לטהר מסייעין אותו: (ד"ח פד"ג נח)

וארץ לדיקים כאור נגה ונוי, ארי' שמעון מאי בין ארע לדרך, ארע, סהו דהסתא אסתתא ואתגלוט ואסתעיד דהאי אתר ארע, דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דלא, דרך, כד"א (ישע' סג) כדורך בגת, דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי, וע"ד ללדיקיא קארי ארע, דאינון סוו קדמאי לחסתא סהוא אתר, ולא על כל אתר אינו, אלא אע"ג דאתרנין בני עלמא אזלי דהאי אתר, הסתא דאזלין ביה לדיקיא אינו אתר חדתא, דהסתא אתר חדתא אינו האי אתר, כמה דלא אזיל ביה ב"ג אחרא לעלמין, בנין דלדיקיא עבדין חדתא לכל אתר בכמה מלין עלאין דקב"ם אתרעי דסון, ותו דשכינתא אזלא דהוא אתר מאי דלא סוס מהדמת דלא, ובג"כ ארע לדיקים

בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, שנ החכמים כאשר האדם הולך בדרכי רבונו הרבה הם העוזרים לו, נשמתו של אדם עוזרת לו מלאכי השרת עוזרים לו, שכינה הקדושה עוזרת לו, וכלם מכריווים לפניו ואומרים, בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, בוא וראה מה כתוב באדם, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, ארי' זו היא הנשמה, שהיא עזר לנגד האדם להנהיג אותו בדרכי רבונו, כמו שדרשו החברים ואמרו הבא לטהר מסייעין אותו: (ד"ח פד"ג נח)

וארץ צדיקים כאור נגה ונוי, ארי' שמעון מה בין ארע לדרך, ארע, הוא שעכשו נתפתח ונתגלה ונעשה במקום הזה ארע, שלא כתתו בו רגליים מקודם לזה, דרך, כמש"כ (ישע' סג) כדורך בגת, שמכתתים בו רגלים כל מי שרוצה, וע"כ לצדיקים קורא ארע, שהם היו הראשונים לפתוח מקום ההוא, ולא על כל מקום כך הוא, אלא אע"פ שאחרים בני העולם הלכו במקום זה, אבל עכשו שהולכים בן צדיקים הוא מקום חדש, שעכשו נעשה מקום חדש זה המקום, כאילו לא הלך בו איש אחר לעולם, לפי שהצדיקים עושים חדשות לכל מקום בכמה דברים עליונים שהקב"ה רוצה בהם, ועוד שהשכינה הולכת בזה המקום מה שלא היה מקודם לזה, ולפיכך ארע צדיקים

זיו הוהר

(1) ה' ברוח פיו: (ח) זו השראת השכינה עליו:

צדיקים נקרא. לפי שמתארח בו אורח עליון הקדוש (ה) דרך הוא פתוח לכל ומכתים רגליהם בו כל מי שרוצה אפילו אותן הרשעים. דרך זהו סוד (ישעי' מג) הנותן בים דרך. לפי שדורך בו צד הטומאה שלא נצרך ושוטט לטמא המשכן. ועיכ הצדיקים בלבדם עומדים ושוטטים במקום שהוא שנקרא ארץ כמו שנתבאר (ז) דרך פתוח לכל לצד זה ולצד זה: (ב-ד-טו).

וארץ צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמר רבי שמעון זכאים הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. שהקב"ה חפץ בכבודם. בוא וראה מה כתוב וארץ צדיקים כאור נגה. מהו כאור נגה. באותו אור המאיר שברא הקב"ה במעשה בראשית. זה הוא שנגזר אותו לצדיקים לעולם הבא. הולך ואור. שהוא נתעלה באורו תמיד ולא נגרע ממנו. אבל ברשעים מה כתוב. דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. לא ידעו. וכי אין יודעים. אלא שהרשעים הולכים בדרך עקום בעולם הזה. ואין רוצים להסתכל שעתיד הקב"ה לדונם בעולם הבא ולהביאם בדינו של גיהנם. והם צועקים שם בכל יום ואומרים או לנו אוי. ועל שכן הצדיקים כתוב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה למחכה לו: (א-ט).

לדיקים אקרי. בנין דאתארח ביה אושפוזא עלאה קדישא (א) דרך איסו פתוח לכלל וכתשין ביה כל מאן דבעי אפילו אינון חייבין. דרך. רוא דא (ישעי' מג) סנות בים דרך. בנין דדריך ביה ספרא אחרא דלא אלשריך וסליס לסאבא משכנא. וע"ד לדיקא בלחודייהו קיימי ושלמי בהסוא אחר דאקרי ארץ כמה דאוקימונא (ב) דרך פתוח לכלל לסאי ספרא ולסאי ספרא: (ג-ד-טו).

וארץ לדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמר רבי שמעון זכאין אינון לדיקא בעלמא דין ובעלמא דאתי. דקב"ה בעי ביקריהון. תא חוי מאי כתיב וארץ לדיקים כאור נגה. מהו כאור נגה. כהסוא כסורא דכסיר דכרא קב"ה בעובדא דבראשית. דא הוא דגניז לון ללדיקא לעלמא דאתי. הולך ואור. דאיסו סליק בהסויה סדיר ולא גרע מיסא. אבל בחייבוא מאי כתיב. דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. לא ידעו. וכי לא ידעין. אלא חייבוא אולי בעקימו דארחא כסאי עלמא. ולא בעלן לאסתכלא דומין קב"ה למידן לסו בעלמא דאתי ולאעלאס לון בדינא דניסאס. ואינון לווחין תמן בכל יומא ואמרי ווי לן ווי. ועל אנרא דלדיקא כתיב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה למחכה לו: (א-ט).

ה

שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארץ. אמר רבי שמעון מפני מה בורך בתחלה ואח"כ בארץ. שהרי בור לא נקרא אלא כשהוא ריק בלי מעין. באר בה מים נובעים. אלא הכל מקום אחד הוא. מקום הפוני שהעניינים נאחזים בו נקרא בור (ה) שאין לו נעשה באר שהוא מעין נובע ומלאה מכל הצדדים. ומי הוא. ה"א. שנתמלאית מלמעלה ונובעת מלמטה (ז) נתמלאית מלמעלה. מהמקום העמוק מכל. ונובעת מלמטה. מנשמות הצדיקים: דבר אחר שתה מים מבורך. זה דוד המלך שכתוב בו (שמואל ב' ג) מי ישקני מים מבור בית לחם. ונוזלים. זה אברהם. מתוך זה יעקב שהוא באמצע. בארץ. זה יצחק. שנקרא באר מים חיים. הרי שבמקרא זה נרמות מרכבה הקדושה העליונה שהיא מהאבות. ודוד המלך שנתחבר

ה

שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארץ. אמר רבי שמעון אמאי בורך בקדמיתא ולבחר בארץ. דהא בור לא אקרי אלא ריקניא דלא נביע. אחר מיין דנכעין. אלא כלא אחר חד הוא. אחר דמסכנותא דמסכני אחיון ביה אקרי בור (א) דלית ליה מדיילא אלא מאי דיסבין בנווס. ומאן איסו. דלית. ולבחר אתעביד בלר דאיסו נביע ומילא מכל ספריין. ומאן איסו. ה"א. דאתמליא מלעילא ונביע מלתתא (ב) אתמליא מלעילא. מאחר דעמיקא דכלא. ונביע מתתא. מנשמתהון דלדיקא: דבר אחר שתה מים מבורך. דא דוד מלכא דכתיב ביה (שמואל ב' ג) מי ישקני מים מבור בית לחם. ונוזלים. דא אברהם. מתוך. דא יעקב דאיסו באמצעיתא. בארץ. דא יצחק. דאקרי באר מים חיים. הא כסאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאכסו. ודוד מלכא אתחבר

ויו הורה

ד (ה) כי בכל מקום שהצדיקים הולכים ועוסקים בדרך שנקדשה משיבוים שם השראת השכינה. וגם פועלים בעבודתם לעשות ארץ חרש כן השמים למקום היותו ומתחיים צינור חרש להמשיך הארה כן השמים אל השכינה הקדושה: (ב) הרחיז ויהיה כתב. וז"ל דחייבא. אבל ארץ הוא שביד הנשפע מסוד למלכות הנקרא ארץ צדיקים. ולזה הסוד נקרא פרת היסוד אורה. והתארת נקרא בעל הבית והנה באת זה אין משנין אותו אלא הצדיקים דומיא האורת בעצמו צדיק יסוד עולם. עכ"ל:

ד (ה) זו פרת המלכות: (ג) פ"י בהניע אליה הארה מעבודת הצדיקים תגרום אתערותא דלתתא הארת לאתערותא דלעילא שיהיה נעשה כן ד' אות ה'. כי הצדיקים נרטים בעבודתם ההורגות של המלכות עם תפארת ויסוד הנרמים באות ו' ובאות י' ולכן על ידי ההתחברות אל ד' האות ו' או האות י' נעשה כן ד' אות ה'. ונתמלאית בהשפע שלמעלה עם הארת עבודת הצדיקים מלמטה: 2 8

ואתחבר עמסון, וכמו דמיונותה דנוקבא לגבי דכורא לאו אויב
אלא כד עייל רוחא דה וחסדת מייא לקבלא מייא
דכורין, כך כנסת ישראל לא אתערות מיונותה
לגבי קב"ה אלא כרוחא דלדיקיא דעאלין בגווס (ג) וכדון
כבעין מייא מגווס לקבלא מייא עלאין דכורא.
וכלא אתעביד לרורא הדא וקשורא חדא, ודא הוא
רעוא דכלא, ופיולא דמטייל קב"ה בגשמתסון
דלדיקיא: (א-ס)

שנתחבר עמסון, וכמו שתשוקת האשה לבעלה אינה
אלא כאשר מכניס הרוח בה ומגרת מים לקבל מימי
הזכרות. כך כנסת ישראל אינה נחשורת בהשתוקקת
אל הקב"ה אלא ברוח הצדיקים שמכניסים בה (ג) ואז
גובעים מים מתוכה לקבל מימי זכרות העליונים.
והכל נעשה צרור אחד וקשר אחד, וזה הוא הנחת
רוח של הכל, וזה ענין הטויל שמטייל הקב"ה בגשמות
הצדיקים: (א-ס)

ו

בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמור עליך והקיצות
היא תשיחך. א"ר יהודה בוא וראה כל
אדם המתיגע בתורה כאשר יוצא מעולם הזה תעלה
נשמתו באותן דרכים ונתיבות התורה, ואותן הדרכים
ונתיבות התורה יודעים הם, ואותן היודעים דרכי
התורה בעולם הזה ילכו בהם בעולם ההוא כאשר
יצאו מעולם הזה, ואם לא התיעגו בתורה בעולם הזה
ואין יודעים הדרכים והנתיבות שלה, כאשר יצאו
מעולם הזה לא ידעו ללכת באותן הדרכים והנתיבות
ויכשלו בהם, אז ילכו בדרכים אחרים שאין הם דרכי
התורה, ויעוררו להם בכמה דינים ויענשו בהם, זשיכ
כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו
בהם (וישע יד) ומי שהתיגע בתורה מה כתוב, בהתהלכך
תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך.
בשכבך בקבר התורה תשמור עליך מדינא דהסווא עלמא,
והקיצות, כד קב"ה יתער רוחין ונשמתין לאחיא
מתיא, כדון היא תשיחך, היא תהא סניגוריא על
גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא דקרא יאות,
ואלין אינון דיקומון בקדמיתא לחיי עלמא, כד"א (ויאל י)
ורביס מישני אדמת עפר ויקו להא לחיי עולם וגו',
ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם
דאויב אורייתא, ופא חיי כל אינון דאשתדלו באורייתא
האי גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה, מאי טעמא, בגין
דבהאי טעמא יתער קב"ה חד רוחא דכליל מארבע
רוחין, וסהוא רוחא דכליל מארבע רוחין אודמן לכל
אינון דאשתדלו באורייתא לאחיא לון ביהווא רוחא, בגין
דיתקיים לעלמין: (א-קסז)

ו

בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמור עליך והקיצות
היא תשיחך. א"ר יהודה בוא וראה כל
אדם המתיגע בתורה כאשר יוצא מעולם הזה תעלה
נשמתו באותן דרכים ונתיבות התורה, ואותן הדרכים
ונתיבות התורה יודעים הם, ואותן היודעים דרכי
התורה בעולם הזה ילכו בהם בעולם ההוא כאשר
יצאו מעולם הזה, ואם לא התיעגו בתורה בעולם הזה
ואין יודעים הדרכים והנתיבות שלה, כאשר יצאו
מעולם הזה לא ידעו ללכת באותן הדרכים והנתיבות
ויכשלו בהם, אז ילכו בדרכים אחרים שאין הם דרכי
התורה, ויעוררו להם בכמה דינים ויענשו בהם, זשיכ
כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו
בהם (וישע יד) ומי שהתיגע בתורה מה כתוב, בהתהלכך
תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך.
בשכבך בקבר התורה תשמור עליך מדין עולם ההוא,
והקיצות, כאשר הקב"ה יעורר רוחות נשמות להחיות
מתים, אז היא תשיחך, היא תהי סניגור להמליץ על
הגוף, למען יקומו אותן הגופות שעסקו בתורה כראוי,
ואלו הם אשר יקומו תחלה לחיי עולם, כמש"כ (ויאל י)
ורבים מישני אדמת עפר ויקצו אליה לחיי עולם וגו',
ואלה הם שיקומו לחיי עולם, לפי שעסקו בחיי עולם
שהיא התורה, ובוא וראה כל אותן שעסקו בתורה
זה הגוף יתקיים והתורה תגין עליו, מה הטעם, לפי
שבזמן ההוא יעורר הקב"ה רוח אחד שנכלל מארבע
רוחות, ואותו הרוח שנכלל מארבע רוחות יודמן לכל
אותן שעסקו בתורה להחיותם באותו הרוח, לבעבור
שיתקיים לעולם: (א-קסז)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר,
פתח רבי יוסי ואמר כי נר מצוה, כל מי שמתיעגע
בעולם הזה באותן מצות התורה, נסדר לפניו בכל
מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו בעולם ההוא, ותורה
אור, מי שעוסק בתורה זוכה לאותו אור העליון
שממנו נדלקים הנרות, שהרי נר בלי אור אינו כלום,
אור בלי נר גם כן אינו יכול להאיר, נמצא ששניהם
זה לזה נצרכים, נצרך עשיה להכין נר, ונצרך לעמול
תורה
באורייתא

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר,
פתח רבי יוסי ואמר כי נר מצוה, כל מי שמתיעגע
בעולם הזה באותן מצות התורה, נסדר לפניו בכל
מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו בעולם ההוא, ותורה
אור, מי שעוסק בתורה זוכה לאותו אור העליון
שממנו נדלקים הנרות, שהרי נר בלי אור אינו כלום,
אור בלי נר גם כן אינו יכול להאיר, נמצא ששניהם
זה לזה נצרכים, נצרך עשיה להכין נר, ונצרך לעמול
תורה
באורייתא

ויו הוהר

(ג) חיינו הארת עבודת הצדיקים שפנינו אליה ונאורה מוח:

באורייתא לאסרנא שרגא (6) זכאי הוא מי שעוסק בשניהם באור ובנר. ודרך חיים תוכחת מוסר. ארח חיים לכנוס בו לעולם הבא הוא אותן תוכחות שמקבל האדם (7) להתרחק מדרך הרע וללכת בדרך הטוב: עוד ודרך חיים תוכחת מוסר. אותן תוכחות מוסר שמביא הקב"ה על האדם לנקותו מחטאיו באותן תוכחות זהו דרך החיים. זכאי הוא מי שמקבל אותן ברצון הלב: ד"א כי נר מצוה. זה נר המנורה של דוד שהוא נר מצות התורה שבעל פה. שנצרכה להתתקן תמיד. והיא אינה מאירה אלא מתוך תורה שבכתב. שהרי התורה שבע"פ אין לה אור אלא מתוך תורה שבכתב שהיא אור להאיר: (ב-קט.)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. פתח עלם ההוא ואמר. כי נר מצוה. זו היא משנה. כמש"ג (שמוה כד) והתורה והמצוה. והתורה זו תורה שבכתב. והמצוה זו משנה. שהיא נר (2) נר העומד לדלוק. ולמה נקראת נר. אלא כאשר מקבלת מבין שתי הזרועות רמ"ח אברים העליונים. היא פותחת לעומתם שתי הזרועות שלה. ואז נכללות בהם שתי אלה הזרועות ונקראת נר (7) ותורה אור. שהתורה מאירה לאותה הנר ונדלקת מן התורה מצד האור הראשון שהוא הימין (8) שהרי התורה מן צד הימין ההוא של אור הראשון ניתנה. שנאמר (דברים יג) מימינו אש דת למו. כי מן צד הימין ניתנה אע"פ שנכלל בה גם צד השמאל. שהרי בכך היא שלימות הכל. ואור זה נכלל במאיתם ושבעה עולמות (9) שהם גנוזים בצד האור ההוא שנתפשט בכלם. תחת כסא העליון הנסתר (10) שרבים אותן העולמות מצד הימין ההוא. ושלוש מאות ועשרה הם שתי מאות ושבעה הם בצד הימין. ומאה ושלושה הם בצד השמאל (11) והם כלם שלש מאות ועשרה. אלה הם שהקב"ה מכין תמיד לצדיקים. ומאלה מתפשטים כמה וכמה אוצרות המדה. וכלם גנוזים להתעדן מהם הצדיקים לעולם הבא. ועל אלה כתוב (משלי ה) להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. ועל אלה כתוב (ישעי' סו) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. י"ש אלו שלש מאות ועשרה עולמות שהם גנוזים תחת עולם הבא. ואותן ר"ז שהם מצד הימין נקראים אור הראשון. לפי שאפילו אור השמאל נקרא אור. אבל אור הראשון הוא מוכן לעשות תולדות לעולם הבא. ואפשר תאמר לעולם הבא ולא יותר. לא כן אלא אפילו בכל יום ויום. שאם לא היה אור ההוא לא היה העולם יכול להתקיים. שכתוב (תהלים סט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. וזה האור זרע אותו הקב"ה בגן העדן.. זש"כ אור זרוע לצדיק וגו'. וכתוב (ישעי' סא) וכגנה זרועיה תצמיח. איזה זרועיה. אלו זרועיה האור הראשון שהוא זרוע תמיד

באורייתא לאסרנא שרגא (6) זכאי הוא מי שעוסק בשניהם באור ובנר. ודרך חיים תוכחת מוסר. ארח חיים לכנוס בו לעולם הבא הוא אותן תוכחות שמקבל האדם (7) להתרחק מדרך הרע וללכת בדרך הטוב: עוד ודרך חיים תוכחת מוסר. אותן תוכחות מוסר שמביא הקב"ה על האדם לנקותו מחטאיו באותן תוכחות זהו דרך החיים. זכאי הוא מי שמקבל אותן ברצון הלב: ד"א כי נר מצוה. זה נר המנורה של דוד שהוא נר מצות התורה שבעל פה. שנצרכה להתתקן תמיד. והיא אינה מאירה אלא מתוך תורה שבכתב. שהרי התורה שבע"פ אין לה אור אלא מתוך תורה שבכתב שהיא אור להאיר: (ב-קט.)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. פתח עלם ההוא ואמר. כי נר מצוה. זו היא משנה. כמש"ג (שמוה כד) והתורה והמצוה. והתורה זו תורה שבכתב. והמצוה זו משנה. שהיא נר (2) נר העומד לדלוק. ולמה נקראת נר. אלא כאשר מקבלת מבין שתי הזרועות רמ"ח אברים העליונים. היא פותחת לעומתם שתי הזרועות שלה. ואז נכללות בהם שתי אלה הזרועות ונקראת נר (7) ותורה אור. שהתורה מאירה לאותה הנר ונדלקת מן התורה מצד האור הראשון שהוא הימין (8) שהרי התורה מן צד הימין ההוא של אור הראשון ניתנה. שנאמר (דברים יג) מימינו אש דת למו. כי מן צד הימין ניתנה אע"פ שנכלל בה גם צד השמאל. שהרי בכך היא שלימות הכל. ואור זה נכלל במאיתם ושבעה עולמות (9) שהם גנוזים בצד האור ההוא שנתפשט בכלם. תחת כסא העליון הנסתר (10) שרבים אותן העולמות מצד הימין ההוא. ושלוש מאות ועשרה הם שתי מאות ושבעה הם בצד הימין. ומאה ושלושה הם בצד השמאל (11) והם כלם שלש מאות ועשרה. אלה הם שהקב"ה מכין תמיד לצדיקים. ומאלה מתפשטים כמה וכמה אוצרות המדה. וכלם גנוזים להתעדן מהם הצדיקים לעולם הבא. ועל אלה כתוב (משלי ה) להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. ועל אלה כתוב (ישעי' סו) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. י"ש אלו שלש מאות ועשרה עולמות שהם גנוזים תחת עולם הבא. ואותן ר"ז שהם מצד הימין נקראים אור הראשון. לפי שאפילו אור השמאל נקרא אור. אבל אור הראשון הוא מוכן לעשות תולדות לעולם הבא. ואפשר תאמר לעולם הבא ולא יותר. לא כן אלא אפילו בכל יום ויום. שאם לא היה אור ההוא לא היה העולם יכול להתקיים. שכתוב (תהלים סט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. וזה האור זרע אותו הקב"ה בגן העדן.. זש"כ אור זרוע לצדיק וגו'. וכתוב (ישעי' סא) וכגנה זרועיה תצמיח. איזה זרועיה. אלו זרועיה האור הראשון שהוא זרוע תמיד

זיו הוהר

(6) קיום המצוה במעשה הוא תקון מרת המלכות שבה תרי"ג אורות של תרי"ג מצות. ותלמוד תורה של ענין כל מצוה תקנוה הוא בתפארת. ושניהם יחד נר מצוה ותורה אור גורמים יהוד תפארת ומלכות. כי המלכות בחינת נר והתפארת בחי' אור: (7) היינו סיגופים שמקבל האדם על עצמו מרובי התשובה: (8) זו המלכות והשכינה הקדושה. כי מלכות פה ותורה שבע"פ קרינו לה: (9) כי רמ"ח עם ב' ביוסטריא נ"ר: (10) פ"ה שהמלכות שהוא הנר נשפעת מן התפארת להיותה דולקת ומאירה. כמו שהתורה שבע"פ נשפעת מן התורה שבכתב: (11) אור בני' ר"ז: (1) פ"ה תחת עולם הבנה עולם הבא: (2) לפען יתבטלו הגבורות ברוב רוב כפל של החסדים ועוד א"ת"ף יתר הרומו לאור ההכנסה:

תדיר .. וסהוא אור דלויו זרוע תדיר עבד איבין תדיר, ומיטס ומגממיס אודרע כקדמיתא (ט) ולא שכיך זרע נפיל בייס באתריס, ומגממיס עבד, תולדין כדבדקדמיתא .. וזוף דלאו סכי כמס דסוס בומנא דכנסת ישראל הוות באתרסא, אבל לא' אתמנע זרוע דא לעלמין, וכנוונא דא ותורס אור, אורייתא דאמייבט מססרס דסהוא אור קדמאס סכי אודרע תדיר בעלמא, ועבד תולדין וליבין ולא שכיך לעלמין, ומסהוא איבא דילס אתון עלמא, ודרך חייס תוכחות' מוסר, מאן איסו תוכחות מוסר, דכד בעא קב"ה לנפרא לסהוא ארס חייס שוי עליס סהוא דלקוי ועבד תוכחת מוסר לבני עלמא, ומאן איסו, סאי דכתיב (בראשית ג) ואת לטע סהרב סמספכט לשמר את דרך עץ החיים, וע"ד דרך חייס איסו תוכחות מוסר, אוף סכי בר נש דלית בייס תוכחות, ודאי דמתערי לויס למסך בסהוא ארס חייס דשארין תמן תוכחות מוסר:

ועוד כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר, מקרא זה אין תחלתו סופו ואין סופו תחלתו (י) אלא כל סוד האמונה במקרא הזה, כי נר מצוה, זה הסוד של שמור, ותורה אור, זה הסוד של זכור, ודרך חיים תוכחות מוסר, אלו גזרות ועונשין שבתורה, והכל סוד האמונה (יא) ונצרך זה לזה להיות סוד של הכל כראוי: (ב-קטו)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, א"ר אלעזר כאשר צד הרע ההוא בא לפתות לו דאדם, ימשיך אותו אל התורה ויפרד ממנו, בוא וראה הרי למדנו שכאשר צד הרע ההוא עומד לפני הקב"ה לקטרג על העולם בשביל מעשים רעים, חס הקב"ה על העולם ונותן עצה לאנשים להנצל ממנו, ש"א יוכל לשלוט עליהם ולא על מעשיהם, ומה היא הצעה, לעסוק בתורה וינצלו ממנו, מניין, שכתוב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, נה כתוב אחריו, לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה, וזה הוא צד האחר צד הטומאה שהוא עומד תמיד לפתות למטה לאנשים, ועומד תמיד למעלה לפני הקב"ה לקטרג על הטאותיהם ועל מעשים רעים של האנשים, וכן עומד עליהם לקטרג ולהזכיר הטאותיהם כל מה שעשו, באותן הזמנים שהקב"ה דן את העולם, ואז עומד לקטרג עליהם ולהזכיר הטאותיהם, והקב"ה חס על ישראל ונתן להם עצה להנצל ממנו, ובמה בשופר ביום ראש השנה, ובשעיר המשתלח ביום הכפורים שנותנים לו כדי שיפרד מישראל ויתענן בחלקו הזה, וענין זה נתבאר, בוא וראה מה כתוב (משלי ה) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו, ובסוד האמונה מה כתוב (סג) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה

תדיר, ומיטס ומגממיס אודרע כקדמיתא (ט) ולא שכיך זרע נפיל בייס באתריס, ומגממיס עבד, תולדין כדבדקדמיתא .. וזוף דלאו סכי כמס דסוס בומנא דכנסת ישראל הוות באתרסא, אבל לא' אתמנע זרוע דא לעלמין, וכנוונא דא ותורס אור, אורייתא דאמייבט מססרס דסהוא אור קדמאס סכי אודרע תדיר בעלמא, ועבד תולדין וליבין ולא שכיך לעלמין, ומסהוא איבא דילס אתון עלמא, ודרך חייס תוכחות' מוסר, מאן איסו תוכחות מוסר, דכד בעא קב"ה לנפרא לסהוא ארס חייס שוי עליס סהוא דלקוי ועבד תוכחת מוסר לבני עלמא, ומאן איסו, סאי דכתיב (בראשית ג) ואת לטע סהרב סמספכט לשמר את דרך עץ החיים, וע"ד דרך חייס איסו תוכחות מוסר, אוף סכי בר נש דלית בייס תוכחות, ודאי דמתערי לויס למסך בסהוא ארס חייס דשארין תמן תוכחות מוסר:

ועוד כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר, סאי קרא לאו רישיס סיפוס ולאו סיפוס רישיס (י) אלא כלל רוא דמסימנותא בסאי קרא, כי נר מצוה, דא רוא דשמור, ותורס אור דא רוא דזכור, ודרך חיים תוכחות מוסר, אלן גזרין ועונשין דאורייתא, וכלל רוא דמסימנותא (יא) ולאסריך דא לדא למסוי רוא דכלל כדקא יאות: (ב-קטו)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, א"ר אלעזר כד סהוא ססרסא ביסא אמי למפתי לויס לבנ נש, יסא משיך לויס לבני אורייתא ויתפרס מיס, תא חוי דסא תנין דכד סאי ססרסא ביסא קיימא קיימס דקב"ה לאספסא על עלמא בגין עובדון ביסין, קב"ה חס על עלמא ויסיב עיפסא לבני נשא לאסתובא מיס, ולא יכיל לשלסא עליוסן ולא על עובדיסון, ומאי אורי עיפסא, לאסתדלא באורייתא ויסתובו מיס, מלן, דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, מאי כתיב בתריס, לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריס, ודא סא ססרסא מססבא ססרסא אחרס דלויס קיימא תדיר לאספסא לתתא לבני נשא, וקיימא תדיר לעילא קיימס קב"ה לאספסא על חוביכון ועל עובדיסון לבני נשא, וכן קיימא עליוסו לאספסא ולאדכרס חוביכון כלל מה דעבדו, באינן זמין דקב"ה קייס עליוסו בדוכא, כדון קאוס לאספסא לון ולאדכרס חוביכון, וקב"ה חס עליוסו דישראל ויסב לון עיפסא לאסתובא מיס, ובמאי, בשופר ביומא דר"ס, ובשעיר המשתלח ביומא דכפורי, דיסבין לויס בגין לאתפרסא מיסו ולאסתדלא בסאי חולקיס, וסא אוקמוס, תא חוי מאי כתיב (משלי ס) רגליס יורדות מות שאול לעדיס יתמוכו, ובדא דמסימנותא מאי כתיב (סג) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה

זיו הזהר

(ט) כאן נ"ה רביא ההוא סוד נרוד וגורא איך שהצפע נשפע כוונן הגלות שהצריך אבר, וכן הש"ע יובן הנמשך ליחודי מנה"א אשר הונס הש"ר כחכמת הקבלה: (י) פ"י שבתה"ל בגלות והשיבות התורה ומימים כדבר לא טוב דהיינו יסורין, והלא במקום שיש תורה ומצוה יסורין דמה, ונתרין שהכל מוכב על התורה: (יא) ששור זו המלכות, וכזו זה התפארת, דרך חיים מסר, תוכחות מוסר נבחרת, ועל פי זה מובן שהכל רמו על הספירות הקדושות שחן רוא דמסימנותא:

נתיבותיה שלום. אלו הדרכים והנתיבות של התורה והכל אחד. כאן שלום ושם מות. ובכל הפוכים זה מזה (א-ק).

נתיבותיה שלום. אלון ארמון ושכילין דאורייתא וכלל חד. הלי שלום וסלי מות. וכלל ספוקן דא מן דא: (א-ק).

ז

וארא בפתאים וגו'. עבר בשוק אצל פנה וגו'. בנשף בערב יום וגו'. והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב. שית זונה. זה הוא אותו היכל הששי מאותן ד' היכלות הנקראים שבעה מדורי גיהנם. ובהיכל הזה נמצא רוח אחד שנקרא רוח זנינים. והיא הזונה לפתות פתאים לזנות. והיא בהיכל הזה נמצאת ולא נמצאת. יורד ומפתה עולה ומקטרגת. כמש"כ בביתה לא ישכנו רגליה פעם בחוץ פעם ברחובות כאשר עולה למעלה. ואצל כל פנה תארב כאשר נוטלת הנשמה. מה כתוב. והחזיקה בו ונשקה לו. אלו הן נשיקות לסמא ולהטעות אנשים אחריה. מתיקת הן לפי שעה. או לסופם. כמו שכתוב (משלי ה) וחלק משמן חכה. וכתוב ואחריה מרה כלענה. מהו מרה כלענה. אלא כאשר האדם נתפתה אחריה בעולם הזה. כשהגיע זמנו לצאת מעולם הזה. היא עומדת לפניו ונצטיירת לפניו בצורת גוף של אש. וחרב שנונה בידה ושליש טיפות תלויות בה כמו שנתבאר. ובה טפה אחת מאותן הטיפות שהיא מרה. ובשעה שמטילה לפי האיש נכנסת במיעור. ואז הנשמה מתבלבלת. ואותה הטפה נושטטת והולכת בתוך הגוף ועוקרת דנשמה ממקומה. ולא תניה דנשמה מקום לשבת בגוף. זאת הטפה מרה כלענה וטועם אותה האיש במרירות. תחת זאת המתיקות שטעם ממנה בעולם הזה כשנמשך אחריה. אח"כ זורקת בו טפה אחרת והנשמה יוצאת והאיש מת. אח"כ זורקת בו עוד טפה אחרת שממנה מוריקים פניו ונבאש. ומפני שהנשמה היא קדושה. לכן כאשר שולט עליה זה צד אחר הטמא היא בורחת מלפניו ולא מתישבת יחדו. וכמו שהאיש נמשך אחריה בעולם הזה והתדבק באותן נשיקות הרעות ועוב לצד הקדושה. כמו כן שולט צד הטומאה על נשמתו. ואז נשמתו יוצאת כפסורי וכו'.. וכל זה בשביל אותן נשיקות מתיקות שנשקה לו בעולם הזה. ככתוב והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו וגו'. על כן יצאתי לקראתך וגו'. כי ידעתי שאתה חסר לב חסר טוב. לשחר פניך. להתחבר עמך בכל רעות העולם. ויאתה לך ליהנות ולהמשך אחר תאות עולם הזה. כך היא מושכתו מענין לענין ומרעה לרעה. לכה גרוע דודים וגו'. כי אין האיש בביתו. זה יצר הטוב שאינו שוכן בקרבך. צרור הכסף לקח בידו. ועלה למעלה. ליום הכסא יבא ביתו. מתי יבא אצלך. ליום הכסא שהוא יום הדין לעיני בדין. כמו שכתוב בכסה ליום חגנו. בזמן שנצרך האיש להתענג בעולם ולהינות בו מתרחק היצ"ט ממנו. ובזמן ששורה הדין בעולם אז בא אליו לעשות עמו דין. וע"כ הטתו ברב לקחה וגו'. עד יפלה חץ כבדו. וכאשר הם הצדיקים שיודעים דרכים הקדושים ללכת בהם

ז

וארא בפתאים וגו'. עבר בשוק אלל פנה וגו'. צנקה בערב יום וגו'. והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב. שית זונה. זה הוא אותו היכל הששי מאותן ד' היכלות הנקראים שבעה מדורי גיהנם. ובהיכל הזה נמצא רוח אחד שנקרא רוח זנינים. והיא הזונה לפתות פתאים לזנות. והיא בהיכל הזה נמצאת ולא נמצאת. יורד ומפתה עולה ומקטרגת. כמש"כ בביתה לא ישכנו רגליה פעם בחוץ פעם ברחובות כאשר עולה למעלה. ואצל כל פנה תארב כאשר נוטלת הנשמה. מה כתוב. והחזיקה בו ונשקה לו. אלו הן נשיקות לסמא ולהטעות אנשים אחריה. מתיקת הן לפי שעה. או לסופם. כמו שכתוב (משלי ה) וחלק משמן חכה. וכתוב ואחריה מרה כלענה. מהו מרה כלענה. אלא כאשר האדם נתפתה אחריה בעולם הזה. כשהגיע זמנו לצאת מעולם הזה. היא עומדת לפניו ונצטיירת לפניו בצורת גוף של אש. וחרב שנונה בידה ושליש טיפות תלויות בה כמו שנתבאר. ובה טפה אחת מאותן הטיפות שהיא מרה. ובשעה שמטילה לפי האיש נכנסת במיעור. ואז הנשמה מתבלבלת. ואותה הטפה נושטטת והולכת בתוך הגוף ועוקרת דנשמה ממקומה. ולא תניה דנשמה מקום לשבת בגוף. זאת הטפה מרה כלענה וטועם אותה האיש במרירות. תחת זאת המתיקות שטעם ממנה בעולם הזה כשנמשך אחריה. אח"כ זורקת בו טפה אחרת והנשמה יוצאת והאיש מת. אח"כ זורקת בו עוד טפה אחרת שממנה מוריקים פניו ונבאש. ומפני שהנשמה היא קדושה. לכן כאשר שולט עליה זה צד אחר הטמא היא בורחת מלפניו ולא מתישבת יחדו. וכמו שהאיש נמשך אחריה בעולם הזה והתדבק באותן נשיקות הרעות ועוב לצד הקדושה. כמו כן שולט צד הטומאה על נשמתו. ואז נשמתו יוצאת כפסורי וכו'.. וכל זה בשביל אותן נשיקות מתיקות שנשקה לו בעולם הזה. ככתוב והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו וגו'. על כן יצאתי לקראתך וגו'. כי ידעתי שאתה חסר לב חסר טוב. לשחר פניך. להתחבר עמך בכל רעות העולם. ויאתה לך ליהנות ולהמשך אחר תאות עולם הזה. כך היא מושכתו מענין לענין ומרעה לרעה. לכה גרוע דודים וגו'. כי אין האיש בביתו. זה יצר הטוב שאינו שוכן בקרבך. צרור הכסף לקח בידו. ועלה למעלה. ליום הכסא יבא ביתו. מתי יבא אצלך. ליום הכסא שהוא יום הדין לעיני בדין. כמו שכתוב בכסה ליום חגנו. בזמן שנצרך האיש להתענג בעולם ולהינות בו מתרחק היצ"ט ממנו. ובזמן ששורה הדין בעולם אז בא אליו לעשות עמו דין. וע"כ הטתו ברב לקחה וגו'. עד יפלה חץ כבדו. וכאשר הם הצדיקים שיודעים דרכים הקדושים ללכת בהם

כזה. אלא יספון לימינא ולשמאלא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאחי: (ג-דסו.)

בהם. ולא יטו לימין ולשמאל. זכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא: (ג-דסו.)

ח

ח

להנחיל אוהבי יש ואולרותיהם אמלא. אמר שמעון זכאין אינון בני עלמא אינון דמשתדלי באורייתא. דכל מאן דאשתדל באורייתא אחרמיס לעילא ואתרמיס לתתא. ואחסין בכל יומא יומא ירותא דעלמא דאחי. סה"ד להנחיל אוהבי יש. מסו יש. דא עלמא דאחי דלא פסיק מימיו לעלמין. ועל אנר טב עלאה דלא זכי ביה צ"ג אחרא. ומאי איסו. י"ש. ובנינו כך רמזו לן שמה דיששכר דאשתדל באורייתא י"ש סב"ר. דא הוא אנרא דאינון דמשתדלי באורייתא י"ש: (א-רנב:)

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אמר שמעון זכאים הם בני העולם אלה העמלים בתורה. שכל מי שעמלו בתורה אהבו למעלה ואהבו למטה. ונחל בכל יום נחלת עולם הבא. זש"כ להנחיל אוהבי יש. מהו יש. זה עולם הבא שאין מימיו נפסקים לעולם. ומקבל שכר טוב העליון שאין זוכה בו איש אחר. ומה הוא. י"ש. ולפיכך מרמז לנו השם יששכר שהתיגע בתורה י"ש שב"ר. זה הוא השכר לאותן העמלים בתורה י"ש: (א-רנב:)

להנחיל אוהבי יש ואולרותיהם אמלא. אמר רבי שמעון להנחיל אוהבי יש. מסו יש. דא רוא דיוכל ושמיס י"ש. דלא מסר יחסון קב"ה לשאר עמין אלא לעמא קדישא. ובשעתא דישראל נטרין שמה דשמיס כדקא יאות. כשמחסון לדיקיא משתעטען בנתתא דעדן ואחסרון דדתי. ועלייהו אתמר וקוי ס' יחליפו כח וגו': (ו"ח נב):

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אמר רבי שמעון להנחיל אוהבי יש. מהו יש. זה הסוד של יובל ושמיס י"ש. שלא מסר אותם הקב"ה לשאר עמים אלא לעם הקדוש. ובזמן שישראל נטרין שנת השמיטה כראוי. משתעשעות נשמות הצדיקים בנן העדן וחורות חדשות. ועליהן נאמר וקוי ה' יחליפו כח וגו': (ו"ח נב):

להנחיל אוהבי יש ואולרותיהם אמלא. אמר רבי רביא. י"ש אליו תחת מיה ועשר עולמות דגניזין תחת עלמא דאחי. תחת כורסיא עלאה עמירא שריין אינון עולמות. ר"ז אינון בסערא דימינא. והסורא אור קדמאס דאיסו ימינא אהכליל כזה ואחפשט בכלסו. ק"ג אינון בסערא דשמאלא. ואוף אור שמאלא אקרי אור. ואליו אינון דקב"ה מתקן תדיר לדיקיא. ומאליו מתפשטן כמה וכמה אולרי חמדה. וכלסו גניזין לאתעדנא מחסון לדיקיא לעלמא דאחי. ועל אליו כתיב להנחיל אוהבי י"ש ואולרותיהם אמלא. ועל אליו כתיב (ישעי סד) עין לא ראתה אלהים וולתך וגו': (ג-קסו:)

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אמר עלם ההוא. י"ש אלו שלש מאה ועשר עולמות הגנויים תחת עולם הבינה. תחת כסא עליון הנסתר שריום אותן העולמות. ר"ז הם בצד הימין. ואור הראשון ההוא שהוא בבחינת הימין נכלל בהם ומתפשט בכלם. ק"ג הם בצד השמאל. ואף האור של בחינת השמאל נקרא אור. ואלו הם שהקב"ה מכין תמיד לצדיקים. ומאלה מתפשטים כמה וכמה אוצרות חמדה. וכלם גנויים להתעדן מהם הצדיקים לעולם הבא. ועל אלה כתוב להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא. ועל אלה כתוב (ישעי סד) עין לא ראתה אלהים וולתך וגו': (ג-קסו:)

ואדירה אצלו אמן וגו'. אמר רבי חייא סא אוקמוס חכ"ל אל תקרי אמן אלא אמן. וכי אורייתא אומנא סוס. אין. למלכא דבעי למעבד פלטרין. אי לא שוי לגביה אומנא לא יוכל למעבד פלטרין. כיון דפלטרין אתעבדו לא סליק שמה אלא דמלכא. אליו פלטרין דעבד מלכא. מלכא שוי בציון פלטרין מחסבה. כך קב"ה בעי למצרי עלמא אסתכל באומנא. ואע"ג דאומנא עבד פלטרין לא סליק שמה אלא דמלכא. אליו פלטרין דעבד מלכא. ודאי מלכא בנה פלטרין. אורייתא זווחת ואהיס אללו אמן. בי ברא הקב"ה את עלמא. דעד לא אהברי עלמא אקדימת אורייתא תרין אלסי 7 8

ואדירה אצלו אמן וגו'. אמר רבי חייא הרי ביארנו החברים אל תקרא אמן אלא אמן. וכי התורה אומן היתה. כך הוא. משל למלך שבקש לעשות היכל. אם לא יזמין אצלו אומן לא יוכל לעשות ההיכל. לאחר שנעשה ההיכל לא נקרא עליו שם אחר אלא שם המלך. זה ההיכל שעשה המלך. המלך השיב בזה ההיכל מחשבתו. כך הקב"ה כאשר הפך לברוא העולם הסתכל באומן. ואע"פ שהאומן עשה את ההיכל לא נקרא בשם אחר אלא בשם המלך. זה ההיכל שעשה המלך. ודאי שהמלך בנה את ההיכל. התורה מתפארת ואהיה אצלו אמן. בי ברא הקב"ה את העולם. כי קודם בריאת העולם קדמה התורה שני אלסי

אלפי שנה לעולם. וכאשר המך הקב"ה לברוא העולם היה מסתכל בה בתורה בכל דיבור ודיבור ועשה כנגדה אומנות העולם. לפי שכל הענינים והמעשים של כל העולמות בתורה הם. ולכך היה הקב"ה מסתכל בה וברא את העולם. לא שהתורה בראה לעולם. אלא הקב"ה בהסתכלותו בתורה ברא את העולם. נמצא שהקב"ה הוא האומן. וגם התורה לנגדו ואצלו אומן. שכתוב ואהיה אצלו אמן. ואהיה אמן לא כתוב. אלא אצלו. כיון שהקב"ה הסתכל בה היתה היא אצלו אומן. בתורה כתוב בה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. הסתכל בפסוק הזה וברא שמים וארץ. בתורה כתוב בה ויאמר אלהים יהי אור. הסתכל בפסוק הזה וברא את האור. וכן בכל דבר ודבר שנאמר בה בתורה הסתכל בה הקב"ה ועשה דבר ההוא. וע"כ כתוב ואהיה אצלו אמן. כדמיון זה נברא כל העולם. וכיון שנברא העולם כל דבר ודבר לא היה מתקיים. עד שעלה ברצונו לברוא את האדם שיהי עוסק בתורה. ובעבורו נתקיים העולם. ועכשו כל מי שמעיין בה בתורה ומתיגע בה. כביכול הוא מקיים לכל העולם. הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם. והאדם המסתכל בתורה מקיים את העולם. נמצא שבריאת העולם וקיום כל העולם היא התורה. לפיכך זכאי הוא האדם שעמלו בתורה. שהרי הוא מקיים העולם: (ב-קסא:)

אלפי שנין לעלמא. וכו' בעל קב"ה לומדי עלמא סוה מסתכל בה בלורייחא בכל מלס ומלס ועבד לקבלס לומותא דעלמא. בנין דכל מלין ועובדין דכל פלמין בלורייחא לינון. וע"ד קב"ה סוה מסתכל בה וברא עלמא. לכו דלורייחא ברא עלמא. אלא קב"ה בלסתכלותא דלורייחא ברא עלמא. אסתחב דקב"ה ליכו לומא. ולורייחא לקבלס ולגביס לומא. דכתיב ולמי אלו למון. ולמיס למון לא כתיב. אלא ללו. סוהול וקב"ה אסתכל בה ללו סוה לומא. בלורייחא כתיב בה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. אסתכל בהי מלס וברא שמים ולרץ. בלורייחא כתיב בה ויאמר אלהים יהי אור. אסתכל בהי מלס וברא את האור. וכן בכל מלס ומלס דכתיב בה בלורייחא אסתכל בה קב"ה ועבד סוה מלס. וע"ד כתיב ולמיס ללו למון. כנוונס דל כל עלמא אסתבר. וכיון דלסתברי עלמא כל מלס ונלס לא סוה מתקיים. עד דסליק ברעוה לומדי אדס דיסא ומסתל בלורייחא. ובניניס אסתקיים עלמא. וסתחב כל מלין דלסתכל בה בלורייחא וסתכל בה. כביכול סוה מקיים כל עלמא. קב"ה אסתכל בלורייחא וברא עלמא. בר נס מסתכל בה בלורייחא ומקיים עלמא. אסתחב דעובדא וקומוס דכל עלמא לורייחא ליסי. בני"כ זכאס ליכו ד"כ דלסתכל בלורייחא. דלס ליכו מקיים עלמא: (ב-קסא:)

אשרי אדם שומע לי לשקד וגו' לשמר מזות פתחי.
 א"ר יהודה הרי לפנינו לעולם יכנס אדם ביהכ"נ שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו. זש"כ לשמר מזות פתחי. התעלה על דעתך שני פתחים. אלא אמר שיעור שני פתחים. כאן נרמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם. הם מעון ומכון (ב) שהנם זה לחנים מזה התחלת המדרגות

אשרי אדם שומע לי לשקד וגו' לשמר מזות פתחי.
 א"ר יהודה הרי לפנינו לעולם יכנס אדם ביהכ"נ שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו. זש"כ לשמר מזות פתחי. התעלה על דעתך שני פתחים. אלא אמר שיעור שני פתחים. כאן נרמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם. הם מעון ומכון (ב) שהנם זה לחנים מזה התחלת המדרגות

זיו הוהר

ד (ב) דברי ר' יהודה במאמר הזה הם קשה ההבנה והביאו לספרשי הוהר במכובת. וכתב בעל אור החמה וי"ד אית דגריס ב' פתחים סיד וכו'. עד ואלין תרין כתרין. ונראה שהיתה הגהה פתחין. ורוב ספרים המדויקים לא גרסו ליה. ובאמת שאין פירוש זה סבון עם מה שפי' הרשב"י בהיה. כי הוא ספרש ב' פתחים חסד ונבורה והתפלה בבניה בסוד הויכ קדש הקדשים. ואין זה אמת כי מי הבנינו בפתחים האחרים דאמר יכנס ב' פתחים. הי"ד יכנס ל' פתחים וכו'. ומה שפירוש בפי' פקודי שהתפלה בהויכ קדש הקדשים. היינו ספני שכבר נכנס שיעור ההיכלות בתפלה דמיושב וכו' עכ"ל. ובעל נעוצי אורות ספרש דעני פתחים הם אדני אלהים. ואין סוכן השיבות לכאן. וכספרש סדך ג"כ ספרש פירוש שאינו סוכן. וכבודם במקומם מונח כי קטנם עבה מסתני. אבל הי' קשה בעיני להורות שכל זה המאמר הוא שבוש ופלא מן הוהר הם. ולאחר עיון רב עור לי השי"ת להבין פירוש אמת כלי שום שבוש. ואשר אני רואה הוא שספרשי הוהר נדחקו כאן ספני שחסר בוחר סוף הפסוק של שאו שערים ראשיכם. כי עיקר כוונת הוהר היא להביא ראה מן סוף הפסוק ושאו פתחי עולם. ומשמעותו בקיצור כך הוא. שכמו ושאו פתחי עולם שאמר דוד מרמו על ב' פתחים שהם ב' רקיעים מן ב' מדרגות או כתרים של עולם. וכן גם כאן בשיעור ב' פתחים הרמז על ב' מדרגות או כתרים של חסד ופחד. אבל יש חילוק ביניהם. כי שם ב' פתחי עולם הם חסד ונבורה. וכאן בשיעור ב' פתחים היינו ג"כ ב' מדרגות וכתרים של חסד ופחד. אבל אין הן אותן שעריהן אמר דוד ושאו פתחי עולם. אלא שהם ב' הכתרים שני השמות. הי"ה שהוא חסד ואדני או אלהים שהוא פחד. שנערך לכון קודם התפלה שעי' כונת התפלה נפעל לעשותן שם אחד כידוע בסוד של לשם יהוה קוב"ה ושיבניתיה. והי' כונת המאמר בקצור:

וכרי להבין היטב נצרך להקדים ב' הקדמות. הקדמה א'. ראיאת כספי' הגנה י"ב אר"י ל' רקיעים הן. וידין רקיע שחקים וכול מעון סוכן ערבות וכו' יעריש היטב כל המאמר. וכרי להשוות דברי ר"ד עם שיטת הקב"ה של עשר ספורות שבתן שש ספורות שהוציאה הבינה מן חסד עד סלכות הנקראין ששת ימי המעשה. והתפלות הוא סוד השבת נערך להאריך סאד ואין כאן מקום. לכן אבא"ר רק פעם מה שנערך להכנת ענינו. דהנה י"ד שאתן ל' הרקיעים חושבם ר"ד פמטה למעלה. והם באמת ששנה דהיינו מן סלכות עד הבינה ועד כבלד. אלא דר"ד חושב לשחקים ששוחקים מן הצדיקים רקיע אחד. ועי"פ שיטת הקבלה הן ב' הספורות נצח וחר. וכול היינו תפארת כמו שמביא ר"ד להפסוק הכט משמים וראה מובול קדשן ותפארתן. ומעון היינו ספורת חסד. שעל זה הרקיע מביא ר"ד להפסוק ויכנס יצוה ה' חסדו וכו'. חוט של חסד וכו'. ומכון היינו ספורת נבורה ופחד כמו שכתב ר"ד שבו אוננות שלג וכרי וכו' וד"הותיהן אש וכו'. וערבות זה הרקיע של ספורת הבינה כמו שכתב ר"ד שבו גנוי חיים ושל של תהלים ואופנים ושופים וכו' וכמא הכבוד וסדך אל חי רם ונשא שוכן עיהם וכו' יעריש היטב. ועתה סוכן שרוד הסע"ה כשהתפלל על הפועת אורו של סדך הכבוד מן רקיע הערבות אל ביתם ישובה שלמט בנו. אמר ראשית מסמטה למעלה שאו ראשיכם ערה"כ פתחו לי שעי' צדק

דרכיו חסד ופחד. ואינו פתחין דעלמא (כ) ועל דא אלסריך בר נש דיתכוין בללוהי לקבל קדש קודשין דאינון שמה קדישא וילי ללוהי. וסכסו אלן שיעור ב' פתחין ב' כתרין : (ג-ה.)

ט

אם חכמת חכמת לך וללת לבדך תשא. אמר רבי אלעזר תא חזי ווי לאינון חייבי עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא. וכד אינון משגיחין בה. בנין דלית לון סכלתנו דמיין בעיניו מלין דאורייתא כאלו כלסו מלי ריקטא ולית בכו תועלתא. ולא די לון דלא ידעי אלא דאינון אמרין דאיכסו מלין פנימין. מלי דלית בכו תועלתא. ועל דא אמר שלמה. אם חכמת חכמת לך. דכד ב"כ יתחכס באורייתא תועלתא דליה איסי. דסא באורייתא לא יכיל לאוספא אפילו אות אחת. וללת לבדך תשא. דסא אורייתא לא יגרע משבחה כלום. וליגותא דליה איסי. ואשתאר גיס לאובדא ליה מסאי עלמא ומעלמא דאחי : (א-קסג.)

ט

אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. אמר רבי אלעזר בוא וראה אוי לאותן רשעי עולם שאין יודעים ואין מבינים בדברי התורה. וכאשר הם מסתכלים בה. מפני שאין להם דעת יחשבו בעיניהם דברי התורה כאילו כלם דברים בטלים ואין בהם תועלת. ולא די להם שאין יודעים אלא שהם אומרים שדברי תורה הם ענינים גרועים. דברים שאין בהם תועלת. וע"ז אמר שלמה. אם חכמת חכמת לך. שכאשר יחכם האדם בתורה התועלת שלו היא. שהרי בתורה אין ביכולת להוסיף אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא. שהרי התורה לא תגרע משבחה כלום. והלצנות ללצים היא. ונשארה הלצנות בהם להאבידם מעולם הזה ומעולם הבא : (א-קסג.)

י

משלי שלמה בן חכם ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו. אמר רבי שמעון חזי מלי כתיב. בן חכם ישמח אב. כעוד דסאי בר איל בלרמ מישור וסא חכימא. ישמח אב

י

משלי שלמה בן חכם ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו. אמר רבי שמעון ראה מה כתוב. בן חכם ישמח אב. כאשר זה הבן הולך בדרך הישר והוא חכם. ישמח אב

זיו הוהר

צדק בירוש. ואתיב אמר ושאו פתחי עולם. על ב' רקיעים הראשונים מעון ומכון חסד ופחד שלאחר רקיע הערבות. והם נקראים פתחי זה העולם שנברא עם שש הספירות הנקראות ששת ימי המעשה והם נו לנו. פי' שאותן פתחי עולם הם זה לפניו מוח ולא זה אצל זה בירוש שכל ספירה הגבוה יותר היא פנוטיות לספירה שאחריה. וכאן מדבר בספירות שהן מקיפין זה לזה כגלדי בצלם. וד"ל. ערב הקרמה א' :
הקרמה ב'. צריך לדעת שיש בו עניני קדש קדשים. והם למעלה חכמה קדש ובינה קדשים. וכמו בן יש קדש קדשים למטה. והם מלכות קדש ותפארת קדשים. וידוע כי שם הויה הוא בתפארת והוא חסד ורחמים. והשם אדני או השם אלהים הוא במלכות והוא דין פחד ויראה. וזה לשון הוהר ק' תרוסה קמ"ד. קדש הקדשים איתו לעילא רוא דחכמתא עלאה ויוכלא. כנונא דא ירתין התן ובלה ירותא דאכא ואמא ואתהדר אחסת ירותא כנונא אמרא. ירותא דאבא ורתא כרתא בסליקו דשמא קדישא דא. ואתקרי אוקי הכי קדש. ירותא דאמא ירית ברא ואקרי קדשים. בנין דנטיב כל יינון טרשים עלאין ומניש לון לנביה. ולבתר יתיב לון ואעול לון לנבי בלה. עכ"ל.
ועתה אחר שתי אלה התקדמות יוכל כל מבין להבין סאמר העמוק הזה. דר' יהודה בא לפרש המכוון של שיעור ב' פתחים. ואומר שנהו כעין שהתפלל דהמיעה שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם. אשר שם מרסו פתחי עולם על ב' ספירות הראשונות של ששת ימי המעשה שהם הרקיעים מעון ומכון חסד ופחד דאינון נו לנו. פי' בבחי' מקיפים זה לפניו מוח. ואינון פתחין דעלמא. כמו שקרא ליהן דהמיעה. וכעין זה יפורש גם כאן דשיעור ב' פתחים מרסו על ב' סדרנות שהן ב' בתרים ב' ספירות וב' רקיעים. ואחר זה מפרש כוונתו מה הן הב' פתחים. ואומר ועל דא אצטריך בנין דיתכוון בצלותיה לקבל קדש קודשין דאינון שמה קדישא ויצלי צלותיה. רצה לומר דשיעור ב' פתחים דכאן היינו ב' המדרגות והבתרים שנקראים קדש קודשין. והיינו קדש קדשים דלמטה שהן קדש מלכות אדני או אלהים. וקדשים היינו תפארת השם הויה ביה. דאינון שמה קדישא. פי' לבון קודם התפלה שאנו מבקשים לפעול בתפלתנו שאותן ב' פתחים שהן ב' הבתרים של חסד ורחמים ודין ופחד ותאחדו על שמה קדישא. פי' שיהי' נעשה מהם שם אחר. כמו שאנו סכוונים באמירת לשם יתור קב"ה ושכינתיה בירוש. והו עיקר נדוד ככוונת התפלה. ואתיב יצלי צלותיה באותה הכוונה. ונתו שמסיום עוד ואומר. והנתו אלן שיעור ב' פתחים ב' בתרים. והיינו ב' הבתרים תפארת ומלכות שיתוחדו באחד ביחודא שליט. ודוק הושב : ובלתי ספק שאם הי' וזכר בעל אור החמה דברי הוהר הנ"ל דפ' תרוסה לא הי' משכשכ זה המאמר. ואני יהודה הקטן שבקשטוב הנני הורה ומורה לא עליון שהשעתי עלי הארה דלעילא להבין דברי ר' יהודה בלי שיבוש :
(כ) עד כאן פירש המלך של תפלת דוד שקרא לב' סדרנות שהן ספירות ורקיעים וכתרים בשם פתחים. ועתה בא ר' יהודה לפרש הנמשל דכן גם כאן מרסו של שיעור שני פתחים מרסו על ב' סדרנות שהן ספירות ורקיעים וכתרים של חסד ורחמים ודין ופחד. אבל אין הן אותן פתחי עולם שאמר דהמיעה על ב' הספירות חסד ופחד שאחר הכוונה. אלא שכאן המכוון על ב' הבתרים שהם תפארת ומלכות

אב. זה מלך עלין הקדוש. ישמח אב סתם. ואם נמצא זה הבן בדרך עקלתון מה כתוב. ובן כסיל חוגת אמו. תוגת אמו ודאי. זו כנסת ישראל. וסוד הדבר שנאמר (ישעי' ג) ובפשעכם שלחה אמתכם. משל למלך שהיה לו בן ממטרונה. כל זמן שזה הבן עשה רצון המלך. עשה המלך מדורו אצל המטרונה. וכאשר זה הבן אין עושה רצון המלך. מסיר המלך מדורו מן המטרונה. כך הקב"ה וכנסת ישראל. כל זמן שישראל עושים רצונו של הקב"ה. עושה הקב"ה דירתו בכנסת ישראל. וכאשר ישראל אין עושים רצונו של הקב"ה. אין הקב"ה עושה דירתו בכנסת ישראל. מה הטעם. לפי שישראל הוא בן בכורו של הקב"ה. שנאמר בני בכורי ישראל. והאם זו כנסת ישראל. ככתוב (משלי יא) ואל תטוש תורת אמן: (ג-עז:)

לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות. א"ר יוסי לא יועילו אוצרות רשע. אלו הם שאין עוסקים בתורה. והולכים אחר הבלי העולם לאסוף אוצרות רשע. מה כתוב (קהלת ה) ואבד העושר ההוא בענין רע. לפי שהם אוצרות רשע. וצדקה תציל ממות. אלו העוסקים בתורה ויודעים דרכיה לעסוק בה. שהרי התורה עץ חיים נקראת ונקראת צדקה. שנאמר (דברים י) וצדקה תהי לנו וגו'. ד"א וצדקה תציל ממות. זו צדקה ממש. ובשני אופנים הוא ובשני צדדים. י"ל זו תורה ויש לומר זו צדקה והכל אחד: (א-קט: עז) פתח רבי יוסי ואמר. כתוב (תהלים יג) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. אשרי חלקו של אדם שעושה טוב משלו. שהרי נתעורר המדה ט"ב בכנסת ישראל. ובמה בצדקה. שכאשר נתעורר צדקה הרי אז נתעורר ט"ב אצל כנסת ישראל. וע"ז כתוב וצדקה תציל ממות. מה הטעם. לפי שצדקה עץ חיים הוא. ונתעורר על עץ ההוא של מיתה. ולוקח אותן הנאחזים בו ומצילים מן המיתה. מי גרם לעץ חיים ההוא שיתעורר על עץ ההוא של מיתה. הוה אומר זאת הצדקה שהוא עושה: (י"ג במד' ק"א). רבי אלעזר אמר אדם העושה צדקה עם אנשים. בומן שהדין שורה בעולם הקב"ה זוכר לו צדקה ההיא שעשה. לפי שבכל שעה שזוכה האדם לעשות צדקה עם אנשים נכתב עליו זה הזכות למעלה. ואפילו בשעה שהדין שורה עליו הקב"ה זוכר לו טוב ההוא שעשה וזכה עם אנשים. כמש"כ וצדקה תציל ממות: (א-קד:)

ברכות לראש צדיק וגו'. שא"ר ייסא הקטן לרבי שמעון. מהו לראש צדיק. לצדיק היה לו לומר. אמר לו רבי שמעון אדם הזה שזוכה לנטור את הברית הקדוש. ומקיים מצות התורה. נקרא צדיק. ומראשו ועד רגליו נקרא כך. וכאשר הברכות נשפעים לעולם יניחו על ראשו. וממנו מתקיימות הברכות בעולם ע"י בנים צדיקים וקדושים שהוא מעמיד: (א-קט:)

ברכות לראש צדיק וגו'. שא"ר ייסא הקטן לרבי שמעון. מהו לראש צדיק. לצדיק היה לו לומר. אמר לו רבי שמעון אדם הזה שזוכה לנטור את הברית הקדוש. ומקיים מצות התורה. נקרא צדיק. ומראשו ועד רגליו נקרא כך. וכאשר הברכות נשפעים לעולם יניחו על ראשו. וממנו מתקיימות הברכות בעולם ע"י בנים צדיקים וקדושים שהוא מעמיד: (א-קט:)

דו"ק בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע. א"ר אבא הולך בתום ילך בטח. זה הוא אדם ההולך בדרכי התורה. ילך בטח. שאין נזקי העולם יכולים להרע לו. ומעקש דרכיו יודע. מהו יודע. זה הוא מי שנוטה מדרך האמת ורוצה לגוול מה ששייך לחברה. יודע. הוא יהיה ניכר בעיניהם של כל שרי הדין. שלא

דו"ק בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע. א"ר אבא הולך בתום ילך בטח. זה הוא אדם ההולך בדרכי התורה. ילך בטח. שאין נזקי העולם יכולים להרע לו. ומעקש דרכיו יודע. מהו יודע. זה הוא מי שנוטה מדרך האמת ורוצה לגוול מה ששייך לחברה. יודע. הוא יהיה ניכר בעיניהם של כל שרי הדין. שלא

ללא

10 8

ללא יתאבדו מניסו דיוקנא דהאי צ"ג בנין לאיתתא ליה לאתרא דיוקמון מניס. ובג"כ יודע, ותא חזי האי דלוי' בלרה קסוס קב"ה חפי עליה. בנין דלא אידע ולא אשתמודע לבני מאריסון דדינא. אבל מעקש דרכיו יודע וישתמודע לבניסו. זכאין אינון בני כשא דלוי' בלרה קסוס. ולוי' לרוחאן על עלמא. דלא דהלי אינון בעלמא דין ולא בעלמא דהאי: (א-דא:)

ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה. אמר רבי אבא ברכת ה' דא שכינתא. דלוי' איתפקדא על ברכאן דעלמא. ומינה נפקין ברכאן לכלא. היא תעשיר ודלי. ולא יוסיף עלב עמה. עליבו ורונא בלא נהירו דלגפין (א) דכד איתקש סיסר"א עליבו סטרא דרוחא אחרא אמנע ברכאן מעלמא. ובג"כ ולא יוסיף עלב עמה: (א-טא:)

בעבור סופה ואין רשע ולדיק יסוד עולם. אמר רבי יצחק עלמא לא קיימא אלא על לדיק חד. דכתיב ולדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא ובנייה אסתמיך ועליה אשתיל (ב) אמר רבי יסודא הא תינן דעל שבעה סמכין עלמא קיימא. דכתיב (פטי ט) חלבה עמודים שבעה. א"ל רבי יוסי הכי הוא ודא. אבל בלסו אחרתין בסביעא קיימין. דלוי' סמכא דעלמא ולוי' לדיק (ג) ודא אסקי ורוי עלמא חן כלא. ועליה כתיב (ישע"ג) אמרו לדיק כי טוב טי פרי מעליהם יאכלו. וכתיב טוב ה' לכל (ד) ורחמיו על כל מעשיו: (א-טב:)

בעבור סופה ואין רשע ולדיק יסוד עולם. אמר רבי יצחק לרבי שמעון אי ניחא קמים דמר הא דתינן במאי דכתיב ולדיק יסוד עולם. דאית מאן דאמר דעל שבעה קיימין קיימא עלמא. ומאן דאמר דעל חד קיימא קיים עלמא. הך מתישרן מלי. א"ל כלא מליה חד הוא. דהא שבעה אינון. ובסו אית חד קיימא דאקרי לדיק. וקיימי עליה. ועלמא כהאי איתקיימא. וכד איתקיים עלמא עליה כאלו איתקיים על בלסו שבעה. וע"ד כתיב ולדיק יסוד עולם. והא אוקימנא מלי בכמה אמר: (ג-טא:)

יא

במזב לדיקיס תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה. אמר רבי אלעזר לית חדוס קמי קב"ה כומנא דאתאבדו

זיו הוהר

שלא יהיה נאבד מהם צורת איש הזה. בשביל להביא למקום שינקמו ממנו. ולפיכך יודע. ובוא וראה מי שהולך בדרך האמת הקב"ה מכסה עליו. כדי שלא יהיה נודע ויכיר אצל שרי הדין. אבל מעקש דרכיו יודע ויהיה ניכר אצלם. זכאים הם האנשים שהולכים בדרך האמת. והולכים לבטח על העולם. שאין להם לפחד בעולם הזה ולא בעולם הבא: (א-רא:)

ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה. אמר רבי אבא ברכת ה' זו השכינה. שהיא נפקדה על ברכות העולם. וממנה יוצאין ברכות לכל. היא תעשיר בודאי. ולא יוסיף עצב עמה. עצב ורונא הם כאשר אין הארת הפנים (ה) שכאשר הלבנה נחשבת או העצבות שהיא מצד הטומאה תמנע הברכות מן העולם. ולפיכך ולא יוסיף עצב עמה: (א-עא:)

בעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם. אמר רבי יצחק אין העולם עומד אלא על צדיק אחד. שכתוב וצדיק יסוד עולם. ועליו העולם עומד ובשבילו העולם נתמך ועליו נשתל (ב) אמר רבי יהודה הלא למדנו שעל שבעה עמודים העולם עומד. שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. א"ל רבי יוסי כך הוא בודאי. אבל כלם האחרים בשביעי קיימים. שהוא עמוד העולם והוא צדיק (ג) וזה משקה ומשביע לעולם וזן את הכל. ועליו כתוב (ישע"ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. וכתוב טוב ה' לכל (ד) ורחמיו על כל מעשיו: (א-טב:)

בעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם. אמר רבי יצחק לרבי שמעון איך יתכן לפניך האדון זה שלמדנו במה שכתוב וצדיק יסוד עולם. יש מי שאומר שעל שבעה עמודים עומד העולם. ויש מי שאומר שעל עמוד אחד העולם עומד. איך יתישב הענין. א"ל הכל ענין אחד הוא. שהרי ד' הם. ובהם יש עמוד אחד שנקרא צדיק. והשאר קיימים עליו והעולם בזה מתקיים. וכאשר העולם מתקיים עליו הרי זה כאילו מתקיים על כל השבעה. וע"ז כתוב וצדיק יסוד עולם. והרי ביארתי זה הענין בכמה מקומות: (ג-טא:)

יא

במזב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה. אמר רבי אלעזר אין שמחה לפני הקב"ה כומן שנאבדים

י (ה) מ' מרת המלכות נחשבת שאין התפארת משפיע לה הארה סלמעלה כאשר ישיאל אין עובדו השם כראוי. ועל זה כתוב ואמני הכתר אסתיר את פני וגו' (ב) וזה ספירת היסוד שנקרא צדיק שעל ידו משפיעין כל שאר הספירות השפע דלעילא למרת המלכות: (ג) ר' יהודה הקשה שהלא ל' ספירות הן של בריאת העולם. ותירין ר' יוסי שהיסוד הוא העיקר כי הוא המשביר מכלן דארין: (ד) ט' כי הטוב של הוי"ה ב"ה בא תחלה דכ"ה. זה היסוד שנקרא כ"ה. ומה נעשה ורחמיו על כל מעשיו. שני"ו כל הנבראים סקבלים השפע בפרטיות מן המלכות:

שנאבדים רשעי עולם ואותן שהרגיוו לפניו. זשיכ
 ובאבד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור שעושה דין
 ברשעי עולם. חדוה וישבחה לפני הקב"ה. ואם תשאל
 הלא למדנו שאין שמחה לפני הקב"ה כשהוא עושה
 דין ברשעים. אבל בוא וראה בזמן שנעשה דין
 ברשעים שמחות ותשבחות לפניו על שנאבדו מן
 העולם. וכל זה כשהגיע זמן ההוא שהמתין להם ולא
 חזרו אליו בתשובה מחטאותיהם. אבל אם נעשה בהם
 דין טרם שהגיע זמנם. קודם שנתמלאה סאתם. כמש"כ
 (בראשית טו) כי לא שלם עון האמרי עד הנה. או אין
 שמחה לפניו. וירע לפניו על שנאבדו. ואם תשאל
 מפני מה עשה בהם דין טרם שהגיע זמנם. אלא
 שהם גרמו הרעה לעצמם. שהרי הקב"ה לא היה עושה
 בהם דין טרם שהגיע זמנם. אלא לפי שהתגברו ביותר
 להרע להם לישראל. לפיכך עשה בהם דין והאבדום
 מן העולם בלא זמנם. והוא שהרע לפניו. ולפיכך
 הטיב למצרים בים. והאבד לשונאי ישראל בימי
 יהושפט וכן כלם. שהרי בשביל שלחצו לישראל נאבדו
 קודם זמנם. אבל כאשר נשתלם הזמן שהמתין להם
 ולא חזרו בתשובה. חדוה וישבחה לפניו על שנאבדו
 מן העולם: (א-טו)

דוֹלֵךְ רכיל מגלה סוד וגאמן רוח מכסה דבר. אמר
 רבי שמעון מקרא זה קשה. הולך רכיל. איש
 רכיל היה צריך לומר. ומי הוא ההולך. אלא מי שאין
 בו ישוב הדעת ואין הוא איש מהימן. דבר זה ששמע
 מתהלך בקרבו כקוף במים. עד שמשליכו לחוף. מה
 הטעם. לפי שאין רוחו של קיום. אבל מי שרוחו
 הוא רוח של קיום. בו כתוב וגאמן רוח מכסה דבר.
 וגאמן רוח. קיום של רוח. כמש"כ (ישעי' נב) ותקפתיו
 יתד במקום נאמן. מכסה דבר. בהסוד תולדה עוד
 ענין אחר (א) ככתוב (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא
 את בשרך: (ג-קח)

מוֹנֵעַ בר יקבחו לאום וברכה לראש משביר. מתח
 עלם ההוא ואמר מקרא זה הוא כפשוטו (ג) אבל
 למדנו כל איש חייב בברכת המזון. ואם אינו יודע.
 אשתו או בנו מברכים עמו. ותבא מארה לאיש הזה
 שאינו יודע לברך עד שנצרך לאשתו ולבניו שיברכו
 עמו. ואם הוא יודע לברך צריך לחנך לבנו וליתן לו
 כוח לברך. ומי שמונע ממנו שלא יתחנך יקבחו לאום.
 המונע בר שלא לברך להקב"ה (ג) ולא יתחנך במצות
 יקבחו לאום. יקבוהו. יקבחו צריך לומר או יקבוהו
 לאומים. שהרי לאום אחד הוא. כמש"כ (בראשית נב)
 ולאם מלאם יאמץ. מהו יקבוהו לאום. אלא לאם
 כתוב (ז) להאם הקדושה יקבוהו לאיש הזה שמנע
 להאי בן מלברך להקב"ה. ומהו יקבוהו. כמש"כ
 (ויקרא נד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אף
 כאן יקבוהו ויפרשו אותו אל האם. יפרשו חטאו להאם
 הקדושה

זיו הוהר
 (6) כוננו שברית הלשון וברית המעור זה לעומת זה. ומי שמונע ברית הלשון הוא פוגם גם ברית המעור: (ג) כוננו כוח להיות
 שאינו רוצה להוציא המקרא ממשמעותו הפשוט. כי בר היינו תבואה ולא בן. ומשכיר היינו משכיר ולא שוכר ומשכיר. אלא
 שרוצה לומר ענין אחר ולהסמיכו בדרך רמז ומסבכתא על מקרא הזה: (ג) היינו בדרך רמז כי בר בארמית שמשמעותו הוא בן: (ד) כוח
 מחולק עם המסורה שלנו. כי במסורה שלנו לאום טלא כוא"ו. וכעין זה הרבה
 12 8

קדושה (ס) וברכה לראש משביר. להאי צ"ג דומך
 צריה לברכה לקב"ה ולחנכה ליה בפקודי אורייתא.. ותו
 וברכה לראש משביר. מאן דמברך ואומין בכסא
 דברכה למאן דאלטרין ליה. כהאי אברך ספרא אחרא ואתכפיל
 בתבירי ואסתלק סטר קדישא. ודא הוא דכתיב וברכה
 לראש משביר. כמה דאישו מסלק ומברך לקב"ה ועבד
 לסטר אחרא דיתבר. הכי קב"ה משוך עליה ברכאן
 מלעילא. וסייא דאקרי ברכה (י) שריא על רישיה: (ג-ה-כ).

הקדושה (ס) וברכה לראש משביר. לאיש הזה שמחך
 את בנו לברך להקב"ה ולחנכו במצות התורה.. ועוד
 וברכה לראש משביר. מי שמברך ומזמין בכוס של
 ברכה למי שנצרך לו. בזה נשבר צד הטומאה ונכנעת
 בשברון ונתעלה צד הקדושה. וזה הוא שכתוב וברכה
 לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך להקב"ה ועשה
 לצד הטומאה שישבר. כך הקב"ה ממשיך עליו ברכות
 מלמעלה. וזאת שנקראת ברכה(י) תשרה על ראשו: (ג-קיא).

יב

אשת חיל עשרת בעלה ורכב בעלמותיו מבישה.
 א"ר יוסי אשת חיל. דא כנסת ישראל. ורכב
 בעלמותיו מבישה. אליו עמין עכו"ם. דקב"ה לא
 יכיל למסבל לון בעלמא. כד"א (ויקרא כ) ואקוץ צב.
 כהני קולין ונובין דדחקין ליה לב"ג ולא יכיל
 למסבל לון. א"ר אבה הכי הוא ודאי. אשת חיל. דא כנסת
 ישראל. דאיא גברת מכמה חיילין וכמה משרין
 דמשתכחי בעלמא. עשרת בעלה. כד"א עשרת תפארת.
 וכלא חד: (ג-מג:)

יב

אשת חיל עשרת בעלה ורכב בעצמותיו מבישה.
 א"ר יוסי אשת חיל. זו כנסת ישראל. ורכב
 בעצמותיו מבישה. אלו עמים עכו"ם. שהקב"ה אינו
 יכול לסבול אותם בעולם. כמש"כ (ויקרא כ) ואקוץ במ.
 כאותן קוצים וחוחים שדוחקים לו לאדם ואינו יכול
 לסובלם. א"ר אבא כך הוא בודאי. אשת חיל. זו כנסת
 ישראל. שהיא גברת מכמה חיילות וכמה מחנות
 הנמצאים בעולם. עשרת בעלה. כמש"כ עשרת תפארת.
 והכל אחד: (ג-מב:)

טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם. אמר רבי
 שמעון האי קרא על יצר הרע אתמר. בגין דאישו
 מקפגנא תדיר לגבי בני נשא. ויהי"ר אישו אריס לבית
 ורעותיה דב"ג בגלותא. ואילו אבתריה מסלסל
 שעריו. עד דאישו אתגאי עליו ומשיך ליה לניהנב.
 אבל טוב נקלה. סהוא דלא חיל אבתריה דיה"ר. ולא
 אתגאי כלל ומשיך רוחיה ולבית ורעותיה לגבי קב"ה.
 וכדון האי יהי"ר מתהפך לעבד לו. דלא יכיל לשלטה
 עליו. והאי צ"ג שלט עליו כד"א ואתה תמשל
 בו. ממתכבד. כמה דאמרן דאישו אוקיר גרמיה
 מסלסל בשעריו אתגאי ברוחיה. ואישו חסר לחם. חסר
 מסימנא. כד"א (ויקרא יא) לחם אליו וגו'. לחם אליו
 סה מקריביו וגו': (א-קס:)

טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם. אמר רבי
 שמעון מקרא זה על יצר הרע נאמר. לפי שהוא
 מקטרג תמיד אצל האנשים. והיצה"ר הוא מגביה לבם
 ורצונם של האנשים בגאות. והאיש הולך אחריו ומסלסל
 בשעריו. עד שהיצה"ר מתגאה עליו וממשיכו לגיהנם.
 אבל טוב נקלה. זה שאינו הולך אחר היצה"ר. ואינו
 מתגאה כלל ומשפיל רוחו ולבו ורצונו אל הקב"ה.
 ואז אותו יצה"ר נהפך לעבד לו. שאינו יכול לשלט
 עליו. וזה האיש שולט על יצה"ר כמש"כ ואתה תמשל
 בו. ממתכבד. כמו שאמרנו מזה שהוא מתכבד עצמו
 מסלסל בשעריו מתגאה ברוחו. והוא חסר לחם. חסר
 אמונה. כמש"כ (ויקרא יא) לחם אליו וגו'. לחם אליו
 סה מקריביו וגו': (א-קס:)

עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקס ישבע ריש.
 האי קרא קשיא. וכי שלמה מלכא דאישו חכים
 מכל בני עלמא. סיך אמר דיסתל צ"ג למפלח
 ארעא ולאשתדלא אבתריה וישבך חיי עלמא. פתח
 סהוא יודאי ואמר כתיב ויקח ה' אליו את האדם
 ויניחהו בגן עדן לעבדו ולשמרה. ואוקמוס
 ברזא דקרבין איסו (א) תא חיי לעבד. דא מלכא עלאה.
 ולשמרה. דא מלכא תתאה. עלמא עלאה ועלמא
 תתאה (ב) לעבדה. ברזא דזכור. ולשמרה. ברזא
 דשמור (ג) ובג"כ עבד אדמתו. דא גן עדן דאלטרין
 למעבד ולמפלח לאמכא לה ברכאן מלעילא (ד) ישבע
 לחם

עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקס ישבע ריש.
 מקרא זה קשה. וכי שלמה המלך שהוא חכם
 מכל בני העולם. איך אמר שיתגיע האדם לעבוד
 האדמה וכל עמלו יהי אחריה ויניח חיי העולם. פתח
 יהודי ההוא ואמר כתוב ויקח ה' אליו את האדם
 ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. וביארו מקרא זה
 בסוד הקרבנות (א) בוא וראה לעבדה. זה מלך העליון.
 ולשמרה. זה מלך התחתון. עולם העליון ועולם
 התחתון (ב) לעבדה. בסוד של זכור. ולשמרה. בסוד
 של שמור (ג) ולפי זה עבד אדמתו. זה גן עדן שנצרך
 לעבוד ולפעול להמשיך לה ברכות מלמעלה (ד) ישבע
 לחם

זיו הוהר

(ס) פירוש שעיין פוגם במדת המלכות והשכינה הקדושה: (י) השכינה הקדושה נקראת ברבה:

יב (א) ס"ה קרב וליהר עלמא דדבורא. עם עלמא דנוקבא דהיינו תפארת ומלכות: (ב) מלכא עלאה תפארת. מלכא תתאה מלכות:
 (ג) רזא דזכור היינו רמ"ח מ"ע והוא דשמו חיינו שס"ה מל"ח: (ד) מדת המלכות נקראת גן עדן. וע"ז עבודת ישראל
 נקשר בה עלמא דדבורא ומשפיע אליה הכרבות דלעילא. והוא ס"ה הפסוק ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ר"ל שנתן בארם זה
 הכת לפעול תיקון ההוא בעולם המלכות ע"י עבודתו:

לחס. וכד אתברכא ואתמשכא לה ברכאן מליעלא אויסו נמי אתברך ביה. תא חוי דכסגא דמברך מתברך. כד"ל ואני אברכם. ולפיכך עובד אדמתו ישבע לחם. זהו המזון העליון. ומרדף רקים. מלן דיתדבק בצד הטומאה שהוא מרדף רקים. ישבע ריש בודאי: (א-קט):

שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. א"ר חייא שפת אמת תכון לעד. אלן ישראל דלוינו שפת אמת. דלמרינן ס' אלסינו ס' אחד. כלל אויסו אמת ודוא דלמת. ומסיימי ס' אליכס אמת. ודא סיא שפת אמת תכון לעד. ועד ארגיעה. ועד רגע מצעי ליה. מסו ארגיעה. אלל עד כמה יסא קיימא דלשון שקר בעלמא. עד זמנא דיימי ויסא לי נייחא מפולחנא קשיא דעלוי. ובזמנא דארגיעה ישחל לשון שקר. לוינו דקראן אלסא למאן דלאו סוא אלסא. אלל ישראל דלוינו שפת אמת כתיב בסו (ישע' מג) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. ולפיכך כתוב תכון ולא כוננת. עתידה שפת אמת שתכון. מה שאין כן עכשו. כי עתה שפת שקר מתקיים ושפת אמת שוכבת לעפר. ובזמן ההוא שאו האמת יקום על מעמדו ויצמח מתוך הארץ. או שפת אמת תכון לעד: (ב-קט).

לחם. שכאשר נתברכת וגמשכות לה ברכות מלמעלה גם אדם זה מתברך עמה. בו וראה שהכהן המברך מתברך. כמש"כ ואני אברכם. ולפיכך עובד אדמתו ישבע לחם. זהו המזון העליון. ומרדף רקים. מי שמתדבק בצד הטומאה שהוא מרדף רקים. ישבע ריש בודאי: (א-קט):

שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. א"ר חייא שפת אמת תכון לעד. אלו ישראל שהם שפת אמת. שאומרים ה' אלהינו ה' אחד. הכל הוא אמת וזהו הסוד של אמת. וגומרים ה' אלהיכם אמת. וזה הוא שפת אמת תכון לעד. ועד ארגיעה. ועד רגע צריך לומר. מהו ארגיעה. אלא עד כמה יהיה הקיום של לשון שקר בעולם. עד שיבוא הזמן שיהי לי מנוחה מעבודה הקשה אשר עלי. ובזמן שארגיעה או יכלה לשון שקר. של אלו הקוראים אלהים למי שאין הוא אלהים. אבל ישראל שהם שפת אמת נאמר בהם (ישע' מג) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. ולפיכך כתוב תכון ולא כוננת. עתידה שפת אמת שתכון. מה שאין כן עכשו. כי עתה שפת שקר מתקיים ושפת אמת שוכבת לעפר. ובזמן ההוא שאו האמת יקום על מעמדו ויצמח מתוך הארץ. או שפת אמת תכון לעד: (ב-קט).

יג

תוחלת ממושכה מחלה לב ועץ חיים תאוס באה. אמר רבי חייא דא הוא דתנן דליס ליה לב"ג לאסתכלא בצעותיה לגבי קב"ה אי תמי אי לא תמי. מלי סעמא. בנין דלי אויסו אסתכל ביה כמה מאריסון דיוכא אתו לאסתכלא ביה בעבודיו. ודוא אויסו דסא סאי אסתכלותא דליסו מסתכל בהיסא בעותא גרס ליה למחלת לב. מסו מחלה לב. דא אויסו מלן דקאים תדיר עליה דב"ג לאסתכלא לעילא ותתא. ועץ חיים תאוס באה. תנין מלן דבני דקב"ה יקבל ללותיה ושתל בצורייחא דליסו עץ חיים. וכדן תאוס באה. מלן תאוס. דא סיא דרגא דכל ללותין דעלמא בידים (א) ועליל לון קמי מלכא עלאה. כתיב סכא באה. וכתיב סתם בערב סוא באה (ב) ודא סוא תאוס באה. באה קמי מלכא עלאה לאסתכלא רעותא דסאי בר גס: ד"ל תוחלת ממושכה מחלה לב. דא סוא אתר (ג) דלתיסב סיא מלה [דבני] באתר אתר דלא אלטריך. ואתמשכא עד דלתיסב מידא לידא. ולזמנין דלא ייתי. מלי סעמא. בנין דלתיסב ואתמשכא בכל אינון ממין לנחתא ליה לעלמא. ועץ חיים תאוס באה. דא סיא תוחלת דלא אתמשכא בנו אינון ממין רתיכון. אלל דקב"ה יסב ליה לאלתר. בנין דכד

יג

תוחלת ממושכה מחלה לב ועץ חיים תאוס באה. אמר רבי חייא זהו שלמדנו שאין לו האדם לעיין בתפלתו לפני הקב"ה אם תבא משאלתו או לא תבוא. מה הטעם. לפי שכאשר האדם מעיין בתפלתו כמה שרי הדין באים לעיין בו במעשיו. וזהו הסוד שהרי זאת ההסתכלות שהוא מעיין בתפלה היא גורמת לו למחלת לב. מהו מחלה לב. זה הוא מי שעומד תמיד אצל האדם לקטרטג עליו למעלה ולמטה. ועץ חיים תאוס באה. למדנו מי שרוצה שהקב"ה יקבל תפלתו יעסוק בתורה שהיא עץ חיים. ואז תאוס באה. איזו תאוס. זאת היא המדרגה שכל תפלות העולם בידיה (א) ומכנסת אותן לפני מלך העליון. כתוב כאן באה. וכתוב שם בערב היא באה (ב) וזהו תאוס באה. שבאה לפני מלך העליון להשלים רצון זה האיש: ד"א תוחלת ממושכה מחלה לב. זה הוא מקום (ג) שניתן דבר ההוא [שביקש] במקום אחר שלא נצרך. ונמשך עד שניתן המבוקש מיד ליד. ולפעמים לא יבוא כלל. מה הטעם. לפי שנתפשט ונתמשך בכל אותן הממונים להוריד הדבר לעולם הזה. ועץ חיים תאוס באה. זהו התוחלת שאינה נמשכת בתוך אותן מושלי המרכבות. אלא שהקב"ה נותן לו מיד. לפי שכאשר

דיו הוור

יג (א) השכינה הקדושה היא המדתו של הקב"ה והיא מעלה תפלות ישראל לפני הקב"ה: (ב) אמתר המלכה שרתה השכינה עליה כידא כסוד הכתוב ותלכש אמתר מלכות: (ג) פי מקום הדין הקשה שמביא לאנשים מחלה לב:

דכד אהמשכא בנו איוון ממנן רמיכון. כמה איוון מארי דוינא דאחסיב לון רשותא לעיינא ולאסתכלא בדוינא עד לא יתמון ליה. ומאי דנפיק מבי מלכא ואחסיב ליה לב"ג בין דזכי בין דלא זכי אחסיב ליה מיד. ודא הוא ועץ חיים תאוס באה: (א-כג:)

יש נספס בלא משפט. אמר רבי שמעון תא חיי דכל רוחין דנפקין מלעילא דכר ונוקבי נפקי ומתפרשן. ולומנין תפוק נשמתא דנוקבא עד לא נפקת דכר דסוה בר ווגס. וכל זמנא דדכורא לא מסא זמינא לאודווגא כדדי נוקביא. ואחי אחרא ואחסיב כדסא. כיון דמסא זמנא דחיי לאודווגא. כד אהטר לד"ק בעלמא למפקד על חובי עלמא. כניש ליה להאי אחרא דסוה כסיב כדסא. ואחי אחרא ונסיל לה. ועל דא קסין זווין קמי קב"ה. וכל דא בנין דסרת דכורא עובדי. ואע"ג דלא סרה כל כך עובדיו בחטאים אהכניש כדסוה זמנא עד לא מסון יומיו. מה דלא עבד הכי במשפט. ועליה כתיב ויש נספס בלא משפט. דאע"ג ביה דינא דל"ק כחובי בנין דמסא זמינא דאחרא ונסיב לה. דא דדינא היא. א"ל רבי אלעזר ואמאי. יפרש לון קב"ה ויחי אחרא ויסיב ליה. א"ל דא הוא תועלתא דב"ג ויטבו דעבד עמי. דלא יחמי אהתיה בירא אחרא. ותא חיי חיי האו לא כשרי עובדיו. אע"ג דדיליה סוה סוה אהתא. לא אהדמי סאי אחרא מקמי: (א-כג:)

צדיק אוכל לשובע נפשו. אמר רבי יחזק מהו לשובע נפשו. בחר דשבע נפשיה למללי ולמקרי באורייתא: (כ-סג:)

שכאשר נתמשך בתוך אותן מושלי המרכבות. יש כמה שרי הדין שניתנה להם רשות לעיין ולהסתכל בדינו טרם שינתן לו. אבל מה שיוצא מבית המלך להנתן לו לאדם. בין שהוא זוכה בין שאינו זוכה ניתן לו מיד. וזהו ועץ חיים תאוס באה: (א-כג:)

יש נספס בלא משפט. אמר רבי שמעון בוא וראה שכל הרוחות היוצאים מלמעלה זכר ונקבה יוצאים ומתפרשים. ולפעמים תצא נשמה של נקבה טרם שיוצאת נשמת הזכר שהוא בן זוגה. וכל זמן שהזכר לא הגיע זמנו להודווג עם הנקבה שלו. ובא אחר ונושא עמה. כאשר מגיע זמנו של זה הזכר להודווג. בכך כאשר נתעורר צד"ק בעולם להעניש על עונות העולם. מאסף לו לזה האחר שנשא עמה. ובא בן זוגה ולקח אותה. ובשבי"ל זה קשה ענין הזיווג לפני הקב"ה. וכל זה בשבי"ל שקלקל זכר בחטאים נאסף בזמן ההוא קודם שהגיע זמן פטירתו. מה שבדתי זאת לא הי' נעשה כך במשפט. ועליו כתיב ויש נספס בלא משפט. שפגע בו הדין של צד"ק בשבי"ל חטאו לפי שהגיע זמנו של השני ונושא עמה. שהרי היא שלו היא. א"ל רבי אלעזר ומדוע. יפרד אותם הקב"ה ויבוא השני ותנתן לו. א"ל זאת היא תועלת דאיש וטובה עושה עמו. שלא יראה אשתו נמצאת ברשות אחר. ובוא וראה אם זה השני אין מעשיו מוכשרים. אע"פ ששלו היא אותה האשה. בל ידחה הראשון שנשאה מלפני השני: (א-כג:)

צדיק אוכל לשובע נפשו. אמר רבי יצחק מהו לשובע נפשו. לאחר שהשביע נפשו בחתלה ובתלמוד תורה: (כ-סג:)

יד

ברב עם הדרת מלך ובאפס לאום נהתת רזון. רבי יהודה פתח ברב עם הדרת מלך. אליו הם ישראל. שנאמר בהם (דברים ז) כי עם קדוש אתה לה"א. והם עם העולים לכמה אלפים ולכמה רבבות. שאין עם בכל העולם י"ד ועצום כישראל. עם מבורר ויחיד בלי תערובות כלל. וכאשר הם רבים במספרם הרי זה כבודו של הקב"ה. שהרי עליונים ותחתונים משבחים שמו של מלך העליון. ומשבחים לו בשבי"ל עם הקדוש. זש"כ (ס"ד) רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: וע"כ ברב עם הדרת מלך. זה הוא הדרת מלך עליון הקב"ה: ועוד בשעה שהקב"ה בא לבית הכנסת. וכל העם באים יחדו ומתפללים ומודים ומשבחים לו להקב"ה. או הדרת מלך הוא. כי סתם מלך זה מלך הקדוש שמתקן בהדר ובתקון להתעלות למעלה (ה) ובאפס לאום נהתת רזון. וכאשר הוא מקדים ובא לבית הכנסת

יד

עם הדרת מלך ובאפס לאום נהתת רזון. רבי יהודה פתח ברב עם הדרת מלך. אליו הם ישראל. שנאמר בהם (דברים ז) כי עם קדוש אתה לה"א. והם עם העולים לכמה אלפים ולכמה רבבות. שאין עם בכל העולם י"ד ועצום כישראל. עם מבורר ויחיד בלי תערובות כלל. וכאשר הם רבים במספרם הרי זה כבודו של הקב"ה. שהרי עליונים ותחתונים משבחים שמו של מלך העליון. ומשבחים לו בשבי"ל עם הקדוש. זש"כ (ס"ד) רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: וע"כ ברב עם הדרת מלך. זה הוא הדרת מלך עליון הקב"ה: ועוד בשעה שהקב"ה בא לבית הכנסת. וכל העם באים יחדו ומתפללים ומודים ומשבחים לו להקב"ה. או הדרת מלך הוא. כי סתם מלך זה מלך הקדוש שמתקן בהדר ובתקון להתעלות למעלה (ה) ובאפס לאום נהתת רזון. וכאשר הוא מקדים ובא לבית הכנסת

יד הוהר

יד (ה) ס"ך הקדוש שמתקן להתעלות למעלה ע"י תפלות ישראל זו סרת המלכות והשכינה הקדושה שעליה נאמר ונתן עוז לאתים על ישראל נאותו. ועיי' לעומת זה אל ישראל הוא נתן עוז והעצמות לעם: 15

הכנסת. ועם ישראל אין באים להתפלל ולשבח לו להקב"ה. בכך כל אותן הממונים והמחנות של ממשלת העליונה כלם נגרעים מאותה הטבה שמתקנים בתקונו של המלך ההוא (ג) מה הטעם. לפי שבאותה שעה שישראל למטה מסדרים תפולותם ותחונותם ומשבחים למלך העליון. או גם כל אותן מחנות העליונים מסדרים שבחות ומתקנים באותו תקן הקדוש. לפי שהמחנות העליונים כלם חברים הם לישראל שלמטה לשבח להקב"ה יחדו. להיות התעלות של הקב"ה למעלה ולמטה כאחד. וכאשר הם מודמנים להיות חברים להם לישראל. וישראל למטה אין באים לסדר תפולותם ותחונותם ולשבח לרבונם. בכך כל מחנות קדושים של ממשלת העליונה נגרעים מן תקונם. שהרי אין עולים בהתעלות ואין יכולים לשבח לרבונם כראוי. לפי שתשבחות של הקב"ה צריך להיות למעלה ולמטה עליונים ותחוננים בשעה אחת. וע"כ מחת רזון ולא מחת מלך (ג) ואפילו אם לא באו הרבה לבית הכנסת אלא עשרה. באותן עשרה נודמנים מחנות עליונים להיות עמהם חברים. מה הטעם. לפי שכל תקוני מלך ההוא הם בעשרה (ד) וע"כ די בעשרה אם אין הם יותר: (ג-קסד:)

צדקה תרומם גוי וגוי. הרי למדנו שכאשר הקב"ה רוצה לרחם על בריותיו. הוא מרחם עליהם במדת הצדקה. ואין צדקה אלא תפלה. שהיא צד תשעים אמנים. ד' ארבע קדושות בכל יום ויום. ה' מאה ברכות. ה' חמשה חומשי תורה. וש"כ צדקה תרומם גוי. ועל כן נאמר לו לאברהם ויחשבה לו צדקה: (י"ח תיפניס)

כנישתא. ועמא ישראל לא חתיין לללא ולשבחא ליה לקב"ה. כדון כל אינון מוזין ומשריין דשלמותא עלאה כלסו לחברו מססוא עלווא דמתקני בתקונו דססוא מלך (ג) מאי פעמא. בנין דכססוא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי ללותסון ובעותסון ומשבחן למלכא עלאה. כל אינון משריין עליון מסדרין שבתין ומתקנין כססוא תקונא קדישא. בנין דמשריין עליון כלסו חברין אינון דישראל לתתא לשבחא לקב"ה כחדא. למסוי סלוקא דקב"ה עילא ותתא כחדא. וכד אינון מודמנין למסוי חבריס כסו דישראל. וישראל לתתא לא חתיין לסדרא ללותסון ובעותסון ולשבחא למאריסון. כלסו משריין קדישין דשלמותא עלאה לחברו מתקוניסון. דסא לא סלקין בסלוקא ולא יכלין לשבחא למאריסון כדקא יתא. בנין דשבחא דקב"ה אלסריך למסוי כחדא עילא ותתא עליון ותתוון בשעתא חדא. וע"ד מחת רזון ולא מחת מלך (ג) ואפילו דלא חסניאו בני כשעתא אלא עשרה. באינון עשרה מודמנין משריין עליון למסוי עמסון חבריס. מאי פעמא. בנין דכל תקוני דססוא מלך אינון בעשרה (ד) וע"ד די בעשרה אי לא אינון יתיר: (ג-קסד:)

צדקה תרומם גוי וגוי. סא חתמר דכד בני קב"ה למרחס ית בריותיס. סוא מרחס עליוסון במדת סלדקס. ולית דקס אלא תפלה. דאיתי צ' תשעין אמניס. ד' ארבע קדושתא בכל יומא ויומא. ה' מאה ברכתא. ה' חמסא חומסי תורס. סס"ד דקס תרומס גוי. וע"ד חתמר לאברהם ויחשבה לו דקס: (י"ח תיפניס)

מז

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אמר רבי שמעון ב"ר חיי כמה ימים ליה לבי"ג לאתקנא שביליו ביה בקב"ה בנין למעבד פקודי דאורייתא. דסא אוקמוס דודאי תרי מלאכין שליחן אית לבי"ג מלעילא לאודוונא בסדיס. חד לימינא וחד לשמאלא. ואינון סדין ביה צבר נס בכל מאי דאיתו עבד. אינון משתכחי תמן וקרינן לון ילר טוב וילר רע. אחי בר נס לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי דאורייתא. ססוא ילר טוב לאודוונא ביה ככר איתו אתתקוף על ססוא ילר רע. ואשתליס בסדיס ואשתפיך ליה לעבדא. וכד בני חויל לאשתאבא ססוא ילר רע אתתקוף ואתנבר על ססוא ילר טוב. וסא אוקימונא דואי כד בר נס אחי לאתדכאה כמס תקיפו אתתקוף בני כד אתנברא ססוא ילר טוב. וכדון אויביו ישלים אתו. דססוא ילר רע אתתכפיא קמיס דילר טוב. וע"ד חמר שלמה (משלי יג) טוב נהלא ועבד

מז

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אמר רבי שמעון ב"ר חיי וראה כמה יש לו לאדם לתקן דרכיו לפני הקב"ה בשביל לעשות מצות התורה. הרי נתבאר שבדאי שני מלאכים שליחים יש לאדם מלמעלה להודווג עמו. אחד לימין ואחד לשמאל. והם מעידים על האדם בכל מה שהוא עושה. הם נמצאים אצלו ונקראים יצר טוב ויצר רע. אם בא האדם להטהר ולעמול במצות התורה. בכך אותו יצר הטוב שנודווג עמו ונהפך לו לעבד. וכאשר האדם הולך להטמא או אותו יצה"ר נתחזק ומתגבר על יצר טוב ההוא. וזה נתבאר שבדאי כאשר האדם בא להטהר או הוא נתחזק בכמה כחות כאשר נתגבר יצר טוב ההוא. ובכך אויביו ישלים אתו. שאותו יצה"ר נכנע לפני יצר הטוב. וע"ז אמר שלמה (משלי יג) טוב נקלה ועבד

זיו הוהר

(ג) מפרש זיון מלשון רוזנים דהיינו ישרים שלמעלה: (ג) ענין גדול יתבאר בזה שלא נחשוב ח"ו שהבורא נצרך בעצמותו לחוקן של ישראל וכאם לאו הוא כדלות ח"ו. לא כן הדבר כי אין זה ענין שנוגע לעצמות האלהות אלא להמלאכים שנקראים רוזנים: (ד) כי מרת הטלכות בעצמה יש לה עשר ספירות. וכשיש עשרה ישראלים אין פרצותיהן ואין דיעותיהן שוות. לכן יש ביניהם עשרה כחות של עשר ספירות וראוים להשראת השכינה עליהם.

ועבד לו. מהו ועבד לו. דא יצר הרע. וכדון כד
 אויל ב"ג בפקודי דלוריתא. כדון גס אויביו יסלים
 אתו. דא יצר הרע ודלתא מספריו : (א-קמז ז)
דמות מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. אמר רבי
 חייל כמה אית לכו לבני נשא לאסתמרא מחוביטו
 ולגשרא עובדיטו. דסא בכמס זמנון עלמא אלתן.
 ובכל יומא יומא עובדון במתקלא סלקון ומשניחון
 עליטו לעילא ואכתובן קמיס. וכד עובדיטו דבני נשא
 לא מתכשרן קמי מלכא. סלקין רוגוזא ודינא אתער.
 ס"ד חמת מלך מלאכי מות. וע"ד בכל יומא יומא בעי
 ב"ג לאודורא מחוביו. ואיש חכם יכפרנה. בטעתא דמארי
 דינון קיימין על עלמא ורוגוזא תלי. אי אשתכח בדרא
 וכאס דרשים לעילא. קב"ס אשגח בים ואשתכך רוגוזא.
 למלכא דאתרגו על עבדו. וסוס תבע על סנעירא
 למעבד בים דינא. אהכני עאל רחומא דמלכא וקס
 קמיס. כיון דמא לים מלכא אהניסרו אנפיו. שארי
 ססוא רחומא דמלכא לאשתעי בסידי ומלכא חדי. לבתר כד
 אתא סנעירא חוא אנפיו דמלכא חדאן. אשתלק ואויל לים
 ולא עביד דינא. וכדון ססוא רחומא בעי
 למלכא על עבדו ומכפר לכו. ובג"כ ואיש חכם יכפרנה.
 ותו ואיש חכם יכפרנה. ינקי יודכי לסאי רוגוזא
 ורחמינ מתערינ : (ג-קעו.)

ועבד לו. מהו ועבד לו. זה יצר הרע. ואז כאשר
 האדם הולך לפי מצות התורה. בכך גם אויביו יסלים
 אתו. זה יצר הרע והבאים מצדו : (א-קמז ז)
דמות מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. אמר רבי חייל
 כמה יש להם לאנשים להשקר מחטאותיהם ולהיות
 נזהר במעשיהם. שהרי בהרבה זמנים העולם נידון.
 ובכל יום ויום מעלים מעשה האנשים במשקל ומשגיחים
 עליהם למעלה ונכתבים לפניו. וכאשר מעשה האנשים
 אין מוכשרים לפני המלך. מעלה חימה והדין נתעורר.
 וז"כ חמת מלך מלאכי מות. וע"כ בכל יום ויום צריך
 האדם להזהר מחטאיו. ואיש חכם יכפרנה. בזמן ששרי
 הדין עומדים על העולם ורוגוזא תולה. אם נמצא בדור
 צדיק שנרשם למעלה. הקב"ה מביט בו ונשתכך הרוגוזא.
 משל למלך שכעס על עבדו. והיה מפקד על הסנטר
 לעשות בו דין. בתוך זה נכנס אוהב המלך ויעמד
 לפניו. כיון שראה אותו המלך האירו פניו. התחיל
 אותו אוהב המלך לדבר עמו והמלך היה שמח. וכאשר
 בא הסנטר ראה לפני המלך בשמחה. חור והלך לו
 ולא עשה הדין להעבד. ואז היה אוהב הוא מבקש
 למלך על עבדו ונסלח לו. ולפיכך ואיש חכם יכפרנה.
 ועוד ואיש חכם יכפרנה. ינקא ויטהר לאותו הרוגוזא
 ורחמים נתעוררים : (ג-קעו.)

איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. אמר
 רבי שמעון. איש תהפכות ישלח מדון. כמה
 דאמרן דחייבא עבדון פנימו לעילא (א) ונרגן
 מפריד אלוף. מפריד אלופו של עולם (ב) ודא קב"ס :
 ד"א איש תהפכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאינון
 נטיען מדון. דיסון ינקון מסטרע דדינא (ג) ונרגן
 מפריד אלוף. כמה דאמרן דחייבא עבדון פנימו
 לעילא. מפריד דיחודא לא ישתכח. מפריד למטרותא
 ממלכא ולמלכא ממטרותא. ובג"כ לא אקרי
 אחד. דאחד לא אקרי אלף כד אינון צווגא חדא. ווי
 לאינון חייבא דעבדון פרודא לעילא. זכאן אינון
 לדיקיא דאינון מקיימין קיומא דלעילא. זכאן אינון
 מאריסון דתשובה דחייבין כלא לאתרייטו : (ג-סו ז)

איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. אמר
 רבי שמעון. איש תהפכות ישלח מדון. כמו
 שאמרנו שהרשעים גורמים פגם למעלה (א) ונרגן
 מפריד אלוף. מפריד אלופו של עולם (ב) וזה הקב"ה :
 ד"א איש תהפכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאותן
 הנטיעות מדון. שהיו יונקים מצד הדין (ג) ונרגן
 מפריד אלוף. כמו שאמרנו שהרשעים עושים פגם
 למעלה. מפריד שלא יהיה נמצא היחוד. מפריד להמטרונה
 מן המלך ולהמלך מן המטרונה. ובשביל זה לא נקרא
 אחד. שאחד לא נקרא אלא כאשר הם בזיוג אחד. אוי
 לאותן הרשעים שנורמים פרוד למעלה. זכאים הם
 הצדיקים שהם מקיימים הקיום שלמעלה. וזכאים הם
 בעלי התשובה שמחזירים הכל למקומותם : (ג-סו ז)

יז

עמרת זקנים בני בני ותפארת בניס אבותם. פתח
 רבי אלעזר ואמר. בניס סא אוקומנא (א) בני
 בניס. אלון שאר כתרי המלך. כמש"כ (ישעי' יד) וכל
 בניד למודי ס'. וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים.
 ס"ס"ד

עמרת זקנים בני בני ותפארת בניס אבותם. פתח
 רבי אלעזר ואמר. בניס הרי ביארנו (א) בני
 בניס. אלו שאר כתרי המלך. כמש"כ (ישעי' יד) וכל
 בניד למודי ה'. וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים.
 זש"כ

מז ענין הפגם הוא שמונע אור השפע מהשפיע למדת הסלכות ומגביר כח השפחה לרשת נבירתה לעשות השפע דקדושה עכור
 הסמא אחרא : (ג) ס"י שמפריד קב"ה מן שביניה : (ז) ס"י ישלח הוא מלשון נטיעות וענפים ככתוב שלחך פתח פתח רמונים.
 והמבון שהרשע גורם ברשעו שהספירות דקדושה שהן כמו ענפים מן התפארת שנקרא עץ חיים יהיו יונקים מי צד הריו וישפיעו למלכות
 דינים ועונשין עבור עולם הזה :

מז ענין הפגם הוא שמונע אור השפע מהשפיע למדת הסלכות ומגביר כח השפחה לרשת נבירתה לעשות השפע דקדושה עכור
 הסמא אחרא : (ג) ס"י שמפריד קב"ה מן שביניה : (ז) ס"י ישלח הוא מלשון נטיעות וענפים ככתוב שלחך פתח פתח רמונים.
 והמבון שהרשע גורם ברשעו שהספירות דקדושה שהן כמו ענפים מן התפארת שנקרא עץ חיים יהיו יונקים מי צד הריו וישפיעו למלכות
 דינים ועונשין עבור עולם הזה :

יז (א) ס"י שהספירות נחלקות על אבות או זקנים שהן ספירות הראשונות חב"ד. וגם אבות או בניס שהן הספירות תנ"ת. וגם בניס
 או בני בניס שהן הספירות נה"י. ומביא ראיה מן פסוק א' שנצח והוד נקראים בניס של התפארת שנאמר וכל בניך למודי ה'.
 ומובט על נצח והוד שהן כמו בניס להשם הו"יה ב"ה דהיינו התפארת. וכן מביא רא"י מן פסוק ב' בני ציון היקרים שמוכח ג"כ על נצח
 והוד שהן כמו טיפוס מן ספירת היסוד שנקרא ציון. וכל השלשה בכ"ד אחד נקראים בניס של התפארת. ולעומת חב"ד הן בני בניס :

יז (א) ס"י שהספירות נחלקות על אבות או זקנים שהן ספירות הראשונות חב"ד. וגם אבות או בניס שהן הספירות תנ"ת. וגם בניס
 או בני בניס שהן הספירות נה"י. ומביא ראיה מן פסוק א' שנצח והוד נקראים בניס של התפארת שנאמר וכל בניך למודי ה'.
 ומובט על נצח והוד שהן כמו בניס להשם הו"יה ב"ה דהיינו התפארת. וכן מביא רא"י מן פסוק ב' בני ציון היקרים שמוכח ג"כ על נצח
 והוד שהן כמו טיפוס מן ספירת היסוד שנקרא ציון. וכל השלשה בכ"ד אחד נקראים בניס של התפארת. ולעומת חב"ד הן בני בניס :

וש"כ ותפארת בנים אבותם (ג) שאין הבנים מתעטרים אלא בהאבות. מכאן למדנו שהבנים אין מתעטרים ואין נשפעים משפע הנחל. אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומתברכים (ד) וש"כ עטרת זקנים בני בנים וגו' : (ג-ד-ה).

בכר עת אהב הרע ואח לצרה יולד. א"ר חזקיה בכר עת אהב הרע. זה הקב"ה שכתוב בו (משלי יז) רעך ורע אביך אל תעוב. ואח לצרה יולד. בזמן שילחצו אותך שונאיך הקב"ה מה אומר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. שישאל נקראים אחים ורעים להקב"ה. יולד. מהו יולד. וכי עכשו יולד. אלא שבזמן שיוולד צרה בעולם יהי הקב"ה אח לגנך. להצילך מכל אותן הלוחצים אותך : (ג-ה) :

ימ

גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא. פתח רבי אבא ואמר. כתוב (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרר אין הבין. במה נפרשים האנשים מן סוס ופרד. בקדושת עצמם להמצא שלמים ומצוינים מהכל. וע"ז נאמר בהם בישראל (ויקרא כ) אשר הבלדתי אתכם מן העמים להיות לי. ונאמר (ס) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. וע"כ זוגם של האנשים הוא בזמנים יודעים לכוון הרצון להתדבק בו בהקב"ה (ה) והרי העירו שבחצות הלילה נכנס הקב"ה בגן העדן להשתעשע עם הצדיקים. וכנסת ישראל משבחת לו להקב"ה. ואז עת רצון להתקדש בקדושת הקב"ה ולכוון הרצון להתדבק בו. ואותן החברים העמלים בתורה. עת זוגם בשעה שזיגו אחר נמצא. וזה משבת לשבת לכוון הרצון להתדבק בו בהקב"ה ובכנסת ישראל. שאז הוא עת רצון שמתברכים כלם עליונים ותחתונים. ואותן האנשים שמתרחקים ממנו ועושים כבהמות. איה היא הקדושה שלהם להיות קדושים. איה אותן נפשות קדושות שנמשכות מלמעלה. וע"ז צוח שלמה המלך ואמר גם בלא דעת נפש לא טוב. איהו הוא דעת. זה הקב"ה. נפש לא טוב. נפש הזאת שהם מושכים במעשיהם לא טוב

ה"ד ותפארת בנים אבותם (ג) לא מתעטרים בניו אלא באבות. מכאן אוליפנא דכנון לא מתעטרין ולא מתסקיין מסקיו דנחלא. אלא בזמנא דאבסן מתעטראן ומתברכאן (ד) ה"ד עטרת זקנים בני בנים וגו' : (ג-ד-ה).

בכר עת אהב הרע ואח ללרה יולד. א"ר חזקיה בכל עת אהב הרע. דא קב"ה דכתיב ביה (משלי יז) רעך ורע אביך אל תעוב. ואח ללרה יולד. בשעתא דיעיקון לך שאלך קב"ה מאי אומר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. דישאל אקרין אחים ורעים לקב"ה. יולד. מהו יולד. וכי שעתא יולד. אלא בשעתא דעקתא יולד בעלמא אח יסא לקבלך. לשואר לך מכל אינון דאעיקון לך : (ג-ה) :

ימ

גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא. פתח רבי אבא ואמר. כתוב (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרר אין הבין. במאי אפרשן בני נשא מסוס ופרד. בקדושה דגמייסו לאשתכחא שלימין ורשומין מכלא. וע"ד כתיב בסו ישראל (ויקרא כ) אשר הבלדתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתיב (ס) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. וע"ד זוגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה (ה) והא אתערו בפלגות ליליא ישראל משבחת ליה לקב"ה. כדון עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקב"ה ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה. ואינון חכריא דמשתדלי באורייתא. זוגא דילסון בשעתא דזוגא אחרא אשתכחא. והא משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה ובכנסת ישראל. דהוא עידן רעותא דמתברכאן כלל עלאי ותתאי. אי בני נשא אתרחקן מיניה ועבדן כבעירי. אן הוא קדושה דלסון לאשתכחא קדושיין. אן אינון נפשאן קדושיין דמשכן מלעילא. וע"ד לוח שלמה מלכא ואמר גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן הוא דעת. דא קב"ה. נפש לא טוב. דא נפשא דאינון משכין בעובדיהו לא טוב

קוב

זיו הוהר

(ג) כע"ז ואין צריך לשבש הגויסא דגמרי כדכרי הטקדש מלך. כי בזה מפרש המכוון של ותפארת בנים אבותם. ר"ל שאין הבנים הגי' נשפעים בהארת השפע אלא מן אבותם שהם הכ"ד : (ג) עתה מפרש המכוון והתקשרות של כל הפסוק. שמשמעו דאין שניע הארת השפע מן האבות והיינו מן שקיו דנחלא שהיא הבינה האם הקדושה היונקת להבנים הגי' בשפע העליונת. אלא כזמנא דאבהן מתעטרין ומברכאן מן הבני בנים. דהיינו כוסן שיש אתערותא דלתתא מן עבודת הצדיקים והנביאים ששרשם הוא בנצח והוא כמו משה ואהרן ומשם יניקת הנביאים כידוע. וכאשר הם באתערותא דלתתא ע"י עבודתם ותפלותם שעולה למעלה נורמים שיתעשרו מהם הוקנים. כידוע מן המלאך שקושר כתרים דקונו מן תפלות ישראל. או נעשה אתערותא דלעילא שיהיה ותפארת בנים אבותם. ע"י שהבנים יתעשרו בשפע מן אבותם הכ"ד. כדפירוש קודם לזה. וטעם הכתוב בקצור כך הוא. עטרת זקנים בני בנים. מ"י כאשר הוקנים חכ"ד מתעטרים מן הבני בנים. דהיינו מן עבודת הצדיקים והנביאים ששרשם בנצח והוא. או נעשה אתדל"ע שהי' ותפארת בנים אבותם. שיושפע הארת השפע להבנים הגי' מן אבותם חכ"ד. ועפ"ז יבין כל מכוון שלכסוף צריך להיות העיקר התהלת הפסוק ולא רק טופו בלכך

(ה) כי ענין העונה בזמנה היא אחת מן המצות. וכל מצות צריך האדם לעשות לשם שמים. מ"י דכוון שיגמרו ותור השמים עם השמים שהוא יתור קב"ה ושכונתיה. והן כמצות העונה שכזמנה צריך לכוון כך אם אינו עושה מעשה כזמנה כסוס ופרד. וע"ז נאמר כל ערום יעשה בדעת. ואיתא כס"ק הפירוש שאדם החכם אצילו העשיה נשמות שלו היא בדעת. וכס"ל ירש אולת. פירוש שהכסיל שהוא בלא דעת אף הפרישות שלו היא ג"כ אולת.

טוב איטי. דהא מספרה אחרת אהמשכאן עליהו נפשתא. לאו איטי טוב בגין דלא מכווני לביוויו לקב"ה. מאן דאתלויס צילר הרע בלא רעותא וכוונא דלבלא לקב"ה. אהמשך עליה מספרה דילר הרע נפשא דלאו איטי טוב. ואך ברנליס חוטא. מאן דלויס אך ודמי שעתא בלא רעותא קדישא חוטא איטי. חוטא ודאי בכלא. וע"ד סריון מכתשין ביטון בבני נשא ואסתידו בלגזי סו חליפותא דילסון. לאחזאה דהא קב"ה מאיס בבו ולאו דעמיה בסקון. עד דליטון זכאן. דמכסראן עובדיוו כמלקדמין ומתדכאן: (ג-ט ע)

טוב היא. שהרי מצד הטומאה נמשכות עליהם נפשות. אין היא טוב לפי שאין מכוונים לבם להקב"ה. מי שנלהב ביצר הרע בלי רצון וכוונת הלב להקב"ה. נמשך עליו מצד של יצר הרע נפש שאין היא טוב. ואך ברנליס חוטא. מי שהוא אף ודוחה את השעה בלי מחשבה קדושה חוטא הוא. חוטא ודאי בכל. ולכן נמצאים נגעים רעים באנשים המעידים בהפנים שלהם על העזות שבהם. להראות שהלא הקב"ה מואס בהם ואין דעתו בהם. עד שחוזרים להיות זכאים. שמטיבים מעשיהם כמקדם ונטהרים: (ג-ט ע)

בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת. א"ר חייל בית והון נחלת אבות. וכי נחלת אבות הם. הלא הקב"ה נותן הכל לאנשים. אלא דכיון שהקב"ה מנחיל בית לאיש וממון. יכול היות לפעמים שמוריש הכל לבנו ותהי נחלת אבות. אבל ומה' אשה משכלת. לפי שהאשה אשר יסגל אותה האיש. מעם הקב"ה הוא מסגל אותה. שהרי אין הקב"ה ממציא אשה לאיש אלא כאשר מכרזים עליו ברקיע. כי הקב"ה מזווג זוגים טרם שבאים לעולם. וכפי שזוכים האנשים לפי מעשיהם כך נותנים להם אשה. ולפעמים שהיו עולות מקושרות (ג) ואיש ההוא הרע דרכו. אז עולה זווגו לאהר עד שיטיב את מעשיו. וכאשר יטיב מעשיו ויגיע זמנו נדחה איש מפני איש. ובא זה ולוקח את שלו. וזה קשה לפני הקב"ה מהכל לדחות איש מלפני איש אחר. ולפיכך הקב"ה הוא הנותן אשה לאיש. וממנו באים הזוגים. ולכן ומה' אשה משכלת. ולפי זה הקב"ה נותן הכל לאנשים. ובוא וראה שאם האדם נוטה דרכו מעם הקב"ה אל צד הטומאה. באים לו מן צד הטומאה ההוא כל מצירים וכל רעות. ואין באים לו מעם הקב"ה אלא מאותו צד הרע שהתדבק בו על ידי מעשים רעים שעשה. ולכן האשה שאין היא משכלת קרא עליה שלמה (קהלת ז) ומוציא אני מר ממות את האשה. שבשביל חטאי האיש הוא משך אותה עליו ע"י מעשים הרעים שעשה. וכאשר הקב"ה ירצה בו באיש בשביל מעשיו הטובים. הוא מזמין לו אשה שהיא משכלת. ופודה אותו בפדיון מתוך צד הטומאה: (א-רכט.)

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. א"ר שמעון בטהור זמנא דלריך דבר נס ליחדא לקב"ה בסכינתיה. לריך להפשיט מיה כל מחשבין דליטון קליפין. דאתמר בסון רבות מחשבות בלב איש. ולסלקא סכינתא לנביס במחשבתא חדא. סה"ד ועלת ס' היא תקום. כנוונא דבר נס דמתיהיד בבת זוגיה אהפשיט מלבושו למסוי עמה חד. כמה דכתוב וסיו לבשר אהר. סבי לריך לאפשיטא מניה כל מחשבין אהרנין בזמנא דמיהיד לקב"ה בכל יומא תרין זמנין. שמע ישראל ס' אליהו ס' אחד: (מ"ו תיקון ס)

רבות מחשבות בלב איש ועלת ה' היא תקום. א"ר שמעון בטהור זמנא דלריך דבר נס ליחדא לקב"ה בסכינתיה. לריך להפשיט מיה כל מחשבין דליטון קליפין. דאתמר בסון רבות מחשבות בלב איש. ולסלקא סכינתא לנביס במחשבתא חדא. סה"ד ועלת ס' היא תקום. כנוונא דבר נס דמתיהיד בבת זוגיה אהפשיט מלבושו למסוי עמה חד. כמה דכתוב וסיו לבשר אהר. סבי לריך לאפשיטא מניה כל מחשבין אהרנין בזמנא דמיהיד לקב"ה בכל יומא תרין זמנין. שמע ישראל ס' אליהו ס' אחד: (מ"ו תיקון ס)

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. א"ר שמעון בשעה ההיא שצריך האדם לייחד להקב"ה בשכינתו. צריך להפשיט מעצמו כל מחשבות אחרות שהן קליפות. שעליהן נאמר רבות מחשבות בלב איש. ולהעלות השכינה אליו במחשבה אחת. זש"כ ועצת ה' היא תקום. כדמיון האדם כשמתיהיד עם בת זוגו מפשיט בגדיו להיות עמה אחד. כמו שנאמר והיו לבשר אחד. כך צריך להפשיט מעצמו כל מחשבות אחרות בשעה שמתיהיד להקב"ה בכל יום שני פעמים. שמע ישראל ה' אליהו ה' אחד: (מ"ו תיקון ס) יראת

לאה

יראת

ויו הוהר

(ג) ספריו הוהר נדרקו באן על חגג בחיבת קלוטין. ועשו גירסאות שונות. ולפעניד הוא פשוט שאריך להיות קלוטין בוא"ו. ולא נדרסם כוהר קליטין בשתי יודין. וקלוטין בוא"ו הוא כמו קלוטות בעברית שצירפו קלוט. ומשמעותו מקושר שחשתי פרסות מקושרות ונראית כאחת. וכן הנשמות:

יראת ה' לחיים ושבע יליון בל יפקד רע. רבי יהודה פתח (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. האי קרא אתמר ואוקמוס. אבל תא חזי מלן דאתדבק ביצר הרע ואתמשיך אחריו יסתלב סוף ויסאבון ליה כמה דאתמר. ומלן אינון. אינון דמתכלין ארתיסו על ארעה. דהא האי דמסאב ארתיסו וסאיב גרמי איסו אתקיף ליה לרוחא מסאבא. ובנין כך כד אסתלב אקרי רע. כמה דכתיב ויסי ער בכור יסודס רע בעימי ה'. עליוסו כתיב לא יגורך רע. דלא עאל בפטריון ולא חמי אפי סכינתא (ג) בנין דכסאי אסתלק סכינתא מעלמא. ותא חזי כד בר נש אסתלב לא יתפקד מעס קביס לכס. ובכל זמנא אתפקוד מהסו דאתקרי רע לביס. סה"ד ושבע יליון בל יפקד רע. דכד בר נש אייל בלרמ מישר כדיון בל יפקד רע (ז) וכתיב גם כי אלך בני ללמות לא אירא רע כי אתה עמדי : (א-ג).

יראת ה' לחיים ושבע יליון בל יפקד רע. רבי יהודה פתח (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. מקרא זה נדרש ונתבאר. אבל בוא וראה מי שמתדבק ביצר הרע ונמשך אחריו ומטמא את עצמו מטמאין לו כמו שנתבאר. ומי הם. אלו שמשחיתים דרכם על הארץ. שהרי זה שמשחית דרכו ומטמא את עצמו הרי הוא מגביר לו לרוח הסומא. ולפיכך כאשר נטמא נקרא רע. כמו שנאמר ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'. עליהם כתוב לא יגורך רע. שאינו נכנס לתוך ההיכל ואינו רואה פני השכינה (ז) לפי שבזה נדחת השכינה מן העולם. ובוא וראה כשנטמא האדם אינו נפקד מעם הקב"ה לטוב. ובכל שעה נפקד מזה שנקרא רע לרעה. ושי"כ ושבע יליון בל יפקד רע. שכאשר האדם הולך בדרך הישר או בל יפקד רע (ז) וכתוב גם כי אלך בני צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי : (א-ג) :

ב

אל תאמר אשלמה רע קוה לה' ויושע לך. אמר רבי שמעון תא חזי קביס עבדו ליה לבר נש לאתתקפא צס באורייתא. ולמנן בלרמ קשוס לכסר ימינא. ולא יכך לכסר שמהלא. ובג"כ איסו ילר סוב וילר רע דא ימינא ודא שמהלא. וישראל בעיין לאתקפא לילר סוב על ילר רע באינון עובדין דכשרין. ואי ספי צ"כ לשמהלא כדיון אתתקף ילר רע על ילר סוב. ומלן דהוה פניס אשלים ליה בחסאיו. דהא לא אשתלים מנוולא דא אלא בחסאיו דבני נשא (א) ובג"כ בעי צ"כ לאודסרא דלא ישתלים סהו ילר רע בחסאיו ויסחמר תדיר. דהא ילר סוב בעי לאשלא ליה בשלימות תדיר ולא ילר סרע. ובג"כ אל תאמר אשלמה רע קוה לה' ויושע לך : ד"א אל תאמר אשלמה רע. כדכתיב (תהלים יח) ומשלמו רעס תחת סובה וגו'. למלן דשלים ליה סובה לא ישלים ליה רע. בנין דכתיב (שלי י) משיב רעס תחת סובה לא תמוס רעס מבימו. ואפילו למלן דאשלימו ליה בישון [הלף סובה] לא אית ליה לאשלא ליה בישא חלף סהו בישא דשלימו ליה. אלא קוה לה' ויושע לך : (א-ג).

אל תאמר אשלמה רע קוה לה' ויושע לך. אמר רבי שמעון בוא וראה הקב"ה ברא את האדם להתנבר בה בהתורה. וללכת בדרך אמת לצד הימין. ולא ילך לצד השמאל. ולפיכך יצר הטוב ויצר הרע זה ימין וזה שמאל. וישראל צריכים להגביר יצר הטוב על יצה"ר ע"י מעשים טובים. ואם נוטה האדם לשמאל או מגביר יצה"ר על יצר הטוב. וכאשר יצה"ר הוא פגום משלים לו האדם בחטאיו. שהרי לא נשתלם נבל זה אלא בחטאות האנשים (ב) ולפיכך צריך האדם להוהר שלא ישלם זה יצר הרע בחטאיו וישתמר מזה תמיד. שהרי ליצר הטוב נצרך להשלימו בשלימות תמיד ולא ליצר הרע. ולפיכך אל תאמר אשלמה רע קוה לה' ויושע לך : ד"א אל תאמר אשלמה רע. ככתוב (תהלים יח) ומשלמו רעס תחת סובה וגו'. מי שהשלים לך טובה אל תשלמנו רעה. לפי שכתוב (משלי י) משיב רעה תחת טובה לא תמוס רעה מבימו. ואפילו לאלה ששלמו לך רעות [תחת טובה] אינך צריך לשלם להם רעה תחת אותה רעה ששלמו לך. אלף קוה לה' ויושע לך : (א-ג).

ב

ב

(ג) פ"א אם לא עשה תשובה נודח כראוי. אבל אין לחשוב שאין מעיף דוח תשובה ה"ו. וכן איתא בזהר בספסוף אחר שמוציא דוח תשובה כתיבא סני. טירוש בכת נרול. ואין לנו כח יותר נרול מן הבת להניגע בתלמוד תורה : (ד) י"ד ושבע יליון רעה דומר שמשיבוע עצמו בכרי תורה בלילה. ועוד י"ד ושבע יליון על דרך שאמר ח"ד אבר קפן יש בארם. משבינו רעב. מריבועי שבע :

(ב) כי ע"ז שהאדם חוטא יש רעות ליצה"ר לנוול מן האדם דברי קדושה שעשה. והוא בלע חיל הזה להשביע עצמו מוח ולתלבש סמנו. והוא שאומר שהיצה"ר נשתלם ע"י המאי האנשים. אבל אם האדם עושה תשובה הוא מוכרח להתויר הגולה ועל זה כתוב חיל בלע וקייאנו ונ"י כירוש :

דלעילא לא סכיך כהורא עליה אפילו רגעא. ורזא דא (תסליס ט) אלסיס אל דמי לך. כנוונא דא כתיב (ישעי' סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם. לא סכיכו לטון. כהורא דשרגא כיון דאתאחדא גו פתילה. סהוא כהורא לא סכיך לעלמין. אלא מתענעא כהורא לכאן ולכאן. כנוונא דא ישראל דנשמתיהו מנו סהוא כהורא דשרגא דלעילא. כיון דאמר מלה חדא דאורייתא סא כהורא דליק. ולא יכלין אינין לאשתכחא. ומתענען לכאן ולכאן וכל ספרין כהורא דשרגא. דהא נר ה' נשמת אדם כתיב. וכתיב (יחזקאל לא) אדם אתם. אתם קרויין אדם ולא אומין עכו"ם. נשמתין דעמין עכו"ם משתכרין ולא מתענענן. דהא לית לטון אורייתא. לא דלקין בס ולא כהורא שריא בסון. ועל דא משתכרין ולא עבדון כעטעא. אלא ישראל בלחודיהו כד לעלן בצורייתא מתענענן סכא וסכא. ולא יכלין למוקס בקיומיהו : (ג-ריח) תא חיי אית בני נשא דמללן כעטע דעינין. ואחרטין כעטע דידין. ואחרטין כעטע דישא. ואחרטין כעטע דנופא. ואחרטין כעטע דרגלן. דא איסו דככל אתר דנשמתיה ביה תמן עבד נעטע יתיר כהורא אחר. א"ל רבי אלעזר אבא וכי נשמתא לא איסי באתר ידיעא בלבא. ואתפשטותה ככל אכרין דלבא. א"ל כרי וסא כתיב ביה (רות ג) ותגל מרגלותיו ותשכב. דכפוס עובדו דבר נש סכי נפ"ק לה מאתרהא ונחית לה לבר מאתרהא. כנוונא דשכינתא דאתמר ביה (ישעי' ט) ובפשטיכס שלחה אמכס. ותיובתא שלימתא איסי מלן דחייב לה לאתרהא דהוה בקדמיתא. דבזמנא דנשמתא איסי בלבא אתקריאת מטרותיה. כד נפקת מלבא לא אתקריאת מטרותיה. וכפוס חובו דכ"ג סכי נחית לה מדרגא לדרגא ומאבר לאבר עד נחית לה לרגליו. וכפוס זכוון דיליס סכי סליק לה עד דסליקת לאתרה. ובג"ד ככל אחר דנחתת תמן עבדת תנועה יתירה כהורא אבר יתיר מאחרטין : (מ"ז תקון ט')

נ"ר ה' נשמת אדם וגו'. פתח סבא סבא והוא ואמר. בוא וראה כל הנשמות מעץ הגדול והתקיף של הנהר ההוא היוצא מן העדן יוצאות. וכל הרוחות מעץ אחר הקטן מן הראשון יוצאים. הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה. ומתחברים יחדו כדמיון זכר ונקבה. וכאשר מתחברים יחדו או מאירים באור עליון. ובהתחברות של שניהם נקראים נר. זש"כ נר ה' נשמת אדם. מהו נ"ר. נשמה "רוח. ועל התחברות שניהם יחדו נקראים נ"ר. נשמה ורוח הם זכר ונקבה להאיר ביחד. וזה בלא זה אין מאירים ולא נקראים נר (ג) וכאשר מתחברים יחדו או מתעטפת הנשמה ברוח להתקיים שם למעלה בהיכל הגסתר. שנאמר (ישעי' גז) כי רוח מלפני יעטף וגו'. יתעטף לא כתוב אלא יעטף (ג) מה הטעם. לפי שהנשמות

העליונה אין שוכך האור שעליו אפילו רגע אחד. וזה הסוד (תהלים ט) אלהים אל דמי לך. וכדמיון זה כתוב (ישעי' סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם. אל תשכחו לכם. אור הנר כיון שנאחו תוך הפתילה. זה האור אינו שוכך לעולם. אלא מתענע האור לכאן ולכאן. וכן כדמיון הזה ישראל שנשמותיהם מתוך אותו המאור של נר העליון. כיון שאומר דבור אחד של התורה הרי נרו נדלק. ואין אורו יכול לשכך. לפיכך מתענעים לכאן ולכאן ולכל הצדדים כמו אור הנר. שהרי נר ה' נשמת אדם כתוב. ונאמר (יחזקאל לא) אדם אתם. אתם קרויים אדם ולא האומות עכו"ם. נשמות האומות עכו"ם משתככות ואין מתענענות. שהרי אין להם תורה. אין אש דולק בנשמותיהם ואין האור שוכן בהן. וע"כ הם משתככים ואין עושים נענועים. אלא ישראל בלבדם כאשר לומדים בתורה מתענעים הנה והנה. ואין יכולים לעמוד במנוחה : (ג-ריח) בוא וראה יש אנשים שמדברים בנדנדוד עינים. ואחרים בנדנדוד ידים. ואחרים בנדנדוד הראש. ואחרים בנענועת הגוף. ואחרים בנדנדוד רגלים. זה הוא שבכל מקום שנשמתו שורה בו שם הוא עושה נדנדוד יותר במקום ההוא. א"ל רבי אלעזר אבי וכי הנשמה אין היא במקום ידוע בלב. והתפשטותה בכל אברי הגוף. א"ל בני והלא כתוב בה (רות ג) ותגל מרגלותיו ותשכב. שכפי מעשה האדם כך הוא מוציאה ממקומה ומורידה לחוץ ממקומה. כדמיון השכינה שנאמר בה (ישעי' ג) ובפשעיהם שלחה אמכם. ותשובה שלימה היא מי שמחזירה למקומה שהיתה בתחלה. שבזמן שהנשמה היא בלב נקראת מטרונה. וכאשר יוצאת מן הלב אינה נקראת מטרונה. וכפי חטאי האדם כך מורידה ממדרגה למדרגה ומאבר לאבר עד שמורידה לרגליו. וכפי הזכויות שלו כך הוא מעלה אותה עד שתעלה למקומה. ולפיכך בכל מקום שיורדת שם תעשה תנועה יתירה באבר ההוא יותר מאבר אחר : (מ"ז תקון ט')

נ"ר ה' נשמת אדם וגו'. פתח סבא סבא והוא ואמר. בוא וראה כל הנשמות מעץ הגדול והתקיף של הנהר ההוא היוצא מן העדן יוצאות. וכל הרוחות מעץ אחר הקטן מן הראשון יוצאים. הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה. ומתחברים יחדו כדמיון זכר ונקבה. וכאשר מתחברים יחדו או מאירים באור עליון. ובהתחברות של שניהם נקראים נר. זש"כ נר ה' נשמת אדם. מהו נ"ר. נשמה "רוח. ועל התחברות שניהם יחדו נקראים נ"ר. נשמה ורוח הם זכר ונקבה להאיר ביחד. וזה בלא זה אין מאירים ולא נקראים נר (ג) וכאשר מתחברים יחדו או מתעטפת הנשמה ברוח להתקיים שם למעלה בהיכל הגסתר. שנאמר (ישעי' גז) כי רוח מלפני יעטף וגו'. יתעטף לא כתוב אלא יעטף (ג) מה הטעם. לפי שהנשמות

ויו הוהר

(ג) דמיון בזה אנו רואים בעודו מעת שנתגלה מאור האלקשרין שהוא מורכב משני זרמים של שני מינים אחד מושך ואחר דוחק ורק בהתחבר שני הזרמים יחד או ויהי אור : (ג) יתעטף הוא בנין התפעל שהפעולה נעשית כעצם הפועל כלי שני. והי' במשפט שהורח מתעטף בעצמו. אבל יעטף הוא בנין קל נסתר. ומשמעותו שיש מי שיעטף עצמו עם הרוח. והיא הנשמה או י"ל שלמי הבתוב ידרש בבנין נפעל. הוהר בצירה והעין בקמ"ץ. והיינו שהורח נעטף מן הנשמה :

שהנשמות אני עשיתי. שם למעלה בגן בהיכל הנסתר מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח כראוי לה: (דג משפטים זט:) ובוא וראה רוחו של אדם זכאי נתעטר בצורתו בגן עדן שלמטה. ובכל שבתות ומועדים וראשי חודשים נתעטרים הרוחות ומתפשטים וצולים למעלה (ז) וכמו שעושה הקב"ה עם אותה נשמה עליונה הקדושה למעלה. כך הוא עושה עם הרוח למטה בגן עדן שלמטה. וכאשר הרוח עולה לפניו ואומר זה הוא רוחו של הגוף פלוני. מיד מעטר הקב"ה לרוח הזה בכמה עטרות ומשתעשע בו: (כ-צו:)

כא

שמר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. אמר שלם ההוא שומר פיו ולשונו וגו'. לפי שאם שפתיו ולשונו מדברים דברים רעים. אותן הדיבורים עולים למעלה. ובשעה שעולים כלם מכריזים ואומרים היעלו מסביב דבור הרע של פלוני. פנו מקום לדרכו של נחש התקיף. ואז הנשמה הקדושה נשעליה נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. ותרגמו לרוח ממלאך פורחת ממנו ונדחית ואין יכולה לדבר. כמש"כ (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב. ונשמה הזאת עולה בבושה ובצער גדול. ואין גותנים לה מקום כמקדם. וע"כ כתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי. זו שהיתה מדברת נעשית אלמית בשביל דבור הרע: (ג-טו:)

כב

ערום ראה רעה ונסתר ופתיים עברו ונענשו. א"ר שמעון מה הענין שיסתתר האיש. אלא בוא וראה בזמן שיש רשות למשחית להשחת נאמר בו (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'. ובאותו זמן (ביאשית יח) והיה כצדיק כרשע. ומפני זה יש לו לאיש בזמן שהוא להטמן ולהסתתר שלא יהי נמצא ביניהם. כי בזמן שהוא יש נספה בלא משפט. ובמה יסתתר האיש מאותן הדינים והמקטרגים שלא ישלטו עליו. בתשובה. וש"כ יושב בסתר עליון. זו האם העליונה שהיא סתרה להעליון ממנה. זה חכמה שאינו מושג. אלא בבינה: (ת"ו תקין כב)

ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו. רבי חייא אמר מקרא זה נאמר על נח. שנכנס לתיבה ונסתר בה בזמן שהמים דחקו לו. והרי אמרו שטרם שנכנס לתיבה ראה לו למלאך המות שמתהלך ביניהם וסובב אותם. כיון שראה לו נכנס לתיבה ונסתר

זיו הודר

דנשמות אני עשיתי. תמן לעילא בנגתא זיכלא סמורא אהעטף ואתלבש נשמה ברוח כראוי כמה דאתחוי: (דג משפטים ט:) ותא חוי רוחא דב"ג זכאה אהעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא. וכלל שבתי ויועדי וישי ירמי מהעטף רוחי ומתפשען וסלקין לעילא (ד) וכמו דעביד קב"ה בהאיא נשמתא עלאה קדישא לעילא. הכי נמי עביד בהאי רוחא לתתא בגן עדן דלתתא. וקא סלקת קמיה ואמר דא איסי רוחא דפלוני גופא. מיד מעטרא לה קב"ה להאי רוחא בכמה עטרין אשתעשע בה: (ג-טו:)

כא

שמר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. אמר ההוא רביא שומר פיו ולשונו וגו'. בנין דאי שפוטתיה ולישטיה ממלך מלין בישין. אינון מלין סלקין לעילא. ובשעתא דסלקין כלשו מכריון ואמרין אסתלקו מסוכרטיה דמלש בישא דפלוני. פנון אתר לארמיה דחויא תקיפא. וכדון נשמתא קדישא [עלה כתיב ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. ותרגמו לרוח ממלאך] איסי אהעברת מניה ואסתלקת ולא יכלא למללא. כד"א (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב. והאי נשמתא סלקא בכסופא בעאלקו דכלא. ולא יסבין לה אתר כמלקדמיון. וע"כ כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי. הויא דהות ממללא אהעבידת משתוקא בגין מלולא בישא: (ג-טו:)

כב

ערום ראה רעה ונסתר ופתיים עברו ונענשו. א"ר שמעון מתי סתירה דבר נס. אלא תא חוי בזמנא דאית רשו למחבלא לחבל אתמר ביה (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'. ובהסווא זמנא (כנאשית יח) ויהי כצדיק כרשע. ובגין דא אית ליה לב"ג בהסווא זמנא לאתסמרא ולאסתכסיא דלא יסתכח ביניהו. דבהסווא זמנא יש נספה בלא משפט. ובמאי נסתר בר נס מאלין דינין וקסרגונין דלא יסלטון עליה. בתשובתא. הס"ד ויבב בסתר עליון. דא אמא עלאה דאיסי סתר לעליון מינה. דא חכמה דלא אשתמודע אלא בה: (ת"ו תקין כב)

ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו. רבי חייא אמר האי קרא אתמר על נח. דעאל לתיבותא ואסתתר בה בזמנא דמייא דחקו ליה. וסא אתמר דעד לא עאל לתיבותא חמא ליה למלאך המות דאזיל ביניהו ואסתר לון. כיון דחמא ליה עאל לתיבותא ואסתתר

(ד) פ"ה שהרוח מתפשט מן הגוף שהשיג בגן העדן שהוא כעצרת הגוף של עוה"ז כיון שעולה לנן עדן העליון לטמן תתעטף בו הנשמה. ולזה הענין טעם אמירו הגוף של נן עדן התחתון. לכן מתפשט הרוח מזה הגוף ועולת להתאחד עם הנשמה אשר לו:

ואסתתר בגוה. ס"ד ערוס ראה רעה ונסתר. ראה רעה. דא מלאך המות ונסתר מקמיה. ס"ד מפני מי המבול (ה) רבי יוסי אמר ערוס ראה רעה ונסתר. ויסתר כתיב (ג) אהדר על מאלי דאתמר דבזמנא דמותא שריא בעלמא בר נש חכים יסתר. ולא יקום לכר ולא יתחוי קמי ונהבלא. בגין דכיון דלתיבי ליה רשו יחבל כל אינון דיסתכחון קמיה ויעברון קמיה באתגליא. וסיפיה דקרא ופתאים עברו ונעשו. עברין קמיה וסתחיון קמיה ונעשו: (א-טו.)

ונסתר בתוכה. זשיכ ערום ראה רעה ונסתר. ראה רעה. זה מלאך המות ונסתר מפניו. זשיכ מפני מי המבול (ה) רבי יוסי אמר ערום ראה רעה ונסתר. ויסתר כתוב (ג) זה מוסב על מה שאמרו שבזמן שמיתה שורה בעולם אדם החכם יסתר עצמו. לא יעמד בחוץ ולא יתראה לפני המשחית. לפי שכיון שניתנה לו רשות ישחית לכל אותן שיהיו נמצאים לפניו ויעברו לפניו בהתגלות. וסוף המקרא ופתאים עברו ונעשו. עברו לפניו והתראו לפניו ונעשו: (א-טו.)

הנוף לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. פתח רבי נחוראי ואמר. כתוב ויתהלך חנוך את האלהים ואינו כי לקח אתו אלהים. הקב"ה העלהו מתוך עולם הזה של האנשים. ונתעלה חנוך זעיר עד שנעשה ממנו מה שנעשה. והוא שוכן במקומו כראוי וזהו **ממטרין** הגדול והתקיף שר הפנים. וממנו מודעזין עליונים ותחתונים והשרים ושמשם העליונים. הקרובים אליו למשול ולהוציא ממנו כח ועטרות קדושות. והוא נקרא **נער**. והממשלה שלו היא בשני צדדים. נאחות למטה ונאחות למעלה (ג) זשיכ חנוך לנער. זהו **ממטרין** שמשך אותו הקב"ה מן התחתונים. והנהיגו לשת למעלה. על פי דרכו. לפי דרכו שלמטה. גם כי יזקין. שכתוב נער הייתי גם זקנתי. ותנין דהאי קרא שר העולם אמרו. וע"ד גם כי יזקין לא יסור ממנה. לא יעדי מהסוה אורח. בגין דאית לאתמשכא (בגין דאתמשכא) לתת: (יח מדג רוח)

הנוף לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. פתח רבי נחוראי ואמר. כתוב ויתהלך חנוך את האלהים ואינו כי לקח אתו אלהים. הקב"ה העלהו מתוך עולם הזה של האנשים. ונתעלה חנוך זעיר עד שנעשה ממנו מה שנעשה. והוא שוכן במקומו כראוי וזהו **ממטרין** הגדול והתקיף שר הפנים. וממנו מודעזין עליונים ותחתונים והשרים ושמשם העליונים. הקרובים אליו למשול ולהוציא ממנו כח ועטרות קדושות. והוא נקרא **נער**. והממשלה שלו היא בשני צדדים. נאחות למטה ונאחות למעלה (ג) זשיכ חנוך לנער. זהו **ממטרין** שמשך אותו הקב"ה מן התחתונים. והנהיגו לשת למעלה. על פי דרכו. לפי דרכו שלמטה. גם כי יזקין. שכתוב נער הייתי גם זקנתי. ותנין דהאי קרא שר העולם אמרו. וע"ד גם כי יזקין לא יסור ממנה. לא יעדי מהסוה אורח. בגין דאית לאתמשכא (בגין דאתמשכא) לתת: (יח מדג רוח)

כג

גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו: ישמח אבין ואמך ותגל יולדתך. אמר רבי פנחס גיל יגיל אביו צדיק. זה הקב"ה. ויולד חכם ישמח בו. זה אביו של משה: ד"א גיל יגיל אביו צדיק. זה אביו של משה. ויולד חכם ישמח בו. וישמח כתוב בתוספת וא"ו. זה הקב"ה למעלה: ישמח אבין ואמך וגו'. כיון שכתוב ישמח אבין ואמך. מהו ותגל יולדתך. הלא בואמך די. אלא ישמח אבין. זה הקב"ה. ואמך זו כנסת ישראל. ותגל יולדתך זו יולדתך שלמטה: (ג-ק"ט)

גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו: ישמח אבין ואמך ותגל יולדתך. אמר רבי פנחס גיל יגיל אביו צדיק. זה הקב"ה. ויולד חכם ישמח בו. זה אביו של משה: ד"א גיל יגיל אביו צדיק. זה אביו של משה. ויולד חכם ישמח בו. וישמח כתוב בתוספת וא"ו. זה הקב"ה למעלה: ישמח אבין ואמך וגו'. כיון שכתוב ישמח אבין ואמך. מהו ותגל יולדתך. הלא בואמך די. אלא ישמח אבין. זה הקב"ה. ואמך זו כנסת ישראל. ותגל יולדתך זו יולדתך שלמטה: (ג-ק"ט)

כד

כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו'. א"ר חזקיה מאן מלחמה. דא מלחמא דסוהא ספרא בישא. דאילתך

כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו'. א"ר חזקיה מאן מלחמה. דא מלחמא דסוהא ספרא בישא. דאילתך

זו הוהר

כב מפני מי המבול. יתור לשון הוא. שהי"ד מפני המבול או מפני המים. ודורש יתור התבה לרכות מפני מלאך המות. או אפשר דומי המבול כדרך רסו. כי הראשי תיבות מי המבול היינו הך ר"ת של מלאך המות: (ג) ר"ל שכלבו הירשה על לשעבר הרי זה אזרח ונעז מוכה תמורת: (ג) מי כיון שהשכינה הקדושה מתלבשת בו הוא בכת השכינה מעלה מעשים הטובים קטנים הנה לעולמות העליונים. וכן בכת השכינה מוריד השפע לעולם הזה. והוא המור של שמי בקיבו (שמות כג) והמבין יבין:

שצריך האיש להתגר בו מלחמה. לשלוט עליו ולהנצל ממנו: (א-ספ.)

התרפית ביום צרה צר כחכה. רבי יהודה פתח ואמר (נחום א) טוב ה' למעוז ביום צרה ויודע חוסי בו. אשרי חלקו של האיש שמתחזק בו בהקב"ה. לפי שהתחזקות בהקב"ה היא מעוז. וביארו טוב ה'. כמש"כ טוב ה' לכל. למעוז. זה הוא מעוז ישש בו ישועות שכתוב (תהלים כח) ומעוז ישועות משיחו הוא. ביום צרה. ביום של צרה שאר האומות לחצים לישראל. בוא וראה מה כתוב התרפית ביום צרה צר כחכה. מהו התרפית. מי שנרפו ידיו מן הקב"ה לבלתי התחזק בו. ואיך יתחזק איש בו בהקב"ה. יתחזק בתורה. שכל מי שמתחזק בתורה מתחזק בעץ החיים. כביכול נתן עוז ותעצומות לכנסת ישראל להתחזק (ה) ואם האיש מתרפה מן התורה מה כתוב. התרפית. אם היית מתרפה מן התורה. ביום צרה צר כחכה. ביום שתבוא אליך צרה. כביכול הוא מיצר להשכינה (ג) שהיא הכח של העולם: ד"א צר כחכה. בוא וראה בזמן שהאיש מתרפה מן התורה והולך בדרך לא טוב. הרבה שונאים נודמנים לו להיות מקטריגים עליו ביום צרה. ואפילו נשמת האיש היא הכח והתוקף שלו. היא נעשית לו שונא כנגדו. שכתוב צר כחכה. שהיא נעשית צר אליו. א"ר אבא בשעה שהאדם הולך בדרכי התורה. וכל דרכיו מתוקנים כראוי. כמה מליצים טובים עומדים לו להוכירו לטוב. ולפיכך ביום צרה. כאשר האדם מתרפה מן התורה כביכול צר לו להקב"ה עם אותו יצר הרע. שהוא נעשה מקטרג (ג) זש"כ צר כחכה. צר כ"ח כ"ה. לפי שהמקטרג מתקרב לפניו לקטרג ונחלש הכח של כ"ה: (א-קער:)

התרפית ביום צרה צר כחכה. רבי אבא פתח ואמר (תהלים ק) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. אשרי שומרי משפט. זכאים הם ישראל שהקב"ה נתן להם תורת אמת לעסוק בה יומם ולילה. שהרי כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מהכל. חירות מן מיתה שאין יכולה לשלוט עליו. וזה נתבאר לפי שכל מי שעוסק בתורה ונקשר בה. הרי הוא מקושר בעץ החיים. ואם מרפה עצמו מעץ החיים. הרי עץ המות שורה עליו ונתקשר בו. זש"כ התרפית ביום צרה צר כחכה. התרפית. מי שמרפה ידו מן התורה. ביום צרה צר כחכה. מהו צר כחכה. צר כ"ח כ"ה (ג) שהרי היא תמיד לימין. ושמירה שלה תמיד על האיש כאשר הולך בדרכי התורה. ואז נדחה הרע לחוץ שלא יקרב אצל האיש ולא יוכל לקטרג עליו. וכאשר יסיר האיש מדרכי התורה ומתרפה ממנה. אז צר כח כ"ה. לפי שהרע ההוא שהוא לשמאל שולט

דלאתריך צ"ג לאנחא ציה קרבא. לשלטה עליו ולאשתובא מניה: (א-ספ.)

התרפית ביום לרה לר כחכה. רבי יודם פתח ואמר (נחום ה) טוב ה' למעוז ביום לרה ויודע חוסי בו. זכאה חולקיה דב"י דאתתקף ביה בקב"ה. בנין דתוקפא דקב"ה אויבו תוקפא. ותוקמוה טוב ה'. כד"א טוב ה' לכל. למעוז. דא הוא תוקפא דאית ביה ישועות דכתיב (תהלים כח) ומעוז ישועות משיחו הוא. ביום לרה. ציומא דעקו דשאר עמין עקין לישראל. תא חוי מאי כתיב התרפית ביום לרה לר כחכה. מהו התרפית. מאן דאתרפו ידיו מקב"ה דלא להתקפא ביה. וסיך יתתקף ב"י ביה בקב"ה. יתקף בלוריינתא. דכל מאן דאתתקף בלוריינתא. אתתקף בלינלא דחיי. כביכול יהב תוקפא לכנסת ישראל ללאתקפא (ה) ואי הוא ירפוי מלוריינתא מאי כתיב. התרפית. אי אויבו אתרפו מן לוריינתא. ביום לרה לר כחכה. ציומא דייתי ליה עקו. כביכול דחיק לה לשכינתא (ג) דאית חילא דעלמא: ד"א לר כחכה. תא חוי בשעתא דב"י אתרפוי מלוריינתא ואויל בלרחא דלא כשרא. כמה בעלי דבבו זמינן ליה למסוי ליה קסיגורין ציומא דעקו. ואפי' נשמתיה דב"י דאית חילא ותוקפא דיליה. אויבו מארי דבבו לקבליה. דכתיב לר כחכה. בנין דאית לר לבגיה. א"ר אבא בשעתא דב"י אויל בלרחי דלוריינתא. וכל ארחי מתתקן כדקא יאות. כמה סגיורין קיימין עליה ללדכרא ליה לפי. ובנין דא ביום לרה. כד צ"ג אתרפוי מלוריינתא כביכול דחיק ליה קב"ה בהדיה דהסוא ילר סרע. דאיתו אתעביד קסיגורא (ג) הס"ד לר כחכה. לר כ"ח כ"ה. בנין דאתקרב קמיא לקערנא ואתהלש חילא דכ"ה: (א-קער:)

התרפית ביום לרה לר כחכה. רבי אבא פתח ואמר (תהלים ק) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. אשרי שומרי משפט. זכאים הם ישראל שהקב"ה נתן להם תורת אמת לעסוק בה יומם ולילה. שהרי כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מהכל. חירות מן מיתה שאין יכולה לשלוט עליו. וזה נתבאר לפי שכל מי שעוסק בתורה ונקשר בה. הרי הוא מקושר בעץ החיים. ואם מרפה עצמו מעץ החיים. הרי עץ המות שורה עליו ונתקשר בו. זש"כ התרפית ביום צרה צר כחכה. התרפית. מי שמרפה ידו מן התורה. ביום צרה צר כחכה. מהו צר כחכה. צר כ"ח כ"ה (ג) שהרי היא תמיד לימין. ושמירה שלה תמיד על האיש כאשר הולך בדרכי התורה. ואז נדחה הרע לחוץ שלא יקרב אצל האיש ולא יוכל לקטרג עליו. וכאשר יסיר האיש מדרכי התורה ומתרפה ממנה. אז צר כח כ"ה. לפי שהרע ההוא שהוא לשמאל שולט

זיו הוהר

כד (ה) פירוש על דרך הכתוב תנו עוז דלדחיה וגו' כדי שלעומת זה יהיה אד ישראל הוא נתן עוז ותעצומות לעם וגו': (ג) פ"ר על דרך שאמרו חז"ל אפילו אם פושעי ישראל בעצור שכינה מה אומרת קלני בראשי קלני סורונו וכו': (ג) כי הקב"ה יריא טוב ומטיב והוה רצונו אך להטיב. ואם נעשה בניעה מן מרת הרין הרי כביכול ויתעצב אל לבו: (ד) זו השכינה הקדושה שנקראת כה:

שליש עליו דב"ג. ודחי לם להסיא כ"ה לזר. עד דחיק ליה אחר בעקו: ד"א לר כחכה. וכד צ"ג אחיד צארחי דאורייתא אחרמיס לעילא ואחרמיס לתתא. ורחמיא דקב"ה הוי. כד"א (שואל ב' יג) וסי אהבו. דהוה רחמיא דקב"ה ורחמיס ליה. וכד צ"ג אפסי מארחי דאורייתא. כדון לר כח כ"ה. לר דיליס ומארי דבבו איהו לנביא. וסליס עליו הוה דאקרי רע. עד דמקטרג בוס צהאי עלמא ובעלמא דאחי: (א-קני:)

שולט על האיש. ומדחה לה להיא כ"ה לחוף. עד שצר לה המקום ביום צרה: ד"א צר כחכה. שכאשר האדם אוהו בדרכי התורה הרי הוא אוהב למעלה ואוהב למטה. ונקרא אוהבו של הקב"ה. כמש"כ (שואל ב' יג) וה' אהבו. שנעשה אוהבו של הקב"ה ואוהב לו. וכאשר יסיר האדם מדרכי התורה. או צר כח כ"ה. צר שלו ושונא נעשה זה הכ"ה אליו. ושולט עליו זה שנקרא רע. עד שמקטרג עליו בעולם הזה ובעולם הבא: (א-קני:)

כי שבע יפול לדיק וקס ורשעים יכשלו ברעה. א"ר שמעון כתיב (איוב ג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. הוה נפש ההיא שאינה חוזרת בתשובה בשלשה גלגולים נאמר בה והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמי. דנחזין לה ב' מדורין דניסנס. ותמן נשכח לדרי דרין. ואם הוא לדיק אחר ב' כי שבע יפול לדיק וקס. א"ל רבי אלעזר ואם הוא לדיק אחי כחית תמן. אלא בגין לאפקא מתמן כל נפשא ונפשא מאלין דהרסרו בתיבתא ומיתו בקלרות שנין. איהו קרם בנימיוסו לסלקא לון מתמן: (מ"ז הל"ג)

כי שבע יפול צדיק וקס ורשעים יכשלו ברעה. א"ר שמעון כתיב (איוב ג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. נפש ההיא שאינה חוזרת בתשובה בשלשה גלגולים נאמר בה והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמי. שמורידים אותה ב' מדורי גיהנם. ושם נשכח לדור דורות. ואם הוא צדיק נאמר בו כי שבע יפול צדיק וקס. א"ל רבי אלעזר ואם הוא צדיק כמה יורד לשם. אלא בשביל להוציא משם כל נפש ונפש מאותן שהרהרו בתשובה ומתו בקצור ימים. הוא מטריח בשבילם להוציאם משם: (מ"ז הל"ג)

דבן בחוף מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך. דברים צריך אדם לעשות בדרכי העולם. ואילו הן. לבנות בית מושבו ולטיע כרם להתפרנס בו. ואח"כ לקחת לו אשה ולהוליד בנים לפרנסם בהם. ולא כדרך השוטים הלוקחים אשה בתחלה ואח"כ נוטעים כרם ואח"כ בונים בית. כי הא דא"ר סימון כל הלוקח לו אשה ולא כדרך השוטים הלוקחים אשה בתחלה ואח"כ נוטעים כרם ואח"כ המצות כמתים הנקראים חפשיים. שנאמר (יהושע ט) במתים חפשי. ולמה נקרא חפשי לפי שהוא חפשי מן המצות. מפני שלא יוכל להשתדל בעבודת בוראו אלא בעבודת אשתו. רבי יהודה אמר כאלו לוקח ע"ז לעצמו. שהרי בתחלה היו החכמים וההסידים לוקחים אשה. ואם לא היה להם די פרנסתם היו ממתים עצמם ברעב ובצמא. והיו מניחים כל חיי העוה"ז ועוסקים בתורה ובמצות ובעבודת בוראם. אבל בזמן הזה שהעולם טרוד אחר הפרנסה ולהוסיף אחר הפרנסה צריך לכוון בית בתחלה וזמן מוונותיו. ואח"כ לקחת אשה. כדי שיוכל לעבוד בוראו ולעסוק בתורה. כי הא דאמרו רז"ל אם אין קמח אין תורה. וזהו שדרשו רז"ל הכן בחוף מלאכתך וגו' אחר ובנית ביתך. ביתך זו אשתך: (י"ח ע"ד)

דבן בחוף מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך. דברים צריך אדם לעשות בדרכי העולם. ואילו הן. לבנות בית מושבו ולטיע כרם להתפרנס בו. ואח"כ לקחת לו אשה ולהוליד בנים לפרנסם בהם. ולא כדרך השוטים הלוקחים אשה בתחלה ואח"כ נוטעים כרם ואח"כ המצות כמתים הנקראים חפשיים. שנאמר (יהושע ט) במתים חפשי. ולמה נקרא חפשי לפי שהוא חפשי מן המצות. מפני שלא יוכל להשתדל בעבודת בוראו אלא בעבודת אשתו. רבי יהודה אמר כאלו לוקח ע"ז לעצמו. שהרי בתחלה היו החכמים וההסידים לוקחים אשה. ואם לא היה להם די פרנסתם היו ממתים עצמם ברעב ובצמא. והיו מניחים כל חיי העוה"ז ועוסקים בתורה ובמצות ובעבודת בוראם. אבל בזמן הזה שהעולם טרוד אחר הפרנסה ולהוסיף אחר הפרנסה צריך לכוון בית בתחלה וזמן מוונותיו. ואח"כ לקחת אשה. כדי שיוכל לעבוד בוראו ולעסוק בתורה. כי הא דאמרו רז"ל אם אין קמח אין תורה. וזהו שדרשו רז"ל הכן בחוף מלאכתך וגו' אחר ובנית ביתך. ביתך זו אשתך: (י"ח ע"ד)

כה

כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. אמר רבי יודוס כבוד אלהים הסתר דבר. דלית רשו לז"ג. לנלאה מלון סתימין דלא אחרמיסו לאתגליא. מלון דחפא לון עתיק יומין. כד"א (ישע' יג) לאכל לשבעה ולמכסה עתיק. לאכל לשבעה. עד הוה אחר דאחסיב רשו ולא יתיר (א) ועל כל דא ולמכסה עתיק. למכסה עתיק ודאי: ד"א לאכל לשבעה. א"ל התבריא דידעין ארחין ושבילין למיחך בחרם מסימנותא כדקא יאות. כגון דרזי שמעון שארי בנייה. ולמכסה עתיק. מדרון אחרין. דהא כלהון לא אחרון לאכל לשבעה ולאחילא מלון סתימין בניוויסו. אלא למכסה עתיק. כד"א (קהלת ט) אל תתן את פיך לחטוא את בשרך. ביומוי דרבי שמעון סוס צ"ג אמר להגריס פתח פיך ויאירו דבריך. דבשר דשטיב ולמכסה עתיק. דחבריא מנמנמי ולא

כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. אמר רבי יהודה כבוד אלהים הסתר דבר. שאין רשות לאדם לגלות ענינים נסתרים שלא ניתנו להתגלות. דברים שכסה אותם קדמון הימים. כמש"כ (ישע' יג) לאכל לשבעה ולמכסה עתיק. לאכל לשבעה. עד המקום ההוא שניתנה רשות ולא יותר (א) ועל כל זה ולמכסה עתיק. למכסה עתיק ודאי: ד"א לאכל לשבעה. א"ל התבריא שיודעים הדרכים והנתיבות. ולכת בדרך האמונה כראוי. כגון הדור שרבי שמעון נמצא בו. ולמכסה עתיק. א"ל דורות אחרים. שהרי אין כל הדורות ראוים לאכל לשבעה ולהתגלות ענינים הנסתרים ביניהם. אלא למכסה עתיק. כמש"כ (קהלת ט) אל תתן את פיך לחטוא את בשרך. בימיו של רבי שמעון היה אדם אומר לחברו פתח פיך ויאירו דבריך. לאחר פטירתו ולמכסה עתיק. שהחברים מנמנמים ואין

דיו הוהר

כה (ה) כוונתך נזכר כמה פעמים שמואל עיניו ב' המעירות סן מכות עד הבינה. אבל על הבינה נזכר שלח תשלח את האם. וז' ספירת הראשונות נכדריח בהשם עתיקא: 9

ואין עומדים על עומק הענינים: ד"א לאכל לשבעה. באותן ענינים הנגלים (ג) ולמכסה עתיק. באותן ענינים הנסתרים: (ג-ק:)

הק"ר רגלך מבית רעך. א"ר ייסא כמה יש לו לאדם לאהוב לו להקב"ה. שהרי אין עבודה להקב"ה כמו אהבה. וכל מי שאוהב לו ועובד העבודה באהבה קורא לו הקב"ה אוהב. ומה שנאמר הק"ר רגלך מבית רעך. כלומר הוקר יצרך שלא ירתח לנגדך ולא ישלוט בך (ג) ולא תחשוב מחשבות של עבירה. מבית רעך. איזה בית רעך. זו הנשמה הקדושה שהכניסה בך רעך ונתנה בגופך: (ג-ה:)

מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. אמר רבי שמעון הרי עיינתי בדבריו של שלמה המלך וכלם בחכמה נאמרו. בוא וראה שלשה ספרים של חכמה הוציא שלמה לעולם. וכלם בחכמה העליונה. **שיר השירים** חכמה הוציא שלמה לעולם. **משלי דעת**. כנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים. **שיר השירים** כנגד חכמה כך הוא. קהלת כנגד תבונה כך הוא. אבל משלי כנגד דעת במה ניכר. אלא כל אותן סוסקי משלי בשני אופנים הם. ההתחלה והסוף בשני אופנים נראים. ולאחר העיון נראה שהמקראות זה נכלל בזה וזה נכלל בזה. לפיכך יתכנו כנגד דעת. **מים קרים על נפש עיפה וגר**. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. וכאשר נעייין בו נראה שכלו נכלל זה בזה. בין מסופו לראשו בין מראשו לסופו. שמועה טובה מארץ מרחק ומים קרים על נפש עיפה. **מים קרים על נפש עיפה** ושמועה טובה מארץ מרחק. זה וזה נחת רוח. כמו שזה נחת רוח כך זה נחת רוח: עוד פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה. זו התורה. שכל מי שזוכה לעמוד בתורה ומשביע עצמו ממנה. מה כתוב ושמועה טובה מארץ מרחק. הקב"ה מכריז עליו הרבה טובות להטיב לו בעוה"ז ובעולם הבא. וז"כ ושמועה טובה. מאיזה מקום. מארץ מרחק. מהמקום שהקב"ה הי רחוק ממנו בתחלה. מהמקום שאנשים היו שונאים לו בתחלה. ככתוב (איוב כ) וארץ מתקוממה לו. מהמקום ההוא מקדימים לו שלום. וז"כ מארץ מרחק. ונאמר (ירמ' לא) מרחוק הי נראה לי ואהבת עולם אהבתך על כן משכתך חסד: (ג-י:)

ולא קיימי במלן: ד"א לאכל לשבעה. באינן מלן דאתגליין (ג) ולמכסה עתיק. באינן מלן דאתחפייין: (ג-ק:)

הק"ר רגלך מבית רעך. א"ר ייסא כמה אית ליה לבי"י לרחמא ליה לקב"ה. דהא לית פולחנא לקב"ה כמה רחומתא. וכל מלן דרחמי ליה ועבד פולחנא ברחומתא קארני ליה קב"ה רחומא. והא דאתמר הק"ר רגלך מבית רעך. כלומר הוקר ילךך דלא ירתח לקבלך ולא ישלוט בך (ג) ולא תעביד סרוסא אחרא. מבית רעך. מלן בית רעך. דא נשמתא קדישא דאעיל בך רעך ויסבס בגוף: (ג-ה:)

מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. אמר רבי שמעון סא אסתכלנא במלוי דשלמא מלכא. וכלסו בחכמתא אמרו. סא חוי תלת ספרין דחכמתא אפיק שלמא לעלמא. וכלסו בחכמתא עלמא. **שיר השירים חכמה**. קהלת תבונה. **משלי דעת**. לקבל תלת מלן עבד תלתא ספרין. שיר השירים כנגד חכמה סבי סוא. קהלת לקבל תבונה סבי סוא. משלי לקבל דעת במלוי תחמי. אלא כל אינן קראי דבמשלי בתרי גוויי אינן. רישא וסיפא בתרי גוויי תחמיא. וכד מסתכלי קראי דא כליל בדא ודא כליל בדא. בגי"כ שקול לקבלים דדעת. מים קרים על נפש עיפה וגר. סאי קרא לאו רישא ספיס ולאו ספיס רישא. וכד אסתכלנא ביה כלל כליל חד בחד. בין מסיפא לרישא בין מרישא לסיפא. שמועה טובה מארץ מרחק ומים קרים על נפש עיפה. **מים קרים על נפש עיפה** ושמועה טובה מארץ מרחק. דא ודא ייחא דרוחא. כמה דהאי ייחא דרוחא כך סאי ייחא דרוחא: סו פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה. דא אורייתא. דכל מלן דזכי למלטי בלורייתא ומרוי נפשא מינס. מלי כתיב ושמועה טובה מארץ מרחק. קב"ה אכריז עליה כמה סבאל לאועבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי. סס"ד ושמועה טובה. מלן אחר. מארץ מרחק. מאחר דקב"ה סוס רחוק מיס בקדמייתא. מאחר דסוס ב"ג בדבכו עמיס בקדמייתא. דכתיב (איוב כ) וארץ מתקוממה לו. מהסוא אחר מקדימין ליה שלם. סס"ד מארץ מרחק. וכתיב (ישיע' לא) מרחוק הי נראה לי ואהבת עולם אהבתך על כן משכתך חסד: (ג-י:)

יהלךך

יסלךך

זיו הוהר

(ג) אמת שמבאן שמשע שאין כל דור בכלל ואין כל אדם בפרט ראוי ללמוד חכמת הקבלה. אבל כבר נאמרו ונשנו דברים האלה בכמה ספרים קדושים ובפרט בזה"ק בכמה מקומות שלימוד חכמת הקבלה הוא דבר נחון מאד מאד. ועי' שו"ת אור עשירתי צפית במריכבה כירוע. ואדם נחתיב לבוא בנגינול כשבייל שלא דמר חכמת הקבלה. אמנם צריך לדעת שאין כל נשמה מסוגלת ללמוד חכמת הקבלה של שיטת האריות. לכן לפעמים יבולה להיות יצא שברו בהספדו. אבל ללימוד חכמת הקבלה של שיטת הרמ"ק וד' כגון בספרו **פרד"ם רפונ"ם** ושאר חיבוריו אין בהם סכנה כלל וכד בר אורין מחיוב ללמוד בהם. וכבר הודעתו בזהר תורה שהוצאתי לאור שראשית הכל נחון ללימוד הספר **שערי אורה** סאת הר"י נוקטליא זצ"ל. כי זה הספר הוא כמו הקדמה לזוהר הקדוש והוא קלויין לעינים ופתח הראשון לחכמת הקבלה. ולכן נראה לי לפרש מה שמסיום כאן הוהר. לאכל לשבעה. באינן מלן דאתגליין. דהיינו חכמת הקבלה על פי שיטת הרמ"ק זצ"ל. ולמכסה עתיק. באינן מלן דאתחפייין. היינו על פי שיטת האריות: (ג) דורש חוקר במשמעות קירות. להסיר רחוקות יצר הרע שלא ישלוט בביתך ובנשמתך. ויגדך. רבו על יצר הרע שהוא בת הנפש הקדמוני הברוך בעקבי של אדם ככתוב ואתה תשופנו עקב

כז

יהללך זר ולא פיך. אמר רבי שמעון בספר דחממה שלמה מלכה סבי אמר. תלת סימנין אינון. סימון לעבירה ירקון. סימון לשקות מלין. סימון דלא ידע כלום שבוחי. ודא אכרע לשאר. שוסה בעל עבירות כלא אית ביה. והא דכתיב יהללך זר ולא פיך. ואית דאמרי אס לא זר. פיך. לאו סבי. אלא אי לא סוי מאן דאשתמודע לך אפתח פומך למלא באורייתא ולאודעא מלי קשוס באורייתא. וכדין פתוחו דפומך באורייתא ישבחון מילך. וינדעון מאן אנת. לית מלה בעלמא דישתמודעון ליה לבר נס אלא בזמנא דאפתח פומיה. פומיה סודע לבני נשא מאן סוא: (ג-קג:)

טובה תוכחת מנשה מאהבה מסתרת. א"ר חייל אינון יסורין דאחזון לבר נבני נשא מסתרא דמסאבא קא אחיין. ולא אינון יסורין דאסה. סה"ד מאהבה מסתרת. סאי תוכחת דליסי מאהבה מסותרת סיא מבני נשא (א) כנוונא דא מאן דלוכח לחבריה ברחמינותא בעי לאסתרא מלוי מבני נשא. דלא יכסוף מניויהו חבריה. ואי מלוי אינון באנגליא קמי בני נשא לאו אינון ברחמינותא: (ג-קד:)

נאמנים פלגי אוהב ונעותרות נשיקות שונא. א"ר יסודס מהו ונעותרות נשיקות שונא. אלא מאן דנשיק בחיבותא מתדבק רוחיה ברוחיה בדביקותא דחיבותא. ומאן דלא נשיק בחיבותא לאו בדביקותא סוא. אלא ונעותרות. מהו נעותרות. נסות. שאין דביקות הרוח בסאי נשיקה ולא אתדבק ביה כלל: (ג-קט:)

כז

יהללך זר ולא פיך. אמר רבי שמעון בספר החכמה של שלמה המלך כך נאמר. שלשה סימנים הם. סימן לעבירה ירקון. סימן לשטות מלין. סימן שאינו יודע כלום התפארות. וזה מכריע לשאר. שוטה ובעל עבירות הכל יש בו. ומה שכתוב יהללך זר ולא פיך. ויש אומרים שאם אין זר. יהללך פיך. לא כן. אלא אם לא נמצא מי שיכירך תפתח פיך לדבר בתורה ולהודיע דברי אמת בתורה. ובכן אם תפתח פיך בתורה ישבחוך דבריך ויכירו מי אתה. שאין דבר בעולם שעל ידו יהיה ניכר האדם אלא בשעה שפותח פיו בתורה. פיו יודיע לאנשים מי הוא: (ג-קג:)

טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת. א"ר חייל איתן יסורין הנראים מבחוץ באנשים מצד הטומאה הם באים. ואין הם יסורין של אהבה. זשיכ מאהבה מסתרת. זאת התוכחת שהיא מאהבה מסותרת היא מאנשים (א) כדמיון הוה מי שמוכיח לחברו באהבה צריך להסתיר דבריו מאנשים. שלא יתבייש מהם חברו. ואם דבריו הם בהתגלות לפני אנשים אין הם באהבה: (ג-קד:)

נאמנים פצעי אוהב ונעותרות נשיקות שונא. א"ר יהודה מהו ונעותרות נשיקות שונא. אלא מי שמנשק באהבה מתדבק רוח ברוח בדביקות של אהבה. ומי שאינו מנשק באהבה אין זה בדביקות. אלא ונעותרות. מהו נעותרות. נסות. שאין דביקות הרוח בזאת הנשיקה ולא נדבק בו כלל: (ג-קט:)

כח

נסו ואין רודף רשע ולדיקים ככפיר יבטח. אמר רבי שמעון סא לדיקוא לא מתרחקן בעובדיסון כלל. ותדיר דחלין כאברהם דכתיב ביה (בראשית יב) ויסי כאשר הקריב לבא מלכימה וגו'. כיצחק דכתיב ביה (שם טו) כי ירא לאמר אשתי. כיצחק שנאמר בו (שם יב) ויירא יעקב מאד ויצר לו. ואם אלה לא היו בטוחים במעשיהם כל שכן שאר צדיקי עולם. ואתה אומר וצדיקים ככפיר יבטח. אלא ודאי ככפיר כתיב. שהרי מכל אותן שמות החיות לא זכר אלא כפיר. ולא כתוב לא אריה ולא שחל ולא שחץ. אלא כפיר שהוא חלש מכלן ואינו בוטה בכחו אע"פ שהוא תקיף. כך הצדיקים אין בטוחים במעשיהם עכשו אלא ככפיר ולא יותר. אבל לעתיד לבא מה כתוב (תהלים קכה) הבטחים בה' כהר ציון לא ימוט וגו'. לא ככפיר ולא כאריה ולא ככל שאר שמות החיות. אלא כהר ציון. וביארו מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט לעולם. אף כך בזמן ההוא יהיו הצדיקים כהר ציון: (ג-קמג:)

כח

נסו ואין רודף רשע ולדיקים ככפיר יבטח. אמר רבי שמעון סא לדיקוא לא מתרחקן בעובדיסון כלל. ותדיר דחלין כאברהם דכתיב ביה (בראשית יב) ויסי כאשר הקריב לבא מלכימה וגו'. כיצחק שנאמר בו (שם טו) כי ירא לאמר אשתי. כיצחק שנאמר בו (שם יב) ויירא יעקב מאד ויצר לו. ואם אלה לא היו בטוחים במעשיהם כל שכן שאר צדיקי עולם. ואתה אומר וצדיקים ככפיר יבטח. אלא ודאי ככפיר כתיב. שהרי מכל אותן שמות החיות לא זכר אלא כפיר. ולא כתוב לא אריה ולא שחל ולא שחץ. אלא כפיר שהוא חלש מכלן ואינו בוטה בכחו אע"פ שהוא תקיף. כך הצדיקים אין בטוחים במעשיהם עכשו אלא ככפיר ולא יותר. אבל לעתיד לבא מה כתוב (תהלים קכה) הבטחים בה' כהר ציון לא ימוט וגו'. לא ככפיר ולא כאריה ולא ככל שאר שמות החיות. אלא כהר ציון. וביארו מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט לעולם. אף כך בזמן ההוא יהיו הצדיקים כהר ציון: (ג-קמג:)

כז (א) לפי זה טעם הפקרא כך הוא. תוכחת מגלה גם היא טובה כיון שמסקון עונותיו. אבל אם הם יסורין של אהבה הנתוכחת היא מסתרת ולא מגלה
11 9

אשרי אדם מפתח תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. א"ר אלעזר זה ודאי שאין האדם צריך לשכוח מדת היראה. ולהכיל יראה באהבה. שהרי אהבה מצד אחד היא טובה. שבעבורה נושע באריכת ימים בבנים ומוזנות. ובכן נצרך לעורר יראה ולפתח שלא יגרום החטא קלקול. וע"כ כתוב אשרי אדם מפתח תמיד. כדי להכיל יראה באהבה. וכאשר רואה האדם שדין הקשה שורה עליו. או יעורר יראה ויפתח מרבוננו כראוי. ואז יקשה לבו. ועל זה כתוב ומקשה לבו יפול ברעה. בצד הטומאה ההוא שנקרא רעה: (א-יב.)

אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. פתח סבא ההוא ואמר. שלמה המלך צוח ואמר. אדם שהוא עשוק בדם נפש. הוא או בנו או בן בנו יהיו נעשקים במשקל (ה) זש"כ עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד בור רק ההוא ינוס ממקום הקדוש. ואל יתמכו בו בעוה"ז. כיון שהוא עשוק בדם נפש. הוא או זרעו יהיו עשוקים מצד הטומאה ההוא: (ב-קז.)

איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה. אמר יהודי ההוא איש אמונות רב ברכות. זהו איש שיש בו אמונת הקב"ה. כגון רבי ייסא סבא. שאע"פ שהיה לו מזון על יום הזה לאכיל. לא היה מכין לו את המזון עד שהתפלל על מוזנו לפני המלך הקדוש. ולאחר שהתפלל תפלתו וביקש מוזנו מלפני המלך או הי' מכין המזון. והיה אומר תמיד לא אכין לי המזון עד שיתן לי מבית המלך. ואץ להעשיר לא ינקה. לפי שאינו רוצה לעסוק בתורה שהיא חיי עוה"ז וחיי עולם הבא: (ב-קט.)

גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. רבי חייא פתח אמר גוזל אביו ואמו וגו'. אביו. זה הקב"ה. ואמו. זו כנסת ישראל. מה גוזל. כמש"כ (ישעי' ג) גזלת העני בבתיכם. ומי הוא. זה החומד אשה אחרת שאינה בת זוגו. שם למדנו כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה. כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל. שכתוב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה. מי שמתדבק באשה ליהנות ממנה. אע"פ שהיא פנויה. אם ניהנה ממנה בלי ברכה. כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל. מה הטעם. לפי שהזיוג שלהם בשבע ברכות הוא. ואם על פנויה כך. מי שמתדבק באשה אחרת שקיימת כדמיון שלמעלה בויג של שבע ברכות על אחת כמה וכמה (ג) חבר הוא לאיש משחית. זה ירבעם. וכמו שנתבאר. ואומר אין פשע. שאומר הלא פנויה היא ומדוע אסורה. בשביל זה גוזל אביו ואמו הוא. ולא עוד אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית. זה הפוגם את הצורה והתקון שלמעלה. כל שכן מי שחומד לאשת חברו ומתדבק בה. שהוא פוגם יותר. וע"כ פגום הוא לעולם

אשרי אדם מפתח תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. א"ר אלעזר זה ודאי שאין האדם צריך לשכוח מדת היראה. ולהכיל יראה באהבה. שהרי אהבה מצד אחד היא טובה. שבעבורה נושע באריכת ימים בבנים ומוזנות. ובכן נצרך לעורר יראה ולפתח שלא יגרום החטא קלקול. וע"כ כתוב אשרי אדם מפתח תמיד. כדי להכיל יראה באהבה. וכאשר רואה האדם שדין הקשה שורה עליו. או יעורר יראה ויפתח מרבוננו כראוי. ואז יקשה לבו. ועל זה כתוב ומקשה לבו יפול ברעה. בצד הטומאה ההוא שנקרא רעה: (א-יב.)

אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. פתח סבא ההוא ואמר. שלמה המלך צוח ואמר. אדם שהוא עשוק בדם נפש. הוא או בנו או בן בנו יהיו נעשקים במשקל (ה) זש"כ עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד בור רק ההוא ינוס ממקום הקדוש. ואל יתמכו בו בעוה"ז. כיון שהוא עשוק בדם נפש. הוא או זרעו יהיו עשוקים מצד הטומאה ההוא: (ב-קז.)

איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה. אמר יהודי ההוא איש אמונות רב ברכות. זהו איש שיש בו אמונת הקב"ה. כגון רבי ייסא סבא. שאע"פ שהיה לו מזון על יום הזה לאכיל. לא היה מכין לו את המזון עד שהתפלל על מוזנו לפני המלך הקדוש. ולאחר שהתפלל תפלתו וביקש מוזנו מלפני המלך או הי' מכין המזון. והיה אומר תמיד לא אכין לי המזון עד שיתן לי מבית המלך. ואץ להעשיר לא ינקה. לפי שאינו רוצה לעסוק בתורה שהיא חיי עוה"ז וחיי עולם הבא: (ב-קט.)

גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. רבי חייא פתח אמר גוזל אביו ואמו וגו'. אביו. זה הקב"ה. ואמו. זו כנסת ישראל. מה גוזל. כמש"כ (ישעי' ג) גזלת העני בבתיכם. ומי הוא. זה החומד אשה אחרת שאינה בת זוגו. שם למדנו כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה. כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל. שכתוב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה. מי שמתדבק באשה ליהנות ממנה. אע"פ שהיא פנויה. אם ניהנה ממנה בלי ברכה. כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל. מה הטעם. לפי שהזיוג שלהם בשבע ברכות הוא. ואם על פנויה כך. מי שמתדבק באשה אחרת שקיימת כדמיון שלמעלה בויג של שבע ברכות על אחת כמה וכמה (ג) חבר הוא לאיש משחית. זה ירבעם. וכמו שנתבאר. ואומר אין פשע. שאומר הלא פנויה היא ומדוע אסורה. בשביל זה גוזל אביו ואמו הוא. ולא עוד אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית. זה הפוגם את הצורה והתקון שלמעלה. כל שכן מי שחומד לאשת חברו ומתדבק בה. שהוא פוגם יותר. וע"כ פגום הוא לעולם

זיו הוהר

כח (ה) בטיקא פירושו כפורשי הוהר שהוא ענין מאונס. ואפשר שהוא לפי שאות מ' מתחלפת באות ח' באותיות דש"ב"ת והוא כמו תיקלא שמשמעותו משקולת. וטעמו הוא שנענש מרה כנגד מרה על דרך טעושיך וטעונו: (ז) היינו אשת איש שנאמר עליה שבע ברכות כהחונתה:

מאומה. ואיש תרומת. שאינו רוצה משפט. רק שזאת התרומה תהיה בלי רחמים. ולפיכך אינו בא במשפט. על דרך הכתוב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. ועל כן ואיש תרומת יהרסנה. ואם תשאל הלא דוד המלך איש תרומה היה (ז) אלא שהוא ברחמים היה. ולא עוד אלא (ס"א) הלא דוד המלך איש תרומה היה והארץ נתקיימה בעבורו. כך הוא בודאי אבל הכל ברחמים היה שהרי כתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים. כמו שהיה דבוק בזה כך היה דבוק בזה (ז) בוא וראה כל ימי דוד המלך היה מתיגע שזאת התרומה תתקשר במשפט ויודונו כאחד. (בשביל שיתקיים בארץ) בא שלמה וזווג אותם כאחד. ועמדה הלבנה בשלימות ועמדה הארץ בקיום. בא צדקיהו והסרידים וגשאר הארץ בלי משפט. ונפגמה הלבנה ונחרבה הארץ. ובכן ואיש תרומת יהרסנה: (ג-ט)

9

בני עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. פתח רבי שמעון ואמר מקרא זה כבר ביארנו. והרבה אופנים יש בו והכל בהקב"ה נאמר. מה שמו ומה שם בנו כי תדע. זה הקב"ה. מה שמו. הוי"ה. ומה שם בנו ישראל. שנאמר (שמות ד) בני בכורי ישראל. וזה נתבאר. מי עלה שמים וירד. זה משה. שנאמר (שם כד) ואל משה אמר עלה אל ה': ד"א מי עלה שמים. זה אליהו. שנאמר בו (מלכים ב' ב) ויעל אליהו בסערה השמים. וכי איך יכל היה אליהו לעלות לשמים. והרי כל הרקיעים איני יכולים לסבול אפילו גרגיר כחרדל מעצמות עולם הזה. ואתה אומר ויעל אליהו בסערה. השמים. אלא כמש"כ (שמות יט) וירד ה' על הר סיני. ונאמר (שם כד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. וכי הקב"ה שהיה על הר סיני. וכתוב ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר. איך יכל משה לעלות אליו. אלא במשה כתוב ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. שנכנס תוך הענן. וכמו זה שמתלבש בבגד כך התלבש משה בהענן ונכנס בתוכו. ובענן קרב אל האש ויכול היה לגשת. אף כך אליהו. שנאמר ויעל אליהו בסערה השמים. שנכנס בסערה ההוא והתלבש בו באותו סערה ועלה למעלה (ה) וסוד זה מצאתי בספר של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם. רוח אחד יהיה שירד לעולם בארץ ויתלבש בגוף ואליהו שמו. ובגוף הזה יעלה ויתפשט מגופו וישאר הגוף בסערה. וגוף אחר של אור יודמן לו להיותו

בין

זו הוהר

מדי. ואיש תרומת. דלאו חיסו משפט. דהא תרומה אשתלקותא דרחמי. ובגין דא לא אחיא במשפט. כמה דהא אמר (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. ועל דא ואיש תרומת יחרסנה. ואי תימא הא דוד מלכא איש תרומה הוא (ז) אלא ברחמי. ולא עוד אלא (ס"א) הא דוד מלכא איש תרומה הוא והארץ נתקיימה בעבורו. הכי הוא ודאי אבל בלא ברחמי (הוא) דהא כתיב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים. כמה דאתדבק ביהאי אתדבק ביהאי (ז) הא חוי כל יומיו דדוד מלכא. הוא משתדל דהאי תרומה יתקשר במשפט ויודונו כחדא. (בגין דיתקיים בארעא) אהא שלמה חווג לון כהרא. וקיימא סיכרא באשלמותא וקיימא ארעא בקיומא. אהא לדקויו והפריש לון ואשתתרת ארעא בלא משפט. ואשתפומת סיכרא ואשתריבת ארעא. כדון ואיש תרומת יחרסנה: (ג-ט)

9

בני עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. פתח רבי שמעון ואמר מקרא זה כבר ביארנו. והרבה אופנים יש בו והכל בהקב"ה נאמר. מה שמו ומה שם בנו כי תדע. זה הקב"ה. מה שמו. הוי"ה. ומה שם בנו ישראל. שנאמר (שמות ד) בני בכורי ישראל. וזה נתבאר. מי עלה שמים וירד. זה משה. שנאמר (שם כד) ואל משה אמר עלה אל ה': ד"א מי עלה שמים. זה אליהו. שנאמר בו (מלכים ב' ב) ויעל אליהו בסערה השמים. וכי איך יכל היה אליהו לעלות לשמים. והרי כל הרקיעים איני יכולים לסבול אפילו גרגיר כחרדל מעצמות עולם הזה. ואתה אומר ויעל אליהו בסערה. השמים. אלא כמש"כ (שמות יט) וירד ה' על הר סיני. ונאמר (שם כד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. וכי הקב"ה שהיה על הר סיני. וכתוב ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר. איך יכל משה לעלות אליו. אלא במשה כתוב ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. שנכנס תוך הענן. וכמו זה שמתלבש בבגד כך התלבש משה בהענן ונכנס בתוכו. ובענן קרב אל האש ויכול היה לגשת. אף כך אליהו. שנאמר ויעל אליהו בסערה השמים. שנכנס בסערה ההוא והתלבש בו באותו סערה ועלה למעלה (ה) וסוד זה מצאתי בספר של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם. רוח אחד יהיה שירד לעולם בארץ ויתלבש בגוף ואליהו שמו. ובגוף הזה יעלה ויתפשט מגופו וישאר הגוף בסערה. וגוף אחר של אור יודמן לו להיותו

בין

(ג) כדוע שרוד המלך שרשו הוא מרת המלכות ונמצא שהוא נ"ב איש תרומה. ומתירן אמת שהיה איש תרומה בערוף תרומה דא אכל לא בערוף של איש תרומת. כי דוד המלך הוא. איש חי ועוד הוא דוד מלך ישראל חי וקום: (ד) פירושו כמו שהיה דבוק בדון כך היה דבוק ברחמים:

(ה) משמע שעי הענן והסערה נורככו ד' היסודות שהגוף התומרי מורכב מהם ונעשו כעין רוחניום קלות לעוף ושלא יגופו מן הא"י או מן הקור. וזע"פ כן לא היה לו אפשרות להיות עם זה הגוף שגורכך בין המלאכים כיון ששקורו יסוד אשה. ונצרך להתלבש ביניהם כגוף של אור חיינו המורכב מן יסודות רוחניים:

בין המלאכים, וכאשר ירד יתלבש בגוף שהוא שנסאר בסערה, ובאותו הגוף יתגלה למטה, ובגוף אחר יתראה למעלה, וזה הוא הסוד של מי עלה שמים וירד, לא היה בן אדם שרוח שלו עלה לשמים וירד אח"כ למטה, מלבד אליהו שהוא עלה למעלה וירד למטה: ד"א מי עלה שמים, זה אליהו, וירד, זה יונה שהורידו הדג תוך התהום לעומק הים, יונה מכחו של אליהו הוא בא (ב) אליהו עלה יונה ירד, זה שאל נפשו למוח וזה שאל נפשו למות, ולפיכך נקרא בן אמת, וכתבו (מלכים א' יז) ודבר ה' בפיך אמת, מי צרר מים, זה אליהו בשמלה, זה אליהו שהיה מכה באדרתו לעשות נסים, מי אסף רוח בחפניו, זה אליהו שהשיב רוח איש לתוך מעיו, מי הקים כל אפסי ארץ, זה אליהו שלאחר שצרר המים משמים החזירם בתפלתו והקים כל העולם, שירד הגשם וניתן מזון לכל, מהו שמו, זה אליהו, ומה שם בנו, זה אליהו, מה שמו, כאשר עלה למעלה, אליהו, ומה שם בנו, כאשר ירד למטה ונעשה שליח לעשות נסים אליהו שמו (ז): ד"א מי עלה שמים, זה הקב"ה כמו שביארנו, וסוד הדבר מ"י וזה נתבאר (ח) וכאן יש סוד המרכבה העליונה, ארבעה צדדי העולם שהם יסודות הראשונים של הכל (ט) וכלם תלויים באותו מקום העליון שנקרא מ"י כמו שנתבאר: (י-קא)

לערוקה שתי בנות הב, אלו שתי בנות של יצר הרע, שהן מעוררות לו שלש עד הגוף, אחת היא הנפש שמתגדלת תמיד בגוף, ואחת היא הנפש המתאוה בתאוות רעות ובכל חמדות רעות של עולם הזה, ויצר הרע אינו מתחבר תמיד אלא בשתי אלה, בשביל לפתות לאנשים להאבידם מן העולם: (ס"א-א-קא)

תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה, אמר רבי שמעון איזו שפחה, הוא כתר זר שהרג הקב"ה לבכור שלהם במצרים (י) זשי"כ וכל בכור בהמה, והרי ביארנו עניני אותן כתרים תחתונים של עמים עכו"ם שהרג הקב"ה לבכור שלהם במצרים, ונאמר עד בכור השפחה אשר אחר הריחים, אחר הריחים היתה יושבת בתחלה (י) ועכשו אותה שפחה תירש גבירתה, בכה רבי שמעון ואמר מלך בלי מטרונה לא נקרא מלך, מלך שהתדבק בשפחה באמתה של המטרונה איה

גו מלאכי, וכד ימות יתלבש בהסוף גופא דאשתאך בסערה, ובהאי גופא יתחוי לתתא, ובגופא אחרא יתחוי לעילא, ודא איסו רוא דמי עלה שמים וירד, לא סוס ב"כ דסליק לשמיא רוחא דילוס ונחית לכתר לתתא, לכר אליהו דאיסו סליק לעילא ונחית לתתא: ד"א מי עלה שמים, דא אליהו, וירד, דא יונה דנחית לים כונא גו תסומי לעמקי ימא, יונה מחילא דאליהו קא אתא (ב) אליהו סליק יונה נחית, דא שאל נפסיה למימת ודא שאל נפסיה למימת, ובנ"כ אקרי בן אמת, וכתב (מלכים א' יז) ודבר ה' בפיך אמת, מי לרר מים, דא אליהו דלריר לרורא דמיא בעלמא ולא נחתו סלא ומקרא דשמיא, בשמלה, דא אליהו דסוס מתי בצדתיס למעבד כסין, מי אסף רוח בחפניו, דא אליהו דאסרר רוחא דב"כ לנו מעווי, מי הקים כל אפסי ארץ, דא אליהו דלכתר דלרר מיא משמיא אסרר בללותיס ואוקיס כל עלמא, ונחית מקרא ואתיביד מוונא לכלא, מה שמו, דא אליהו, ומה שם בנו, דא אליהו, מה שמו, כד סליק לעילא, אליהו, ומה שם בנו, כד נחית לתתא ואתעביד שליח למעבד כסין אליהו שמים (ז): ד"א מי עלה שמים, דא קב"ה כמה דאוקימנא, ורוא דמלא מ"י וסא אוקימנא (ח) וסא איסו רוא דרתיכא עלאה, ארבע סערין דעלמא דאיון יסודי קדמאי דכלא (ט) וכלסו תליון בהסוף אתר עלאה דאקרי מ"י כמה דאתמר: (י-קא)

לערוקה שתי בנות הב, אלו שתי בנות דילר הרע, דאיון מתערין לים לשלמא בגופא, חדא איסי נפש דאתרביאית תדיר בגופא, וחדא איסי נפש דכסיפת בתאוותין ביסין וכל כסופין ביסין דהאי עלמא, וילר הרע לא אתחבר תדיר אלא בתרין אליו, בנין לפתחה לבני נשא לאוכדא לסו מעלמא: (ס"א-א-קא)

תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה, אמר רבי שמעון מאן שפחה, היא כתרא נוכרה דקטל קב"ה בוכרא דלסון במלריס (י) ס"ד וכל בכור בהמה, וסא אוקימנא מלי דאיון כתרין תתאין דעמין עכו"ם דקטיל קב"ה בוכרא דלסון במלריס, וכתב עד בכור השפחה אשר אחר הריחים, אחר הריחים סות יתבא בקדמיתא (י) וספתא ססא שפחה מירש גבירתה, בכה רבי שמעון ואמר מלכא בלא מטרונתא לא אקרי מלכא, מלכא דאתדבק בשפחה בלמיה דמטרונתא אן

דיו הוהר

(ב) כידוע שיונה הוא בן הצופים שהחיהו אליהו: (ג) וזה סדרנה יותר גדולה מפרגת מלאך, כי שם המלאך נשתנה כמו השליחות שנשדה לעשות ולטעור בעוה"ג, ושם הוא כמו האחר בלבו, ולכך אין מלאך אחר עושה ב' שליחות, אבל אליהו לא נשתנה שמו כשנשלח דוח העולם לעשות נסים ויש ככתו לעשות כמה מיני נסים בשליחות אחר: (ד) מ"י ע"י כח הבינה שנקראת מ"י עדה שמים, משמעותו כמו נולד ונברא השמים שהוא ספירת התפארת עם כל שאר הספירות שנקראות ל' ימי הבנין, והתפארת ושאר כוכבי לכת סובבים אותו ע"י כח תנועת השמש שהיא ספירת התפארת וזו הכח בתפארת: (ה) כוח ירצה לומר שד' פעמים מ"י ירמו ע"ד' היסודות שנברא בהם כל הנמצאים הנשבים והם אש רוח מים עפר, כמו שנחשבים כאן, מי עלה שמים, היינו אש, מי אסף רוח, היינו רוח, מי צרר מים, היינו מים, מי הקים כל אפסי ארץ, היינו עפר, ומרמו ששורש אותן ר' היסודות הוא במרכבת העליונה סוד ארבע התיבות וסוד ארבעת צדדי העולם, דרום חסד, צפון נבונה, מזרח תפארת, מערב סליכות, וכלם תלויים בסוקם העליון שנקרא מ"י שהוא עולם הבינה: (ו) ע' שנקראת מלכות הרעפת: (ז) מ"י שהיתה נקנת ובושפלת וטרופת מן אור השכינה:

אן הוא יקרא דליה (ח) חמינה קלא לבשרא למטרותא ולימא (וכי' ט) גילי מאד בת ליון ריעי בת ירושלם סנה מלכך יבא לך לדיק ונושע הוא. כביכול צדי"ק הוא נושע. הוא ודלי יתיר מכלא. בנין דעד שפחה סוס רכיב לדי"ק צאתר דלאו דליה. צאתר נוכרה ויניק ליה (ט) ושאר לדי"ק בלא לדי"ק. ושפחה דיודוגון כחדא לדי"ק ונושע הוא. דהא לא יתיב חו בספרא אחרא .. ותאלא סהיא שפחה זמינא לשלמה צארעא קדישא דלתתא. כמה דהות מטרותא שלמא בקדמיתא (י) חומין קב"ה לאתבא למטרותא לאתרהא בקדמיתא ויתפרס משפחה. סה"ד גילי מאד בת ליון וגי' : (ג-ט.)

איה הוא כבודו (ח) ועתיד הקול לבשר להמטרונה ולומר (וכי' ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. כביכול צדי"ק הוא נושע. הוא בודאי יותר מכלם. לפי שעד עתה היה רוכב צדי"ק במקום שאינו שלו. במקום נכרי והניק לשם (ט) ונשאר צדי"ק בלי צד"ק. ועכשו שידוגו כאחד צדי"ק ונושע הוא. שהרי לא ישב עוד בצד הטומאה .. ולמדנו שעתידה שפחה ההיא למשול בארץ הקדושה שלמטה. כמו שהיתה המטרונה מושלת בתחלה (י) ועתיד הקב"ה להחזיר את המטרונה למקומה במקדש ויפרד מהשפחה. זשי"כ גילי מאד בת ציון וגי' : (ג-ט.)

לא

דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו. אי"ר שמעון סהי קרא לא חידע מהו סמימא דליה. אלא דברי למואל מלך. דברים דאתמר בנין אל דליהו מלך. ומאן איסו דא (תהלים ז) אל זועם בכל יום. ואל שדי. כמה דאתמר (א) למואל. כד"א (איוב ט) למו סי. למו אל מלך דליהו בת שבע. משא אשר יסרתו אמו. כד אתגלי עליו בגבעון בחלום דלילא : (א-רשט.)

דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו. אי"ר רבי שמעון אשר יסרתו אמו. דא בת שבע וסא אתמר. תא חוי לא אשתכח הדוותא קמי קב"ה כיומא דסליק שלמה בחכמתא ואמר **שייר** **השיירים**. כיון נסירו אנפסא דמטרותא ואתי מלכא למשירי מדוריה עמה. סה"ד (תהלים א' ט) ותרב חכמת שלמה וגו'. מהו ותרב. דסלקא שפירו דמטרותא ואתרביאת דברגתא על כל שאר דרגין. בנין דמלכא סוי מדוריה ביה. וכל כך למה. בנין דאפיקת ברא חכמתא דא לעלמא. דכד אפיקת ליה לשלמה לכל ישראל אפיקת (ג) וכלסו סוי זכאין דדרגין עלאין. קב"ה חדי ביה וויטון ביה. וביומא דסכלל שלמה ביהא לתתא אתקינת מטרותא ביהא למלכא. וסוי מדוריסון כחדא. ונסיורו אנפסא בחדוס שלימו. כיון אשתכח הדוותא לכלא לעילא ותתא. וכל כך למה. בנין דכתיב משא אשר יסרתו אמו. דדברת ליה לרעותא דמלכא : (ג-ד ט.)

אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. רבי אבא פתח ואמר אשת חיל. דא כנסת ישראל שהיא אשת מכמה חילות וכמה מהנות הנמצאים בעולם (ג) מי ימצא. כמש"כ (דברים ד) ומצאוך כל הדברים האלה באחרית

לא

דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו. אי"ר שמעון מקרא זה עוד לא נודע מהו הסוד שלו. אבל דברי למואל מלך. דברים שנאמרו בעבור אל שהוא מלך. ומי הוא זה (תהלים ז) אל זועם בכל יום. ואל שדי. כמו שנתבאר (א) למואל. כמש"כ (איוב ט) למו סי. למו אל מלך שהוא בת שבע. משא אשר יסרתו אמו. כאשר נתגלה אליו בגבעון בחלום הלילה : (א-רשט.)

דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו. אי"ר רבי שמעון אשר יסרתו אמו. זו בת שבע וזה נתבאר. בוא וראה לא נמצאה שמחה לפני הקב"ה כמו ביום שנתעלה שלמה בחכמה ואמר **שייר** **השיירים**. שאז אורו פני המטרונה ובא המלך להשכן מדורו עמה. זשי"כ (תהלים א' ט) ותרב חכמת שלמה וגו'. מהו ותרב. שנתעלה יופי המטרונה ונתגדלה במדרגתה על כל שאר המדרגות. לפי שהמלך השים מדורו בה. וכל כך למה. לפי שהוציאה בן חכם הזה לעולם. שכאשר הוציאה לו לשלמה לכל ישראל הוציאה (ג) וכלם היו זכאים במדרגות עליונות. הקב"ה שמח עמהם והם עמו. וביום שיסד שלמה את בית המקדש למטה התקינה המטרונה בית למלך. ועשו מדורם ביחד. ואורו פניה בשמחה שלימה. ובכן נמצאה שמחה לכל למעלה ולמטה. וכל כך למה. לפי שכתוב משא אשר יסרתו אמו. שהנהיגה אותו לפי רצון המלך : (ג-ד ט.)

אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. רבי אבא פתח ואמר אשת חיל. זו כנסת ישראל שהיא אשת מכמה חילות וכמה מהנות הנמצאים בעולם (ג) מי ימצא. כמש"כ (דברים ד) ומצאוך כל הדברים האלה באחרית

דיו הוהר

(ח) מי' רבי שמעון לא אמר כך בדרך התרוה חיו אלא שבכה והתפלל וצעק בענין עשה דמען שפך עשה דמען כבודך : (ט) מי' שספירת הסוד שנקרא בשם צדי"ק השפיע השפע והשפחה ולא למדת המלכות שנקראת בשם צדי"ק : (י) פירוש של כמו מוסב על הזמן ולא על הכבוד :

(א) זהו מרת המלכות שימרה אותו שכונה הקדושה. כי המלכות והשכינה הקדושה נקראת בת שבע. כי היא עלמא דנוקבא. והיא ספירה השביעית מן ה' הספירות של ז' ימי הבנין. וכיון שהיא מרת הדין והצניעות לכן נקראת אל זועם אל שדי : (ב) פירוש שגם כל ישראל נתעלו על ידי שלמה המלך למדרגה נכוח במנוחה ובתרחבה : (ג) זו מרת המלכות והשכינה הקדושה מולדת נשמות ישראל. וכל החילות והמהנות מנהיגי עולין בידה. מי ימצא. מי יזכה להשיאת השכינה עליו :

באחרית הימים. מי ימצא. מי יוכה להיות עמה בשלימות ולהמצא עמה תמיד. כמש"כ מי יעלה בהר ה' וגו'. ורחוק מפנינים מכרה. מכרה. מקחה ה' לו דומר. אלא כל אותן שאין נדבקים בה בשלימות. ואינם בשלום עמה. היא תמכור אותם ותמסור אותם ביד עמים אחרים. כמש"כ ויעזבו בני ישראל את ה' (שמואל א' יב) וימכרו אותם ביד סיסרא. ואז כלם רחוקים מאותן פנינים עליונים הקדושים. שאין ראויים להיות להם חלק בהם (ד) זשי"כ ורחוק מפנינים מכרה: רבי חייה פתח קרא אחריו ואמר. בטח בה לב בעלה ושלד לא יחסר. בטח בה לב בעלה. זה הקב"ה. שבעבור זה השליטה על העולם להיות מתנהג על ידה. וכל נשקו הפקד בידה עם כל אותן מתגרי מלחמה. וע"כ ושלד לא יחסר: רבי יוסי פתח קרא אחריו ואמר. גמלתו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתו טוב. היא זמנית טוב לעלמה. זמנית טוב להיכלל דמלכא אבטי סכילה. ולא רע. בגין דכתוב ועד שדעת טוב ורע (ס) טוב אומתי. בזמנא דליגון ימי השמים נהרין עלה ומודווגן עמא כדקא איות (י) דליגון ימי חייה. בגין דעץ סחייס שדר לם חייס ואסיר לה. ובהסוה גזנא גמלתו טוב ולא רע. א"ר אבא שפיר הוא. וכלו קראי בכנסת ישראל אחריו: (ג-מ-ט):

דירתה כלימות סוחר ממרחק תבוא לחמה. אמר רבי חייה היתה כלימות סוחר. דא כנסת ישראל (י) ממרחק תבוא לחמה. כד"א (ישע"י ז) הנה שם ה' בא ממרחק. תבוא לחמה. בחד דרגא דשאריו עלה (ח) וביס אמתשכו כל אלון נחלון ומבושעין דלולין בימא. כד"א (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. אל מקום שהנחלים הולכים וגו'. אע"ג דכלו נחלון אמתשכין בהסוה דרגא. והסוה דרגא נגיד לון להסוה ימא. לא תימא דהא אריק לון והא לא שרין ביה אחריון ולא נגדון ביה כמלקדמין. אסדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים (ט) אל מקום דהסוה דרגא דנחלון אלון זמנא חדא שם הם שבים ללכת. תמן ליגון תייבין מהסוה אחר עלאה ולא פסקין לעלמין. ומתכשי כלו בהסוה אחר. ולמה ללכת

באחרית הימים. מי ימצא. מי יוכה להיות עמה בשלימות ולהמצא עמה תמיד. כמש"כ מי יעלה בהר ה' וגו'. ורחוק מפנינים מכרה. מכרה. מקחה ה' לו דומר. אלא כל אותן שאין נדבקים בה בשלימות. ואינם בשלום עמה. היא תמכור אותם ותמסור אותם ביד עמים אחרים. כמש"כ ויעזבו בני ישראל את ה' (שמואל א' יב) וימכרו אותם ביד סיסרא. ואז כלם רחוקים מאותן פנינים עליונים הקדושים. שאין ראויים להיות להם חלק בהם (ד) זשי"כ ורחוק מפנינים מכרה: רבי חייה פתח קרא אחריו ואמר. בטח בה לב בעלה ושלד לא יחסר. בטח בה לב בעלה. זה הקב"ה. שבעבור זה השליטה על העולם להיות מתנהג על ידה. וכל נשקו הפקד בידה עם כל אותן מתגרי מלחמה. וע"כ ושלד לא יחסר: רבי יוסי פתח קרא אחריו ואמר. גמלתו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתו טוב. היא זמנית טוב לעולם. זמנית טוב להיכלל המלך ולבני היכלו. ולא רע. למי שכתוב ועד הדעת טוב ורע (ס) טוב מתי. בזמן שאותן ימי השמים מאירים עליה ומודווגים עמה כראוי (י) כי הם ימי חייה. למי שעץ החיים שולח לה חיים ומאיר לה. ובאותו הזמן גמלתו טוב ולא רע. א"ר אבא נכון הוא. וכל המקראות על כנסת ישראל נאמרו: (ג-מ-ט):

דירתה כלימות סוחר ממרחק תבוא לחמה. אמר רבי חייה היתה כלימות סוחר. זו כנסת ישראל (י) ממרחק תבוא לחמה. כמש"כ (ישע"י ז) הנה שם ה' בא ממרחק. תבוא לחמה. במדרגה אחת השוכן עליה (ח) ובו נמשכים כל אותן הנחלים ומעיינות ההולכים בים. כמש"כ (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. אל מקום שהנחלים הולכים וגו'. אע"פ שכל הנחלים נמשכים באותה המדרגה. ומדרגה ההוא מושך אותן אל הים ההוא. אל תחשוב שהרי הריק אותם והרי לא יניחו בו עוד מים אחרים ולא יומשכו בו כמקדם. חזר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים (ט) אל מקום המדרגה ההוא שהנחלים הולכים פעם אחת שם הם שבים ללכת. שם הם שבים ממקום עליון ההוא ואין פוסקים לעולם. ונאספים כלם במקום ההוא. ולמה ללכת

זיו הוהר

(ד) שאם אין השכינה שורה עליו אין ביכולתו להשיג הארת הספירות העליונות שנקראות פנינים: (ס) כי בה וכול להיות אהיות הרע. אבל אם ישראל במדרגה הראויה היא מרחק הרע והנפול אך טוב: (י) וימי השמים הם הספירות ששכיב התפארת שנקרא שמים ונקרא עין החיים וכלם בבדל היונו עלמא דברוא המשפיעים למלכות: (י) בסדר אחר עיני נדול אפרש מאבד הנפלא הזה. כונת רבי חייה דפרש. היתה כלימות סוחר. ששתי התיבות אניות סוחר הן. תואר אחד משותף על סוחר נדול שכיבא סתורות שלו באניות ממרחק רב מעבר לים. והכ"ף היא כ"ף הרטיון. ואם היה אוסר כסוחר אניות היה במשמעות שזה סוחר שססחרו הוא עם אניות. והמש"ל הוא על מדת המלכות שנקראת ים שהיא מביאה אליה כל מיני השפעות כמו באניות ממרחק. דהיינו סתודנות הכספה וכינה. ומביא ראה מחסוסק הנה שם ה' בא ממרחק. ושם ה' ידוע שרפסו על מדת המלכות שנקראת שם ה'. אשר בעת הנאלה תבוא ממרחק עם כח נדול שינתן לה פשם להושיע לישראל. וכן כאן ענין הכתוב שמתה המלכות תבוא לחמה מהורגות עלמות הנבונים והרהוקים דהיינו ספירות הראשונות הכספה וכינה שהן כמו אבא ואמא: (ח) כונתו בזה לכאז מדאמר תבוא לחמה ולא אמר תקח לחמה. טעם הרבר יען כי לקחה משמע יותר בירום בלי אמצעות כלל. אבל הבאה משמעותו יותר באמצעות כלל. ובה ירבו שהשפע סכך האניות לא נשפע למלכות ישר כי אם באמצעות כלל המיוחד לענין הזה. והיינו ההוא דרגא ספירת היסוד. ורק על ידו נמשכים בחלי השפע אל ים המלכות. וכונת רבי חייה דהוויע בזה ענין עמוק ונסתר מאד. והוא שלא נחשוב שכאשר יש עליות העולמות בומני עת רצון אז אין המלכות מקבלת השפע ע"י הורגותה עם התפארת ויסוד. אלא שהתפארת נכלל בחכמה והמלכות בבניה וע"י הורגות הכספה וכינה תבוא ממילא השפע למלכות. אבל לא כן הרבר אלא שבכל אופן שהוא אפילו באופן של עליות העולמות ניכר אין השפע באה למלכות אלא ע"י הורגותה עם תפארת ויסוד. ורק באמצעות ספירת היסוד תבוא לת ממרחק כל מיני השפעות. ורק: (ט) כונת רבי חייה תבוא דבריו ראה מספוק הזה מדלא אמר א"י הים שהנחלים הולכים וגו' אלא אל מקום שהנחלים הולכים. פשטע מוח שנחלי השפע אין הולכים לעולם ביושר אל ים המלכות רק שישי מקום לפני הים ששם נאספים בחלי השפע. והיינו ספירת היסוד שנקרא צדיק ומשם נמשכים ימכות

ללכת. ליתן למקוץ להסיר אתר דומא. כמה דלחמור. ומאי שמיס דסהו דרגא. לדיק אתקרי. רבי יודס אמר כתיב (תהלים קד) שם אניות יהלכון לוייתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות יהלכון בים ההוא. שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר במדרגה היא (י) בכך כתוב לוייתן זה יצרת לשחק בו. רבי יצחק אמר למעלה מעלה יותר יש ויגו אחר השוכן בחביבות ואין נפרדים לעולם (יא) א"ר יהודה מי יכול לזכות לזיוג ההוא (יב) א"ר מי שיש לו חלק בעולם הבא. בעולם הבא דוקא (יג) א"ר והלא מכאן נלמד שכתוב לוייתן זה יצרת לשחק בו (יד) משמע כדברי משה שאומר וזה וזה וזאת ידועים הם. א"ר אבא שניכס יפה אמרתם. אבל מה שא"ר יהודה יפה מדויק בלשון המקרא (טו) והכל הכין הקב"ה להתענג בהם הצדיקים. זשי"כ (שע"י נח) אז תתענג על ה' : (ב-ג) :

דרשן צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. אמר רבי אלעזר דרשה. מהו דרשה. ששאלת ודורשת על אדות צמר ופשתים מי הוא שמחברם יחדו. ואם תשאל בציצית למה מותר. והנתבאר. הרי שם הוא אותו המלבוש בתקונו בהשתלמות של עשיה כראוי. [וזה הוא] דרשה צמר ופשתים. לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחדו. אבל מתי מותר. בשעה שהוא בהשתלמות. על זה כתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית הרי ביארנו ששם בכלל הוא של השתלמות נמצא. ואינו פוגם כלום. [אף כך] הנהן כאשר נכנס למקדש. מקום שלמות נמצא וכל אותן עבודות של השתלמות. אע"פ שנתחברו אין בזה רע. כמו שאמרנו בציצית. לפי ששם נמצאו ונתחברו כל אותן המינים שלמעלה. וכל אותן כלי המקדש נמצאים בהם כמה מינים משונים זה מן זה. וכלם נתכללו שם כדמיון שלמעלה. אב"ב

ללכת. למקוץ להסיר אתר דומא. כמה דלחמור. ומאי שמיס דסהו דרגא. לדיק אתקרי. רבי יודס אמר כתיב (תהלים קד) שם אניות יהלכון לוייתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות יהלכון בים ההוא. שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר במדרגה היא (י) בכך כתוב לוייתן זה יצרת לשחק בו. רבי יצחק אמר למעלה מעלה יותר יש ויגו אחר השוכן בחביבות ואין נפרדים לעולם (יא) א"ר יהודה מי יכול לזכות לזיוג ההוא (יב) א"ר מי שיש לו חלק בעולם הבא. בעולם הבא דוקא (יג) א"ר והלא מכאן נלמד שכתוב לוייתן זה יצרת לשחק בו (יד) משמע כדברי משה שאומר וזה וזה וזאת ידועים הם. א"ר אבא שניכס יפה אמרתם. אבל מה שא"ר יהודה יפה מדויק בלשון המקרא (טו) והכל הכין הקב"ה להתענג בהם הצדיקים. זשי"כ (שע"י נח) אז תתענג על ה' : (ב-ג) :

דרשה למר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. אמר רבי אלעזר דרשה. מהו דרשה. ששאלת ודורשת על אדות צמר ופשתים מי הוא שמחברם יחדו. ואם תשאל בציצית למה מותר. והנתבאר. הרי שם הוא אותו המלבוש בתקונו בהשתלמות של עשיה כראוי. [וזה הוא] דרשה צמר ופשתים. לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחדו. אבל מתי מותר. בשעה שהוא בהשתלמות. על זה כתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית הרי ביארנו ששם בכלל הוא של השתלמות נמצא. ואינו פוגם כלום. [אף כך] הנהן כאשר נכנס למקדש. מקום שלמות נמצא וכל אותן עבודות של השתלמות. אע"פ שנתחברו אין בזה רע. כמו שאמרנו בציצית. לפי ששם נמצאו ונתחברו כל אותן המינים שלמעלה. וכל אותן כלי המקדש נמצאים בהם כמה מינים משונים זה מן זה. וכלם נתכללו שם כדמיון שלמעלה. אב"ב

דיו הוהר

(י) נלפע"ד שרבי יהודה אין מחולק עם רבי חייא אלא כוונתו להביא ראיה לרבי חייא גם כן שהסמך שם אניות יהלכון וגו' שכתוב קודם זה הים גדול ורחב ימים וגו' דהיינו ים המלכות שכלם היות קטנות וגדולות דהיינו מלאכים ונשמות ושרים וממונים מכל מיני מדרגות כאים לשם לקבל שפע. ואומר שם אניות יהלכון. היינו עם השפע הבא אל הים מסרחק. ואצל זה אומר לוייתן זה יצרת לשחק בו. וירוע שהשם לוייתן רמו על סמירת היסוד. הרי נלמד מכאן ראיה לרבי חייא שזה כלל גדול לעולם שהשפע אשר באניות הבא מסרחק נאסף תהלה אל ההוא דרגא שנקרא לוייתן וזהו יסוד צדיק ומטנו נמשכת לים המלכות : (יא) רבי יצחק רוצה לרדות הראיה שמביא רבי יהודה ואומר כי הלא לעילא ולעילא יתיר אית וזוגא אחרא. דהיינו הודנות חכמה ובינה תרין רעין דלא מתפרשין. ובוראי ההודנות שלהם היא ע"י היסוד אשר שם כיניהם. א"כ יכול להיות פה שכתוב זה הים גדול וגו' מוסב על הבינה כרפעינו במקום אחר שהבינה נקראת ים הגדול. והמלכות נמצא במקום אחר שנקראת ים האחרון. ומעתה יש לומר שהסמך לוייתן זה יצרת וגו' מוסב על היסוד שבין הכמה וכינה ולא על היסוד של שש הספירות שעם התפארת. ולפירו' יכול להיות דלא כרבי חייא אלא שבין עולות העולמות נכלל התפארת בחכמה והמלכות בהבינה וע"י הודנות ה"ב באמצעות הדיוות אשר כיניהם נתפלאות מכלילת המלכות בשפע שלא ע"י ויגו מיוחד של מלכות עם תפארת ויסוד שלו : (יב) רבי יהודא השיב לו איך תוצה לומר שהסמך זה הים גדול וגו' מוסב על הבינה. ושם דמס ואין ספק היות קטנות עם גדולות. דהיינו שכל מיני נשמות ומלאכים וממונים כאים ליוגק ממנה שפע. הלא מאן ובי דההוא וזוגא. מ"י מי ויכד לזכות לקבל שפע מעולם הבינה שנקראת עולם הבא שזה ענין נבואה מאד טמיר ונעלם אשר עין לא ראתה. ולפיכך יותר מסתבר לומר שזה הים גדול לאו היינו בינה אלא מלכות. וזה הלוייתן מוסב על הודנות המלכות עם תפארת ויסוד לקבלת השפע רק באופן זה ולא באופן אחר : (יג) תירץ לו רבי יצחק שאין זה קושיא. כיון שיש נשמות נבחות ונבחות על נבחות ששרשן במסירות העליונות בעולמות אצילות וכריאה שיש להם בוראי חלק בעולם הבא שהוא הבינה. ואפשר בכל נשמת ישראל שעליותם אמרו כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב. ולכך יש בכחם ליוגק שפע גם מעולם הבינה : (יד) ורבי יהודה השיב לו דעיקר הלימוד שלו להביא ראיה מסמך הוה הוא מרובות דיוותן זה. היתבות זה משמעותו ענין הנוגע וכושג לכל בנקל. ולכך שפיר מסתבר עליוותן זה מוסב על הודנות ד"ה עם זמ"ת דהיינו התפארת ויסוד עם המלכות. ולא על ענין הודנות חכמה ובינה שהוא טמיר ונעלם ואין שייך לומר עליו תיבת ד"ה כיון שאין לנו השגה בו כל כך : (טו) רבי אבא מביע שאלו ואלו דא"ה. ואומר שיכול להיות שצדיקים ישבעו ויתענגו ישר מעולם הבינה כדברי רבי יצחק. אבל משמעות המסמך מדויק יותר כדברי רבי יהודה מרובות דיוותן זה. ומביא ראיה לרבי יצחק שיכול להיות שצדיקים ישבעו ויתענגו מעולמות הגבוהים שנקראים על ה' כדכתוב או תתענג על ה' מ"י שחם נבוחים מפעל התפארת ונקראים עתיקא קדישא. אבל נראה מדברי רבי אבא שאם הוא מביע לישות רבי חייא ורבי יהודה. ודוק הטיב כי הם ענינים עמוקים מאד. ואם שניתו השם הטוב יכפר : וינין לקמן במקום זממה שדה ותקחהו. שם נראה דגם דעת רבי שמעון כריי חייא

אבל בעת שלא נמצא בהשתלמות. מי שבא לחברם יחדו נתעורר עליו רוח שאינו נצרך. ענין זה מי מוכיח. קין והבל מוכיחים. שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר. ולפיכך אין אנו צריכים לחבר אותם יחדו. וקרבתו של קין נתרחק מלפני קרבן של הבל. וע"כ ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם. לא יעלה עליך רוח אחר לשלטת בך. ונצרך לו לאדם להראות עשיה כשרה כראוי. ובזאת העשיה שורה עליו רוח קדוש רוח עליון להתקדש בו. ומי שמסרד אותם באופן ההוא כמו שאמרו שלא נמצא שוע טווי ונוו יחדו. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבנו של קין היה פשתים. וקרבתו של הבל היה צמר. אין זה כזה. סוד הדבר קין כלאים היה. תערובות שאינו נצרך. צד של טומאה שאינו אותו המין של חוה ואדם. וקרבתו מצד ההוא ה"בא. הבל מאותו המין של אדם וחווה. ובמעיה של חוה נתחברו אותן שני הצדדים. ולפי שנתחברו יחדו לא בא מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו בעשיה של התחברות הזאת מעורר עליו אותן הצדדים ביחד. ויכול להנזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדוש להיותם קדושים. להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא: (ב-טו)

אבל בעת שלא נמצא בהשתלמות. מי שבא לחברם יחדו נתעורר עליו רוח שאינו נצרך. ענין זה מי מוכיח. קין והבל מוכיחים. שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר. ולפיכך אין אנו צריכים לחבר אותם יחדו. וקרבתו של קין נתרחק מלפני קרבן של הבל. וע"כ ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם. לא יעלה עליך רוח אחר לשלטת בך. ונצרך לו לאדם להראות עשיה כשרה כראוי. ובזאת העשיה שורה עליו רוח קדוש רוח עליון להתקדש בו. ומי שמסרד אותם באופן ההוא כמו שאמרו שלא נמצא שוע טווי ונוו יחדו. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבנו של קין היה פשתים. וקרבתו של הבל היה צמר. אין זה כזה. סוד הדבר קין כלאים היה. תערובות שאינו נצרך. צד של טומאה שאינו אותו המין של חוה ואדם. וקרבתו מצד ההוא ה"בא. הבל מאותו המין של אדם וחווה. ובמעיה של חוה נתחברו אותן שני הצדדים. ולפי שנתחברו יחדו לא בא מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו בעשיה של התחברות הזאת מעורר עליו אותן הצדדים ביחד. ויכול להנזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדוש להיותם קדושים. להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא: (ב-טו)

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. א"ר חזקיה בוא וראה בשעה שנכנס הלילה או מתפשטים שלשה צדדי מחנות לשלשה צדדי העולם (טו) ובכל צד וצד אלף אלפים ורובא רבבות. וכלם ממונים על שירה. ג' מחנות הם וחיה קדושה אחת ממונה עליהם וקיימת עליהם (טו) וכלם משבחים להקב"ה עד אור הבקר. כשהאיר הבקר כל אותן שבצד דרום וכל כוכבי אור כלם משבחים ואומרים שירה להקב"ה. כמש"כ (איוב ט) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ברן יחד ככבי בקר. אלו הככבים שבצד דרום. ככתוב וישכם אברהם בבקר. ויריעו כל בני אלהים. אלה הם שבצד השמאל הנכללים בימין. ואז הבקר מאיר וישראל מצלים שירה ומשבחים להקב"ה ביום. ג' פעמים ביום כנגד שלשה פעמים שבליילה (טו) ועומדים אלה לעומת אלו עד שיתעלה בהם בששת אלה. ואותה ובלילה כראוי. והקב"ה נתעלה בהם בששת אלה. ואותה חיה הקדושה שקיימת עליהם למעלה קיימת על ישראל למטה (טו) בשביל שיתתקן הכל כראוי. מה כתוב בה ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ותתן טרף לביתה. אלה הם המחנות שלמעלה. וחק לנערותיה. אלו מחנות ישראל למטה. ולפיכך כבודו של הקב"ה מתעלה מכל הצדדים למעלה ומלמטה: (ב-טז)

וממנה שדה ותקחהו וגו'. אמר רבי שמעון כתוב וממנה שדה ותקחהו. וזשיכ (איוב ט) וכל חית הסדה

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. א"ר חזקיה בוא וראה בשעה שנכנס הלילה או מתפשטים שלשה צדדי מחנות לשלשה צדדי העולם (טו) ובכל צד וצד אלף אלפים ורובא רבבות. וכלם ממונים על שירה. ג' מחנות הם וחיה קדושה אחת ממונה עליהם וקיימת עליהם (טו) וכלם משבחים להקב"ה עד אור הבקר. כשהאיר הבקר כל אותן שבצד דרום וכל כוכבי אור כלם משבחים ואומרים שירה להקב"ה. כמש"כ (איוב ט) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ברן יחד ככבי בקר. אלו הככבים שבצד דרום. ככתוב וישכם אברהם בבקר. ויריעו כל בני אלהים. אלה הם שבצד השמאל הנכללים בימין. ואז הבקר מאיר וישראל מצלים שירה ומשבחים להקב"ה ביום. ג' פעמים ביום כנגד שלשה פעמים שבליילה (טו) ועומדים אלה לעומת אלו עד שיתעלה בהם בששת אלה. ואותה ובלילה כראוי. והקב"ה נתעלה בהם בששת אלה. ואותה חיה הקדושה שקיימת עליהם למעלה קיימת על ישראל למטה (טו) בשביל שיתתקן הכל כראוי. מה כתוב בה ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ותתן טרף לביתה. אלה הם המחנות שלמעלה. וחק לנערותיה. אלו מחנות ישראל למטה. ולפיכך כבודו של הקב"ה מתעלה מכל הצדדים למעלה ומלמטה: (ב-טז)

וממנה שדה ותקחהו וגו'. אמר רבי שמעון כתוב וממנה שדה ותקחהו. וזשיכ (איוב ט) וכל חית הסדה

(טו) ג' מחנות מלאכים ב"י משמורות הלילה למורה דרום ולצפון: (ח) ו מרת המלכות הקדושה: (יח) ג' תפלות כיום. שתיהן חסד לאברהם דרום. מנחה שחר יצחק צפון. מערבית אמת ליעקב מורה. והם כנגד החיות והשכחות של ג' מחנות המלאכים בג' משמורות שבליילה. מכאן ראינו שחומר התפילות ערביית לאהר שקיעת החמה קודם צאת הכוכבים שקורא לג' התפלות וכן של יום: (טז) למעלה חיינו מרת המלכות כסריכבה שלה. ולמטה עיי השמות שיוצא קרייטא: 3 10

וי. ודוד אמר (תהלים מ) ויעלני מבור שאון מטיס היון וגר. מהמקום שצועקים והואח"כ וי. ואיה נגמר עונש נפשותם. בשלג. כמש"כ (שם סח) בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמן. יכול אף ישראל כן. תלמוד לומר לא תירא לביתה משלג. מה הטעם. לפי שכל ביתה לבוש שנים. אל תקרא שנים אלא שנים. כגון מילה ופריעה. ציצית ותפילין. מזוזה וגר חנוכה וכו' : ובוא וראה לא תירא לביתה משלג. זו כנסת ישראל. שהרי היא כל ביתה לבוש שנים. כמו שכתוב (ישעי' מג) חמוץ בגדים וגר. זה לבוש של דין הקשה להפרע מעמים עכו"ם. ועתיד הקב"ה ללבוש בגד אדום וחרב אדומה להפרע מן האדום. בגד אדום. ככתוב חמוץ בגדים. וכתוב (שם) מדוע אדום לבבושך. חרב אדומה. שנאמר (שם יד) חרב לה' מלאה דם. ולהפרע מן האדום. שנאמר (שם) כי זבח לה' בבצרה וגר. ועוד כי כל ביתה לבוש שנים. שהרי מצד דין הקשה היא באה. א"ר יצחק ודאי כך הוא. אבל כי כל ביתה לבוש שנים. מהו שנים. אלו שנים קדמוניות (כד) לפי שהיא נכללת מכלן ויונקת מכל הצדדים. ככתוב (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים : (א-רמ"ה)

וי. ודוד אמר (תהלים מ) ויעלני מבור שאון מטיס היון וגר. מהמקום שצועקים והואח"כ וי. ואיה נגמר עונש נפשותם. בשלג. כמש"כ (שם סח) בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמן. יכול אף ישראל כן. תלמוד לומר לא תירא לביתה משלג. מה הטעם. לפי שכל ביתה לבוש שנים. אל תקרא שנים אלא שנים. כגון מילה ופריעה. ציצית ותפילין. מזוזה וגר חנוכה וכו' : ובוא וראה לא תירא לביתה משלג. זו כנסת ישראל. שהרי היא כל ביתה לבוש שנים. כמו שכתוב (ישעי' מג) חמוץ בגדים וגר. זה לבוש של דין הקשה להפרע מעמים עכו"ם. ועתיד הקב"ה ללבוש בגד אדום וחרב אדומה להפרע מן האדום. בגד אדום. ככתוב חמוץ בגדים. וכתוב (שם) מדוע אדום לבבושך. חרב אדומה. שנאמר (שם יד) חרב לה' מלאה דם. ולהפרע מן האדום. שנאמר (שם) כי זבח לה' בבצרה וגר. ועוד כי כל ביתה לבוש שנים. שהרי מצד דין הקשה היא באה. א"ר יצחק ודאי כך הוא. אבל כי כל ביתה לבוש שנים. מהו שנים. אלו שנים קדמוניות (כד) לפי שהיא נכללת מכלן ויונקת מכל הצדדים. ככתוב (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים : (א-רמ"ה)

נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. רבי יהודה פתח נודע בשערים בעלה. בוא וראה הקב"ה נתעלה בכבודו שהוא נעלם ונסתר בעליו רבה. מי נמצא בעולם ולא היה מן היום שנברא העולם מי שיוכל לעמוד על חכמתו. ואין באפשרות להשיגו לפי שהוא נעלם ונסתר ונתעלה למעלה מעלה. וכל העליונים והתחתונים אין יכולים להשיגו. עד שכלם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. תחתונים אומרים שהוא למעלה (תהלים קיג) על השמים כבודו. עליונים אומרים שהוא למטה שכתוב (שם ג) על כל הארץ כבודך. עד שכלם עליונים ותחתונים אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. לפי שלא נודע ולא היה מי שיוכל להשיגו. ואתה אומר נודע בשערים בעלה. אלא ודאי נודע בשערים בעלה. זה הקב"ה שהוא נודע ומושג לפי מה שכל אחד משער בלבו. כפי מה שיוכל להשיג ברוח חכמתו. ולפי מה שמשער בלבו כך הוא נודע בלבו. ולפיכך נודע בשערים באותן השערים [שבלבן]. אבל להיותו נודע כראוי לא היה מי שיוכל להשיגו ולדעת אותו :

רבי שמעון אמר נודע בשערים בעלה. איזה שערים. כמש"כ שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. ובשביב אותן השערים שהם מדרגות העליונות בשבילם נודע הקב"ה. ואם לא אין יכולים להשיג בו. בוא וראה שהרי נשמת האדם לא נמצא מי שיוכל לדעת אותה. אלא בשביב אותן האברים שבגוף. והם המדרגות שעושין האומנות של הנשמה. לפיכך היא נודעת ואינה נודעת. כן

נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. רבי יהודה פתח נודע בשערים בעלה. בוא וראה הקב"ה נתעלה בכבודו שהוא נעלם ונסתר בעליו רבה. מי נמצא בעולם ולא היה מן היום שנברא העולם מי שיוכל לעמוד על חכמתו. ואין באפשרות להשיגו לפי שהוא נעלם ונסתר ונתעלה למעלה מעלה. וכל העליונים והתחתונים אין יכולים להשיגו. עד שכלם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. תחתונים אומרים שהוא למעלה (תהלים קיג) על השמים כבודו. עליונים אומרים שהוא למטה שכתוב (שם ג) על כל הארץ כבודך. עד שכלם עליונים ותחתונים אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. לפי שלא נודע ולא היה מי שיוכל להשיגו. ואתה אומר נודע בשערים בעלה. אלא ודאי נודע בשערים בעלה. זה הקב"ה שהוא נודע ומושג לפי מה שכל אחד משער בלבו. כפי מה שיוכל להשיג ברוח חכמתו. ולפי מה שמשער בלבו כך הוא נודע בלבו. ולפיכך נודע בשערים באותן השערים [שבלבן]. אבל להיותו נודע כראוי לא היה מי שיוכל להשיגו ולדעת אותו :

רבי שמעון אמר נודע בשערים בעלה. איזה שערים. כמש"כ שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. ובשביב אותן השערים שהם מדרגות העליונות בשבילם נודע הקב"ה. ואם לא אין יכולים להשיג בו. בוא וראה שהרי נשמת האדם לא נמצא מי שיוכל לדעת אותה. אלא בשביב אותן האברים שבגוף. והם המדרגות שעושין האומנות של הנשמה. לפיכך היא נודעת ואינה נודעת. כן

זיו הוהר
(כד) שניה בנה ספירת. לשנים קדמוניות היונו ג' ספירות הראשונות שזן חסד ורחמים נזורים. וכשהמלכות יונקת שפע מטרק הח נעשה המשרת שלנים שנמקום הדיונים ונחמכים דחסים ורחמים. ועוד יש יוסר המכון על אור המקף של המלכות שהוא כמו דבש אית. וידוע שאור המקף שיה בא מן ספירות הגבוהות שנקראין שנים קדמוניות. וכלשון חכמת הקבלה נקראין עתיקא. והוא זינובו של קדמוניות. ואותו אור המקף הוא כתרם כפני השואפים לשלול שלל כדוע :

זיו הוהר
(כד) שניה בנה ספירת. לשנים קדמוניות היונו ג' ספירות הראשונות שזן חסד ורחמים נזורים. וכשהמלכות יונקת שפע מטרק הח נעשה המשרת שלנים שנמקום הדיונים ונחמכים דחסים ורחמים. ועוד יש יוסר המכון על אור המקף של המלכות שהוא כמו דבש אית. וידוע שאור המקף שיה בא מן ספירות הגבוהות שנקראין שנים קדמוניות. וכלשון חכמת הקבלה נקראין עתיקא. והוא זינובו של קדמוניות. ואותו אור המקף הוא כתרם כפני השואפים לשלול שלל כדוע :

כך קב"ה חידע ולא חידע * בנין דאישו נשמתא
לנשמתא רוחא לרוחא גניו ועמיר מכלא. אבל בליון סעריס
דליון פתחין לנשמתא חידע קב"ה: (א-ק)
פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. א"ר יוסי
פיס פתחה בחכמה. דא נכסת ישראל (כס) ותורת
חסד על לשונה. אלון ליון ישראל דליון לישראל דלוריתא
דמשמעו בם יומי ולילי:

פיס פתחה בחכמה. דא ב בראשית. וזה
ואוקמוס (כ) ותורת חסד על לשונה. דא אברהם דביס ברא
עלמא (כז) וביס משתפי לדור. ב פתח מסאי גיסא
ופתחה מסאי גיסא (כח) סמיחה מסאי גיסא כר"א (במות ג)
ורתים את אחורי. פתחה מסאי גיסא בנין לאסרה אנסה
לנבי עילא. ופתחה מסאי גיסא בנין לקבלא מלעילא.
ואיסי אכסדרא לקבלא. ובנין כך קיימא ברישא דאורייתא
ואתמליא לכתר:

פיס פתחה בחכמה. בחכמה ודאי (כט) דכתיב
בראשית

כך קב"ה נודע ולא נודע * לפי שהוא נשמה לנשמות
רוח לרוחות נעלם ונסתר מהכל. אבל באותן פערים
שהם פתחים להנשמה נודע הקב"ה: (א-ק)
פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. א"ר יוסי
פיס פתחה בחכמה. זו נכסת ישראל (כס) ותורת
חסד על לשונה. אלו הם ישראל שהם לשונה של תורה
שהגויים בה יומם וליילה:

פיה פתחה בחכמה. זו ב בראשית. וזה
נתבאר (כ) ותורת חסד על לשונה. זה אברהם שבו ברא
את העולם (כז) ועמו מדבר תמיד. ב תומה מצד זה
ופתחה מצד שני (כח) תומה מצד אחד כמש"כ (שמות ג)
וראת את אחורי. פתחה מצד השני בשביל שתאיר פניה
לעומת מעלה. ופתחה מצד השני בשביל שתקבל מלמעלה.
והיא אכסדרא לקבל. ולפיכך עומדת בהתחלת התורה
ונתמלאית אחר כך:

פיה פתחה בחכמה. בחכמה ודאי (כט) שנאמר
בראשית

יו הוהר

הדגין עליון הן עשר הספירות שבכל עולם ועולם. ואין משל יותר טוב לבניו הנמשל כמו זה המשל שיש בהם שש
אברי הנוף. והיינו כדאיתא בהמאמר פתח איתו. שהמשיך עשר הספירות לאברי הנוף שבאדם שהם הכלים לאור הנשמה שמשכה
בסת. והיא מתפשטת באורה. וכחה בתוך הכלים שהם אברי הנוף לפעול עמהם פעולות שונות כרצונה. וכן הוא בהנמשך שאין
באפשרות לאור א"ס ב"ה להנהיג העולמות וכפרש עולם העשיה אלא ע"י אמצעות החשתלשלות של הספירות שבעולמות אצילות
בריחה יצירה עשיה. כי בלעדן לא היה ביכולת העולמות לסבוב אורן הנורה. ככתוב ישת חשך סתרו סביבותיו. וזה מוכן לכל
מבין שהנמשכות אין הסתין בחוקו ית' בידוע. ולכך נקראין הספירות בספרי הקבלה בשם אורות. וכדום. כיון שאור א"ס ב"ה מתפשט
בכלי הספירות והאור נשתנה בתן לפסול או חסד או דין או רחמים הכל כפי מעשי הנבראים. ואין זה כלל השתנות כעצם אור
האלהות אלא כמו למשל שאור החמה נשתנה ביון ש"ו על פי צבע פראת הוסיכות שוורה ועובר בו. אבל עצם האור בעצמותו
בסקרו לא ישתנה ע"י. וכפו למשל ורם הכף האלקטרין נשתנה פעולתו כפי הכלים שגורם בהם לכמה וכמה פעולות שונות.
ואין ע"י השתנות כלל בעצמותו ובסקרו של הכל האלקטרין. ועוד כמו למשל המים שבנפישות הארץ המשקה ומניק לכל
האילנות ועמתיים כמכה מינים שונים כמעטם ובכחה זה טוה. יש עין ועשב שבו רפואה והיים ויש עין ועשב שבו סם המות. וכלם
ינקיטין מן משקה האדמה. היניקה אתה היא אלא שנשתנה ע"י הכלים שהנייקה באה בהם והם האילנות והעשבים השונים למיניהם.
וזה כפי השני המוכא בהמאמר פתח איתו שאמר. מלנא איתו שם ס"ה דאיתו אורה אצילות ואיתו שקי דאילנא ברדונו
ואנפי כתיא דאשקו לאילנא ואתרבו כתיא שקור. והסבין ויין שכחה מתורצים כל הקשיות בעניני ההשגחה וההנהגה
הנבראים. והונו שפסיים רשבי וחסד כך קב"ה אתידע ולא אתידע וכו' אכף כנינון שערים דאיון' תתחין לנשמתא אתידע
קב"ה. וכונתו על הספירות שאורי א"ס ב"ה מתפשט בתן ועל דין הנהגת העולמות כמו מצב הנבראים. והדברים עמוקים:
(כ) זו מרת המלכות שורש תורה שבעל פה. כדאיתא מלכות פה וזורה שבעל פה קיינון לה. ועליה נאמר פיה פתחה בחכמה. כידוע שהמלכות
נקראת חכמה ועירא. וכדאיתא בנמרא רב קטן הוית דאבי ורכא. והונו שפסיים ותורת חסד על לשונה. והתורה שבעל פה נקראת תורת חסד.
וישראל הם לשונה שהגויים בה המיד ומתדשים בה כלל דור חידושי' ורשא. והונו שפסיים ותורת חסד על לשונה. והתורה שבעל פה נקראת תורת חסד.
בכחמה מוכב על מרת המלכות שנקראת פה. ודורש משמעות הכתוב על אות ב של בראשית. שפתחת התורה כמות ב סיסמ
על המלכות. וזה נתבאר בהרבה מקומות שבית רמו על מלכות. ועתה אומר רק בקיצור בדרך כלל. ואחר כך נבראיות ענין
האות ב וענין הסבון של זה האסקו: (כ) כדכתוב עולם חסד יבנה. זו מרתו של אברהם. וכן דרשו אל תקרא בהבראם אלא
באברהם. והונו שאמר וביה משתעי תריה. היינו כמרת החסד. כאשר ומטובו מחדש ככף וזו המיד מעשה בראשית. ומטובו היינו
במרת חסדו. ולווי מרת החסד לא היה אפשר העולם להתקיים: (כח) עתה מכאן הענין שאות ב רמו על מלכות פה. ואומר כי כמו
האות ב סמימא מאהויה כמו כן כתוב בה וראית את אחורי. שרק ע"י הסמימא והסתרת אורה יש באפשרות לראות מעט במרונת
של אסקקריא שאינה סאורה. ולווי זאת לא היה באפשרות להביט בה כלל. אחר זה מכאן עוד ענין פתחת אות ב מצד השני
שהיא כעין הלון פתוח. והנסיון יורה בתלון פתוח שטבע אויר הבית להשיך החוצה סמעל. ומכחין יכנסו האויר לבית פתחת.
וערך יציאת האויר החוצה סמעל כן ערך כניסת האויר מכחין לבית פתחת. וזהו ענין פתחת אות ב מצד השני
נלא מסוד מלכות פה שנאצלה מעצמות האלהות עבור בריאת העולם. ובה נמצא תריני אורות כנגד דחכמתא כידוע. וזה רמו
ישראל התורה שבה תריני' מצות ויעסקו בתורה ובסודותה וישלחו למעלה מעלה ע"י השכינה הקדושה הכל פיהם של תורה ותפלה.
וכש"ל זה יוסף להם למטה שפע רבה סמרת החסד ע"י המלכות ככל מני השפעות טובות. וזה ענין הספוק הרחב פיה ואסדאנה.
וע"ז סמרו הבנית אות ב שהיא כמו הלון פתוח או כמו פה פתוח. ולפי שהאור בירת רמן על מלכות ואמר על זה הכתוב
שפתחת התורה כמות ב בא להורות שכאשר פיה פתחה בחכמה. היינו שכאשר מרת המלכות פותחת פיה בחכמה. וזו חכמת תורה
ותפלה שטעלים ישראל על ידה למעלה מעלה. בשביל זה יהיה תורת חסד על לשונה. היינו שיומשך להם שפע רבה סמרת החסד
מרתו של אברהם ככל מוכ למטה מטה. והונו שפסיים ובני' קיימא ברישא דאורייתא ואתמליא דכתר. ר"ל שבשביל זה עומדת אות
ב בפתיחת התורה להודיע באות הראשונה של התורה הכלית בריאת העולם וקיום העולם שהוא ע"י עבודת
ישראל בהצלת הכל פיהם של תורה ותפלה ע"י האות ב והאות ב' שהיא מרת המלכות ובשביל זה אתמליא לכתר מרת המלכות כשפע
רבה סמרת החסד. ככתוב הרחב פיה ואסדאנה: (כט) זה פירוש ג' שורש הספוק פיה פתחה בחכמה על התורה שפתחת בראשית.
וכפירת החכמה נקראת ראשית ככתוב ראשית חכמה. ומימו שבכת ספירות החכמה נאצלו שאר הספירות ונבראו שמים וארץ. ככתוב
כלם בחכמה עשית. והונו שאמר בחכמה וראי כונתו על ספירת החכמה. דכתוב בראשית כרא אלהים. כתרונטו. כונתו על תרגום
הירושלמי שתרנם על בראשית כחוכמא. אחר זה מכאן סוף הספוק ותורת חסד על לשונה. שבוה ספרים מה זו חכמה שבכתה נבראו
כלם. לזה אומר ותורת חסד על לשונה. רצה לומר שכת ספירת החכמה היינו תורת חסד שכת נברא אלהים. חכמה באורייתא
אמתבל קב"ה וברא עלמא. וידוע דאורייתא סתכמה עלאה נפקת. והונו שאומר דהא דבתו משתעי ואמר ויארם אלהים יתי אור ויהי
אור. ב' פעמים אור סרפו על ב' תורות תורה שבכתה ותורה שבע"פ. ככתוב כי גר מצוה ותורה אור:

בראשית ברא אלסיס, כתרגומו, ותורת חסד על לשונה. דסל לבתר משמעי ואמר ויאמר אלסיס יסי אור ויסי אור:

פיה פתחה בחכמה, דא דה קדמאה דשמא קדישא דכלל ביה (ג) וואסי סתים וגילא, כללל דעילל ותמא, רוא דעילל ותמא, פיה פתחה בחכמה, בנין דואסי סתומא דלא אחרע כלל, דכתוב (איוב כח) ונעלמס מעין כל חי ומעוף השמים נסתרה, וכד שארי לאתפשטא בחכמה דלתרבך ביה וואיכו בניוסי, אפיקת קלא דאיוס תורת חסד: פיה פתחה בחכמה, דא דה בתראה דאיוס דבור (ג) ומלס תלוא בחכמה, ותורת חסד על לשונה, דא קול דקיימא על דבור לאנסגא לויס, ותורת חסד דא יעקב, דאיוס על לשונה לאנסגא מלס ולאסדל לסי, דסל לית דבור בלא קול, ולוקמוס: (א-קספ).

בראשית ברא אלהים, כתרגומו, ותורת חסד על לשונה. שהרי אחר כך מספר ואומר ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור:

פיה פתחה בחכמה, זו דה הראשונה משם הקדוש שהכל בה (ג) והיא נסתר ונגללה, כולל שלמעלה ושלמטה, סוד שלמעלה ושלמטה, פיה פתחה בחכמה, לפי שהיא נסתרת שלא נודעה כלל, ככתוב (איוב כח) ונעלמה מעין כל חי ומעוף השמים נסתרה, וכאשר התחילה להתפשט בחכמה שנדבק בה והוא בתוכה, הוציאה את הקול שהוא תורת חסד: פיה פתחה בחכמה, זו דה האחרונה שהוא הדבור (ג) והדבור תולה בחכמה, ותורת חסד על לשונה, זה הקול שצומד על הדבור להנהיג לו, ותורת חסד זה יעקב, שהוא על לשונה להנהיג הדבור ולאחוז בה, שהרי אין דבור בלי קול, וזה נתבאר: (א-קמת).

דו הוהר

(ג) זה פירוש ד' שהסמק פיה פתחה בחכמה מוסב על ספירת הבינה שפירשה דה הראשונה מן השם הוייה ביה, וזוהי פתחה פיה בדעוציא שאר הספירות בכח אור החכמה שנסתר ונגזר בתוכה, והבינה היא סתומא ונסתרת בעצמותה שאין השנה בה, וגיליא מעד המלכות שהוציאה, ועל זה מביא הסמק ונעלמה מעין כל חי, וקודם לזה כתוב והחכמה מאין תמצא ואיוה מקום בינה, ואחר זה פירש חצי סמק השני ותורת חסד על לשונה, שכאשר התחילה הבינה להתפשט בכח אור החכמה דאתרבך בה ועזורה בניוה הוציאה קלא דאיהו תורת חסד, רצה לומר שהוציאה שאר הספירות של ימי הבנין שהמרכו שלהן הוא ספירת התפארת שנקרא קול דאיהו תורת חסד, פירוש שספירת הראשונה מן הספירות השייכות אל הקול היינו אל התפארת היא ספירת התפארת שנקרא קול דאיהו הספירות חסד וקול, כיון שהתפארת הוא מרכו שלהן וכולל אותן, ויהם החסד הוא כי לו משפט הבכורה, נמצא שתורת חסד, המכונן של ספירת החסד, ועל לשונה, המכונן על קול הלשון דהיינו התפארת, ועוד יר' כוננו דאיהו תורת חסד, רצה לומר שהקול דהיינו התפארת הוא תורת חסד, ולא תורת נבורה, כידוע שהתפארת הוא סרת הרהמים, ורהמים הוא תורת חסד ולא תורת נבורה, לפי עיקר דעמר שנקט רק הקול דהיינו התפארת בלבד, ומסילא מוכן שהבינה הוציאה גם שאר הספירות של ימי הבנין כיון שהן נכללות בהתמארת: (א) זה פירוש ה' שפיה פתחה בחכמה מוסב על דה בתראה דהיינו מלכות פה ודבור, ואומר שהדבור תולה בחכמה, ולפיכך נקראת המלכות חכמה ועזרא, כי באין חכמה אויל שפתים ילבט, אחר זה פירש ותורת חסד על לשונה, שמשמעות על הוא מלשון נבחות ושלטנות, ומוסב על התפארת שנקרא קול ונקרא עלמא דכורא שהוא עומד ומושל על הדבור שהיא מלכות פה לאנהגא לה, כרכיב הוא ימשול בה, וזוהו שאומר ותורת חסד דא יעקב, ורצה להסביר בזה דלכאורה קשה שהי' לו לומר ותורת תפארת על לשונה, ולמה זכר תורת חסד, ולכך אומר ותורת חסד דא יעקב, רצה לומר דכיון שכל ששת הספירות מן חסד עד מלכות נכללות בהקול יעקב שהוא התפארת לפיכך נקט תורת חסד כיון שהיא ספירה הראשונה השייכה אל הקול יעקב, ואנכ מרסו שיעקר הקול ושקב הוא התורת חסד דהיינו קול תורה ותפלה, גם יר' הכונה כפירוש הנזכר קודם בזה שאמר דהקול איהו תורת חסד כיון שרהמים הוא תורת חסד, וכמו מן אומר כפירוש האחרון שתורת חסד דא יעקב כי חסד ורהמים כמעט שענין אחד לשניהם:

זאתה אני הצעיר יהודה מדה והורה ומשכה ליוצרי ובוראי על הסייעתא דשמיא לפרש לפי קט שכדי דברי רבי יוסי העמוקים מ"י, ומירשתי רק בעור הממשש ומגשש באפלה, ואם שנית השם יכפר, ועוד אני נותן שבה והודיה לאל עליון על שובתי לבסוד הנתקת הוהר משלי ללשון הקודש עם פירוש ויו הוהר ביום ר"ח מרחשון דשנת התרס"ו, ומסמך ילמדו הוהר משלי לסיק מה ע"ז מאנפייאלי בדינת סגנואר.

השמה

[דירתה] כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד וגו'. מקרא זה סוד של חכמה הוא שלמרתו ממנורה הקדושה. הרעיפו שמים ממעל. מהו הרעיפו. ככתוב (דברים לב) יערף כמטר לקחי. ועל ענין הגשם שהוא מזון של הכל נאמר (6) ועל זה עיני כל העולם מצפות להקב"ה בשביל מזון. לפי שהוא גותן מזון לכל וזן לכל. ככתוב (תהלים קמה) עיני כל אליך ישרו וגו'. ואפשר תאמר שבמקום זה שנקרא שמים תולה הדבר (2) הלא למדנו שלא בזכות תולה הדבר. וזכות הרי ביארו שזהו צדקה. שתרנום צדקה הוא זכותא. וזכות ושמים ענין אחד הוא (2) וכאן הרעיפו שמים ממעל כתוב. ממעל ודאי כי מן הקדמון הקדוש הוא בא (7) ולא ממקום ההוא שנקרא שמים ונקרא זכותא. אלא ממעל דוקא. ושחקים יזלו צדק. שכאשר השמים מקבל השפע ממעל. ממקום עליון ההוא ששורה עליו (8) או שחקים יזלו צדק. מהו שחקים. זה המקום שנטחן שם מן לצדיקים. ואיזה הם. נצ"ח והו"ד. שהם בודאי טוחנים מן לצדיקים. למי. למקום ההוא שנקרא צדי"ק (1) שהרי הם טוחנים לאותו המן הבא ממעל. וכל הטוב ההוא נאסף בתוכם לתת לו להמדרגה שנקרא צדיק. בשביל שיתברכו הצדיקים מאותה השפע שלהם. וע"כ טוחנים מן לצדיקים. איזה צדיקים. זה צדיק וצדק יוסף ורחל (1) שכאשר מודונים יחדו נקראים צדיקים. ואילו טוחנים מן לצדיקים בודאי. וע"ז נאמר ושחקים יזלו צדק (ח) ואז תפתח ארץ למטה (ט) ויפרו ישע בני העולם. וצדקה תצמיח יחד (1) כל רחמים וכל טוב שבעולם נתוסף. ומזון של האנשים נמצא בעולם. ואז שמחה על שמחה נתוסף וכל העולמות מתברכים. אמר רבי אחא לולא לא באתי אלא לשמוע דבר זה די : (ג-כח) :

[דירתה] כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו לך תפתח ארץ ויפרו ישע ולדקס תלמיח יחד וגו'. הלא קרא רז"ל הוא דחכמתא דאוליפנא מבולינא קדישא. הרעיפו שמים ממעל. מהו הרעיפו. כד"א (דברים לב) יערף כמטר לקחי. ועל ענין הגשם שהוא מזון של הכל נאמר (6) ועל זה עיני כל העולם מצפות להקב"ה בשביל מזון. לפי שהוא גותן מזון לכל וזן לכל. ככתוב (תהלים קמה) עיני כל אליך ישרו וגו'. ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלתא (2) הלא תנין דלאו בזכותא תליא מלתא. וזכותא הוה אוקמוס לדקס. ותרנום לדקס זכותא. וזכותא ושמים חד מלס הוא (2) והלא הרעיפו שמים כתיב ממעל. ממעל ודאי מעתיקא קדישא קרא תמא (ד) ולא מסהוא אתר דאקרי שמים ואקרי זכותא. אלא ממעל דייקא. ושחקים יזלו צדק. דכד שמים נקבל ליה ממעל. מסהוא אתר עלאה דשאר עילוי (8) כדון שחקים יזלו לך. מאן שחקים. אתר דסתנין מנא ללדיקיא. ומאן ניסו. נל"ח והו"ד. דאינון ודאי סחנין מנא ללדיקיא. למאן. להסווא אתר דאקרי לדי"ק (1) דהא אינון סחנין ליה להסווא מנא דאתיא מלעילא. וכל הסווא סיבו מתכניס בגווייהו למיסב ליה לדרגא דלדיק. בגין דיתברכו לדיקיא מסהוא טילו דלסון. וע"ד סחנין מנא ללדיקיא. מאן לדיקיא. דא לדיק ולדק יוסף ורחל (1) דכד מודונין כחדא לדיקיס חקרו. ואינון סחנין מן ללדיקיא ודאי. ועל דא ושחקים יזלו לך (ח) וכדון תפתח ארץ לתתא (ט) ויפרו ישע בני עלמא. ולדקס תלמיח יחד (1) כל רחמי וכל טוב דעלמא סניאו. ומזוניו דכני נשא מסתכחי בעלמא. כדון מדוה על מדוה אתוסף וכל עלמין מתברכאן. אתר רבי אחא אלמלא לא אתינא אלא לשמע דא די : (ג-כח) :

ד"ו הוהר

(6) פי' נשם רמו על השפע שנשפע מן השמים : (7) פי' כספירת תפארת שנקרא דא : (8) נמצא שזכות ותפארת סדרנה אחת היא : (ד) פי' כספירת חכמה : (ה) כוננו כאשר התפארת שנקרא שמים מקבל שפע מן הבינה שהיא שורה ממעל להתפארת : (1) זה ספירת היסוד : (2) אלו יסוד ומלכות : (ח) ר"ל כמו עבור צדק : (ט) פי' שהשכינה הקדושה אשר מרחק הביא לחמה תמלאות בשפע למען תתן טרף לביתה וחק לנערותיה ולכל יושבי תבל : (1) לפי זה יהאבר הכתוב וצדקה היינו התפארת יצמיח שפע בהמלכות ושכינה הקדושה ע"י הדרוגתם יחד :

ספר

הזהר הקדוש

מאת התנא רבי שמעון בר יוחאי וחבריו קדישא

על ספר

קהלת

עם העתקה בלשון הקודש ועם הפירוש

זיו הזהר

מאת הרב המפורסם מוה"ר

יהודה יודל ראזענבערג

החופ"ק מאנטרעאל מדינת קאנאדא

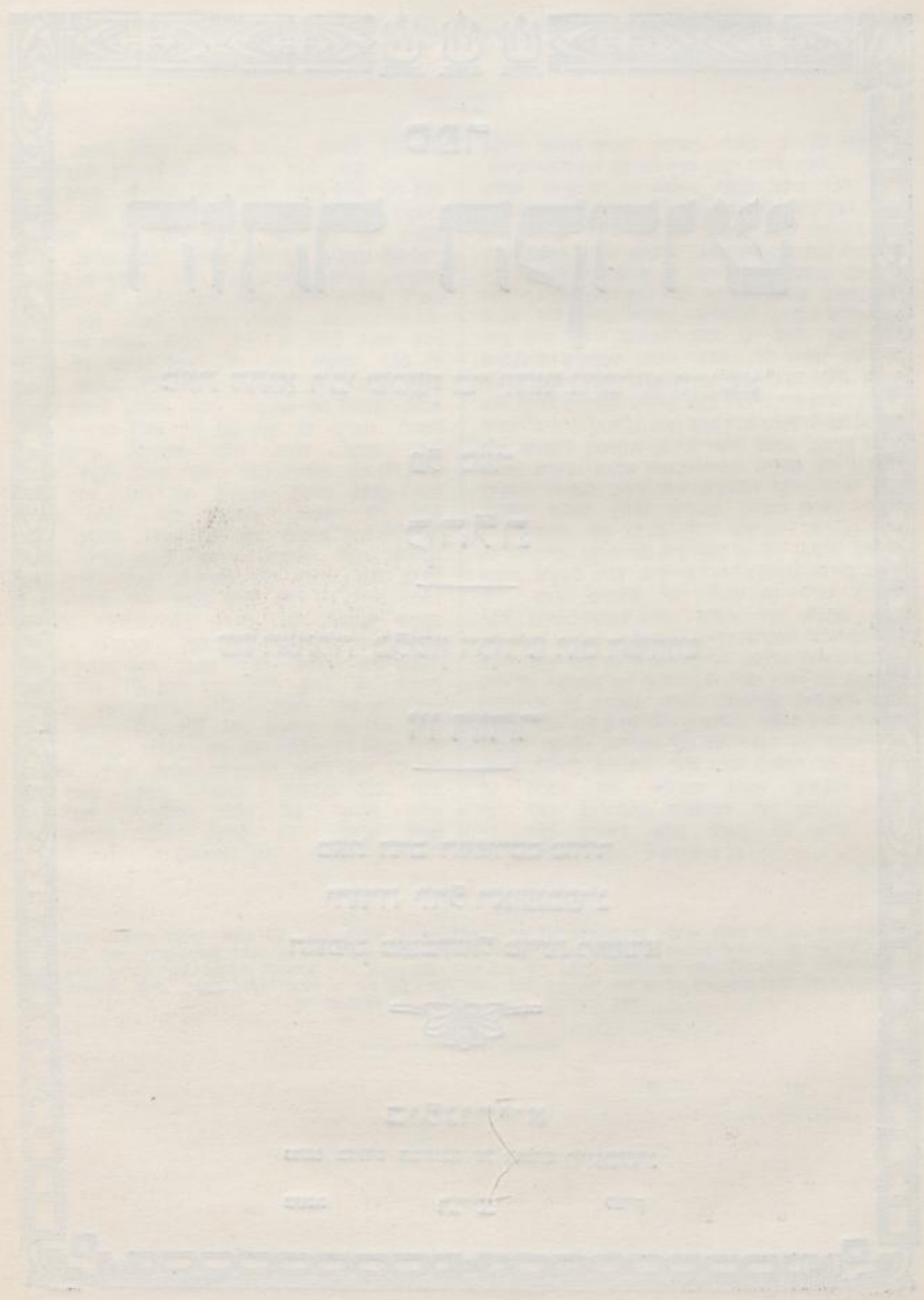
בירגורייא

נדפס בדפוס המשובח של האחים וויינבערג

לפ"ק

תרי"צ

בשנת

א

דברי

קהלת בן דוד מלך בירושלים. אמר רבי יוסי כמוז (פלאים א' ט) וידבר שלשת אלפים משל ויסי שירו חמשה ואלף. האי קרא אוקומס חבויא. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי על כל מלה ומלה דאיתו סוס אמר סוס בים תלת אלף משלי. כגון ספרא דקהלת דאיתו ברוח עלאה ואיתו בזרחה משל. דלית ביה קרא דלאו איתו בחכמה עלאה ובזרחה משל. אפילו קרא זעירא דבוס: (ג-קסה.)

דבר סבלים אמר קהלת הכל סבלים הכל סבל. א"ר שמעון תלמי ז' שמוס נקרא שלמה. שלמה. יודייה. אגור. בן יקא. איתואל. לחואל. קהלת. כנגד כלס (ה) וכלס נקראו כעין שלמעלה. קהלת. כנופיה קדישא דבי עשרה. צנ"כ קבל אין פחות מעשרה. וקבל אפילו מאה. וקהלת כלל דכלא כמד"א (דביים ג) קהלת יעקב. ותלמי שמוזיו על שם החכמה אחקרון. וצנ"כ ג' ספרין עבד. שיר **השירים**. **קהלת**. **משלי**. שיר הסוירים לקבל דחסד. קהלת לקבל דדינא. משלי לקבל דרחמי (ג) בנין לאשלמא חכמתא. והוא עבד כל מאי דעבד בנין לאחואה חכמתא לקבל דרגין עלאין: (ג-לח:)

דבר סבלים אמר קהלת וגו'. אמר רבי אלעזר שלמה מלכא עבד ספרא דא אוקוס ליה על שבעה סבלים דעלמא קיימא עליהו. ואינון שבעה עמודין סמכין דעלמא. לקבל שבעה רקיעין. ואלין אינון **דבר** **רקיע**. **שחקים**. **זבול**. **מעון**. **מכון**. **ערבות**. ולקבליו סבל סבלים אמר קהלת הכל סבלים הכל סבל. וכמו דאינון שבעה רקיעין אית אחרין דדבקי ביה ומתפשטי ונפקי מנייהו. הכי נמי אית סבלים אחרין דמתפשטי ונפקי מאלין. וכליהו אמר שלמה: (ג-י:)

דבר סבלים אמר קהלת וגו'. זרחה השמש ובא השמש וגו'. מאי קא תלמי שלמה מלכא דסירותא דספרא דחכמתא דליה מהכא איתו. אלא אמר רבי אלעזר שלמה מלכא האי ספרא אוקוס ליה על שבעה סבלים דעלמא קיימא עליהו. ואינון עמודין סמכין סומא דעלמא דבנין כך אקרון סבלים. מה

א

דברי

קהלת בן דוד מלך בירושלים. אמר רבי יוסי כתוב (מלכים א' ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. מקרא זה ביארו החברים. אבל וידבר שלשת אלפים משל. ודאי שעל כל דבור ודבור שהוא היה אומר היה בו שלשת אלפים משל. כגון ספר קהלת שהוא בסוד עליון והוא בדרך משל. שאין בו מקרא שלא יהיה בחכמה עליונה ובדרך משל. אפילו מקרא קטון שבו: (ג-קסה.)

הב הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. א"ר שמעון למדנו ד' שמות נקרא שלמה. שלמה. יודייה. אגור. בן יקא. איתואל. למואל. קהלת כנגד כלס (ה) וכלס נקראו כעין שלמעלה. קהלת. כנסת קדושה של בי עשרה. לפיכך אין קהל פחות מעשרה. וקהל אפילו מאה. וקהלת כולל של הכל כמש"כ (דביים ג) קהלת יעקב. ולמדנו כי שמותיו על שם החכמה נקראים. ולפיכך עשה ג' ספרים. שיר **השירים**. **קהלת**. **משלי**. שיר השירים נגד חסד. קהלת נגד דין. משלי נגד רחמים (ג) בשביל דהשלים החכמה. והוא עשה כל מה שעשה בשביל להראות חכמה לעומת מדרגות העליונות: (ג-לח:)

דבר הבלים אמר קהלת וגו'. אמר רבי אלעזר שלמה המלך עשה ספר הזה והעמידו על שבעה הבלים שהעולם עומד עליהם. והם שבעה עמודים יסודי העולם. כנגד שבעה רקיעים. ואלו הם **דבר** **רקיע**. **שחקים**. **זבול**. **מעון**. **מכון**. **ערבות**. וכנגדם הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. וכמו שאותן ד' הרקיעים יש רקיעים אחרים הדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם. כך יש הבלים אחרים שמתפשטים ויוצאים מאלה. וכל הבלים אמר שלמה: (ג-י:)

דבר הבלים אמר קהלת וגו'. זרחה השמש ובא השמש וגו'. מה היה רואה שלמה המלך שהתחלת ספר החכמה שלו מכאן היא. אלא אמר רבי אלעזר שלמה המלך העמיד לספר הזה על שבע הבלים שהעולם עומד עליהם. והם העמודים והיסודות של קיום העולם שבשביל זה נקראים הבלים. כמו

דו הוהר

א (6) י"ד שהו שמוס הם כנגד ד' הספירות של ימי בנין העולם. וירייה כנגד חסד שהוא לשון ידירות ואהבה. אגור כנגד נבונה ויראה שלשון יגרות. בן יקא כנגד תפארת שנקרא בן. וגם כי יקא עם כולל החיבה בני' הו"ה אלהים דהיינו חסד ודין שהתפארת שהוא רחמים סמוך משנייהם. איתואל דמואל בני' תפ"ט כספר השמות אלהים עבאות בעיותן ספר ארבעה של ד' אותיות השם הו"ה נצח והוד. ועוד י"ד כי איתואל דמואל בני' תפ"ט כספר השמות אלהים עבאות בעיותן ספר ארבעה של ד' אותיות השם הו"ה שהם השמות של נצח והוד כידוע. שלמה כנגד יסוד שנקרא שלום. קהלת כנגד סלכות שהוא סקהלת בתוכה השפע מכל הספירות כשסודותה עם יעקב שאו נקראת קהלת יעקב: (ג) שיר השירים כנגד חסד כי כל דבריו מעניני אהבת הקב"ה וכנסת ישראל. קהלת כנגד דין כי כל דבריו עניני חרישים מלאים דין והשבון. ולפיכך לא נזכר בו שם הו"ה רק השם אלהים. משלי כנגד רחמים שכל דבריו מלי דחסדות אין להתנגד כחסד וכרחמים. ולפיכך נזכר בו רק השם הו"ה שהוא רחמים. ואך פעם אחת נזכר בו השם אלהים בפקוק ומצא תן ושלם טוב כענין אלהים ואדם כי באה יורה שאו גם השם אלהים יהיה רחמים וישמע אר טוב:

מה גופא לא חתקיים בלא הכל. אוק הכי עלמא לא חתקיים אלא על הכלים דאמר שלמה מלכא. ואינון שבע. דכתיב הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. הרי שבעה. ואם תשאל אם כן שהן מרגליות טובות שהעולם עומד עליהן. הלא במקום אחר כתיב הכלים רעים. והם קלקול העולם. כגון זה הכל וחלי רע הוא. זה הכל ורעות רוח. אלא ודאי כמו שאתן שבעה הכלים שהם קדושים הם קיום העולם. כך יש כנגדם ד' הכלים שכל הדינים שבעולם מהם יוצאים ומהם מתפשטים. להעניש האנשים ולהתקינם שילכו בדרך הישר. ונקראים הכל ששורה בו חולי רע. הכל שהוא רעות רוח. וגם הם לקיום העולם שבשבלים הולכים האנשים בדרך הישר ויראים מהקב"ה. וע"כ רבים הם ההבלים שמתפשטים מאותן ד'. ובהתחלה מדבר בסוד השמש שהוא הכל של קיום העולם (א) והוא הסוד שיכנס האדם תוך אמונה העליונה של הקב"ה. ולפיכך כל מה שתחת אותה המדרגה אין הוא סוד האמונה. וע"כ כתוב ואין יתרון תחת השמש. בכל אשר נעשה תחת השמש. שהרי במה שתחת השמש לא נצרך להתדבק. והשמש עם הלבנה אחד הם בלי התפרדות. ואע"פ שהלבנה היא תחת השמש הכל הוא שמש בלי התפרדות. ותחת זה הכל הוא רעות רוח. ואסור להתדבק בו: (א-קמ"ו)

כמו שהגוף אינו מתקיים בלי הכל. אף כך אין העולם ומתקיים אלא על אותן הכלים שאמר שלמה המלך. והם שבעה. שכתוב הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים והכל הכל. הרי שבעה. ואם תשאל אם כן שהן מרגליות טובות שהעולם עומד עליהן. הלא במקום אחר כתיב הכלים רעים. והם קלקול העולם. כגון זה הכל וחלי רע הוא. זה הכל ורעות רוח. אלא ודאי כמו שאתן שבעה הכלים שהם קדושים הם קיום העולם. כך יש כנגדם ד' הכלים שכל הדינים שבעולם מהם יוצאים ומהם מתפשטים. להעניש האנשים ולהתקינם שילכו בדרך הישר. ונקראים הכל ששורה בו חולי רע. הכל שהוא רעות רוח. וגם הם לקיום העולם שבשבלים הולכים האנשים בדרך הישר ויראים מהקב"ה. וע"כ רבים הם ההבלים שמתפשטים מאותן ד'. ובהתחלה מדבר בסוד השמש שהוא הכל של קיום העולם (א) והוא הסוד שיכנס האדם תוך אמונה העליונה של הקב"ה. ולפיכך כל מה שתחת אותה המדרגה אין הוא סוד האמונה. וע"כ כתוב ואין יתרון תחת השמש. בכל אשר נעשה תחת השמש. שהרי במה שתחת השמש לא נצרך להתדבק. והשמש עם הלבנה אחד הם בלי התפרדות. ואע"פ שהלבנה היא תחת השמש הכל הוא שמש בלי התפרדות. ותחת זה הכל הוא רעות רוח. ואסור להתדבק בו: (א-קמ"ו)

הבל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. ודאי רוח עלאה סכא. ד' הכלים אינון כסאי קרל. הכל חד. הכלים תרון סא תלת. הכל הכלים תלת סרי שית. הכל הכל סא ד'. ואינון ברוח ד' שמשן **אבנ יתק** וכי. דכסון מ"ב אמוון לקבל ד' יומי בראשית. דאית בסו עשר אמוין ול"ב אלשים. אינון מ"ב. וליון ד' הכלים אינון כפולין לקבל ד' שגין כפולין דמגרתא. דלתמר כסון (וכי' ד) שבעס ושבעס מולקות לנרות וגו'.. וכלה עמא דידעין לסלקא הכלים דללותין באמורס ובעודא. ועליס חתמר (יעי' נא) ואשים דכרי בפין ובצל ידי כסיתין לנטוע שמים וליסוד ארץ ולתמר לציון עמי אתה. וסא אוקמוס אל תקרא עמי אלא עמי אתי בשותפות. דכסא דלתמר צי (תללים ג) בדבר ה' שמים נעשו וגו'. הכי אנת בשותפי עמי. דסא כסבלים קדישין דמלוך אתעבידו שמיא ורעא.. זכאין אינון ישראל דסלקין הכלים דללותין דמכווין כסון לגבי אמוון דקב"ה ושכינתים מלאה ותתאס (ד) ובגין דא (קבלת ה) יש הכל אשר נעשה על הארץ. ויש הכל דרשיעא דאינון הכלים דשקרא. ונפלין לון מלאכי הכלס ונטעין כסון קדישין ורעין דשקרא. ועלייסו חתמר (יעי' י) הכל סמס מעסס תעוועיס.. וכד בר נס אפיק הכלים ודבורים בללותיס. כמס עוסין פתחין

הבל הכלים אמר קהלת הכל הכל הכל הכל. ודאי סוד עליון כאן. ד' הכלים הם במקרא הוה. הבל אחד. הכלים שנים הרי שלשה. הבל הכלים שלשה הרי ששה. הכל הכל הרי ד'. והם בסוד ד' השמות **אבנ יתק** וכי. שיש בהם מ"ב אותיות כנגד ד' ים בראשית. שיש בהם עשרה מאמרות ול"ב אלשים שהם מ"ב. ואלה ד' הכלים הם כפולים כנגד שבעת הנרות כפולים של המנורה. שנאמר בהם (ומי' ד) שבעה ושבעה מוצקות לנרות וגו'.. אשרי העם יודעי להעלות הכלים של תפלות בדבור ובמצעה. ועליו נאמר (יעי' נא) ואשים דכרי בפין ובצל ידי כסיתין לנטוע שמים וליסוד ארץ ולתמר לציון עמי אתה. וזה נתבאר אל תקרא עמי אלא עמי אתי בשותפות. כי כמו שנאמר בי (תללים ג) בדבר ה' שמים נעשו וגו'. כך אתה בשותפות עמי. שהרי בהבלים קדושים של דבורך נעשים שמים וארץ.. זכאים הם ישראל שמעלים הכלים של תפלות שמכוונים בהן אל אותיות של הקב"ה ושכינתו העליונה והתחתונה (ד) ומפני זה (קהלת ה) יש הכל אשר נעשה על הארץ. ויש הכל של רשעים שהם הכלים של שקר. ולוקחים אותם מלאכי חבלה ונוטעים בהם רקיעים וארצות של שקר. ועליהם נאמר (יעי' י) הבל המה מעשה תעוועים.. וכאשר האדם מוציא הכלים ודיבורים בתפלתו. הרבה עופות פותחין

זיו הוהר

(ג) פירוש זה השמש היינו מרת התפארת ששרשו הוא השם הויה ב"ה. ומזוהר ראשית לדעת ליכנס בסוד האמונה שהוא לנרות בעבורתנו יהוד השמש עם הלבנה שהם תפארת ומלכות קב"ה ושכינתיה. אבל במה שלמטה מזה אמור להתדבק. וזה היסוד והסוד אל אמונת ישראל: (ד) שכינתא עלאה ותתאה היינו כינה ומלכות. ועל זה הכוונת של יהודא עלאה תויה ואחות. ושל יהודא תתאה תויה וארצי או תויה ואלותים:

פתחין גדיפיהו ופומיהו לקבלא לון (ס) סה"ד (קהל ז) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. ונשיל קב"ס אלון מלון ובני בסון עלמין. דלתמר בסון (ישע' סו) כי כאשר השמים החדשים

והארץ החדשה אשר אני עושה: (ת"ז תקון סט) **מז** ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. אמר רבי שמעון ודאי מאן דנשיל סמא דמותא בלחודוי עליוס כתיב בכל עמלו שיעמל תחת השמש. ודאי השמש דרגא דמסא איסו. ומאן סוה תחת השמש. סוי אימא דא סיסרא. ומאן דלחוד סיסרא בלא שמשא עמלו תחת השמש ודאי (ו) ודא סוה חובא קדומתא דעלמא. וע"ד מס יתרון לאדם בכל עמלו. לאדם דא חס קדומתא. וכן לכלהו דתתין דתריס דחאכו באתר דא: (ג-קמב)

מז ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. אמר רבי שמעון תלמא מס יתרון לאדם בכל עמלו. וכול אף עמלס דאורייתא. תלמוד לומר שיעמל תחת השמש. שאני עמלס דאורייתא דלעילא מן שמשא סיא. רבי חייל אמר אף עמלס דאורייתא דאיוס עמל בגיטיוסו דבני נשא או בגין יקרא דילויס. על סאי תחת השמש כתיב. דסא לא סליק לעילא. תיא א"ר אלעזר אפילו אי בגין קייס אלף סין. סאי יומא דאסתק מעלמא דמי ליה קאילו לא תתקייס בר יומא חד: (א-י"ג:)

מז ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. פתח סהו סבא ואמר. וכי מאי אתא שלמא מלכא לאלסא במלס דא. ותו אילו אמר בעמלו שיעמל יאות. דסא אסתאר עמל דאית ביה יתרון. אבל כיון דאמר בכל עמלו סא כללל דכלל דל אסתאר כלוס דאית ביה יתרון. אלל לאו לכל אדם אמר שלמא מלס דא. אית אדם בעלמא דאיוס מחדל דתיר צביס ולאפשא. ול אסתדל צעב אפילו רגשא חדא. ועל אדם דא כתיב מס יתרון לאדם בכל עמלו. ולא כתיב יגיעו. עמלו. כד"א (תהלים ז) ישוב עמלו צראשו. (כמדבר כג) ולא ראה עמל בישראל. יגיעו. כד"א (תהלים קמב) יגיע כפיך כי תאכל וגו'. וכתיב (נחמיה א) ואת יגיע כפי ראה אלסו. אבל עמלו כתיב (תהלים ז) עמל וכעט. וכיון דאסתדלותוס סיא תדיר לביס ע"ד איוס תחת השמש. ובשעתא דסאי אדם אסתדל צביס עליוס כתיב (איוב כ) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו'. דסא קב"ס צבי דלל יעביד תולדות. דלמלי יעביד תולדותו סוו מפששא עלמא. וע"ד כתיב מס יתרון לאדם בכל עמלו: (ג-קמב)

דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. א"ר שמעון תא חוי כתיב (איוב ג) סן כל אלה יפעל אל פעמים שלס עם נכר. סא סכא רוא דנגלולא. כשמתא רוחא ונפשא בגין דא יתון בגלגולא עד דאתחזן שלמין לאתריסו כמס דאתיב. כד"א סהלת

פותחין גדיפיהו ופיותן לקבל אותם (ס) זש"כ (קהל ז) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. והקב"ה מקבל אותן הדבורים ובונה בהם עולמות. שנאמר בהם (ישע' סו) כי כאשר השמים החדשים

והארץ החדשה אשר אני עושה: (ת"ז תקון סט) **מז** ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. אמר רבי שמעון ודאי מי שלוקח סם המות בדברו עליו כתוב בכל עמלו שיעמל תחת השמש. בודאי השמש מדרגת משה הוא. ומי הוא תחת השמש. יש להשיב שזהו הלבנה. ומי שאוחז הלבנה בלי השמש עמלו תחת השמש בודאי (י) וזהו חטא הראשון שהיה בעולם. וע"כ מה יתרון לאדם בכל עמלו. לאדם. זה אדם הראשון. וכן לכלם הבאים אחריו שחטאו במקום הזה: (ג-קמב)

מז ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. אמר רבי שמעון למדנו מה יתרון לאדם בכל עמלו. יכול אף עמלה של תורה. תלמוד לומר שיעמל תחת השמש. לא כן עמלה של תורה שלמעלה מן השמש היא. רבי חייל אמר אף עמלה של תורה שיעמל האדם בשביל אנשים או בשביל כבודו. על זה כתוב תחת השמש. שהרי אינה עולה למעלה. למדנו שא"ר אעזר אפילו אם יהיה איש אלף שנה. אותו יום שנפטר מן העולם דומה לו כאילו לא חי אלא יום אחד: (א-רבג:)

מז ויתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. פתח סבא ההוא ואמר. וכי מה בא שלמה המלך ללמדנו בפסוק הזה. ועוד אילו אמר בעמלו שיעמל היה נכון. שהרי נשאר עמל שיש בו יתרון. אבל כיון שאמר בכל עמלו זה כולל הכל שלא נשאר דבר שיש בו יתרון. אלא לאו לכל אדם אומר שלמה דבר זה. יש אדם בעולם שהוא יעמל תמיד ברעה ולהרע. ואינו עמל בטובה אפילו רגע אחד. ועל אדם זה כתוב מה יתרון לאדם בכל עמלו. ולא כתיב יגיעו. עמלו. כמש"כ (תהלים ז) ישוב עמלו בראשו. (כמדבר כג) ולא ראה עמל בישראל. יגיעו כמש"כ (תהלים קמב) יגיע כפיך כי תאכל וגו'. ונאמר (בראשית א) ואת יגיע כפי ראה אלהים. אבל עמלו כתיב (תהלים ז) עמל וכעט. וכיון שעמלו הוא תמיד לרעה ע"כ הוא תחת השמש. וכאשר אדם הזה עמלו ברעה כתיב עליו (איוב כ) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו'. שהרי הקב"ה רוצה שלא יעשה תולדות. שאמלי יעשה תולדות יהיו מבלי העולם. וע"כ כתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו: (ג-קמב)

דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. א"ר שמעון בוא וראה כתוב (איוב ג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלס עם גבר. הרי כאן סוד הגלגול. נשמה רוח ונפש בשביל זה יבאו בגלגול עד שישובו שלמים למקומם כמו שניתנו. זש"כ קהלת

דיו הוהר

(ס) היינו המלאכים והאשים הנקראים עופות השמים שמתפרנסים וכתר יש כאן שפרשו על שנות של שתי האמונות כ"ס. לוקחת הלבנה כלי השמש. ותחת יקדשה יטמאה. ור"ל:

(קהלת יב) והרוע תשוב אל האלהים אשר נתנה. ומן הרוח נלמד קל וחומר על האחרים שהם הנשמה והנפש.. וכל הנשמות הבאות ג' פעמים ולא מתקנות. נקראין פושעי ישראל ערב רב. אבל הצדיקים שבכל פעם באים מתקנים. הם באים בגלגול עד ד' פעמים. ואפילו עד ששים דורות. והו דור הולך ודור בא :

זכאי הוא מי שישרה לו להקב"ה בכל אבר ואבר שלו. לעשות לו מקום לשכון שם. ולהמליכו בכל אבר ואבר. שלא יהיה בו אבר פנוי ממנו. שאם חסר אבר אחד שאין הקב"ה שורה עליו. בשביל אבר ההוא חוזר לעולם בגלגול. עד שנשתלם באברים שלו להיות כלם שלמים בצלמו של הקב"ה (*) כי אם חסר אבר אחד אין הוא בצלמו של הקב"ה.. א"ל רבי אלעזר. אבי שמעתי שיש נפש שמרכיבין לה בכלב. ובשביל זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יהודתי. מהו יהודתי. זו הנשמה. וכי הנשמה נרכבת בכלב. א"ל בני נכון. באותו ערץ נחש הקדמוני שפיתה לחות ומפתה לאנשים שהוא כלב. וזהו יצר הרע שבא בעולם ההוא מורכב על הנשמה שתקבל עונשין (**). ויש נשמות אחרות שהן באות בגלגול בכמה חיות. שנקראות מול אריה מול שור מול נשר מול בתולה מול עקרב מול טלה מול מאדים מול נחש מול דגים. כמו שמצינו בשנים עשר השבטים שנמשלו לחיות. זה לאריה גור אריה יהודה. יוסף בכור שורו. יששכר חמור גרם. יהו דן נחש עלי דרך. בנימין זאב יטרף. ותדע בני שכל זה סוד הגלגול של יצה"ר. יש מי שיצה"ר נדמה לו לאריה. ויש מי שנדמה לו לנחש. ויש מי שנדמה לו כחמור. לכל הבריות נשתנה כפי מעשיהם [הקודמים] וכפי השעה שנעשו [או שנולדו] בה. ועם כל זה יש ביכולת הנשמה לזכות לשלוט על יצה"ר ולרכוב עליו. כאיש הרוכב על סוסו או על חמורו. אוי לזה שהנחש שולט עליו

(קהלת יב) וסרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ומינסה אוליפנא קל וחומר באחרתין דאינון נשמתא ונפשא.. וכל נשמתין דאתיין תלת זמנין ולא מתקנין. האקריאו פושעי ישראל ערב רב. אבל לדיוקא דבכל זמנא דיתין מתקנין. אינון יתין עד ארבעס זמנין. ואפילו עד שתיין דור. וזל איסו דור הולך ודור בא :

זכאס איסו מאן דישרי ליה לקב"ה בכל אבר ואבר דיליה. למעבדל ליה אתר לגריא תמן. ולאחלכא ליה בכל אבר ואבר. דלא יסא ביה אבר פנוי מינס. דאס חסר אבר חד דלא גריא עליה קב"ה. בנין הסוה אבר אחזור לעלמא בגלגולא. עד דאשתליס באצרין דיליה למסוי סלכו שלמון בדיוקלא דקב"ה (**). דאס חסר חד ללו איסו בללמו דקב"ה.. א"ל רבי אלעזר. אבא שמענא דלית נפשא דמרכיבין לס בכלבא. ובנין דא אתר דוד (תהלים כב) היליה מחרב נפשו מיד כלב יהודתי. מסו יהודתי. דא נשמתא. וכי נשמתא אחרביבת בכלב. א"ל בני חון. בסהוא ערל נחש הקדמוני דפתי לחוה ולבני נסא דאיסו כלב. וזל יצר הרע דאתא בסהוא עלמא מורכב עליה לקבלא עונשין (**). ואית נשמתין אחרתין דקא אתיין בגלגולא בכמה מיוון. דאתקריאו מול אריה מול שור מול נשר מול בתולה מול עקרב מול טלה מול מאדים מול נחש מול דגים. כמה דאשכחנא בתרין עשר שבטין דאחיליו לחיוון. דא לאריה גור אריה יהודה. יוסף בכור שורו. יששכר חמור גרם. יסו ען נחש עלי דרך. בנימין זאב יטרף. וצבי כל דא לא דנגולא דילס"ר. אית למאן דאיסו דמיא לאריה. ואית למאן דאיסו דמיא לחיות. ואית למאן דאיסו דמיא כחמור. לכל צריין אשתת כפוס עובדיסון וכוסס שטתא דאשתעידו בה. ועס כל דא זכאס נשמתא דשלוט עליה ורכיב עליה. כבד נש דאריב על סוסיה או על חמוריה. וז למאן דמיא שליט עליה

זיו הודר

(*) כוונתו בענין אברים שלמים בדיוקנא דקב"ה הוא שהארם מורכב מן רמ"ח אברים ועס"ה גידים כמנין תרי"ג והן כנגד התרי"ג מצות. ודיוקנא דקב"ה כאן היינו השכינה הקדושה ששורה בעוה"ז על מקומות הקדושים ועל אנשים צדיקים. ודיוקנא שלה היינו התרי"ג אורות שבה. וכאשר האדם מתקן התרי"ג שלו ע"י קיום התרי"ג מצות נעשה מרכבה להשכינה הקדושה. ואם אבר אחד פנה מניה ע"י שחית מצוה אחת יש בו פגם והוא כמו בעל מום. ואין השכינה שורה במקום פגום. ולפיכך מוכרח לבוא בגלגול בשביל זה. אמנם ודאי שאין כוונתו קיום כל המצות כפועל שמש דוקא. כי זה דבר שאי אפשר. אבל ע"י התסוד תורה מעניני המצות נחשב כאלו מקיים כפועל שמש. גם ענין הגלגול דכאן לאו דוקא נלגול שמש אלא שדבר הזה יכול להתקן ע"י ענין עיבור הנשמה באדם החי על אותה שעה שמקיים מצוה זו שחסר לה. כמוכא בכסרים הקדושים : (**). שפחיות דברי ר"ש ששפעותם הוא שאין הברכים כשיושן שהנשמה תתגלגל בחיות או בבהמות טמאות. כי זה באמת דבר מתמיה כמו שתמה על זה רבי אלעזר. ואביו ר"ש השיבו שאין זה כשיושן אלא שהוצר הרע המענישו לאחר מיתה או בשעת מיתה נדמה לו בכלב. כי הוצי"ר הוא הפסית והוא הסקטי"ר והוא המעניש. ועוד נראה כן ג"כ כוונת ר"ש באמרו על דבר נלגול הנשמות בברכים טמאים שעוננם הוא שנודר כמול רע שניתן לו יצו"ר תקן בעוה"ז לשלוט עליו. ותוקפו הוא כעין אותן דברים הטמאים שנחשבים כאן. ואומר גנים היינו גנים הטמאים שטמאתם גדולה כל כך שאף שהם תמיר במים ג"כ טמאים. וע"ז אומר וזו למאן דהויא שליט עליה שנקרא רשע גמור. וע"ז אויביו שחשלים עליו. ומסילא אין חסר לו רדיפות וצרות רבות ורעות. והו עונשו בעוה"ז. ואל יהשוב אדם שבין שנולד כמול רע כזה הוא מוכרח להטוא. לפיכך אומר ועם כל דא. פירוש אע"כ שנולד כמול כזה. מ"ס זכאס נשמתא דשליט עליה ורכיב עליה. כוונתו כזה להורות שמכל מקום יש ביכולת האדם להתגבר על יצרו. והו תיקונו האמיתי לעמוד בנסיון קשיא שיערו פורש רשת דרגיו. כך יש להבין בדברי ר"ש דכאן. אבל יש גדולים מקובלים שספורשים ענין זה לגמרי באופן אחר. באמרו שהדברים כשששן שהנשמה מתגלגלת לפעמים לאחר מיתה כבהמות וחיות והגים. לפעמים כשהגורים ולפעמים כטמאים. וגם לפעמים ברשעים ופושעים הן זכרים והן נקבות הכל כפי רשעתם. ומובלים כזה צער וביון גדול לכפרת עונם. וכן יש הרבה גדולים החולקים על שיטה זו. באמרו הלא כיון שע"י החטא נפגמה הנשמה. ותחת קדושתה שליט עליה רוח טמאה. א"כ הרי ע"י נלגולה בברכים טמאים חטא יותר ויותר ומה זה תיקון לה. ועוד קשים הלא עיקר החטא בא ע"י הנפש ואפשר גם ע"י הרוח. אבל הנשמה הלא היא מתרחקת מלשכון ברשעים כי היא נקראת חלק אלוה ממעל. א"כ מדוע תיענש הנשמה בגלגול טמא. והנה יש דעות שהגלגול טמא הוא רק להרות או להנפש ולא להנשמה. קיע"ז הדבר שוה דבר נמתר מאד שקשה לעמוד על בירור הדבר ויש הרבה דעות שהולקות בענין הגלגולים. האירור והרח"ו ד"ל הם המהמירים כזה. ונ"ס גם הרמ"ק ד"ל כספרו שיעור קומה פרק הגלגול האריך הרבה בענין זה :

עליה. היא חתקרי רשע גמור. ומאן דאיוס עליה
עליה דלס"ר איוס חתקרי לדיק גמור. ועליה חתמר
(ישעי' מג) וחתן אדם תחתך. אדם בליעל איש
און. ולאומים תחת נפשך. דכד בר נש איוס שלום
על ילריה סכי איוס שלום על כל סגאוי. ואס ילריה
שלום עליה סגאוי שלסין עליה: (ת"ז תיקון ע')

וורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא
שם. פתח רבי שמעון ואמר. זורח השמש. זה
עמוד האמצעי שהוא משה בצורתו. וזרח. זש"כ
(דברים יג) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו. ובא השמש.
כאשר נאסף משה. ועם כל כל זה שנאסף אל מקומו
שואף זורח הוא שם (י) וזה יהושע שהיה כצורת
הלבנה שהיא השכינה: ועוד זורח השמש. זה משה
כאשר יבא בגלגול בצדיק גמור. וכאשר אין הוא בצדיק
גמור ובא השמש. נאסף ממנו והולך ובא בגלגול
עד שמוצא מקומו (ה) ולפיכך אל מקומו שואף זורח
הוא שם: ועוד זורח השמש. זה הקב"ה. באיוה מקום.
באדם שהשכינה עמו. כמש"כ (שמות כא) בכל
המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ותרגם אונקלוס באתר
דאשרי שכינתי תמן. ואם אין שם השכינה ובא השמש.
נאסף ממנו הקב"ה ונשאר בחשך. ושולטים עליו כמה
משחיתים וכמה יסורים רעים. שאינן יסורין של
אהבה. זש"כ (דברים יא) הלא על כי אין אלהי
בקרבי מצאוני הרעות האלה. שאלו הרעות ממונים על
כל שעות ורגעים שעליהם נאמר (איוב ז) ותפקדנו
לבקרים ולרגעים תבחננו. וזהו שאמר דוד. בידך
עתותי הצילני וגו'. ומה גורם שלא תשרה השכינה עליו
ולא יאיר עליו השמש. מפני הבל של שקר ודברי שקר
שיוצאים מפיו. זש"כ (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה
על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה
הרשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים.
כי יש הבל ויש הבל. יש הבל של צד הטומאה
מבעלי השקר נבלות הפה ודברים בטלים שאין בהם
תועלת כלל. ונאמר בהם (ירמ' י) הבל המה מעשה
תתועים. שהם תועים בעבודה של שקר. ויש הבל
שנאמר בו (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה
האדם. וזה הוא הבל של תורה. שהוא חומשי
התורה מן ב של בראשית עד כ של לעיני כל ישראל ..
ובשביל זה יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש
צדיקים אשר מגיע עליהם כמעשה הרשעים. אמרו לו
החברים. רבי רבי אם כן שהם צדיקים. מדוע מגיע
אליהם כמעשה הרשעים. אמר להם הגלגול גרם להם
שיבוא להם כמעשה הרשעים כאילו הם רשעים. ובשביל
הגלגול יבא להם יסורים וצרות .. ויש רשעים שמגיע
אליהם כמעשה הצדיקים. שיש להם עושר ושלוש
ואריכת ימים בעולם הזה. אמרו לו החברים. וכי
מאחר שהם רשעים מפני מה יש להם כל הכבוד הזה. אמר
להם זה הטוב שלהם הוא הבל ורעות רוח. שהגלגול
שלהם

עמודא דאמלטיהא דליוס משה בדיוקתיה. זורח. הס"ד
(דברים יג) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו. ובא השמש.
כד חתקיש משה. ועם כל דא דחתקיש אל מקומו
שואף זורח הוא שם (י) ודא יושע דהיא כגולא
דסיטרא דליוס שכינתא: ועוד זורח השמש. דא משה
כד ייתי בגלגולא בצדיק גמור. וכד לא איוס בצדיק
גמור ובא השמש. חתקיש משה ואילו חתמי בגלגולא
עד דאשכח אתריה (ח) וכנ"ד אל מקומו שואף זורח
הוא שם: ותו זורח השמש. דא קב"ה. באן חתר.
בזר נש דשכינתיה עמיה. כנ"ד (שמות כא) בכל
המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ותרגם אונקלוס באתר
דאשרי שכינתי תמן. ואי לית שכינתא תמן ובא השמש.
חתקיש משה קב"ה ואסתחאר בחשוכא. ושלסין עליה כמה
מתבלין וכמה יסורין בישין. דלאו אינון יסורין של
אהבה. הס"ד (דברים יא) הלא על כי אין אלהי
בקרבי מצאוני הרעות האלה. דאלין רעות מומן על
כל עתין ורגעין דעליהו חתמר (איוב ז) ותפקדנו
לבקרים ולרגעים תבחננו. וכדא הוא דחמר דוד. בידך
עתותי הצילני וגו'. ומאי גרים דלא שריא שכינתא עליה
ולא נסיר שמשא עליה. בגין הבל דשקרא ומלין דשקר
דנפקין מפתויה. הס"ד (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה
על הארץ אשר יש לדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה
הרשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים.
דאית הבל ואית הבל. אית הבל דשקרא חתרא
מחארי דשקרא נבלות הפה ופתגמין בטלין דלית בהו
תועלתא כלל. וחתמר בהון (ירמ' י) הבל המה מעשה
תתועים. דאינון תועין בעובדא דשקרא. ואית הבל
דחתמר ביה (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה
האדם. ודא הוא הבל דאורייתא. דאיוס ד חומשי
תורה מן ב דבראשית עד כ דלעיני כל ישראל ..
ובגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש
לדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. אמרו ליה
חבריא. רבי רבי אי סכי דאינון לדיקא. אמאי מגיע
אליהם כמעשה הרשעים. אמר לון גלגולא גרים לון
דייתי לון כעובדא דרשיעא כאילו הוו רשיעא. ובגין
גלגולא יתי לון יסורין ודחקין .. ויש רשעים שמגיע
אליהם כמעשה הצדיקים. דאית לון עוטרבא ובלס
ואריכו דיומין בהאי עלמא. אמרו ליה חבריא. וכי
בתר דאינון רשעים אמאי אית לון כל האי יקר. אמר
לון האי עובא דלהו איוס הבל ורעות רוח. דגלגולא
דלהו

ויו הוהר

(י) עפ"י יובן מה דאיתא פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני הלבנה שוה רמו דרעות ששורש משה בתפארת מלנו. היינו כפני חמה
שורש יהושע כפני חמה: (ה) וזהו שאמר האתפשוותא דמשה בכל דרא. ועוד איתא בגמרא משה ששיר קאמרת:

שלהם גורם להם שהיו רשעים גמורים ועשו הרבה טובות. הביאם הקב"ה בגלגול לשלם להם שכרם בעולם הזה. כמש"כ (דברים ז) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו. ועליהם נאמר (קהלת ז) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וגו' : (ת"ז תקן סט)

ווררן השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אמר רבי יצחק מקרא זה נדרש וביארנו אותו על נשמת האדם. בזמן שהיא קיימת עם האדם בעולם הזה. אז זורח השמש ובא השמש (ט) ובשעה שהאדם יוצא מעולם הזה ונמצא בתשובה. אז ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אם זכאי הוא. כמש"כ (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים : (ג-גג.)

ווררן השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אמר רבי יצחק זורח השמש. זה השמש"ש המאיר אל הלבנה (י) שכאשר הוא נראה עמה אז היא מאירה ונוארת. זורח ממקום העליון שקיים עליו משם זורח תמיד. ובא השמש. להודווג עם הלבנה. הולך אל דרום. שהוא בחינת הימין ויש תוקפו בו. ולפי שתוקפו בו כל הכח של הגוף בימין הוא ובו תולדה. ואח"כ סובב אל צפון. מאיר לצד זה ומאיר לצד זה (יא) סובב סובב הולך הרוח. בתחלה כתוב שמש ועכשו רוח. אלא הכל אחד וסוד אחד (יב) וכל זה לפי שהלבנה נוארת ממנו ומתחברים שניהם : (ג-קלו.)

הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח. אמר רבי שמעון מקרא זה קשה. סובב סובב הולך השמש הי צריך לומר. מהו הולך הרוח. אלא כל דברי שלמה המלך כלם בחכמה. וכלם לתוך תוכו של היכל הקדוש. והאנשים אינם מבינים בהם. ורואים דבריו כדברי איש אחר. א"כ מה זה שבחו של שלמה המלך בחכמתו יותר משאר אנשים. ובוא וראה הולך אל דרום וסובב אל צפון. זהו שכתוב (דברים יג) מימינו אש דת למו. ימינו זה דרום. אש דת זה צפון. וזה בכלל בזה. סובב סובב הולך הרוח. איווה רוח הזה. זה

לדון גרום לון דסו רשעים גמורים ועבדו כמו מימי עבין. אייתי לטון קב"ה בגלגול לאשלמא לון אנרייתו בסאי עלמא. כמד"כ (דברים ז) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו. ועליהם נאמר (קהלת ז) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וגו' : (ת"ז תקינא סט)

ווררן השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אמר רבי יצחק הוי קרא אתמר ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש. בשעתא דהוי קיימא עמיס דב"י בסאי עלמא. כדון זורח השמש ובא השמש (ט) ובשעתא דנפיק בר נש מסאי עלמא ואשתכח בתשובה. כדון ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אז זכאי הוא. כד"ל (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים : (ג-גג.)

ווררן השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. אמר רבי יצחק זורח השמש. זה שמש"ש דנסיור לסוכר"ל (י) דכר אתחוי בסדס כדון כסרל ואתנסיור. זורח מאתר עלאה דקיימא עליוס מתמן זרח תרי. ובא השמש. לאדוונג בסדס דסיסרל. הולך אל דרום. דאיסו ימינא וסוי תוקפיה ציה. ובגין דתוקפיה ציה כל חילל דגופא צימינא הוא וציה תליא. ולבתר סובב אל לפון. נסיור לסוכר"ל דא ונסיור לספרל דא (יא) סובב סובב הולך הרוח. בקדמיתא כתיב שמש וספתא רוח. אלא כלל חד וזרח חדל (יב) וכל דא צ"ק דסיסרל אתנסיורל מיס ויתחברון תרוויסו : (ג-קלו.)

הולך אל דרום וסובב אל לפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח. אמר רבי שמעון הוי קרא קשיא. סובב סובב הולך השמש צבתי ליה. מכו הולך הרוח. אלא כל מלוי דשלמה מלכא סתימין כלשו בחכמתא. וכלשו לגו צנו דסיכלא קדישא. וכתי נשא לך מסתכלי צהו. ומחלן מלוי כמלון דב"ג אחרל. אי הכי מאי שבתא הוא לשלמה מלכא בהכמתו מסלר צי נשא. ותא חוי הולך אל דרום וסובב אל לפון. היינו דכתיב (דברים יג) מימינו אש דת למו. ימינו דא דרום. אש דת דא לפון. ודא מלל צדל. סובב סובב הולך הרוח. מאן רוחא דא. דא

ויו הוזהר

(ט) מאמר זה יוכן עפי הידוע ודאו כל אדם זוכה שתשרה בו נשמתו. כדאיתא בזה"ק בכמה מקומות וזה יתיר יהבין ליה רוח. וזה יתיר יהבין ליה נשמתא. וזה שאמר רבי יצחק בשעתא דהוי קיימא עמיס דבר נש כהאי עלמא. זה מוסב על הצדיק ואדם כשר. ואח"כ סוכר מן בעל תשובה ואומר שאם נמצא זכאי עיי התשובה תבוא מזה תועלת לנשמתו שתורת שם במקום שהיא נמצאת אע"פ שלא היתה בנופו. ומכלל הן נשמע לאו שבאם לא עשה תשובה ולא נמצא זכאי מניע פנס לנשמתו שאורה נחשך ולא זורח עם : (י) פי' השפעת אור התפארת אל המלכות מה שנקבל במקום העליון. היינו מהורגות הכסה ובינה שמשם זורח האור על התפארת בתמידות : (יא) פי' שלטון הורגות התפארת עם המלכות הוא מתחוק תחלה עם שני הכחות של יסין ושל שפאל שהם אהבת חסד ואש הגבורה : (יב) יש לפרש עפי הידוע שני' ספורות הראשונות הן בבחינת ראש ומוח. ולכך הארתן היא במדרגת נשמה כמו למשל הארת הנשמה שבסוף האדם. והתפארת שבו נקטן האור עד שנקרא ועיר אנפין שהו פני קמנות לכך הארתו הוא בבחינת רוח. והארת המלכות עם השכינה הקדושה היא בבחינת נפש ונף. וזהו שאומר שמשש ורוח כלל חד ורוח חדא. רוצה לומר ששניהם מורים על התפארת. וכאן צריך לדעת כי מה הנשמה ראש ונף עם דרוגא וימינא. ורוגא שפאלא ותרוין סדר עמדתן של העשר ספורות שמתאר אותן בתואר של אדם הנשמי ראש ונף ובפר עמדתן כך הוא שהתפארת נקרא נוף כיון שוקין. כל זה רק לענין סדר עמדתן בחינותיה שלהן. עלענין זה נקראין כלים. ובפר עמדתן כך הוא שהתפארת נקרא נוף כיון שהוא המרכז של שאר המפורות. אבל לענין הפיזיות שלהן שנקראין אורות בשביל הארת אור א"ס ביה בתוכן היינו כנוצר לעיר. ואין כאן מקום להאריך בזה והבין יבין :

זה הוא תחת השמש שנקרא רוח הקודש (יג) ורוח הזה הולך וסובב לאותן שני הצדדים להתחבר בהגוף שהוא השמש. זה הידוע חלקם של ישראל. ועל סביבותיו שב הרוח. מי סביבותיו. אלו האבות שהם מרכבה קדושה. הם שלשה ודוד רוח הרביעי שמתחבר עמהם. הרי הם מרכבה קדושה שלימה. ועל דוד כתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה: (ג-קמב.)

כ הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום וגו'. אמר רבי שמעון בן יוחנן בוא וראה כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ולמדנו מה שמו של אותו הנהר. יובל שמו. שנאמר (י"א) ועל יובל ישלח שרשיו (יד) ובספרו של רב האנונא סבא חיים שמו. כי משם יוצא חיים לעולם. והם נקראים חיי המלך. וזה נתבאר שאותו עץ הגדול והתקיף אשר מזון לכלם בו נקרא עץ חיים. עץ ששרשו נטוע באותן החיים. והכל הוא נכון (טו) ולמדנו שהנהר ההוא הוציא נחלים עמוקים בשמן המשחה להשקות את הגן. ולהרוות עצים ונטיעות. ככתוב (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. ואותן הנחלים כתפשיטם ונמשכים ונאספים בשני עמודים הנקראים יכין ובועז (טז) ומשם יוצאים כל אותן הנחלים ונחמים במדרגה אחד שנקרא צדי"ק (יז) ככתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. וכלם הולכים ונאספים למקום ההוא שנקרא י"ם. והוא ים החכמה (יח) וש"כ כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. ופן האמר שהם מגיעים למקום הזה ונפסקים ואינם שבים אח"כ. כתוב אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. לפי שהנהר ההוא אינו פוסק לעולם. הם שבים. לאיזה מקום שבים. לאותן שני העמודים נצ"ח והו"ד. ללכת בצדיק ההוא. להמציא ברכות וחדוה. וזהו הסוד שלמדנו (תהלים קד) ליתן זה יצרת לשחק בו. זה צדי"ק. כלם אליך ישרון לתת אכלם בעתה. איוו עתה. זו המטרונה שנקראת עת"ו של הצדי"ק (ט) ולפיכך כלם מחכים לעת"ו הזאת. כלם הגיונים למטה ממקום זה גיונים. וסוד הזה ביארנו בהכתוב עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעת"ו. כמו שנתבאר: (ג-גח.)

כ ה הלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. זש"כ (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. האנשים חדשים הם בכל יום ויום. מה הטעם. לפי שרבה אמונתך. רבה היא ולא מצער. שיכולה לקבל לכל בני העולם ולהכילי אותם בתוכה (ז) עליונה ותחתונה

דא הוא תחת השמש דאקרי רוח הקודש (יג) ודא רוח הולך וסובב לאלין תרין ספרין להתחבר בנפלא דאיסו שמשא. הסוף דאשמועס חולקא דישראל. ועל סביבותיו שב הרוח. מאן סביבותיו. אלן אבסן דאינון רמיכא קדישא. אינון תלת ודוד רוחא רביעאה דאתחבר ביה. הא אינון רמיכא קדישא שלימה. ועל אבן מאסו הולכים הים היתה לראש פנה: (ג-קמב.)

כ הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום וגו'. אמר רבי שמעון תא חוי כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומיין מלי שמיס דהסוף כהר. יובל שמיס. דכתיב (י"א) ועל יובל ישלח שרשיו (יד) ובספרו דרב סמונא סבא חיים שמיס. דמתמן נפקין חיים לעלמא. ואינון אקרון חיי מלכא. והא חוקימנא דהסוף אילנא רבא ותקיפא דמוון לכלא ציט אקרי עץ חיים. אילנא דנטע שרשיו באינון חיים. וכלא הוא ספיר (טו) ותאנא הסוף נהר אסיק נחלין עמיקין דכתיב (תהלים קד) ישבעו עלי ולארוואס אילנין ונטיעוין. דכתיב (תהלים קד) ישבעו עלי ה' ארזי לבנון אשר נטע. ואינון נחלין נגדין ואתחשבו ומתכשין בתרין סמיני דקריין להו יכין ובועז (טז) ומתמן נפקין כל אינון נחלין ושריין לון בחד דנגא דאקרי דלוי"ק (יז) דכתיב (משלי י) ולדיק יסוד עולם. וכלאו אלן ומתכשין להסוף אתר דאקרי י"ם. והוא ימא דחכמתא (יח) הס"ד כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. ואי ימא דהא חסין לאתר דא ופסקין ולא מייבין לכתה. כתיב אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. בנין דהסוף נהר לא פסיק לעלמין. הם שבים. לאן אתר שבים. לאינון פ"ין קיימין פ"יה וס"ד. ללכת ביהסוף דלוי"ק. לאשכחא ברכאן וחדוה. והיינו רוא דתינון (תהלים קד) ליתן זה יצרת לשחק בו. דא דלוי"ק. כלם אלן יסברון לתת אכלם בעתה. מאן עתה. דא משרויתא דאקרי עת"ו דלוי"ק (ט) ובג"כ כלאו מחכאן להאי עת"ו. כלאו דאתון לתת מאתך דא אתון. ורוא דא חוקימנא דכתיב עיני כל אלן יסברו ואתה נותן להם את אכלם בעת"ו. כמה דחוקימנא: (ג-גח.)

כ הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. הס"ד (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. בני נשא אינון חדשים בכל יומא ויומא. מאי טעמא. בנין דרבה אמונתך. רבה היא ולא זעירה. דיכלא לנטלא כל בני עלמא ולאכללא לון בניה (ז) עלאה ותתאי

זיו הורר

(יג) רבי שמעון כבאר ענין זה הרוח באופן אחר ואומר שזה הרוח היינו מה שנקרא רוח הקודש. והוא המלכות שורש דוד המלך והיא תחת הממלכה שנקרא שמש. וזאת הרוח כוכב הולך להתחבר עם דגוף שהוא השמש הממלכה שורש הכולל של חסד נבונה והממלכה שורש אברהם יצחק ויעקב אשר השתוקקו להיות מרכבה לחסד נבונה והממלכה. וכדאי זה בשביל שורש נשפתן. והינו המלכות עבור דוד להיותו מרכבה אליה בהשראת השכינה עליו במדרגה היותר נבונה. וכלם יחד הם רמיכא קדישא שלימה. והרצח להבין ענין נפלא הוא עינין בפרס רמונים שער הבונים סרק רביעי: (יד) כבאמר עמוק הנה כבאר רבי עבנון בקיצור נפלא סדר המשכת השפע מהדיונות הכמה ובינה עד המלכות. והו ענינו ברמיזא. ונהר יוצא מעדן. ונהר בינה מידן הכמה: (טו) עין חיים הוא כולל הממלכה עם חסד ונבונה: (טז) יכין ובונו היינו נצח והורר: (יז) צדיק זה יסוד: (יח) ים החכמה היינו הכמה תערא. ו ברכות: (יט) ממנוחא עתה דצדיק ו המלכות: (ז) אמונתך זו המלכות סוד אמונת ישראל. ומה שאומר עליונה ותחתונה אפשר לפרש דהיינו המלכות והשכינה הקדושה.

ותחונה ודאי מקום רב וגדול הוא שכולל הכל ואינו נתמלא יותר. וזהו הסוד כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגוי. הולכים אל הים והים מקבלם ובוֹלַעם בתוכו ולא נתמלא. ואח"כ מוציאם כמקדם והולכים. ולפיכך רבה אמונתך: (א-יט)

כ"ג הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

ותחונה ודאי מקום רב וגדול הוא שכולל הכל ואינו נתמלא יותר. וזהו הסוד כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגוי. הולכים אל הים והים מקבלם ובוֹלַעם בתוכו ולא נתמלא. ואח"כ מוציאם כמקדם והולכים. ולפיכך רבה אמונתך: (א-יט)

כ"ג הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

כ"ד מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

כ"ה מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

כ"ד מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

כ"ה מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי אבא בוא וראה כאשר אותן הנחלים נכנסים לתוך הים. והים מקבלם ושואבם בתוכו. לפי שנקפאים המים בתוך הים. וקריירות הואת תשאב כל המים שנכנסים בו (כ-א) אח"כ יוצאים המים בתוקף של דרום ומשקה לכל חיות השדה. כמש"כ (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. ולפי שהים מקפיא ושואב כל המים וניתרים בתוקף הדרום כמו שנתבאר. לפיכך נאמר איננו מלא. והרי העירו בזה החברים. אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. מפני מה הם שבים. לפי שאותו הנהר שנמשך ויוצא מן העדן אינו פוסק לעולם. והוא מוציא תמיד מים לים (כ-ב) וע"כ המים שבים ללכת. שבים והולכים ושבים ואין פוסקים לעולם. וכאשר הם שבים ללכת בשביל לצאת ולהשקות לכל. ובא רוח צפון ומקפיא המים. או רוח הדרום שהוא חם מתירם ללכת לכל צד. ולכך ים ההוא יושב בין שני הצדדים האלה ובשבילים מתקיים. והאניות יהלכון ונוסעים לכל צד: (ב-ג)

(כא) ענין הקרירות הוא משל על כח מדת הדין צד השפאל צפון שפמנו בא כח הצמוע לעכב את השפע כעולם המלכות דבתי התמשש לעולם הזה כמו דבשל שכת הקרירות כעמנו את הים ומקריש אותם דבר יוכלו ללכת ולהתמשש. וכן צד הדין דרום נתעורר הסר ורחמים להשפיע השפע לעולם הזה: (כב) פירוש הדרגות הכמה ובינה היא תמידיות. לכן אין נפק השפע מעולם הכינה אל התפארת לקיום העולם: (כג) פי' שדבאורה משמעות של הרברים היונו דיבורים. ובי שייך בדיבורים ליאות ויעוה: (כד) מסק שהרברים כעמנותו כמו העינים. ויגעים משמעותו כמו קשים. רצה לומר שהם קשים להשיגם: 2 11

ואין כל חדש תחת השמש (כ) ותא חוי אפילו
 צריון וקסטריון דעבד קב"ה תחת השמש
 לא יכלין למללא כל מלין דעלמא. ועינא לא
 יכול למשק למחמי. ואודנא למשמע. ובג"כ שלמה
 דהוה ידע כל מלה סוה אמר דא. ותא חוי כל עובדין
 דעלמא בכמה קסטריון תליין. וכל בני עלמא
 לא ידעין ולא משנומין על מאי קיימי בעלמא.
 ואפילו שלמה מלכא דהוה חכים מכל בני עלמא לא
 יכול לקיימא צו: (ב-קס).

ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה
 הכל הבל ורעות רוח. א"ר יוסי שלמה מלכא
 דאסתלק בחמתא יתורא על כל בני עלמא ה"ך אמר
 דכל עובדין הבל ורעות רוח. והא אוקמוס יכול אף
 מעשה הלקה. הא כתוב (ישע' לג) והיה מעשה הלקה
 שלום. אלא כל המעשים שנעשו תחת השמש כתיב.
 ושאי מעשה הלקה דאיו לעילא מן שמיא. אבל
 וסנה הכל הבל ורעות רוח מאי קא מייירי. או תימא הכל
 הבל כמה דאוקומנא דאיו צרוא. כד"א הבל
 הכלים אמר קסלת. דאיון הכלים קיומא דעלמא
 דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי דכתיב הבל הבל
 הכל ורעות רוח. אלא תא חוי צעטתא דעובדין
 מתקשרין לתתא. ובג"כ אסתדל צפולחנא דמלכא קדישא.
 האי מלה דעבד הבל אסתעבד מניס לעילא. ולית לך
 הבל דלית ליה קלא דסליק ואתער עובדא. ואתעבד
 סטיגורא קמי קב"ה. וכל איון עובדין דאסתדל
 צו בג"כ דללו איון פולחנא דקב"ה. האי מלה דעבד
 הבל יתעבד מייס ואלא ושאפט בעלמא. וכד נפקת
 נשמתיה דבג"כ האי הבל מנגללא ליה בעלמא כהבנא בקוספיתא.
 כמה דכתיב (שמואל א' כ) ותא נפש אויבין יקלענא בתוך
 כף הקלע. מאן יקלענא. הסוה הבל דמנגלל ליה סחרטא
 דעלמא (י) וסוה הבל איוס תבירא דרוחא. דמתכר
 לרוחא דסליק ונחית ומתנגלל בעלמא. סה"ד הבל
 ורעות רוח. אבל האי מלה דאיו פולחנא דמאריס. דא
 סליק

ואין כל חדש תחת השמש (כ) ובוא וראה אפילו
 השרים הגבורים והממונים שצעה הקב"ה תחת השמש
 אינם ביכולת לדבר כל הדברים שבעולם. והעין אינה
 ביכולת לשלוט ולראות. והאיון לשמוע. ולפיכך שלמה
 שהיה יודע כל דבר אמר כך. ובוא וראה כל המעשים
 שבעולם בכמה ממונים הם תלויים. וכל בני העולם
 אין יודעים ואין משגיחים על מה מתקיימים בעולם.
 ואפילו שלמה המלך שהיה חכם מכל בני העולם לא
 היה יכול לעמד עליהם: (ב-קס).

ראיתי את כל המעשים שנעשו תחת השמש והנה
 הכל הבל ורעות רוח. א"ר יוסי שלמה המלך
 שנתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם איך אמר
 שכל המעשים הבל ורעות רוח. והרי ביארו יכול אף
 מעשה הצדקה. הלא כתוב (ישע' לג) והיה מעשה הצדקה
 שלום. אלא כל המעשים שנעשו תחת השמש כתיב.
 ולא כן מעשה הצדקה שהוא למעלה מן השמש. אבל
 והנה הכל הבל ורעות רוח מה ענינו. אפשר תאמר שהכל
 הבל הוא כמו שביארנו שהוא בדרך סוד. כמש"כ הבל
 הכלים אמר קהלת. שהם ההבלים של קיום העולם
 שלמעלה ושלמטה. מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל
 הבל ורעות רוח. אמנם בוא וראה בזמן שהמעשים
 מוכשרים למטה. והאדם מתיגע בעבודת המלך הקדוש.
 דבר זה שעושה נעשה ממנו הבל למעלה. ואין לך
 הבל שאין לו קול שעולה ונתער למעלה. ונעשה
 מליץ טוב לפני הקב"ה. וכל אותן המעשים שמתגנע
 בהם האדם שאין בהם עבודת הקב"ה. דבר זה שצעה
 נעשה ממנו הבל והולך ומשוטט בעולם. וכאשר תצא
 נשמתו מגלגל אותה הבל הזה בעולם כאבן בכף הקלע.
 ככתוב (שמואל א' כ) ותא נפש אויבין יקלענה בתוך
 כף הקלע. מי יקלענה. הבל ההוא שמנגלגלה סביב
 העולם (י) והבל ההוא הוא שבר של הרוח. שמשבר
 להרוח שעולה ויורד ומתנגלגל בעולם. זש"כ הבל
 ורעות רוח. אבל דבר זה שהוא עבודת רבונו. זה
 עולה

זיו הוהר

(כ) רבי חייא מסיף שבוה יוכן התקשרות ב' הפסוקים. שלא תאמר שמה שאי אפשר להשיג הכל הוא מפני שגולד ונכרא בכל פעם
 נמצאים של יסודות חדשים. דא כן אלא שאי אפשר להשיג כל הנמצאים אע"פ שאין כל חדש תחת השמש: (כ) תמצית
 דבריו הוא שמכל דבור ומעשה שאדם טרבו ועושה נעשה ממנו הבל למעלה בחלל העולם. ומן ההבל נעשה קול שוה"ך וסוכב
 ומשוטט בעולם. מה שהוא טוב עולה ונמשך למעלה ונחשב בשמים. ומה שאינו טוב נשאר בחלל העולם ונאסף אחת אל אחת
 והם מענישים לרוח ונפש שהולידו אותם. כאן יש לראות כי סוד ה' אל יראיו. ומה שהתקיים חכמי הטבע הדישו במשך אלפי שנה
 עד עתה איך שיש ביכולת להשמיט קול הדבור מאדם לאון חכרו במרתק של אלפים פרסאות ע"י כח המושך של עלעקמיוציעצער
 עם. ראוי"א וע"י הסכונה המנדיל לקול הדבור אלפי אלפים יותר. כי כפי שיש ביכולת להגדיל אלפי אלפים יותר מה שניראה
 לעינים כך יש באפשרות להגדיל מה שנשמע לאזנים. אמנם כל ההכבדה הזאת יסודה הוא מה שנועד להתקיים חכמי הטבע
 שהלך העולם שלא עם מין הבל שהם יקראו לו כשם. עשה"ר מלבד אויר הנשימה. ומן הקול ודבור של אדם נעשה רעידות והדיפות
 נלים אחר נלים כאותו מין הבל במהירות יתורה עד שנודעו זה ההבל במרתק רב מאד. ומן רעידות הנלים של אותו ההבל יש
 באפשרות ע"י סכונה להחזיר ולהפוך אותן רעידות הנלים על אותן הריבורים והקולות שהולידו את רעידות הנלים של אותו ההבל
 ושיהיו נשמעים לאון ע"י סכונה שיש לה כח המושך להמשיך לתוכה מן נובה האויר אותן הקולות והריבורים. וכאן יש לראות שכל
 זה הסוד נגלל בדברי רבי יוסי בקיצור נמרץ בדרך רמז. באמרו כי מן כל הקולות נעשה בחללו של עולם הבל. פירוש שנירעד
 ונודעו אותו ההבל שהתקיים וקראוהו כשם. עשה"ר והוא משוטט וסוכב בחלל העולם. ומן זה ההבל שנירעד ונודעו נעשה נלים
 נלים ע"י קול הדבור או המעשה של האדם הוור ונעשה ממנו קול וריבור. וקל להבין כי שם כשמים ממעל לא נצרך לסכונה שתמשיך
 לתוכה את הקולות והריבורים. כי כל רקיע השמים הוא סכונה אחת גדולה שיש לה כח המושך היותר נודל להמשיך לשם כל
 הקולות והריבורים. ונקלט שם רק הטוב. והרע נדחה לשוטט בחלל העולם. וזה פלא הנראה כימנו אלה לעין כל. והתנאים הקדושים
 הבינו כל התכונות שבעולם: ואם תאמר איוו חילוק יש בין דברי תורה ותפלה לדברים בפלים. מרוע דברים שבקדושה מורחים
 לשמים ודברים בטלים משוטטים בחלל העולם. על זה יש תימן נכון שיש סכונת טובה המוליך וטורה עמם השמיים למקום
 שנשתלולים. הלא היא הסכונה בדחילו ורחימו ראינון תימן הפורחין לעילא עם דברי תורה ותפלה ועם כל דבר שבקדושה:

עולה למעלה מן השמש ונעשה ממנו הבל קדוש. וזה הוא הזרע שזורע האדם בעולם ההוא. ומה שמו צדקה. שנאמר (ישע' י) זרעו לכם לצדקה. וזאת מנהג לו לאדם כאשר תצא נשמתו ממנו. ומעלה אותה במקום הכבוד שלמעלה להצרר בצרור ההיים. זש"כ (ישע' נח) והלך לפניך צדקך. למען תנהג לך להעלותך אל המקום שנקרא כבוד ה'. ככתוב (ספ) וכבוד ה' יאספך. וכל אותן הנשמות שההבל הקדוש ההוא מנהג אותן. זה שנקרא כבוד ה' מאספן בתוכו ונצרות בו. וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח: (ב-ט).

ב

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. פתח רבי חייא ואמר מקרא זה יש לעיין בו. למה אמר וראיתי אני. וכי שאר בני עולם אין יודעים ואין רואים כך. והוא מתפאר עצמו ואמר וראיתי אני. אלא כך למדנו. מי החכם בשלמה שבשבע מדרגות של חכמה נקרא כדמיון שלמעלה. ששת ימים למעלה. והשביעי עליון עליהם (6) ששת ימים למטה. והשביעי עליהם. שש מדרגות לכסא הכבוד והוא על הכסא. שכתוב (יהא ס) וישב שלמה עלכסא ה' למלך. שבעה כתרים של ימים למעלה. וכן כנגדם שבע שמות לשלמה. להראות בו חכמה הקדושה. ולפיכך נקרא בשבע שמות. שלמה. יודיה. אגור. בן יקה. למואל. איתאל. קהלת (7) ואמר ז' הבלים. ומה שהוא ראה לא ראה איש אחר. וכאשר אסף חכמה ונתעלה במדרגות של חכמה נקרא קהלת. וז' הבלים אמר כנגד ז' כתרים שלמעלה. וכל הבל געשה ממנו קול. והעולם אין מתקיים אלא בהבל. ולמדנו משמו של רבי שמעון הבל מוציא קול ברוח ומים [ואש] שבו. ואין קול אלא בהבל. ולמדנו שבשבעה הבלים מתקיימים עליונים ותחתונים. ולמד רבי יצחק בוא וראה שעל הבל נתקיים האדם אפילו עשה אחת. וכדמיון זה אמר שלמה דבריו שהעולם מתקיים בהנ. כזה הבל שמתקיים בו העולם מן הבלים שלמעלה הוא בא. זש"כ הבל הבלים. הבל מן הבלים שלמעלה. וכל דבריו כך היו. ובהבלים שלמעלה כתוב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מהו מוצא פי ה'. אלו ההבלים שלמעלה:

למדנו כתוב וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. מן הסכלות ממש באה תועלת להחכמה. שאלמלא לא נמצא שו"ת בעולם לא היו ניכרים דברי החכמה

ב

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. פתח רבי חייא ואמר מקרא זה יש לעיין בו. למה אמר וראיתי אני. וכי שאר בני עולם אין יודעים ואין רואים כך. והוא מתפאר עצמו ואמר וראיתי אני. אלא כך למדנו. מי החכם בשלמה שבשבע מדרגות של חכמה נקרא כדמיון שלמעלה. ששת ימים למעלה. והשביעי עליון עליהם (6) ששת ימים למטה. והשביעי עליהם. שש מדרגות לכסא הכבוד והוא על הכסא. שכתוב (יהא ס) וישב שלמה עלכסא ה' למלך. שבעה כתרים של ימים למעלה. וכן כנגדם שבע שמות לשלמה. להראות בו חכמה הקדושה. ולפיכך נקרא בשבע שמות. שלמה. יודיה. אגור. בן יקה. למואל. איתאל. קהלת (7) ואמר ז' הבלים. ומה שהוא ראה לא ראה איש אחר. וכאשר אסף חכמה ונתעלה במדרגות של חכמה נקרא קהלת. וז' הבלים אמר כנגד ז' כתרים שלמעלה. וכל הבל געשה ממנו קול. והעולם אין מתקיים אלא בהבל. ולמדנו משמו של רבי שמעון הבל מוציא קול ברוח ומים [ואש] שבו. ואין קול אלא בהבל. ולמדנו שבשבעה הבלים מתקיימים עליונים ותחתונים. ולמד רבי יצחק בוא וראה שעל הבל נתקיים האדם אפילו עשה אחת. וכדמיון זה אמר שלמה דבריו שהעולם מתקיים בהנ. כזה הבל שמתקיים בו העולם מן הבלים שלמעלה הוא בא. זש"כ הבל הבלים. הבל מן הבלים שלמעלה. וכל דבריו כך היו. ובהבלים שלמעלה כתוב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מהו מוצא פי ה'. אלו ההבלים שלמעלה:

דיו הוהר

סליק לעילא מן שמשא ואחטביד מניס הכל קדישא. ודא סוא זרעא דזרע ז"נ בטהוא עלמא. ומאי שמיס לדקא. דכתיב (ספ' י) זרעו לכם לדקא. וסלקא לה באתרא ליה לז"נ כד תפוק נשמתו מיניס. וסלקא לה באתרא דכבוד דלעילא לאתלררא בלרורא דמיי. סה"ד (ישע' נח) וסלך לפניך לדקך. בנין לדברא לך לסלקא לך לאתר דלקרי כבוד ה'. דכתיב (ספ) וכבוד ה' יאספך. וכל אינון נשמתין דטהוא הכל קדישא מדבר להו. סאי דלקרי כבוד ה' כתיב לון בניו ואתלריון ביה. ודא לקרי ביהא דרוחא. אבל אתרא ורעום דרוח לקרי: (ב-ט).

ב

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. פתח רבי חייא ואמר סאי קרא אית לאסתכלא ביה. אמאי אמר וראיתי אני. וכי שאר בני עולם לא יודעין ולא חמאן דא. והוא שבה גרמיס ואמר וראיתי אני. אלא סבי תאנא. מאן חיס כשלמה דבשבעא דרגין דחכמה אתקרי כנוולא דלעילא. שיתא יומין לעילא. שביעא עלאה עלייון (6) שיתא יומין לתתא. שביעא עלייון. שיתא דרגין לכורסיה וסוא על כורסיה. דכתיב (דס"א ס) וישב שלמה על כסא ה' למלך. ז' כתרין דיומין לעילא וכדון לקבליון שבעא שמיס לשלמה. לאתחוס ביה חכמתא קדישא. ובג"כ אתקרי שבע שמיס. שלמה. יודיס. אגור. בן יקה. למואל. איתאל. קהלת (7) ואמר ז' סבלים. ומאי דחיו חמא לא חמא ז"נ אתרא. וכד כגס חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא לקרי קהלת. ח' סבלין אמר לקבל ז' כתרין דלעילא. וכל סבל קלא אחטביד מניס. ועלמא לא מתקיימא אלא בסבל. ותאנא משמיס דרבי שמעון סבל חכיק קלא ברוחא ומיא [ואשא] דביה. וליה קלא אלא בסבל. ותאנא בז' סבלין אתקיימין עליון ותחתין. ותאנא רבי יצחק תא חיו דעל סבל מתקיים עלמא. דאלמלא לא סוס סבל דנפיק מפותא לא אתקיים ז"נ אפילו שעתא חדא. וכנוולא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימא ביה. כסאי סבל דמתקיים ביה עלמא. וסאי סבל דמתקיים ביה עלמא מסבלים דלעילא קאתי. סה"ד סבל סבלים. סבל מסבלים דלעילא. וכל מלוי סבי סו. ובסבלים דלעילא כתיב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מהו מוצא פי ה'. דא סבלים דלעילא:

תניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. מן הסכלות ממש אמר תועלתא לחכמתא. דאלמלא לא אשתכח שעותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא

(6) אלו שש חספיות הנית נהיי והבינה עליהן. ולפעמים גם הסכלות נכוח מהן. ולעומתם לטעם ששת ימי המישה ויום השבת עליהם: (7) שמו שלמה כנגד ז' חספיות נהיאר לעיל כפסוק הבל הבלים אמר קהלת. ויש פארישם באופו אחר. ונח שנלמדי כתבתי כמ"ד: 4 11

חכמה ומלוי. ותאלף חיוכא הוא על ב"ג דחוליק חכמתא למילף ועיר מן סקוטא ולמדע לה (ג) בנין דאחי תועלתא לחכמתא בניוים. כמה דאחי תועלתא לנסורא מחסוכא. דאלמלא חסוכא לא אסתמודע כסורא ולא אחחי תועלתא לעלמא מיס: תו תאלף ט"ס יתרון לחכמה. לחכמה סתם. דא"ר שמעון רבני אבא תא חזי רזא דמלה. לא נסיר חכמתא - דלעילא ולא אתנסייר. אלא בנין סקוטא דאחער מאחרי אחרא (ד) ואלמלא סאי נסירו ורבו סניא ויתורא לא סיה. ולא אתחייא תועלתא דחכמתא. ובנין סקוטא אתנסייר יתיר ונסיירין ליה יתיר. סה"ד ט"ס יתרון לחכמה. לחכמה סתם מן הסכלות סתם. וכך לתתא אלמלא לא סיה סקוטא סתם בעלמא. לא סוי חכמתא סתם בעלמא. סה"ד (קפ"ה י) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט (ס) בנין דהיא תקווא דחכמתא ויתורא דחכמתא: (ג-ט).

חכמה. ולמדנו שחיוב הוא על האדם הלומד חכמה שילמוד מעט מן שטות ולדעת אותה (ג) לפי שתבוא תועלת להחכמה בשבילה. כמו שבאה תועלת להאור מן החשך. שאלמלא החשך לא היה ניכר האור ולא היה נראה תועלת להעולם ממנו: עוד למדנו שיש יתרון לחכמה. לחכמה סתם. שא"ר שמעון רבבי אבא בוא וראה סוד הדבר. אין החכמה שלמעלה מאירה ואינה נוארת. אלא מפני שטות שנתעורר ממקום אחר (ד) ולוא זאת לא היה לה הארה ורוממות גדולה ויתרון. ולא היה ניכר תועלת החכמה. ומפני השטות נוארת יותר ונמשכים אליה יותר. וש"כ שיש יתרון לחכמה. לחכמה סתם מן הסכלות סתם. וכך למטה אלמלא לא היה שטות נמצא בעולם. לא היתה חכמה נמצאת בעולם. וש"כ (קפ"ה י) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט (ס) לפי שהסכלות היא תקון לחכמה ועל ידה מתכבדת החכמה: (ג-ט).

החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך. פתח עלם ההוא ואמר. החכם עיניו בראשו. וכי באויה מקום עיני האיש עם לא בראשו. אבל מקרא זה כך הוא בודאי. שלמדנו לא יהלך אדם בגילוי הראש ד' אמות. מה הטעם. לפי שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם. במה ששורה וקיים על ראשו. וכאשר עיניו שם צריך לדעת שהמאור ההוא הדולק על ראשו נצרך לשמן. לפי שגוף האדם הוא כמו פתולה והמאור דולק למעלה. ושלמה המלך מכרוז ואומר (קה"ה ט) ושמן על ראשך אל יחסר. שהרי המאור שעל ראשו נצרך לשמן. שהם מעשים טובים. וע"כ החכם עיניו בראשו. ולא במקום אחר: (ג-קפ"ה).

החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך. פתח ההוא יוקא ואמר. סהכס עיניו בראשו. וכי באן אחר עיניו דב"כ אי לאו בראשו. אלא קרא סכי הוא ודאי. דתקן לא יסך בר נס בגלוי דרישא ד' אמות. מאי עמיה. בנין דסכינתא טריא על רישיה. וכל חכים עיניו ומלוי בראשו אינון. בטהוה דטריא וקיימא על רישיה. וכד עיניו תמן לינדע דטהוה כסורא דליק על רישיה אלסרירך לחשה. בנין דנופא דב"ג איסו פתולס ונסורא דליק לעילא. ושלמה מלכא לוזח ואמר (קה"ה ט) ושמן על ראשך אל יחסר. דהא כסורא דבראשו אלסרירך לחשה. ואינון עובדין סבאן. וע"ד סהכס עיניו בראשו. ולא באחר אחרא: (ג-קפ"ה).

ג

לכל זמן ועת לכל הפעם תחת השמים. אמר רבי חזקיה בוא וראה כל מה שעשה הקב"ה למטה עשה זמן לכל זמן וזמן קצוב. זמן עשה לאור ולחשך. זמן עשה להאור של שאר אומות המושלים עתה על העולם. וזמן עשה להחשך שהוא גלות ישראל תחת ממשלה שלהם. זמן עשה הקב"ה לכל. לפיכך לכל זמן ועת לכל הפעם. מהו ועת לכל הפעם. זמן ועת הוא לכל (א) לכל הרצון ההוא שנמצא למטה: ד"א ועת לכל הפעם. ככתוב (תה"ל ק"ט) עת לעשות להי הפרו תורתך. ונאמר (ויקרא י"ז) ולא יבא בכל עת אל הקדש. יהיא

ג

לכל זמן ועת לכל הפעם תחת השמים. אמר רבי חזקיה תא חזי כל מאי דעבד קב"ה לתתא לכלא סוי זמנא וזמן קצוב. זמן סוי לנסורא ולחשוכא. זמנא סוי ננסורא דשאר עמין דאינון סלסין סתתא על עלמא. זמנא סוי לחשוכא דאיסו גלותא דישראל תחת סלטנותא דיליון. זמנא סוי קב"ה לכלא. בנ"כ לכל זמן ועת לכל הפעם. מהו ועת לכל הפעם. זמנא ועדן סוי לכל (א) לכל סיא רעותא דאסתכח לתתא: ד"א ועת לכל הפעם. כדכתיב (תה"ל ק"ט) עת לעשות להי הפרו תורתך. וכתיב (ויקרא י"ז) ולא יבא בכל עת אל הקדש. ואיכו

זיו הוהר

(ג) אמר רבי חזקיה על טעם מן חכמות הטבעיות. ואפשר גם טעם מן החקירות כמו שאמר רבינו מה שכתבנו לאפיקורם: (ד) זו מרת הברכות נוארת יותר ויותר כאשר יש תגבורת החינוכים להאזין בה עם החשכות שלהם. ועיי תנכורת אור וקדושת דרה החשך מפני האור: (ס) נמצא משמעות הכתוב כך הוא שכן החכמה וכבוד החכמה טעם. בין שעי הסכלות מעט ניכר מוכ החכמה וכבודת:

(א) שקשה הלשון כפול. ומפורש הטובון כי הפין היינו וזון האנשים למטה. וענינו שהגם שניתנת למטה דרפץ והכתיבה דגישים שיתנהגו כרצונם אע"פ איז זה סוהלט. אלא שיש עת גם לכל הפין היינו לכל רצון וכתיבת למטה שאצל האנשים:

והיא מדרגה השולטת (ג) וזה נתבאר. ולפיכך הע"ת היא מנהגת לכל הפך תחת השמים: (ג-קדו).
עת לאהב יעת לשנא. אמר טייעא ההוא. ע"ת היא ענין שלמעלה. כי זאת הע"ת סוד האמונה הוא (ג) וזהו שנקרא עת רצון. וזה הוא שמחויב האדם לאהוב להקב"ה תמיד. כמש"כ ואהבת את ה' אלהיך וגו'. וע"כ ע"ת לאהב. זאת היא ע"ת שמחויב האדם לאהב. ויש ע"ת אחר שהוא הסוד של אלהים אחרים. והייב אדם לשנא לו ולא יהיה נמשך לבו אחריו. ולפך ע"ת לשנא. ולפיכך כתוב דבר אל אהרן אהריו ואל יבא בכל עת אל הקדש (ו) בזמן שישראל עוסקים בתורה ובמצות התורה. ע"ת הזאת שהיא סוד האמונה הקדושה מתקנת בתיקוניה. ומתקשטת בשלימות כראוי. ובזמן שישראל בטלים מן התורה. כביכול זאת הע"ת אין היא בתיקוניה. אינה נמצאת בשלימות ואין מאירה. לפי שזאת הע"ת כך קיימת. או שהיא עולה או שורדת בשביל ישראל: (ג-קמז):
את הכל עשה יפה בעתו. רבי שמעון פתח בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. א"ת. זה הימין של הקב"ה. וא"ת. זה השמאל. למדנו שנטה הקב"ה ימינו וברא את השמים. ונטה שמאלו וברא את הארץ (ס) זש"כ (יש"י טו) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו. מהו יעמדו יחדו. האם תעלה על דעתך שמים וארץ. לא כן אלא ימין ושמאל שהם א"ת וא"ת. ואיך יעמדו יחדו. בוא"ת. זו השולטת בחצות הלילה. שנכללת א"ת בוא"ת (י) זש"כ את הכל עשה יפה בעתו. א"ת. זו שאמרנו (י) הכ"ל. כמש"כ והי' ברך את אברהם בכ"ל. ולמדנו שהיא הכתר שנקראת זא"ת הנכללת מא"ת וא"ת (ה) ושולטת בחצות הלילה בשני הצדדים ברחמים ובדין. רחמים לישראל ודין לעמים עכו"ם: (ג-לז).

ואיסי דרגה ממנה (ט) וסא אוקמוס. ובג"כ ע"ת איסי ממנה לכל הפך תחת השמים: (ג-קיד).
עת לאהב ועת לשנא. אמר סהוא טייעא. ע"ת איסי לעילא. דהאי ע"ת רזא דמסימונתא איסי (ג) ודא איקרי עת רלון. והאי איסי דפתחייב ב"כ למרחס לקב"ה תדיר. כד"ל ואספס את ש' אלטיך וגו'. וע"ד ע"ת לאהב. דא איסי ע"ת דפתחייב ב"כ לאהב. ואיסי ע"ת אהרנא דאיסי דוא דאלסיס אהריס. ופתחייב ב"כ למשנא ליה ולא יתמשך לביס אפתריס. וע"ד ע"ת לשנא. ובג"כ כתיב דבר אל אהרן אהריו ואל יבא בכל עת אל הקדש (ו) בזמנא דישראל ומסתדלי בלוריינתא ופקודי דלוריינתא. האי ע"ת רזא דמסימונתא קדישא מתתקא בתקוניתא. ומתקשטת בשלימותא כדקא ימות. ובזמנא דישראל מהכסלי מאורייתא. כביכול האי ע"ת לאו איסי בתקוניתא. לא אשתכחא בפלגיו ולא בנטורא. בנן דהאי ע"ת שכי קיימא. או סלקא או נחתא בניטוסן דישראל: (ג-קיא):
את הכל עשה יפה בעתו. רבי שמעון פתח בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. א"ת. דא ימונא דקב"ה. וא"ת. דא שמאלא. אוליפנא דספסא קב"ה ימוניס וברא ית שמיא. וספסא שמאלא וברא ית ארעא (ס) הס"ד (יש"י טו) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו. מהו יעמדו יחדו. סלקא דעתך שמיא וארעא. לאו סכי אלף ימונא ושמאלא דליטון א"ת וא"ת. והאיך יעמדו יחדו. בוא"ת. הסיח דשלפא בפלגות לילא. דכלילא א"ת בוא"ת (י) הס"ד את הכל עשה יפה בעתו. א"ת. דא דאמרן (י) הכ"ל. כד"ל וסי' ברך את אברהם בכ"ל. ותאנא דהיא כתרא דאתקרי זא"ת דכלילא מא"ת וא"ת (ה) ושלפא בפלגות ליליא בתרין ספרוי ברחמי ודינא. רחמי לישראל ודינא לעמין עכו"ם: (ג-לו).

את הכל עשה יפה בעתו גם את העלם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף: ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו. אמר רבי חייא בוא וראה זכאים הם העוסקים בתורה ויודעים להסתכל בסוד החכמה. את הכל עשה יפה בעתו. כל המעשים שעשה הקב"ה בעולם בכל מעשה ומעשה יש

זיו הוהר

(ג) רצה לומר ע"ת רבו על מדת המלכות שליה נאמר עת לעשות לה'. היינו לייחודה עם שם הוי"ה ב"ת. וזהו שכתוב וא' יבא בכל עת אל הקדש. ומדת המלכות ניתנה לה המפשלה של הנהגת העולם בהשגחה הפרשיות. וזהו הפירוש של ועת לכל הפך תחת השמים. כלומר שזאת העת היא סמונה על הכל: (ג) היינו מדת המלכות והשכינה הקדושה: (ד) פ"י שלא תהיה לו מחשבה ויה על עת אחרת: (ה) כי זאת הוא לשון טפל. והשמאל טפל דליטון. החסדים עיקר והגבורות טפל. ומזן שהעונשין והרעים אהגים ביותר על הארץ לכן נבראת הארץ בשמאל: (ו) רצה לומר שמדת המלכות שנקראת אנו קורא אליהם. דמי. לא"ת ואת דהיינו לחסד ולנכורה שיעמדו יחדו. כמי. בוא"ת. היינו שמדת החסד השולט בחצות הלילה עד הבקר ישפיע חסדים במלכות הנקראת וא"ת. וכשביד זה נקראת המלכות וא"ת כיון שא"ת נכלל בוא"ת. פירוש שבתויבת זא"ת יש תויבת א"ת עם אות זי"ן. והיינו שהחסד שנקרא א"ת משפיע באות זי"ן שהיא המלכות ספירה השביעית: (ז) את הא דאמרן. פ"י היינו מדת החסד. הכ"ל זה היסוד. והמזון שכאשר מדת החסד משפיע לתיסוד או הוא ערשה יפה בעתו. ר"ל במדת המלכות שנקראת ע"ת. ועל זה כביא ראינו מהפסוק והי' ברך את אברהם בכל שמסירות ויפוד נקרא כ"ד וזה מבוואר במקומו: (ח) עתה ספרש יותר הפסוק את הכל עשה יפה בעתו. שעתו היינו הכתר שנקראת וא"ת. וזו מדת המלכות הנכללת מן א"ת וא"ת. פ"י מן חסדים וגבורות כאומן שהחסדים עיקר והגבורות טפל. וכשביד זה נקראת המלכות בשם וא"ת על שם העיקר כוונת דע"י. וספרש עוד עגב הגבורות נצטיין בה כשביד עמים עכו"ם שלא יעזו ולא ישחיתו בהר קדשו:

אית דרגה מונח על ההוא עובדא בעלמא סן
 לעב סן לביס. מנסון דרגון לימינא ומנסון דרגון
 לשמאלא. (א) אויל ז"ג לימינא ההוא עובדא דעבד
 ההוא דרגה מונח להסוא ספרא עבד ליה סיועא. וכמה
 אינון דמסויי ליה. אויל ז"ג לשמאלא ועבד
 עבדו ההוא עובדא דעבד מונח דאיסו להסוא
 ספרא קא מקטרב ליה. ואוביל ליה להסוא ספרא
 ואססי ליה. ובג"כ סאי עובדא דעבד ז"ג כדקא
 חוי ההוא מונח דסטר ימינא קא מסויי ליה. ודא סוא
 בעתו. יפס בעתו. דהאי עובדא מתקטרא בעתו כדקא חוי
 ליה. (ב) גס את העלס נתן בלבס כל עלמא וכל עובדו
 דעלמא לאו אינון אלא ברעווא דלכא. כד סלוק ברעווא
 דלכא דבר נס. (ג) זכאון אינון לדיקיא דאמשיכו עובדו
 סבין לאופבא לון ולכל עלמא. ואינון ידעין לאתדבא
 צט"ט סלו"ס. ובחילא דלדקס דעבדו לתתא אינון
 משכין להסוא דרגא דחקרי כ"ל לאנסרא בעת"ו. (ד)
 ווי לון לחייבא דלא ידעין עת דהסוא עובדא.
 ולא מסגיחין למעבד עובדיון בעלמא על
 תקווא דאקטרין ליה לעלמא. ולאקטרא עובדא צהסוא דרגא
 דאחמוי ליה. מאי סעמא. בגין דלא ידעין. וע"ד אחייב
 כלא ברעוואו דעבי נשא. דתבי מזבלי אשר לא
 ימלא האדם את המעשה אשר עשה האלסים מראש
 ועד סוף. (ה) ובגין דאינון עובדו לא אתעבדו לאתקנא
 דברגיוסו כדקחוי. דיתכליל עובדא דא ברנא
 דא כלא בתקווא. אלא דאתעבדו כפוס רעווא
 דז"ג. מאי כתוב צתריס. ידעתי כי אין טוב בסי כי אם
 לשמוח ולעשות טוב בחייו. ידעתי כי אין טוב בסי
 צאינון עובדו לא אתעבדו כדקא יאות. כי אם לשמוח בכל
 מאי דייחי עליו ולחייב סודאס לקב"ס ולעשות טוב
 בחייו. דהא קא ההוא עובדא גריס ליה ציפא בגין
 ההוא דרגא דקא מונח עליו. (ו) אית ליה למחדי ציפ
 ולאוראס עליס. דאיסו גריס ליה לנפשיס. ואיסו אויל
 צלי ידעא כליפרא דא בגו קוסעירא. וכל דא מונן
 דתבי (קב"ט) כי גס לא ידע האדם את עתו כדגיס
 סנאחויס צמלודס רעס וכלפריס האחוות צפח כהס
 יוקסיס צבי האדם לעת רעס כשתפול עליסס פתאס.
 כי גס לא ידע האדם את עתו. מסו עתו. עתו דהסוא
 עובדא דקא עבד. כד"א את הכל עשה
 יפס בעתו. ובג"כ אינון כלפריס האחוות צפח. ובג"כ
 זכאון אינון דמסתדלי צאורייתא וידעי ארחוי ושכוליו
 דאורייתא דמלכא עלאס למסך צס בצרה קסוע.
 והא חוי לעולס אל יפתח ז"ג פומיס לביס. דאיסו לא
 ידע מאן כעיל סהיא מלס. וכד לא ידע
 ז"ג אתכסל צס. ולדיקיא כד פתחי פומייו כלסו
 בשלס: (ז-ק"ס):

יש מדרגה הממונה על אותו המעשה בעולם הן
 לטוב הן לרע. מהם מדרגות לימין ומהם מדרגות
 לשמאל. (א) כשהולך האדם לימין מעשה ההוא שעשה
 אותה מדרגה הממונה שלצד ההוא תעזור לו. והרבה
 הם העוזרים לו. וכשהולך האדם לשמאל ועושה
 מעשיו של שמאל מעשה ההוא שעשה הממונה שהוא
 לצד ההוא מקטרג לו. ומנהיגו לצד השמאל ומסירו
 מדרך הטוב. ולכן מעשה הזה שעושה האדם כראוי
 ממונה ההוא שלצד הימין הוא עוזר לו. וזה הוא
 בעתו. יפה בעתו. שהמעשה הזה מתקשר בעתו כראוי
 לו. (ב) גם את העלם נתן בלבס. כל העולם וכל המעשים
 שבעולם אין הם אלא ברצון הלב. כאשר עולה ברצון
 הלב של האדם. (ג) אשרי להם לצדיקים שמרבים מעשים
 טובים להטיב להם ולכל העולם. והם יודעים לחבר
 שלום עם בע"ת. ובכח הצדקה שעושים למטה הם
 ממשיכים למדרגה ההוא שנקרא כ"ל להאיר בעת"ו. (ד)
 אוי להם לרשעים שאין יודעים העת של המעשה
 ההוא. ואין משגיחים לעשות מעשיהם בעולם לפי
 התיקון שצריך להעולם. ולתקן המעשה במדרגה היא
 הראויה לו. מה הטעם. לפי שאין יודעים. ולכן ניתן
 הכל בבחירה כרצון האנשים. שכתוב מבלי אשר לא
 ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש
 ועד סוף. (ה) ולפי שאותן המעשים לא נעשו לתקן
 במדרגות שלהם כראוי. שיתכליל מעשה הזה במדרגה
 הזו הכל בתקון. אלא שנעשו כפי שרירות לבו של
 האיש. מה כתוב אחריו. ידעתי כי אין טוב בסי כי אם
 לשמוח ולעשות טוב בחייו. ידעתי כי אין טוב בסי
 באותן המעשים שלא נעשו כראוי. כי אם לשמוח בכל
 מה שיבוא עליו וליתן הודאה להקב"ה ולעשות טוב
 בחייו. שהרי אם מעשה ההוא גרם לו רעה בשביל
 אותה המדרגה הממונה עליו. (ו) יש לו לשמוח בעונשו
 ולהודות עליו. כי הוא גרם לו לעצמו. והוא הלך
 בלי ידיעה כצפור הזאת בתוך הפח. וכל זה מגיין
 שכתוב (קהלת ט) כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים
 הנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחוות בפח כהם
 יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאם.
 כי גם לא ידע האדם את עתו. מהו עתו. עתו של
 המעשה ההוא שהוא עושה. כמש"כ את הכל עשה
 יפה בעתו. ולפיכך הם כצפרים האחוות בפח. ובשביל
 זה זכאים הם העוסקים בתורה ויודעים דרכי ונתיבות
 התורה של מלך העליון ללכת בה בדרך האמת.
 ובוא וראה אל יפתח אדם פיו לרעה. שהוא אינו
 יודע מי לוקח דיבור הזה. וכאשר אין האדם יודע
 נכשל בו. והצדיקים כאשר פותחים פיהם הכל
 בשלום: (ז-ק"ס):

ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם
 עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע והאלהים
 עשה

ין הוהר

(א) זה יצר הטוב וכל כח דיליה. ולשמאל יצר הרע וכל כח דיליה: (ב) כל מדרגה הממונה למעלה נקראת בשם ע"ת. כיון
 שהשתלשלותה סן המלכות שנקראת ע"ת: (ג) ס' שהכל ניתן בבחירת האיש: (ד) שלום בע"ת וכן כ"ל בע"ת פירוש
 יסוד במלכות: (ה) ס' שאין יוכל האדם לעשות שידועת הבורא שהוא מראש עד סוף הכוונה למעשיו: (ו) ככתוב עונותיו ילכדו
 את הרשע. וכן פשעה הטוב נכרא מלאך מליץ טוב:

עשה שיראו מלפניו. וכי אין ידוע כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם. ושלמה המלך שחכמתו יתירה על כל בני העולם אמר ידעתי מה שאין יודע איש אחר. אמר רבי יצחק ודאי שלמה המלך חכמתו עולה על כל בני העולם. ומקרא הזה סוד עליון הוא בין החברים וכן למדנו. מקרא זה כך היה צריך לומר. כי כל אשר עשה האלהים הוא יהיה לעולם. מהו כל אשר יעשה. והלא כתוב מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה. ואתה אמרת כל אשר יעשה. אלא ממקרא אחר נשמע. כתוב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו. יעשה. עשית היה צריך לומר. למחכה לו. לך היה צריך לומר. אלא שזה מקום העליון הוא שנמשך ויוצא ומדליק לכל המנורות מכל צד (ט) ונקרא עולם הבא. וממנו יוצא עץ אחד שנצרך להשקותו ולהתתקן (י) וזה העץ הוא עליון ונכבד על כל שאר העצים. ועולם הבא הוא שנמשך ויוצא מתקן לו לעץ הזה תמיד. משקה אותו ומתקנו במלאכתו ומעטר אותו בעטרות. ולא נפסק המעין ממנו לעולם ולעלמי עולמים. בעץ ההוא תלויה האמונה (יא) בו שורה מכל שאר העצים קיום של הכל. ועל זה כתיב כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם. ודאי הוא היה הוא הוא והוא יהיה. עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע. ועל כן כתוב בתורה (ויקרא יג) לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. כי עץ הזה תורה שבכתב נקרא. ומקום הזה מתקן האלהים תמיד (יב) האלהים סתם זו הגבורה מאין סוף ומאין אקר. כמש"כ (ישעי' ט) אין חקר לתבונתו. האלהים ולא אלהים. וע"כ עשה עושה ויעשה תמיד. כמעין שאין פוסקים מימיו לדורי דורות. ולפיכך כתוב והאלהים עשה שיראו מלפניו. התקין לו לעץ ההוא בתיקון שלם שיאחו לכל צד למעלה ולמטה. בשביל שיראו מלפניו ולא יחלפו אותו בחלוף אחר לדורי דורות. א"ל רבי אבא ודאי יפה אמרת. אבל עוד יש לעיין. מדוע בתחלה יעשה ואח"כ והאלהים עשה (יג) ומה בין זה לזה. אמנם ודאי נכון שיעשה ויתקן לעץ הזה תמיד כיון שאין מימיו פוסקים לדורי דורות. אבל מה שכתוב אח"כ עשה. מהו עשה. אלא שעשה האלהים עץ אחר למטה ממנו. ולא יעשה כמו בעץ עליון ההוא (יד) שזה עץ התחתון עשה לו והתקינו. בשביל שמי שירצה ליכנס לעץ העליון יכנס ברשות. וימצא תחלה לעץ התחתון ויפחד ליכנס אלא שיהיה כראוי. בוא וראה שזה עץ התחתון שומר הפתח הוא. וע"כ נקרא שומר ישראל. וזה עץ התחתון שעשאו יונק וניזון מהעץ שלמעלה. ועל כן לא כתוב ויעשה אלא עשן. מה הטעם. בשביל שיראו מלפניו בני

עשה שיראו מלפניו. וכי לא ידענו כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם. ושלמה המלך דחכמתו יתירה על כל בני עולמא אחר ידעתי מאי דלא ידע ב"ל אחרא. אמר רבי יצחק ודאי שלמה המלך חכמתו סלקא על כל בני עולמא. והאי קרא רזא עלאם הוא בין חברנא וסכי אלוילנא. האי קרא סכי מבעי ליה. כי כל אשר עשה האלהים הוא יהיה לעולם. מהו כל אשר יעשה. והא כתוב מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה. ואת אמרת כל אשר יעשה. אלא מקרא אחרא אשתמע. כתיב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו. יעשה. עשית מבעי ליה. למחכה לו. לך מבעי ליה. אלא אחר עלאם הוא דנגיד ונפיק ואדליק צוליבין כלסו לכל עיבר (ט) ואקרי עולם הבא. וממנו נפיק חד אילנא לאתקיא ולאשתקא (י) והאי אילנא עלאם ויקרא הוא על כל שאר אילנין. והסוד עולם הבא דנגיד ונפיק אתקין ליה להאי אילנא תדיר. אשקי ליה ומתקן ליה בעבודתיה ומעטר ליה בעשרין. ולא פסוק מבועי מניס לעלם ולעלמי עולמין. בהסוד אילנא תליא מהימנותא (יא) ביה שריא מכל שאר אילנין קאמא דכלא. ועל דא כתיב כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם. ודאי הוא היה הוא הוא והוא יהיה. עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע. ועל דא בבורייטא כתיב (דברים יג) לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. דאילנא דא אורייתא דבכתב אקרי. ואתר דא אתקין האלהים תדיר (יב) האלהים סתם דא גבורה עינין סוף ומאין חקר. כד"ל (ישעי' ט) אין חקר לתבונתו. האלהים ולא אלהים. וע"ד עשה עושה ויעשה תדיר. כמבוע דלא פסקן מימיו לדורי דרין. ובג"כ כתיב והאלהים עשה שיראו מלפניו. אתקין ליה להסוד אילנא בתקונא שלים דאחד לכל ספר עילא ותתא. בנין דיראו מלפניו ולא יחלפון ליה בחלוף אחרא לדורי דרין. א"ל רבי אבא ודאי שפיר קא אמרת. אבל מהו אית לאשתכלא. בקדושתא יעשה ולבתר והאלהים עשה (יג) מאי בין האי להאי. אלא ודאי דיעשה ואתקין להאי אילנא דלא פסקן מימיו לדורי דרין. ולבתר דכתיב עשה. מהו עשה. אלא עשה האלהים אילנא אחרא לתתא מניס. ולא יעשה כסודא אילנא עלאם (יד) דהאי אילנא תתאם עביד ליה ואתקין ליה. בנין דמתן דייעול לאילנא עלאם ייעול ברשו. ויכנס לאילנא תתאם וידחל למיעל אלא כדקא חוי. תא חוי דהאי אילנא תתאם נפיר פתחא הוא. וע"ד אקרי שומר ישראל. ודא אילנא תתאם דעשה אתקיא ותתן מאילנא דלעילא. וע"ד לא כתיב יעשה אלא עשה. מאי פעמא. בנין שיראו מלפניו

ויי הוהר
 (ט) פירוש כי יעשה משמעו עשה תורות בלי חפץ. לכן דרוש זה על עולם הבנה שנקרא שלם הבא: (י) זה התפארת שנקרא עין החיים ונצרך שהבינה תשפיע עליו תמיד הארתה: (יא) זו המלכות והיא תלויה בהתפארת שישפיע בה: (יב) נמצא עדרוש האלהים דבאן בוי"א הידיעה על הבינה שהיא מקבלת שפע מן ארץ סוף ומאין חקר. והיינו מן בחר ומן חכמה: (יג) ב' קושיות סקשה. ראון והבן ומן עתיר קודם ומן עבר. ועוד מה החילוק בין אותן ב' השמות אלהים. דמשמע שהן ב' מדרגות שבאותן יתכן לשון עתיר ובהשפא עיקר לשון עבר: (יד) מתרין דש"הם יכבו על הבינה א"א שיעשה היינו יתקן תמיד. ועשה היינו ברא כבר פעם אחת לעץ התחתון ו המלכות פרת הרין למען יצאו מלפניו

בני העולם. ולא יקרבו אליו כי אם אותן הראויים ליקרב. אלה האנשים השומרים דרכי התורה ואין סרים לימין ולשמאל: (ג-רלט:)

והאלהים עשה שיראו מלפניו. אמר ר' יונה
הנאמן בוא וראה שהרי ביד המקטרג
הוא נתן הקב"ה שיתבע לפניו כל הדינים של
העולם. שהרי הקב"ה עשה אותו והעמידו לפניו. להיות
יראת הקב"ה עולה ושורה על הכל. והוה הסוד
שכתוב והאלהים עשה שיראו מלפניו. מה עשה. עשה
לזה המקטרג והתקינו לפניו להיות חרב שנוגה על
כל העולם. וכל זה בשביל שיראו מלפני הקב"ה
כלם. וזה הוא הסנטר שתובע על דבר חטאי האנשים.
ותובע דין ולוכד אנשים והורגם ומכה אותם. הכל
כמו שיוצא מן הדין: (ג-רלט:)

במה שחיס כבר הוא ואשר לסיות כבר חיס והאלהים
יבקש את הנרדף. א"ר שמעון מה שהיה כבר
הוא. מה שהיה קודם שיבא לזה העולם. כמש"כ אין
כל חדש תחת השמש. כבר הוא מחויב לבוא בזה
העולם. כמש"כ (ירמי' א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך.
ואשר להיות כבר היה. ואשר הוא להיות בזה העולם.
כבר הוא נתחייב קודם שיבוא לעולם להיות כאן
בגלגול. והאלהים יבקש את הנרדף. זה הכל דאיהו
נרדף מקין וקס קין וקפל ליה: (ת"י תקון סט)

במה שחיס כבר הוא ואשר לסיות כבר חיס וגו'.
אמר רבי חייא מה שחיס כבר הוא. היינו דתנינן
עד לא ברא קב"ה הוה עולם הזה היה בורא עולמות
ומחריבן. עד שעלה ברצונו של הקב"ה לברוא עולם
הזה ונמלך בתורה. אז נתחנן הוא בתקינותו ונתעטר
בכתריו וברא עולם הזה (ט) וכל מה שנמצא בעולם
הזה היה תחלה לפניו ונתחנן לפניו. ולמדנו שכל
אותן מנהיגי עולם הנמצאים בכל דור ודור. טרם
שבאו לעולם הזה היו הם עומדים לפני הקב"ה
בתבניתם. ואפילו כל נשמות אנשים טרם שיורדין
לעולם הזה כגון מצוירות לפניו ברקיע באותה הצורה
ממש שהן בעולם הזה. וכל מה שמחדשין בתורה
בעוה"ז ידעו הכל טרם שבאו לעולם. ולמדנו שכך
הוא באותן הזכאים באמת. וכל אותן שאין נמצאים
זכאים בעוה"ז. אפילו שם התרחקו מלפני הקב"ה
ונכנסו בהקליפה שנקראת תהום רבה (ט) ודחקו
השעה וירדו לעולם. ואותה חלק הקדושה שניתן להם
משליכים אותו (י) והולכים ומשוטטים ונטמאים באותה
הקליפה של תהום רבה. ומקבלים חלקם משם ודוחקים
השע"

זיו הוהר

(ט) כתב הרב ד"ר ב"ר סוד התיקון הוא המעט האור כרו שובלו התחננום לקבלו. מק"ם: (ט) זה פלא והפלא ואין מובן פניו
שם נשמה עוזת כוז לכתב בשורות רבה לררוד לצאת מן הקדושה וליכנס לטומאה. הלא אין שם יצה"ר להסית להשא.
ואולי אפשר להיות שבאשר נגור על הנשמות לבוא בגלגול אין נשלחות תוכף לעוה"ז אלא שנקבעות להיכל אהר ושם פאזינונות
עד שתבוא שנתן של כל אחת ואחת. ויכול להיות שיש נשמה שאין לה סבילות להמתין וברצונה לסתר לדרת כרו שתקבל עונשה
במקום האפשרי. וכאשר לא תוכל לדרת לעוה"ז אלא שתהיה תחלה כמדת הטלכות בסוד העיבור. לכן מבקשת עצה לדרת לעוה"ז
ע"י שפחת נבורתה שהיא תארב ללכוד ברשתה נשמות כאלה. וככן נמצא שאין זה מחמת הפא של הסתת יצה"ר אלא מחמת
כשילן כח הסכל להמתין כי תשאף לקבל עונשה במקום האפשרי: (י) ההוא חולקא קרישא נראה שהוא המלבוש שיש להם קודם
בואם לעוה"ז שאי אפשר שהיו שם ערוטים. מק"ם. ואפשר לומר עוד דהיינו חלק אור דקדושה של הנשמה שמקבלת כפי חלקה
והשיבותה. ועם זה חולקא דקדושה אי אפשר לה ליכנס בהקליפה שפחת נבורתה:

השעה ויורדים לעולם. [אעפ"כ] אם זוכה אח"כ וחוזר בתשובה לפני רבונו. מחזירים לו אותו חלק הקדושה שלו ממש. זש"כ מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה וכתוב (קהלת ו) מה שהיה כבר נקרא שמו: (ג-א.)

שפתא ונחתי לעלמא. [אפילו כיון] אי זכי לבתר ותב בתובתא קמי מאריה. הוא נעיל סהוא מולקא דיליס ממש. סה"ד מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה. וכתוב (קהלת ו) מה שהיה כבר נקרא שמו: (ג-א.)

כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם וגוי. א"ר חזקיה למדנו שכל דברי שלמה המלך יש בהם סודות ממדרגות החכמה. אם כן מקרא אמונה נמצא בו. א"ל רב חגי. שלמה לא אמר מקרא הזה מעצמו כשאר הדברים שלו. אלא שמביא אותן הדברים של השוטים שבעולם שאומרים כך. ומה אומרים. כי מקרה האדם ומקרה הבהמה וגוי. השוטים שאין יודעים ואין מבינים בחכמה אומרים שעולם הזה מתנהג במקרה. והקב"ה אין משגיח עליהם. אלא מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד וגוי. וכאשר הסתכל שלמה באותן השוטים שאומרים כך קראם בהמה. שהם עושים עצמם בהמה ממש. לפי שאומרים דברים כאלה. ומניין. מקרא הקודם מוכיח. שכתוב אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם. אמרתי אני בלבי וחשבתי לעינין בזה. על מה. על דברת בני האדם. על אותן דברי אולת שהם אומרים. לברם האלהים בלבדם (י"ב) ולא יתחברו עם האנשים האחרים שיש להם אמונה. ולראות שהם בהמה המה להם. ולראות בהם אותן בני האמונה שהם בהמה ממש ודיעותם כבהמה. המה להם בלבדם. וא"ל יכנסו לבני האמונה בדעת האולת הזאת. ולכך המה להם ולא לאחרים. ומה דעת האולת שלהם. כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגוי. תתנפה רוחם של אותן הבהמות. שוטים הם מחוסרי אמונה הם. אי להם ווי לנפשותיהם. מוטב להם שלא יבואו לעולם. ומה משיב להם שלמה על זה. המקרא שאחריו אומר. ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. מי יודע באותן השוטים שאין מבינים בכבודו של מלך העליון ואין מסתכלים בתורה. רוח בני האדם העולה היא למעלה. למקום עליון למקום יקר למקום קדוש. דיון מאור העליון מאורו של המלך הקדוש. להיות צרור בצרור החיים. להמצא לפני מלך הקדוש עולה תמימה. והוא העולה היא למעלה. ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. ולא למקום עליון שהוא שמשאב בו כל אדם. שנאמר בו כי בצלם אלהים עשה את האדם. וכתוב (משלי ט) נר ה' נשמת אדם. ואם כן איך אומרים אותן השוטים שאינם מבני האמונה ורוח אחד לכל. תתנפה רוחם. עליהם כתוב (תהלים ל"ה) יהיו כמפץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה. הם ישארו בגיהנם באותן מדרגות התחתונות. ולא יעלו לדורי דורות. עליהם כתוב

כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם וגוי. א"ר חזקיה למדנו שכל דברי שלמה המלך כלשו סתמיון מדרגין דחכמתא. אי הכי הוי קרא אית לאסתכלא ביה. דהא פתחא לאינון דלאו בני מסימותא אשתכח ביה. א"ל רב חגי. שלמה לא אמר הוי קרא מגרמיס כשאר אינון מלין. אלא דאסדר אינון מלין דפפשא' עלמא דאמרי כך. ומאי אמרי. כי מקרה האדם ומקרה הבהמה וגוי. ספשא' דלא ידעי ולא מסתכלן בחכמתא אמרי דהוי עלמא אויל במקרה. וקב"ה לא אשגח עלייהו. אלא מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד וגוי. וכד שלמה אסתכל באלין ספשאין דאמרי דא קרא לון בהמה. דאינון עבדין גרמייסו בהמה ממש. בנין דאמרי מלין אלין. ומלן. קרא דעליוס אוכח. דכתיב אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם. אמרתי אני בלבי וחשבתי דהוי לאסתכלא. על מה. על דברת בני האדם. על הוי מלה דפפשא' דאינון אמרי. לברם האלהים בלחודייסו (י"ב) ולא יתחברון בהדי בני נשא אחרין דאית לון מסימותא. ולראות שהם בהמה המה להם. ולראות בהם אינון בני מסימותא שהם בהמה ממש ודעתיהו כבעורא. המה להם בלחודייסו. ולא לאעלא לבני מסימותא בדעתא דפפשא' דא. וע"ד המה להם ולא לאחרין. ומאי דעתא דלחון. כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגוי. תיפח דוחייון דאינון בעירי. ספשא' אינון מחוסרי מסימותא אינון. ווי לון ווי לנפשיהו. סב לכו דלא יתון לעלמא. ומאי אתיב לון שלמה על דא. קרא אבתריס אמר. ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. מי יודע באינון ספשא' דלא ידעי ביקרא דמלכא עלאה ולא מסתכלי באוריייהא. רוח בני האדם העולה היא למעלה. לאתר עלאה לאתר יקר לאתר קדישא. לאתונא מנסירו עלאה. מנסירו דמלכא קדישא. למהו לרוב בלרור דחיי. לאשתכחא קמי מלכא קדישא עולה תמימה. ודא העולה היא למעלה. ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. ולאו להסווא אתר עלאה דאשתכח ביה כל ב"ב דכתיב ביה כי כללם אלהים עשה את האדם. וכתוב (משלי ט) נר ה' נשמת אדם. ואי הכי הוי ס"ך אמרי אינון ספשא' דלאו מבני מסימותא ורוח אחד לכל. תיפח דוחייון. עליהו כתיב (תהלים י"ב) יהיו כמפץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה. אינון ישארו בניהם באותן דרגין תתאין. ולא יסתלקון לדרי דרין. עליהו כתיב

ויו הוהר

(י"ב) לברם דרוש על דרך הכתוב. וכדכתיב ספשא' המורדים והפושעים כי 10 11

כתיב (שם קד) יתמו תמאס מן הארץ ורשעים עוד
 אינם זכרו נפשי את ה' הללויה: (ג-קט):
הב"ר הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל
 שב אל העפר. אמר רבי אלעזר רבי אלעזר הרי למדנו
 הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה. איזה עפר.
 אותו ששורה תחת כסא כבוד הקדוש (יט) בספרו של
 בי רב ייסא סבא נמצא. הכל היה מן העפר. זה
 המקום
 דכתיב

כתיב (שם קד) יתמו תמאס מן הארץ ורשעים עוד
 אינם זכרו נפשי את ה' הללויה: (ג-קט):
הב"ר הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל
 שב אל העפר. אמר רבי אלעזר רבי אלעזר הרי למדנו
 הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה. איזה עפר.
 אותו ששורה תחת כסא כבוד הקדוש (יט) בספרו של
 בי רב ייסא סבא נמצא. הכל היה מן העפר. זה
 המקום

דיו הוהר

(יט) דבריו רבו אלעזר כאן עמוקם מאד. ומפשי הוהר במחילת כבודם נחנקו בפירושיהם. ולאחר יגיעה גדולה מצאנו בסיד' לפרש כל
 דבריו זה המאמר בפרשיות. כי כמעט כל חיבה וחיבה צריכה ביאור רחב מחמת שנאסרו בקיצור נסרין. ראשית אקדים להודיע
 כי יש ב' מדרגות שנקראות בשם עפר. והן הבינה והמלכות. והשם עפר יתיחס להן יען כי זה משל טוב לכתוב שלהן. כי כמו העפר
 נאסף בתוכו הדיעה ובו נשתנה תועה המונה בתוכו בכחית עיבור אהיב כשם כסא. סתם כסא זו המלכות שהיא כסא התפארת. כסא רחמים
 כזה הבינה ובמלכות: עוד צריך לדעת שיש ב' מדרגות שנקראות עיבור אהיב כשם כסא. סתם כסא זו המלכות שהיא כסא התפארת. כסא רחמים
 הוא התפארת. וכסא כבוד לדעת שיש ב' מדרגות שנקראות עיבור אהיב כשם כסא. סתם כסא זו המלכות שהיא כסא התפארת. כסא רחמים
 כוסים יקרא קדישא כסא כבוד הקדוש יסוב על התפארת שהוא כסא התפארת. ולפעמים יסוב על הבינה. אבל כשנזכר חובת קדוש
 בכרד ב"ג ל"ב: עוד צריך לדעת שיש ב' מדרגות שנקראות בית המקדש. והן ג"כ הבינה והמלכות. רק חילוק אחד יש שבת
 המקדש סתם היינו מלכות. והבינה נקראת כי מקדשא קדישא בית המקדש שרבי אלעזר פליג אספרא דבי רב ייסא סבא. ולא אדרבא שמביא
 דבטח בביאור זה המאמר העמוק ולא נערך להחוק כדעת המקדש שרבי אלעזר פליג אספרא דבי רב ייסא סבא. ולא אדרבא שמביא
 ראוי מדרבו לדעתו. ויסוד זה המאמר הוא שרבי אלעזר רוצה לתרץ כל השם עפר. שהיה יכול לומר והכל שב אליו. ולכן יבאר
 שהכתוב מדבר משני מיני עפר שהן ב' מדרגות או מדרגות. או עולמות. ובתחתית מביא ר"א כעין הקדמה מאמר הר"ר הכל היה מן העפר
 אפילו גלגל חמה. וידוע שהחמה רמו על התפארת. וכיון שגלגל החמה הדינה התפארת נתחתה מן זה העפר הרי זה ראוי שזה העפר
 רמו על הבינה ולא על המלכות. כיון שהתפארת נבחרת ומוקדמת להמלכות. והוא שאמר אח"כ ר"א בדרך שאליה. מאן העפר? רצה לומר
 מאיזה עפר מדבר הכתוב שהכל היה מן העפר. מן הבינה או מן המלכות. ועד אומר בדרך השוהה. והוא דשרוא תחת כורסי יקרא
 קדישא. והוא כסא כבוד הקדוש היינו הבינה ולא המלכות. וזה מתחת כסא הכבוד הוהק על המים ונעשה ארין וכו'. אח"כ מביא ר"א ראיה לדבריו
 הא"ר נבראת הארץ תלה. א"ר נול הקב"ה עפר מתחת כסא הכבוד וכו'. בזה רוצה לבאר יחס השם עפר במאורות הרוחניים. ואומר
 כספרא דבי רב ייסא סבא שאומר. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא. אחר דכש לבדא.
 שהוא בשביל הענין אחר דכש לבדא. ונאמר אין מוכן עוד באיזה מדרגה מדבר. אמר השבילין הן הנתיבות פליאות חכמה שמתפשטין מן
 על זה אומר שם אח"כ. מלמד דנפקי שביילין להאי ספרא ולהאי ספרא. ואלו השבילין הן הנתיבות פליאות חכמה שמתפשטין מן
 החכמה אל הבינה. בכל העדרים שלה. כי יש בה הרבה צדדים וכחיות כידוע. והאורות. באים מן החכמה אל הבינה להיותם שם
 בבחי' עיבור ולידה. ובתכונתו לאנהרא כעפרא דא. דרוקין לה לכל עיבור. כע"ל כעפרא כנדרסת אור החמה ולא כעפרא. ורצה לומר
 שהאורות של השבילין באים מן החכמה נאספים כעפר העליון שהיא הבינה להתחלק בה עד שתוכל להוירם האור וההיחית כעפרא
 דא. מ' כעפר של מדרגה השניה שהיא המלכות. ואומר דרוקין לה לכל עיבור. רצה לומר שכל שכלם האורות מן החכמה אל הבינה
 ע"י הנתיבות פליאות ונפקי השבילין להאי ספרא ולהאי ספרא. ועד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. רצה לומר
 מן הבינה ג"כ ע"י נתיבות הנתיבות שהן ששת המדרגות לכל עד שבת. ומסיים. ועד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. רצה לומר
 שפיר' מוכן לפה כתיב ב' עמים העפר. כי העפר הראשון היינו בינה והעפר הכל היינו מלכות. והיינו על דרך שגדרש לעיל בהתמסן
 אל טקס שהנתיבות הולכים שם הם שבים לכת. עד כאן דברי הספרא. ועל זה בא רבי אלעזר עתה להוסיף ולחוק דבריו הראשונים
 ואומר. וראי אלא מן העפר דבי מקדשא קדישא. הנקודה פהוהר משוכשת וצריכה להיות קודם חיבת וראי. ומשמעותו של דראי
 אלא"ה הוא כמו דראי אין זה אלא כך. ורצה לומר כי מן דברי הספרא נראה ברור כי מן העפר היינו מן הבינה שנקראת כי מקדשא
 קדישא ולא כי מקדשא סתם. והיינו כעפרא לעיל. אח"כ אומר. והאי עפר מעפרא. רצה לומר שהיא המלכות מעפרא עלאה היא. מ' מהבינה. כידוע
 עפר. כי הוא עפר היינו הבינה. והאי עפר מעפרא. רצה לומר שהיא המלכות מעפרא עלאה היא. מ' מהבינה. כידוע
 שהמלכות נקראת ברתא להבינה שנקראת אימא קדישא. ואומר עוד. כה"ר שרבי אלעזר עפר שהיא המלכות מעפרא עלאה היא. מ' מהבינה. כידוע
 הרי יש ב' מיני עפר ושניהם בבחי' זהב המורה על דין. כידוע שהבינה הנם שהיא חסד והמלכות ס"ם דינין מתערין מינה. ומכל
 שכן המלכות. ואומר עוד. וכסא דאשתבה עובדא לתתא הכי נמי הוא לעילא כגוונא דא. רצה כזה לבאר הסוד והמעם סודע הבינה
 והמלכות שתיהן נקראות עפר. ואומר שכמו שנמצא עובדא דהיינו פלמנה ועשיה למטה. מ' כעפר המלכות. וענין עשיה היינו התיקון
 שיהיה וכן הבקרא אשר עשה. וענינו כי כמו שהאורות הנאספין בהעפר ש"מטה שהיא המלכות יש בה עשיה ומלאכת התיקון
 בבחי' עיבור ולידה שיוכלו להתחונם לקבל שפע הארתה. כמו כן יש עשיה ומלאכת התיקון בהעפר ש"מטה שהיא המלכות. וזהו
 המעם של שם העפר לשתיהן. והיינו על דרך שזכור בספרא המעם של אחר דכש לבדא. ואומר עוד. ואוקומא עפר. עפר דבי
 מקדשא. רצה לומר שפע על זה מוכן מה דכתיב והכל שב אל העפר. והיינו עפר דבי מקדשא. שהיא המלכות. ולא העפר דבי מקדשא
 קדישא שהיא הבינה שגדרש קודם על הכל ה"ל מן העפר. והוא שאומר לא אפילו לעמא דא עולם הוה לא נברא מן המלכות
 דבריו שהכל היה מן העפר מוכן על הבינה ולא על המלכות. והוא שגם עוה"ו נברא כאותה ב' שהיא ה' הראשונה מן השם הו"ה ב"ה
 שזכור דבריו. וכסאמר הר"ר ע"פם כי ביה ה' צור עולמים. והעו"ה. נברא בירד ועוה"ו נברא כה"א. וידוע שהשם ה' היינו חכמה
 וכוונה. ולכן רצה לומר שפע על זה מוכן מה דכתיב והכל שב אל העפר. והיינו עפר דבי מקדשא. שהיא המלכות. ולא העפר דבי מקדשא
 רבי אלעזר בתהלת דבריו כעין הקדמה לראיה ששם העפר היינו בינה ולא מלכות. כי על פי דרך הזה יתכן שאמר אפילו גלגל
 חמה. רמו על התפארת שנקראת ב' להבינה. אבל על המלכות לא יתכן לומר כך כיון שהמלכות היא תחת התפארת. אח"כ מביא עוד
 ראיה מן הספרא אלה תולדות וגי' בהבראם. שדרשו כל בראם. והיינו כנזכר לעיל באות ה' מן י"ה. ומסיים דבריו. ונגיב הכל היה
 מן העפר. מאן עפר. הוא דשרוא תחת כורסי יקרא קדישא. דקדק לומר שהוא ולא האי. וכוננו כע"ל מן העפר שמתחת הבינה. והיינו
 כמו שהשיב וזכר הבנאי לאבניסוס הנרד. ויכול אני לומר ברוך השם שהנחנו בדרך אמת בפירושו הוה. והסבין יכין:

דכניש לכלא, מלמד דנפקו שבילין להאי ספרא ולהאי ספרא ואתכנסו לאהרנא בעפרא דא, דזרקין לה לכל עיבר, וע"ד הכל סיס מן העפר והכל שב אל העפר, ודאי אלא מן העפר של בית מקדש הקדוש, וזה העפר מעפר העליון הוא, כמו שכתוב (איוב ט) ועפרות זהב לו, וכמו שנמצא עשיה למטה כן גם הוא למעלה כדמיון זה, וביארנו עפר, עפר של בית המקדש, כי עולם הזה באות הן נברא, וע"כ אפילו גלגל חמה, כמש"כ (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בהן בראם, ולפיכך הכל היה מן העפר, איזו עפר, אותו ששורה תחת כסא כבוד הקדוש: (ג-ד:)

בני יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, אמר רבי אבא מקרא זה הרבה אופנים יש בו, וכך הוא כל דברי התורה הרבה אופנים בכל דבור ודבור וכלם אמת, בוא וראה כאשר האדם הולך בדרך אמת הולך הוא לימין, וממשיך עליו רוח קדוש עליון מלמעלה, וזה הרוח עולה ברצון הקדוש להתחבר למעלה, ולהתדבק בקדושה העליונה שלא תסיר ממנו, וכאשר האדם הולך בדרך רע ומעקש דרכיו, הוא ממשיך עליו רוח טומאה של צד השמאל, ומטמא אותו ונטמא בו, כמש"כ (יקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם, בא להטמא מטמאין לו, ובוא וראה בשעה שהאדם הולך בדרך אמת, וממשיך עליו רוח קדוש עליון ונדבק בו, הבן שילידי יוצא ממנו לעולם הוא ממשיך עליו קדושה עליונה, ויהיה קדוש בקדושת רבונו, כמו שכתוב (סם ט) והתקדשתם והייתם קדושים וגו', וכאשר הוא הולך בצד השמאל וממשיך עליו רוח הטומאה ונדבק בו, הבן שיצא ממנו לעולם הוא ממשיך עליו רוח טמא, ויטמא בטומאת הצד ההוא, וע"כ כתוב מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, כאשר הוא בדבקות עם הימין עולה היא למעלה, וכאשר הוא בדבקות עם השמאל, אותו צד השמאל שהוא רוח טמא יורד מלמעלה למטה, ועושה מדורו באיש הזה ואינו סר ממנו, והבן שילידי בטומאה הוה מאותו רוח הטומאה יהיה זה הבן: (א-ג:)

בני יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, אמר רבי אבא מקרא זה הרבה אופנים יש בו, וכך הוא כל דברי התורה הרבה אופנים בכל דבור ודבור וכלם אמת, בוא וראה כאשר האדם הולך בדרך אמת הולך הוא לימין, וממשיך עליו רוח קדוש עליון מלמעלה, וזה הרוח עולה ברצון הקדוש להתחבר למעלה, ולהתדבק בקדושה העליונה שלא תסיר ממנו, וכאשר האדם הולך בדרך רע ומעקש דרכיו, הוא ממשיך עליו רוח טומאה של צד השמאל, ומטמא אותו ונטמא בו, כמש"כ (יקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם, בא להטמא מטמאין לו, ובוא וראה בשעה שהאדם הולך בדרך אמת, וממשיך עליו רוח קדוש עליון ונדבק בו, הבן שילידי יוצא ממנו לעולם הוא ממשיך עליו קדושה עליונה, ויהיה קדוש בקדושת רבונו, כמו שכתוב (סם ט) והתקדשתם והייתם קדושים וגו', וכאשר הוא הולך בצד השמאל וממשיך עליו רוח הטומאה ונדבק בו, הבן שיצא ממנו לעולם הוא ממשיך עליו רוח טמא, ויטמא בטומאת הצד ההוא, וע"כ כתוב מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, כאשר הוא בדבקות עם הימין עולה היא למעלה, וכאשר הוא בדבקות עם השמאל, אותו צד השמאל שהוא רוח טמא יורד מלמעלה למטה, ועושה מדורו באיש הזה ואינו סר ממנו, והבן שילידי בטומאה הוה מאותו רוח הטומאה יהיה זה הבן: (א-ג:)

ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וגו', פתח סבא ההוא ואמר שבתי אני, וכי מאיוה מקום שב שלמה שאמר שבתי אני, אבל למדנו שכאשר הפך שלמה המלך לדעת אותן חכמות חיצוניות, היה רוכב על נשר גדול ותקיף, ופרח ארבע מאה פרסאות עד שהגיע להרי חשך, ששם נמצאים אוהן שני המלאכים שהקב"ה הפילם מן השמים, ונקראים גופל וגלוי עינים, והם הודיעו לו לשלמה כל מה שהפך לדעת, ואח"כ רכב על הנשר ההוא ופרח ושב למקומו, וכאשר היה יושב על כסאו היה מתישב בדעתו והיה מדבר בחכמתו דברי חכמה יקרה, בשעה ההיא היה אומר שבתי אני מדרך ההוא, ונתישבתי בלבי ובדעתתי, ובכן 12 11

ד

ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וגו', פתח סבא ההוא ואמר שבתי אני, וכי מאין אתר תב שלמה דאמר שבתי אני, אבל הניין דכד צעו שלמה מלכא למנדע אינון חכמתן נוכראין, סוס רכיב על נשרא רבצבא ותקיפא, ופחא ארבע מאה פרסין עד דמתן לסורי חשך, דמתן אשכחאן סי תרי מלאכין דקב"ה אפילו להון מן שמיא, ואקרין גופל וגלוי עינים, ואינון אודיעו ליה לשלמה כל מאי דבעי למנדע, ולבתר רכיב על סהוא נשרא ופחא ושב לאתריה, כיון דהוה יתיב על כורסייה אחוישב בדעתיה והוה ממלל בדעתיה מלין דחכמתא יקירא, בההיא שעתא הוה אמר שבתי אני מההוא ארחא, ונתישבתי בלבי ובדעתתי, וכדין

ד

ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וגו', פתח סבא ההוא ואמר שבתי אני, וכי מאיוה מקום שב שלמה שאמר שבתי אני, אבל למדנו שכאשר הפך שלמה המלך לדעת אותן חכמות חיצוניות, היה רוכב על נשר גדול ותקיף, ופרח ארבע מאה פרסאות עד שהגיע להרי חשך, ששם נמצאים אוהן שני המלאכים שהקב"ה הפילם מן השמים, ונקראים גופל וגלוי עינים, והם הודיעו לו לשלמה כל מה שהפך לדעת, ואח"כ רכב על הנשר ההוא ופרח ושב למקומו, וכאשר היה יושב על כסאו היה מתישב בדעתו והיה מדבר בחכמתו דברי חכמה יקרה, בשעה ההיא היה אומר שבתי אני מדרך ההוא, ונתישבתי בלבי ובדעתתי, ובכן 12 11

וכדן וארסא את כל העשוקים דליון סנילון בעלמא. ארסא
 איון יוקון דמתין בתוקפא דלמסון. דקא עשוקים
 זכמס סערין. עשוקים בחר עלמא דלעילא ועשוקים
 לתחא. כמד"ר (שמות כ) פוקד עון אבות על בנים ועל
 בני בנים על שלשים ועל רבעים: ותו אית עשוקין
 בעלמא דכתוב (משלי כח) ארס עשוק בדם נפש עד
 צור ינוס אל יתמכו בו. כיון דליוס עשוק בדם נפש.
 איתו או זרעיה בנאו או בן צנו יסון עשוקין בעיקלא (ה) דכתוב
 עד צור ינוס אל יתמכו בו. עד בור רק ההוא ינוס
 מאחר קדישא. ואל יתמכו בו ביהאי עלמא: תו אית
 עשוק באיון עשוקים כמס דלתחמר (ויקרא יט) לא תעסק
 את ריעך. וכיון דליוס עבר ועסק לכוו איתו עשוק
 בזרעיה מהסווא ספרא אחרא. וע"ד אמר שלמה רלתי
 את כל העשוקים. קאיומנא בכל זיי עשוקים בכל סערין
 דעסק אמאי איון עשוקים. ארס נעשים תחת השמש.
 ארס נעשים. ארס גרו או ארס נמצאו היה צריך
 ליה. מסו ארס נעשים. אלא הכא קא רמיו שלמה
 על איון עשוקים אחרין ארס נעשים. דלפרהו בני נשא
 למאריהון דיסון נעשים בעשים. ומאן איון. מאן דעשיק לתחא
 דחבריה בסמירו או באתגילא. וסאי ודא דלתיילד מנייסו אפרחו
 לקב"ס למעבר לון נופא וללירא לון לורס. אלן איון
 עשוקים ארס נעשים. דגופין דלסון ודאי דנעשים
 בעל כרחא: תו אית עשוקים ארס נעשים. איון דכבר
 נעשים בשמי דערלס עד תליתר סנין. דרבי ונסיל
 ונדיל נופא. ולבתר עסקין ונטלון לון מיהס. על
 לכוו קאים שלמה מלכא ואחר וסנס דמעט העשוקים
 ואין להס מנחס. לכוו אושדון דמעין עם פענס קמי
 קב"ס. הני אושדון דמעין דהא ערלס רבי לון
 ונדיל לון עד י"ג שנין. ולבתר עסקין לון מערלס ונסיל לון
 קב"ס. ואי תימא דבגין דעבר עכירס קסלון ליה. לון
 אית פענס לומר. ארבי דעלמא. תימוק בר יומיה
 דחב דייטין ליה בדיונא. אלא בר יומיה סוינא
 ביומא דין. דהא מהאי יומא דסוינא בר תליתר
 סנין קרי לי קב"ס בן. דכתוב (מלכים ב) ה' אחר
 אלי בני אתה אני סיוס ילדתיך. וכי עבדון דונא ליליד
 בר יומא. הרי דמעט איון העשוקים ואין להס מנחס.
 אוף סבי סאי עשוק דאקרי ממזר אוסיד דמעין קמי
 קב"ס ופעין קמיס. מוארע דעלמא אי אכסתי חאבו.
 אלא מאי חובא עבידנא. סנס דמעט העשוקים ואין להס
 מנחס. אוף סבי כל איון עשוקים אית לון פענס קמי
 קב"ס. וליה דיתוב מלס על לבסון. ואיון דמתין בתוקפא
 דלמסון אלן עבדון לאוסדא דמעין לכל בני עלמא. דכל
 בני עלמא תווין ואמרוין. הני מסכני יוקין דלא
 חאבו אמאי מיתו. אן דינא דקסוד דעביד מארי עלמא.
 ואי בחובי אכסתיסון אסתלקי מעלמא אמאי איון
 מייבין. ודאי אין להס מנחס: (ג-ק"ג.)
ושברתי אני וארסא את כל העשוקים אשר נעשים
 תחת השמש והנה דמעט העשוקים ואין להס
 מנחס

ובכן ואראה את כל העשוקים שהם רבים בעולם. רואה
 אני אותן התינוקות שמתים בחיק אמותיהם. שהם עשוקים
 מכמה צדדים. עשוקים במקום עליון שלמעלה ועשוקים
 למטה. כמש"כ (שמות כ) פוקד עון אבות על בנים ועל
 בני בנים על שלשים ועל רבעים: ועוד יש עשוקים
 בעולם שכתוב (משלי כו) אדם עשוק בדם נפש עד
 בור ינוס אל יתמכו בו. כיון שהוא עשוק בדם נפש.
 הוא אורצו בנואו בן בנו יהיו עשוקים במשקל (ה) שכתוב
 עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד בור רק ההוא ינוס
 ממקום הקדוש. ואל יתמכו בו בעולם הזה: עוד יש
 עשוק באותן העשוקים כמו שנאמר (ויקרא יט) לא תעסק
 את ריעך. וכיון שהוא עבר ועסק יהיה הוא עשוק
 בזרעו מצד הטומאה ההוא. וע"כ אמר שלמה רלתי
 את כל העשוקים. חשבתי בכל מיני עשוקים בכל צדדי
 העשק למה הם עשוקים. אשר נעשים תחת השמש.
 אשר נעשים. אשר גרו או אשר נמצאו היה צריך
 לומר. מהו אשר נעשים. אלא כאן היה מרמו שלמה
 על אותן עשוקים אחרים אשר נעשים. שמטריחים אנשים
 לרבונם שיהיו נעשים בעשיה. ומי הם. מי שעושק אשת
 חברו בסתר או בפרהסיא. וזה הילד הנולד מהם הטריחו
 להקב"ה לעשות לו גוף ולצייר לו צורה. אלה הם
 העשוקים אשר נעשים. שהגופות שלהם ודאי שנעשים
 על כפל כרחק: עוד יש עשוקים אשר נעשים. אותן שכבר
 נעשים בשנות הערלה עד י"ג שנים. שישנה הלוך
 וגדול הגוף. ואח"כ עושקים ולוקחים אותם ממנו. על
 כלם עמד שלמה המלך ואמר והנה דמעט העשוקים
 ואין להם מנחס. כלם שופכים דמעות עם טענה לפני
 הקב"ה. אלה שופכים דמעות שהלא שנות הערלה
 הנדלים עד י"ג שנים. ואח"כ נעשקים מערלה ולוקחם
 הקב"ה. ואם תאמר שמפני שעבר עבירה מתו. הלא
 יש להם טענה לומר. רבוננו של עולם. תינוק בן יומו
 שחטא האם דנים אותו בדין. אני בן יומו נעשיתי
 ביום הזה. שהלא מיום הזה שנעשיתי בן שלש עשרה
 שנה קורא אותי הקב"ה בן. שכתוב (תהילים ב) ה' אומר
 אלי בני אתה אני היום ילדתיך. וכי עושים דין לילד
 בן יומו. הרי דמעט אותן העשוקים ואין להם מנחס.
 אף כך זה העשוק שנקרא ממזר שופך דמעות לפני
 הקב"ה וטוען לפניו. רבוננו של עולם אם אבותי חטאו.
 אני איזה חטא עשיתי. הנה דמעט העשוקים ואין להם
 מנחס. אף כך כל אותן העשוקים יש להם טענה לפני
 הקב"ה. ואין משיב דבר על לבם. ואותן שמתים בחיק
 אמותם הם עושים לשפוך דמעות לכל בני העולם. שכל
 בני העולם תמהים ואומרים. אלו ילדים עניים שלא
 חטאו למה מתו. איה דין אמת עשושה רבון העולם.
 ואם בחטאי אבותם נפטרו מן העולם מפני מה הם
 אשמים. ודאי אין להם מנחס: (ג-ק"ג.)
ושברתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים
 תחת השמש והנה דמעט העשוקים ואין להם
 מנחס

דיו הוהר

ד' ספרשי הוהר פרשו שהוא משון סאנוים מרה ומשקל. ואפשר שהוא כמו תיקרא כתיב. כי חטי"ת מתחלפת בחי"ו עפ"י
 דש"לג"ת. וענינו מרה כנגד מרה: 13 11

מנחם וגר. פתח מנורה הקדושה ואמר. ואראה את כל העשוקים. מי הם העשוקים (ג) אלו הילדים שהם בחיק אמותם שנפטרים מן העולם על ידי מלאך המות. וכי מלאך המות הורג אותם שהוא עושק. אלא לכך חוור ואומר ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם. מי זה כח ההוא. זה הוא שכתוב יהי מארת ברקיע השמים. וזהו מארת חסר וא"ו. זו לילית שהיא ממונה של עושק ההוא. והיא הולכת ומשחקת בילדים. ואח"כ תעשה בהם רוגז ודמעות לבכות עליהם: (ג-רלד).

ושבחה אני את המתים שכבר מתו וגר. אמר רבי שמעון בורא ראה נטע הקב"ה עצים בעולם הזה. אם הצליחו הרי טוב. ואם לא הצליחו עוקרן ונוטען אפילו כמה פעמים (ג) ולפיכך כל דרכי הקב"ה לטוב ולתיקון העולם. ובשביל זה היא מצות יבום. ואף יהודה וכל השבטים היו יודעים זה. שנאמר בא אל אשת אחיך ויבם אותה. ועיקר הדבר והקס זרע לאחיק. לפי שאותה הזרע נצרך לתקן הדבר ולהכין חומר לתיקון (ד) שלא יסרד הגזע משרשו כראוי. זשי"כ (איוב לד) ואדם על עפר ישוב. וכאשר נתתקן אח"כ כראוי משתבחים אלה בעולם ההוא. לפי שהקב"ה חפץ בהם. ולפיכך כתוב אשר המה חיים עדנה. מהו מתו. דוקא (ה) מן החיים אשר המה חיים עדנה. מהו עדנה. כמש"כ אחרי בלותי היתה לי עדנה. וכתוב (איוב יג) ישוב לימי עלומי. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה וגר. שלא שב לימי עלומי ולא נצרך להתתקן ולא סבל על חטאיו הראשונים. לפי שהקב"ה נותן לו מקום מתוקן בעולם ההוא כראוי. בורא וראה מה כתוב (קהלת י) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וגר. כמו שנתבאר. לפי שהקב"ה עושה טובה ואינו רוצה להשחית העולם. אלא כל דרכיו כלם אמת וזכות. להטיב להם בעוה"ז ובעולם הבא: (א-קטו:)

ושבחה אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה: וטוב משניהם וגר. א"ר חייא וכי שלמה המלך משבח למתים יותר מן החיים. והלא לא נקרא חי אלא מי שהוא בדרך האמת בעולם הזה. כמש"כ (שמואל ב' ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי. ורשע שאינו הולך בדרך האמת נקרא מת. ואיך הוא משבח למתים יותר מן החיים. אלא ודאי כל דברי שלמה המלך בחכמה נאמרו. אילו לא נכתב יותר אלא ושבח אני את המתים הייתי אומר כך. אבל כיון שכתוב שכבר מתו נמצא בזה ענין אחר של חכמה. שכבר מתו. שבפעם אחר נפטר מן העולם ושבו לעולם הזה בשביל שיתתקן. ולאחר

זיו הוהר

מנחם וגר. פתח בולגה קדישא ואמר. ואראה את כל העשוקים. מאן אינו עשוקים (ג) אלון יטוקין דאינו בתקפא דאמסון דאסתלקון מעלמא על ידא דמלאך המות. וכי מלאך המות קפיל לון דאינו עושק. אלא סדר ואמר ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם. מאן סהוא כת. דא סהו דכתיב כח ואין להם מנחם. מאן ודא סהו מארת חסר וא"ו. דא לילית דאינו מנחם דסהוא עושק. ואיני אולה וחיכא ביטוקי. ובתרי עבדת בסו רוגזא ודמעא למככי עליהם: (ג-רלד).

ושבחה אני את המתים שכבר מתו וגר. אמר רבי שמעון תא חזי קב"ה נטע אילנין ביהאי עלמא. אי איללחו יאות. לא איללחו אעקר לון ושתל לון אפילו כמה זמנין (ג) ובג"כ כל ארחיו דקב"ה מלחו לטב ולאסתקא עלמא. ובגין דא אינו פקודא דיבוס. ואוף יסודו וכלו שבעין סו ידעו דא. דכתיב בא אל אשת אחיך ויבם אותה. ועקרא דמלמא וקס זרע לא אשת אחיק. ובגין דסהוא זרע אלטריך לאסתקא מלס ולמגלס גולמא לתקופא (ד) דלא יתפרס גועא משרסיה כדקא יאות. סה"ד (איוב לד) וחדס על עפר ישוב. וכד מתתקן לבתר כדקא יאות אלון משתבחיין ביהאי עלמא. בגין יקב"ה אחרני ביה. ובג"כ כתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו. דיקא (ה) מן החיים אשר המה חיים עדנה. מהו עדנה. כד"א אחרי בלותי היתה לי עדנה. וכתיב (איוב יג) ישוב לימי עלומי. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה וגר. דלא שב לימי עלומי ולא אלטריך לאסתקא ולה סבל חובין קדמאי. בגין דקב"ה יבם ליה אחר מתקפא ביהאי עלמא כדקא יאות. תא חזי מאי כתיב (קהלת י) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וגר. כמה דאתמר. בגין דקב"ה עבד סיבו ולא בעא לשלס עלמא. אלא כל ארחיו מלחו קסוס וכו. לאוסבא להו ביהאי עלמא ובעלמא דתתי: (א-קטו:)

ושבחה אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה: וטוב משניהם וגר. א"ר חייא וכי שלמה המלך משבח למתים יותר מן החיים. והלא לא חקרי חי אלא מאן דאינו בדרך האמת בעולם הזה. כד"א (שמואל ב' ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי. ורשע דלא חיל בדרך האמת נקרא מת. ואיך הוא משבח למתים יותר מן החיים. אלא ודאי כל דברי שלמה המלך בחכמה נאמרו. אילו לא נכתב יותר אלא ושבח אני את המתים הייתי אומר כך. אבל כיון שכתוב שכבר מתו נמצא בזה ענין אחר של חכמה. שכבר מתו. שבפעם אחר נפטר מן העולם ושבו לעולם הזה בשביל שיתתקן. ולאחר

(ג) נראה שיש כאן ב' קישויות. חדא שאין אותן ילדים הקטנים מתים ע"י מלאכים. ועוד שאין שייך עושק אצל מלאכים. כי לפת לו לעשוק אותן הנשמות לקחת אותן לעצמו שאין זה עסק שלהן. וסתרין שוהו שנקראת מארת. והוא יש רה שליטה בשכיר איוה חטא לעשוק אותן לרשותה. אבל ידוע שסומה להתוירן בעכ"ר: (ג) פירוש שבאים בגלגול אם לא הצליחו להלידו בנים: (ד) דכיון שחיבם הוא מן עורש אחד עם אחיו המת לזכור ורע שלו חומר טוב להעשות ממנו גוף אחר עבור נשמת אחיו. כי כל דבר נמשך לשרשו ולמינו. כאמרו ר"ל ורוק חישרא לאוירא אעוקרו קאי: (ה) נמצא לפי זה משמעות הכתוב הוא ושבח לשון הנבטה ולא לשון הליד. וטעמו שמשבח ומשבח את המתים שכבר מתו דוקא. פי' אלו שעוד בחייהם היו נקראים מתים כיון שלא הולידו בנים. וממה באה להם הנבטה. מן החיים אשר המה חיים עדנה. פי' מה שבאים בגלגול להחיות פעם שנית ע"י מצות יבום ואחרי בלותם בעפר היתה להם עדנה:

ולכתר דאשתלים זמנים מים (י) ודאי דא הוא שבתא דיליה יתיר משאר מתי עלמא. דהא קביל עונשא דמיתה תרין זמנין. ודאי אהיה אהתקן בשבתא יתיר מאינון חיי דעד לא קבילו עונשא דמיתה. וע"ד כתיב ושבת אבי את המתים שכבר מתו דייקא. אליו אינון חיון ואקרו מתים (י) מלי עעמא אקרו מתים. בגין דהא טעמו עעמא דמותא כבר. ומזין מתי"א אהדרו לאהתקנא. שבתא דלסון יתיר מן החיים אשר הם חיים עדנה. דעד לא טעמו עעמא דמותא ולא קבילו עונשיהו. ולא ידעין אי זכאן להו ביהוה עלמא אי לאו:

תא חיי זכאין דזכאן לאתקשרא בצנורא דחיי. אינון זכאן למחמי ביקרא דמלכא עלאה קדישא. כד"א (תלים כו) לחוות בנעם ה' ולבקר בסיולו. ואינון מדוריסון יתיר ועלאה מכל אינון מלאכין קדישין וכל דגין דלסון. דהא הסוא אהרא עלאה לא זכאן עלאין ותתאין למחמי ליה. ה"ר (ישע"י סד) עין לא ראתה אלהים וולתך וגו'. ואינון דלא זכאן לסלקא כל כך. דזכאן איה לון לתתא כפוס אורחיהו. ואליו לא זכאן להסוא אהר ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא. ואליו קיימי בקיומא דעדן נתתא ולא יתיר. ואי תימא מאן עדן נתתא. אלא דא עדן דאקרי הכמס נתתא. ודא קיימא על גן דגארעא. ואשנחנתא דהאי עדן עליה. ואליו קיימי כהאי גן ואהטנון מעדן דא. מאי בין עדן נתתא לעלאה. כיתרון האור מן הששך. עדן נתתא אקרי עדנה טוקבא. עדן עלאה אקרי עדן דכר. עליה כתיב עין לא ראתה אלהים וולתך. האי עדן נתתא אקרי גן לעדן דלעילא. והאי גן אקרי עדן לנן דלתתא. ואליו דמשכחי בגן נתתא אהטנון מהאי עדן דלעיון בכל שבת ושבת וכל ירחא וירחא. ה"ר (סס טו) וסיו מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ועל אליו אמר שלמה מן החיים אשר הם חיים מדכ"ס (ח) דהא אליו בדרגא עלאה יתיר מניוהו. מאן אינון. אינון שכבר מהו וקבילו עונשא (דמיתה) תרי זמני. אליו אקרו כסף מזוקק דמאל לטורא תרין זמני ונפיק מניה זוטמא ואתברר ואתנקי. וטוב משנייהם את אשר עדן לא סיה. האי רוחא דקאים לעילא בקיומיהם ואתעכב מלנחתא לתתא. דלית ליה לקבלא עונשא. ואיה ליה מזונא מהסוא מזונא דלעילא לעילא. טב מכליה מאן דלא התפרס ולא אתגליא וכל מלוי בסתומא אינון. דא הוא זכאה חסידא דנכר פקודי אורייתא וקיים לון. ואשתדל באורייתא ימוא וליני. דא אהחיד ואתקשר בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא (ט) וכליה אתקדן מחופס דהאי: (ג-קפג:)

ושבת איה את המתים שכבר מתו וגו'. א"ר יצחק תאלא ברזא דרוזין בגו רזא דספרא דשלמה מלכא. האי קרא דכתיב ושבת אבי את המתים שכבר

ולאחר שנשלם זמנו מת (י) ודאי זה הוא שבת שלו יותר משאר מתי העולם. שהרי קבל עונש של מיתה שני פעמים. ודאי מקומו נתתקן בשבת יותר מאותן החיים שעוד לא קבלו עונש של מיתה. וע"כ כתוב ושבת אבי את המתים שכבר מתו דייקא. אלה הם חיים ונקראים מתים (י) מפני מה נקראים מתים. לפי שהרי טעמו טעם של מיתה כבר. ומתוך המתים חזרו להתתקן. שבת שלהם יותר מן החיים אשר הם חיים עדנה. שעוד לא טעמו טעם של מיתה ולא קבלו עונשם. ואין יודעים אם יהיו זכאים בעולם ההוא או לא:

בוא וראה הצדיקים שזוכים להתקשר בצנור החיים. הם זוכים לראות בכבודו של מלך עליון הקדוש. במש"כ (תלים כו) לחוות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. והם מדוריהם יותר עליון מכל אותן מלאכים הקדושים וכל המדרגות שלהם. שהרי מקום עליון ההוא אין זוכים עליונים ותחתונים לראותו. וז"כ (ישע"י סד) עין לא ראתה אלהים וולתך וגו'. ואותן שאין זוכים לעלות כל כך. מקום יש עבורם למטה לפי דרכיהם. ואלו אין זוכים למקום עליון ההוא ולראות כמו שרואים אותן שלמעלה. ואיה עומדים בקיום של עדן התחתון ולא יותר. ואם תשאל איזהו עדן התחתון. אלא זה העדן שנקרא חכמה התחתונה. וזה עומד על הגן שבארץ. והשגת זה העדן עליו. והם עומדים בגן הזה ונהנים מאותו העדן. מה בין עדן התחתון להעליון. כיתרון האור מן החשך. עדן התחתון נקרא עדנה נקבה. עדן העליון נקרא עדן זכר. עליו כתוב עין לא ראתה אלהים וולתך. זה עדן התחתון נקרא גן לעדן העליון. וזה הגן נקרא עדן להגן שלמטה. ואיה הנמצאים בגן התחתון נהנים מאותו העדן שעליהם בכל שבת ושבת ובכל חודש וחודש. וז"כ (סס טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ועל אלה אמר שלמה מן החיים אשר הם חיים מדכ"ס (ח) שהרי אלו במדרגה עליונה יותר מהם. מי הם. אותן שכבר מתו וקבלו עונש (המיתה) שני פעמים. אלו נקראים כסף מזוקק שנכנס לאש שני פעמים ויצא ממנו הזוהם ונתברר ונתלבן. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה. זה הרוח שעומד למעלה בקיומו ונתעכב מלרדת למטה. שאין לו לקבל עונש. ויש לו מזון מאותו מזון העליון שלמעלה. טוב מכלם מי שלא נהפרס ולא נתגלה וכל דבריו בהצנע הם. זה הוא צדיק וחסיד השומר מצות התורה ומקיים אותן. ועמלו בתורה יומם ולילה. זה הוא שנאחו ונקשר במדרגה עליונה על כל שאר אנשים (ט) וכלם נכונים מחופתו של זה: (ג-קפג:)

ושבת אני את המתים שכבר מתו וגו'. א"ר יצחק למדנו בסוד הסודות בין הסודות שבספר שלמה המלך. מקרא זה שכתוב ושבת אני את המתים שכבר

זיו הוזהר

(1) נמצא לפי זה ושבת לשון הרל. שמהלל את המתים שכבר מתו פעם אחת וכמו בנגלוז ותקנו מה שהיו צריכים לתקן ומתו פעם שנית: (1) סי' שאפשר היה לקרוא להם מתים בחייהם יען כי כבר מתו פעם אחת וכמו בנגלוז: (ה) נמצא לפי זה ניכר ושבת לשון הרל שאותן שכבר מתו פעם אחת וכמו בנגלוז ותקנו מה שהיו צריכים לתקן ומתו פעם שנית. להם יש להלל ולשבח יותר מאלו שמתו פעם אחת ולאחר חייהם הוא חיים של עדנה. ר"ל שנמצאים רק בגן עדן התחתון ואין זוכים לעלות יותר. אבל אותן שאנו שני פעמים ונקראים כסף מזוקק וזוכים לעלות במדרגה עליונה יותר מהם: (ט) מירוש אף אם ימותו רק פעם אחת:

שכבר מתו. כיון שכתוב ושבה אני את המתים. למה אמר שכבר מתו. אלא שמתו כבר בעולם הזה בעבודת רבונם (י) והן אותן נפשות הצדיקים שנמצאות בעולם הזה להשיג ולדעת ולהגן על הדור. והוא שאמרו החברים שהמתים יודעים בצער העולם. וכאשר נצרך העולם לרחמים ואלה החיים יושבים בצער. הם מתפללים תפלות עליהם. והולכים ומודיעים הדבר לאותן ישני חברון. ונתעוררים ונכנסים לגן העדן שבארץ. ששם רוחות הצדיקים מלוושים בעטרות של אור. ומתעצים עמהם וגוזרים גזרה. והקב"ה עושה רצונם ומרחם על העולם: (ג-ט-ז)

יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו וגר. אמר רבי שמעון יש אחד זה הוא איש שהוא יחידי בעולם. ואין יחידי כראוי אלא שהוא בלי זיוג. ואין שני. שאין עמו עזר. גם בן. שיקים שמו בישראל. ואח. להביאו לידי תיקון לא הניח. ואין קץ לכל עמלו. שהוא עמל תמיד משכים ביום ומאחר בלילה. גם עינו לא תשבע עושר. ואין לו לב להתישב ולומר למי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה. ואפשר תאמר שעמל בשביל שיאכל וישתה הרבה ויעשה משתה בכל יום תמיד. לא כן. שהרי הנפש אינה נהנית ממנו. אלא ודאי שהוא מחסר הנפשו מן האור הטוב של עולם הבא. לפי שזאת היא נפש חסרה שאינה נשתלמת כראוי: טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעולם. אלה הם שעוסקים בעולם הזה להוליד בנים. שבשביל אותן הבנים שהניד יש לו שכר טוב בעולם ההוא. ובעבורם נוחלים אבותיהם חלק בעולם הבא וזה נתבאר: (א-ק-טו)

טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד. אמר רבי חייא טוב ילד. זה הוא יצר הטוב. שהוא ילד מימים מועטים עם האיש. שהרי מן י"ג שנה והלאה הוא בא אליו כמו שנתבאר. ממלך זקן וכסיל. זה הוא יצר הרע שהוא נקרא מלך ומושג בעולם על האנשים. והוא זקן בודאי כמו שביארו. שכאשר נולד האיש ויוצא לאור העולם הוא נודמן עם האיש. כמו שנאמר (בראשית ד) לפתח חטאת רובך. והוא כסיל אשר לא ידע להזהר עוד. להזהיר לא כתוב אלא להזהר. לפי שהוא כסיל. ועליו אמר שלמה ע"ה והכסיל בחשך הולך. שהרי מעכירת החשך הוא בא. ואין לו אורה לעולם: רבי שמעון אמר בוא וראה כתוב טוב ילד מסכן וחכם. מי הוא ילד מסכן. הרי ביארו ואמרו שהוא יצר הטוב. אבל טוב ילד. זש"כ (הה"לס לו) נער חייתי גם זקנתי. וזה הוא נער שהוא ילד מסכן שאין לו מעצמו כלום (יא) ומפני מה נקרא נער. לפי שיש

שכבר מתו. כיון דכתיב ושבה אני את המתים. אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו כהאי עלמא כפולחנא דמאריסון (י) ואיטון נפשאן דלדיקיא דמשתכחין כהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא. דהא הוא דאמרו חברים דמתי ידעי בצערא דעלמא. וכד אלסריך עלמא רחמין ואיטון חיון יתבין בצערא. איטון מללין ללותא עלייסו. ואלין ומודעין מלה לאיטון דמיכין דחברון. ומתערין ועללין לגן עדן דארעא. דתמן רוחיון דלדיקיא מתלבשן בעטרין דנסורא. ואתיעטין כסו וגזרין גזרה. וקב"ה עביד רעותא דלסון וחס על עלמא: (ג-ט-ז)

יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו וגר. אמר רבי שמעון יש אחד זה הוא איש שהוא יחידי בעולם. ואין יחידי כראוי אלא שהוא בלי זיוג. ואין שני. דלית עמיס סמך. גם בן. דיוקיס סמיס בישראל. ואח. להיתאס לים לתקונא לא שבך. ואין קץ לכל עמלו. דאיסו עמל תדיר דאקדיס ימחא וליילא. גם עינו לא תשבע עושר. ולית לים לבא לאשגחא ולמיומר למי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה. ואי תימא דבנין דייכול וישתי יתיר ויעביד משתא בכל יומא תדיר. לאו כסי. דהא נפשא לא אתהטי מיני. אלא ודאי איסו מחסר לנפשיס מסיבו דנסורא דעלמא דחתי. בנין דהא איסו נפשא חסרה דלא אשתלימת כדקא יאות: טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעולם. אלה הם שעוסקים בעולם הזה להוליד בנים. שבשביל אותן הבנים שהניד יש לו שכר טוב בעולם ההוא. ובעבורם נוחלים אבותיהם חלק בעולם הבא וזה נתבאר: (א-ק-טו)

טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד. אמר רבי חייא טוב ילד. זה הוא יצר טוב. דהוא ילד מיומין זעירין עמיס דבר כס. דהא מתליסר שטין ואילך אחי לגביס כמה דאתמר. ממלך זקן וכסיל. דהא הוא יצר הרע דאיסו אקרי מלך ושליט בעלמא על בני נשא. ואיסו זקן ודאי כמה דאוקמוס. וכד אתוליד בנין ונפיק לאורא דעלמא איסו אודמן עמיס דב"ה. כמד"א (בראשית ד) לפתח חטאת רובך. ואיסו כסיל אשר לא ידע להזהר עוד. להזהיר לא כתוב אלא להזהר. בנין דאיסו כסיל. ועליו אמר שלמה ע"ה והכסיל בחשך הולך. דהא מסומיתא דחשך קא אחיא. ולית לים נסורא לעלמין: רבי שמעון אמר תא חזי כתיב טוב ילד מסכן וחכם. מאן ילד מסכן. הא אוקמוס ואתמר דאיסו יצר טוב. אבל טוב ילד. סה"ד (הה"לס לו) נער חייתי גם זקנתי. וזה הוא נער שהוא ילד מסכן דלית לים מגרמיס כלום (יא) ואמאי אקרי נער. בנין דחתי

זו הוהר

(י) וזה על דרך שורשו הרי על המסוק אדם כי ימות באהל. באהלה של תורה: (יא) פי' כעין מדת המלכות והשיבנה הקדושה שמהלכת במלך הנודל הוא לצורך הנהגת העולם. וכעין זה הלבנה שאין לה אור של עצמה אלא מה שמקבלת הארה מן השמש כירוע:

לדעת לים הדמותא דסיסרא דמתחשת תדיר. ומדיר
 איש ילד מסכן כמה דאמרן. וחכס. בנין דהכמה
 שריא ביה. ממלך וקן. דא הוא ילד הרע כמה
 דאתמר. דהא מן יומא דהוס לא נפק ממסאבותיה
 לעלמין. ואיש כסיל. דכל ארחי אינון לארה בישא.
 אויל וספי לבני נשא ולא ידע לאודסרה. ואיש אתי
 עס ב"ג בתסקופין. בנין לאספסא לון מארה עבא
 לארה בישא. תא חוי על דא אקדים עס ב"ג
 צומא דאתיליד בנין דסימטון ליה. דהא כד אתי
 ילד טוב לא יכיל ב"ג למסומחא ליה ודמי עליה
 כמסולא. כנוונא דא פנין מאן הוא רשע ערוס.
 דא הוא מאן דאקדים לאפעמח מלוי לקמי דיינא
 עד לא ייתי חבריה מארי דוינא. כד"א (משלי יח)
 לדיק סראשון בריבו וגו'. כנוונא דא איש האי רשע
 ערוס. כד"א והנחש סי' ערוס. והוא אקדים וסארי
 עמיס דב"ג עד לא ייתי חבריה לאפסאח עליה.
 ובנין דאישו אקדים וספעיס ספנותיה עמיס. כד אתי
 חבריה דאישו ילד טוב אפסא ליה לב"ג ביהדיס.
 ולא יכיל לוקפא רישיה כאילו אפעון על כתפיה כל
 מפולין דעלמא. בנין סהוא רשע ערוס דאקדים עמיס.
 וע"ד אמר שלמה וחכמת המסכן בויה ודבריו אינם
 כשמעים. בנין דהא אקדים אהרא. וע"ד כל דייני
 דקביל מצר נש מלש עד לא ייתי חבריה. כאילו
 מקבל עליה סעווא אהרא למסימותא. אלא ובה
 רעסו [וכדון] וחקרו. ודא הוא ארה דב"ג זכאס. דהא
 ב"ג זכאס דא הוא דלא הימין להסוא רשע ערוס
 דאישו ילד הרע. עד דייתי חבריה דאישו ילד טוב.
 ובנין דא בני נשא אינון כסלין לעלמא דאתי. אבל
 סאי זכאס דאישו דחיל למחריס. כמה ביטון סביל
 ביהא עלמא בנין דלא יסימין ולא יסתחף ביהא ילד
 הרע. וקב"ס שויב ליה מכלסו. סס"ר (תהלים לז) רבות
 רעות לדיק ומכלס יילט סי' : (4-א-עט)

שיש לו חידוש הלבנה שנתחדשת תמיד. והמיד
 הוא ילד מסכן כמו שאמרנו. וחכס. לפי שהחכמה
 שורה בו. ממלך וקן. זה הוא יצר הרע כמו
 שאמרנו. שהרי מן היום שנברא לא יצא מטמאתו
 לעולם. והוא כסיל. שכל דרכיו הם לדרך רע.
 שהולך ומסית לאנשים ולא ידע להזהר. והוא בא
 אל האיש בעלילות. בשביל להסירם מן דרך הטוב
 לדרך רע. בוא וראה שעל זה התקדם אל האיש
 ביום שנולד בשביל שיאמינו לו. שהרי כאשר בא
 יצר הטוב אין יכול איש להאמינו ודומה עליו
 כמשא. כדמיון זה למדנו מי הוא רשע ערוס.
 זה הוא מי שמקדים להטעים דבריו לפני הדין
 קודם שבא חבירו בעל הדין. כמש"כ (משלי יח)
 צדיק הראשון בריבו וגו'. כדמיון זה הוא זה רשע
 הצרום. כמש"כ והנחש היה ערוס. והוא מתקדם ושוכן
 עם האיש קודם שבא חבירו לשכון עליו.
 ולפי שהוא התקדם והטעים טענותיו אל האיש. כאשר בא
 חבירו שהוא יצר הטוב מרגיז לו לאיש עמו.
 ואינו יכול לזקוף ראשו כאילו עמוס על כתפו כל
 משאות שבעולם. בשביל רשע צרום שהוא שהתקדם אצלו.
 וע"ז אמר שלמה וחכמת המסכן בויה ודבריו אינם
 נשמעים. לפי שהרי הקדימו אחר. וע"כ כל דייני
 שמקבל מן איש דבריו טרם שיבא חבירו. כאילו
 מקבל עליו עבודה זרה לאמונתו. אלא ובא
 רעהו [ובכון] וחקרו. וכך הוא דרך איש זכאי. שהרי
 איש זכאי זה הוא שאינו מאמין לאותו רשע ערוס
 שהוא יצר הרע. עד שיבא חבירו שהוא יצר הטוב.
 ולפיכך אותן אנשים נכשלים הם לעולם הבא. אבל
 איש זכאי שהוא ירא שמים. כמה צרות הוא סובל
 בעולם הזה בשביל שלא יאמין ולא ישתתף עם יצר
 הרע. והקב"ה מצילו מכל הצרות. ככתוב (תהלים לז) רבות
 רעות צדיק ומכלס יצילנו ה' : (א-קעט)

ה

כי בא החלום ברב ענין וקול כסיל ברב דברים. א"ר
 יוסי כי בא החלום ברוב ענין. הרי נתבאר שיש
 הרבה יסודות בהלום. וממונים מדרגות על מדרגות. עד
 שהחלומות יש בהם שכלם אמת. ומהם שיש בהם אמת
 ושקר. אבל לאותן צדיקי אמת אין מגלין להם דברי
 שקר כלל. אלא הכל אמת. בוא וראה דניאל מה
 כתוב בו (דניאל ב) אדין לדניאל בחזווי די לילה רוא
 גלי. וכתוב (ס"ז) דניאל חלם חזו וחזוי ראשיה על
 משכביה באדין חלמא כתב. ואם יש בו דברי שקר
 מדוע נכתב בין הכתובים. אלא אותן צדיקי אמת בשעה
 שנשמותיהם עולות אין מתחברים בהם אלא דברים קדושים.
 שמודיעים להם דברי אמת. דברים קיימים שאין משקרים
 לעולם. ואם תשא' הלא למדנו שדוד המלך לא ראה חלום
 טוב. הרי נשמע שדוד היה רואה דברים שאינם אמת. אלא
 ודאי זה מפני שכל ימיו ה' עוסק בשפיכת דמים ולהתגר
 מלחמות. וכך חלומותיו לא היו אלא חלומות רעים הורבן
 ושמה ודם ושפיכת דמים. ולא חלום של שלום. ואם תשא'
 הלא

ה

כי בא החלום ברב ענין וקול כסיל ברב דברים. א"ר
 יוסי כי בא החלום ברוב ענין. הרי נתבאר שיש
 הרבה יסודות בהלום. וממונים מדרגות על מדרגות. עד
 שהחלומות יש בהם שכלם אמת. ומהם שיש בהם אמת
 ושקר. אבל לאותן צדיקי אמת אין מגלין להם דברי
 שקר כלל. אלא הכל אמת. בוא וראה דניאל מה
 כתוב בו (דניאל ב) אדין לדניאל בחזווי די לילה רוא
 גלי. וכתוב (ס"ז) דניאל חלם חזו וחזוי ראשיה על
 משכביה באדין חלמא כתב. ואם יש בו דברי שקר
 מדוע נכתב בין הכתובים. אלא אותן צדיקי אמת בשעה
 שנשמותיהם עולות אין מתחברים בהם אלא דברים קדושים.
 שמודיעים להם דברי אמת. דברים קיימים שאין משקרים
 לעולם. ואם תשא' הלא למדנו שדוד המלך לא ראה חלום
 טוב. הרי נשמע שדוד היה רואה דברים שאינם אמת. אלא
 ודאי זה מפני שכל ימיו ה' עוסק בשפיכת דמים ולהתגר
 מלחמות. וכך חלומותיו לא היו אלא חלומות רעים הורבן
 ושמה ודם ושפיכת דמים. ולא חלום של שלום. ואם תשא'
 הלא

הלא אמרו לאיש טוב מראין לו חלום רע (א) כך הוא בודאי. שכל אותן הרעות העתידות להתדבק על אותן העוברים על דברי התורה. ואותן העונשין העתידיים לענוש בעולם. והוא הכל הם רואים. בשביל שבכל עת תהיה יראת רבונם עליהם. והרי העירו שכתוב (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו. זה חלום רע. וע"כ לאיש זכאי מראין לו חלום רע כמו שנתבאר:

בוא וראה הרי למדנו שזה האיש שראה חלום נצרך לו לפתוח פיו ולספר החלום לפני אנשים אוהביו. בשביל שיעלה הרצון שלהם אליו לטוב. ויפתחו הם את פיהם לטוב. ויהיה נמצא רצון ודיבור הכל לטוב. הרצון שהיא המחשבה זה התחלת הכל. והדיבור הוא גמר הכל. וע"כ נמצא בזה אותו השלימות שהיא בסוד העליון (ג) ובשביל זה יתקיים הכל. ונצרך לזה אנשים אוהבים למען יתקיים זה הפתרון הטוב. והכל הוא כראוי. ולפיכך מודיע הקב"ה לאנשים בחלום לכל אחד ואחד באותה המדרגה שלו כמו שהוא. ובאותו הגוון של כל אחד ואחד כמו שהוא:

אמר יהודי ההוא זה ודאי שענין החלום אינו אלא לאיש שהוא זכאי. שהוא רואה החלום כראוי. ובוא וראה שכאשר האדם ישן על מטתו. נשמתו יוצאה ומשוטטת בעולם למעלה ונכנסת במקום שנכנסת. וכמה מחנות של רוחות רעים עומדים ומתהלכים בעולם ופוגעים באותה הנשמה. אם זכאי היא יכולה לעלות למעלה ורואה מה שרואה. ואם לא נאחזת בצד הרע ומודיעים לה דברי כזב. או דברים העתידיים לבא בזמן קרוב. וכשנתעורר מודיעה לו אותה הנשמה שבו מה שראתה. ועל כן לאיש שאין הוא זכאי מודיעים לו חלום טוב שאין הוא אמת כליו. ובשביל להטעותו להסירו יותר מדרך האמת. וכאשר הוא יסיר דרכו מדרך האמת מטמאין אותו. שכל מי שבא להטהר מטהרין לו. ומי שבא להטמא מטמאין לו. וזה ודאי כך נתבאר: (א-קט:)

אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו'. כך אמר רב המנונא סבא. אל תתן את פיך. שלא יתן האדם את פיו לבוא להרהור רע. ויהיה גורם להחטיא לבשר קודש ההוא שנחתם בו ברית הקדוש. שאילו עושה כך מושכים לו גיהנםם. ואותו הממונה על גיהנם דומ"ה שמו. וכמה רבבות מלאכי חבלה עמו. והוא עומד על פתחו של גיהנם. וכל אותן שנטרו ברית הקדוש בעולם הזה אין לו רשות ליקרב אליהם. דוד המלך בשעה שאירע לו אותו מעשה של בת שבע. עלה דומ"ה לפני הקב"ה וקטרג על דוד שפגם בריתו בערוה. א"ל הקב"ה דוד צדיק הוא וברית הקדוש על תיקונו קיים. שהרי גלוי לפני שומינה לו בת שבע מיום שנברא העולם. ועוד שבהיתר היה מה שהיה. שהרי אוריה פטרה בגט. וכאשר נצח לו הקב"ה בדין נתבשר דוד (שמואל ב' יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. מהו לא תמות. לא תמות

הלא אמרו לאיש טוב מראין לו חלום רע (א) כך הוא בודאי. שכל אותן הרעות העתידות להתדבק על אותן העוברים על דברי התורה. ואותן העונשין העתידיים לענוש בעולם. והוא הכל הם רואים. בשביל שבכל עת תהיה יראת רבונם עליהם. והרי העירו שכתוב (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו. זה חלום רע. וע"כ לאיש זכאי מראין לו חלום רע כמו שנתבאר:

בוא וראה הרי למדנו שזה האיש שראה חלום נצרך לו לפתוח פיו ולספר החלום לפני אנשים אוהביו. בשביל שיעלה הרצון שלהם אליו לטוב. ויפתחו הם את פיהם לטוב. ויהיה נמצא רצון ודיבור הכל לטוב. הרצון שהיא המחשבה זה התחלת הכל. והדיבור הוא גמר הכל. וע"כ נמצא בזה אותו השלימות שהיא בסוד העליון (ג) ובשביל זה יתקיים הכל. ונצרך לזה אנשים אוהבים למען יתקיים זה הפתרון הטוב. והכל הוא כראוי. ולפיכך מודיע הקב"ה לאנשים בחלום לכל אחד ואחד באותה המדרגה שלו כמו שהוא. ובאותו הגוון של כל אחד ואחד כמו שהוא:

אמר יהודי ההוא זה ודאי שענין החלום אינו אלא לאיש שהוא זכאי. שהוא רואה החלום כראוי. ובוא וראה שכאשר האדם ישן על מטתו. נשמתו יוצאה ומשוטטת בעולם למעלה ונכנסת במקום שנכנסת. וכמה מחנות של רוחות רעים עומדים ומתהלכים בעולם ופוגעים באותה הנשמה. אם זכאי היא יכולה לעלות למעלה ורואה מה שרואה. ואם לא נאחזת בצד הרע ומודיעים לה דברי כזב. או דברים העתידיים לבא בזמן קרוב. וכשנתעורר מודיעה לו אותה הנשמה שבו מה שראתה. ועל כן לאיש שאין הוא זכאי מודיעים לו חלום טוב שאין הוא אמת כליו. ובשביל להטעותו להסירו יותר מדרך האמת. וכאשר הוא יסיר דרכו מדרך האמת מטמאין אותו. שכל מי שבא להטהר מטהרין לו. ומי שבא להטמא מטמאין לו. וזה ודאי כך נתבאר: (א-קט:)

אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו'. כך אמר רב המנונא סבא. אל תתן את פיך. שלא יתן האדם את פיו לבוא להרהור רע. ויהיה גורם להחטיא לבשר קודש ההוא שנחתם בו ברית הקדוש. שאילו עושה כך מושכים לו גיהנםם. ואותו הממונה על גיהנם דומ"ה שמו. וכמה רבבות מלאכי חבלה עמו. והוא עומד על פתחו של גיהנם. וכל אותן שנטרו ברית הקדוש בעולם הזה אין לו רשות ליקרב אליהם. דוד המלך בשעה שאירע לו אותו מעשה של בת שבע. עלה דומ"ה לפני הקב"ה וקטרג על דוד שפגם בריתו בערוה. א"ל הקב"ה דוד צדיק הוא וברית הקדוש על תיקונו קיים. שהרי גלוי לפני שומינה לו בת שבע מיום שנברא העולם. ועוד שבהיתר היה מה שהיה. שהרי אוריה פטרה בגט. וכאשר נצח לו הקב"ה בדין נתבשר דוד (שמואל ב' יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. מהו לא תמות. לא תמות

ויו הוהר

ה (א) א"כ נראה שזה ג"כ שטראים להם דברים שאינם אמת: (ב) כוונתו כמו בסוד העליון שהוא סוד העשר ספירות שחכמה מוחא איתו מחשבת מלגאו. והסליכות סוף טעשת הוא הרבו:

תמות בידו של דומ"ה. עוד אמר דומ"ה. רבון העולמים
הלא דבר אחד יש לי אצלו. כי הוא פתח פיו ואמר
(שם) חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת. והוא דן
לנפשו. שליטה יש לי עליו. א"ל הקב"ה אין לך רשות.
שהרי התורה לפני ואמר חטאתי לה. ואע"פ שלא
חטא. אבל במה שחטא באוריה כתבתי עליו עונש
וקבלו. מיד חזר דומ"ה למקומו בפתי נפשו. וע"ז אמר
דוד (תהלים צד) לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומ"ה
נפשי. ולפיכך צריך האדם להזהר שלא יאמר דבר
כמו שאמר דוד. לפי שלא יוכל לומר לדומ"ה כי שגגה
היא כמו שאמר דוד. וש"כ ואל תאמר לפני המלאך
כי שגגה היא. למה יקצף האלהים על קולך. על אותו
הקול שהוא אמר. וחבל את מעשה ידך. זה בשר
קודש (ג) ברית הקדוש שפנס ויהיה נמשך בגיהנם על
ידי דומ"ה: (א-ח:)

תמות בידו של דומ"ה. עוד אמר דומ"ה. רבון העולמים
הלא דבר אחד יש לי אצלו. כי הוא פתח פיו ואמר
(שם) חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת. והוא דן
לנפשו. שליטה יש לי עליו. א"ל הקב"ה אין לך רשות.
שהרי התורה לפני ואמר חטאתי לה. ואע"פ שלא
חטא. אבל במה שחטא באוריה כתבתי עליו עונש
וקבלו. מיד חזר דומ"ה למקומו בפתי נפשו. וע"ז אמר
דוד (תהלים צד) לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומ"ה
נפשי. ולפיכך צריך האדם להזהר שלא יאמר דבר
כמו שאמר דוד. לפי שלא יוכל לומר לדומ"ה כי שגגה
היא כמו שאמר דוד. וש"כ ואל תאמר לפני המלאך
כי שגגה היא. למה יקצף האלהים על קולך. על אותו
הקול שהוא אמר. וחבל את מעשה ידך. זה בשר
קודש (ג) ברית הקדוש שפנס ויהיה נמשך בגיהנם על
ידי דומ"ה: (א-ח:)

אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. אמר רבי יצחק
כמה היה ליה לבי"י לאודסרל על פתגמי אורייתא. כמה
היה ליה לאודסרל דלא יטעי בכו. ולא יטק מאורייתא מאי
דלא ידע ולא קביל מרביה. דכל מילן דאמר במלי דאורייתא
מאי דלא ידע ולא קביל מרביה (ד) עליה כתיב לא
תטעם לך פסל וכל תמונה. וקב"ה זמין לאתפרעא מניה
בעלמא דאתי. בזמנא דנשמתיה בעיא למיעל לרוכתא דלעילא
דחיון לה לבד. ופשתלי מססוא אתר דלכירא בלרורא
דחיי דשאר נשמתין. סה"ד למס יקלף סלסילס על קולך.
קולך. דא סיל נשמתיה דבר נש: (ג-יב:)

אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. אמר רבי יצחק
כמה יש לו לאדם להזהר בדברי תורה. כמה
יש לו להזהר שלא יטעה בהם. ולא יוציא מן התורה מה
שלא ידע ולא קבל מרבו. שכל מי שאומר בדברי תורה
מה שלא ידע ולא קבל מרבו (ד) עליו כתוב לא
תעשה לך פסל וכל תמונה. והקב"ה עתיד להפרע ממנו
בעולם הבא. בזמן שנשמתו תחפץ ליכנס למקום העליון
דוחים לה לחוק. ותכרת ממקום שהוא שנצרות בצרור
החיים שאר הנשמות. וש"כ למה יקצף האלהים על קולך.
קולך. זו היא נשמתו של אדם: (ג-יב:)

אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ולא תאמר לפני המלאך
את מעשה ידך. אמר רבי רחומאי מקרא זה מקשים בו החברים
שהיה צריך לכתוב אל תתן את פיך לחטיא
את נפשך. כמו שנאמר נפש כי תחטא (ויקרא ה) ולא נמצא
מקרא בלשון ובשר כי תחטא. ויפה הקשו. אבל כך
הוא הענין שאסור לו לאדם לספר דברי זנות אפילו עם
אשתו. לפי שיבא לידי קישוי ולהרהר בתהורים
רעים מגשים אחרות. ועי"ז יהיה דש בגרנו ויורע זריעה
זרה. וש"כ אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. זהו
הבשר שעליו נאמר (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם.
ואל תאמר לפני המלאך. זה המלאך ההולך לימינו של
אדם. אל תאמר דברים שאינן כהוגן. אלא כל דבר
בנחת ובמשקל. מה הטעם. מפני כי שגגה היא. וחייב
על זה קרבן שגגה. ועוד שעל זה למה יקצף האלהים על קולך.
מפני שזה הקול יוליך אותו עוף השמים ויעמיד
אותו לפני הקב"ה לחבל את מעשה ידך בשביל חטא של
הבשר. מה הטעם. מפני שכל אדם שיש לו ברית
קודש אין יכולים אותן השולטים בגיהנם להכניסו שם.
ובלבד אם ישמור אותו. ואם לא שמר אותו מעבירים
אות הברית ממנו ומשחיתים ומחבלים אותו. שזה מעשה
ידיו של אדם. ואח"כ מנכיסים אותו בגיהנם. כי אין
להם על מה שישגיחו: (י"ח סה"ג שריש)

רוא דאצילות

כי גבה מעל גבה עמר ונכסיס עליסס (ס) א"ר
שמעון תל חזי כמה עלות סתימין ולעילא
ולעילא

סוד האצילות

כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליסס (ס) א"ר
שמעון בוא וראק כמה עלות נסתרות ולמעלה
מעלה

זיו הזהר

(ג) כידוע שאברהם עומד בפתחו של ניהנם ואינו מניח לרון את הנפילים בגיהנם. אבל לעמים יש רשות להסמונה על ניהנם להביל
אות הברית שבבשרו ולמשוך ערלתו שותיה נראה כערל: (ד) זה מוסב על המדרש חידושים בתורה הן בהלכה הן בהכמת הקבלה
והם בנוים על יסודות של שקר. אבל ודאי שיש רשות לחדש חידושים מה שלא שמע מרבו אם אך הם בנוים על הקדמות ויסודות
אמיתיים. ועי"ז אנו מתפללים ותן חלקנו בתורתך. והקב"ה הראה למשה אפילו מה שתלמיד ותוק עתיד לחדש: (פ) כאן טמנתי עמי
בעלת. לא מפני עלות אלא מפני עומק המושג וקוצר המשיג. ואף להבנה צניפת נצרך ספר שלם לפרשו. כי מאמר הזה הוא יסוד
הכמת הקבלה איך שכל העולמות והמסירות לאלוים ולרבנות מיוחדים ומקושרים זה בזה. זה משפיע וזאת מקבלת. זה אב וזו תולדה.
ותיכף זו המקבלת נעשית אב ומשפיע העולם שלטמה ממנו. וכל זה כשביל להסתיר ולהחליש ולצמצם אור הא"ס ביה דאיהו מלגאו
המחיה את כלם כמא דאשקי לאלו. שהם שאין בהמים שום השתנות מ"ם עי"ז מיני האצילות נשתנה השקת המים לעמים שונים
בכמה מיני פירות. וכל ההשתלשלות הגדולה האת היא למען יהיה באשירות להבא נב נבראים נשמים דומם צומח הי מרבה. ונס
שיכלי

מצלהן שהם מתלבשים והם מורכבים בספירות. והספירות מרכבה להם. שהם נעלמים מן מחשבות האנשים. ועליהם נאמר כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם. שם מאורות מצוחצחים אלו על אלו. ואלו המקבלין הן כחשוכות לעומת האחרים שעליהן שמקבלין מהם. ואותו שנקרא עלת על כל העלות הוא גבוה על כל העליונים. ואין מי גבוה עליו. אין מאורי אור קיימים לפניו. ועוד כתר עליון אע"פ שהוא אור קדמון אור צח ואור מצוחצח. הוא חשוך לעומת עלת כל העלות. וכל החילות התלויים ממנו נאמר בהם (שיר ה) קוצותיו תלתלים שחורות כעורב. שאין מאור קיים לפני אורו. וכל מאורות המצוחצחים נחשכים לפניו. וכל המאורות שהם גבוהים מן המאורות שתחתיהם הם כתרים על ראשיהם. וסוד הדבר **אלף הא יוד הא** זה הסוד של עשרה כתרים שהם מורכבים על עשר ספירות. וזה הוא כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם. **יוד הה וו הה. יוד הא ואו הא. יוד הו ואו הו. יוד הו וו הו. הרי הם אלו על אלו. עשרה מאורות בעשרה. זש"כ (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. למעלה על כלם עלת על כל העלות הרכוב על הכל ומושל על הכל. וכל השמות הם מרכבה אלו. ואין רוכב עליו. כי אין גבוה ממנו. ובשביל זה נקרא עלת על כל העלות. ושמות האלה הם צנורות. והשמות שעליהם הם מצינות שגומשכים להצנורות. וכל הצנורות הם כאברים של שיעור קומה שהולכים בשיעור במדה ובמשקל. זש"כ (איוב טו) ומים תכן במדה. וזה נתבאר שכל אחד הוא מקבל כפי שיעורו וכפי מדה שלו. והמעין ההוא שהוא גבוה על כלם אין לו מדה ושיעור ומשקל. וזה נתבאר: (ת"ו מיקון ע')**

ציתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד. אמר רבי יוסי ויתרון ארץ בכל היא ודאי. שהרי משם

ולעילאן דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן. וספירן מרכבס לנצייסו. דאינון ספירין ממחשבתין דכתי נשא. ועליסו לתמר כי גבס מעל גבס שמר וגבסס עליסס. תמן נסורין מוחלחין אלון על אלון. ואלון דמקבלין אינון כחשוכין לגבי אחרטין דעליסו דמקבלין מניסו. וסהו דחקרי עלת על כל העלות דסליק על כל עלאין. ולית מאן דסליק עליה. לית נסורא קיימא קמיס. ועוד כתר עלאס אע"פ דליסו אור קדמון אור נח ואור מוחלח. איסו אוכס קדס עלת כל העלות. וכל חילין דתליין מיסא לתמר בסון (שיר ה) קולותיו תלתלים שחורות כעורב. לית נסורא קיימא קמי נסוריס. וכלסו נסורין מוחלחין מתחשכאן קמיס. וכל נסורין דאינון לעילא לעלסו מנסורין אינון כתרין על רישיסו. וזסא דמלס **אלף הא יוד הא** דא דא רזא דעסרס כתרין דאינון מורכבין על עשר ספירין. וזא איסו כי גבס מעל גבס שמר וגבסס עליסס. **יוד הה וו הה. יוד הא ואו הא. יוד הו ואו הו. יוד הו וו הו. הרי הם אלו על אלו. עשרה מאורות בעשרה. זש"כ (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. למעלה על כלסו עלת על כל העלות דרכיב על כלל וסליס על כלל. וכלסו שמשן אינון מרכבס ליס. ולית דרכיב עליה. לית לעילא מיניס. ובגין דא דחקרי עלת על כל עלאין. ושמשן אלון אינון למורין. ושמשן דעליסו מבוטען דנחחין ללגורין. וכל לגורין אינון כחכרין דשיעור קומס דלולין בשיעור במדס ובתקלס. סס"ד (איוב טו) ומים תכן במדס. וסא חוקמוס דכל חד איסו מקבל כפי שיעוריס וכפי מדס דליסו. וסהו נביעו דליסו לעילא על כלסו לית ליס מדס ושיעור ומשקל. וסא חוקמוס: (ת"ו תקויל נעניו)**

ציתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד. אמר רבי יוסי ויתרון ארץ בכל היא ודאי. שהרי משם

זיו הוהר

שיוכלו לקבל תיות מהארת אור הא"ס ב"ה ככתוב ואתה מהיה את כלם. בוא וראה ורם האלקטרוין שהוא הכל שאינו נראה כלל אם ופגע בדבר חי כמו שהוא ישרף כרגע. וכדי שנוכל להשתמש בו נצרך לכמות ולהטמין אותו והכל עד שיתחיל באפשרות ליגע בחוט המתכות שגורם בו הכל האלקטרוין. וענין זה להבדיל באלף אלפי אלפים ורבוה רבבות הברדות אשר אוכלת של אור הא"ס ב"ה נצרך לצמצומים והסתרות בלי שיעור ובאין מספר ככתוב ישת חשך תתרו סביבותיו רחיעים תחת רקיעים כדי להחליש אור הא"ס ב"ה וכדי דחקור אשו האוכלת עד שיתחיל באפשרות להברא נבראים נשמיים. וגם שיוכלו לקבל תיות מנביעת אור הא"ס ב"ה המחיה את כלם. ובשביל זה יש ד' עולמות כוללים שנקראים אצילות בריאה יצירה עשיה. וגם שיוכלו לעולם יש כמה וכמה ספירות בפרטיות. ומקור אלו הן עולמות כוללים הם אלו ד' סולואים של השם הוי"ה ב"ה. והשם אדו"ה במילואו מספיל להם כעין כתר. וכן גם בשביל זה נקראין הספירות הכמה ובינה אבא ואמא. והספירות תפארת ומלכות ברא וברתא או תתן וכלה שהן תולדות לאבא ואמא. וענין זה נקבה הוא כמו נבראים הנשמיים ספת ורע שנשפע מן הובר להנקה בה נשתנה בה לגמרי ע"י עיבור והולדה. וכן כעין זה באור הא"ס ב"ה שאך כעין טפה אדת נשפע ממנו באמצעות הכתר לספירת החכמה וממנו לספירת הבינה וע"י הודנות הכמה ובינה נשתנה זה האור לגמרי בספירת הכונה בבהינת עיבור והולדה. ובאשר זה היה מעט להחליש ודחקור אור הא"ס ב"ה נצרך פעם שנית להודנות כזאת ע"י ספירות תפארת ומלכות. וכל זה בפרטיות בעולם האצילות וכן בכל העולמות. וברוך כוללות נקרא כל עולם הודנות כזאת ע"י ספירות תפארת ומלכות. וכל זה בפרטיות בשם אמא. והשם נמשך שפע האור הא"ס לעולם היצירה שנקרא על דרך האצילות לכל פרטיותו בשם אמא. ועולם הבינה לכל פרטיותו בשם אמא. וזהו שפע האור הא"ס לעולם היצירה שנקרא על דרך הכולל בשם כן. וממנו נמשך האור לעולם המלכות שנקרא בכללו בשם בת. ורק אחר כל אופן מיני ההודנות מתפשטת השפע במולדות ומורות השמים שישעלו בפרטיות בעולם הזה עפ"י השנתה העליונה בסוד ואתה מהיה את כלם. ומובן מזה שההיות הנובע מסקור החיים כשכא ומגיע להתפשט כעוהו אחר כל אופן הצמצומים אין לה דמיון כלל עם עצמות אור הא"ס ב"ה מקור החיים כמו שהוא במקורו ובעצמותו. ואעפ"י דבוקים ומקשרים כל העולמות אלה באלו כעין האברים שבגוף האדם באהרות הנסור. אף שאין דמות אצבעות הרגלים עם המוח או עם הלב. וכמו שמצויר בהסאסר הנפלא והעמוק פתח אליהו. ומכאן יסבר פיות המלויים על הכמת הקבלה לאמר שהנוצרים מאמינים בישוע ובעלי הקבלה בעשריות ה"ו. כי אדרבא כל הכמת הקבלה היא להבין ב' שאלות הקשות בנתי. היש ארך ה' באפשרות להברא נשמיים מן הרחני שברחניות. וגם איך היה באפשרות להברא כח המוטאה שנקרא **אצ"א** עם כל החילות שלהם מן הקדושה שבקדושת. ועפ"י הכמת הקבלה מובן הישב ענינים האלה דמו שוכה להבין באמת. ומובן הישב אהרות הנסור שהוץ עתד ואין שני. מביהו לשבת ומספירי לראות בשמים ואין:

מתקן נפקין רוחין ונשמתינן ותועלתא לעלמא (י) מלך לשדה נעבד. מאן מלך. דא קב"ה. לשדה נעבד. כד איסו להתקן כדקא יאות. מלך. דא מלך עלאה אתחבר לשדה כד איסו נעבד. מאן שדה. דא שדה אשר ברכו ה'. דכתיב (בראשית כו) כרית שדה אשר ברכו ה'. דכד איסו נעבד ואתקן בכל מאי דאלטרין ליה כדקא יאות. כדן מלך עלאה אתחבר עמיס: רבי אלעזר אמר מלך לשדה נעבד. כמה גווי רזין עלאין סכא. מלך. דא שכינתא דלא שריא בביתא להתקנה ביה. אלא בזמנא דאתנסיב ב"כ ואזדונג באתמיה לאולדא ולמעבד איבין. ואיסו אפיקת נשמתינן לאתרה ביה. ובג"כ לשדה נעבד ולא לאתרה: ד"א מלך. דא אשה יראת ה'. כד"א (משלי לא) אשה יראת ה' היא תהלל. לשדה נעבד. דא אשה זרה. כד"א (סו י) לשמך מאשס זרה. בגין דלית שדה שדה ואת שדה. לית שדה דכל ברכאן וקדושתין ביה שריין. כד"א כרית שדה אשר ברכו ה'. ואת שדה דכל חורבו ומסאבו וסילאס וקסולין וקרבין ביה שריין. וסאי מלך זמנין דאיסו נעבד לסאי שדה. וע"ד כתיב (סו י) תחת שלש גזופ ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה. וכדן סאי מלך אתכסיא נסוריה ואתחשך. עד דאתדבי ואתחבר לעילא: (ג-קנב)

ויתרון ארץ בכל הוא. מה בכל. אמר הסוה סייעא הא חיי הסוה כבוד עלאה איסו רוח לרוח ונשמתינן לנשמה. עד דמשי לאתרי חד לתתא דלקרי גוף (י) ובהאי עייל חד רוח דמקורא דחיים דלקרי כ"ל. ובדא איסו כל סוצא וכל מוונא וכל ספוקא דסוה גוף. סוה ויתרון ארץ. ככ"ל הוא. בהאי כ"ל דאיסו רוח להסוה גוף: (ג-קנב)

יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבעליו לרעתו. אמר רבי אבהו יש רעה חולה. וכי יש רעה דסיה חולה ויש רעה דלוא סיה חולה. אלא ודאי יש רעה חולה. דתינין מספרא דשמאלא נפקי כמה גרדיני ניווסין דבקעין באוירא. וכד בעיין למיפק אולין ואסתאבין בזקבא דתסומא רעה (ח) לבתר נפקין ומתחברין כחדא ובקעין אוירין וסאסין בעלמא. ומתקרבין לנבייה דבני נשא. וכל חד אקרי רעה. כד"א לא תאונה אליך רעה. מסו לא תאונה. בגין דלתיא בתסקופא על בני נשא. חולה אמאי סיה חולה. בגין דכד שריא סיה על בני נשא עבד לון קמלנין במאזויוסין. אתיין גבאי לרקא גביה סיה מחלת בידים. אמרת ליה לא תפוק מדירך. אתיין מסכני סיה

כשם יוצאים רוחות ונשמות וקיום לעולם (י) מלך לשדה נעבד. איזה מלך. זה הקב"ה. לשדה נעבד. כאשר הוא בתיקון הראוי. מלך. זה מלך העליון מתחבר לשדה כאשר הוא נעבד. איזה שדה. זה השדה אשר ברכו ה'. שנאמר (בראשית כו) כרית שדה אשר ברכו ה'. שכאשר הוא נעבד ונתתן בכל מה שנצרך לו כראוי. אז מלך העליון מתחבר עמו: רבי אלעזר אמר מלך לשדה נעבד. הרבה אופנים של סודות עליונים יש כאן. מלך. זו השכינה שאינה שורה בבית להתתקן בו. אלא בזמן שהאדם בעל אשה ומדונג באשתו להוליד ולעשות פירות. והיא תוציא נשמות לשכון בהם. ולפיכך לשדה נעבד ולא לאחר: ד"א מלך. זו אשה יראת ה'. כמש"כ (משלי יא) אשה יראת ה' היא תהלל. לשדה נעבד. זו אשה זרה. כמש"כ (סו י) לשמך מאשה זרה. לפי שיש שדה ויש שדה. ויש שדה שכל הברכות והקדושות שוכנות בו. כמש"כ כרית שדה אשר ברכו ה'. ויש שדה שכל חורבה וטומאה וכליה והריגה ולמחמות שוכנות בו. וזה המלך לפעמים הוא נעבד לזה השדה. וע"ז כתוב (סו י) תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה. ואז מלך הוה נתכסה אורו ונחשך. עד שנטהר ונתחבר למעלה: (א-קנב)

ויתרון ארץ בכל הוא. מהו בכל. אמר הסוה סייעא בוא וראה כבוד עליון שהוא רוח לרוח ונשמתינן לנשמה. עד שמגיע למקום אחד למטה שנקרא גוף (י) ובוה נכנס רוח אחד של מקור החיים שנקרא כ"ל. ובוה הוא כל טוב וכל מון וכל פרנסה של הגוף ההוא. זש"כ ויתרון ארץ בכ"ל הוא. בוה הכ"ל שהוא רוח לגוף ההוא: (ג-קנב)

יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבעליו לרעתו. אמר רבי אבהו יש רעה חולה. וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה. אלא ודאי יש רעה חולה. שלמדנו מצד השמאל יוצאים כמה שרי עונשין שבוקעים באויר. וכאשר מבקשים לצאת הולכים ונבלעים בהקליפה שנקראת נקב תהום רבה (ח) אח"כ יוצאים ומתחברים יחד ובוקעים אוירים ומשוטטים בעולם. ומתקרבים אצל אנשים. וכל אחד נקרא רעה. כמש"כ לא תאונה אליך רעה. מהו לא תאונה. לפי שבה בתאונה על האנשים. חולה. מפני מה נקראת חולה. לפי שכאשר היא שורה על האנשים תעשה אותם לקמצנים בממונם. באים גבאי צדקה אליו היא תמהה בידו. אומרת לו אל תוציא משלך. באים עניים היא

ויו הוהר

(י) פירוש המלכות שנקראת אר"ן בא לה יתרון השפע ע"י ספירת היסוד שנקרא כ"ל. והמלך שהוא התפארת מתחבר ומדונג לרעה שהוא המלכות להשפיע בה שפע כל טוב כאשר זה השדה נעבד בתיקון הראוי ע"י עבודת ישראל בתורה ותפלה ומעוט: (י) ה"שון קשה להבין אבל כוונתו מבואר. ורעה דומר שהכבוד העליון שהוא עולם ההכמה הוא רוח לרוח. פירוש שהוא ששפיע הארתו אל התפארת שנקרא רוח. ונשמתינן לנשמה. פירוש שזה נעשה ע"י ששפיע קודם ווארתו אל הכינה שנקראת נשמה בהורגותו עמה. וכן נתשטט השפע הלאה עד שנאסף השפע אל תוך המלכות שנקראת גוף וגם נפש. והנה נעשה ע"י הרוח שנקרא כ"ל. והיינו ספירת היסוד שנקרא כ"ל שהוא מעביר השפע דעילא מן התפארת אל המלכות. ובשביב התפארת נקרא גם היסוד בשם רוח דאיון חד כירוע: (ח) אלו שלוחי השטן שנשלחוים מסגן להשפיע בעולם לתת האנשים לרע. וקודם שיוצאים לשוטט בעולם נאספים ונבלעים במקור הקליפה לקחת מסגן כחות למלאכתם:

היא תמחה בידו. בא הוא עצמו לאכול מממונו תמחה בידו. בשביל שיהיה נשמר לאחר. ומן היום שאותה הרעה שורה על האיש הוא חולה. כאיש החולה שאינו יכול לאכול ולשתות. וע"כ היא רעה חולה. ושלמה המלך צווח בחכמה ואמר (קהלת ו) איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. כתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו'. מהו ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. שאם כן הלא אין זה ניתן ברשותו של האיש. אלא אם היה נכתב ולא יעזבונו האלהים לאכל ממנו יש להקשות כך. אבל ולא ישליטנו כתוב. שבשביל שהוא האמין לרעה ההיא ונאחז בה. לא השליטו הקב"ה עליה שתכנע תחתיו. כיון שהוא חפץ בה ונאחז בה. וכל דרכיו כאיש חולה שאינו אוכל ואינו שותה. ולא יקרב לממונו להוציא ממנו. רק ישמרנו עד שיצא מן העולם ויבא אחר ויקחנו שהוא בעליו. וע"ז שלמה המלך צווח ואמר. עשר שמור לבעליו לרעתו. איזה בעליו. זה האחר שיורש אותו. ומפני מה זכה אחר ההוא להיות בעליו של עושר הזה. לפי שזה הראשון האמין לרעה ההיא וחפץ בה ונדבק בה. ולפיכך זה האחר שלא נדבק ברעה ההיא זכה להיות בעליו של עושר הזה. זש"כ לרעתו. כלומר בשביל רעתו שהוא היה מתדבק בה. הרויח אחר ההוא את עושרו: (ג-סו).

היא מהארת בידים. אתי הוא למיכל מממונים מהארת בידים. בגין לנפול ליה לאחרא. ומן יומא דשריא עליה דבר נש הוא חולה. כהאי שקיב מרע דלא חביל ולא שתי. וע"ד היא רעה חולה. ושלמה מלכה לווח בחכמתא ואמר (קהלת ו) איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו וגו'. האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה. כתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו'. מהו ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. אי הכי לאו ברשותיה דבר נש הוא. אלא אי הוה כתיב ולא יעזבונו האלהים לאכל ממנו הויה אמר הכי. אלא ולא ישליטנו כתיב. דבגין דהוא סימניה לשהיה רעה ואחיד בה. קב"ה לא שלטים עלה לאתברא תחותיה. על דהוא אתרעי בה ואחיד בה. וכל ארחיו כשכיב מרע דלא חביל ולא שתי. ולא קריב לממוניה ולא חפיק מניה. ונפיק לה עד דהוא יפוק מעלתא וייתי אחרא ויפול ליה דהוא בעליו. וע"ד שלמה מלכה לווח ואמר. עשר שמור לבעליו לרעתו. מאן בעליו. דא אחרא דירית ליה. ולמה זכה הוה אחרא לתיו בעליו דהאי עותרא. בגין דהאי סימין לשהיה רעה ואתרעי בה ואתדבק בה. כנ"כ האי אחרא דלא אתדבק בהיה רעה זכי למסוי בעליו דהאי עותרא. הו"ד לרעתו. כלומר בגין רעתו דהוא הוה מתדבק בה. רווח הוה אחרא לעתיריה: (ג-סו).

יש רעה אשר ראיתי תחת השמש וגו': איש אשר יתן לו האלהים עושר וגו'. אמר רבי אבהו האי קרא קשיא. כיון דכתיב ואינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה. אלא ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. הלא אינו מחסר לנפשו כלום. אלא מקרא זה כך פירושו. שהאיש הולך בעולם הזה והקב"ה נתן לו עושר. בשביל שיוכה על ידו לעולם הבא. וישאר אצלו הקרן. מהו קרן. זה שהוא מתקיים. שהוא המקום שהנשמה צרורה בו. לפיכך צריך האיש להשאיר אחריו עושרו לקרן ההוא. ואותו הקרן יקבלנו לאחר שיצא מעולם הזה. לפי שהקרן ההוא עץ החיים של עולם ההוא. ולא נמצא בעולם הזה אלא הפירות שיוצאים ממנו. וע"כ הפירות שלו אוכל האיש הזוכה בעולם הזה. והקרן קיימת לו לעולם הבא לזכות בו בחיים העליונים שלמעלה. ומי שמטא עצמו ונמשך אחר שרירות לבו. ואינו מחסר לנפשו ולגופו כלום. ועץ ההוא נשאר ריק ולא ישימו לנגדו ביראה ודאגה שיקבלנו למעלה בעולם ההוא. בכך ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו ולזכות ע"י העושר שלו. אלא ודאי איש נכרי יאכלנו. כמש"כ (ויוב כ) יכון וצדיק ילבש. לפיכך צריך האיש לראות שיוכה ע"י העושר שנתן לו הקב"ה לעולם הבא. ובכך יאכל ממנו הפירות בעולם הזה. וישאר עבורו קרן ההוא לעולם האחר. להיות נשמתו צרורה בצרור החיים: (ג-קט).

ז

טוב שם משמן טוב, ומאי שמן דל, רבי יצחק אמר כד"א (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש יורד תו, רבי אלעזר אומר אלין טורי דאפרסמונה דכ"א (ה) אמר רבי שמעון טוב סס, כמה עבא שמה עלאה דבולטין עלאין קדישין כד כלסו נהרין משמן טוב, דשמה קדישא משמן נפקא לאתברכא ולאדלקא בולטין קדישין: (ג-טו:)

טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש, א"ר שמעון טובה חכמה, דא היא חכמה דלוי תחת השמש כורסיא מתתקאל ליה (ג) טובה חכמה עם נחלה, יאס וספירא היא כד לוי שריא עמון דישראל, דליון נחלה ועדבא דילס לאתקשרא צס, אבל תוסבתה יתיר לרואי השמש, לאינון זכו לאתחברא בשמשא ולאיתקשרא ביה (ג) דסא דא אחיד באלנא דחיי, ומאן דאחיד ביה בכלא אחיד, בחיין דסאי עלמא ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה, מהו ויתרון דעת, דא אילנא דחיי, יתרון דיליה ומאי, החכמה ודאי, דא היא תורה דלוי מחכמה עלאה נפקא: (ג-קפג)

ביום טובה סיה בעוב וביום רעה ראה גם את זה לעמת זה וגו', פתח רבי אלעזר ואמר ביום טובה סיה בעוב, בזמנא דלסני קב"ה חסד בעלמא צעי צ"ג למויך בשוקי ולאיתחזא קמי כלל, דסא כד שרי טיבותא דקב"ה בעלמא בכלל שרי, ובכלל צביר טיבו ולסני ליה בעלמא, ובג"כ יתחיי עבד נס צאתגליא בשוקי ויעבד טיבו, דלסני עליה טיבו אחרא, סה"ד ביום טובה סיה בעוב, סיה בעוב ודאי, וביום רעה ראה, לא כתיב וביום רעה סיה ברע, אלא וביום רעה ראה, דסא בשעתא דדינא תליא בעלמא לא לבני ליה לאינן לאיתחזא בשוקא ולמויך ימודא בעלמא, דסא כד דינא שריא בעלמא על כלל שריא, ומאן דפגע ביה ואערע קמיה יתון צהאי דינא, וכדון כתיב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, דסא משפ"ס אסתלק מלד"ק (ד) ולא שריין דא ברא על עלמא, ועל דא ראה, ראה וסיה נסיר, אשנא ועיין לכל ססר, וסיה ידע דכילסו שריא דינא, ולא תפוק לבר ולא תתחיי בשוקא, בנין דלא ישרי עלך, מאי עעמא, בנין דגס את זה לעומת זה עסא סאלהיס, כמה דכד

ז

טוב שם משמן טוב, מהו שמן הזה, רבי יצחק אמר כמש"כ (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש יורד וגו', רבי אלעזר אומר אלו הרי אפרסמון הטהור (ה) אמר רבי שמעון טוב שם, כמה טוב שם העליון של מאורות עליונים הקדושים כאשר כלם מאירים משמן טוב, כי השם הקדוש משמן יוצא להתברך ולהאיר מאורות הקדושים: (ג-טו:)

טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש, א"ר שמעון טובה חכמה, זו היא חכמה שהיא תחת השמש והיא כסא מתוקנת לו (ג) טובה חכמה עם נחלה, טוב יספה היא כאשר היא שוכנת עם ישראל, שהם נחלתה וגורל שלה להתקשר בה, אבל שבחה יותר לרואי השמש, לאותן הזוכים להתחבר בשמש ולהתקשר בו (ג) שהרי זה נאחו בעץ החיים, ומי שנאחו בו בכל נאחו, בחיים של עולם הזה ובחיים של עולם הבא, וזהו שכתוב ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה, מהו ויתרון דעת, זה עץ החיים, יתרון שלו מהו, החכמה ודאי, זו היא התורה שהיא מחכמה העליונה יוצאת: (ג-קפג)

ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעמת זה וגו', פתח רבי אלעזר ואמר ביום טובה היה בטוב, בזמן שהקב"ה מרבה חסד בעולם צריך האיש דלכת בשוק ולהתראות לפני כל, שהרי כאשר שורה טובתו של הקב"ה בעולם בכל שורה, ועם הכל עושה טובה ומרבה החסד בעולם, ולפיכך יתראה האיש בהתגלות בשוק ויעשה טוב, כדי שישרה עליו טוב העליון, זש"כ ביום טובה היה בטוב, תהיה בטוב ודאי, וביום רעה ראה, לא כתוב וביום רעה היה ברע, אלא וביום רעה ראה, שהרי בזמן שהדין תולה בעולם, לא נצרך לו לאיש להתראות בשוק וללכת יחידי בעולם, שהרי כאשר הדין שורה בעולם על הכל שורה, ומי שפוגע בו ונתראה לפניו יהיה נידון באותו הדין, ובכן כתוב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, שהרי המשפ"ס נספר מן צד"ק (ד) ואין שוכנים זה בוו בשביל העולם, ועל כן ראה, ראה והשמר, תשגיח ותסתכל לכל צד, ויתודע לך שבכלם שורה הדין, אל תצא לחוץ ולא תתראה בשוק, למען לא ישרה עליך, מה הטעם, לפי שגם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמו שכאשר

זין הוהר

ז (ה) נלעזר דרש שרבו יצחק ורבי אלעזר שניהם דורשים טוב שם על מדת המלכות, כי כן הוא על פי רוב פקוטות דתם שם היינו שם כבוד מלכותו וכן ושמו אחד, אלא שרבי יצחק דורש שמן טוב שהוא השפע הנשפעת מן החכמה, כי על פי רוב שכן מורה על שפע החכמה היוור בענור החכמה בעד הימין על ספירת החסד והדין וכן אהין, ורבי אלעזר דורש שמן טוב על הרי אפרסמון הטהור, דהיינו שפע הבא מן הבינה, כיון שאין נשפע מן החכמה אל המלכות ישר כי אם ע"י הבינה, ולפי זה טוב אינו כמו הטוב אלא מלשון המבת הגרות שמשמעותו תיקון ועיבור, כי שפע החכמה יש לה השגה ותיקון כהבינה שתוכל להתפשט ולרדת הלאה למטה, אבל רבי שמעון דורש טוב שם, שאין זו המלכות שמה תתאה אלא שוו הבינה שמה עלאה שסמנה תתאשט שפע החכמה דבוצינין עלאין קדישין שון ספירות העליונות, וטוב שם היינו שפע החכמה, ועל זה מסיים דשמה קדישא משמן נפקא, פירוש שהבינה בעתלשלת מן החכמה, כי מן חילוי של אות יורד נעשה ה' כיוע: (ג) זו המלכות שנקראת חכמה ועורא, והיא כסא מתתקנא להשמש שהוא התפארת: (ג) אלו תלמידי החכמים שיעי התקשרותם בתורה הם דבקום בהשמש שהוא התפארת עין, תחיוס, והם כבתם להמשך שפע וחיות מן החכמה העליונה לתפארת ומלכות, משא"כ סתם בני ישראל שהם רק בעלי נחלה: (ד) פי התפארת נצרך מן המלכות:

שכאשר שורה הטוב בעולם שורה על הכל. כך כאשר שורה הדין בעולם שורה על הכל. ומי שמוגע בו נתפס : (ג-נד.)

גם את זה לעומת זה עשה האלהים. א"ר יהודה כדמיון שברקיע עשה הקב"ה בארץ. והכל רמו על מה שלמעלה. שכאשר ראה רבי אבא עץ אחד שהפרי שלו נעשה עוף הפורח ממנו היה בוכה ואמר. אם היו האנשים יודעים על מה זה הרמו. היו קורעין בגדיהם עד טבורם על שנשכח החכמה מהם. כל שכן בשאר הדברים שעשה הקב"ה בארץ. כמו שאמר ר' יוסי אותן עצים שנראה מהם החכמה. כגון חרוב. דקל. פסתוק (ס) וכדומה להם כלם מהרכבה אחת הורכבו. כל אותן שעושים פירות מלבד תפוחים סוד אחד למו. מלבד שיש ביניהם הפרש נתיבות. כל אותן שאין עושים פירות והם עצים גדולים. מלבד ערבי נחל שיש להם סוד מיוחד. כדמיון שלמעלה מן יניקה אחת יונקים. וכל אחד מאותן הקטנים. מלבד אוב. מאם אחת נולדו. כל עשבים הארץ שנתמנו עליהם שרים תקיפים בשמים. כל עשב ועשב יש לו סוד מיוחד כדמיון שלמעלה. ולפיכך כתוב (ויקרא יט) שדך לא תורע כלאים. כי כל אחד ואחד נכנס בלבדו ויוצא בלבדו. זשי"כ (איוב יח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ : (ג-סו.)

דכד שארי קיבו בעלמא שריא על כלא. כך כד שארי דינא בעלמא שריא על כלא. ומאן דאערע ביה אתפס : (ג-נד.)

גם את זה לעומת זה עשה האלהים. א"ר יהודה כנוונא דרקיעט עבד קב"ה בארעא. וכלו רמיוא למאי דלעילא. דכד סוה חמי רבי אבא חד אילנא דלביס אתעביד עופא דפרח מיסא סוה כבי ואמר. אי סוה כבי נשא ידעי למאי רמיון. סוה מבוטן מלבוטיוסו עד סבוריסו למאי דאתנשי חכמתא מניסו. כל שכן בשאר מאי דעבד קב"ה בארעא. כדאמר רבי יוסי אלטין אינון דאתחזי מניסו חכמתא. כגון חרובא. דקל. פסתוקא (ס) וכדומה לון כללו מחד רמיכא אתרכבו. כל אינון דעבדון פירין בר מתפוחין רוא חדא אינון. בר סבילין דאתפרשו. כל אינון דלא עבדון פירין ואינון דברבין. בר מערבין דנחלא דלית לכו רוא בלחודו. כנוונא דלעילא מחד ייקא ייקין. וכל חד מאינון דאינו וזש"ר. בר מאובא. מאינא חדא דתיליו. וכל עשבין דארעא דאתחזי עליסו רברבין תקיפין בשמיא. כל חד וחד רוא בלחודו כנוונא דלעילא. ובג"כ כתוב שדך לא תורע כלאים (ויקרא יט). דכל חד וחד עאל בלחודו ונפיק בלחודו. הס"ד (איוב יח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ : (ג-סו.)

אתר אית ביסובא דלא שלפס ביה סוהא מחבלא. ולא אתיביב ליה רשו לאעלא תמן. וכל אינון דדיירי תמן לא מתין עד דנפקין לבר מקרתא. ולית לך בר נש מכל דדיירין תמן דלא מתין. וכלו מתין כשאר בני נשא. אבל לאו בתחא. מאי פעיזא. בגין דלא יכלין למיתב דדיר בתחא. אלא אלן נפקין ואלין עאלין וע"ד כללו מתין. ומאי פעיזא לה שלפא תמן סוהא מלאך מחבלא. אי תימא דלא קיימא ברשותיה. סא ארעא קדישא דלא קיימא ברשו אחרא ומתין. ובהסוה אחר אמאי לא מתין. ואי תימא בגין קדושה. לית אתר בקדושה בכל יסובא כנוונא דארץ ישראל. ואי תימא בגין סוהא גברא דכתי ליה. כמס כתי נשא סוה דזכותיוסו יסיר מדיליה. א"ר יחזק אנה לא שמענא ולא אימא. אהו שאלו ליה לרבי שמעון. אמר לון ודאי סוהא אתר לא שלפא עליה מלאך סמות. וקב"ה לא כתי דבהסוה אתר ימות ב"כ לעלמין. ואי תימא דקדם לכן בהסוה דוכתא עד לא אתכתי מיתו ביה בני נשא. לאו סכו. אלא מיומא דאתברי עלמא דאתקן סוהא אתר לקיומא. ורוא דרזין סכא לאינון דמסתכלי ברוא דמחמתא :
כד ברא קב"ה עלמא ברא ליה ברוא דאמוון. ואתגלגלו אמוון וברא עלמא בגלופי דשמיא קדישא. אתגלגלו אמוון ואסתרו עלמא בגלופי. וכד אתגלי ואתפסע עלמא ואתברי. וסוה אמוון סחרן למכרי

מקום יש בישוב שאין מלאך המות שולט בו. ולא ניתנה לו רשות ליכנס שמה. וכל אותן הדורים שם אין מתים עד שיוצאים חוץ לעיר. ואין לך איש מכל הדורים שם שלא ימיתו. וכלם מתים כשאר אנשים. אבל לא בעיר. מה הטעם. לפי שאין יכולים לשבת תמיד בעיר. אלא אלו יוצאים ואלו נכנסים וע"כ כלם מתים. ומפני מה אין שולט שם אותו מלאך המשיחית. אפשר תאמר לפי שאין מקום זה ברשותו. הלא ארץ הקדושה שאין עומדת ברשות אחר ומתים שם. ומדוע במקום ההוא אין מתים. ואפשר תאמר בשביל קדושה. הלא אין מקום קדוש בכל הישוב כמו ארץ ישראל. ואפשר תאמר בשביל איש ההוא שבנה אותה. הלא כמה אנשים היו שזכותם יתירה משלו. א"ר יצחק אני לא שמעתי ולא אומר. באו ושאלו את רבי שמעון. אמר להם ודאי שמקום ההוא אין שולט עליו מלאך המות. והקב"ה אינו רוצה שבמקום ההוא ימות איש לעולם. ואפשר תאמר שמקודם לזה במקום ההוא טרם שנבנה העיר מתו שם אנשים. לא כן. אלא מיום שנברא העולם נתקן מקום ההוא לקיום. ויש כאן סודי סודות לאותן המסתכלים בסוד החכמה :
כאשר ברא הקב"ה את העולם בראו בסוד האותיות. שנתגלגלו האותיות וברא העולם בחקיקת השם הקדוש. נתגלגלו האותיות וסובבו לעולם בחקיקתן. וכשנתגלה ונתפשט העולם וברא. והיו האותיות סובבות לברוא

זו הוהר

(ס) היינו עצי אגוזים הנודרים :

למכרי. אמר קב"ה דיסתים צו"ד (*) כיון דלמח
 קב"ה די יסתים צו"ד אשתלרת אות טי"ת בלחודס תליא
 בלחודס ע"ג הסוד דוכתא. טי"ת איסי את דנחירו
 חיון. בג"כ מלן דחמי טי"ת בתלמים סימנא סבא סוד לוי
 וחיון אשתקנו לוי. וע"ד בגין דסוד טי"ת תליא
 על גבי סוד אחר לא שלטס ביה מותא.. ואי תימא
 אי סבי דבסוד אחר שריון חייס. אמאי לא אהבני תמן
 די מקדשא למיסב חיון ליתבסא. אלא סכא כסאי
 אחר אהקיים בגין את חד דשריא עליס.
 בני מקדשא כל אהון כלסו טארן ביה. וכוסו
 אהבני איסו בלחודי כנוונא דכל עלמא. ותו דבי
 מקדשא יסיב חיון וכפרס ליתבסא בסוד עלמא. ואחר
 דא לאו סבי. יסיב חיון לסוד אחר כסאי עלמא ולא
 בעלמא דחתי. ובי מקדשא בספוכא מתמן. דבגיטיס
 את חולקא לישראל בסוד עלמא ולא בעלמא דא. וע"ד
 קיימא די מקדשא לכפרא חובין ולמוכי לון לישראל לעלמא
 דחתי. תא חוי טי"ת נסירו דחיון בכל אחר. וע"ד
 פתח ביה קרא בסוד. דכתיב וירא אליס את סאור
 כי טוב. ומסאי את ערוק מלאכא מהבגלא. לא תימא
 ערוק אלא דלא אחייב לוי רשו לאעלא תמן.. וע"ד
 אחר דא לא שלטא ביה כלל ספרא אחרא. ויסיב חיון
 דסאי עלמא ליתבי תחותי דאת דא ולא
 יסוק לבד. וכד נפק לבד את רשו לספרא אחרא
 לשלטא ביה: (ג-קא:)

את סכל ראיתי בימי סבלי יש לדיק אובר בלדקו
 ויש רשע מאריך ברעתו. אמר רבי שמעון תא
 חוי שלמס דסוד חכמתיס יתירא על כלל מלי קאמר
 כסאי קרא. אלא שלמס רמו דחכמתא קא רמו.
 דסא חיון אורחוי דקב"ה דלאו סבי. דסא כתיב
 (ימיס י) ולת לאיס כדרכיו וכפרי מעלליו. אלא תרי
 עיני מיסו דקא רמו סכא. דתנין כד עיני דקב"ה
 בעא לאשגחא בעלמא לעינא ביה. כמס דכתיב (ד"ב טו)
 כי סי עיני משוספות בכל סארן. ואשכח חייבין בעלמא.
 סוד לדיקא דאשכח בדרא אהפס בחובייסו. ומייבוא
 מאריך קב"ה רוגיסי עמסון עד דיתובון. ואי לאו לא
 ישתכח מלן דיתבע רחמי עליסון. סס"ד יש לדיק אובר
 בלדקו. משוס דאיסו זכאס אסתלק מעלמא. בג"כ
 תנין לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה
 דריס בתוכו. מאי סעמא. בגין דווי לסוד דמדוריס
 בין חייבוא. דסוד אהפס בחובייסו. ואי דויריס בין
 זכאין אוסיבין לוי בגיטיסון: ד"א את סכל ראיתי בימי
 סבלי. וכי שלמס דרננין עלאין דחכמתא סו
 ביה על כל בני דרא. דכתיב (מ"א ס) ויחכס מכל סאדם.
 וכתיב (ד"א כט) וישב שלמס על כסא ס' למלך. אמר
 בימי סבלי. סכל סבליס.. אלא רוא דסכל יקירא
 סוד. וסוד סכל דנפיק מסומא. ורוא דסכל דנפיק
 מסומא

לברוא. אמר הקב"ה לגמור באות י"ד (*) כיון שאמר
 הקב"ה לגמור ביו"ד נשארה אות טי"ת בלבדה תלויה
 באויר על גבי מקום ההוא. טי"ת היא אות המאירה
 חיים. לפיכך הרואה טי"ת בחלומי סימן טוב הוא לו
 וחיים נתתקנו לו. וע"כ מפני שנשארה טי"ת תלויה
 אם כן שבמקום ההוא אין שולט בו מיתה.. ואם תשאל
 על גבי המקום ההוא ישכון חיים. מדוע לא נבנה שם
 בית המקדש ליתן חיים ליושביה. אלא שכאן במקום
 הזה קיומו הוא רק בשביל אות אחת השוכנת עליו.
 אבל בבית המקדש כל האותיות שוכנות בו. ובהן
 נברא הוא בלבדו כדמיון של כל העולם. ועוד שבת
 המקדש נותן חיים וכפרה ליושביו בעולם ההוא. ומקום
 הזה לא כן. נותן חיים למקום ההוא בעולם הזה ולא
 בעולם הבא. ובית המקדש להיפוך משם. שבשבילו יש
 להם חלק לישראל בעולם ההוא ולא בעולם הזה. וע"כ
 עומד בית המקדש לכפרת עון ולזכותם לישראל בעולם
 הבא. בוא וראה טי"ת אור החיים בכל מקום. וע"כ
 פתח בה המקרא בטוב. שנאמר וירא אלהים את האור
 כי טוב. ומאות הזאת בורח מלאך המשיחה. ואל תאמר
 בורח אלא שלא ניתנה לו רשות ליכנס שמה.. וע"כ
 המקום הזה אין שולט בו כלל צד הטומאה. ונותן חיים
 של עולם הזה ליושבים תחת אות הזאת אם אינם
 יוצאים לחוץ. וכשיוצא לחוץ יש רשות לצד הטומאה
 דשלוט בו: (ב-קא:)

את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובר בצדקו
 ויש רשע מאריך ברעתו. אמר רבי שמעון בוא
 וראה שלמה שהיתה חכמתו יתירה על הכל מה אמר
 במקרא הזה. אלא שלמה רמו של חכמה הוא מרמו.
 כי הלא אנו רואים שאין כן דרכי הקב"ה. שהרי כתוב
 (ימיס י) ולת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. אלא שני
 עינייס הם שהוא מרמו כאן. שלמדנו כאשר עיני הקב"ה
 באות להשגיח בעולם לעיני בדינס. כמו שכתוב (יה"ב ט)
 כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ. ומוצא רשעים בעולם.
 אותו צדיק שנמצא בדור ההוא נתפס ברשעתם. והרשעים
 מאריך הקב"ה כעסו עליהם עד שישובו. ואם אין לא
 נמצא מי שיבקש רחמים עליהם. וש"כ יש צדיק אובר
 בצדקו. לפי שהוא צדיק נסתלק מן העולם. לפיכך
 למדנו לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה
 יושבים בתוכו. מה הטעם. לפי שאוי לו לזה שמדורו
 בין רשעים. שהוא נתפס ברשעתם. ואם מדורו בין
 זכאים מטיבים לו בשבילם: ד"א את הכל ראיתי בימי
 הבלי. וכי שלמה שמדרגות עליונות של חכמה היו
 בו על כל בני דורו. שנאמר (מ"א ה) ויחכם מכל האדם.
 וגאמר (יה"א כט) וישב שלמה על כסא ה' למלך. אמר
 בימי הבלי. הבלי הבליס.. אלא הסוד של הבלי יקר
 הוא. וזהו ההבלי שיוצא מן הפה. וסוד ההבלי שיוצא
 מן

דיו הוהר

(*) מי יוכל להבין סוד בריאת העולם. ורק בעזרא נתפאר בזה שידע לצרף האותיות שנבראו בהן שמים וארץ. אבל אין להבין
 שמשות דשון הוהר דבאן יש דומר כי כמו בענין התחלת התורה אמרו חז"ל שנתגדלו האותיות לספרע מן אות תי"ו ובקשה כל
 אותה שהתורה תי"ו"י בה ונתקיים באות כ"ת. כך היה בענין בריאת זה העולם שנתגדלו האותיות לספרע וזו וזו בתחלה תש
 אה"כ רק צע עם גם לב יש הו זה דג בא. וזהו שאוסר שכאשר אמר הקב"ה שיסתים הברואה באות י"ד נשארה אות טי"ת
 בלכדה. י"ד כדי בו וזנה תלויה באויר נגד משום עיר לזו

מן הפה שנעשה ממנו קול (י) ולמדנו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבם שלא חטאו. שלא חטאו ממש. והבל נעשה ברוח ומים [ואש]. וכל מה שנעשה בעולם בהבל נעשה. וסוד הדבר שמוה ההבל של תינוקות נעשה קול ונתפשט בעולם (י) והם שומרי העולם ושומרי העיר. זש"כ אם ה' לא ישמר עיר וגו'. ובוא וראה היינו הבל היינו קול. מה בין זה לזה. ההבל עומד בכח להוציא קול. והקול ממש עומד בקיומו להוציא דבור (ח) והבל הוא שהיה נחלת אביו קרא לו שלמה הבלי. וממנו ראה כל מה שראה (ט) ואע"פ שעזר רב אחר מלמעלה היה לו. וכדי להודיע הדבר אמר בימי הבלי. כי דבר הזה משם הוא בא (י) וסוד הדבר הכל הבל. את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו. זה הוא סוד הדבר שהיה מגלה ומפרסם שהכל תולה בימי הבלי. כלומר בזמן שהבל הוא יונק מן הדין לעשות דין. אז צדיק אובד בצדקו. ובזמן שהבל הוא יונק מן רחמים. אז רשע מאריך ברעתו. שניהם תלויים בהבל הוא (יא) ולפיכך כתוב בימי הבלי ולא כתוב ביום. כי הכל תולה בימי הבל הוא. מי שפוגע בדין. הוא בדין. מי שפוגע ברחמים. הוא ברחמים. ואם תשאל יש צדיק אובד. ואינו אומר אבוד (יג) שכך הוא אובד ממש. כי הדין הוא מאביד לצדיק מן העולם ומן הדור. ויש רשע מאריך ברעתו. מאריך ממש. שההבל הוא כשיונק מן רחמים מביא רחמים לרשע הזה ומאריך לו: (ב-ט)

מסומא קלא אתעביד מניה (י) ותאמא אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבם שלא חטאו. שלא חטאו ממש. והבל נעשה ברוח ומים [ואש]. וכל מה שנעשה בעולם בהבל נעשה. וסוד הדבר שמוה ההבל של תינוקות נעשה קול ונתפשט בעולם (י) והם שומרי העולם ושומרי העיר. זש"כ אם ה' לא ישמר עיר וגו'. ותא חזי הוא הבל הוא קלא. מאי בין האי להאי. הבל קאים למיפק קלא. קלא ממש קאים בקיומיהם לאפקא מלס (ח) והסוד הבל דהוה אחסנתיה דאבוי בלדקו. וממנו ראה כל מה שראה (ט) ואע"פ שעזר רב אחר מלמעלה סוו ליה. ולאשתמודעא מלס אמר בימי הבלי. דמלס דא מתמן אתא (י) ורזא דמלס הכל הבל. את הכל ראיתי בימי הבלי יש לדיק אובד בצדקו. זה הוא סוד הדבר דגלי ופרסם דכלל תליא בימי הבלי. כלומר בזמנא דהסוד הבל ינקא מן הדין למעבד דינא. כדון לדיק אובד בלדקו. ובזמנא דהסוד הבל ינקא מרחמי. כדון רשע מאריך ברעתו. תרווייהו תליון בהסוד הבל (יא) ובג"כ כתוב בימי הבלי ולא כתוב ביום. דכלל תליא בימי הבל דא. מאן דאערע בדינא. ז מאן דאערע ברחמי. ברחמי. ואי תימא יש לדיק אובד. ולא קאמר אבוד (יג) הכי הוא אובד ממש. דהסוד דינא אובד ללדיק מעלמא ומדלא. ויש רשע מאריך ברעתו. מאריך ממש. דהסוד הבל כד ינקא מרחמי עביד רחמי להאי רשע ומאריך לו: (ב-ט)

את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. א"ר אלעזר מקרא זה ביארו החברים. אבל כאשר ניתנה חכמה לשלמה ראה הכל בזמן שליטת הלבנה (ג) יש צדיק. זה עמוד העולם. אובד. כמש"כ (ישעי' יז) הצדיק אבד. בזמן הגלות (יז) בצדקו. לפי שצדיק שלו היא שוכבת לעפר. צדיק הזאת כל זמן שישראל בגלות היא עמהם בגלות. ולפיכך צדיק אובד בצדקו. שהרי אין מגיעות אליו אותן ברכות העליונות. ויש רשע מאריך ברעתו. זה סמא"ל שמאריך שקט ושלוה לאדום. במה. ברעתו. באותו אשה רעה שלו נחש התקיף. שהרי לא הגיע עליהם שקט ושלוה אלא בשביל שהתדבקו בנקבה ההיא. וכדמיון הזה לשאר האומות. עד שהקב"ה יקימה מעפר לאותה סוכת

את הכל ראיתי בימי הבלי יש לדיק אובד בלדקו ויש רשע מאריך ברעתו. א"ר אלעזר האי קרא לוקמוס חבירא. אבל כד אחיובי חכמה לשלמה חמא כלל בזמנא דשקטא סיסרא (יג) יש לדיק. דא עמודא דעלמא. אובד. כד"א (ישעי' ח) לדיק אובד. בזמנא דגלותא (יז) בלדקו. בזמן דהוא שוכבת לעפרא. לדיק דא כל זמנא דשראל בגלותא איסי עמוסן בגלותא. ובג"כ לדיק אובד בלדקו. דהא לא מעטין לגביה זיוני ברכאן עליון. ויש רשע מאריך ברעתו. דא סמא"ל דאוריך שקט ושלוה לאדום. במאי. ברעתו. בהסוד אתמיה רשע נחש תקופא. דהא לא מעטא עליהו שקט ושלוה אלא בזמן דאתדבקו בהסוד עוקבא. וכגוונא דא לשאר מלכותו. עד דקב"ה יקים מעפרא להסוד סוכת

(י) רצה לומר על פי סוד שהפלטות היא כחיותה מה דבור. והתפארת הוא בבחי' קול. וכן הכל מה של מלכות מה ותורה שבע"פ מה קרינן לה נעשה קול. כלומר שנתעלה אותו הבל מה אל התפארת. ועירו נתעורר התפארת להודו. כמלכות להוציא דבר. היינו להשפיע בה שפע דעולא לסגן ה' לה להוציא שפע לעולם התחתון: (י) זה ענין אחר שכן הבל התינוקות של הליסוד תורה נעשה קול שפתפשת בעולם לקיום העולם. והיינו שנבראים מנה מלאכים המורכבים מן אש מים ורוח היוצא מן פיהם של התינוקות. והן ג"כ ג' כחות של חסד נבורה ותפארת חסד דין ורחמים שכל עניני העולם נעשים על פי ההנהגה של חסד דין ורחמים: (ח) זהו אותו ענין שובר קודם שהכל של מלכות מה מעורר הכח של הקול שהוא התפארת להמשיך ולהוציא שפע מן הבונה. והקול משם שזמא דתפארת נתחוק בכחו להוציא הדבור. רצה לומר להשפיע שפע למלכות שנקראת דבור: (ט) הבל של נחלת אביו זו סרת המלכות שדוד המלך נעשה לה מרכבה. ושלמה קרא לזה ההבל הבלי. וכן זה ההבל ראה הכל ברוח הקודש. כי זה ההבל היינו הך רוח הקודש: (י) פירוש שדבר זה שבא לומר בא ממש. היינו מן הנהגת המלכות. וזהו הסוד של הכל הבל. ענינו ששליכותו בכל משלה כיון שנספח בידה הנהגת עולם הזה: (יא) כי המלכות יונקת לפעמים מן היסוד שהוא חסד. ולפעמים מן השמאל שהוא דין. ולפיכך אמר בימי הבלי כלשון רבים כיון שישנו בימי ימים דה ימים טובים וימים רעים: (יג) שלמי משמעות המשפ' היל"ל כלשון פועל או נאבד כלשון נפעל. ואמר טעמו שהפעל אובד אין מוסב על הצדיק אלא על ההבל של בחי' דין. והוא פועל יוצא שלפעמים אותו ההבל אובד את הצדיק מן העולם וכן הרור. שאבותיו קשה לעולם בכלל וקשה להרור בפרט: (יג) פירוש בימי שליטת סרת המלכות כשליטת: (יד) צדיק היינו ספירת היסוד. וצדיק היינו סרת המלכות והשכינה הקודשה. והענין מובן מאליו לסגן:

סוכת

סוכת דוד הנופלת. דכתיב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת: (ג-א.)
את הכל ראיתי בימי הבלי יש לדיק אובד בלדקו ויש רשע מאריך ברעתו. פתח סתו רביא ואמר. את הכל ראיתי בימי הבלי. הלו קרא קשיא. וכי שלמה מלכא דהוה חכים על כלא. איך אמר הכי דלויס חמא כלא בומכא דלויס אויל בחשוכי עלמא. הא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מדי ולא ידע מדי. אלל הכי אתמר. ביומוי דשלום מלכא קיימא סיסרא באלמוותא. ואתחכס שלמה על כל בני עלמא. וכדין חמא כלא וידע כלא. ומאי חמא. חמא ב"ר דלא אעדי מן סיסר"א וסוה נסיר לה שמשא (טו) סיס"ד את סב"ר ראיתי בימי הבלי. מאן סב"ר. דא סיסר"א דאתכלילת מן כלא. מן מייל אשא ורוחא כחדא. כסבל הנפוק מן פומא דכליל מכלא (טו) וסוה חמא ב"ר בסיסא סבל דלויס דאחיד ביה. יש לדיק אובד בלדקו. תא חוי בומכא דאסגיא וכלאן בעלמא. הלו ב"ר לא אעדי מן סיסר"א לעלמין. וסאי ב"ר נטיל כל משח ורבו וחדו דלעילא. וכד אתמלי חדי ורבי צנין לאודונגא בסיסר"א וסוה רווח צניס. ובומכא דאסגיא חייבין בעלמא וסיסרא אתחשכת. כדין לדיק אובד בלדקו. לדיק נאבד לא כתיב. אלל לדיק אובד. דסא לא אתחבר בסיסרא. ולא נטיל משח ורבו וחדו למילא לס ולאודונגא עמיה. וע"ד לדיק אובד. בלדקו. דא סיסר"א. דבנין דסיסרא לא אשתכח לאודונגא עמיס סוה אובד (יז) דלא שאיב מחירו דלעילא כמה דסוה עביר. וכדין כל ספר שמאלא אתער וחייבין מאריבין בשלוש בעלמא. סיס"ד ויש רשע מאריך ברעתו. מסו ברעתו. בסיסא סיסרא בישא דאתדבק ביה: תו יש לדיק אובד בלדקו. וכד חייבין סגיא בעלמא ודינא תליא. לדיק אובד בלדקו. איסו אתפס בחובייסו דבני מאתיה. אי איסו לא אססיר צטו ולא חמי בידן ולא אכסיף לכו לעלמין: (ג-ט.)

החכמה תעו לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. אמר הסוה סיעא החכמה תעו לחכם. דא משה כד סליק לקבלא אורייתא אודעונו אינון מעריין עלאין. ואתכטשו על משה לאוקרא ליה. ואתתקף משה כמה דאוקמוס חבדו דקב"ה א"ל למשה וכי (יח) אכל החכמה תעו לחכם. כל מי שעוסק בתורה ומתיגע בה לשמה. מתחזק בה בתורה בשעה שנוצר להיות לו התחזקות וכח להגן עליו. וההתחזקות והכח ההוא מאיזה כקום מתחזק. חוזר ואומר מעשרה שליטים. אלו עשרת הדברות הכתובים בתורה. שהם שליטים עליונים שהאדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא. כל רוי העולם וכל המצות וכל החכמה שלמעלה ושלמטה בהם תלויים. ובהם נכלל הכל. והכל נמצא בתורה. אשרי חולקים

סוכת דוד הנופלת. שנאמר (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת: (ג-א.)
את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. פתח עלם ההוא ואמר. את הכל ראיתי בימי הבלי. מקרא זה קשה. וכי שלמה המלך שהיה חכם על הכל. איך אמר כך שהוא ראה הכל בזמן שהיה הולך בחשכות העולם. הלא כל מי שעוסק בחשכות העולם אינו רואה כלום ואינו יודע מאומה. אלא כך יפורש. בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלימות. ויחכם שלמה על כל בני העולם. ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה. ראה שהמדרגה ב"ר אינו סר מן הלבנה והיה מאיר לה השמש (טו) זש"כ את ה"ר ראיתי בימי הבלי. איזה הבלי. זו הלבנה שנכלל מן הכל. מן מים אש ורוח כאחד. כהבל היוצא מן הפה שהוא כולל מן הכל (טו) והוא ראה ה"ר שנאחו בו באותו הבל שלו. יש צדיק אובד בצדקו. בוא וראה בזמן שנתרבו צדיקים בעולם. זה ה"ר אינו סר מן הלבנה לעולם. וזה ה"ר מקבל כל השפע וגדולה ושמחה שלמעלה. וכאשר נתמלא הוא שמח ונתגדל בשביל להודו בהלבנה והוא מרויח בעבורה. אבל בזמן שנתרבו רשעים בעולם והלבנה נחשכת. אז צדיק אובד בצדקו. צדיק נאבד לא כתוב. אלא צדיק אובד. שהרי אינו מתחבר בהלבנה. ואינו מקבל שפע וגדולה ושמחה למלאותה ולהודו עמה. ולכך צדיק אובד. בצדקו. זו הלבנה. כי יען שהלבנה אינה נמצאת להודו עמו הוא אובד (יז) שאינו שואב מן השמחה שלמעלה כמו שהיה עושה. ואז כל צד וזשמאל נתעורר והרשעים מאריכים בשלוה בעולם. זש"כ ויש רשע מאריך ברעתו. מהו ברעתו. בצד הרע ההוא שנדבק בו: ועוד יש צדיק אובד בצדקו. שכאשר הרשעים מתרבים בעולם והדין תולה. צדיק אובד בצדקו. הוא נתפס בעונות בני עירו. אם הוא לא הזהירם ולא היה מוחה בידם ולא היה מביישם לעולם: (ג-ט.)

החכמה תעו לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. אמר ההוא טיעא החכמה תעו לחכם. זה משה כשעלה לקבל התורה נודעונו אותן מחנות העליונים. ונאספו על משה לשרפו. ונתחזק משה כמו שביארו החברים שהקב"ה א"ל למשה וכי (יח) אכל החכמה תעו לחכם. כל מי שעוסק בתורה ומתיגע בה לשמה. מתחזק בה בתורה בשעה שנוצר להיות לו התחזקות וכח להגן עליו. וההתחזקות והכח ההוא מאיזה כקום מתחזק. חוזר ואומר מעשרה שליטים. אלו עשרת הדברות הכתובים בתורה. שהם שליטים עליונים שהאדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא. כל רוי העולם וכל המצות וכל החכמה שלמעלה ושלמטה בהם תלויים. ובהם נכלל הכל. והכל נמצא בתורה. אשרי חלקי

זו הוהר

(טו) כ"ל זה ספירת היסוד. לבנה זו מרת המלכות. שמש זה התאורה: (טו) יבאר כוח הטעם שהכל מרמו על מרת המלכות. כיון שההכל יש בו ג' בחות. סיס אש ורוח. וכן המלכות מנהגת העולם בחסד דין ורחמים. והיינו כעין זה שהמלכות נקראת הקל תפוחין קרישין כיון שהתפוח יש בו ג' גוונים לבן אדום ירוק הסורים ניב על הר"ר: (יז) כוונתו שמשמעות אובד הוא כמו תעיתי כשא אובד (תמים קייט) ליש אובד סכדי טרף (איוב ד): (יח) כראיתא בכסכת שכת דף (פח):

חלקו מי שמתניע בתורה להיות נתחזק בהתחזקות
עולם הבא : (ג-קו) :

כ זה נסיתי בהכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני. הרי למדנו ששלמה המלך נחל את הלבנה
מכל הצדדים. ובימיו עמדה בשלימות לבנה ההיא
והיתה מבורכת מהכל .. ובכל האירה הלבנה. זש"כ
(מלכים א' ה') ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם
ומכל חכמת מצרים. ותרב דוקא. מחכמת כל בני קדם.
זה סוד עליון הוא. כמש"כ (בראשית יז) ואלה המלכים
אשר מלכו בארץ אדום וגו'. ואלה נקראים בני קדם.
שכלם לא נתקיימו מלבד מזה הכולל זכר ונקבה
שנקרא הדר. שנאמר וימלך תחתיו הדר וגו'. ולמדנו
שאע"פ שהאירה הלבנה לא האירה בשלימות. עד שבא
שלמה המלך שהיה ראוי לעומתה. כמו שביארנו שבשבי"ט
זה אמו בת שבע היתה (יט) ומכל חכמת מצרים. זו
חכמה התחתונה שנקראת שפחה אשר אחר
הריחים (כ) והכל היתה כוללת חכמת שלמה. חכמת
בני קדם וחכמת מצרים .. וכאשר בקש לעמוד להבין
מצות התורה אמר. אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני : (א-רנח) :

חולקים מאן דאשתדל באורייתא למסוי מתתקף בהקפא
לעלמא דלתי : (ג-קו) :

כ זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני. הרי למדנו ששלמה המלך נחל את הלבנה
מכל הצדדים. ובימיו עמדה בשלימות לבנה ההיא
והיתה מבורכת מהכל .. ובכל האירה הלבנה. זש"כ
(מלכים א' ה') ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם
ומכל חכמת מצרים. ותרב דוקא. מחכמת כל בני קדם.
זה סוד עליון הוא. כמש"כ (בראשית יז) ואלה המלכים
אשר מלכו בארץ אדום וגו'. ואלה נקראים בני קדם.
שכלם לא נתקיימו מלבד מזה הכולל זכר ונקבה
שנקרא הדר. שנאמר וימלך תחתיו הדר וגו'. ולמדנו
שאע"פ שהאירה הלבנה לא האירה בשלימות. עד שבא
שלמה המלך שהיה ראוי לעומתה. כמו שביארנו שבשבי"ט
זה אמו בת שבע היתה (יט) ומכל חכמת מצרים. זו
חכמה התחתונה שנקראת שפחה אשר אחר
הריחים (כ) והכל היתה כוללת חכמת שלמה. חכמת
בני קדם וחכמת מצרים .. וכד בעא למיקם על
נמוסי אורייתא אמר. אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני : (א-רנח) :

ח

ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו
וגו'. מקרא זה יש לעיין בו. שהלא אם הם
רשעים אין להם חלק במקום של קדושה. אבל לא כל
הרשעים שוים. יש רשע גמור ויש רשע שאינו גמור.
רשע שאינו גמור יש לו חלק בקדושה ויש לו חלק
בטומאה. שמעורבים בו שניהם. ועל זה נאמר ראיתי
רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו. ולא אמר
ראיתי רשעים גמורים. כי רשע גמור אין לו חלק
בקדושה בודאי. אבל רשע שאין הוא גמור יש לו
חלק בקדושה. ובשבי"ט שיטהר מטומאתו מורידים לו
בגלגול כמה פעמים עד שיטהר מזהם ההוא. משל
לאומן שהיה לו כלי כסף מעורב במין אחר. כשרוצה
לבררו וללבנו מה עושה. הוא מתוך אותו בכור כמה
פעמים עד שנתברר ונתלבן באש. וסוד הדבר (איוב כג)
אשר קומטו ולא עת נהר יוצק יסודם. מהו נהר. זה
נהר דינור ששם תוצק הנשמה עד שתתלבן. ומהו
אשר קומטו ולא עת. אלו התקע"ד דורות שנקמטו
בלא עת ונסתלקו קודם זמנם. ומביאם הקב"ה בגלגול
על כל דור ודור ומחזירם אל היסוד. וזה הוא נהר
יוצק יסודם : (ז"ח תיקונים)

יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר
מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו'. אמר רבי יוסי
הרי ביארנו דרכי הקב"ה. שאם רואה שלאחר זמן
יסרח. מקדים ומסלקו מן העולם בעוד שהוא זכאי קודם
שהגיע

ח

ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו
וגו'. סוף קרא אית לאסתכלא ביה. דהא אי אינון
רשעים לא אית לון חולקא באתר דקדושה. אלא לאו כל
רשעים שוין. דאית רשע גמור ואית רשע שאינו גמור.
רשע שאינו גמור אית ליה חולקא בקדושה ואית ליה חולקא
בטומאה. דאתערבו ביה תרוייסו. ולסוף אתמר ראיתי
רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו. ולא אמר
ראיתי רשעים גמורים. דרשע גמור לית ליה חולקא
בקדושה ודאי. אבל רשע דלאו אינו גמור אית ליה
חולקא בקדושה. ובגין לאתדכאש ממסאבו נחתין ליה
בגלגולא כמה זמנין עד דיתכוי מסווא זוסמא.
לאומנא דהוה ליה מאנא דכסא מעורב במינא אחרא. בעא
לבררר ללכנא ליה מאי עבד. סוה ילק ליה בכורא כמה
זמנין עד דאתברר ואתלבן בכורא. ורוא דמלס (איוב כג)
אשר קומטו ולא עת נהר יוצק יסודם. מהו נהר. דא
נהר דינור דהמן יולק נשמתא עד דאתלבנא. ומסו
אשר קומטו ולא עת. אלון תקע"ד דרין דאתקמיסו
בלא עת ואסתלקו קדם זמנייסו. חזיק לון קב"ה בגלגולא
על כל דרא ודרא וזמר לון יסוד. ודא אינו נהר
יולק יסודם : (ז"ח תיקונים)

יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר
מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו'. אמר רבי יוסי
הרי ביארנו דרכי הקב"ה. דאי ידע דלבתר זמנין
יסרח. אקדים וסלק ליה מעלמא בעוד דאינו זכא עד
שהגיע

זיו הוהר

(יט) בת שבע רוטו על מרת הסלכות פסירת שביעות : (כ) זיינו חכמות של כחות המבע

לא מסא זמניו, ועבד בסון דיוני מנו רמוותא בסו. ס"ד
 יש לדיקוס אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. ויש
 רשעים אשר מניע אליהם כמעשה הדיקים. דקב"ה
 אוריך לון יומין ואוריך רוגזיה כהו בנין
 דלהדרו לנביס. או בנין דיפוק מנייה בנין
 דמעלי: (א-י:)

יש סבל אשר נעשה על הארץ אשר יש לדיקוס אשר
 מניע אליהם כמעשה הרשעים וגו'. פתח רבי
 אלעזר ואמר יש סבל. שלמה מלכא עבד ספרא דא
 ואוקוס לים על ז' סבלים דעלמא קיימא עלייהו. ואינון ז'
 עמודין סמכין דעלמא לקבל ז' רקיעים. ואלין אינון. וילון.
 רקיע. שחקים. זבול. מעון. מכון. סרביס (א) ולקבלייהו.
 סבל סבלים אמר קהלת סבל סבלים סבל. וכמה
 דאינון סבטא רקיעין אית אחרין דדבקי כהו
 אמתפסטי ונפקי מנייהו. הכי נמי אית סבלים אחרין
 דמתפסטי ונפקי מאליו. וכלהו אמר שלמה. וסכא רזא
 דחכמה אית ביה. יש סבל דנפקא מאליו סבלים
 עליון דעלמא קיימא עלייהו (ב) ודא נעשה על
 הארץ. אהקיים בהוימא ואתהקף בתוקפיה בעובדי
 ארעא ובעליקו דסלקא ואתהקף בתוקפיה בעובדי
 ארעא על ארעא. וכל מוקפא וקיימא דליה כלינון נשמתי
 דלדיקא דאתלקיסו מארעא כד אינון זכאין עד לא
 סרחו. בעוד דיכבי ריחא פכא (ג) כנון חנוך דכתיב ביה
 ואינון כי לקח אותו אליהם. ונפל ליה עד לא מסא זמני
 ואשתעשע ביה. וכן סאל זכאין דעלמא. דתנין על תרין
 מלין לדיקא מסתלקי מעלמא עד לא מסי זמנייהו.
 חד על חובי דרא. דכד אסניאו חייבא בעלמא
 אינון זכאין דתשתכחי ביטייהו אתפסון בחוביהו.
 וחד כד אתגלי קמי קב"ה דיסרחון
 לבתר. סליק לון מעלמא עד לא מסא זמנייהו. ס"ד אשר
 יש לדיקוס אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים. מסי
 עליויהו דינא דלעילא. כאליו עבדו חובין ועובדין
 דרשיעיה. דסא זמנא חדא סאלי רבי יוסי ב"ר יעקב
 איש כפר אונו לרבי מאיר. בזמנא דרבי עקיבא וחדרי
 אסתלקו מעלמא ומיתו בסהא גווא. ואמר ליה
 הכי כתיבא דא בכל אורייתא כלה. אייל ולא. וסא
 אמר שלמה אשר יש לדיקוס אשר מניע אליהם כמעשה
 הרשעים. מסי עליויהו דינא דלעילא כאליו עבדו חובין
 ועובדין דרשיעיה. ויש רשעים שמניע אליהם כמעשה
 הדיקים. דיתבי בעקס וסלס כהלי עלמא. דינא לא
 מסא עליויהו כלגו עבדו ועובדין דלדיקא. ואמאי.
 אלא

שהגיע זמנו. ועושה בהם דין מתוך אהבתו להם. ושיכ
 יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. ויש
 רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הדיקים. שהקב"ה
 מאריך להם ימים ומאריך מלכעוס עליהם בשביל
 שישבו אליו. או לבעבור שעתיד לצאת מהם בנים
 טובים: (א-י:)

יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר
 מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו'. פתח רבי
 אלעזר ואמר יש הבל. שלמה המלך עשה ספר הזה
 והעמידו על ז' הבלים שהעולם עומד עליהם. והם ז'
 עמודים יסודי העולם כנגד ז' רקיעים. ואלו הם. וילון.
 רקיע. שחקים. זבול. מעון. מכון. ערבות (ב) וכנגדם
 הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. וכמו
 שאותן שבעה רקיעים יש רקיעים אחרים דבקים בהם
 ומתפשטים ויוצאים מהם. אף כך יש הבלים אחרים
 שמתפשטים ויוצאים מאלה. וכלם אמר שלמה. וכאן סוד
 של חכמה יש בו. יש הבל שיוצא מאותן הבלים
 הצעיונים שהעולם עומד עליהם (ג) וזה נעשה על
 הארץ. נתקיים בקיומו ונתחזק בתוקפו במעשים טובים
 שעל הארץ ובעלייתם שהם עולים מן הארץ. וזה ההבל
 נתמנה על הארץ. וכל תוקפו וקיומו באותן נשמות
 הצדיקים שנלקטים מן הארץ כאשר הם זכאים עד לא
 סרחו. בעוד שנותנים ריח טוב (ד) כגון חנוך שנאמר בו
 ואינון כי לקח אותו אלהים. ולקחו טרם שהגיע זמנו
 ומשתעשע בו. וכן שאר צדיקי עולם. שלמדנו על שני
 דברים נסתלקים צדיקים מן העולם טרם שמגיע זמנם.
 אחד על עונות הדור. שכאשר מתרבים הרשעים בעולם
 אותן הצדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בשביל עונות
 הרשעים. ואחד כאשר נגלה לפני הקב"ה שיחטאו
 אחר זמן. מסלקם מן העולם טרם שמגיע זמנם. ושיכ אשר
 יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. מגיע
 עליהם דין שלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של
 רשעים. שהרי פעם אחת שאל רבי יוסי ב"ר יעקב
 איש כפר אונו לרבי מאיר. בומן שרבי עקיבא וחבריו
 נסתלקו מן העולם ומתו במיתות משונות. ואמר לו
 איה נמצא ענין זה בכל התורה כלה. א"ל ולא. והא
 אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה
 הרשעים. שמגיע עליהם דין שלמעלה כאילו עשו פשעים
 ומעשים של רשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה
 הצדיקים. שיושבים בשקט ושלוח בעולם הזה. דין אין
 מגיע עליהם כאילו עשו מעשים של צדיקים. ולמה
 אלא

דיו הוהר

ח (ה) שבעה רקיעים שחושב כאן הוא כמובא במסכת בינה (יב:) אבל המפורשים ע"פ חכמת הקבלה יתשובו אותם לשמנה
 רקיעים. והנמרא חושב שחיים שהם שני רקיעים לרקיע אחד. וכן סדרם. וילין מלכות. רקיע יסוד. שחקים נצח והדר. זבול
 תפארת. מעון חסד. מכון נבונה. ערבות בינה. וכן חשב שלמה רק ז' הבלים. הכל א'. הבלים ב' הרי נ'. ועוד הפעם הבל הבלים
 הרי ששה. הבל הבל הרי ז'. ומסתבר שחבל הבל נגד ערבות. כי הבינה הכל כה והיא מולדת הכל: (ג) זה הסוד הוא אותו הסוד
 שנינו בהסוד ואופן אוד בארץ. כירוע דהיינו אור מרת המלכות שמתפשט בעוה"ז כשם שבינה. שכל תוקפה והתחזקותה בעוה"ז
 הוא ע"י עבודת ישראל בתורה ותפלה וסעות שהיא מעלה אותם בעולם ואין לה סקום לשכון בארץ ומבקשת להתלק ולעלות השמימה.
 שתוקפה וקיומה של השכינה בעוה"ז כוסן שרשעים חתרבים בעולם ואין לה סקום לשכון בארץ ומבקשת לשונוש נשמות הצדיקים. וצ"ל
 ואם יהיה כך יעשה מרת הרין חורבן גדול בארץ. ואז הקב"ה עושה רפואה היריעה שיוור בנגים לרקט שושנים נשמות הצדיקים. וצ"ל
 אותו נשמות הצדיקים ניתן לה תוקף ועוז שלא תהיה ברוגז על זה העולם ולא תסתלק השמימה. ועצ"ל הסשמות של יש הבל אשר
 ירעה על הארץ. היינו שמרת המלכות והשכינה הקדושה נתחזקה ונתחזקה על הארץ ע"י עבודת הצדיקים:

אלא לפי שנגלה לפני הקב"ה שיחזרו בתשובה. או שיצא מהם זרע אנשי אמת בעולם. כגון תרה דנפק ממנו אברהם. אחו שיצא ממנו חזקיהו. ולפיכך הן מצד הצדיקים והן מצד הרשעים ההבל שאמרנו נעשה ונתחזק על הארץ כמו שנתבאר: ד"א יש הבל אשר נעשה על הארץ. כמו שאמרנו שנתחזק על הארץ. ובמה מפני שיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. מגיע לידם שיעשו כמעשה הרשעים. כגון בת עכו"ם או אחד מאותן המעשים שהם מעשה הרשעים. והם עומדים בנסיונם מאימת רבונם ואין רוצים להטמא. כגון כמה צדיקי אמת שהגיע לידם כמעשה הרשעים. והם היו גבורי כח שעשו רצון קונם ולא הטאו. ובשבי"ל זה ההבל נעשה על הארץ ונתחזק בתוקפו. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים. שמגיע לידם מצוה אחת שהוא מעשה הצדיקים. והוכים בה ועושים אותה. כגון גולן מרצה היה נמצא בהרים עם גזלנים עכו"ם. וכאשר יהודי היה עובר שם היה מצילו ומשמרו מהם. והיה קורא עליו רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. וכגון אותו רשע שהיה בשכנותו של רבי חייא. שבלי"ה אחד פגע בה באשה ההיא שהיתה הולכת לבית בתה. רצה לאנסה. אמרה לו בבקשת ממך הוקיר לרבוך ואל תחטא עמי. הניחה ולא חטא עמה. ע"ז נאמר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. אמרתי שגם זה הבל. וכמו שמתחזק הבל ההוא עם אותן הצדיקים שמגיע לידם מעשה רשעים ואין חוטאים. אף כך מתחזק עם אותן הרשעים שמגיע לידם מעשים של צדיקים ועושים אותם. שלמדנו ברא הקב"ה צדיקים ורשעים בעולם. וכמו שהוא מתכבד בעולם במעשה הצדיקים. אף כך מתכבד הוא ברשעים כאשר עושים מעשים טובים בעולם כמו שאמרנו. וע"כ כתוב את הכל עשה יפה בעתו: (ב-י)

אלא כגון דאתגלי קמי קב"ה דיתביין במוכתא. או דיפוק מניסיו ורעא דקשט בעלמא. כגון תרה דנפק מינה אברהם. אחו דנפק מינה חזקיהו. ובגין כך בספרא דא ובספרא דא הבל דקאמין נעשה ונתחזק על הארץ כדקאמין: ד"א יש הבל אשר נעשה על הארץ. כדקאמין דנתחזק על הארץ. ובמה מפני דיש לדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. משאן לדידיהו כאינון עובדין דחייביא. כגון בת עכו"ם או חד מאינון עובדין דאינון מעשה הרשעים. ואינון קיימי בקיומיהו מדחילו דמחייבין ולא צעאן לאסתאבא. כגון כמה זכאי קשט דמטי לדידיהו כעובדין אלין. ואינון גבורי כח דעבדי רעותא דמחייבין ולא חטאן. ועל דא הבל נעשה על הארץ ונתחזק בתוקפו. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים. דמטי לדידיהו מלוס חדא דאיכו עובדא לדידיהו. וכאן בה ועבדין יתא. כגון לספס מקפחא סוס משתכח בצוריא כסדי לספס עכו"ם. וכד סוס יודאי אעבר תמן סוס משויב ליה וסר ליה מניסיו. והוס קרי עליה רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. וכגון הסוס חייביא דהוס בשכנותו דרבי חייא. דליליא חד פגע בה בהסוס אסתא דהוס אולא לבי דרתה. צעא לתחזק בה. אמרה ליה במסו מיך חוקיר למאריך ולא תחסי נבאלי. שבקא ולא חב צה. סו אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. אמרתי שגם זה הבל. וכמה דנתחזק סוסא הבל כסדי אינון לדידיהו דמטי לדידיהו עובדי דחייביא ולא חטאן. אף הכי דנתחזק כסדי אינון חייביא דמטי לדידיהו עובדי דאינון לדידיהו ועבדין ליה. דתינין עבד קב"ה לדיקים ורשעים בעלמא. וכמה דאתיקר איכו בעלמא עובדי לדידיהו. הכי נמי אתיקר איכו ברשיעיא כד עבדי עובדא פבא בעלמא כדקאמין. וע"כ כתוב את הכל עשה יפה בעתו: (ב-י)

ושבחתני אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמח והוא ילונן בעמלו וגו'. אמר רבי שמעון וכי שלמה המלך משבח כל זה. אלא ושבחתי אני את השמחה. זו שמחת המלך הקדוש בזמנים של שבת וימים טובים. שמכל מעשים טובים שהאדם עושה אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות. ולהראות שמחה באותן הזמנים. בשבי"ל שיהיה לו חלק לעולם הבא. והוא ילונן בעמלו. מי ילונן. זה הקב"ה. הוא ילונן וידך עמו להכניסו לעולם הבא: ד"א והוא ילונן. מי זה האדם שאוכל ושותה ושמח בשבת וימים טובים. כל מה שמוציא על אכילה ושתיה הוא ילונן להקב"ה בהלואה. והקב"ה יתן לו כפל כפלים מכל מה שהוציא על זה. בשני דברים מלוא האדם להקב"ה. כאשר מרחם על עניים. וכאשר מוציא על שבתות ומועדים להתענג בהם. בזה מלוא הכל להקב"ה. כמש"כ (משלי יט) מלוא הי חונן דל וגמולו ישלם לו: (ב-יג)

ושבחתני אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמח והוא ילונן בעמלו וגו'. אמר רבי שמעון וכי שלמה המלך משבח כל זה. אלא ושבחתי אני את השמחה. דא מדוותא דמלכא קדישא בזמנא דשבתא ויומין טובין. דמכל עובדין טובין דב"י עבדי אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות. ולאחזאיה מדוותא כסאי זמנא. כגון דיהא ליה חולקא לעלמא דאתי. והוא ילונן בעמלו. מאן. דא קב"ה. הוא ילונן ויסך עמיא לאעלא ליה לעלמא דאתי: ד"א והוא ילונן. מאן. סאי ב"י דאכיל ושותי וחדי בשבתא ויומין טובין. כל מאי דאפיק למיכל ולמשתה הוא ילונן לקב"ה כהלואה. וקב"ה יסיב ליה כפלי כפלים מכל מאי דאפיק כסאי. בתרין מלין אחיף ב"י לקב"ה. כד חייס על מסכתי. וכד אפיק בשבתי חומתי להטענג בהו. דהא כלל אחיף לקב"ה. כד"א (משלי יט) מלוס ס' חונן דל וגמולו ישלם לו: (ב-יג)

ומוציא אני מר ממות את האשה וגו' אסורים ידיה וגו'. מהו אסורים ידיה. רבי ינאי ורבי יהושעא. חד אמר כל הנוגע באשה או מקבל ממנה מידה לידו [בשבי"ל שיכתב בה] לא ינקה מדינה של גיהנום. שנא יד ליד לא ינקה רע. וש"כ אסורים ידיה ודאי. וחד אמר מן הנקבות באות כל מיני נחש וכישוף וכד הרהורים רעים

רעים. ואלמדי שאסורים ידה. שאין מניחים אותה מן שמים. היו הורגין וממיתין כרצונן כל עת וזמן שהנקבות יודעות בכשפיהן להשיבע לאנשים שישלימו רצון שלהן. ובמה בשמות של טומאה ובדברים עמוקים אחרים. לפיכך כתוב מכשפה לא תחיה ולא כתיב מכשף: (יד' מדרש רות)

ט

וזה רע בכל אשר נעשה תחת השמש כי מקרה אחד לכל וגו' אמר רב חגי מהו זה רע. דא הוא מאן דאסיד זרעא ברקיעא והביל לזרחיה. בנין דסאי לאו מדוריה בקב"ה. ולא יחא ליה חולקא בעלמא דאתי. הס"ד (הה"ס ס) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. וע"ד אמר זה רע. דלא יחא ליה מדורא לעילא. כי מקר"ה אחד לכל וגם לב בני האדם מלא רע והוללות בלבבם בחייהם. שעותא תקיע בלביהו. אינון מחוסרי מהימנותא (א) ולית לון חולקא בקב"ה ובאינון בני מהימנותא. לאו בעלמא דין ולא בעלמא דאתי. הס"ד ואחריו אל המתים (ג) תא חוי קב"ה אוסר לבני עלמא ואמר (דברים ט) ובחרת בחיים למען תחיה וגו'. עיקרא דחיין ביהוה עלמא מינה. ואינון חיבין מחוסרי מהימנותא מאי קא אמרי. כי מי אשר יבחר אל כל החיים יש בעתון. כל החיים בעולם הזה הוא. ומסורת בידם כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת. וכיון שאומרים כך איך יהיה להם חיים בעולם ההוא. וע"כ זה רע ודאי. שלא ידורו אצל מלך העליון ולא יהיה להם חלק ביה: (ג-קיה.)

ט

וזה רע בכל אשר נעשה תחת השמש כי מקרה אחד לכל וגו'. אמר רב הגי מהו זה רע. זה הוא מי שמוציא זרע לבטלה ומשחית דרכו. לפי שזה אין הקב"ה משרה שכירתו עליו. ולא יהיה לו חלק בעולם הבא. וש"כ (הה"ס ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. וע"כ אמר זה רע. שלא יהיה לו מדור למעלה. כי מקר"ה אחד לכל וגם לב בני האדם מלא רע והוללות בלבבם בחייהם. שעות נשרש בלבבם. הם מחוסרי אמונה (א) ואין להם חלק בהקב"ה ובאותן בני האמונה. לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. וש"כ ואחריו אל המתים (ג) בוא וראה הקב"ה הזהיר לבני העולם ואמר (דברים ט) ובחרת בחיים למען תחיה וגו'. עיקרו של חיים בעולם הבא הוא. ואותן הרשעים מחוסרי אמונה מה הם אומרים. כי מי אשר יבחר אל כל החיים יש בעתון. כל החיים בעולם הזה הוא. ומסורת בידם כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת. וכיון שאומרים כך איך יהיה להם חיים בעולם ההוא. וע"כ זה רע ודאי. שלא ידורו אצל מלך העליון ולא יהיה להם חלק בו: (ג-קיה.)

כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה. אמר רבי פרחיה הרי אמרו שאפילו הרשעים יודעים בעולם ההוא. יודעים בצער שלהם ויודעים בכבוד הצדיקים ובדינם של הרשעים. אם כן מהו והמתים אינם יודעים מאומה. אלא זהו בעולם הזה כתוב. הצדיקים נקראים חיים. שמסתכלים ויודעים שימותו ושעתידים ליתן את הדין. שיש דין ויש דיין. כמש"כ והתי יתן אל לבו. אבל הרשעים נקראים מתים. שאין יודעים ואין משגיחים ואין מסתכלים בעניני עולם הבא. שהוא עולם של חיי הנשמות והרוחות. אלא מסתכלים במעשים של עולם הזה שהוא עולם הגוף. ולפיכך נקראים מתים. שאין הם מן בני החיים: (יד' מדרש רות)

לך אכל בשמחה לחנך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך. רבי חייל קם לית אחד לעסוק בתורה. והיה עמו ר' יוסי זוטא כשהיה נער. פתח רבי חייל ואמר. לך אכל בשמחה לחנך וגו'. מה היה רואה שלמה שאמר מקרא הזה. אלא שלמה כל דבריו בחכמה היו. וזהו שאמר לך אכול בשמחה

זו הזהר

(א) הם מחוסרי אמונה שיראים לישא אשה ולהזדיר בנים שיהיו רחוקים על צואיהם. והם בעלי מקרה משחיתים דרכם ומוציאים זרע לבטלה. ומתים בלא בנים. ולכן אין להם חלק בעוה"ב. אבל מי שהוא אוש אמונה כונתו על הקב"ה נושא אשה ומוליד בנים כי מאן דחייב חיי יתוב מונו: (ג) ואחריו אל המתים. כי מי שנושא אשה ומוליד בנים הרי נשאר אחריו דין אל החיים. אבל מי שאין רוצה להוליד בנים הרי אחריו אל המתים: (ג-קיה.)

בשמחה לחמך. שבשעה שהאדם הולך בדרכיו של הקב"ה. מקרבו הקב"ה אליו ונותן לו שלום ומנוחה. ואז הלחם והיין שהוא אוכל ושותה בשמחת הלב. תהי' בשביל שהקב"ה רצה במעשיו (*). א"ל זה הנער אם כן הרי אמרת שכל דברי שלמה בחכמה היו. איה היא החכמה כאן (**). א"ל בני תבשל בשולך ותבין מקרא הזה (***) א"ל עוד טרם שאבשל ידעתי. א"ל מניין לך. א"ל שמעתי קול אחד מאבי שהיה דומה במקרא הזה. ששלמה הוא מזהיר לו לאדם להעטירה לכנסת ישראל בשמחה. שהוא צד בחינת ימין. והוא הלחם שיתעטר בשמחה. ואח"כ שיתעטר ביין שהוא בחי' שמאל. שבביל שיהי' נמצאת בהאמונה של הכל. שמחה שלימה בימין ושמאל. וכאשר תהיה בין שניהם או כל הברכות שריות בעולם (****). וכל זה כאשר הקב"ה מרוצה במעשה האנשים. זש"כ כי כבר רצה האלהים את מעשיך. בא רבי חייל ונשקו. אמר הייך בני שדבר הזה הנחתי בעבורך. ועתה אני יודע שהקב"ה רוצה לעטרך בתורה: (ב-כט.)

בבב עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. אמר רבי אלעזר מקרא זה נתבאר ונדרש. אבל בוא וראה הקב"ה ברא את האדם בסוד של חכמה. ועשה אותו באומנות גדולה. ונפח באפיו נשמת חיים. להבין ולהשכיל בסודות החכמה לדעת בכבוד רבונ. כמש"כ (ישעי' מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יהדרו אף עשיתיו. ולכבודי בראתיו דוקא (ג) וסוד הדבר של ולכבודי בראתיו למדתי. שהרי הכבוד שלמה סוד כסא הקדוש אינו נתתן למעלה אלא מתוך התקון של בני העולם. כאשר הם אנשים זכאים וחסידים ויודעים לתקן תקונים (ד) זש"כ ולכבודי בראתיו. בשביל כבודי הזה לתקנו בעמודים חזקים (ה) ולפארו תקונים ועדיים שלמה. למען יתעלה כבודי הזה בזכות הצדיקים אשר על הארץ. למיכך בראתיו כדמיון של כבוד העליון שאלו התקונים בו (ו) בריאה לצד השמאל. יצירה במיין. כמש"כ (ישעי' מח) יוצר אור ובורא חשך. עשה באמצע. כמש"כ אני ה' עושה כל. וכתוב עושה שלום ובורא

בשמחה לחמך. בשעתא דבר נש אויל צאורחוי דקב"ה. קב"ה מוקרב ליה לנביו ויסיב ליה שלום ונייחא. כדין נסמא וחמרל דאכיל ויפתי בחדוה ללבא. בנין דקב"ה אחרעי בעובדוי (*) א"ל סאי רביא אי סני סא אמרת דכל מלוי דשלמה בחכמתא סוו. אן סיא חכמתא סכא (**). א"ל כרי תבשל בשולך ותחמי סאי קרא (***) א"ל ער לא בשילגא ידענא. א"ל מנא לך. א"ל קלא חד שמענא מאבא דסאי אמר בסיא קרא. דשלמה קא אוסר ליה לבר נש לאעטרא לה לכנסת ישראל בשמחה. דאיוסו סערא דיוינא. ואיוסו נסמא דיתעטר בחדוה. ולבתי דיתעטר בחמרל דאיוסו שמאלא. בנין דתסתבא במסימטתא דכלא. חדוומא שלימא דיוינא ושמאלא. וכד ססוי בין תרוויסו כיון כל ברכאן סראן בעלמא (****). וכל דא כד אחרעי קב"ה בעובדיוסו דבני נשא. ססי"ד כי כבר רלס סאלסיס את מעשיך. אתא רבי חייל ונשקיס. אמר חייך בני סאי מלא סבקנא בנייך. וססתא ידענא דקב"ה בעי לאעטרא לך צאוריתא: (ג-כט.)

בבב עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. אמר רבי אלעזר סאי קרא אוקמוס ותחמר. אבל תא חוי קב"ה ברא ליה לבני ברוח דחכמתא. ועבד ליה צאומותא סני. ונפח באפוי נשמתא דחיי. למנדע ולאסתכלא בריון דחכמתא למנדע ביקרא דמאריס. כרי"א (ישעי' מג) כל סנקרא בשמי ולכבודי בראתיו ילרתיו אף עשיתיו. ולכבודי בראתיו דייקא (ג) ורוח דא ולכבודי בראתיו אוליפנא. דסא כבוד דלתא רוא דכורסיא קדישא לא אתתקן לעילא אלא מגו תקוניא דבני עלמא. כד לינון בני נשא זאלן וחסיין וידעין לתקנא תקוני (ד) ססי"ד ולכבודי בראתיו. בנין סאי כבודי לתקנא ליה בעמודין תקיין (ה) ולקשעא ליה בתקוניא וקשועא דלתא. בנין דסאי כבודי יסתלק בזכו דלדיקויא די בארעא. בנין כך בראתיו כנוונא דכבוד עלאס דתקונין אליון בוי (ו) בריאס לסטר שמאלא. ילירס דיוינא. כרי"א (ישעי' מח) יוצר אור ובורא חשך. עסיס צאמלעיתא. כרי"א אני ה' עושה כל. וכתיב עושה שלום ובורא

דיו הוהר

(*) פ"י שלא תהי' השמחה בשביל טוב הנשמות שנתן לו הש"ת אלא בעבור היותנו. שע"ז הוא סבון שרצה הש"ת את מעשיו. והוא ע"ז שהשבו חז"ל הוסיפו שינוא כרוז מן השמים לישראל זה הפסוק. כמו לאחר יום הכפורים ועוד כדומה: (**). הוא לא הסתפק בכונה של הסירות בפשיטות. אלא הפין דוקא להעמיס כאן איות טעם על פי סוד: (***) פ"י עורך נער כמו פ"י בוסר טרם הכישר (****). פ"י שהשכינה הקדושה נקראת להם. והמביון הוא לעמרה תחלה בפרת החסד והרחמים. שזה מביא שמחה. ואח"כ לעמרת בפרת הנבונה. כי ויין מורה על נבונה. וע"ז סה. ע"ז כי כבר רצה האלהים את מעשיך. פ"י ע"ז מצות ומעשים טובים. וכיון שנשקו רבי חייא זה מורה שיש להעמיס כאן מביון הזה. הנס שקשה להבין עפ"י משמעות הכתוב. ואולי אפשר לפרש ע"פ הכתוב לכו לחמו בלחמי ושתינו כיון טמאתי. כי לחם מורה על תורה שבכתב. ויין מורה על תושב"ע"ס ואעפ"כ אין המדרש עיקר אלא המעשה: (ג) בראתיו דוקא. פירוש שעיקר תכלית בריאת האדם הוא בשביל שיוכל להנשמה ולהתקנה. והנשמה מקורה בעולם הבריאה כינה. אבל הרוח מקורה בעולם היצירה תפארת. וגוף ונפש מעולם העשיה מלכות: (ד) כסא עם שם התואר אחד היינו מלכות. ועם ב' שמות התואר כמו כרסיא יקרא קדישא או כרסיא קדישא עלאה היינו בינה. וכרסיא קדישא היינו המלכות והשכינה הקדושה ענקיאין כבוד תתא תתעלה ותתקן להורוג עם התפארת כבוד עלאה ע"י עבודת ישראל בתורה תפלה ומצות כדי להספיק שפע מלמעלה למטה: (ה) עמודים תקיין הם תורה ועבודה ונפ"ת. והתבשיון הם המהשבות כבונות ויחודים: (ו) רצה לומר שכרי שיהיה לאדם כח הגדול הוא לגרום תקונים למעלה בעבודתו בראו הקב"ה עם בתות של בריאה יצירה ועשיה שיהיה בו נשמה ורוח ונפש אלהות כדמיון כבוד העליון שאלו ג' התיקונים בו. וצ"ל שכבוד העליון רכאן היינו התפארת. ומה שאומר שתיקונים האלו בו. בריאה צמאל יצירה כיוסן ועשיה באמצע קשה להבין ומפריש הוהר נרחקו בפירושו. כי הלא התפארת הוא פורש עולם היצירה. ואולי יגמול לומר כונתו שהתפארת בעצמו יש בו ג"כ ג' מדרגות של ג"ג. וכיון שהוא עלול לעומת הבינה עילתו וכל עלול אינו יכול להשיג לגמרי עילתו והשוכה כחשך לעומתו לכך נקראת הבריאה אצל התפארת סטר שמאלא וחשך. כיון שהשגתו בה חלושת. כפי אדם התחתון שאין יכול להשיג נשמה שבראשו. הנס שהיא אור אבל אצל השנת הארם היא חשך.

ובורא רע. וכתוב עושה שלום במרומו. וע"כ בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כתקון העליון. ולכך מפני שהאדם הוא בארץ ויש לו לתקן כבודי ההוא. עשיתי בו תקונים של כבוד העליון. שיש בו ג"כ בריאה. וע"כ בראתיו. ובאותו כבוד העליון יש בו יצירה. וע"כ יצרתיו. תקן זה נתתי בו באדם להיות הוא בארץ כדמיון אותו כבוד העליון. בכבוד העליון ההוא יש בו עשיה. וע"כ אף גם באדם כתוב עשיתיו. להיות הוא כדמיון אותו כבוד העליון שמתקן ומברך לכבוד התחתון. ומניין שכבוד העליון ההוא יש בו שלשה אלה. שכתוב בו יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. יוצר אור הרי יצירה. ובורא חשך הרי בריאה. עושה שלום הרי עשיה. וזה הוא כבוד העליון שמתקן ומברך ומפנינו בכל צרכיו לכבוד התחתון (י) וכדמיון הוה ברא את האדם בארץ שהוא כדמיון אותו כבוד העליון. לתקן לזה הכבוד שיהיה נכלל מכל הצדדים. כבוד העליון יש בו שלשה אלה. האדם למטה יש בו שלשה אלה. שיהיה נכלל כבוד התחתון ההוא מלמעלה ומלמטה להיות שלם בכל הצדדים (ח) זכאי הוא האדם שזוכה במעשיו להיות כדמיון הוה. וע"כ כתוב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. כמו שלכבוד העליון ההוא שמן משחת הקודש לא נמנע ממנו מסוד עולם הבא (ט) אף כך להאדם שמעשיו מתלבנים תמיד. שמן משחת קודש ההוא לא יהיה נמנע ממנו תמיד. ובמה זוכה האדם להתענג בענג העליון ההוא. בשלחן שלו. כמו שהוא מענג על שלחנו נפשות עניים. שנאמר (ישעיה נח) ונפש נענה תשביע. מה כתוב אחריו. או תתענג על ה' וגו'. שאף כך הקב"ה משביעו בכל אותן התענוגים של שמן משחת קודש העליון. שנשפע ונכשך תמיד לאותו כבוד העליון: (ג-קטז)

ובורא רע. וכתוב עושה שלום במרומו. וע"כ בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כתקון העליון. ולכך מפני שהאדם הוא בארץ ויש לו לתקן כבודי ההוא. עשיתי בו תקונים של כבוד העליון. שיש בו ג"כ בריאה. וע"כ בראתיו. ובאותו כבוד העליון יש בו יצירה. וע"כ יצרתיו. תקן זה נתתי בו באדם להיות הוא בארץ כדמיון אותו כבוד העליון. בכבוד העליון ההוא יש בו עשיה. וע"כ אף גם באדם כתוב עשיתיו. להיות הוא כדמיון אותו כבוד העליון שמתקן ומברך לכבוד התחתון. ומניין שכבוד העליון ההוא יש בו שלשה אלה. שכתוב בו יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. יוצר אור הרי יצירה. ובורא חשך הרי בריאה. עושה שלום הרי עשיה. וזה הוא כבוד העליון שמתקן ומברך ומפנינו בכל צרכיו לכבוד התחתון (י) וכדמיון הוה ברא את האדם בארץ שהוא כדמיון אותו כבוד העליון. לתקן לזה הכבוד שיהיה נכלל מכל הצדדים. כבוד העליון יש בו שלשה אלה. האדם למטה יש בו שלשה אלה. שיהיה נכלל כבוד התחתון ההוא מלמעלה ומלמטה להיות שלם בכל הצדדים (ח) זכאי הוא האדם שזוכה במעשיו להיות כדמיון הוה. וע"כ כתוב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. כמו שלכבוד העליון ההוא שמן משחת הקודש לא נמנע ממנו מסוד עולם הבא (ט) אף כך להאדם שמעשיו מתלבנים תמיד. שמן משחת קודש ההוא לא יהיה נמנע ממנו תמיד. ובמה זוכה האדם להתענג בענג העליון ההוא. בשלחן שלו. כמו שהוא מענג על שלחנו נפשות עניים. שנאמר (ישעיה נח) ונפש נענה תשביע. מה כתוב אחריו. או תתענג על ה' וגו'. שאף כך הקב"ה משביעו בכל אותן התענוגים של שמן משחת קודש העליון. שנשפע ונכשך תמיד לאותו כבוד העליון: (ג-קטז)

ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך וגו'. אמר רבי שמעון כאן יש סוד. שצריך האדם להכליל חיים במקום הזה. זה בלא זה אין יכול להיות. וצריך האדם להכליל מדת יום בלילה ומדת לילה ביום. וזהו ראה חיים עם אשה אשר אהבת (י) מה הטעם. מפני כי הוא חלקך בחיים. שהחיים לא יגורו אלא על זה. ובעמלק אשר אתה עמל תחת השמש. כמו שכתוב (משלי ג) בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך: (ג-קטז)

ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך וגו'. אמר רבי שמעון כאן יש סוד. שצריך האדם להכליל חיים במקום הזה. זה בלא זה אין יכול להיות. וצריך האדם להכליל מדת יום בלילה ומדת לילה ביום. וזהו ראה חיים עם אשה אשר אהבת (י) מה הטעם. מפני כי הוא חלקך בחיים. שהחיים לא יגורו אלא על זה. ובעמלק אשר אתה עמל תחת השמש. כמו שכתוב (משלי ג) בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך: (ג-קטז)

ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו' כי הוא חלקך בחיים וגו'. אמר רבי שמעון תא חיי סלי קרא ברא עלאה אויבו ואוקמוס. ראה חיים. אליו חיון דעלמא דאתי. דזכאה סוף ב"ג דזכי ציה כדקא יאות. עם אשה אשר אהבת. דא כנסת ישראל. בגין דכה כתיב

ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו' כי הוא חלקך בחיים וגו'. אמר רבי שמעון תא חיי סלי קרא ברא עלאה אויבו ואוקמוס. ראה חיים. אליו חיון דעלמא דאתי. דזכאה סוף ב"ג דזכי ציה כדקא יאות. עם אשה אשר אהבת. דא כנסת ישראל. בגין דכה כתיב

דיו הוהר

(י) מה שהתפארת משפע למכות כל הפרנסה שנערכה לפרנס את התחתונים: (ח) התכללות המלכות והשכינה מעליא ומתוא חיינו שנעשית כסולם שהיא מעלה מלמטה למעלה עבודת ישראל. ומורידה מלמעלה למטה שפע הנערכת לעולם הזה. והיינו עולמים ויודים בו: (ט) פירוש שפעולם הבינה שנקרא עלמא דאתי נשפע השפע מן ההכנסה להתפארת ע"י הבינה. ובשכיל זה נקרא שפע התכונה שמן משחת קודש: (י) כוונתו שאיפה היינו מלכות מרת לילה. וחיים זה התפארת שנקרא עין חיים מרת יום. וצריך האדם לרגום יהוד שניהם. היינו יהוד קב"ה ושכינתיה. וע"ז מביא הפסוק בכל דרכיך דעהו. ר"ל שבכל דרכי האיש צריך לרגום יהודו של ה' עם וא"ו. וזהו דעהו. בראי דע ה' ו'. דע הוא מ"שון והאדם ידע וגו'. ה' מלכות שכינתא קדישא. וא"ו תפארת:

כתיב אהבה. שנאמר (ימי' יא) ואהבת עולם אהבתך. מתי בזמן שצד הימין אוהו בה. שנאמר על כן משכתיך חסד. כל ימי חיי הבלך (ה) לפי שהיא מתקשרת בחיים. והוא עולם שחיים שורה בו (יג) שהרי עולם הזה אין שורה בו חיים. לפי שהם תחת השמש. ואין מגיעים לכאן אותן האורות של השמש ההוא. ונעברו מן העולם מיום שנחרב בית המקדש. שנאמר (ישעי' יג) חשך השמש בצאתו וגו'. מהו חשך השמש. שהעלה אורו ואינו מאיר. כמש"כ (סס נז) הצדיק אבד וגו'. כי הוא חלקך בחיים. זה הוא הודווגות השמש"ש בהלבנה"ה. ונצרך לחבר הלבנה בהשמש והשמש בהלבנה שלא להפרידם. וזה הוא חלקו של אדם ליכנס בו לעולם הבא. מה כתוב אחריו.

כ"ג אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה. כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאלו אשר אתה הולך שמה. מקרא זה יש לעיין בו. כל אשר תמצא ירך לעשות. וכי הותרה רצועה שיעשה איש כל מה שיוכל. אלא לעשות בכחך כתוב. מהו בכחך. זו נשמת האדם שהיא כמו של אדם לזכות בה לעוה"ז ולעולם הבא: ד"א בכחך. זו היא אותה האשה שאמרנו (יג) שהיא הכח להתחזק בה בעולם הזה ובעולם הבא. וצריך האדם לזכות בה בעוה"ז באותו הכח. שבביל שיתחזק בה בעולם ההוא. מה הטעם. לפי שלאחר שיוצא האדם מעולם הזה אין בו כח לעשות דבר. ולומר עתה מכאן ולהלאה אעשה מעשים טובים. כי בודאי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאלו וגו'. אם אין האדם זוכה בעוה"ז לא יזכה בה אחר"כ בעולם ההוא. ויש מעשים טובים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז. והקרה גשאר לו לעוה"ב להתפרנס מהם: (ב-קטו:)

כ"ד אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאלו וגו'. אמר רבי שמעון מקרא זה יש לעיין בו. וכי שלמה שחכמה עליונה היתה בו יותר על כל בני העולם יאמר מקראות המורים שהותרה רצועה. אלא ודאי כל דברי שלמה המלך על סודות החכמה נאמרו. בוא וראה כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה. זה הוא שצריך האדם להכילי שמהל בימין. וכ"כ מה שהוא עושה נצרך לו שלא יהיה אלא התכללות בימין (יד) כל אשר תמצא ירך. זו השמאל. לעשות בכחך. זה הוא הימין. כמש"כ ימין ה' נאדרי בכח. וכיון שהאדם יהי נזהר שכל מעשיו יהיו לצד הימין. ויכלילי שמהל בימין. בכך ישרה הקב"ה שכינתו עליו בעוה"ז. ויאסוף אותו אליו לעולם הבא. ואל יאמר האדם בשעה שאבוא לעולם ההוא או אבקש רחמים מאת המלך ואשוב לפניו. אלא כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה לאחר שנפטר האדם מעוה"ז. ואך אם

הפך

זו הוהר

(י"א) כל ימי חיי הבלך יורש על כל הימים שאתה גורם הארת אור החיים בהבלך. זו בנסת ישראל פדה המלכות שנקראת הבל כנוכר לעיל. והיא תשוקתה להתקשר בחיים. פי' בהתפארת שנקרא עין החיים. ע"י עבודת ישראל: (יב) אם נגרוס ואיהו בוא"ז לשון זכר יורש שהתפארת הוא עולם דהיין שריין ביה. ולמלא דא יורש על המלכות וכו'. ואם נגרוס ואיהו בירד לשון נקבה יורש על המלכות. שכאשר ישראל גורמים בעבודתם יהוד תפארת ומלכות או נעשית היא עולם דהיין שריין ביה. ולש"ז יורש ועלמא דא בפעונו שמוסב על עוה"ז וכו': (יג) זו השכינה הקדושה: (יד) פי' שכל המעשים יהיו מוסדים על סדת ההסד. ומלכד זה גם בכל מלאכה ועשיה פשוטה צריך ליתן קיומה לצד הימין כבוננה להגביר הימין על השמאל בהתנתג העולם:

בני ז"י דמלכא קדושה ויחסי ליה לסטוא עלמא. ויתן ליה חולקא לעלמא דחמי. יסתדל ביהי עלמא לאכללא עובדוי בזמנא. וכל עובדוי יסון לשמא דקב"ה. דהא לבתר כד יתכנס משהי עלמא לאתדנא בדינא תקופא בדינא דניכנס. ליה תמן עשא וחכמה וסכלתו לאשתובא מן דינא:

ד"א כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. בניכנס איה ביה מדורין על מדורין. מדורא תתא תתא. מדורא תתא תתא אבדון. דא סמין דא. מאן דנחית לשאול ידונון ליה. ומתמן ילפסא ועולה. סה"ד (שמאל א' ב') מוריד שאול ויעל. ומאן דנחית לאבדון תו לא סליק לעלמין. ומאן דאיה ביה מעשה. דא היא עובדא עבא. או מאן דאיה מן מארי דמוסבנא. דבכל לילה וליילה עד לא ישכב בעי ב"י למעבד מוסבנא מעובדוי ועבד כל הסוא יומא. ויהוב מניסו אי אינון ביטין ויבטי עליהו רחמי. מאי עמא ביהי עמא. בנין דבשהי עמא חילנא דמותא שריא בעלמא. וכל בני עלמא עמין עמא דמותא. ואלין אקרין מארי דמוסבנא. או מאן דאסתדל בדעת ובחכמה למנדע למאריה. כל אינון כד יעברון לסו בדנגא דשאול לאסתכאה ולאסתכלא בזינון מייבין דאסתקידו בניכנס. אינון לא יסתארון תמן ולא יסתכוו צמיטו. סה"ד כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. אינון לא יסתכוו לאשתארא תמן. אלא יסתלקון מתמן לעילא באתר דכמה נסורין וכוזינין וכמה כיסופין שארן ביה. וקב"ה יימי לאשתעטע ביה עס שאר לדיקיא די בני עדין: (ג-קפת)

ב"י אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה. אמר רבי אבא משם רבי פנחס בן יאיר. כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה וכו'. כמה יאות ליה לביי בעוד דבזמנא דלוק ושריא על רישיה לאסתדלא ולמעבד רעותא דמאריה (ט) בנין דהסוא הסוא דבזמנא איסו ב"י דשריא עליה. וע"ד כמבי יגדל נא כה ה'. כה ה' דא הוא ב"י דשריא על רישיהו דלדיקיא. ועל כל אינון דאסתדלין ברעותא דמאריהו. וע"ד תנין כל סעוטה תמן יתא שמיס רבא מצרך בכל כחו וכו'. דהא ודאי אלשריך לאתערא כל סייפוי בחילא תקיף. בנין דבאשתעוטה תקיף דאשתקף אתער הסוא ב"י קדושה עלאה. ואסתלק נו קודשא ואהבר חילא ותקפא דספרא אחרא. וע"ד בכחך אלשריך למעבד רעותא דמאריך. כי אין מעשה וחשבון וכו'. בנין דבסהוא כה איה מעשה אסתלותא (ט) לאסתדלא ביהי עלמא דאקרי מעשה עלמא דעובדא למשלא סופא דמוסבנא. וחשבון. דא הוא עלמא דתליא בדבורא. דהא חשבון בדבורא תליא. וע"ד כל גימטריאות ותקופין ועבורין דעלמא בסיסרא סו. ודעת. דא איסו רוא דשית ספרין דתליין במחשבה. ואקרין

חפץ האיש שהמלך הקדוש יאיר לו בעולם ההוא. ויתן לו חלק לעולם הבא. יעמל בעולם הזה להכיל מעשיו בימין. וכל מעשיו יהיו לשמו של הקב"ה. שהרי אח"כ כאשר יהי נאסף מעותיו להיות נידון בדין תקיף בדינה של גיהנם. אין שם עצה וחכמה ודעת להנצל מן הדין:

ד"א כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. בניהנם יש בו מדורים על מדורים. מדור התחתון שאול. מדור תחתון ממנו אבדון. זה סמון לזה. מי שיורד לשאול ידונו אותו שם. ומשם יצפצף ויעלה. ושי"כ (שמאל א' ב') מוריד שאול ויעל. ומי שיורד לאבדון אינו עולה משם לעולם. ומי שיש בו מעשה. זהו מעשים טובים. או מי שהוא מן בעלי חשבון. כיון שבכל לילה וליילה טרם ישכב צריך האדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו היום. וישוב מהם אם הם רעים ויבקש עליהם רחמים. מפני מה באותה שעה. לפי שבשעה ההיא עץ של מיתה שורה בעולם. וכל בני העולם טועמים טעם מיתה. ואלה נקראים בעלי חשבון. או מי שמתניע בדעת ובחכמה לדעת את קונו. כל אלה כאשר יוליכום במדרגה של שאול להבט ולהסתכל באותן הרשעים שנטרדו בגיהנם. הם לא ישארו שם ולא יהיו נמצאים ביניהם. זהו שכתוב כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. הם לא יהיו נמצאים להשאר שם. אלא יעלו משם למעלה מעלה במקום שהרבה מאורות ומנורות והרבה תענוגים נמצאים שם. והקב"ה יבוא להשתעשע עמו עם שאר הצדיקים הנמצאים בן עדין: (ג-קפת)

ב"י אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה. אמר רבי אבא משם רבי פנחס בן יאיר. כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה וגו'. כמה יפה לו לאדם בעוד שהנר דולק ושורה על ראשו להתיגע ולעשות רצון קונו (ט) לפי שאור הנר הוא נקרא ב"י השורה עליו. ועל זה כתוב יגדל נא כה ה'. כה ה' זה הוא ב"י השורה על ראשיהם של צדיקים. ועל כל אותן שמתניעים לעשות רצון קונו. וזהו שלמדנו כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו וכו'. שהרי בודאי בצרך לעורר כל האיברים בכח חזק. לפי שבהתעוררות חזקה שמתחזק נתעורר אותו ב"י עליון הקדוש. ונתעלה בתוך הקדושה וגשבר הכח ותקף של צד הטומאה. וע"כ בכחך אתה צריך לעשות רצון קונך. כי אין מעשה וחשבון וגו'. לפי שבאותו הכח יש מעשה היגיעה (ט) להתיגע בזה העולם שנקרא מעשה עולם המעשה להשלים סוף המחשבה וחשבון. זה הוא עולם שתולה בדבור. שהרי החשבון בדבור תולה. וע"כ כל גימטריאות ותקופות ועבורין שבעולם הם בהלבנה. ודעת. זה הוא הסוי של ששה צדדים התלויים במחשבה. ונקראים

זיו הזהר

(ט) זה ניצוץ אור השכינה שנקראת כה ה' כיון שכל הנחנה עוררין סבה סרת אמלכות וחשכונה הקדושה היא ככתוב וסלכותו ככד משלה: (טו) פ' כי כל באי עולמי יתעוררו וכו'. להתיגע בעבודת הש"ת. וזה בא לו בן זה הכה של או' השכינה: 3 13

וגקראים עולם המחשבה ההיא, וחכמה, שהכל תורה ממנו, וכל אלה נכללים באותו **כח** (י) מה שאין כן בצד של שאול מדרגה של גיהנם, שהרי כל איש שאינו מתיגע באותו **כח** בעולם הזה להמצא בו במעשה וחשבון ודעת וחכמה, סופו ליכנס בשאול שאין בו מעשה וחשבון ודעת וחכמה, שהרי צד הטומאה דרך שאול הוא, שכתוב (משלי ז) דרכי שאול ביתה, מי שמתרפה מאותו **כח** הקדוש מתגברת בו צד הטומאה אשר שאול ביתה, אשר אתה הולך שמה, וכי כל בני עולם הולכים לשאול, כך הוא, אבל עולים מיד, שנאמר (שמואל א' ב') מוריד שאול ויעל, מלבד אותן הרשעים שלא הרהרו בתשובה לעולם שיורדים ואין עולים, ואפילו צדיקים גמורים יורדים שמה, ולמה יורדים, מפני שלוקחים כמה רשעים משם ומעלים אותן למעלה, ומי הם, אלו אותן שהרהרו בתשובה בעולם הזה ולא יכלו ונסתלקו מן העולם, והצדיקים יורדים בשביל שותף הרשעים לשאול ולוקחים אותם ומעלים אותם משם: (ג-ד).

עיר קטנה ואנשים בה מעט ובה אליה מלך גדול וסבב אותה וגו', פתח רבי אבא ואמר עיר קטנה, זה נתבאר, אבל עיר קטנה כמש"כ (ישעי' נ) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל וגו', וכתוב (ישעי' יא) ולא אבא בעיר (יה) עיר קטנה, קטנה היא שהיא האחרונה מהכל תחתונה מהכל, חומותיה גדולות חזקות קדושות, עיר הקדש נקראת, ואנשים בה מעט, מעטים הם הצדיקים לעלות לתוכה ולשכון בה, כמש"כ מי יעלה בהר ה' ומי יקים במקום קדשו וגו', וע"כ ואנשים בה מעט, ובה אליה מלך גדול, זה הקב"ה להודווג בה ולשכון בה, וסבב אותה, כמש"כ (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו', ובנה עליה מצודים גדולים, שבנה חומותיה גדולות חזקות קדושות נאות ויפות, עיר הקדש נקראת, וכל היקר של מלך הכניס בתוכה (ט) ולפיכך היא לבדה נכללת מכל עטרות המלך, וכל עטרות המלך בה מתעטרות (ז) ומצא בה איש מסכן וחכם, זש"כ נקי כפים ובר לבב, מסכן, כמש"כ ויבן ערי מסכנות לפרעה (ח) שנתעטר בעטרות חזקות בעטרות של התורה ובעטרות של מצות תורת המלך, וחכם, שזכה בה בחכמה ההיא (כ) והכס, שהוא חכם יותר מכלם לעיין בעבודת רבונו, בשביל לזכות בה וליכנס בה, זש"כ ומלט הוא את העיר בהכמתו, ומלט, כמש"כ (שמואל א' ב') אמלטה נא ואראה את אחי (בראשית יט) אמלטה

זו הוהר

(י) יבאר בזה אך שנה הכח שהוא סוף מעשה הוא מקושר עד המחשבה תהלה שהיא ספירת החכמה והכל נכלל בה, הן כח המעשה, הן כח הדבור והחשבון, והן כח הדעת שהוא נסתר בהבינה וסקשר ששת הספירות להיותן כליות בנ' ספירות הראשונות שנקראות בכלל עולם המחשבה, כי החכמה בינה דעת כלל המחשבה הם, והן כח החכמה ספירת הראשונה שהיא ראשית המחשבה והכל תולה סמנו, נמצא שזה הכח נעזר אור השבינה הקדושה השורה על ראשי הצדיקים והחסידים והישרים הוא כמו למשל חבל ארוך שנשתלשל מסקום נכזה מאד עד למטה סטה דרך כמה וכמה היכלות ונסרך סמנו איוו היבור והתקשרות לכל היכל והיכל, נמצא שכשהארם אותו בקצה החבל למטה ומשך ומניע נעשה מזה התעוררות עד למעלה מעלה, והמבין יבין את הנמשל: (יא) מוטב על סדת הסלכות ונקראת קטנה כי היא התחתונה שבספירות, וחומותיה היינו אור סקף ומבחוץ להאור סקף עוד חומות אחרים: (יט) זו השפע של התפארת: (כ) מ' השפע בא אליה מן הארת כל הספירות: (כא) דורש איש מסכן בעל אוצר, אדם שאוצרו יראה השם עם תורה ומצות: (כב) אור הפיכות נקרא חכמה ועירא:

אמלטה נא שמה. אף כאן ומלט הוא את העיר בחכמתו (כג) ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. ואדם לא זכר לעשות מצות התורה ולעסוק בתורה כמו אותו איש מסכן שהתחבר בכל שביל לזכות בה. ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. שהרי לעולם ההוא אין נותנים רשות ליכנס אלא לצדיקי אמת. אותן העוסקים בתורה יומם ולילה. ומתעטרים במצות התורה בעולם הזה ליכנס בהן לעולם הבא. וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים. שהרי האנשים אין מסתכלים בו ואין חפצים להתחבר בו ולשמע לדבריו: (ג-סח)

אמלטה נא שמה. אף כאן ומלט הוא את העיר בחכמתו (כג) ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. ואדם לא זכר לעשות מצות התורה ולעסוק בתורה כמו אותו איש מסכן שהתחבר בכל שביל לזכות בה. ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. שהרי לעולם ההוא אין נותנים רשות ליכנס אלא לצדיקי אמת. אותן העוסקים בתורה יומם ולילה. ומתעטרים במצות התורה בעולם הזה ליכנס בהן לעולם הבא. וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים. שהרי האנשים אין מסתכלים בו ואין חפצים להתחבר בו ולשמע לדבריו: (ג-סח)

עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וגר. וזכר וגר. רבי חסדא פתח. כך אמר רבי יוסי משמיה דרבי יצחק. עיר קטנה. זה גופו של אדם. ואנשים בה מעט. אלו האברים. ובא אליה מלך גדול. זה יצר הרע. ומצא בה איש מסכן וחכם. זה יצר טוב שהוא מסכן ואין מאוזן לו. וחכם. שהוא מחכים למאזין לו ומצילו מעונשה של גיהנם. ומלט הוא את העיר בחכמתו. זו נשמתו של אדם שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. אין וזכר אותו. וישב האדם לחטוא בהוא יצר הרע: פתח ההוא ינוקא ואמר. עיר קטנה. זו ירושלים שהיא בזמן הוה קטנה וחריבה. ואנשים בה מעט. מועטים הם היהודים שיש בה. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה. זה הוא מלך מבני ישמעאל שנאמר עליו בדניאל (דניאל ב) שקוהי די פרזל. וכפרזלא די מרצע כל איני תדק ותרע. שזה המלך מהדק ומחליש כל אותן הממלכות. ובזמן שהוא יסובב את ירושלים ימצא בה איש מסכן וחכם. זה משיח ראשון משיח בן יוסף. ומלט הוא את העיר בחכמתו. זה משיח האחרון משיח בן דוד: (ד"ה מדרש רות)

עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וגר. וזכר וגר. רבי חסדא פתח. כך אמר רבי יוסי משמיה דרבי יצחק. עיר קטנה. זה גופו של אדם. ואנשים בה מעט. אלו האברים. ובא אליה מלך גדול. זה יצר הרע. ומצא בה איש מסכן וחכם. זה יצר טוב שהוא מסכן ואין מאוזן לו. וחכם. שהוא מחכים למאזין לו ומצילו מעונשה של גיהנם. ומלט הוא את העיר בחכמתו. זו נשמתו של אדם שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. אין וזכר אותו. וישב האדם לחטוא בהוא יצר הרע: פתח ההוא ינוקא ואמר. עיר קטנה. זו ירושלים שהיא בזמן הוה קטנה וחריבה. ואנשים בה מעט. מועטים הם היהודים שיש בה. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה. זה הוא מלך מבני ישמעאל שנאמר עליו בדניאל (דניאל ב) שקוהי די פרזל. וכפרזלא די מרצע כל איני תדק ותרע. שזה המלך מהדק ומחליש כל אותן הממלכות. ובזמן שהוא יסובב את ירושלים ימצא בה איש מסכן וחכם. זה משיח ראשון משיח בן יוסף. ומלט הוא את העיר בחכמתו. זה משיח האחרון משיח בן דוד: (ד"ה מדרש רות)

דבר אחר עיר קטנה. דא אורייתא. ואנשים בה מעט. למה היא קטנה. והסתיב ארוכה מארץ מדי וגר. אלא בגין דאנשים בה מעט הן. ובה אליה מלך גדול וסבב אותה. דא שלמה המלך ע"ה שהתקין לה סגרה ואסיר לה כנסתו במשלו בספריו. ומלט הוא את העיר בחכמתו. מידא דאפיקורסים ומינים. דאזיזו אתקין אזיזי לתורה. דתניין עד לא אתא שלמה הוה אורייתא כקלחת דלית לה אזיזי. ומלך דקרב כדסה אתקרב. כיון דאתא שלמה ועבד לה אזיזי ואשתדל בני עלמא בעלמיה. יסב כסהו עיר כביכול שייכותא. ובמה. בחכמתו. וכל תיקון הוה שתיקן אדם שהתיגע בעבורה [מפני שמצא בה איש מסכן חכם] איש מסכן חכם הוא דוד (כד) שלא היה אדם שהתיגע בה כמו דוד המלך. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. זה אדם הראשון שנתן לו משנותיו ע' שנה. ולמדנו ואי היה דוד המלך להתקיים בעולם מאה שנה. ואלמלי נתקיים דוד מאה שנה היה מתקן להמנורה תקן חזק שלא יסיר לעולם ולא יחרב בית המקדש. אבל כמה חסרון הן אותן השנים שלא נתקיימו לדוד.. לפי שאדם הראשון כאשר נתן לו משנותיו לא זכר עבדו אלא ע' שנה ולא יותר. ל' שנים היו שהלכו לבטלה. מהן במדבר ומהן בצאן. ובזמן ההוא וחכמת המסכן בזויה. ודבריו אינם נשמעים לפני שאול המלך. נמצא שלא נשאר בו אלא ארבעים חסר אחת

דבר אחר עיר קטנה. דא אורייתא. ואנשים בה מעט. למה היא קטנה. והסתיב ארוכה מארץ מדי וגר. אלא לפי שאנשים בה מעט הם. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה. זה שלמה המלך ע"ה שהתקין לה נר והאיר לה אור במשלו בספריו. ומלט הוא את העיר בחכמתו. מידי האפיקורסים ומינים. שהוא התקין אזיזי לתורה. שלמדנו קודם שבא שלמה היתה התורה כיורה רותחת שאין לה אזיזי. ומי שקרב אליה נשרף. כיון שבא שלמה ועשה לה אזיזי וניצולו בני העולם בעצתו. נתן בעיר ההוא כביכול הצלה. ובמה. בחכמתו. וכל תיקון הוה שתיקן אדם שהתיגע בעבורה [מפני שמצא בה איש מסכן חכם] איש מסכן חכם הוא דוד (כד) שלא היה אדם שהתיגע בה כמו דוד המלך. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. זה אדם הראשון שנתן לו משנותיו ע' שנה. ולמדנו ואי היה דוד המלך להתקיים בעולם מאה שנה. ואלמלי נתקיים דוד מאה שנה היה מתקן להמנורה תקן חזק שלא יסיר לעולם ולא יחרב בית המקדש. אבל כמה חסרון הן אותן השנים שלא נתקיימו לדוד.. לפי שאדם הראשון כאשר נתן לו משנותיו לא זכר עבדו אלא ע' שנה ולא יותר. ל' שנים היו שהלכו לבטלה. מהן במדבר ומהן בצאן. ובזמן ההוא וחכמת המסכן בזויה. ודבריו אינם נשמעים לפני שאול המלך. נמצא שלא נשאר בו אלא ארבעים חסר אחת

זיו הוהר

(כג) דרוש ומלט שמשל את עצמו. והיונו ומלט הריא. ודרוש את העיר כדומי להיות עם העיר שנקראת עיר עון לנו ישועה שזוכה לעלות על הר ה' ומקום קדשו: (כד) דוד המלך קרא עצמו עני ואביון על שם מדת המלכות דלית לה מנרמה כלום. ונקרא חכם על שם שהמלכות נקראת חכמה וזעירא וזעירא שורש התורה שבעל פה. ולזאת עלה ביד שלמה לתקן אזיזי לתורה שכתב על ידו התורה שבעל פה:

אחת (כ) דהא שמה חדא הוה עריק מקמי בריה אבשלום. ובג"כ נחתך תקונא דשרגא עד דהוה כפשע בינו ובין המות. וכל דא בגין דאדם לא אידכר מיניה בקדמותא לאוספא ליה אינון תלתין שנין לתתא לאשלמא ליה למאה ואתפנימו תלתין שנין לתתא מאינון שבטין שנין. דהוה חכמתו בזויה ודבריו אינם נשמעים: (ד"ח מדרש רות)

י

יִקְרָא מחכמה מכבוד סכלות מעט. אמר רבי יוסי יקר מחכמה מכבוד. כלומר יקרא דחכמתא וגוי דילייה ויקרא דכבוד דלעילא מתי הוה סכלות מעט. ועור דשקותא אחוי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארתי דעלמא. כיתרון האור מן החשך. דתועלתא דנחורא לא אתחוי אלא מן חסוכא. תקונא דחורא מתי הוה. אכומא. דאלמלי אכומא לא אשתמודע חורא. ובגין אכומא אסתליק חורא ואתיקור. וסינו דרב המנונא סבא. כד הוה ילפון מתי חכמתא רזי דחכמתא. הוה מסדר קמיייהו פרקא דמלי דשקותא (א) בגין דיימי תועלתא לחכמתא בניניה. ה"ה יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט. מוסס דהיא תקונה דחכמתא ויקרא דחכמתא. וע"ד כתיב (קהלת ב) ולבי נהג בחכמה ולאחוי בסכלות. א"ר ילחק מתלא למתוקא במיריא. דלא ידע אינש פעמא דמתיקא עד דשעיס מיריא. מאן עביר להאי מתיקא. הוה אומר האו מיריא. וסינו דכתיב (קהלת ז) כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים. וכתיב (שם) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ידך: (ג—טו:)

גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר ואמר לכל סכל הוא. אמר רבי שמעון כד בר נש בעי לאתקנא ארתייהו קמי קב"ה. עד לא יפוק לארחא בעי לאתלכא ביה ולללי קמיה על ארתייהו. כמה דתינון דכתיב (תהלים סג) צדק יפניו והלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינה לא אתפרשא מיניה. ומאן דאיוסו לא מסימנא במאריהו מתי כתיב ביה. וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר. מאן לבו. דא קב"ה דלא יקר עמייהו בארחא וגרע מן סייעתייהו בארתייהו. בגין דהאי ב"נ דלא מסימון ביה במאריהו עד לא יפוק בארחא לא בעי סייעתא דמאריהו. ואפילו בארחא כד איוסו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא. ובג"כ לבו חסר. דלא אזיל בעדיה דמאריהו ולא אשתכח בארתייהו. ואמר לכל סכל הוא. אפילו כד שמע מלש דמסימנותא דמאריהו הוה אמר דשקותא הוה לאשתדל במלי ביה. כהאי דשאלנו לב"נ על את קיימא דרשימו בבשרים דבר נש. ואמר לאו איוסו מסימנותא

זו הוהר

(כ) נמצא שחסי לו ד"א שנה. ואפשר שעשה זה החשבון לרמו על ואדם ד"א זכר. ד"א תרתי משמע. אחד בפניו. ועוד שהנטימורא של ד"א רמו על שלשים ואחת שנגרעו משנותיו של דוד. ואדם לא זכר נרעון הוה דהשלימו:

י (ב) היינו איוה הכמה מחכמות הטבעיות ואיוה טעות של התוקרים איך זה בונה זה סותר. זה הולם זה פותר: 6 13

יִקְרָא מחכמה מכבוד סכלות מעט. אמר רבי יוסי יקר מחכמה מכבוד. כלומר כבוד החכמה ויופי שלה ויקר של כבוד העליון מה הוא. סכלות מעט. מעט של שות מראה ומגלה יקר החכמה וכבוד העליון יותר מכל הדרכים שבעולם. כיתרון האור מן החשך. שתועלת האור לא נראה אלא מן החשך. התיקון של לבנונית מה הוא. שחור. שלולי השחור לא היה ניכר הלבון. ובשביל השחור נתעלה הלבון ונתכבד. וכן התנהג רב המנונא סבא. כאשר היו ליומדים ממנו החברים סודות החכמה. היה מסדר לפנייהם פרק של דברי שטות (א) בשביל שיבינו תועלת החכמה מן השטות. וש"כ יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט. לפי שהוא תקון של חכמה וכבודה של חכמה. וע"כ כתוב (קהלת ב) ולבי נהג בחכמה ולאחוי בסכלות. א"ר יצחק משל למתוק ומר. שאין איש יודע בטוב טעם המתוק עד שטועם טעם המר. מי עשה להבין בטוב המתוק. הוה אומר זה טעם המר. וש"כ (קהלת ז) כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים. וכתוב (שם) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ידך: (ג—טו:)

גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר ואמר לכל סכל הוא. אמר רבי שמעון כאשר האדם רוצה שדרכו יהיה נכון לפני הקב"ה. טרם שיצא לדרך צריך להמליך בו ולהתפלל לפניו על דרכו. כמו שלמדנו שכתוב (תהלים סג) צדק יפניו והלך וישם לדרך פעמיו. שהרי השכינה לא תפרד ממנו. ומי שאין לו אמונה ברבוננו מה כתוב בו. וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר. איוה לבו. זה הקב"ה שאינו הולך עמו בדרך ונגרע מן עזרתו בדרכו. לפי שאיש הזה שאין לו אמונה ברבוננו אינו מתפלל טרם שיצא לדרך על עזרת רבוננו. ואף בדרך כשהוא הולך אינו עוסק בדברי תורה. ולפיכך לבו חסר. שאינו הולך עם רבוננו ואין השכינה נמצאת עמו בדרכו. ואמר לכל סכל הוא. אפילו כשהוא שומע ענין אמונה של רבוננו הוא אומר שזאת היא אולת לעסוק בו. כענין זה ששאלו לאיש על דבר את הברית הרשום בבשר האדם. ואמר שאין בזה אמונה

מסוימותא. שמע רב ייבא סבא ואסתכל ביה ואתעביד תלא דגרמיו: (א-ה: 1)

אם ישך הנחש בלא לחש. אמר רבי אלעזר לא כשיך חויא לב"כ עד דלחשין ליה מלעילא ואמרין ליה זיל קטיל לפלגיא. ולזמנין כמה דעביד האי סכי נמי שויב לבז נש זמליון אחריון. ועל ידוי ארמיס קב"ס יסא לבני נשא. וכלא בידא דקב"ס תליא. וכלא איסו עובדי ידוי ואלטרין עלמא לסו. ואי לאו דאלטרין לון עלמא לא עביד לון קב"ס: (ב-ה: 2)

אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. אמר רבי שמעון תאלא מהו ארץ. ארץ סתם (ג) האי ארץ היא רוא בגו כתיבי מלכא קדישא. דכתיב ביה (בראשית ג) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים (ג) והאי ארץ כל מאי דינקא ואתונת מהסוה אתר דאקרי שמיס סוה. ולא אתונת ארעא דא אלא משלימותא קדישא דאקרי שמיס... ה"ש"ד אשריך ארץ שמלכך בן חורים. דון לך בסניאות כלל בלא דחילו דאחרא. ומסהו מלכא עלאה אתון כלל (ד) ושריך בעת יאכלו. כד"א (נמדבר יג) כעת יאמר ליעקב וישראל מה פעל אל (ה) אי לך ארץ שמלכך נער. כד"א (ישעי יג) ונתתי נערים שריהם. דווי לארעא כד ינקא משמאלא. ושריך בבקר יאכלו. בהסיא קדרותא ועד לא נסיר ולא שלשא מאי דשלשא: (ז-קסא: 3)

אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו. הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין. האי דכתיב אשריך ארץ. דא ארץ דלעילא דשלשא על כל אינון חיון דלעילא. ובג"כ אקרי ארץ החיים. ועל כתיב (דברים יא) ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד. וכתיב (דברים ח) ארץ אשר לא בנסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. לא תחסר ב"ר. בה דייקא (י) וכל כך למה. משום שמלכך בן חורים. דא קב"ס (י) כד"א (שמות ז) בני בכורי ישראל. בן חורים. מהו בן חורים. כד"א (ויקרא כה) יובל היא קדש תהי לכם. וכתיב וקראתם דבור בארץ. דא כל חירו מיובלא קא אתי. בג"כ בן חורים (ח) ואי תימא אחאי בן חורים ולא כתיב בן חירות (ט) הני סוה ודאי בן חירות מיבעי ליה. אלא במתנתא סתומא דילן תינא. כד מתחברין ב"ר כדון כתיב ונסר יולא מעדן לססקות את הני (י) ולא תימא כד מתחברין אלא מתחברין ודאי. ובג"כ בן חורים כתיב (יא) וע"ד אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. בהדותא בשלימו ברעוה. אי לך ארץ שמלכך נער. האי ארץ דלתתא. דתינא כל שאר ארעין דעמין

אמונה. שמע רב ייבא סבא והביט בו ונעשה גל של עצמות: (א-ה: 1)

אם ישך הנחש בלא לחש. אמר רבי אלעזר אין הנחש נושך לאיש עד שמלחשים לו מלמעלה ואומרים לו כך הרוג לפלוני. ולפעמים כמו שעושה הריגה כן גם מציל לאיש ממיחה שעל ידי אחרים. ועל ידו מומין הקב"ה נסים לאנשים. והכל ביד הקב"ה תולה. וכל הבריות הם מעשי ידיו והעולם צריך להם. ואם לא שהם נצרכים להעולם לא עשה אותם הקב"ה: (ב-ה: 2)

אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. אמר רבי שמעון למדנו מהו ארץ. ארץ סתם (ג) ארץ זו הוא סוד שמוסב על הכתרים של המלך הקדוש. כמו שכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים (ג) וארץ הזאת כל מה שיונקת וניזונות הוא מן המקום ההוא שנקרא שמים. ולא ניזונות ארץ הזאת אלא מן השלימות הקדוש שנקרא שמים... זש"כ אשריך ארץ שמלכך בן חורים. שון אותך ברוב כל בלי יראה מאחר. ומאותו מלך העליון הכל ניזונים (ד) ושריך בעת יאכלו. כמש"כ (נמדבר יג) כעת יאמר ליעקב וישראל מה פעל אל (ה) אי לך ארץ שמלכך נער. כמש"כ (ישעי יג) ונתתי נערים שריהם. כי אוי לארץ כשהיא יונקת משמאל. ושריך בבקר יאכלו. בחשכות ההוא שעוד לא האיר ואין מושל הראוי למשול: (ז-קסא: 3)

אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו. מקראות האלה סותרים זה את זה. ואין קשה. מה שכתוב אשריך ארץ. זו ארץ שלמעלה המושלת על כל אותן החיים שלמעלה. ולפיכך נקראת ארץ החיים. ועליה כתוב (דברים יא) ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד. וכתוב (דברים ח) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. לא תחסר כ"כ בה דוקא (י) וכל כך למה. מפני שמלכך בן חורים. זה הקב"ה (י) כמש"כ (שמות ז) בני בכורי ישראל. בן חורים. מהו בן חורים. כמש"כ (ויקרא כה) יובל היא קדש תהיה לכם. וכתוב וקראתם דבור בארץ. שהרי כל חירות מן יובל הוא בא. לפיכך בן חורים (ח) ואם תשאל מפני מה בן חורים ולא כתוב בן חירות (ט) כך הוא ודאי שבן חירות ה' צריך לומר. אבל בברייתא הנסדרת שלנו למדנו. כאשר מתחברין ב"ר כדון כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן (י) ואל תאמר כאשר מתחברין אלא מתחברין ודאי. ולפיכך כתוב בן חורים (יא) וע"כ אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. בשמחה בשלימות ברצון. אי לך ארץ שמלכך נער. זו ארץ שלמטה. שלמדנו כל שאר ארצות העמים

זיו הזהר

(ג) סתם ארץ יש לפרש כמשומו ונס על פי סוד שונו מרת המלכות ארץ העליונה כתר העשירי: (ג) ה' אלהים היינו תפארת ומלכות וכן ארץ זו מלכות דשמים זה התפארת: (ד) מלכא עלאה זה התפארת: (ה) עת הזאת מוסב על וכן הנאוה: (ו) ארץ היינו המלכות. ב"ר זה היסוד שמעביר השפע למלכות: (ז) זה התפארת: (ח) עולם הבינה נקרא יובל מקור החירות. והתפארת הוא בן לאם הבינה: (ט) כי היא חורים הוא דשון רבים: (י) יורד כתיב היינו הודונות חכמה עם בינה. ערן חכמה. נהר בינה. והודונות שלהם הוא תמידית: (יא) כזה מתורין חורים בדשון רבים. כלומר בן שרים הגדולים. שהוא בן לחכמה ובינה:

העמים עכו"ם ניתנו לשרים מושלים הממונים עליהם. ולמעלה מכל זה שכתוב בו (תהלים יז) נער הייתי גם זקנתי (יז) ולמדנו שמקרא זה שר של עולם אמרו. וע"כ כתוב אי לך ארץ שמלך נער. אוי לעולם כשיונק מצד זה (יז) וכאשר ישראל בגלות יניקתם כמו שיונק מרשות אחר. ושריך בבקר יאכלו. ולא בכל היום. בבקר ולא בזמן אחר של יום. שלמדנו בשעה שהחמה זורח ובאים ומשתחיים לו. רוגז תולדה בעולם. ובשעת מנהה רוגז תולדה בעולם (יד) מי גורם זה. מפני שמלך נער. זה שנקרא נער : (א-ח :)

דעמין עכו"ם אחיבו לרברבין תריסין דממין עלייהו. ועילא חכלהו סהוא דכתיב ביה (תהלים יז) נער הייתי גם זקנתי (יז) ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו. וע"ד כתיב אי לך ארץ שמלך נער. ווי לעמא דמסטרלא דא ינקא (יז) וכד ישראל בגלות יניקו כמאן דיונק מרשותא אחר. ושריך בבקר יאכלו. ולא בכלי יומא. בבקר ולא בזמנא אחרא דיומא. דתיא בשעתא דחמה זורח ואתין וסגדו ליה. רוגז תולדה בעלמא. ובשעתא דמנחה רוגז תולדה בעלמא (יד) מאן גריס האי. משום דמלך נער. סהוא דאקרי נער : (א-ח :)

יא

בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך וגו'. אמר רבי חייה בוא וראה מקרא זה נתבאר. בבקר. זה הוא בזמן שהאדם עומד בכחו ועודנו בבחירותו. או יעמל להוליד בנים עם אשה הראויה לו. שכתוב בבקר זרע את זרעך. שהרי אז זמן הראוי הוא. כמש"כ (תהלים קנז) כהצים ביד גבור כן בני הנעורים. לפי שיוכל ללמד דרכי הקב"ה. ויהיה לו שכר טוב לעולם הבא. שכתוב אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. לא יבושו בעולם ההוא בזמן ששרי הדין יבאו לקטרג עליהם. שאין לך שכר טוב בעולם ההוא כזה שמלמד לבניו יראת שמים בדרכי התורה. בוא וראה מה נאמר באברהם שכתוב (בראשית יח) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. ולכן עמדה לו זכות הזה בעולם ההוא לפני כל שרי הדין. ולפיכך בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך. אפילו בימי הזקנה שהוא הזמן שהאדם זקן מה כתוב. אל תנח ירך. אל ינוח מלהוליד בעולם הזה. מה הטעם. לפי כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או הוה. לפני האלהים. כי יעמדו בעבורו בעולם ההוא. וע"כ כתוב (תהלים קנז) הנה נחלת ה' בנים. נחלת ה'. זה צרור של הנשמה צד של עולם הבא. ולאותה נחלה מי מוכה לו לאדם ליכנס בה. בנים. אותן בנים הטובים מוכים לו לנחלת ה'. וע"כ זכאי הוא אדם שזוכה ללמד לבניו דרכי התורה כמו שנתבאר : (א-קסח.)

בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך וגו'. אמר רבי חייה תא חיי האי קרא חוקמוס. בבקר. דא סהא בזמנא דבר נס אתקיים בחילוס ויהא בעליומו. כדון ישתדל לאלוהא בנין בליתתא דחויא ליה. דכתיב בבקר זרע את זרעך. דהא כדון זמנא איסו. כד"א (תהלים קנז) כהצים ביד גבור כן בני הנעורים. בניו דיכול למילף לכו ארחיו דקב"ה. ויהא ליה אגרא סבא לעלמא דאתי. דכתיב אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. לא יבושו בהסוא עלמא בזמנא דמאריסון דיוניא יימון לקטרגא עליו. דלית לך אגרא סבא בהסוא עלמא כהאי דלוליק ליה לבריה דחילו דמאריסו בלרחיו דאורייתא. תא חיי מחי אתמר בלבריס דכתיב (בראשית יח) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. ועל דא סהא זכו קיימא ליה בהסוא עלמא לגבי כל מאריסון דיוניא. ובג"כ בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך. אפילו בזמן הזקנה דאיו זמנא דסיב בר נש מחי כתיב. אל תנח ירך. לא ישבוק מלאולדא כהאי עלמא. מחי טעמא. בגין כי אינך יודע אי זכאי יכשר סהא או זה. לפני האלהים. בגין דיקומון בנייה בהסוא עלמא. וע"ד כתיב (תהלים קנז) סנה נחלת ה' בניס. נחלת ה'. דא לרורא דנשמתא ספרא דעלמא דאתי. ולהאי נחלה מאן זכי ליה לבר נש לאעלא. בניס. אינון בגין זכאן ליה לנחלת ה'. וע"ד זכאן סהא ב"ג דזכי לון דיוליף לון אורחיו דאורייתא כגוס דאתמר : (א-קסח.)

זיו הוהר

(יג) זה המלאך הנודע מטטרון שר הפנים שנקרא נער ונקרא שר של זה העולם : (יג) הצרה היא שזה כורה שאין העולם כראוי להגון ישר מן סדר המלכות אלא ע"י שהמלכות שבסליכות פתלכשת ומתעצמת בהמלאך מטטרון ועירו השפע בצמצום ומדת הדין ברוח : (יד) כי עופו החמה משתחיים להם גם קודם השקיעה :

ואם לעשות דרשה אין בו דרשה אלא כמו שנראה לעינים. ואם סוד של חכמה הוא מי יכול להבינו. מיד חזר ואמר כתוב (בראשית יז) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. מקרא זה של קהלת הוא משל להחכמה של מקרא ההוא שבתורה. וזה משל לזה (ה) שמח בחור בילדותך. והוא נער. ויטיבך לבך. היה רעה את אחיו בצאן. בימי בחורותיך. את בני בלחה ואת בני זלמה נשי אביו. ודע כי על כל אלה. ויבא יוסף את דבתם רעה. וביאך אלהים במשפט. אלה תולדות יעקב יוסף. שנכלד יוסף בעקב. והסודות של סתרי תורה מי יוכל להבינם: (ג-קמ"ח)

ואי איכו דרשא לית ביש דרשא אלא כמס דמיון צעייטן. ואי חכמתא איכו מאן יכול למנדע לה. מיד סוס תב ואמר כתוב (נחשית לו) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. האו קרא דקסלת איכו משל לחכמתא דקרא דא דאורייתא. ודא משל לדא (ה) שמח בחור בילדותך. וסוד נער. ויטיבך לבך. סיס רעס את אחיו בלאן. בימי בחורותיך. את בני בלחה ואת בני זלמה נשי אביו. ודע כי על כל אלה. ויבא יוסף את דבתם רעה. וביאך אלהים במשפט. אלה תולדות יעקב יוסף. ויוסף אתכליל בעקב. ורזין דסתרי תורה מאן יכול למנדע לון: (ג-קמ"ח)

יב

וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה. אמר רבי יצחק איזה הם ימי הרעה. התעלה על דעתך שהם ימי זקנה. לא כן שהרי ימי זקנה אם האדם זוכה בבנים ובני בנים ימים טובים הם. ואינו הם ימי הרעה. אלא סוד הדבר כאשר ברא הקב"ה את העולם ברא אותו עם אותיות התורה. וכל אות ואות נכנסה לפניו עד שנתקיימו כל האותיות באות ב. וכל אותן אלפ"א בית"ת שנתגלגלו. עמדו כל האותיות דברוא בהן את העולם. כיון שנתגלגלו ונתחברו שתי אלה האותיות ק"ך ביתד עלתה מ' (ה) ולא נתישבה במקומה. אמרה לפניו. הלא בראת אותי להיות אות הראשונה בטוב. שהרי התורה פתחה בי כי טוב (ג) ואיך אני אתחבר להתישב באות ר' שהיא רע. אמר לה שובי למקומך שהלא את צריכה לה. יען כי האיש שאני רוצה לברוא. בכך שניכר אכליל אותו יחד

יב

וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה. אמר רבי יצחק מאן אינון יומין דרעס. אי סלקא דעתך דאינון יומי דסיבו. לאו סכי דסא יומי דסיבו אי זכס בכנין וכני בנין יומי דסב אינון. מאן אינון יומין דרעס. אלא רוא דמלס כד ברא קב"ה עלמא ברא ליה באתון דאורייתא. וכל את ואת עלמא קמיס עד דאתקיימו כלסו אתון באת ב. וכל אינון אלפ"א בית"ת דאתגלגלו. אתון קיימי למכרי עלמא. כיון דאתגלגלו ואתחברו תרין אתון אלן מ"ר כחדא סלקא מ' (ה) ולא אתשבת בדוכתא. אמרס קמיס. וסא עבדת לי למסוי את ברישא דכונ. דסא אורייתא פתח בי כי טוב (ג) סין אלא מתחברא לאתישבא באת ר' דאיסי רע. אמר לה טוב לאתריך דסא את לריך לה. דסא בר גס דאנא צעי למכרי. בכון תרוויכי אתכליל כחדא

זיו הורה

יא (ה) יש לפרש כי מזה לפרש מאמר הזה גם על דרך דרוש ורמו שיוכל כל בר דעת להבין. שבוראי רצון שלמה שנגזק את דבריו כל מה דאפשר להבין בקל. כי הסוד העמוק הגנוז כאן לאו כל מותא סכיד דא. והנה על דרך דרוש ורמו יש לפרש שמוכס על יוסף התחתון עם יעקב והשכטים. שמה בחור בילדותך—והוא נער. היינו כשהיה יוסף כימי הילדות מסתכל בשער: ויטיבך לבך—היה רעה את אחיו בצאן. היינו כשהיה חי עם כל השכטים באהדות ואו ראוי היה להקרא טוב לב: בימי בחורותיך—את בני בלחה ואת בני זלמה נשי אביו. רעה לומר שזוהו כשהתחיל לעשות בחורות להלק את השכטים ולהשוב אלה טובים יותר להחזיר למהם טעם השאר: ודע כי על כל אלה—ויבא יוסף את דבתם רעה. רעה לומר כי חיבת אלה נזכר אצל עבודה זרה. וחסא לשון הרע כחטא של עו: וביאך אלהים במשפט—אלה תולדות יעקב יוסף. זהו העונש שנכלד יוסף בעקב כמו שדרשו חז"ל כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף. וכדי שלא יתעמו עליו המבינים בחכמת הקבלה שהסתרתו מהם הסוד העמוק שניסו כאן על פי חכמת הקבלה לבן אביא לכאן דברי המק"ם. וזה לשוננו. שמח בחור בילדותך—והוא נער. פירש מורינו שהוא מורה על יסוד דעיו בחיותו כסוד הקטנות: ויטיבך לבך—היה רעה את אחיו בצאן. מ"י מורה על יסוד בחיותו כסוד הגדלות והיא ספירה שאר ספירות דעיו וזהו שאמר היה רעה את אחיו: בימי בחורותיך—את בני בלחה וכו'. מ"י מורה על יסוד כשמוחווג עם המלכות וכו' בסדרתה למה ובסדרתה רחל: ודע כי על כל אלה—ויבא יוסף את דבתם רעה. מ"י בשעה שישראל אינם הנוגים או יוסף העליון מביא דבתם לפני א"ם ב"ה [נראה לי שמוטב גרסנו לפני הקב"ה] ודורש אלה כמו אלה אלהיך ישראל: וביאך אלהים במשפט—אלה תולדות יעקב יוסף. מ"י באותה שעה יסוד נכלד בתפארת. והו שאמר יביאך אלהים שהוא כינה במשפט שהוא התפארת. והו שאמר הורה יוסף אתכליל בעקב. ומה שאמר לעיל האי קרא דקהלת איהו משל לחכמתא דקרא. לכאורה קשה מה חידש לנו שלמה כזה. אלא לנו שבכתוב הוא שלא כסוד שהתחיל אלה תולדות יעקב יוסף. שמורה על שישראל אינם הנוגים שנכלד יוסף בעקב. וחזר לומר את אחיו בצאן. שמורה בחיותו ספירה כשאר הספירות. ואח"כ נער מורה על הקטנות. לכך שלמה. סדר הכל על גבון. עכ"ל מורינו. השתקתי כל הפירוש כמו שמוכא במק"ם. הדברים עמוקים והמבין יבין:

יב (ה) ענין המורה ציונו האלפ"א ביותר נזכר בספר יצירת שהן כיב אלפ"א בית"ת שכתבו בהן העולם. והן מתחלפות בסיוותן וצירופן על הרבה אופנים בלי מספר. ואינו מהן יש סיוותן עולה ב' האותיות מ". כונן אחר. כנון אל כס נג דס דע וס זי חק מר יש כת: (ג) ית שרת גזכרה פעם ראשוו. בתורה אצל חיבת טוב. והוא תסוק ורא אלהים את האור כי טוב: 9 13

כחלה ויתברא (ג) אבל את לימינה ואישי לשמאלה. וכדין
 תבו ואחישבו דא כדא כחלה. כהסיס שעתא פריס לון קב"ה
 זכרה לון לכל חד וחד יומין וסיין ידוען.
 אלון לימינה ואלון לשמאלה. אלון דימינה אחקרון ימי
 סטוב. ואלון דשמאלה אחקרון ימי סרעה. וע"ד אמר
 שלמה עד אשר לא יבאו ימי הרעה. שאלו יסובבו לו
 לאדם בעבור חטאיו שהוא עושה. כיון שנבראו ימים
 של טוב וימים של רע. אז חזרו ונתישבו שיתכלל בהן
 האדם. ולפיכך אמר דוד (תהלים טט) למה אירע בימי רע
 עון עקבי יסבני : (ג-דד.)

כחלה ויתברא (ג) אבל את לימינה ואישי לשמאלה. ובכך
 שבה ונתישבו זו בנו יחדו. בשעה ההיא הפרישן הקב"ה
 בזה שברא להן לכל אחת ואחת ימים ושנים ידועים.
 אלו לימינה ואלו לשמאלה. אלו של ימין נקראים ימי
 הטוב. ואלו של שמאל נקראים ימי הרעה. וע"כ אמר
 שלמה עד אשר לא יבאו ימי הרעה. שאלו יסובבו לו
 לאדם בעבור חטאיו שהוא עושה. כיון שנבראו ימים
 של טוב וימים של רע. אז חזרו ונתישבו שיתכלל בהן
 האדם. ולפיכך אמר דוד (תהלים טט) למה אירע בימי רע
 עון עקבי יסבני : (ג-דד.)

חורבן בית המקדש ונלות ישראל

וזכר את בוראך בימי בחורותיך. רבי רחומאי פתח ואמר. וזכור את בוראך. הוה מתתקן ומתרגל עצמך בתורה
 במצות ובמעשים טובים. בימי בחורותיך. בזמן שאותו המאור שלמעלה מאיר על ישראל כדוגמת האור
 על הפתילה. עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'. זה הזמן שהלבנה מתמעטת ותשלט הרעה. והימים והשנים שלה
 אין בהם חפץ. עד אשר לא תחשך השמש. זה הנהר שיוצא מעדן. דכתיב ונהר יוצא מעדן. ועליו נאמר ונהר
 יחרב ויבש. והאור. זה האור שברא הקב"ה ונתעטף בו והוא ימינו. ועליו נאמר (איכה ב') השיב אחר ימינו.
 והירח. זה הים שנתמלא מאותו הנהר. ועליו נאמר (ישעי' יט) אולו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. והכוכבים.
 אלו שנים עשר המזלות הידועים לה. ושבו העבים. אלו שרי אומות העולם. אחר הגשם. אחר בכייתן של מלאכי
 השרת. שנאמר מלאכי שלום מר יבכיון (ישעי' לג) ביום שיוועו שומרי הבית. אלו שומרי החומות. שנאמר על
 חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים (ישעי' סב) והתפתו אנשי החיל. אלו הם ששים גבורים סביב לה. ובטלו
 הטוחנות. אלו הם אוכלי הקרבנות. כי מעטו. כנפי החיות. והשכו הראות. בארובות. אלו הם עיני ה'
 המשוטטות בכל הארץ. והם שבעה עיני ה'. וסגרו דלתים בשוק. אלו הם השערים שכלם ננעלו וזלתי
 שערי דמעות שלא ננעלו. בשפל קול הטחנה וגו'. זו סוכת דוד שנפלה ונשפלה לעפר. וקולה שהיתה
 משורת תמיד בשיר האהבה נשפלה. וישחו כל בנות השיר. הם המלאכים הנחלקים במשמרותם על השיר. מהם
 משוררים ביום ומהם משמרות משוררים בלילה. גם מגבוה ייראו. זהו שכתוב כי גבוה מעל גבוה שומר.
 שומר זה מזה ומקבל זה מזה בנעימה ובקדושה. ובחרבן בית המקדש יצאה המרה ודין חזק מצוי לפניו.
 וגבוה יירא מגבוה ממנו ומן דינו. וחתחתים בדרך. זהו שכתוב (ישעי' מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.
 ובאותו דרך היה יורד ובא הטל מראשו של הקב"ה. וכל שמחה וכל טוב וכל רצון באותו הדרך היה בא.
 ובחרבן בהמ"ק תבירו על תבירו שבר על שבר באותו הדרך נמצא. וכל רוגז ופחד ותוקף הדין בדרך ההוא
 נתהיים. וינאץ השקד. כמו שנאמר (וינאץ ט) וישקד ה' על הרעה. מקל שקד אני רואה. שיצמח השקד אחד
 ועשרים יום מן י"ז בתמוז עד תשעה באב. ומיום שהשקד נץ אין הפרח מוציא פרי עד כ"א יום. ויסתבל החגב.
 יתן הסבל על שכמו של בית דוד. ותפר האביונה. זו עבודת בית המקדש למטה. והאנשים צועקים ואין נענים.
 מפני מה. כי הולך האדם אל בית עולמו וגו'. שנשתלק כבוד העליון למעלה. וישראל צועקים ואין מי שישגיח
 בהם. לפי שכבוד העליון נשתלק לבית עולמו שיצא ממנו. ולפיכך נמצא מראה ורעה ומות ומקרים רעים בעולם.
 ומספידים וצועקים בכל יום. שנאמר (ירמי' ט) כי עלה מות בחלוננו. עד אשר לא ירתק חבל הכסף. זה החוט
 של חסד הנמשך מלמעלה למטה. אתרץ גלת הוהב. אותה גלת הוהב שיורדת בחוט ההוא נרתק החוט ונפלה הגלה.
 ותשבר כד על המבוע. שהתורה נשתכחה בגלות. ואותו המשאב ויפ"א (נ"א יפ"פ"ד) השר אינו שואב ממעין
 התורה. ובני אדם נבוכים בה. ונרץ הגלגל אל הבור. שניתנה רשות למלאך המשחית לחבל בכל יום. וישוב
 העפר על הארץ כשהיה. שיכלו כל הנשמות והעולם יבלה. כי העפר שהכל נהיה ממנו ישוב כבתחלה והיה
 העולם חרב כשהיה. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ויתחדש העולם כבתחלה. ועל אותו זמן כתוב ורבים
 מישיגי אדמת עפר יקיצו : (ד"ח מדה"ג שה"ש)

חורבן בית המקדש ונלות ישראל

וזכר את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו
 ימי הרעה וגו'. רבנן בני ארץ ישראל דרשו
 לה לפרשה זו בישראל כאשר היו בארץ הקדושה. וזכור
 את

חורבן בית המקדש ונלות ישראל

וזכר את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו
 ימי הרעה וגו'. רבנן בני ארץ ישראל דרשו
 לה לפרשה זו בישראל כאשר היו בארץ הקדושה. וזכור
 את

זיו הוהר

(ג) מי' שיהי' לו יער טוב ויער רע

את בוראך. הו דכיר כל אינון סבאן וכל אינון אמין
 ונסיון דעביר לך קב"ס ביומין קדמאין. כד
 סווח רביא במסימנא. כד"א (פוש יא) כי נער ישראל
 ואסכסו. בימי בחורותיך. בזמנא דאיסו איתרעי בך מכל
 עמין דעלמא. עד אשר לא יבאו ימי הרעס. יומין
 דשלתון בך סאר עמין ויבדרון לך בכל עממיה.
 ותו בימי בחורותיך. אלן יומין דשתא דאינון ברירין
 לך ונסירו דלעילא עלך. ואינון ד' ירחי דשתא.
 אדר ניסן אייר סיון. אלן אינון יומין דבחר קב"ס
 בישראל ועד בזון עמסון נסיון. וכנסת ישראל
 מעטרה בצעלה ואתקריבת בהדיס. עד אשר לא יבאו
 ימי הרעס. אלן אינון תמוז [אב] סבת שבט. אע"ג [דשכט]
 לא אתגליא כל כך. וסיויך נשכס לנו חסר
 לב (פשי טו) וסניעו פניס אשר תאמר אין לי בסי
 ספך. אלן סנין דגלותא דאוליין ישראל מעולסלין. ולית
 בכו ספך. דתנין זמין ביומא דגלותא דלא ישכח
 בידא דב"ג למיזבן בשוקא. דכדון תכלס פרוסה
 מן סכיס. עד אשר לא תחסך השמש. דא קלסתר פניס
 של סניס מלעילא ומתתא. מאן אינון מתתא. אינון
 מארי ומתייתין דסוו בארעא דישראל. פטיסי דפרזלא מסדקין
 סנרין ומלשין סורין רמאין. וסאור. זס התלמוד ירושלמי
 דסירי נסורא דאורייתא. ומבחר דאתבטל דא כביכול אשתארן
 בשוקא. דכתיב (איכס ג) במחשכיס הוסיבני. זס תלמוד
 בצלי דאוליין בוס בני עלמא במחשכיס. וסירח. אלן
 אינון סברייתות דסוו נסירין נסירו דתכנס סתימאס.
 וסכוכביס. אלן אינון מסכיליס דסוו בארעא קדישא.
 כל אינון תנאים ואמוראים דכל עלמא קיימא בנייטיו.
 דכד סוו קיימי כחדא סוס אחר ב"ג לחבריס. מנו
 מלס דא דפרח מפומיו אלס חמא מאי דיסא יומא דא לא
 למחר הני וסני. ד"א עד אשר לא תחסך השמש. דא
 נסירו דקלסתר פני סכיס דסוו נסיר לסי כל
 יומא. ומססא נסירו עלמא אתקייס וישראל
 סרלא על ארעא לרוחלטו. וסאור. דא נסירו דבחר קב"ס
 בעוצרא דבראשית. דסוס נסיר מסייפי עלמא
 לסייפי סלמא וסתניטו. וקב"ס סוס נסיר ואפיק מיניס
 דחוספא דימינא דקב"ס ואחיד לסיסר"א. ובהסא זימנא
 דחורבנא כתיב (איכס ב') סיסב אחר ימינו. וסירח.
 דכתיב דק לין בסי. וסכוכביס. אלן מלאכי השרת
 דסוו אתיין לגבס ואסתמודעין לס אתבטלו מקיימיהו. וסבו
 העביס אחר הנשס. אלן דאקרין מלאכי סלוס.
 דכתיב (יש"ג) מלאכי סלוס מר יבכיון. בוס סיועו
 שומרי הבית. אלן תלת בתי דינא דסוו אולפי
 תורס בלסכת סגוית. וסתעותו אנשי סחיל. אלן ססנדרי
 גדולס וסנדרי קנסס. ובעלו ססחנות. אלו כסטיס
 ולויס וכלסו מסמרות דסוו קיימי צירוסליס. וחסכו
 סרלות בארבות. אלן נביאס ולופיס דסוו חמאן
 בצנאוס וברוח סקדס. וסגרו דלתיס בשוק. דבני נשא
 זוחין ולית מאן דאתיב לסון. דסא כל תרעין ננעלו מן
 יומא דאתחרב צי מקדשא ובעילא עבודת בית גלסא.
 בשפל קול ססחנה. אלן אינון כותשי קסרת דסוו וסני
 קלא ביומא כתיבו דיוליס. ד"א קול ססחנה.
 דא קלא דסיכנתא דלוחא בכל יומא סוכו. בניס סוכביס
 ולית מאן דיננח בסי. ויסחו כל בנות ססיר. אלן אינון

את בוראך. הלא תזכר כל אותן הטובות וכל האותות
 והמופתים שעשה לך הקב"ה בימים הראשונים. כאשר
 היית נער בהאמונה. כמש"כ (חוש יא) כי נער ישראל
 ואהבהו. בימי בחורותיך. בזמן שהוא בחר בך מכל
 אומות העולם. עד אשר לא יבאו ימי הרעה. ימים
 שימשלו בך שאר העמים ויפזרו אותך בכל האומות.
 ועוד בימי בחורותיך. אלו ימי השנה שהם מאירים
 לך ושמירה עליונה עליך. והם ארבעה חדשי השנה.
 אדר ניסן אייר סיון. אלו אותן הימים שהקב"ה בחר
 בישראל ועשה בהם נסים לישראל. וכנסת ישראל
 נתעטרה בבעלה ונתקרבה אליו. עד אשר לא יבאו
 ימי הרעה. אלה הם תמוז [אב] סבת שבט. אע"פ [ששבט]
 לא נתגלה בו הרעה כל כך. וסימנך ושבט לגו חסר
 לב (מש"י טו) והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם
 ספך. אלו שנות הגלות שהלכו ישראל מטולטלים. ואין
 בהם ספך. שלמדנו ימים יבאו בזמן הגלות שלא יהיה
 נמצא ביד איש במה לקנות בשוק. כי אז תכלה פרוסה
 מן הכיס. עד אשר לא תחסך השמש. זה זיו הפנים
 של השכינה מלמעלה ומלמטה. מי הם מלמטה. אלו
 בעלי משנה שהיו בארץ ישראל. פטישי ברזל מפוצצי
 סלעים ועוקרי הרים גבוהים. והאור. זה התלמוד ירושלמי
 המאיר אור התורה. ולאחר שנתבטל זה כביכול נשאר
 בחשכות. שכתוב (איכה ג) במחשכים הוסיבני. זה תלמוד
 בבלי שהולכים בו בני העולם במחשכים. והירח. אלו
 הן הברייתות שהיו מאירות אור של חכמה נסותרת.
 והכוכבים. אלו הם המשכילים שהיו בארץ הקדושה.
 כל אלה תנאים ואמוראים שכל העולם נתקיים בזכותם.
 וכאשר היו עומדים יחד היה אומר אחד לחברו. מתוך
 דבור זה שפרח מפיו אני רואה מה שיהיה היום או
 הארת זיו פני השכינה שהיה האור מאיר לה בכל
 יום. ובשביע אתו האור נתקיים העולם וישראל היו
 שרים על הארץ לבטח. והאור. זה האור שברא הקב"ה
 במעשה בראשית. שהיה מאיר מקצה העולם
 לסוף העולם ונגנו. והקב"ה היה מאיר והוציא ממנו
 חוט אחד של ימין הקב"ה שהיה נאחו בהלבנה. ובזמן
 החורבן ההוא כתוב (איכה ב') השיב אחר ימינו. והירח.
 שכתוב צדק ילין בה. והכוכבים. אלו מלאכי השרת
 שהיו באים אצלה וכבדו אותה נתבטלו מקיומם. וסבו
 העבים אחר הגשם. אלה שנקראים מלאכי השלום.
 שכתוב (יש"ג) מלאכי שלום מר יבכיון. ביום שיועו
 שומרי הבית. אלו שלשה בתי דינים שהיו מלמדים
 תורה בלשכת הגזית. והתעותו אנשי החיל. אלו סנדררי
 גדולה וסנדררי קטנה. ובטלו הטוחנות. אלו כהנים
 ולויים וכל המשמרות שהיו עומדים בירושלים. וחסכו
 הראות בארבות. אלו נביאים וצופים שהיו מכתלים
 בנבואה וברוח הקודש. וסגרו דלתים בשוק. שאנשים
 צועקים ואין עונה להם. שהרי כל השערים ננעלו מן
 היום שחרב בית המקדש ובעטלה עבודת בית אלהינו.
 בשפל קול הטחנה. אלו הם טוחני הקטרת שהיו משמייעים
 קול הטחנה בכל יום במכתשת שלו. ד"א קול הטחנה.
 זה קול השכינה שצעקה בכל יום שובו בניס שובבים
 ואין מי שישגיח בה. וישחו כל בנות השיר. אלו הם
 העולים

זמין ב"ג למויב חוסבן עובדיו עד לא יסוק מעלמא. האי יומא יומא דחוסבן איסו דגופא וכשמתא יסבי חוסבנא, לבתר נשמתא אתפרשא מיסו וגופא תב לארעא, וכלא תב לאתריס דאתנסיב מתמן וסא לוקמוס. ועד זמנא דקב"ס זמין לאחיא מתייא כלא גניו קמיס, וססוא גופא ממש וססיא נשמתא ממש זמין קב"ס לאתבא לעלמא כמלקדמין ולחדתא אכפי עלמא. סה"ד (ישעי' כו) יסיו מתיך נבלתי יקומון, וססיא נשמתא ממש גניו קמי קב"ס, ותבנא לאתריס כפוס ארחה. כד"א וסרוו חסוב אל סאלסיס אשר נתנס, ולומנא דזמין קב"ס לאחיא מתייא זמין איסו לארקא עלא מריסיס עלייסו, ובהסוא עלא יקומון כלא מעפרא. סה"ד (סס) כי סל אורות סלך, מסו סל אורות, אורות ממש, מליטון כסורין דלעילא דבסון זמין לארקא חיון לעלמא, בנין דלינלא דחיי יריק חיון דלא פסקין לעלמין: (א-קל:)

סוף הגלות

סוף דבר הכל נשמע, רבי זירא עלא קמי רבי אלעזר בן ערך, אשכחיס דהוס ימיב ועיניו נבעין מיא וסוס מריסיס בשפוטיוס וכבי, חזר רבי זירא לאחוריו וימיב, חמי לים לרבי אלעזר דעאל לארריס, וסוס קליס חויל בביתא וכבי, שמע דהוס אמר, אבנא אבנא, אבנא קדישא עלא על כל עלמא, בקדושתא דמארך זמינו בני עממיא לאחזולא כך, חזמיטן לשואה עלך סאבית עממיא וסגרי מיתיא, וכל מסאבון יקרבוך כך, מאן לא יכבי, ווי לעלמא ווי להסוא זימנא ווי להסוא דרא, בכה כד בקדמיתא אהנח ואשתיק, לבתר חזר ואמר ווי לאזינו דיסון זמיטן בעלמא כד יתער מלכא עלא מלכא דעלמא לפקדא איילתא קדישא דיליס: (ד"ח מדסי' י"א) רבי שמעון בר יוחאי כד מסי להאי קרא, אראנו ולא עתא אסורנו ולא קרוב כבי ואמר, ווי דגלותא אתמשך ומאן יכיל למסבל ליה, אראנו ולא עתא, ראיס דא דאנא חמינא זימנא למחמי לים לא עתא בגלותא דכבל בהסוא ביתא דבנו עולי גולה, אסורנו, אנא זימנא לאסתכל בים אגפין בלגטין, ולא קרוב, בהסוא ביתא בהריותא, דבין האי ובין האי לא סוס יייתא ולא קורבא ואחדותא כדקא יאות, ווי ווי כמה קשיא מלא ואריך זימנא, כמה עאקו על עאקו זמיטן לשנאיוסון דישראל בגלותא, וכמה ישלטון חיותא וכמה ישלטון למסרף סרפין דישראל בכל זימנא חיימנא עד סוף יומיא: (ד"ח נ"א)

סוד קץ האחרון

תו אמר רבי שמעון, לסוף יומיא כפוס שעתא דיומא, בעידן די זרע שמשא מן יומא שתייתא, כשעתא דיומאמון לפוס מיטן סנין דיוב"ל ושמש"ס כחדא, דליאו רעד מן יומא שתייתא (ד) זימנא קלא חדא לאתעברא

שעתיד האדם ליתן חשבון על מעשיו טרם שיצא מן העולם, יום הזה יום החשבון הוא שהגוף והנשמה נותנים חשבון, אח"כ הנשמה נפרדת ממנו והגוף ישוב לארץ, והכל חוזר להמקום שנלקח משם וזה נתבאר, ועד הזמן שעתיד הקב"ה להחיות המתים הכל גנוז לפניו, ואותו הגוף ממש ונשמה ההיא ממש עתיד הקב"ה להחזיר לעולם כמקדם ולחדש פני העולם, וש"כ (ישעי' כו) יחיו מתים נבלתי יקומון, ונשמה ההיא ממש גנוזה לפני הקב"ה וחזרת למקומה כפי דרכה, כמש"כ והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, ובזמן שעתיד הקב"ה להחיות מתים עתיד הוא להוריק טל מראשו עליהם, ובאותו הטל יקומו כלם מן העפר, וש"כ (סס) כי טל אורות טלך, מהו טל אורות, אורות ממש, מאותן האורות שלמעלה שבהם עתיד להוריק חיים לעולם, לפי שעץ החיים יריק חיים שאין פוסקים לעולם: (א-קל:)

סוף הגלות

סוף דבר הכל נשמע, רבי זירא נכנס לפני רבי אלעזר בן ערך, מצאו שהיה יושב ועיניו נובעות מים והיה מלחש בשפתיו ובוכה, חזר רבי זירא לאחוריו וישב, ראה לו לרבי אלעזר שנכנס לחדרו והיה קולו הולך בבית ובוכה, שמע שהיה אומר, אבן אבן, אבן קדוש עליון על כל העולם, בקדושת רבונך עתידים בני העמים לודול בך, ועתידים לשים עליך תועבת העמים וסגרי מתייהם, וכל הטמאים יקרבו אצלך, מי לא יבכה, אוי לעולם אוי לזמן ההוא אוי לדור ההוא, בכה כבתחלה נאנח ונשתק, אחר כך חזר ואמר אוי לאותן העתידים להיות בעולם כאשר יתעורר מלך העליון מלך העולם לפקוד אילת הקדושה שלו: (ד"ח מדסי' נ"א) רבי שמעון בן יוחאי כאשר הגיע למקרא הזה, אראנו ולא עתא אסורנו ולא קרוב בכה ואמר, אוי שהגלות יתמשך ומי יוכל לסבלו, אראנו ולא עתא, ראיה זו שאני רואה עתיד אני לראותו לא עתא בגלות בכל בבית ההוא שבנו עולי גולה, אסורנו, עתיד אני להסתכל בו פנים בפנים, ולא קרוב, באותו בית השני, כי בין בראשון ובין בשני לא היתה מנוחה ולא התקרבות ואחדות כראוי, אוי אוי כמה קשה הדבר והזמן ארוך, כמה צרות על צרות עתידות לשונאי ישראל בגלות, וכמה ישלטו החיות וכמה ישאגו לטרוף טרף מישראל בכל זמן וזמן עד סוף הימים: (ד"ח נ"א)

סוד קץ האחרון

עוד אמר רבי שמעון, לסוף הימים כפי חשבון שעות היום, בזמן זריחת השמש מן יום הששי, בעת שיזדמנו על פי חשבון מספר השנים של יוב"ל ושמש"ס כאחד, שהוא רעד מן יום הששי (ז) עתיד קיל אחד להתעורר

זיו הוהר

(ד) כבר הייתי מגלה סוד בזהר שיר השירים פרשה ה' בפסוק השבעתי אתכם, ואמרתיו המכון כססר רעד מן יומא שתייתא שאין כונתו שיעברו כל כך שנים כססר רעד מן ארץ הששי כמו שעשבו ספרים הסמוינים, יען כי לא עלתה על דעתם שתפשוך

להתעורר משמי רום הרקיעים. קול נעצב במרירות. מה שלא היה כך מן היום שנברא העולם. וקול ההוא יהיה דק בלחש במרירות ועצבות. יורד ועולה עולה ויורד. וכוה יאמר. אילתי. אהובתי היית לי מן ימים הקדמונים ונשכחת זמני. אהבה קדומה היה לי עמה. זכרני שחותם צורתו היה הקוק על לבי ועל זרועי. והייתי תקיף בתוך אהבה שלה. ורשפי שלהבת שלה בוערים בקרבי. בשעה ההיא יגעה שלש יללות זו אחר זו. ויודעו הרקיעים ויודעו כל העולמות. ואז יהיו כל העולמות בערוב. עמים בעמים אומות באומות. ומי שאינו ראוי למלך יבא למשול. ויבאו עמו עמים זרים ולשונות אחרים. ולא יבינו לדון ולא ידעו משפטי מלכות. והרבה מלחמות יחשוב לעשות. ומתוך שפה רפה ולשון חלקקות יעשה כרצונו. וימשל ויחשוב כמה מחשבות להרע. ועל עם היחידי יגזור גזרות רעות. אז תהיה צרה על צרה בתוך עם היחידי. בירים וחבלים יהיו להם כילודה. ועל זמן ההוא כתוב יענך ה' ביום צרה. ובאותו הזמן יתגבר הקב"ה ויפיים לאילתו בכמה פיוסים. ויחזיק בה ויקימה מעפר. הוא ולא אחר: (ד"ח ב"ק)

להתעורר מרום רומי רקיעין. קול עניב במרירו. מאי דלא סוס הכי מן יומא דאתברון עלמין. וססוא קלא יסא דקוק בתשאי במרירו ועליבו. נחית וסליק סליק ונחית. וכדון יתאמר. חילתי. רחמתי סות לי מן יומין קדמאין ואתנשית מונאי. רחוני קדמין סוס לי בסדס. אדכרנא דמותמא דדיוקנסא סוס חתימא על לבאי ועל דרועאי. וסוינא תקוף בנו רחמינו דילס. ורשפי שלהובא דילס מוקדין בנוואי. בססיא שפתא גטי תלת גושין דא בתר דא. ויודעוין רקיעין ויודעוין עלמין כלסו. כדון כל עלמא בערבוביא. עמין בעמין אומין באומין. ומאן דלא אתחיי למלכא יתון ליה למשלת. וייתון עמיס עמין נוכרין וליטין אחרין. ולא יסתמודעין דינא ולא נמוסי מלכותא. וכמא קרבין יחסבן למעבד. וכנו ספס רפיה ומומל רכין יעבדו כרעותיה. וישלס ויחשוב כמה מחשבין לאבשא. ועל עמא יחידא יעבדו נמוסין בושין. כדון יסא עלקו על עלקו בסאי עמא יחידא. לרין ומבלין יסון לסון כילודס. ועל ססוא זמנא כתוב יענך ה' ביום לרס. בוס זמנא יתתקף קב"ה ויפיים לאילתיה בכמא פיוסין. ויתקוף בה ויקים לס מעפר. איוס ולא אחר: (ד"ח ב"ק)

שא"ל רבי יהודה לרבי שמעון. כתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. מי שיש לו רגז על אשתו. ויצאה ממנו האם לא תחזור לעולם. אם כן אי לבנים שנגרשו עמה. אמר לו רבי שמעון בוא וראה בכל הגליות שגלו ישראל. לכן ניתן זמן קצבה. ובכלן היו ישראל חוזרים אל הקב"ה. ובתולת ישראל שבה למקומה בזמן ההוא שנגזרה הגאולה עליה. ועכשו בגלות זה האחרון לא כן. שהרי היא לא תשוב כך כמו בפעמים האחרים. ומקרא הזה מוכיח שכתוב לא תוסיף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב. משל למלך שרגז על המטרונה וגירשה מהיכלו על זמן קצוב. כאשר הגיע אותו הזמן מיד נכנסת המטרונה וחוזרת לפני המלך. וכן פעם אחד ושנים ושלשה פעמים. בפעם האחרון נתרקה מהיכל המלך. וגירשה המלך מהיכלו על זמן רחוק בלי קצבה. אמר המלך פעם הזה אין הוא כשאר פעמים שהיא תבא מעצמה לפני. אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואתבע אותה. כאשר הגיע אצלה ראה אותה שהיא שוכבת לעפר. מי ראה כבוד המטרונה באותו הזמן ופיוסים של המלך לעומתה. עד שהחזיק בה המלך בידו והקים אותה והביאה אל היכלו. ונשבט לה שלא יפרד ממנה לעולם ולא יתרחק ממנה. כך הקב"ה בכל פעם שכנסת ישראל היתה בגלות. כאשר הגיע זמן הגאולה היתה שבה ובאה לפני המלך. ועכשו בגלות

שא"ל רבי יהודה לרבי שמעון. כתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. מאן דאית ליה רגזא בדביתו ונפקא מיניה לא תסדר לעלמין. אי הכי ווי לבני דאתתרכו עמיה. אמר ליה רבי שמעון תא חזי בכלסו גלוותא דגלו ישראל. לכלסו שוי זמנא וקלא. ובכלסו סוו ישראל תייבין לקב"ה. ובתולת ישראל סות תבת לאתרחס בהסווא זמנא דגזר עליה. וססתא בגלוותא דא בתרחס לאו הכי. דסא סיא לא מתוב הכי כומטין אחרין. וסאי קרא אוכס דכתוב לא תוסיף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב. מתל למלכא דגזר על מערויתתא ואסדו לה מסיכלוס לזמנא ידיעא. כד סוס מסי ססוא זמנא מוד מערויתתא עלתת ותבת קמי מלכא. וכן זמנא חד ותרין ותלת זמנין. לזמנא בתרייתתא אתרחקת מסיכלא דמלכא. ואסדו לה מלכא מסיכלוס לזמנא רחוקת. אמר מלכא סאי זמנא לאו סוא כשאר זמנין דסיא תיתי קמאי. אלא אגא אויל עס כל בני סיכלי ואתבע עליה. כד מטא לגבס חמא לס דסות סביבא לעפרא. מאן חמא יקרא דמערויתתא בהסווא זמנא ובטמין דמלכא לקבלסא. עד דאחיד לס מלכא בידו ואוקוס לה ואייתי לה לסיכלוס. ואומי לה דלא יתפרס מינס לעלמין ולא יתרחיק מונס. כך קב"ה כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא. כד סוס מסי זמנא סיא אתחית וסדרת קמי מלכא. וססתא בגלותא

זיו הזהר

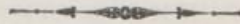
תחשוך הגלות כל כך. והם חשבו אך בהתקרבות הקץ לבן חשבו על העברת השנים. אבל עתה לדאמנונו נראה בעליו הבונה בשופט על השאית שנים מן אלה השיי במספר רע"ד או יאהונו רע"ד. ובשנת תלשכו תבוא נאולה השליטה לעם ישראל בעתה אם לא נובה לאחישנה. וזה שאמר לסוס מנין שנין דיוב"ל ושמי"ה נכון הוא סאר. כי יוב"ל ושמי"ה בניספרא רע"ד. והחשבון סוכן דבעלי תכמת הקבלה בפשוט כלי שום ספק ובלי שום דוחק. וכבר כתבתי שם בזה שיר השירים שיש מי שרצה להגיה שפ"ד במקום רע"ד. וזה המניה שכה תכלית עבודת יעקב אבינו אצל לבן הארמי לפיכך לא הבין כמן כוננת הוהר:

צלותא דא לאו הכי. אלא קב"ה יומיד צידא ויוקיס לה ויתפייס בדה ויתבי לה להיכליה. וע"ד כתיב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת. היא לא תוסיף קום כוונין אחרתין. אכל אלא אוקיס לה לסכת דוד. מאן סכת דוד. דא בתולת ישראל. הנופלת. כמו שכתוב נפלה. וזה הוא כבודה של בתולת ישראל ותוספתא דילא: (ג-ו).

בגלות הוה לא כן. אלא הקב"ה יאחו בידה ויקימה ויתפייס עמה ויחזיר אותו להיכלו. וע"כ כתוב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת. היא לא תוסיף קום כמו בפעמים האחרים. אבל אני אקים לה לסכת דוד. איזו סכת דוד. זו בתולת ישראל. הנופלת. כמו שכתוב נפלה. וזה הוא כבודה של בתולת ישראל ושבתה שלה: (ג-ו).

זיו הזהר

אמנם יש להעיר שבוהר נהגם ברעיא סמינא דף (ר"ט), כותב שהנאולה שלמה תהיה במספר ערב מן אלף הששי ככתוב ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם. ופשוט ששם נ"ב הסכום על השארת השנים כל כך מן אלף הששי ולא על העברת השנים. הוי"ו בשנת תשכ"ח ומה שכתובים בשתי שנים וי"ד ששניהם סומרים שהגלות יכולה להמשך עד י"ט מאות שנים. אם לא יוכל לאחישנה אלא שהרעיא שהייתה תושב התהלת הגלות מן שנת תתכ"ח בארץ הרביעי כנזכר שם בפירושו. והזהר הרש כאן נראה שתושב התהלת הגלות מן שנת תתכ"ח בארץ הרביעי. והש"ת ירחם עלינו ויחשוב לעשות את הקץ קודם. כעבור הצרות הגדולות והנוראות שסובל עם ישראל. וכן היה במצרים שהקב"ה חשב לעשות את הקץ קודם עבור צרות בישראל. ואין לנו להשען אלא על אמינו שבשמים שיעזור לחשינו ברחם אב של בנים ויטהר דמאלנו כנאולה שלמה כמרתה בימינו אמן:

דשון הזהר

השממה

דשון קודש

פתח סהא סבא ואמר (קהלת ט) יש הכל אשר נעשה על הארץ וגו'. תא חוי שמענא דעובדא סהא בחד בר נש מאינון בעלי קבין דהוה איל בלורחא. אערע צמרין חכימין מארי דדרא מארי דתכמתא דלורייתא. אמר לון סלמא עליכו רבנן. שמענא עליכו דאתון חכימי דרא לא אתר אוליתון. אמרו ליה לדרך פלן. וערב שבת סהא. אמר לון אלא אולגא תמן ואתקין לכו אתר צי מותביכו אי אתון בעיתון. אמרו ליה וסא אכן צסוסון ואנת בלא רגלון איך יתכן לחמוי סאי. אמר לון אע"ג דאתון רכיבין צבעירי דרסיפו סאי ואנת חגר בלא רגלון אי אתון בעיתון אלא אקדיס לתקנא לכו שנתא. הווסו. אדסכי אחרו רישייתו לנביס והמו ליה דהוה רהיפ כשרביטא דככבא. עבד לון קפילא ואשכחו גרמייתו לפוס מערתא כהרף עין. אמר לון רבנן עולו. עאלו אבתריס מערתא גו מערתא עד דאטלו לחד פרדסא. והוה תמן סהא בעל קבין מתפשט מהלו נופא והוה מתלבס בנפא אחרא דאנפו סויי נסירין כשמשא. והוה יתיב על כרסייא דמלכותא. ותלת מאס תלמודי תהות כרסייא לרגליו. והוה קראן (קהלת ט) הכל העלים אמר קהלת. והוה קראן סאי קרא זמטין סגילין בלא חושבנא. אמרו לינון חכימין מארי דדרא. מאי סאי. וכי לית לן קרא אחרא צספר קהלת. מיד קס סאי מארי קבין דהוה יתיב על כרסייא ואחרו בידיהון ואעיל לון לשבעא סיכלין. ובכל סיכלא וסיכלא סהא כתיב הכל העלים. ובהיכלא שביעא סהא נשרא ועפרה צפומא. ודמות יונס צסהיא עפרה. והוה כתיב בעפרה. כל מאן דלא ידע באלין העלים וצדרא דלסון עליס אתמר (נמדכר ט)

פתח סבא ההוא ואמר (קהלת ט) יש הכל אשר נעשה על הארץ וגו'. בוא וראה הן שמעתי מעשה שהי באיש אחד מאותן בעלי קבין שהי מהלך בדרך. ופגע בשני חכמים גדולי הדור שהיו גדולים בהכמת התורה. אמר להם שלום עליכם רבנן. שמעתי עליכם שאתם חכמי הדור לאיזה מקום אתם הולכים אמרו לו למקום פלוני. וערב שבת היה. אמר להם אני אלך שמה ואכין לכם מקום מנוחה אם אתם הפצים. אמרו לו הלא אנחנו רוכבי סוסים ואתה בלי רגלים איך אפשר להיות כך. אמר להם אע"פ שאתם רוכבים על בהמות הנמחרות מאד ואני חגר בלי רגלים אם אתם הפצים אני אקדים להכין לכם השבת. תמהו עליו. בתוך כך החזירו ראשיהם אליו וראו אותו שהיה רץ ככוכבא דשביט. עשה להם קפיצת הדרך ומצאו עצמם לפני מערה כהרף עין. אמר להם. רבנן בואו. נכנסו אחריו מערה תוך מערה עד שבאו לפרדס אחד. ושם הי זה בעל קבין מתפשט מאותו הגוף והי מתלבש על כסא מלכות. וגי מאות תלמידים ישבו לרגליו אצל הכסא. והיו קוראים (קהלת א) הבל העלים אמר קהלת. והיו קוראים זה המסוק הרבה פעמים בלי מספר. אמרו אותן החכמים גדולי הדור. מה זאת. וכי אין לנו מקרא אחר בספר קהלת. מיד עמד זה בעל קבין שהי יושב על הכסא ואחו בידיהם והכניסם לשבעה היכלות. ובכל היכל והיכל היה כתוב הבל העלים. ובהיכל השביעי היה נשר וכתר בפיו. ודמות יונה בכתר ההוא. והיו כתוב בהכתר. כל מי שאינו יודע באלו הבלים ובסוד שלהם עליו נאמר (במדבר א) והור

זיו הזהר

במעשה נפלא הוה רבו הדעות. ויתכן דברי הרמ"ע שוה הי' רוחו של שלמה המלך. ולפי שכתבו לנו ספר קהלת גא להראותם כי לא דבר רק הוא מהם. ע"כ. והסבא אמר ברמז להקב"ה שהשבעה הבלים ירמוו על י' הספירות של

והור הקרב יומת. מיד חזרו הם לאחור. אמר להם זה בעל קבין אתם חכמי הדור שהלכתי אחריכם עד עכשו לדעת את חכמתכם. אכן בודאי אינכם חכמים. שהרי במקרא הזה עשיתי כל בנין הזה. ובו הייתי פורח העולם במעוף אחד. ולפעמים בשנים. ולפעמים בשלש. ולפעמים בארבע. ולפעמים בחמש. ולפעמים בשש. ולפעמים בז'. ואנחנו בארץ הזאת כלם הולכים בעלי קבין. ומקרא זה ירשתי מאבי ואבי מאביו עד כל הדורות. נתן להם ממון הרבה והחזיר אותם למקומם כהרף עין :

אמרו החברים לסבא ההוא. רבי אמור לנו איזה רמו במקרא הזה. שלא תהי נעלמה חכמה זו מן החברים. אמר להם. רבנן בודאי סוד עליון יש בו אבל אגלה לכם ברמו. ז' הבלים הם במקרא הזה. הבל אחד. הבלים שנים הרי שלשה. הבל הבלים ג' הרי ששה. הכל הבל הרי שבעה. ולעומתם ד' השמות **אבניתין** וכו'. אלו ד' השמות הם כפולים כנגד ז' קני המנורה הכפולים. שנאמר בהם (וי"ד) שבעה ושבעה מוצקות לנרות וגו'. אלו באמירה ואלו בעשיה. והם **יה יוד הא.** **וה וא הא.** אלו הם שבעה ושבעה מוצקות. והם ד' היות שכתוב בהן באמירה יהי אור ומיד היו. והלבושים של אותן ז' היות הם ז' השמות **אבניתין** והשאר. הבל הוא להב. הבלים להבים. ועליהם נאמר (תהלים כט) קול ה' חוצב להבות אש. ומי שיודע בהבלים האלו כאשר מוציאם מפיו ומלבו. ידע לכוון בשכינה העליונה שכל הבלים ממנה תלויים. ומתלבשים בשכינה התחתונה שכוללות ד' השמות **אבניתין** והשאר. שהן האותיות שנבראו בהן שמים וארץ. ויש תלויות באמירה ויש בעשיה בהסוד שאומר ועושה מיד. אשרי העם שיודע להעלות תפלות באמירה ובעשיה. ועליו נאמר (ישעי' נא) ואשים דברי בפיך וגו' לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. והרי ביארו אל תקרא עמי אלא עמי בשותפות. כמו שנאמר בו (תהלים יג) בדבר ה' שמים נעשו וגו'. כן אתה בשותפות עמי. שבדבורך נעשים שמים וארץ: (ת"ז ס"ט)

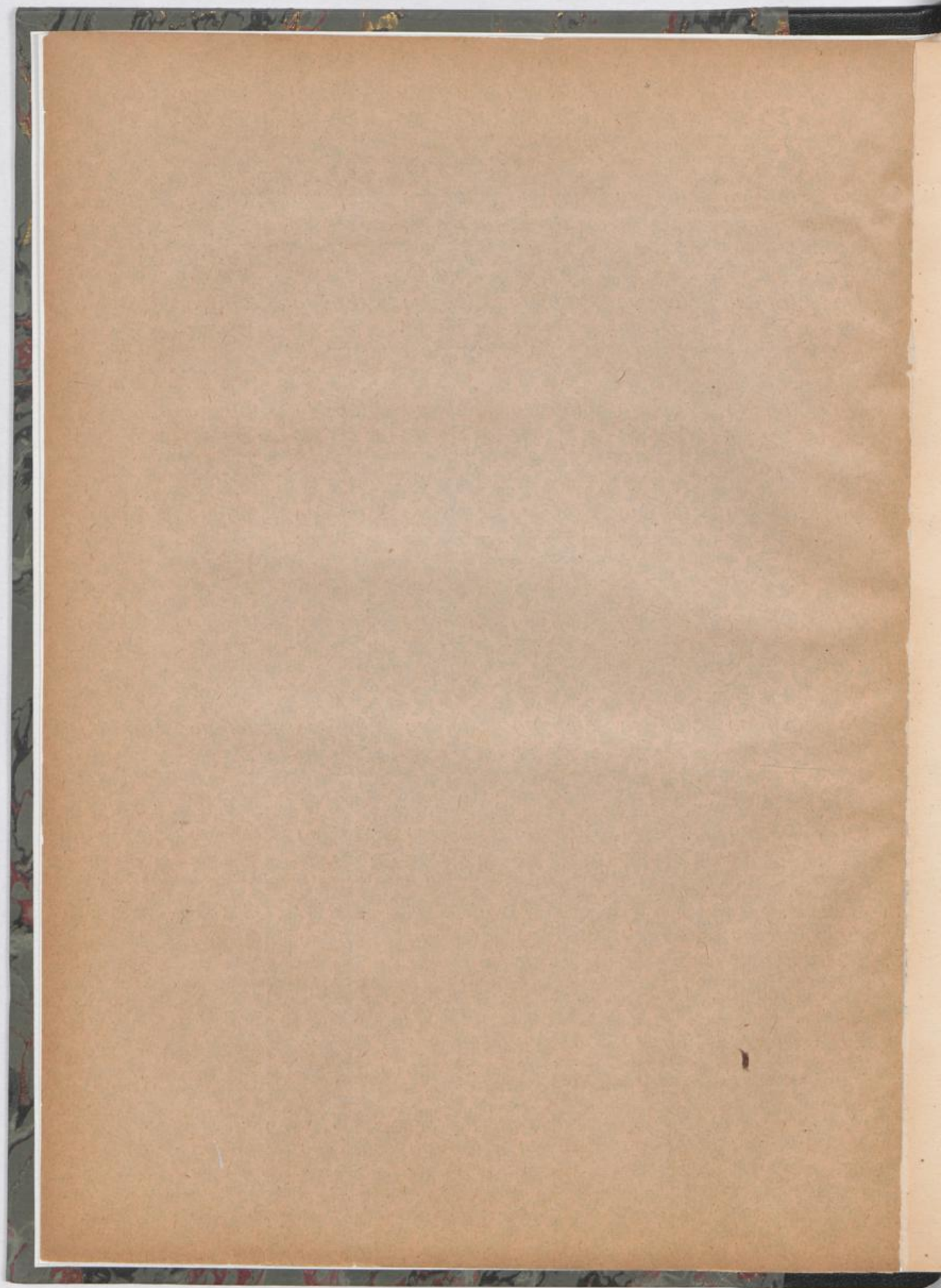
וסוד הקרב יומת. מיד אחזרו אינון לאחורא. אמר להון הסוא בעל קבין אתון חכימין מארי דדרא דלוליא אבתריכו עד כען למנדע ית חכמתיכו. ובודאי לאו אתון חכימין. דהא כהאי קרא עבדנא כל בנינא דא. וביס הוינא פאס עלמא כסיסא חדא. ולומנא בתרין. ולומנא בתלת. ולומנין בארבעא. ולומנין בחמשא. ולומנין בשית. ולומנין בז'. ולכן כהאי ארעא כלסו אלונין בעלי קבין. וסאי קרא יריתנא מאבא ואבא מאבוי עד דרא כלסו. יסב לון ממונא סניא וסוי לון באתריכו כהרף עין :

אמרו ליה חכמייה לסהוא סבא. רבי אימא לן סוס רמיזא כהאי קרא. דלא אחכסיו חכמתא דא מן חכמייה. אמר להון. רבנן בודאי רזא עלאס אית תמן אכל אימא לכו ברמיזא. ז' סבלים אינון כהאי קרא. סבל חד. סבלים תרין סא תלת. סבל סבלים תלת סרי סית. סבל סבל סא ז'. ולקבליהו ז' שמסן **אבניתין** וכו'. אלו ז' שמסן אינון כפולים לקבל ז' סרנין דמגרתא כפולים. דאתמר בהון (וי"ד) שבעה ושבעה מולקות לנרות וגו'. אליון באמירה ואליון בעשיה. ואינון **יה יוד הא.** **וה וא הא.** אליון אינון שבעה ושבעה מולקות. ואינון ז' היות דאתמר בהון באמירה יסי אור וסו מיד. ולבושין דאינון ז' היות אינון ז' שמסן **אבניתין** וחכריי. סבל איסו להב. סבלים לסביס. ועליהו אתמר (תהלים כט) קול ה' חוצב להבות אש. ומאן יודע דאליון סבלים כד אפיק לון מסימיו ומלבויו. ידע לכונא כסיניתא עלאה דכל סבלים מינס תליין. ומתלבסין כסיניתא תתאה דכליל ז' שמסן **אבניתין** וחכריי. דאינון אתון דבהון אבכריאו סמיא ורעא. דאליון תליין באמירה ואליון בעשיה כרוז דאומר ועושה מיד. זכאס עמא דידעין לסלקא ללוותין באמירה ועבדא. ועלי' אתמר (ישעי' נא) ואשים דברי בפיך וגו' לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. וסא אוקמוס אל תקרא עמי אלא עמי בשותפות. כמה דאתמר ביה (תהלים יג) בדבר ה' שמים נעשו וגו'. סכי תנת בשותפו עמי. דכמולך אתעבדו. סמיא ורעא: (ת"ז ס"ט)

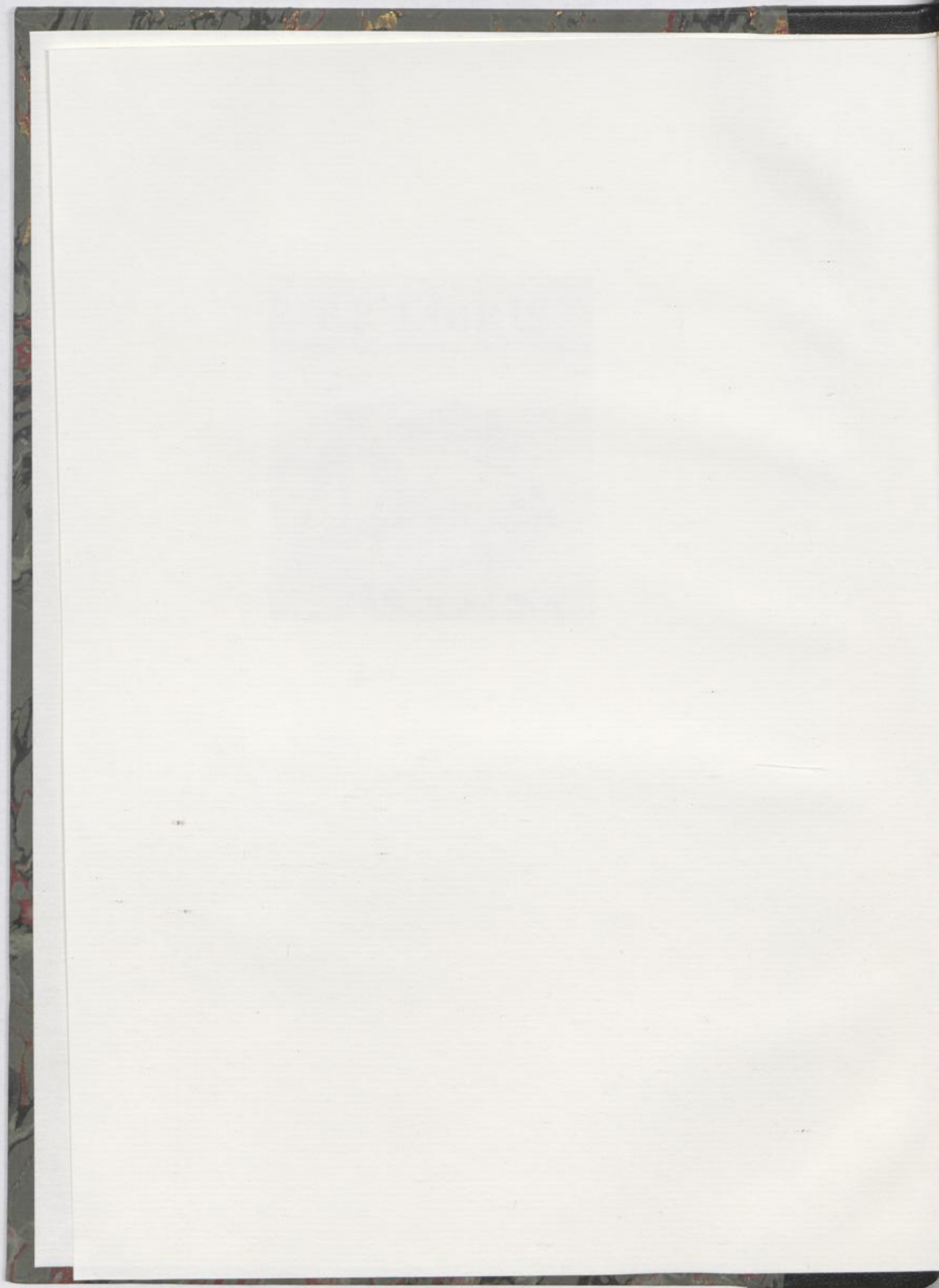
זין הוהר

של ימי בראשית שהן כפולין כבינה וכמלכות. והן באמירה וכעשיה. הבינה אומרת וסיד תעשה הסלכות. והמבין יבין : בעזרת השי"ת נשלמה העתקת הוהר לספר קהלת ביום הלולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי בשנת עורתי לפ"ק. בפה עיר מאנטריאל מדינת קאנאדא :

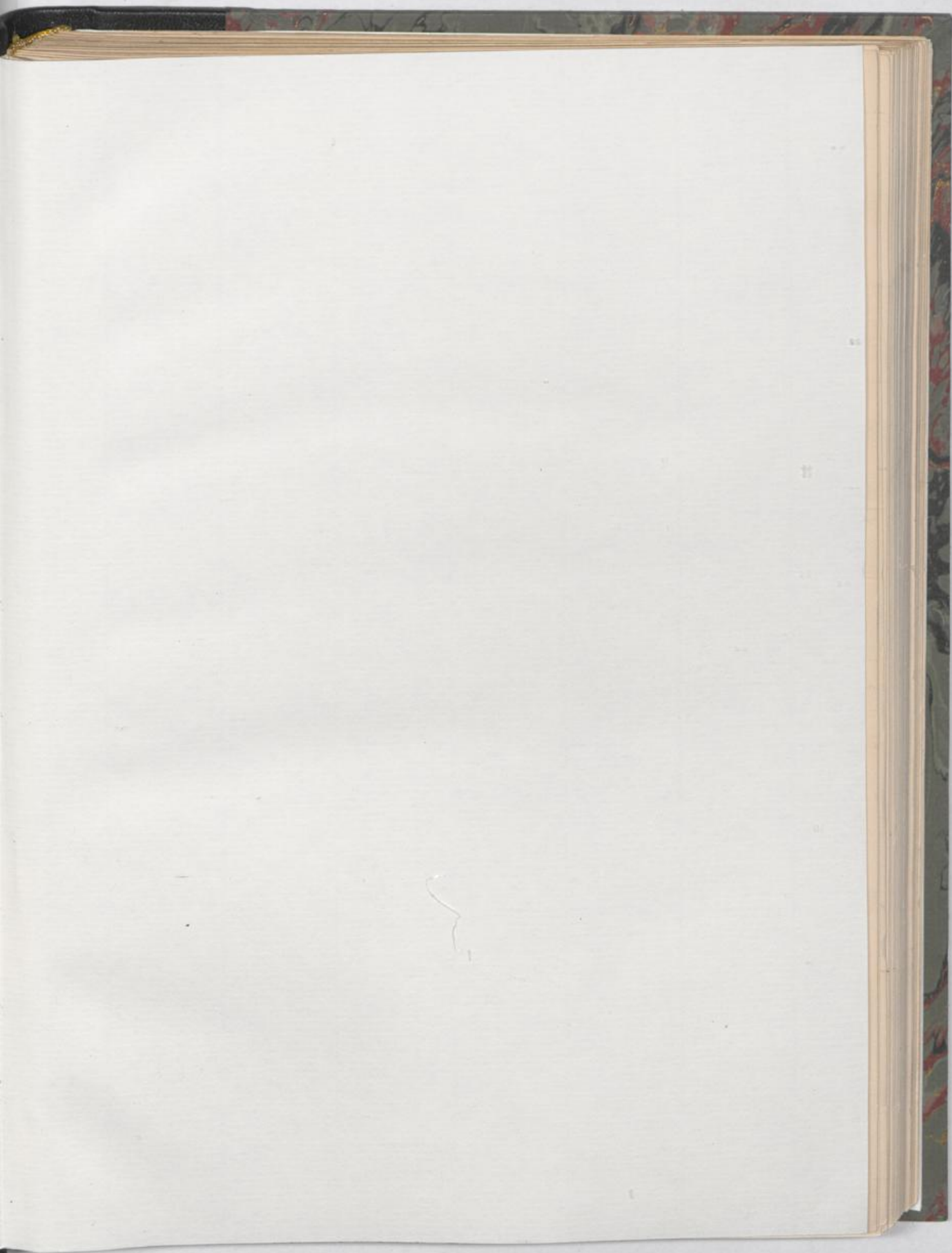

EX LIBRIS

SAM WARSHAW